Materialet er digitaliseret af

ARBEJDER MUSEET
The Workers Museum

Titel: Typograf-Tidende
Udgiver: Dansk typograf Forbund
Udgivelsesår: 1880-1881

BRUG OG OPHAVSRET

Hele eller dele af materialet kan være beskyttet af ophavsretsloven og må kun benyttes til personlig brug. Har alle ophavere været døde i mere end 70 år, er materialet i public domain og kan anvendes frit. Husk at kreditere ophaverne.

USAGE AND COPYRIGHT

This document, or parts of this document may be copyrighted with usage limited to personal use. If all authors have been dead for at least 70 years, the document is in the public domain and may be used freely. Remember to credit the authors.

VIL DU VIDE MERE OM ARBEJDERHISTORIEN?

Besøg os på Arbejdermuseet

Søg i vores biblioteks- og arkivsamling

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 1. | København, den 3. Januar 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Medlemmerne opfordres til at møde talrigt i Aften for at hilse paa hinanden i Anledning af Aarskiftet.

Foreningens Maske-Bal

afholdes **Lørdagen den 31. Januar d. A.** i Seekamp & Ko.s Lokaler, Gammelholm, hvortil Medlemmerne med Damer herved indbydes. — Besøgende kunne deltage.

Billetter à 2 Kr. for en Herre, 1 Kr. for en Dame, Tilskuerbilletter 1 Kr., kunne fra i Dag forudbestilles og fra den 10. Januar faas hos Styrelsens Medlemmer og hos Kasserer *Berg*. — Der sælges kun et begrænset Antal Tilskuerbilletter.

De nærmere Bestemmelser ville blive meddelte i næste Nr.

Medlemmerne opfordres til at virke for, at Deltagelsen bliver saa stor som mulig. *Styrelsen.*

Lørdagen den 17. Januar afholdes en *ekstraordinær Generalforsamling* i Foreningens Lokale.

Foreløbig Dagsorden:

Forslag fra Styrelsen til Forandring i Lovenes § 9, saaledes at Styrelsen fremtidig kommer til at bestaa af 5 i Stedet for 3 Medlemmer. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer:

C. V. Nielsen (Eltong).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

At „Typografernes Sangforening"s Stiftelsesfest vil finde Sted **Søndagen den 29. Februar** i Hr. Seekamps Lokale, meddeles herved.

Da et til Dels nyt Program skal indstuderes til Stiftelsesfesten, anmodes Dhrr. Sangere om paa de mellemliggende Lørdage at give talrigt og præcist Møde. *Styrelsen.*

Ved Aarskiftet.

Rul, Tæppe, kun op for det kommende Aar,
Ej glemmes dog henrunden Tid;
Ej glemmes det Haab og de blødende Saar,
Som Mindernes Fugl bære hid.

Rul Livsbølge frem i den vekslende Færd,
Slaar Bresche Du end i vort Haab;
Gennem Modgang og Strid vi finde vort Værd
Og lutres i bitreste Daab.

Rul Sang dog fra Læben mod Fremtidens Kyst,
— Den ligger jo aaben for hver, —
Foroven er én, som i Sorg og i Lyst,
I Modgang og Strid er os nær.

Rul, Fremtid! kun ud fra dit svulmende Væld
Det skjulte, Du *der* gemmer paa,
Smaa-Alfer dog synge i Gry og i Kvæld:
I Haabet skal fremad Du gaa!

F. H. Andersen.

1879.

Det nu svundne Aar kan, naar man navnlig har det materielle for Øje, ikke gøre Krav paa at faa nogen rosende Omtale fra Typografernes Side. I den Henseende er det sine nærmeste Forgængere lig; det vil ikke blive bevaret i Erindringen som noget Mærkeaar, der har særlig Krav paa at mindes af Typografiens Udøvere, da der ikke i det er sket noget, der i særlig Grad fortjener at fremhæves. Naar vi derfor i Dag skulle give en Oversigt over de Begivenheder, der i vort Fag ere foregaaede i 1879, kan det gøres i faa Ord. — Hvad særlig Foreningen angaar, da kan det ikke nægtes, at den i det forløbne Aar stadig har været i Fremgang, der er efterhaanden kommen flere og flere Medlemmer til, og Interessen for Foreningslivet er ogsaa tiltaget lidt. For saa vidt kunne vi med Glæde mindes det gamle Aar. Vi skulle i den Anledning blot minde om Generalforsamlingen, der blev holdt i Begyndelsen af Aaret og som havde samlet omtrent Halvdelen af Foreningens Medlemmer, noget, som ikke i flere Aar havde fundet Sted. Der viste sig her for første Gang efter Foreningens Genoprejsning en virkelig

Interesse for dens Anliggender. Ogsaa ved Valget af Styrelse, Kasserer og Revisorer fandt der en livlig Deltagelse Sted, idet der blev afgivet 116 Stemmesedler eller over Halvdelen af de udsendte. Der blev vedtaget et Par Lovforandringer, hvorved den gamle Bestemmelse blev indsat, at Foreningens Tillidsmænd for Fremtiden skulde vælges ved skriftlig Afstemning paa udsendte Stemmesedler i Stedet for som hidtil paa selve Generalforsamlingen. — Ved en Generalforsamling den 7. Juni blev et af Styrelsen fremsat Forslag om en bedre Udstyrelse af Bladet efter en livlig Diskussion vedtaget. — Hvad Foreningens pekuniære Tilstand angaar, da er denne stadig bedre og bedre. Skønt Udgifterne ikke ere faa, er det halvaarlige Overskud stadig blevet større og større, hvilket dels har sin Grund i den Økonomi, som hidtil har været den gældende, og dels i det stadig forøgede Medlemsantal.

Foreningens Virksomhed udadtil har ikke været stor; Grundene hertil ere vel bekendte. Det er de samme vanskelige Tider, den samme Slaphed paa Arbejdsmarkedet, som have været fremherskende i de nærmest foregaaende Aar, der atter i 1879 have hindret ethvert Forsøg paa at søge et af Foreningens Formaal realiseret: at opnaa bedre materielle Vilkaar. Foreningen har dog i et Par Tilfælde henvendt sig til Arbejdsgiverne, ikke for at faa Tarifen forandret, men for at faa den nuværende opretholdt. Vi benytte her Lejligheden til at fremhæve, at Henvendelserne i begge Tilfælde bleve mødte med en Imødekommenhed af vedkommende Arbejdsgivere, der giver Haab om, at de i Tidens Løb ikke ville være uvillige til at aabne Forhandlinger om en mere tidssvarende Tarif. Derimod kunde der være Anledning til at beklage den Holdning, der i begge Tilfælde blev indtaget af de deri interesserede Typografer, da saadant ikke skal bidrage til at skaffe Foreningen den Agtelse, som er nødvendig, hvis der i Fremtiden skal udrettes noget. — Fra den ene Arbejdsgivers Side blev der ved samme Lejlighed vel antydet, at „Foreningen af danske Bogtrykkere“ ikke kunde anerkende vor Forening, men vi haabe, at Principal-Foreningen ikke vil vedblive at staa fast ved denne Anskuelse, naar det endelig en Gang gaar op for den, at det ikke er vor Forenings Formaal at virke til Ufred og Fjendskab imellem Arbejdsgivere og Arbejdere, men tværtimod ved alle Midler at bidrage til, at den rette Forstaaelse atter kan blive genoprettet til Held og Lykke for begge Parter. Det har det forløbne Aar ikke givet os nogen Lejlighed til at overbevise Arbejdsgiverne om, og om det nye vil blive bedre i denne Henseende, vil nærmest være afhængigt af, hvorledes Konjunkturerne paa Arbejdsmarkedet stille sig.

Til Slutning ville vi henvende os med et Par Ord til vore ærede Medlemmer ved Indtrædelsen i det nye Aar. Vi bede dem om at have deres Opmærksomhed henvendt paa Foreningen og dens Udvikling, saa at de med endnu større Interesse end hidtil ville følge dens Virksomhed. Vi have alt ofte søgt at vække dem til Erkendelse af, at de have Pligter imod Foreningen, og det er vort inderlige Ønske, at vi hos Medlemmerne maa møde stadig Deltagelse, at de ville give os nogen Opmuntring i vor Virksomhed ved selv at hjælpe til at fremme det kollegiale Liv, og at de ogsaa ville interessere dem lidt mere for vort Blad. Det er ikke for meget, vi forlange, og enhver vil ved at tænke sig lidt om, give os Ret i, at Bladet først da kan blive et virkeligt Udtryk for Medlemmernes Tanker og Meninger, naar de selv ved Bidrag til det fremsætte disse. Med Haabet om, at det nye Aar i denne Henseende maa blive bedre end det svundne, og med en Tak til de Medlemmer, der stadig arbejde paa Foreningens Fremgang, ønske vi vore Kolleger og enhver, der interesserer sig for vor Forening, *et glædeligt Nytaar!*

Fra Norge.

Den typografiske Forening i Kristiania har endelig paa en ekstraordinær Generalforsamling den 6te December 1879 vedtaget et af Hr. Chr. Knudsen stillet Forslag om Hjælpekassens Sammensmeltning med Foreningen. Forslaget, der er enslydende med det af Hr. Oluf Lund paa Generalforsamlingen i September f. A. fremsatte, men da med 2 Stemmers Flertal forkastede, Forslag, vedtoges denne Gang med 29 St. mod 10, og skal træde i Kraft fra 1. Januar 1880. Vi kunde have ønsket at give et Referat af de Udtalelser, der faldt paa Generalforsamlingen, navnlig fra Forslagsstillerens Side, da de vidne om en fuldstændig korrekt Opfattelse af, hvad der er Typografernes Pligt i deres indbyrdes Sammenhold, men da Pladsen ikke tillader os at gengive disse Udtalelser, maa vi nøjes med at henvise Medlemmerne til at læse det i „Typografiske Meddelelser“ i Foreningen i Aften; vi skulle samtidig henlede Opmærksomheden paa en anden Artikel af Hr. Knudsen i samme Nr., da den indeholder meget, som mange af vore ærede Medlemmer kunne have godt af at lægge sig paa Hjærte.

Nogle Betragtninger.

Under denne Rubrik har en Indsender i sidste Numer af „Typ.-Tid.“ givet mig en lille Lektion i „Kollegialitet og Menneskekærlighed“, og man maa lade ham vederfares den Ros, at han har skilt sig godt derved, kun Skade, at hans Opfattelse heraf er noget forskellig fra min og at han i sin Fremstilling kun har benyttet sig af, hvad der kunde passe i hans Kram. Den „kollegiale“ Indsender skriver, før han er saa venlig at tage mig under sin velvise Behandling, bl. a. følgende: „Det er ikke nok, at Medlemmerne betale deres 25 Øre, men de maa ogsaa staa Foreningen bi med Raad og Daad; thi kun da kunne Typograferne vente med Tiden at faa deres Kaar forbedrede.“ — Tror den ærede Herre ikke, at den Slags Daad, han har udøvet i forrige Numer, mere vil skade og splitte Foreningens Medlemmer end holde dem sammen? Fulgte mange af Medlemmerne hans Eksempel, vilde Bladets Spalteføde nok tilsidst blive lutter Kævlerier mellem Medlemmerne indbyrdes og Foreningen vilde neppe høste stort Udbytte derved, snarere vilde det modsatte blive Tilfældet. Bestaar „Raadene og Daaden“ i at rakke sine Kolleger

ned? — Han kommer nu til det Sted, hvor han omtaler mig som „Kollega“ og den Kommission jeg har havt med at skaffe et Par Mand til et lille Extraarbeide, og han beklager svært, at jeg ikke tog de „gifte Folk med flere Børn“ (mon Indsenderen, naar han faar en Ordre, intet Hensyn tager til denne, men kun gaar svanger med Tanken „de gifte Folk“? og hvad Beviserne for „Raskhed“ angaaer med Hensyn til det nævnte Ekstraarbejde, saavel for de „udnævntes“ som de forsmaaedes Vedkommende, da havde jeg vel ikke disse (mon Indsenderen havde dem for de forsmaaedes Vedkommende?), men kan dog herimod stille det temmelig vægtige Bevis, at de Folk, jeg tidligere har skaffet dette Extraarbejde, paa Grund af „Raskhed“ og Akkuratesse indtil Dato havde beholdt dette, hvorimod andre, som jeg ikke har anbefalet, have mistet det), jeg derimod handlede efter Ordre, og da jeg kun havde et Par Timers Betænkning og der fra Trykkeriet, hvor jeg arbejder, alt var tilsagt 3 Mand (Beregningssættere), fandt jeg det ikke raadeligt at tage to Beregningssættere til, da det jo ikke var sikkert, om Principalen vilde finde sig i, at 5 Mand uden videre bleve borte en halv Dag og som Følge heraf vel tilsidst forbød saadant Extraarbejde for alles Vedkommende. Jeg henvendte mig derfor til to faste Sættere med det udtrykkelige Paalæg først at spørge Principalen om Tilladelse og i Tilfælde af hans Nægtelse vilde jeg sende Afbud til vedkommende Bogtrykker. Jeg skulde heller ikke skaffe 2 Mand, men 4, og den ene af disse 4, som fik Arbejdet, var arbejdsløs, den anden var vel ikke „gift“, men har dog et Par gamle Forældre at sørge for, hvilket maaske opvejer den ærede Indsenders Mening overfor de „gifte Folk“. Det er i det hele taget ikke godt at gøre alle tilpas. Maaske den menneskekærlige „kollegiale“ Indsender hellere vilde have skaffet de ovennævnte to „gifte Sættere“ denne Extrafortjeneste for selv næste Gang at miste den? Jeg tillader mig at tvivle. Hans menneskekærlige Begreber, navnlig med Hensyn til de gifte Folk, ere noget forvirrede, idet han, samtidig med at han tager disse under sin beskærmende Vinge, dog, som det lader, har faaet Kvalme over at jeg er kommen paa „visse Penge“ *nogle Dage* (ogsaa jeg er gift). Hvad min Virken for Foreningen angaar, skal jeg villig indrømme, at jeg i saa Henseende langtfra kan maale mig med den ærede Indsender, det fremgaar jo tydeligt nok af hans Artikel. At Indsenderen har været gudelig stemt, ser man af hans Artikel, hvori han citerer et Skriftsted og benytter samme som Udgangspunkt i sine „Betragtninger“ imod mig og skønt jeg ikke deler hans gudelige Betragtninger, skal jeg dog følge hans Anvisning og svare med et andet: „Hvi seer Du Skæven i din Broders Øje, men Bjælken i dit eget Øje bliver Du ikke vaer?“ Dette kan min Hr. Indsender tage sig *ad notam.*

Hermed antager jeg at have givet et fyldestgørende Svar paa det lille Spørgsmaalstegn, der dog var stort nok til at krybe i Skjul bag, og anser hermed denne Sag for uddebatteret, i det mindste fra min Side. Da den af Indsenderen omtalte Sag efter min Mening er af en saa privat Natur og Foreningen aldeles uvedkommende, har det undret mig, at vedkommende Artikel har faaet Plads i Bladet og finder jeg det i det hele uheldigt, at slige personlige Polemiker faa Raaderum, da de kun tjene til Moro for enkelte, men ikke til Foreningens Tarv. *A Hallengreen.*

* * *

Som Svar paa den ærede Indsenders sidste Bemærkning skulle vi kun gentage, hvad vi tidligere have fremhævet, at vi saa vidt muligt søge at imødekomme alle, og da Indsenderen i forrige Nr. er en Mand, vi i enhver Henseende have fuld Tillid til, have vi ikke havt det ringeste imod at optage hans Artikel, idet vi ere overbeviste om, at han kun har skrevet i den bedste Hensigt. Vi kunne naturligvis ikke dømme i denne Sag, og kunne derfor ikke afgøre, hvorvidt Hr. Hallengreen er forurettet eller ej, men skulle indskrænke os til at bemærke, at vi ikke aldeles kunne dele Hr. H.s Mening om, at Fremdragelsen af sligt er til Foreningens Skade. Vort Blad er jo netop Typografernes Organ, for at de deri kunne fremsætte deres Meninger, og naar en enkelt bliver angrebet, skulle vi med Fornøjelse gøre vort til, at han kan forsvare sig. Mere kunne vi ikke gøre.

Red.

Forskelligt.

Billederne i „Illustreret Familie-Journal“ ville i Følge Kundgørelse fra Udgiveren, saa snart de til Bogtrykkeriets Drift nødvendige Bygninger ere færdige, blive trykt paa Klichéer, i Stedet for at de hidtil ere udførte ved Hjælp af Fotolitografien. Forhaabenlig vil dette have til Følge, at Billederne ville faa et bedre Udseende, end det nu er Tilfældet; det forekommer os ogsaa, at det er en ligefrem Pligt for et Blad med et saadant Abonnentantal at sørge for, at Illustrationerne blive saa smukke som muligt; det har man imidlertid hidtil ikke kunnet sige om „Familie-Journalen“.

— Vittighedsbladet „*Falstaff*“ udgaar i Dag for sidste Gang som Følge af, at dets Abonnent-Antal ikke er saa stort, at Bladet kan betale sig.

— I *Schweiz* staar „Fabriklovens Anvendelse paa Bogtrykkerierne“ fremdeles paa Dagsordenen. En Modstander af denne Lov siger i en Artikel, som han har skrevet til „Helvet. Typographia“, at Bogtrykkerkunsten i næsten alle Lande alt i 440 Aar har staaet som en *fri* Kunst og at „Typograferne i *Skandinavien* i 40 Aar og maaske endnu den Dag i Dag have været fri for Militærtjeneste, netop fordi de tilhøre en fri Kunst“. — At en, skønt temmelig intetsigende, Fabriklov ogsaa her til Lands bliver anvendt paa Bogtrykkerierne, har vedkommende Indsender naturligvis ingen Anelse om. — Siden vi have skrevet foranstaaende, har det schweiziske Forbundsraad imidlertid vedtaget, først og fremmest at prøve samtlige pro og kontra Lovens Anvendelse paa Bogtrykkerierne fremsatte Anskuelser, inden det vil afgive en definitiv Kendelse, og Diskussionen angaaende denne Sag er derfor foreløbig at betragte som afsluttet.

— Forholdene paa det k. k. Regeringsbogtrykkeri i *Sarajewo* (Bosnien) maa være i højeste Grad forkvaklede —

saafremt man skal tro en Brevskriver til „Vorwärts!“. Imellem Finans-Departementet, under hvilket Trykkeriet sorterer, og Trykkeriets Styrelse hersker der stadige Rivninger, hvis Følger Arbejderne paa hint „Kunst-Etablissement“ hver Gang faa Lov til at bære. Naar nævnte Avtoriteter faa Lyst til at chikanere hinanden, faa Arbejderne snart slet ingen Penge, snart faa de kun $^1/_4$ af deres fortjente Løn udbetalt; en anden Gang falder man paa at forandre Terminen for Udbetalingerne fra Lørdag til Fredag, fra Aftenen til Morgenen, fra Morgenen til Middagen og atter igen til næste Dags Aften, og saa fremdeles — kort sagt, der hersker den dejligste k. k. sort-gule U-Orden. Desuden chikaneres Personalet ogsaa paa anden Maade, idet man t. Eks. ved en temmelig stærk Kulde pludselig faldt paa at nægte Arbejderne alt Brændselsmateriale, hvilket bevirkede, at de stakkels Trælle i en meget høflig Skrivelse henvendte sig til Trykkeriets Styrelse for at faa Lokaliteterne opvarmede. Svaret paa denne Henvendelse lød, at det ikke kunde være videre koldt for Foranstalterne af parlamentariske Møder og for Forfatterne af denne „Sturmpetition“, idet Cirkulæret forraadte en meget sikker Haandskrift. Langt om længe lykkedes det da ogsaa vedkommende Avtoriteter at gøre en Ende paa Arbejdernes Taalmodighed, idet disse — efter i 10 Dage forgæves at have ventet paa deres tilgodehavende Løn — nedlagde deres Arbejde. Udfaldet af Strejken er hidtil ikke blevet bekendt, men det kan nu allerede anses for sikkert, at en bedre Orden vil blive indført i dette — *Regerings*-Bogtrykkeri!

— Tarif-Forhandlingerne i Wien have endnu ikke ført til noget positivt Resultat, og for nogen Tid siden var der endda Fare for, at Forhandlingerne vilde gaa aldeles istaa, fordi de to Kommissioner — Principalernes og Typografernes — ikke kunde komme til nogen Overenskomst angaaende visse vigtige Punkter, der fra de sidstes Side blev gjort Fordring paa at faa optaget i Tarifen. Typograferne, der alt i Forvejen havde maattet gøre ganske betydelige Indrømmelser, saa sig nu — for i det mindste at frelse selve Tarifen — nødsagede til yderligere at nedsætte deres i Forvejen beskedne Fordringer, og som Følge deraf er en nær Afslutning af denne Sag nu at vente — for saa vidt man kan stole paa den i Principalernes Organ, „Oesterr. Buchdr.-Ztg.“, tilsyneladende Fredskærlighed. Denne sidste bliver imidlertid illustreret paa en ejendommelig Maade, naar man hører, at tre Sættere, af hvilke de to ere Medlemmer af Tarif-Kommissionen, i Bladet „Deutsche Zeitung“ have faaet deres Afsked paa Grund af (som det er blevet konstateret) Tarif-Sagen. Dette Blads Sætteri-Forhold ere rimeligvis af den Beskaffenhed, at de ikke have kunnet taale den i Kommissionen fremsatte Kritik. Det maa heller ikke være videre rart, at faa Sandheden at høre, og det er en Kendsgerning, at i nævnte Blad beskæftiges *syv Læredrenge* ved Nattearbejde.

— Spørgsmaalet om Arbejdernes Delagtighed i Gevinstudbyttet har alt i mange Aar sysselsat en Del af vore moderne National-Økonomer og denne Tanke er alt paa mange Steder bleven til Virkelighed. Vi give her efter „Gutenberg-Journal“ en Sammenstilling af de os vedkommende Pariser-Forretninger, der have gjort deres Arbejdere delagtige i Gevinstudbyttet, nemlig 5 Bogtrykkerier, 1 Stentrykkeri, 2 Boghandlere, 3 Papirfabriker og 1 Skriftstøberi. Delagtigheden retter sig snart efter Total-Omsætningen, snart efter Netto-Gevinsten, og hos den ene fordeles Andelene efter Højden af Fortjenesten, hos den anden derimod uden Hensyn hertil. Saa vidt os bekendt, har Krügers Tapettrykkeri her i Byen akcepteret denne sidste Fremgangsmaade. Rigtignok klinger alt dette meget kønt, men under de nuværende Forhold har det en Del tilfælles med Humbug, thi efter vore Erfaringer have Arbejderne paa de Steder, hvor Gevinst-Fordelingen finder Sted, en saare ringe Løn, hvorfor vi hellere ville anbefale at lønne Arbejderne saaledes, at de kunne føre en menneskeværdig Tilværelse, i Stedet for som nu at nøjes med en Løn paa 10 à 12 Kr. om Ugen og saa maaske et Gevinstudbytte paa *15 Kr.* aarlig!

— Den engelske Regering præsterer noget overordenligt i at producere Makulatur. I Følge den officielle Beretning fra Departementet for Tryksager solgte dette i Fjor for 12,044 Strl. 10 sh. 10 d. (over 250,000 Kr.) Makulatur, medens dette Papir, førend der blev trykt eller skrevet paa dette, har kostet den skønne Sum af 80,000 Pd. Strl. eller over $^1/_2$ Mill. Kr. Med Hensyn til denne enorm høje Sum og alt det unyttige Arbejde, der har været nødvendigt at anvende, for at omarbejde disse Papirer til Makulatur, véd man næsten ikke, om man ikke ligefrem maa takke Regeringen for, at den paa denne Maade beskæftiger Bogtrykkerierne — siger et engelsk Fagblad.

Typografiske Kundgørelser.

Haandpresser,

brugte, men gode, købes af

H. V. Christensen & Ko.,
København K.

Abonnement paa „Typograf-Tidende“,

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 2. | København, den 17. Januar 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Foreningens Maske-Bal

afholdes **Lørdagen den 31. Januar d. A.** i Seekamp & Ko.s Lokaler, Gammelholm, hvortil Medlemmerne med Damer herved indbydes.

Besøgende kunne deltage; dog kunne disse kun faa Billetter ved Rekvisition af et Medlem, der, hvis det forlanges, maa opgive vedkommendes Navn.

Billetter à 1 Kr. 50 Øre for en Herre, 1 Kr. for en Dame, Tilskuerbilletter 1 Kr., kunne hver Dag faas hos Styrelsens Medlemmer og hos Kasserer *Berg*. — Der sælges kun et begrænset Antal Tilskuerbilletter. Tilskuerne have Ret til at deltage i Ballet efter Kl. 12.

Bestemmelser:

1. Indgangen aabnes Kl. 8. Entré-Billetten forevises ved Indgangen til Balsalen og beholdes for at kunne tjene som Legitimation.
2. Enhver Deltager maa være maskeret indtil Kl. $11^1/_2$.
3. Kl. $8^1/_2$ tager Dansen sin Begyndelse under Ledelse af en Danseinspektør. Orkestret dirigeres af Hr. *Carl Lumbye*.
4. Kl. $11^1/_2$ finder Demaskeringen Sted.
5. Kl. 12 Fællesspisning à la carte til 1 Kr. pr. Kuvert.
6. Kl. 5 Afslutning.

Intet Billetsalg ved Indgangen.

Følgende vil blive opført:

Kl. 10. „*Sortepeer*“, 4 Tableauer.

Kl. 11. „*En Lørdag paa Amager*“, komisk-tragisk Pantomime med Dans og bengalsk Belysning.

Desuden vil der i de nedre Lokaler findes et *Billedgalleri*, indeholdende en Mængde humoristiske Billeder.

☞ Opmærksomheden henledes paa, at der er truffet Overenskomst med Mad. Carlsen, Store Regnegade 5, hvorefter Maskeradedragter ville kunne faas der af Deltagerne, mod at forevise deres Entré-Billet, til en Pris af højst 1 Kr. 66 Øre. *Styrelsen.*

Vi tillade os at henlede Medlemmernes Opmærksomhed paa Kundgørelsen om Maskeballet den 31. ds., og anmode enhver om at virke for en saa stor Deltagelse som mulig. Det er, som bekendt, 4 Aar siden det sidste Maskebal fandt Sted, og da der altid har været livlig Deltagelse til Foreningens Maskeballer, hvor enhver har moret sig godt, haabe vi, at det samme maa blive Tilfældet denne Gang. Styrelsen vil gøre, hvad den kan, for at det kan blive saa godt som muligt.

Lørdagen den 17. Januar, Kl. $9^1/_2$ præcise, afholdes en *ekstraordinær Generalforsamling* i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

1) Forslag fra Styrelsen til Forandring i Lovenes § 9, saaledes at Styrelsen fremtidig kommer til at bestaa af 5 i Stedet for 3 Medlemmer.
2) Eventuelt Prøvevalg paa Styrelse.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

Chr. Nielsen, *Carl Hammann* (S. L. Møller).

L. Ludvigsen (O. C. Olsen & Ko.).

Albert Petersen [udlært til Nyaar hos Schultz] (Schultz).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

At „Typografernes Sangforening“s Stiftelsesfest vil finde Sted **Søndagen den 29. Februar** i Hr. Seekamps Lokale, meddeles herved.

Medlemmerne bedes møde talrigt i Aften for at træffe Bestemmelse om den i Fjor udsatte Roskildetur med de samlede Sangforeninger. *Styrelsen.*

Styrelsens Forøgelse.

Der er, som det vil ses af Kundgørelsen, til i Aften indvarslet en ekstraordinær Generalforsamling, for at drøfte og mulig vedtage Forslaget om, at Styrelsen bliver forøget med 2 Medlemmer. I den Anledning er der rettet forskellige Spørgsmaal til os, som dels have gaaet ud paa, om det er nødvendigt at forøge Styrelsesmedlemmernes Antal, og dels, hvorfor det er fremkommet netop nu. Vi

skulle ganske kort meddele Grundene til, at dette Forslag er fremkommet. Da Foreningen for godt 3 Aar siden begyndte at „samle sig", var der kun 3, der vilde paatage sig Hvervet, at arbejde paa dens Opkomst. Det blev heller ikke den Gang fundet nødvendigt at sætte noget større Maskineri i Bevægelse, dels fordi det nærmest gjaldt om at faa Medlemmerne til atter at nære Tillid til Foreningen, dels fordi der ikke var noget Spørgsmaal paa Dagsordenen, der udkrævede noget særligt Ansvar, der burde deles af flere. Det er der ganske vist heller ikke endnu; men der er dog indtraadt en Forandring, til det bedre heldigvis, og samtidig med, at Foreningen faar flere og flere Medlemmer, bør der naturligvis ogsaa være flere, der indtage Tillidsposter i Foreningen, og faa et Maal, om vi saa maa sige, at virke for. Det var maaske ingen Skade til, om Styrelsen kom til at bestaa af 10 Medlemmer, det vilde bidrage endnu mere til at forøge Interessen, men vi ville dog foreløbig nøjes med det halve Antal. Foreningen vil derved inddrage et Par af de Mænds Evner under sit Omraade, som den hidtil har maattet undvære. Vi forudsætte nemlig, at de dygtige Kræfter, der tidligere have været virksomme i Foreningen, ikke ville vedblive at holde sig tilbage, men atter træde frem, naar de maatte blive kaldede til at varetage deres Kollegers og eget Tarv, og vi forudsætte ogsaa, at Medlemmerne ville vide at vælge de rette, at de ikke ville være i Tvivl om, til hvem de skulle henvende sig med Anmodning om at overtage det Tillidshverv, der ved Afstemningen maatte blive dem overdraget. I den Henseende stole vi fuldkommen paa ethvert Medlems Loyalitet. Der vil ved Generalforsamlingen i Aften blive Lejlighed til nærmere at forhandle dette, idet der, hvis Forslaget vedtages, vil blive foretaget et Prøvevalg, for at der, naar Stemmesedlerne blive udsendte til den ordinære Generalforsamling i næste Maaned, kan være en Rettesnor for Medlemmerne at gaa efter. Derfor opfordre vi alle, saa vel dem, der maatte have en eller anden at bringe i Forslag, som dem, der maatte ønske at modtage Valg, til at møde i Aften, for at der kan komme et Resultat ud af Sagen. Vi kunne forsikre alle om, at der ikke er forbundet nogen synderlig Besværlighed ved at overtage et saadant Tillidshverv. Øjemedet dermed er kun at give Foreningen flere og flere Grundpiller, der til enhver Tid ville være beredte til at varetage dens Tarv, og vi have saa meget mere følt Trang til at fremkomme med det nævnte Forslag netop nu, som vi mene, at Flertallet af de gode Kræfter, Foreningen tæller i sin Midte, altfor længe have været uddragne den og derfor hurtigst mulig maa bringes i Virksomhed igen til Held for den.

Ogsaa en Smudskonkurrent.

Enhver af vore Læsere véd, at de daarlige Forhold indenfor vort Fag ved flere Lejligheder have givet sig Udtryk paa en Maade, der nok kunde bidrage til at sætte enhver Ynder af en rolig og fredelig Udvikling af alt, hvad der vedrører det daglige Arbejde, en vis Skræk i Livet. Hidtil har det imidlertid været overladt saadanne „Principaler", der have medfødte Anlæg til at udbytte alt til den største Fordel for dem selv, Æren af at forbavse Samtiden ved den storartede Hensynsløshed, hvormed de søge at ruinere deres Medmennesker, for selv en stakket Tid at leve som Matadorer, indtil de selv ved given Lejlighed, som Følge af den unaturlige, „lommeprokuratoragtige" Maade, hvorpaa de arbejde, gaa bag ad Dansen. At vi hermed mene visse „Fyrtøjsejere", er det maaske, for at undgaa Misforstaaelse, ikke overflødigt at tilføje.

Imidlertid lader det til, at ogsaa Typograferne begynde at faa Smag paa at optræde som Smudskonkurrenter, og som Bevis herpaa skulle vi meddele følgende Brev, der fornylig er sendt til et herværende Trykkeri. Det lyder saaledes:

> Efter i nogen Tid at have arbejdet som første Sætter i et større Provinsbogtrykkeri, hvor jeg har udstaaet min Læretid, har jeg, paa Grund af min Lyst til at arbejde paa et københavnsk Bogtrykkeri, selv taget min Afsked. Jeg tillader mig derfor at henvende mig til d'Hrr., for at anbefale mig til en paa Deres Bogtrykkeri mulig ledigblivende Plads. Da det nærmest er for at kunne opholde mig i København, ser jeg ikke saa meget paa Lønnen. Den allerbedste Anbefaling for Hurtighed, Paalidelighed og Duelighed kan fremlægges.
>
> Med Højagtelse
> ærb.
> *J. P. E. Petersen,*
> Typograf.

Det kunde nok interessere os at gøre nærmere Bekendtskab med denne Herre, da det er aabenbart, at han trænger betydeligt til at blive instrueret om, hvad der er en Typografs Pligt, og skulde vi en Gang faa den Fornøjelse at se ham i vor Midte, haabe vi, at vi snart skulle gøre ham klart, at det kun passer sig for et „Guds Ord fra Landet", der intet kan, eller for en saadan Mand, hvem det kun er om at gøre paa den nemmeste Maade at opholde Livet, at komme med et sligt Tilbud, men ikke for en ordentlig Typograf, der oven i Købet roser sig af sin store Dygtighed. Vi ville ogsaa foreløbig antage, at han ikke har ment det saaledes som han har skrevet, men er kommen til at udtrykke sig paa en uheldig Maade; thi vi kunne ikke tro, at nævnte „Kollega" (thi som saadan betragter han sig vel dog?) skulde være uvidende om, at en Del af de københavnske Typografer arbejde under trykkende Forhold paa Grund af Arbejdsmangel, men vi kunne heller ikke tro, at han med fuldt Overlæg har besluttet sig til at tage Brødet ud af Munden paa dem, blot for at faa sin Lyst til at arbejde i København styret. Maaske er den Sætning, hvori han skriver, at han har arbejdet som første Sætter paa et større Provinsbogtrykkeri og at han paa Grund af sin Lyst til at arbejde paa et københavnsk Bogtrykkeri selv har taget sin Afsked, ikke andet end slet og ret Lokkemad, men det er dog at haabe, at ingen af vore virkelige Principaler vil bide paa Krogen. En Sætter, som har „den allerbedste Anbefaling for Hurtighed, Paalidelighed og Duelighed", behøver sandelig ikke at

tilbyde sig at arbejde til en ringere Løn end den sædvanlige, og at han ved denne Fremgangsmaade kun kan skade sine Kolleger, vil forhaabentlig gaa op for ham, for saa vidt han har almindelig Menneskeforstand.

Vi have ikke fundet os foranledigede til at meddele denne Hr. P.s Adresse, fordi vi ikke synes om at være — om end ufrivillige — Befordrere af Smuds-Konkurrencen indenfor vor egen Kreds; thi det var jo tænkeligt, at en eller anden „billig" Fyrtøjs-Principal ved at faa ovennævnte Sætters Adresse at vide, kunde blive lysten efter at faa fat i denne billige, hurtige, paalidelige og duelige Arbejdskraft.

Lad os imidlertid haabe, at der ikke maa være mange Typografer, der ville tilfredsstille deres Lyst til at være i København paa nævnte Maade, og lad os være enige om at fordømme ethvert Forsøg fra Arbejdernes Side paa at nedsætte Priserne, thi dette vil ikke alene skade dem selv, men enhver hæderlig Arbejdsgiver vilde ogsaa, hvis der var mange af den Slags Folk, snart mærke Følgerne deraf.

Silhouet.

Hr. Redaktør!

Da det sagtens vilde gavne den typografiske Sag, naar der i dette Blad oftere var Meddelelser fra Provinserne, og da selv et meget mørkt Billede der ude fra maaske kunde fængsle Læsernes Opmærksomhed, vil jeg tillade mig at fremstille et saadant fra den lille By *Holbæk*.

Paa Grund af et kort Ophold i Byen, neppe et Par Maaneder, skal jeg indskrænke mig til at beskrive Hr. Bønnelyckes Bogtrykkeri. Ved den første Indtræden i dette „Officin", som jeg for Løjers Skyld vil kalde et Lokale, hvori Smuds konkurrerede med „Fisk" om, hvilket der skulde indtage mest Plads, troede jeg mig først hensat til et typografisk Lilleput-Samfund, idet 6 (seks) Smaafyre her øve en Virksomhed, som for Resten ogsaa er meget lille, men hvorved de dog gøre et Forsøg paa at lære Typografien. De Stakler! Kunde de se deres Fremtid, saa vilde de sikkert finde deres senere Virksomhed paa et helt andet Sted end i et Bogtrykkeri, thi vort Fag læres jo ikke ved at sætte Nyheder i et Provinsblad. Til denne Trups Ledelse er der 1 (én) Sætter. Han har meget at tage vare, som man kan tænke sig, ikke alene hermed, men ellers som Faktor, Ombrækker og Akcidenssætter osv., men det kan han da ogsaa nok, naar han har sin økonomiske Velfærd for Øje; thi han oppebærer ugenlig den splendide Løn 14 Kr. Personalet fuldstændiggøres af en Trykker, der antages paa den Betingelse, at han kan hjælpe til ved Sætningen. Dette kan jo ogsaa Flere, efter Evne; man skulde jo ikke tro, at der kunde forlanges saa meget i den Retning. Men den med Faget ukyndige Principal har nu den Ide, at hans Maskinmester skal kunne sætte alle hans Akcidenser — en Umulighed! vil enhver Fagmand straks sige — dog, Ideen gaar vel bort, naar han i det nye Aar prøver endnu et Dusin Trykkere, hvilket Antal der siges at have været i det gamle; noget bestemt kan ikke fortælles derom, thi Typograferne ere jo altid for nye paa Stedet til at kunne melde solide Fakta om de mange Forgængere, men Tallet er vist temmelig rigtigt. Trykkeren har forøvrigt 18 Kr. om Ugen — men ikke i mange Uger; ved Nytaarstid meldtes der saaledes af Principalen, at da han havde Brev fra en Trykker i København med Tilbud baade om Trykning og Akcidenssætning for 14 Kr., saa kunde den anden pakke sammen og forlade Trykkeriet straks — ikke engang den ganske sædvanlige 14 Dages Opsigelsestid! Og Myndigheden mente ikke, at Trykkeren kunde faa nogen Ret! Afsked midt i Ugen, kun Betaling for de Dage, der vare gaaede og Farvel! Hvis en Typograf saaledes pludselig tog Rejsepas paa egen Haand, saa vilde han vist nok blive holdt tilbage. Det klogeste er naturligvis en skriftlig Kontrakt om Opsigelsestiden, men det er jo slet ikke Sædvane. Hverken Principal eller Arbejder kan jo staa sig ved en Opsigelse fra samme Time.

Endnu skal jeg kun tilføje, at ere Ydelserne ikke store, saa ere til Gengæld Fordringerne med Hensyn til Arbejdstiden forholdsvis ikke smaa. Kl. 8 begynder man, og man er meget glad ved at slippe Kl. 9 Aften. — At dette navnlig for de mange ungdommelige er en for lang Arbejdstid, vil sikkert de Fleste erkende. Men, tænker man saa, Søndagen betinger dog Ro og Hvile — jo Tak! sommetider. Er der travlt, saa stiller man om Søndagen, ja arbejder indtil Kl. 4 — det kunde være i sin Orden —, men at man ikke faar en Øre for det, det turde dog maaske være en ikke ringe Uorden.

Saadanne Forhold kunde maaske undskyldes i et Trykkeri, der stod paa meget svage Fødder, men naar de findes paa et Sted, som næsten kunde kaldes en lille Guldgrube i materiel Henseende, saa maa de være fremkaldte af utidig Vindesyge.

Vi omgaas til Hverdag saa meget med det sorte, at Læseren vel nu har nok af det mørke Billede. Skulde der fra samme Kant vise sig et Stof, der var værdig til at tegnes som et rigtigt klart Billede, saa skal min næste Skrivelse faa Overskriften „Lystryk". *Albert.*

Vi have modtaget nedenstaaende, som vi kun efter Hr. Hallengreens udtrykkelige Ønske optage. Vi havde hellere set, at han havde ladet det bero ved sit Svar i sidste Nr., og lade derfor i et og alt Hr. H. selv bære Ansvaret for og tage Følgerne af dette Angreb, der er saa lidet i Samklang med Slutningen af hans sidste Artikel, som noget vel kan være. Vi maa ogsaa fremhæve, at Hr. Hallengreens bestemte Protest imod, at det skulde være ved en Misforstaaelse, at nedenstaaende er udeladt, *ikke* kan godkendes af os, da vi ere af en aldeles modsat Anskuelse. For ikke at gøre for meget Væsen af denne Sag, ville vi ikke her udtale os nærmere om dette „Appendiks", men indskrænke os til at anmode Medlemmerne om at notere den Sætning, at han *ikke anser Redaktionen for nogen Autoritet i Foreningen.* Dette og en Del mere skulle vi ved passende Lejlighed bringe frem for rette Forum. — Vi maa ogsaa

gøre Læserne opmærksomme paa, at det kun er det Stykke, der er sat med Petit, vi i sidste Nr. have udeladt; det øvrige er noget nyt, der er føjet til, og som vi for Hr. H.s egen Skyld maaske havde gjort fornuftigst i at nægte Optagelse. Da det lader til at trykke Hr. H., at Red. har den Fordel at have det sidste Ord, skulle vi efter Evne bidrage til, at det i dette Tilfælde kan blive ham, der faar det, og sætte derfor disse Bemærkninger foran. Vi haabe ogsaa, at den Mand, Hr. Hallengreen angriber, vil renoncere paa at svare ham og lade ham have den uskyldige Glæde, her at have faaet „det sidste Ord". *Red.*

Nogle Betragtninger.

Nedenstaaende Stykke har Redaktøren uden mit Vidende og Villie tilladt sig at stryge i mit Svar til Indsenderen af „Nogle Betragtninger", undskyldende sig med, at det var grundet paa en „*Misforstaaelse*" fra hans Side, hvorimod jeg *bestemt* maa protestere, da det var en udtrykkelig Aftale imellem os, at Artiklen skulde optages ubeskaaren.

„Ærede Hr. Indsender! Er det ogsaa „kollegialt" handlet, naar en ung ugift Sætter, der, udskreven til Militærtjenesten, trækker sig fri, desuagtet sælger sit Frinumer for 100 Kr. og oppebærer i Tjenesten sin Lønning og Brød samt har frit Husly og gaar alligevel hen og tager Arbejde i sin Fritid (omtrent en halv Dag daglig), uagtet han ser, at hans „gifte" Kolleger maa gaa og spadsere? Vedkommende Sætter har endvidere i nogen Tid paa Grund af en daarlig Haand, der gjorde ham arbejdsudygtig, af sine Kolleger samt af Principalen modtaget en temmelig god ugentlig Understøttelse, og det uagtet mange af disse daarlig havde Evne dertil, men han har ikke desto mindre fundet det under sin Værdighed at takke derfor. Ja saadan ere nu Menneskene engang. Jeg kunde nævne flere Exempler af lignende Surdejg, men dette kan være nok."

At Indsenderen ikke har omtalt denne Sag, uagtet han kendte den ligesaa godt som jeg, er *mærkeligt*, men dette finder maaske sin Forklaring deri, at Vedkommende er hans personlige Ven, og saa vilde det jo være Synd at trække Trøjen af ham, selv om det var i den bedste Hensigt. Naar Red. i sin Bemærkning til mig udtaler, at den nærer „fuld" Tillid til nævnte Herre (Indsenderen), *fordømmer* den altsaa, samtidig med hans partiske Angreb paa mig, min Handlemaade, men den indrømmer dog senere, „at den naturligvis ikke kan *dømme* i denne Sag", hvilken Modsigelse! At Red. ikke har saa „fuld" Tillid til mig, generer mig ikke i mindste Maade, da jeg ikke anser den for nogen Avtoritet i Foreningen; dog skulde Red. før beflitte sig paa at vinde *alle* Medlemmernes Tillid og ikke begunstige den ene og forurette den anden. Hermed vil jeg foreløbig tie og overlade Resten til Red.; den har jo den Fordel, stadig at have det sidste Ord.

A. Hallengreen.

Korrespondance.

Varde, den 12. Januar 1880.

Søndag den 16. November f. A. oprettedes her i Byen en „*Typografisk Viatikumskasse*", hvis Formaal er at understøtte tilrejsende Kolleger. Kassen tæller de her for Tiden arbejdende 7 Typografer, af hvilke Typograf *S. Frederiksen* („Vestjyllands Dagblad"s Trykkeri) er Formand og Typograf *N. Jensen* („Ribe Amtstidende"s Trykkeri) Kasserer. Enhver tilrejsende Kollega erholder ved Henvendelse til Formanden et Bevis, hvorefter han hos Kassereren kan faa udbetalt et Viatikum af 2 Kr. Det ugenlige Medlemsbidrag fastsættes til 15 Øre, men dette kan, naar det skønnes, at der er en tilstrækkelig Kassebeholdning, nedsættes til 10 Øre. Siden Kassens Oprettelse har til Dato endnu ingen rejsende Kollega været her i Byen. *H.*

* * *

Idet vi med Fornøjelse meddele foranstaaende om Oprettelsen af en Viatikumskasse i Varde, skulle vi samtidig opfordre Kollegerne i de Byer, hvor der ikke findes en saadan Kasse, og hvor der arbejder et tilstrækkeligt Antal Typografer, til at virke for lignende Kassers Oprettelse, hvilket vilde være til stort Gavn, særlig i saa daarlige Tider som de for Haanden værende. *Red.*

Forskelligt.

Hr. Hof-Bog- og Stentrykker *Ferslew* har, efter hvad vi have erfaret, købt en større Ejendom i Store Kongensgade og Meningen dermed skal efter Forlydende være, at samle alle Forretningens enkelte Dele der, hvilket jo vist nok vil være heldigt, thi den Splittelse, som nu finder Sted ved at have Akcidens-Sætteriet, Stentrykkeriet, Bogbinderiet etc. i Store Kongensgade og Avis-Trykkeriet ved Gammelstrand, kan efter vor ringe Mening aldeles ikke være gavnlig for en Samvirken i Forretningen.

Brevkasse.

E. H. Deres Artikel skal komme i næste Nr.

Typografiske Kundgørelser.

En **Sætter,** som har god Øvelse i Akcidensarbejde og Ombrækning, søger Plads. Han er særlig anbefalet som Faktor, i hvilken Stilling han har virket i en Del Aar. „Typograf-Tidende"s Ekspedition anviser.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg,* Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 3. | København, den 31. Januar 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Den ordinære halvaarlige Generalforsamling vil blive afholdt **Lørdagen den 28. Februar.** *Styrelsen.*

Foreningens Maske-Bal

afholdes i Aften, **Lørdagen den 31. Januar,** i Seekamp & Ko.s Lokaler, Gammelholm, hvortil Medlemmerne med Damer herved indbydes.

Besøgende kunne deltage; dog kunne disse kun faa Billetter ved Rekvisition af et Medlem, der, hvis det forlanges, maa opgive vedkommendes Navn.

Billetter à 1 Kr. 50 Øre for en Herre, 1 Kr. for en Dame, Tilskuerbilletter 1 Kr., kunne til i Aften Kl. 7 faas hos Styrelsens Medlemmer og hos Kasserer *Berg.* — Tilskuerne have Ret til at deltage i Ballet efter Kl. 12.

Bestemmelser:

1. Indgangen aabnes Kl. 8. Entré-Billetten forevises ved Indgangen til Balsalen og beholdes for at kunne tjene som Legitimation.
2. Enhver Deltager maa være maskeret indtil Kl. $11^1/_2$.
3. Kl. $8^1/_2$ tager Dansen sin Begyndelse under Ledelse af en Danseinspektør. Orkestret dirigeres af Hr. *Carl Lumbye.*
4. Kl. $11^1/_2$ finder Demaskeringen Sted.
5. Kl. 12 Fællesspisning à la carte til 1 Kr. pr. Kuvert.
6. Kl. 5 Afslutning.

Intet Billetsalg ved Indgangen.

En Frisør med Parykker og Skæg er til Stede.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

Vald. Friis [udlært hos Fjeldsøe den 1. Oktober 1879] (Fjeldsøe).

V. Carlsen [udlært hos Cohen] (Cohen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Overordenlig Generalforsamling

var, som bekendt, indvarslet til Lørdagen den 17. Januar og til det sædvanlige Klokkeslet, Kl. $9^1/_2$ præcise. Man maa imidlertid undertiden øve sig i Taalmodighed, og det var der ogsaa her Lejlighed til, idet der først *Kl.* $11^1/_2$ var samlet et beslutningsdygtigt Antal Medlemmer. Generalforsamlingen blev da aabnet og *S. Kjeldskov* valgt til Dirigent, hvorpaa *Formanden* kort motiverede Forslaget om at forøge Styrelsen med 2 Medlemmer. Forslaget fremkaldte ingen Diskussion og vedtoges enstemmig.

Derefter foretoges et Prøvevalg paa 2 Medlemmer til Styrelsen, for at der kunde være en Rettesnor for Medlemmerne ved Stemmeafgivningen. Flere bleve bragte i Forslag, men kun Dhrr. *S. Kjeldskov* (Luno) og *C. Hansen* (Nielsen & Lydiche) vare villige til at modtage Valg. Dhrr. *P. Christensen*, *Hansen-Pugh* og *Chr. Ewald* erklærede ikke at kunne modtage Valg.

Udenfor Dagsordenen udtalte *P. Christensen* sig for, at Formanden for Fremtiden vælges direkte af Medlemmerne og ikke som hidtil af Styrelsen, og opfordrede denne til at fremsætte Forslag derom. *Böhm* og *Emil Petersen* udtalte sig imod det, idet de fandt det fuldstændigt korrekt, at Formanden valgtes af Styrelsen, eftersom han først repræsenterede Styrelsen og dernæst Medlemmerne. — *Christensen* forsvarede varmt sin Anskuelse og erklærede at ville indbringe Forslag derom ved Lejlighed, hvis Styrelsen ikke vilde tage Sagen i sin Haand.

Typografernes Sangforening.

At „Typografernes Sangforening"s Stiftelsesfest vil finde Sted **Søndagen den 29. Februar** i Hr. Seekamps Lokale, meddeles herved.

Da et til Dels nyt Program skal indstuderes til Stiftelsesfesten, anmodes Dhrr. Sangere om paa de mellemliggende Lørdage at give talrigt og præcist Møde. *Styrelsen.*

Nogle Alvorsord om vore typografiske Forhold.

Den ærede Redaktion af vort Fag-Organ har i sit Tilbageblik paa 1879 kortelig udtalt sig om, at Forholdene ere meget uheldige og i sit Ønske for 1880 lagt Vægt paa, at Foreningens Medlemmer selv vilde bidrage til, at Organet kunde blive et fyldigere Udtryk for Typo-

grafernes Anskuelser, ved at disse fremsatte deres Meninger og Anskuelser om de dem vedrørende Forhold.

Jeg vil her gøre et Forsøg derpaa og imødekomme den ærede Redaktions Opfordring.

Visselig ere Forholdene saa trykkende for nærværende Tid, som vel mulig, have været det i længere Tid forud, og ville desværre efter al Sandsynlighed blive endnu værre i Fremtiden, naar ikke en fast Organisation mellem „Principalforeningen" og „Den typografiske Forening" kan sætte en Dæmning for al smudsig Konkurrencesvindel.

At Smudskonkurrencen har havt den skadeligste Indflydelse selv paa ældre Trykkerier, kan klarlig bevises derved, at flere Trykkerier, som tidligere punktlig kunde betale deres Arbejdere deres Fortjeneste, *nu* ere ude af Stand til at opfylde denne simple Forpligtelse.

Spekulationen og Svindelen har siden Næringslovens Emanation kastet sig over Bogtrykkervirksomheden lig en Guldgraverfeber, Folk af forskellige Livsstillinger have spekuleret i „Bogtrykkernæringen", og derved ofte ved en øjeblikkelig kunstig og usolid tilvejebragt Kapital hidført en Smudskonkurrence, som ikke alene er ødelæggende for dem selv, men ogsaa for alle andre. — Ere ikke de sig oftere og oftere gentagende Fallitter af Bogtrykkerierne et tydeligt Bevis herpaa?

Og hvad der er lige saa slemt, — ja maaske endnu værre —, er efter min Mening den Omstændighed, at ikke alene saa kaldte „Agenter" udenfor Faget, men ogsaa selv Typografer gribe ind i den saa kaldte „Agenturforretning" og til utrolig billige Priser tilbyde „Bogtrykkerarbejde" fra Dør til Dør, saa at mangen mindre Næringsdrivende paa én Dag faar 4 à 5 Tilbud paa billig Tryk af Adresser, Regninger etc. etc.

Ikke faa, ofte just ikke altid dygtige, Kapaciteter have, benyttende sig af Næringsloven, kastet sig over en for Faget fordærvelig „Selvvirksomhed" (?). — „Principalforeningen" havde jo, som det vil erindres, for nogen Tid siden indstævnet en Del deraf for den offenlige Politiret; men Loven hjemler jo „Selvvirksomhed uden Medhjælp"!! Men hvilken Garanti yder Loven for, at denne Medhjælp ikke finder Sted, enten direkte eller indirekte? Hvad Sikkerhed har man for, at en eller anden stakkels arbejdsløs, det være sig Sætter eller Trykker, arbejder hos en saadan „selvvirkende", der hverken betaler Skatter eller Afgifter? — Der gives ogsaa forskellige *indirekte* Maader, hvorpaa saadanne „selvvirkende" faa Medhjælp, som begrunder deres uhørte Prisbillighed; for det første ligger det ofte i den letsindige Kredit, hvorved der fra Skriftstøbernes Side betros dem noget Materiale til at begynde med, for det andet deri, at de, naar de ved deres „Huseren" faa et eller andet Arbejde, som de ikke kunne udføre, hos en eller anden Principal „laane" det fornødne; ja, det gaar ofte saa vidt, at „Farven", hvormed de trykke, er „*laant*"!! — Unægtelig en billig Maade at trykke paa!

Øksen maa lægges ved Roden, naar den ødelæggende Brand skal standses; jeg tror, ja føler mig overbevist om, at det ene og alene er mulig derved at standse paa den betraadte Rutschbane, at der finder en forenet Samvirken mellem de virkelige Bogtrykkerprincipaler og „Den typografiske Forening" Sted; det maa klart gaa op for begge Parter, at de have *fælles Interesser*, og at de ved fælles Raadslagning og endelig Overenskomst maa være bedst skikkede til at rejse den Dæmning, som ellers paa det nuværende Løb ufejlbarlig vil bringe Staten og Kommunen til at opføre flere Fattighuse.

Jeg skal nu henstille til den ærede Styrelse for „Den typografiske Forening", om den kunde finde sig foranlediget til at indkalde til enten et Diskussionsmøde eller, hvis man foretrækker det, en ekstraordinær Generalforsamling, for at erfare Medlemmernes Mening med Hensyn til en Henvendelse til Principalforeningen, for i Forening med den at raadslaa om en Afhjælpning eller i det mindste Standsning af det stedse mere om sig gribende Onde: Smudskonkurrencen og Agentur-Svindelen.

Ærbødigst
E. H.

Fra Kina og Indien

indeholder et engelsk Fagblad Meddelelser om de derværende Bogtrykkeriers Drift, hvilke Meddelelser ere fremkaldte ved Drøftelsen af det Spørgsmaal, om det er hensigtsmæssigt at formaa de ogsaa i England i stort Antal tilstedeværende ledige typografiske Arbejdskræfter til Udvandring til hine Lande. Vi give af disse Meddelelser et lille Uddrag, som vi tro ogsaa vil have nogen Interesse for vore Læsere.

Selv Missionærer, hedder det der, efter nogle forudgaaende Advarsler imod Udvandringen, anse ikke Oprettelsen af Bogtrykkerier efter evropæisk Mønster i Kina for fordelagtig. Har en af dem forfattet en eller anden „Traktat", saa behøver han blot at gaa til den nærmeste kinesiske „Blokskærer", som, saafremt Arbejdet ikke er altfor omfattende, i Løbet af nogle faa Dage leverer Blokkene færdige til Tryk, og nogle Tusinde Eksemplarer ere snart trykte, da de indfødte „Trykkere" levere deres Arbejde lige saa hurtigt som smukt. Dertil kommer, at Blokskæreriet er latterlig billigt. Saaledes beløb sig f. Eks. Omkostningerne for 8 Sider Crown-Oktav (= 5 × $7^1/_2$ Tomme eng. pr. Side), som indeholdt 2000 kinesiske Ordtegn, til følgende: Skæring pr. Tegn 3 Kobber-Cash = 6000 Cash; Tryk, Papir, Heftning og Beskæring af 6000 Eksemplarer 24,000 Cash — alt i alt altsaa 30,000 Cash eller 5 Cash pr. Eksemplar. Af denne Mønt gaa 25 paa 1 Penny (omtrent 7 Øre); de 6000 Eksemplarer komme saaledes til at koste ca. 5 Pd. Sterling (efter forestaaende Beregning er Prisen efter dansk Mønt noget over 80 Kroner). Det maa betvivles, om selv den smudsigste evropæiske Smuds-Konkurrent kan gøre det endnu billigere. Udvandringen til Kina kunde altsaa kun blive til Gavn for dem, der have tænkt paa at blive hjemme.

I Indien sættes og trykkes de engelske Aviser af indfødte, skønt disse i de fleste Tilfælde ikke have nogen Ide om Sproget. Men de skoles og indekserceres saa længe, indtil de lære at begribe, og er dette opnaaet, fuldføre de med maskinmæssig Nøjagtighed og aldrig svigtende Taalmodighed de dem tillærte Haandgreb og dechiffere endogsaa

tvivlsomme Manuskripter. Selv paa de indiske, meget betydelige, Regeringsbogtrykkerier i Kalkutta, Madras og Bombay ere kun Direktørerne, Opsynsmændene og deres nærmeste Hjælpere (Korrektørerne) Evropæere, alle øvrige ere indfødte, de fleste af dem nøgne vilde. Det gør et forunderligt Indtryk, at se saadan en splitternøgen sort Karl arbejde ved en Albionpresse: Ur-Tilstand og Civilisation — Ekstremer, der berøre hinanden. Kina og Indien ere saaledes ingen Markeder for overtallige evropæiske Arbejdskræfter.

Tekniske Meddelelser.

Skriftstøberfirmaet J. G. Schelter & Giesecke i Leipzig har i disse Dage udsendt et Hefte (Nr. 4 — Januar 1880) af „Typographische Mittheilungen", indeholdende en Række nye Skriftprøver fra deres Etablissement. Foruden en Serie „Bred Kancelli" og en Serie „Rundeskrift", som begge ere gamle Bekendte fra andre Skriftstøberier, findes der imidlertid i det foreliggende Hefte ingen Skriftarter, som kunne siges at tiltale Øjet; de fleste udmærke sig kun ved deres bizarre og barokke Former og fortjene neppe nogen Indgang paa Bogtrykkerierne. Derimod findes der en Række særdeles smukke Indfatninger, blandt hvilke særlig maa nævnes en „Florentiner-Indfatning" i to Serier; den ene med Drager, Alfer, Fugle, Delfiner, Gudehoveder, forskellige Figurer og Arabesker i fuld Grund, den anden med det samme i svag punkteret Grund. Ligeledes maa nævnes en „græsk Indfatning", bestaaende af ialt 135 forskellige Figurer, Sfinkser, Guirlande-Stykker, à la grec-Stykker, Røskener og Schrafferinger. Denne elegante Indfatning, som det maa ønskes, at ret mange ville gøre sig bekendt med, minder i sin Sammensætning meget om den fra Julius Klinkhardts Skriftstøberi i Leipzig udgaaede „Kunstner-Indfatning", men er dog saa forskellig fra denne, at Trykkerier, som ekscellere i elegant Akcidenstryk, ville have Glæde af at besidde begge disse Indfatninger. — Alle Skriftprøverne ere, som det sig hør og bør, elegant trykte. Trykningen er udført paa en ny amerikansk Digeltryks-Presse (Gallys „Universal"); blandt de Fortrin, der tillægges denne Presse fremfor de hidtil kendte Digeltryks-Presser, fremhæves særlig, at den er forsynet med et fuldstændigt Hurtigpresse-Cylinder-Farveværk, hvorved en langt mere ensartet og omhyggelig Farve-Udrivning bliver mulig, end ved de hidtil kendte Digeltryks-Presser med roterende Farveskive. Gallys „Universal" bygges i 9 forskellige Størrelser (Skriftsats fra 18 × 28 cm. til 35 × 55 cm.) til Priser fra 900 til 1800 Kr. *Typothet.*

Korrespondance.

Grenaa, den 18. Januar 1880.

Hr. Redaktør!

Deres Meddeler fra Holbæk udtaler i „Typograf-Tidende" for i Gaar et Ønske om, at Bladet hyppigere bragte Meddelelser fra Provinserne, og da jeg fuldt kan samstemme med ham heri, tager jeg heraf Anledning til at tegne et lidt lysere Billede end det, der bragtes fra Holbæk. Siden De sidst hørte fra mig, er der nemlig foregaaet flere Forandringer her i Grenaa, som ubetinget have været til det bedre. Først vil jeg saaledes fremhæve, at Lærlingeantallet paa det ene herværende Trykkeri er gaaet ned fra 3 til 2 og at Trykkeriet nu beskæftiger en Typograf foruden de to Indehavere af Forretningen. Det samlede Lærlingeantal paa de to herværende Trykkerier er saaledes nu 5 mod 2 Typografer, medens det hidtil har været 6 mod 1 Typograf. — „Grenaa Folketidende"s Trykkeri er i Efteraaret blevet henflyttet i et nyt, rummeligt og lyst Lokale, saa at det nu i den Henseende staar i Højde med de bedste Trykkerier; samtidig er det blevet betydelig udvidet ved Anskaffelse af Skrifter, Messingstreger osv. Ligeledes ere Lønningsforholdene blevne forbedrede, idet Ejerinden, Enkefru Rosenberg, fra indeværende Aars Begyndelse har forhøjet Ugelønnen uden Opfordring fra Deres Brevskrivers Side.

Typothet.

Literatur.

„Digte af Frederik Rasmussen" er en lille Samling paa 102 Sider, som er udgivet af Charl. Sørensen og trykt hos Rasmussen & Olsen, Ny Vestergade. Denne lille Digtsamling gør Trykkeriet al Ære, baade hvad Sætningen og Trykningen angaar; der var maaske nok et eller andet, der kunde udsættes noget paa, men i sin Helhed viser Bogens Udstyrelse, at selv mindre Trykkerier kunne præstere noget godt, naar blot den gode Vilje er til Stede. *r + b.*

Forskelligt.

„Bogtrykker" *A. W. Henningsen* stod i Lørdags Aftes anmeldt som fallit i „Berlingske Tidende.". I Dags-Telegrafen for i Torsdags meddeler han imidlertid, at Boet er sluttet, og at han derfor „fremdeles anbefaler sig til enhver, der vil forunde ham sin Søgning". Denne mærkværdige Sag skulle vi nærmere omtale i næste Nr.

— Vort Broderorgan „Vorwärts" i Wien har fra dette Aars Begyndelse pyntet lidt paa sin Kjole, idet det har faaet levende Kolumnetitler. Nr. 1 bringer et stenografisk Referat over et i Slutningen af forrige Aar afholdt stort Møde af Wiens Typografer, hvor Tarifens Vedtagelse eller Forkastelse stod paa Dagsordenen. Det første skete, dog kun med ringe Majoritet. Typografernes Tarif-Kommission maatte synke mangen en bitter (men efter vor Mening ufortjent) Pille, thi da man ikke havde givet Kommissionen noget imperativt (bindende) Mandat, maatte man ogsaa give den frie Hænder til Tilvejebringelsen af et endeligt Resultat; blev dette ikke efter Ønske, var det ikke Kommissionens Skyld, i det mindste saa vidt vi kunne overse Sagen; den har maattet bøje sin Nakke for Tidernes Aag. Vi skulle meddele følgende lille Intermezzo, som viser Wiener-Kollegernes Tænkemaade i det bedste Lys. Et Trykkeris Personale havde protesteret mod Tarifens enkelte Bestemmelser og som Undskyldning for, at Personalet ikke kunde møde personlig,

anført, at det maatte arbejde om Søndagen. En Taler, Hr. Josef Schwarzinger, sagde desangaaende, at det var i høj Grad upassende i en Tid som denne, hvor der er saa mange ledige Kolleger, at anføre en saadan Undskyldning i Stedet for at give Møde i en Forsamling, hvor Wiener-Typografernes Velfærd skulde afgøres, og stillede Forslag om Overgang til Dagsordenen, hvilket enstemmig vedtoges. Endvidere skulle vi meddele, at den Sag, som vi omtalte i forrige Nr., angaaende de tre Kollegers Opsigelse i Bladet „Deutsche Zeitung", har ført til et tilfredsstillende Resultat, idet nævnte Blads Redaktion har tvunget Trykkeriets Bestyrer til at tage Opsigelsen tilbage. Hr. C. Höger, Redaktør af „Vorwärts", sagde paa oven omtalte Møde følgende: Til Tegn paa, med hvilken Forbitrelse Bladets Medarbejdere optog denne ukvalificerede Fremgangsmaade fra Bestyrerens Side, kan jeg meddele Dem, at de straks efter at være blevne gjorte bekendte med denne Voldsakt, foranstaltede en Kollekt, hvis Udbytte var 40 Gylden. Forsamlingen udtalte derefter en Tak til Redaktionen af „Deutsche Zeitung", fordi den ved sin hurtige Indgriben i denne Sag havde vist sin humane Tænkemaade. — Efter at vi havde skrevet foranstaaende, er der kommen Efterretning om, at den omtalte Trykkeribestyrer har nægtet at opfylde nogle væsenlige Tarifbestemmelser og afskediget en af de 3 tidligere opsagte. Som en Satisfaktion maa det dog betragtes, at Bestyreren nu selv har faaet Løbepas, rimeligvis foranlediget ved nogle imod ham af „Vorwärts" offenliggjorte Artikler. Suum quique!

— Efter hvad „Journal f. B." meddeler, har Principalforeningen i Hamborg besluttet at tage Oprettelsen af et typografisk Selskab (i Lighed med det i Leipzig og nu i den nyere Tid ogsaa i Berlin) i sin Haand, og der nedsattes paa den sidst afholdte Generalforsamling en Komité, hvis Hverv det er at udarbejde de fornødne Statuter og Vedtægter.

— Som en sjælden Efterretning meddeler „Korrespondent", at Bogtrykkeri-Ejer Wilh. Bænsch i Dresden har forhøjet sine paa „visse Penge" arbejdende Sætteres Løn med 1 à 2 Rmk., saa at Minimal-Lønnen nu er 24 Rmk. pr. Uge.

— I Neapel have Typograferne nedlagt Arbejdet, fordi den af deres Forening udarbejdede Tarif ikke er bleven anerkendt fra Principalernes Side. Denne Strike vil sandsynligvis faa et uheldigt Udfald, for det første, fordi Central-Komitén for det italienske Typograf-Forbund har misbilliget Strikens Iscenesættelse og derfor nægtet al pekuniær Understøttelse, og for det andet, fordi kun 143 af de over 400 i Neapel arbejdende Typografer ere aktive Medlemmer af Forbundet. I hin By spille for Resten Trykkerne den samme Rolle som hos os herhjemme; de kunne heller ikke indse, at en Samarbejden af disse to Grene indenfor Typografien er en absolut Nødvendighed, hvis der ellers skal udrettes noget fra en af Siderne.

— Det af os i Begyndelsen af forrige Aar omtalte katolske Verdensblad har med 1. Januar d. A. begyndt at udkomme i Rom. Bladet, som trykkes i 5 Sprog, fører Navnet „*L'Aurora*" (Morgenrøden) og udkommer i 2 Udgaver, den ene for de højere Samfundsklasser, den anden for selve Folket.

— Fra *Amerika* skrives til „Correspondent", at Forretningsgangen dersteds har taget et stort Opsving; alle, selv de daarligste, Typografer have faaet Plads; mange Papirfabrikker have alt i flere Maaneder maattet nægte Overtagelsen af nye Ordres paa Grund af Arbejde i massevis, og alle Skriftstøberier arbejde med fuld Kraft. Vi hilse denne Efterretning med Glæde, thi nu vil det forhaabenlig ikke vare ret længe, inden Forretningsgangen i Evropa vil vende sig til det bedre — gid dog den Tid snart vilde komme, da vore arbejdsføre, ledige Kolleger ikke længere behøve at tage Sultekur!

— „Australasian Typographical Journal" fortæller følgende morsomme Eksempler paa, hvad Typograferne kunne blive til: Da det første Numer af Bladet „Tree Lauce" i East Charlton skulde udgaa, var Udgiveren paa Grund af Mangel paa passende Arbejdere stedt i en slem Forlegenhed, da han nærede Frygt for, at Bladet ikke skulde blive færdig til Posten. Han udtalte sig derom til nogle Herrer, hvem den forestaaende „Tildragelse" havde ført ind paa hans Kontor, og han blev ikke saa lidt forbavset, da fem af dem trak deres Frakker af, stillede sig hen ved Kassen, tog Vinkelhagen og begyndte tappert at stikke paa. To af disse forhenværende Kolleger vare nu Handelsrejsende, den tredje var Sekretær i Byen St. Arnaud (han er nu imidlertid død), den fjerde Planter og den femte beskæftiger sig med Kvægavl; denne sidste er en i Melbourne og Geelong velbekendt Person.

— Angaaende samme Thema indeholder „Journal für Buchdruckerkunst" følgende, som dog er alt andet end morsomt: „Typograf-Skæbne. Den mangeaarige Metteur-en-pages (Ombrækker) af „Münchener Neueste Nachrichten", Hr. B., har alt i flere Aar været Halvinvalid paa Grund af daarlige Øjne, og han faar som Følge deraf fra de derværende typografiske Understøttelseskasser en maanedlig Pension; til Trods for sit svækkede Syn besørgede han hos en kgl. Foged Stillingen som Hjælpe-Kopist, indtil hans Principal blev forfremmet i Rangen, ved hvilken Lejlighed han mistede sin Smule Bifortjeneste. Da det ikke lykkedes ham at faa nogen anden Beskæftigelse, saa han sig til Slutningen nødsaget til at lade sig engagere som — *Ligbærer* i den kgl. bayerske Hoved- og Residensby München". Stakkels Mand!

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 4. | København, den 14. Februar 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Med dette Nr. følger *Regnskabet* for 2. Halvaar 1879 og *Stemmesedler* til Valg paa Styrelse, Kasserer og Revisorer. Stemmesedlerne bedes tilbagesendte til Kasserer *Berg* eller afleverede Generalforsamlings-Aftenen, den 28. ds., i Foreningens Lokale.

Lørdagen den 28. Februar, Kl. 9½ præcise, afholdes den halvaarlige ordinære Generalforsamling i Foreningens Lokale.

Foreløbig Dagsorden:

1) Regnskabets Godkendelse.
2) Forelæggelse af Budgettet for det kommende Halvaar.
3) Forslag fra Styrelsen om Nedsættelse af et Udvalg paa 5 Medlemmer til at foretage en Revision af Foreningens Love.
4) Forespørgsel til Medlemmerne fra Styrelsen om en Arbejdsløshedskasses Oprettelse.
5) Valg paa Styrelse, Kasserer og Revisorer.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

A. J. Petersen (Hoffensberg).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Foreningens Maskebal afholdtes Lørdagen den 31. Januar, og var efter Omstændighederne temmelig godt besøgt. Det var jo nærmest for atter at knytte den Traad, som for 4 Aar siden blev afbrudt, at vi i Aar besluttede at afholde Maskeballet. Det er den eneste større Førnøjelse, som vor Forening byder sine Medlemmer, og da den altid har vundet Bifald baade hos Medlemmerne og de Besøgende, er det at haabe, at Begyndelsen, som nu er gjort til atter at afholde denne aarlige Fornøjelse, maa vinde mere Tilslutning næste Gang. Særlig Tak skylde vi den dramatiske Forening „Fremad" for den Deltagelse, der fra denne Forenings Side var til Maskeballet.

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Torsdagen den 19de Februar, Aften Kl. 9, afholdes den ordinære halvaarlige Generalforsamling hos Restavratør *Køhler*, Pilestræde 32, 1ste Sal.

Dagsorden:

1) Meddelelse om Udfaldet af Valgene til Bestyrer, Kasserer, Vicekasserer og Revisor.
2) Regnskabets Godkendelse for det forløbne Regnskabsaar.
3) Forslag af *J. R. F. Jensen:*

Begyndelsen af § 8 affattes saaledes: „Indbetaling af Bidrag sker den første Lørdag i hver Maaned. Resterer et Medlem med sit Bidrag, betales *(for Mand, Kone eller for begge, for en eller to Maaneder)* en Rente af 5 Øre maanedlig", osv.

København, den 10de Februar 1880.

Bestyrelsen.

Typografernes Sangforening.

I Aften, **Lørdagen den 14. Februar,** afholdes intet Møde. Lørdagene den 21. og 28. Februar, anmodes Sangerne om at møde talrigt og præcise. *Styrelsen.*

Lørdag den 7. Febr. afholdtes en ekstraordinær Generalforsamling, hvis Dagsorden var følgende:

1) Forslag fra Bestyrelsen til Forandring i Lovenes § 7, angaaende Valgene paa Bestyrelsen, saaledes at disse finde Sted i Marts og September i Stedet for som nu i Februar og Avgust.
2) Forslag fra Bestyrelsen til Forandring i Lovenes § 10, angaaende de ordinære Generalforsamlingers Afholdelse, saaledes at disse finde Sted i Marts og September i Stedet for som nu i Februar og Avgust.
3) Henstilling fra Bestyrelsen til Medlemmerne angaaende Aarsfestens Afholdelse.

Til Dirigent valgtes *Lind*, til Sekretær *Hindsberg*.

De to første Punkter paa Dagsordenen vare fremkomne paa Grund af Stiftelsesfestens noget sene Afholdelse i Aar og bleve efter en kort Diskussion enstemmig vedtagne.

ad 3. Kasserer *Th. Nielsen* udtalte, at Bestyrelsen paa Grund af Foreningens uheldige Status og for at undgaa at optage et nyt Laan af Grundfonden, vilde foreslaa, at ethvert Medlem, der agtede at deltage i Stiftelsesfesten,

lige som hidtil skulde have fri Adgang til Koncerten, men til Ballet erlægge en Krone; en Dame maatte hvert Medlem have frit med. Assembléet, der afholdtes f. A., havde vel indbragt et lidet Overskud af ca. 22 Kr., hvilket dog langtfra vilde være tilstrækkeligt til at dække den mulige Underbalance. Lidt Fremgang sporedes dog, idet Medlemsantallet var vokset fra 64 til 76. *Dirigenten* sluttede sig til Bestyrelsens Forslag. — *Decher* fandt det hensigtsmæssigt at indrykke Avertissementer om Festens Afholdelse i Bladene for at gøre Besøget saa stort som muligt. — *Th. Nielsen* var af den Mening, at Medlemmernes Energi for Sagen vilde være tilstrækkelig, men tilføjede, at Bestyrelsen ingenlunde var utilbøjelig til at gøre et Forsøg. — *Nebelong* tiltraadte fuldstændig *Dechers* Forslag, idet han udtalte, at den typografiske Sangforening ikke skulde søge sine Tilhørere blandt Typograferne alene, men ogsaa hos andre Stænder, som saa mange andre Sangforeninger. Han fraraadede paa det bestemteste at tiltræde Bestyrelsens Forslag; der burde ikke lægges nogen Skat paa Medlemmerne. — *Th. Nielsen* fastholdt Nødvendigheden af Bestyrelsens Fremgangsmaade. — *Jul. Andersen* samstemmede med *Nebelong* i, at der ikke burde lægges Skat paa Medlemmerne, men mente, at Avertering var overflødig. — *Decher* beklagede, at Bestyrelsen ikke paa de omsendte Løbesedler havde angivet, hvad Henstillingen drejede sig om, da flere Medlemmer i saa Fald vilde have indfundet sig. — *Th. Nielsen* udtalte, at en saadan tydeligere Angivelse var aldeles overflødig, eftersom Medlemmerne allerede paa en tidligere Generalforsamling vare blevne underrettede om, at en saadan Henstilling vilde fremkomme. — *Nebelong* mente ogsaa, at Indvarslingen var ufuldkommen affattet. Efter en Opfordring af *Dirigenten* til at flere Medlemmer skulde udtale sig, foreslog *Böhm*, at Foreningen, som de foregaaende Aar skulde udrede Omkostningerne ved Festen, saa meget mere som Aktierne vare i Stigning. — *Decher* sluttede sig fuldstændig hertil og udtalte som sin Mening, at jo mere Foreningen gik fremad, desto mere pessimistisk blev Bestyrelsen (Hør!). — *Th. Nielsen* underrettede om, at der i Loven slet ikke var nogen Hjemmel for, at der efter Koncerten skulde afholdes Bal, og naar der tidligere ikke har været Raad dertil, er intet Bal blevet afholdt. — *Carlsen* mente, at naar der blev averteret, kom der ogsaa Besøgende, og saa kunde maaske nok Indtægt og Udgift bringes til at balancere. Nogle Repliker veksledes dernæst mellem *Dirigenten*, *Jul. Andersen* og *Decher*, hvilken sidste ikke fandt den tilstedeværende Forsamling kompetent til at tage Beslutning og grundede navnlig dette paa den utilstrækkelige Bekendtgørelse, der næsten saa ud, som om Bestyrelsen havde tænkt paa at overrumple Medlemmerne. Han vilde af denne Grund afholde sig fra at stemme. — *Alb. Christensen* foreslog dernæst Afstemning over Punkt 3. Da mange imidlertid ikke stemte, foreslog *Dirigenten* Omstemning, hvorved Bestyrelsens Forslag forkastedes med 13 Stemmer imod 4.

V. Hindsberg,
Sekretær.

Om en Revision af Lovene.

Det er i Almindelighed en baade mislig og vanskelig Sag at foretage Lovforandringer, og saadanne bør derfor ogsaa kun finde Sted, naar Nødvendigheden kræver det. Dette tør ubestridelig i fuldt Maal siges at være Tilfældet nu, og efter at den sidst afholdte Generalforsamling har vedtaget en Forandring af Lovenes § 9, har den Tanke mere og mere paatrængt sig mig, om der ikke samtidig kunde være gyldig Anledning til at foretage en fuldstændig og gennemgribende Revision af Foreningens Love. Thi det maa vel anses for indlysende, at samtlige Paragrafer maa og skal overholdes i deres Helhed, og da dette, som jeg nærmere skal tillade mig at paavise, langtfra er Tilfældet, er det min Overbevisning, at det ikke vil være nogen vanskelig Sag at gennemføre en saadan Reform. Jeg skal derfor med et Par Ord omtale de Paragrafer, som forekomme mig uhensigtsmæssige og trængende til en Forbedring, og tillade mig at paapege, i hvilken Retning disse Forbedringer efter min Mening burde gaa.

Naar det f. Eks. i § 3 hedder: „Optagelse i Foreningen sker ved at henvende sig til Forretningsføreren, og Vedkommende maa for ham opgive sit fulde Navn og øvrige Personalia“ osv., da er dette som bekendt noget, der kun i de færreste Tilfælde finder Sted, idet Optagelsen i Reglen sker ved vedkommende Inkassator, og her burde derfor efter „Forretningsføreren“ tilføjes: „eller Inkassatoren paa vedkommende Trykkeri“. I samme Paragraf findes endvidere den Bestemmelse, at Indsigelse mod et Medlems Optagelse afgøres „paa det først afholdte Maanedsmøde“; men da disse Maanedsmøder, som jeg senere skal komme til at omtale, jo kun eksistere paa Papiret, var det dog rimeligst, hvis de ikke fremtidig indføres, at ændre det til: „paa en ekstraordinær Generalforsamling“.

Naar det i § 7 hedder, at Udmeldelse saavelsom Udslettelse paa Grund af Restance bekendtgøres i „Typograf-Tidende“, da maa dette vel forstaas saaledes, at saadan Bekendtgørelse skal ske umiddelbart efter, at Udmeldelsen eller Udslettelsen har fundet Sted, og ikke, som nu er Tilfældet, hvert Halvaar.

§ 9 blev jo, som det vil erindres, tildels forandret paa sidste Generalforsamling, hvor Hr. *P. Christensen* tillige foreslog, at Formanden fremtidig skulde vælges *direkte* af Medlemmerne og ikke, som Loven nu bestemmer, af Styrelsen indbyrdes. Uden nærmere at udtale mig om det hensigtsmæssige i en saadan Forandring eller i det hele indlade mig paa Sagens Realitet, skal jeg dog henlede et eventuelt Lovgivnings-Udvalgs Opmærksomhed herpaa; der kan indtræffe Omstændigheder, under hvilke Spørgsmaalet kan være af saadan Betydning, at det vel fortjener moden Overvejelse.

Jeg kommer nu til § 10; den lyder saaledes: „I den første Halvdel af hver Maaned afholdes et Møde for alle Medlemmerne. Paa disse Maanedsmøder giver Bestyrelsen Meddelelse om Foreningens Tilstand og Virken i den forløbne Maanedstid og om saadanne Tildragelser, der have

Betydning for Foreningen, og tillige udveksles Meninger om Forenings- og almindelige Fag-Anliggender". Denne Paragraf bør enten fuldstændig udelades eller dens Bestemmelser uopholdelig bringes til Udførelse; det sidste vil ubetinget være det heldigste, thi kunde man end ikke vente sig noget overordentligt af dem, ville de dog sikkert i ikke ringe Grad bidrage til at vække Foreningslivet. Kan det imidlertid ikke ske, er det mildest talt overflødigt at have en Bestemmelse i Lovene, der saa fuldstændigt betragtes som ikke eksisterende.

Det samme kan siges om § 11, der bestemmer, at Bestyrelsen paa Møderne i Januar og Juli Maaneder skal forelægge Budgettet; thi for det første afholdes disse Møder slet ikke, og for det andet er det jo bleven Skik og Brug at forelægge Budgettet paa de Generalforsamlinger, som godkender Regnskabet.

Disse sidste Generalforsamlinger skulle i Følge § 12 afholdes *inden* Midten af Februar og Avgust Maaneder, men afholdes i Reglen *efter* Midten af disse Maaneder; det er ganske vist et Spørgsmaal af underordnet Betydning, men det vilde dog være heldigst, om dette ogsaa kunde være i Overenstemmelse med Lovens Forskrift.

Dette er i Korthed, hvad jeg har at bemærke med Hensyn til de nu gældende Love. Det vilde være ønskeligt, om Sagen maatte vinde den Interesse hos Medlemmerne, at et Udvalg paa f. Eks. 5 à 10 Medlemmer kunde blive nedsat for at udarbejde en fuldstændig Reform paa dette Omraade. Man kan indvende, at have vi hjulpet os saa længe med de gamle og ufuldstændige Love, saa haster det ikke med at forbedre dem, „det gaar nok i vor Tid"; men det er efter min Mening en daarlig Indvending. Vi maa altid have for Øje, at der kan komme mere kritiske Tider end de nuværende, og det gælder derfor om at være forberedt paa dem; thi gode Love med klare, konsekvente Bestemmelser — som vel at mærke blive nøjagtigt overholdte — er dog Grundbetingelsen for at danne en kraftig og vel organiseret Forening. — *v.*

* * *

Det er en Selvfølge, at vi i Hovedsagen ikke have noget at sige til den ærede Indsenders Anker over Lovenes ufuldstændige Opfyldelse; derimod kunne vi ikke være absolut enige med ham, naar han tror, at det nogen Sinde kan lykkes vor Forening mere end andre at faa Love, der kunne gennemføres aldeles konsekvent. Der vil altid findes Paragrafer, som af en eller anden Grund ikke *for Øjeblikket* kunne opfyldes, men derfor dog alligevel have deres Betydning, naar de staa i Lovene, da man saa i et givet Øjeblik, naar der maatte være Anledning dertil, kan støtte sig til dem. Vi kunne heller ikke ganske slutte os til ham, naar han mener, at det er en mislig og vanskelig Sag at foretage Lovforandringer; tværtimod forekommer det os at være heldigst at foretage saadanne, saa ofte man finder det nødvendigt, og da vi gerne erkende, at vore Love nok kunne trænge til en Forbedring, skulle vi gøre vort til at imødekomme Indsenderen. — Til hans Bemærkninger om de Paragrafer, som han særlig kunde ønske overholdte, skulle vi give nogle Oplysninger for et Par enkelte Paragrafers Vedkommende. Der er da først *Maanedsmøderne.* Det er, som bekendt tidligere forsøgt at faa disse afholdte, men det er gaaet her som ved saa mange andre Lejligheder. Medlemmerne have fundet det rigtigst at blive borte, og derfor ere Møderne foreløbig blevne indstillede, indtil der en Gang kunde være Haab om, at Interessen blev større. Saa snart der er Udsigt til, at dette vil ske, vil Maanedsmøderne ogsaa blive optagne igen. — De ordinære Generalforsamlinger skulle ganske vist afholdes inden Midten af Februar og Avgust, men der er ogsaa for Tiden Hensyn at tage i denne Henseende. Det er nemlig lidt vanskeligt at faa Regnskabet sluttet i betimelig Tid paa Grund af de Restancer, som der skal ventes paa at faa afgjorte. I Følge Lovene kunne saadanne rigtignok ikke finde Sted, men det er Hensynet til Foreningens Tarv og de „daarlige Tider", der har nødvendiggjort en Overbærenhed med Medlemmerne, som under andre Forhold ikke vilde finde Sted. Vi tro ikke, at en „konsekvent" Gennemførelse af denne Paragraf for Øjeblikket vilde være heldig for Foreningen. — Hvad de andre Paragrafer angaa, kunne vi være enige med Indsenderen om, at de ere uheldig affattede og kunne trænge til en Revision. Vi skulle som sagt gøre vort til at imødekomme ham. *Red.*

To af mine Venner.

Den, der fornærmer mine Venner, fornærmer mig. De har fornærmet to af mine Venner, Hr. Redaktør! „Bogtrykker" Henningsen, som er min Skolekammerat, og Jomfru Oettinger, som er min Mesters Datter. Salig Sally Oettinger var nemlig min Læremester. Naar jeg siger Læremester, er Ordet egenlig ikke aldeles korrekt; Oettinger har nemlig aldrig lært mig noget; men det var ikke hans Skyld. Ikke desto mindre maa min hedengangne Ven have betragtet mig som særdeles duelig, eftersom han gjorde mig til Faktor, da jeg havde været et Aar i Lære, lod mig uddele Manuskript baade til Svendene og Drengene, læse Korrektur og Revision m. m. Den nuværende Faktor, som blev udlært i Novbr. forr. Aar, har, siger man, 4 Kr. fast for denne Værdighed, for Resten er han Akkordarbejder. De har et Par Gange gjort Bemærkninger over, at Jomfruen ikke betaler sine Sættere saa meget, som de faar andre Steder. Hvilke Bemærkninger! Kan hun gøre for det? Bør hun ikke som en god Datter følge sin Faders Lærdomme? Og jeg kan forsikre Dem, Hr. Redaktør, min kære, gamle, bortgangne Ven og Lærer var en meget klog Mand! Og hvilken Logik, han havde! „Unge Mennesker har ikke godt af at have saa mange Penge mellem Hænder", sagde han, naar han strøg noget af en Ugeregning! „Arbejdet er ikke til for Sætterne, men Sætterne ere til for Arbejdet", var hans stadige Mundheld. — Og saa vil De have, at Jomfru Oettinger skal give sine Sættere lige saa meget for deres Arbejde, som de faar andre Steder! Jeg kan ikke komme mig af min Forundring! Saa maatte hun jo tage lige saa meget for sit Arbejde som de større Trykkerier, og kan De saa

indestaa for, at hun beholdt sine Kunder? Forlangte hun 3 Kr. for en Sang, er jeg sikker paa, Henningsen vilde trykke den for 2. — Nu siger man, Jomfru Oettinger er bleven saa vred over Deres Bemærkninger i Bladet, at hun har forbudt *alle* sine Sættere at være Medlemmer af „den typografiske Forening". Mon det skulde være sandt? Skønt jeg har en anden Tro end hun, kan jeg dog ikke tro *det;* i ethvert Fald er jeg sikker paa, at det har kostet hende uhyre Anstrængelse at komme med et saadant Forbud, og derved maaske skilt Foreningen af med *et* Medlem. Jeg har jo kendt hende fra hun var Skolepige. Da hun ikke var mere end 15 Aar gammel, sendte Faderen hende om Morgenen op paa Trykkeriet, for at passe paa, om hans Lærlinge kom i rette Tid, og saa stod den stakkels Pige der med Uhret i Haanden, med et halv vredt, halv forknyt Blik, med en Rynke paa sin lille Næse og saa os lange Drenge passere forbi; det gjorde mig tidt ondt for hende. Og en Tid, da Mester maatte holde Sengen, fordi han havde stødt sin Slutning paa en Hesteryg, stod hun ofte ved Siden af mig og passiarede med mig, for at se, om jeg bestilte noget; men hun slog mig virkelig aldrig. — Ja, jeg siger endnu en Gang, De maa have meget lidt Forstand paa Mennesker, hvis De tror, Jomfru Oettinger kunde være anderledes, end hun er; saa maatte der ske en ligesaa stor Forandring med hende, som med Nora Helmer, saa maatte „det Vidunderlige" ske; men det sker ikke, og jeg paastaar, at det er smukt af hende, at hun ikke glemmer sin Faders Lærdomme.

Og William Henningsen, som jeg altid har havt en lille bitte Smule tilovers for lige fra vi vare Skoledrenge, ham kan De heller ikke lade være i Fred. Ingen af os havde den Gang Anelse om, at vi skulde blive Typografer. Jeg vilde være Maler, og han syntes at have Talent til at blive Sandmand, Pranger eller Pantelaaner, og jeg blev derfor højst forbavset, da han en Del Aar efter en skøn Dag atter dukkede op i København som Bogtrykkersvend fra Storeheddinge. Jeg kunde slet ikke tro, at min gamle Skolekammerat var kommen paa sin rette Hylde, og det glædede mig derfor, da jeg senere hørte, at han var kommen op til Luno og der havde aabnet et lille Udsalg af Snapse, stegt Lever, kogt Aal og Sylte. Nu har han endelig fundet sig selv, tænkte jeg, nu bliver han Spækhøker — og saa blev han Lotterihøker, da Bestyrerne ikke kunde lide dette Snadskeri i Trykkeriet og gav ham Afsked. Og en Mand med et saadant Talent sætter De i Avisen! Har De nogensinde tænkt over, hvorledes han har arbejdet sig frem til det, han nu er? Han har været Typograf, Spækhøker, Lotterihøker, Sagfører, Redaktør, Finantsmand, Bogtrykkerimedejer m. m. m. — Og det, der er det Gode ved Mandens Karakter, at han trykker billigere for fattige Folk, at han gaar omkring til de andre Bogtrykkeres Kunder og siger: „Det er Synd, De skal give saa meget for den Plakat; jeg skal trykke den for det halve", det bebrejder De ham! Det er mageløst! Havde jeg noget at sige, skulde Henningsen have Medaillen for ækel*) Daad. Men det gaar aldrig efter Fortjeneste her i Verden. *Pl. St.*

Forskelligt.

— Paa de forenede Staters Patent-Bureau benyttes Foto-Litografien paa en udstrakt Maade til Reproduktionen af omtrent 100,000 gamle, hidtil ikke trykte Patenttegninger. Til dette Øjemed tegnedes dog først Originalerne med Blæk paa Mousselin. Efter dette forberedende Arbejde, som tilendebragtes i 1878, begyndte Forfærdigelsen af 150 Eksemplarer pro Tegning, altsaa i Summa omtrent 15 Millioner! Imidlertid opstod der Ildsvaade i Patent-Bureauet og der ødelagdes derved ca. 40,000 Sæt Foto-Litografier. De forvoldte store Udgifter vil rimeligvis allerede i Løbet af nogle faa Aar blive dækkede ved Salg af disse Foto-Litografier, og alt nu er Indtægten deraf 12,000 Dollars aarlig. — Desuden skal der optrykkes omtrent 58,000 gamle Patentskrifter, hvis Trykningsomkostninger ere beregnede til 230,000 Dollars.

Vi have modtaget følgende:

„Til

Redaktionen af „Typograf-Tidende", København.

I Anledning af C. Printzlaus i „Typograf-Tidende" optagne Artikel forrige Aar, anmoder jeg om Optagelse af nedenstaaende Dom, afsagt i den kgl. Landsover- samt Hof- og Stadsret, i Henhold til Presselovens § 11, i et af de to først udkommende Numere. *A. Backhausen.*

Thi kendes for Ret:

De af Citanten, Bogtrykker A. Backhausen af Horsens, paaklagede Udtalelser bør døde og magtesløse at være, og bør Indstævnte, Typograf C. Printzlau her af Staden, til Statskassen betale en Bøde af 200 Kr. eller, saafremt denne ikke fuldt betales, hensættes i simpelt Fængsel i 30 Dage.

Saa bør Indstævnte og til Citanten betale denne Sags Omkostninger skadesløst.

Det Idømte at indsendes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Udskriftens Rigtighed bekræftes.

Justitskontoret i den kgl. Landsover- samt Hof- og Stadsret i København, den 4. Februar 1880".

*) Har Forf. ikke her i Distraktion skrevet et k i Stedet for et d? Red.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

Tillæg til „Typograf-Tidende“s Nr. 4.

„Den typografiske Forenings“ Regnskab for 2. Halvaar 1879.

Indtægt.	Kr	Ø.	Kr.	Ø.
Kassebeholdning den 30. Juni 1879			3000	87
Medlemmernes Bidrag	1281	10		
Abonnement paa Typograf-Tidende	47	„		
Betaling for Avertissementer	8	72		
2 Stkr. Kreditforenings-Obligationer à 200 Kr.	400	„		
Renter af 3200 Kr. i Obligationer	64	„		
			1800	82
Summa Indtægt			4801	69

Udgift.

Faste Understøttelser.	Kr.	ø.	Kr.	ø.
Juli, August, September, Oktober, November og December	110	„		
			110	„

[Jensens Enke 3 Kr., Guldbrandsens Enke 2 Kr. i 4 Md., Mine Kjøpping 1 Kr., Grundtvigs Enke 1 Kr. 50 Øre, Maxens Enke 3 Kr., Veickerts Enke 1 Kr., Juel 1 Kr., Neyes Enke 2 Kr. 50 Øre, Barnevitz's Enke 1 Kr., Corvinus 1 Kr., Risenberg 1 Kr., C. V. Nielsens Kone 1 Kr.]

Andre Understøttelser.

Juli, Avgust, September, Oktober, November og December	140	„		
			140	„

[Jens Gram (Rejseunderstøttelse) 3 Kr., G L. Enestrøm (R.) 3 Kr, A. Th. Wahlfors (R.) 3 Kr., Joseph Jellinieg (R.) 4 Kr., G. Burghard (R.) 3 Kr., E. Wallur (R.) 3 Kr., Heinr. Lintz (R.) 4 Kr., Joh. Haupeltshofer (R.) 4 Kr., A. C. Larsen (R.) 4 Kr., Eisner (U.) 2 Kr., J. O. Dahlstrøm (R.) 3 Kr., Chr. Terkildsen (R.) 4 Kr., Rosenstand (R.) 3 Kr., Printzlau (R.) 4 Kr., R. Weisbach (R.) 4 Kr., Joh. Friborg (R.) 3 Kr., H. P. Jensen (R.) 4 Kr., E. Wendt (R.) 3 Kr., O. M. Petersen (R.) 3 Kr., J. C. O. Rasmussen (R.) 4 Kr., F. Simonsen (R.) 4 Kr., Julius Hansen (R.) 3 Kr., Frandsen (R.) 3 Kr., Hecht (R.) 4 Kr., J. P. Hansen (R.) 4 Kr, Robert Weidemann (R.) 4 Kr., Sophus Neble (R.) 3 Kr., N. Borup (R.) 4 Kr., J. O. Lindblad (R.) 3 Kr., Ekmann (R.) 3 Kr., Hansens Enke (U.) 4 Kr., L. Lindh (R.) 3 Kr., Paul Spengler (R.) 4 Kr., Ludv. Christensen (R.) 3 Kr., Rosdahl (R.) 3 Kr., P. Th. Rasmussen (R.) 3 Kr., Pflug (R.) 3 Kr., S. V. Rasmussen (R.) 3 Kr., Gustaf Romberg (R.) 4 Kr., J. C. Christiansen (R.) 4 Kr., Jens Christiansen (R.) 3 Kr.]

Forskellige Udgifter.

Leje af Lokale	54	„		
Administration	7	„		
Tidsskrifter og Bladhold	27	6		
Budeløn	50	„		
Bogtrykkerarbejde	16	50		
Trykning af Typograf-Tidende	285	50		
Redaktionshonorar	100	„		
Formandens Honorar for 2. Halvaar	50	„		
Kassererens Do. for 2. Do.	100	„		
Købt 2 Stkr. Kreditforenings-Obligationer 4 Serie à 200 Kr., Kurs $93^1/_2$ = 374 Kr., Rente og Court. 1 Kr. 66 Øre	375	66		
Forskellige Udgifter (Bladets ny Titel 19 Kr., 1 Bogtaske 2 Kr., Fanens Assurance 62 Øre, 6 Spil Kort 2 Kr. 40 Øre, 2 Mapper til Ombæring af Blade 4 Kr.)	28	2		
			1093	74
Summa Udgift			1343	74

Kassens Status den 31. December 1879:

16 Stkr. 4 pCt. Østifternes Kreditforenings-Obligationer, 4 Serie à 200 Kr.	3200	„		
Indestaaende i Bikuben	100	„		
Kontant	157	95		
			3457	95
Balance			4801	69

Ovenstaaende Regnskab er af Undertegnede revideret og befundet at være i Orden, Kassebeholdningen samt Værdipapirer eftersete.

Wm. Sørensen. **Ch. Thomsen.**

Halvaarligt Budget.

Indtægt.	Kr.	ø.
Medlemsbidrag	1200	„
Abonnement paa „Typograf-Tidende“	40	„
Avertissementer	6	„
Renten af 3200 Kr. i Obligationer	64	„
Ialt	1310	„

Udgift.	Kr.	ø.
Faste Understøttelser	102	„
Rejsehjælp og andre Understøttelser	160	„
Leje af Lokalet	48	„
Administration	15	„
Tidsskrifter og Bladhold	30	„
Budeløn	50	„
Bogtrykkerarbejde	50	„
Trykning af „Typograf-Tidende“	286	„
Redaktionshonorar	100	„
Formandens Honorar for 1. Halvaar	50	„
Forskjellige Udgifter	9	„
Kassererens Honorar for 1. Halvaar	100	„
Ialt	1000	„

Paaregnet Indtægt	1310	„
Do. Udgift	1000	„
Paaregnet Overskud	310	„

Tilgang og Afgang i det forløbne Halvaar.

Nye Medlemmer. Fred. Andreasen, V. V. Bock, N. Borup, Sophus Broen, T. L. H. Buch, Joh. Bornemann, V. Carlsen, P. A. Christensen, P. A. Frandsen, F. Guldbrandsen, C. A. Hansen, Hallengreen, Høgsted, A. Hoff, Heinemann, L. Horn, J. Hald, R. L. Jacobsen, R. Jakobsen, P. Jeppesen, Fernando Jensen, Aug. E. Jensen, C. C. Jensen, A. F. J. Jensen, Joh. C. Jensen, J A. Jørgensen, Køhler, P. A. Lang, J. O. Lindblad, H. Larsen, L. Ludvigsen, A. C. Nielsen, N. P. Nielsen, D. Nielsen, M. Nielsen, S. Neble, Chr. Mart. Nielsen, Th. Joh. Nielsen, Carl L. Nielsen, A. M. Nielsen, M. Olufsen, Alb. Olsen, P. Olsen, A. Th. Olsen, Ferd. Petersen, Rasmus Petersen, Th. Petersen, U. Rosenstand, E. H. Rasmussen, Chr. Rasmussen, V. Rosberg, A. Schmidt, Carl. Siiger, C. O. Thyregod, H. V. Tverskou, Gotfr. Walther, Chr. Westberg, Willadsen.

Udslettede: Fred. Andreasen, Brynn, Gottschalck, C. F. J. Hamman, A. P. Lang, J. O. Lindblad, A. C. Larsen, Niels Fred. Nielsen, O. Olsen, N. E. Petersen, A. J. Petersen.

Udmeldte: W. A. R. Jantzen, C. F. Rasmussen.

Bortrejste: N. Borup, T. M. Bentzen, J. C. Christiansen, J. V. Green, R. L. Jacobsen, P. Jensen, Printzlau, Alex. Rasmussen, U. Rosenstand, J. C. O. Rasmussen,

Medlemsantallet den 31. December 1879: **257.**

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 5. | København, den 28. Februar 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

I Aften, Lørdagen den 28. Februar, Kl. 9½ præcise, afholdes den halvaarlige ordinære Generalforsamling i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

1) Regnskabets Godkendelse.
2) Forelæggelse af Budgettet for det kommende Halvaar.
3) Forslag angaaende „Typograf-Tidende“ fra *C. Foss*, *L. D. Petersen*, *J. F. Møller* og *Adolph Hansen*, saalydende:

„„Typograf-Tidende“ foreslaas — i Betragtning af de mindre gunstige Forhold — indskrænket til Maanedsblad. Den derved indvundne finansielle Besparelse foreslaas anvendt til en Arbejdsløsheds-Kasse“.

4) Forespørgsel til Medlemmerne fra Styrelsen om en Arbejdsløshedskasses Oprettelse.
5) Forslag fra Styrelsen om Nedsættelse af et Udvalg paa 5 Medlemmer til at foretage en Revision af Foreningens Love.
6) Valg paa Styrelse, Kasserer og Revisorer.

Medlemmerne opfordres til at møde talrigt og præcise.

Styrelsen.

Vi undertegnede Foreningsmedlemmer i det Schultziske Officin tillade os herved til det nu stedfindende Bestyrelsesvalg at foreslaa følgende Liste, som vi bede vore ærede Kolleger stemme paa:

A. Decher,
R. Bøhm,
Emil Petersen,
Oscar Larsen (Schultz' Officin).
Carl Hansen (Nielsen & Lydiche).

F. J. Andersen.	*S. Broen.*	*P. A. Christensen.*
Buch.	*C. A. Hansen.*	*Kr. Jakobsen.*
P. Jeppesen.	*Langemack.*	*M. Nielsen.*
Alb. Olsen.	*P. Olsen.*	*A. Schmidt.*
Th. Sørensen.		*Willadsen.*

Nye Medlemmer:

Carl Ferd. Andersen (Hohlenberg).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening

afholder med Koncert og Bal imorgen Aften sin 34. Stiftelsesfest i Seekamps Lokale paa Gammelholm.

Billetter til Koncert og Bal à 1 Kr. 50 Øre for en Herre, 1 Kr. for en Dame, og til Koncerten alene à 50 Øre faas i Aften i Sangforeningens Lokale, Højbroplads 12.

Styrelsen.

Sangforeningens Aarsfest. Vi tillade os herved at henlede Medlemmernes Opmærksomhed paa, at „Typografernes Sangforening“ i Morgen Aften fejrer sin 34. Aarsfest. Programmet til Koncerten er meget indholdsrigt og man vil kunne tilbringe en behagelig Aften der. Det glæder naturligvis enhver god Kollega, at Sangforeningen stadig er i Fremgang, og alene for at overbevise sig om, at den virkelig nu er i Stand til at præstere noget godt, ville vi anbefale vore Kolleger at tage Billet til Koncerten og — hvem der holder af Dansens Glæder — tillige til Ballet.

Om den typografiske Forenings Virksomhed.

Af *P. Christensen.*

I.

At dømme efter den stærke Tilgang af Medlemmer, som den typografiske Forening i det sidste Aars Tid har havt, tør man vel nu anse den Modløshed, der efter de uheldige Begivenheder i 1876 havde faaet Indpas hos en saa stor Del af de københavnske Typografer, for overstaaet, og haabe, at Bevidstheden om Nytten og Nødvendigheden af en Sammenslutning igen staar klar for de fleste. Lige saa rimeligt og rigtigt som det har været, at Foreningens Bestyrelse hidtil hovedsagelig har lagt Vægten paa at samle de adsplittede Kræfter og paa anden Maade sikre Foreningens Bestaaen, lige saa nær ligger det at antage, at der nu efterhaanden hos adskillige Medlemmer vil begynde at røre sig Ønsket om, at Foreningens Virksomhed udvides, at de Formaal, den har sat paa sit Program, praktisk bringes i Udførelse, og det har derfor sin store Betydning, at det kommer til at staa klart for Medlemmerne, hvad der egenlig bør være Maalet, og hvilke Midler der bør anvendes for at naa det; enhver vil da kunne være paa sin Post og

tage sit Parti, naar Afgørelser i den Retning skulle træffes. — „Bagefter ere alle saa kloge", siger et gammelt Ord, og det vilde være ønskeligt, om denne Sætning kunde blive til Sandhed for Typografernes Vedkommende; thi skal Foreningens Virksomhed bringe noget Resultat, da maa først og fremmest de gjorte Erfaringer drages til Nytte for Fremtiden. Naar jeg derfor i det følgende skal forsøge efter Evne at fremsætte min Mening i denne Sag, vil jeg først henvise til, hvad Fortiden synes mig at maatte lære os, og omtale et Par af de væsenligste begaaede Fejl, for hvilke Foreningen fremtidig bør vogte sig.

Der er neppe nogen Tvivl om, at Forbundet vilde have kunnet udrette meget Godt, hvis det under en rolig Udvikling havde arbejdet for Gennemførelsen af sine Opgaver, kastet de uigennemførlige over Bord og mulig optaget andre, der laa mere nær for Haanden. Men al rolig Udvikling blev, som bekendt, hurtig afbrudt af Forbundets store Fejlgreb, Strejken, et Fejlgreb, der imidlertid har sin naturlige Forklaring i de den Gang aldeles ekstraordinære Arbejderforhold, som medførte, at Typografernes Lønningsvilkaar, der aldrig havde været gode, i Løbet af kort Tid kom til at staa langt tilbage for de fleste andre Haandværkeres. Tilmed var Dannelsen af Forbundet sket saa hurtig og under saa gunstige Omstændigheder, at man ansaa det for langt stærkere end det i Virkeligheden var, og mange betragtede en Kamp, en Styrkeprøve som ligefrem nødvendig for dets Bestaaen. — Nu foreligger der imidlertid, saa vel her hjemme fra som fra andre Lande, Erfaringer nok for, at Arbejderne ikke kunne være tjente med at gøre Spørgsmaalet om deres Lønningsforhold til et Magtspørgsmaal; thi de ville da, som de svagere, stedse trække det korteste Straa. Aldeles bortset fra, om Strejker ere fordømmelige i moralsk Henseende eller ikke, tør man vel dristig paastaa, at de aldeles materielt og praktisk taget ere fordærvelige for Arbejderne; thi selv i de enkelte Tilfælde, hvor Strejkerne ere endte med Sejr for disse, har denne Sejr i Reglen kun været af kort Varighed og har mangen Gang maattet betales med et endnu større Nederlag, da naturlig eller kunstig forandrede Konjunkturer stedse igen have gjort de sejrende Arbejdere magtesløse. Og naar der tales om Foreningens mulige Virksomhed med Hensyn til dens første Formaal, Tarifsagen, da maa det efter min Mening bestemt fastholdes, at Tanken om en Lønningsforbedring kun kan gennemføres Haand i Haand med Principalerne, at alt Haab om det modsatte kun vil være en tom Illusion, hvorpaa der ikke tør bygges; og det glæder mig at se, at en æret Indsender i næstforrige Nr., Hr. E. H., væsenlig har udtalt sig i samme Retning. En nødvendig Forudsætning for frugtbare fremtidige Forhandlinger i Tarifsagen maa efter min Anskuelse være en Erklæring om, at Foreningen har opgivet alle Tanker om Kamp; der ligger intet ydmygende i en saadan Erklæring, men kun en aaben og ærlig Tilstaaelse af, at vi have opgivet en Fremgangsmaade, hvorved vi kun vilde kunne skade hele vort Fag uden at gavne os selv.

For at man ikke skal tro, at jeg ved det her anførte har i Sinde at fralægge mig Del i Ansvaret for Begivenhederne i 1876, skal jeg her indskyde den Bemærkning, at jeg den Gang uden Betænkning stemte *for* Strejkens Begyndelse, da det for mig stod som den eneste rigtige Følge af den Vending, de forudgaaende Forhandlinger havde taget.

Men i selve disse Forhandlinger laa der igen et Fejlgreb, som man vel bør vogte sig for at gentage. Som bekendt skred Tarifkommissionens Arbejde jævnt og roligt frem uden nogen større Differens mellem Medlemmerne, indtil Forhandlingerne om Avissættertarifen begyndte, og det var, i al Fald tilsyneladende, den, der blev Anstødsstenen, hvorpaa Overenskomsterne strandede. Af Typograferne i Tarifkommissionen var der i det mindste én foruden mig, der bestemt fraraadede at optage særlige Forhandlinger om dette Punkt i Kommissionen; men Formanden ansaa det for absolut nødvendigt, og troede at gavne Sagen ved at frembringe et Tryk i denne Retning fra Avissætternes Side. — Det kan selvfølgelig langt fra falde mig ind at misunde de Sættere, der arbejde i Bladene, den Smule bedre Fortjeneste, de enkelte Steder have opnaaet; men de ville vist selv indrømme, at det vilde have været forholdsvis let at faa deres særlige Forhold ordnede, naar først en antagelig Bogsættertarif var traadt i Kraft; og det den Gang fremsatte Forslag om Beregning af Avissats led af Fejl, som gjorde en grundig Motivering af flere Punkter i Forslaget vanskelig, for ikke at sige umulig. Er der noget, som fremfor alt bør iagttages ved enhver Forhandling, da tror jeg at det netop bør være dette, at man paa ethvert Punkt har en klar og sikker Begrundelse rede og ikke et Sted anvender Argumenter, som man andet Steds selv har forkastet.

Hvad jeg her har anført, anser jeg for at være et Par af vore væsenligste Fortidsfejl, hvoraf adskilligt lader sig lære.

Hvis én og anden nu vilde indvende, at efter det ovenstaaende vilde Foreningens Tilværelse blive saa passiv, at en Sammenslutning blev saa godt som unødvendig, eller at Tarifsagen saa godt kunde udelades af Foreningens Program, da anser jeg dette for en Vildfarelse; thi for det første bør man ikke glemme, at det er langt lettere til enhver Tid at være forberedte til at optage Forhandlinger, naar vi staa samlede og jævnlig kunne diskutere om vore Ønsker og vor Trang, ligesom de Delegerede ved en mulig Forhandling bør staa som Repræsentanter for saa stort et Antal af deres Kolleger som vel mulig, og tilmed er der adskillige andre Sager foruden netop Tarifsagen, som gøre en organiseret Sammenslutning til en Nødvendighed; for det andet er der ingen Grund til ganske at opgive Haabet om, at en bedre og hensigtsmæsssigere Tarif end den nuværende med Tiden vil kunne blive indført. Man vil erindre, at Principalforeningen selv i en Skrivelse til Forbundet har udtalt, at den ansaa de typografiske Arbejdsforhold for at være saaledes, at „en Forbedring burde tilstræbes". Den samme Trang til Forbedring er endnu uforandret til Stede, og man bør derfor ogsaa haabe, at Forbedringen bliver tilstræbt, naar Forholdene tillade det. Daarlige Tider, som de nuværende, ville altid trykke Arbejdspriserne, navnlig

paa Grund af den hensynsløse Smudskonkurrence, som ofte nok har været omtalt her i Bladet, og det turde være et stort Spørgsmaal, om ikke mangen Principal føler Tidernes Tryk i endnu højere Grad end Arbejderne. Muligvis findes der ogsaa endnu hist og her nogen Mistro fra Kampens Dage, men den vil nok efterhaanden forsvinde, naar Foreningen ved en rolig og besindig Optræden viser, at den har hele Fagets Tarv som Formaal, og i saa Henseende tør man antage, at den med sin nuværende Virkemaade er paa gode Veje. Det er en Sag, hvori man kun naar frem med Taalmodighed; men Tarifspørgsmaalet bør stedse være et af de første paa Programmet for Foreningen, og denne maa stedse være rede til at virke, hvad den kan, i denne Retning. Haabet maa være saa stærkt, at det ikke nedslaas ved en Skuffelse, men Maalet maa ikke sættes for højt; man maa hellere ville lidt og opnaa noget end ville alt og opnaa intet.

I det følgende skal jeg gaa over til at omtale nogle af de øvrige Sager, der henhøre under Foreningens Virksomhed, og fremsætte min Mening om, i hvilken Retning der bør virkes for at opnaa nogenlunde tilfredsstillende Resultater.

Lærlingevæsenet.

Af *Juste milieu.*

En Svøbe, som alt i lang Tid er falden tungt paa Typografiens Skuldre, er den Maade, hvorpaa en Del Principaler, særlig Provinsbogtrykkere, søge at skaffe sig billig Arbejdskraft, nemlig ved Drengesystemet. De tage saa meget Arbejde som muligt af det unge Menneske i fem Aar, og saa give de ham Rejsepas eller, i heldigste Tilfælde, sætter ham paa en saa ussel Løn, at han maa se at komme bort. — Ja, enkelte Principalers Hensynsløshed gaar endog saa vidt, at de ikke engang, samtidig med at de udlære den ene Dreng efter den anden, give gjennemrejsende Typografer nogen Understøttelse, men kun henviser dem til Arbejdernes Hjælp, uden at deres Samvittighed i mindste Maade røres ved en saadan Fremfærd, uden at de skamme sig ved at henvise den overflødige Arbejdskraft, som de selv hjælpe til at frembringe, til de fattige, daarligt lønnede Arbejdere. Men Hensynsløshed avler Hensynsløshed, og et kraftigt Skud paa den daarlige Stamme, som Egennytten har plantet, er *Smudskonkurrencen.*

Det er forbavsende, at ikke de rettænkende Principaler slutte sig sammen for at modarbejde Drengeopdrætteriets Onder, at de ikke stille sig skarpt overfor Folk, som for et Øjebliks Fordel tærer saa voldsomt paa det heles Kræfter og de mere Samvittighedsfuldes Taalmodighed.

Og hvorledes er saa den Uddannelse, de unge Mennesker faa i disse Lærlingefabriker? Hvis de skulde aflægge en Svendeprøve, vilde der i mange Tilfælde komme saa sørgelige Resultater, at man maatte spørge sig selv, om det ikke er en Forbrydelse, at lade saa daarligt forberedte Mennesker træde ud i Verden. (Et Bevis herpaa er, at man ser saadanne Stakler efter endt Læretid søge om Arbejde *for enhver Pris* eller om en Plads som Forbundtere.) De have faaet nogle ubestemmelige Begreber om Kunst, men disse reducere sig mange Gange til, at de paa en mere eller mindre „kunstig" Maade have lært at sætte Bogstav ved Siden af Bogstav, løfte Sættelinjen over, hæve ud og begynde forfra efter trykt Manuskript, eller, man har mange Eksempler herpaa, de maa som Sætterlærlinge aarevis „valse op", eller, som jeg for nogle Aar siden saa i et københavnsk Trykkeri (Skam over dets Minde!): to Smaafyre, stablede op paa en høj Skammel, stode og drejede Maskinen. Skammelen viste tydeligt nok, med hvilken Stadighed og Flid de bleve uddannede. — „Bogtrykkeren og Redaktøren" er flere Steder i Landets Kjøbstæder den ledende Aand og første Skryder; han er med til alt muligt, men sætter sjældent sine Ben i sit Kunsttempel, naar det da ikke skulde være for at presse saa meget som muligt ud af sine stakkels 3—4—5 ja 6 Lærlinge med meget tarvelig, ja endogsaa aldeles uden Ledelse. Jeg hørte en Gang en ung Mand, som skulde overtage et Provinsbogtrykkeri, udtale, at han ventede en Indtægt af 8—10,000 Kr. aarlig, men at han ogsaa var *nødt* til at holde 3 Læredrenge, „da Forretningen ellers ikke kunde betale sig!".

Maa Hjærtet ikke snøre sig sammen af Bedrøvelse og Skam over saadanne Forhold i Anstalter, hvor man altid er rede til at raabe paa Kunst, men indenfor hvis Mure foregaar Ting, som ingen ærlig Haandværker vilde tillade. Er det saa mærkeligt, at det gode Forhold mellem Arbejdsherre og Arbejder paa mange Steder er forsvundet i et Fag, hvor Arbejderne blive uddannede paa en saadan Maade? Smudskonkurrencen, denne moderne Blomst, maatte naturligvis voxe op paa en Ager, hvorpaa der var kastet en saadan Gødning. Kan man forbavses over, at Fremmede gribe ind i et Fag, hvor Fortjenesten kan være god og oftest er det, og som blandt sine ledende Medlemmer tæller en stor Del slette Elementer?

En Indsender har i Nr. 3 af „Typograf-Tidende" omtalt Smudskonkurrencen og ønsket en Sammenslutning mellem Principalforeningen og vor Forening, hvilket Forslag, hvis det var gennemførligt, naturligvis maatte hilses med Glæde, men der er en Hage herved, og det er Sløvheden, den samme Sløvhed, som hos os vilde gøre sig gældende, hvis der blev indkaldt en extraordinær Generalforsamling for at drøfte dette Emne, idet der ingen vilde møde. Nej, min kære E. H. Endnu er der ingen, der lægger Øksen ved Roden, der skal mere til for at „vække".

Hvad der først og fremmest vilde hjælpe os, det er Samvittighedsfuldhed hos de Principaler, som uddanne Lærlinge. Hvis det nemlig en Gang gaar op for de Herrer, at deres Forretninger snarere bør være til for Lærlingenes Skyld og ikke som nu, at det omvendte er Tilfældet, saa vil der ogsaa indtræde en omhyggeligere Prøvelse ved de unge Menneskers Antagelse, den bedre anlagte vil modtage en ganske anden Politur og blive en gavnligere Hjælper, som Opdrageren ikke ønsker saa hurtigt som muligt at blive af med, end som Tilfældet nu er, hvor Jagten efter

Lærlinge bringer Opdrætteren til at tage, hvad der ligger lige for Haanden; naar vi ere komne saa vidt, saa vil der oprinde en ny Æra for vor „Kunst", men desværre, der er vist lige saa langt dertil, som til at faa Diskussionsmøder og Generalforsamlinger i Gang *alene* for den Sag.

Et Par Ord.

I det næstforegaaende Numer af denne Tidende har Hr. *E. H.* udtalt sig i „Nogle Alvorsord om vore typografiske Forhold", hvilket giver mig Anledning til at fremkomme med dette Par Ord, som jeg beder Dem, Hr. Redaktør! venligst optage i Deres ærede Blad. Jeg skal, som Overskriften antyder, fatte mig i Korthed.

Hr. *E. H.* indser, at Forholdene i vort Fag ere uheldige — det er der flere end ham, der indse. Hr. *E. H.* anviser som Middel til at komme ud af Uføret en Sammenslutning mellem Principalerne og Arbejderne til Bekæmpelse af Smudskonkurrencen — det er der færre, der indse Rigtigheden af; Notabene: naar de gaa til Bunds i Sagen.

Selv om vi forudsætte det *umulige:* at de fleste*) Principaler og de fleste*) Arbejdere indgaa en Sammenslutning til Undertrykkelse af Smudskonkurrencen, — hvad saa? Ja, saa vil ganske vist Lønnen i vort Fag kunne bringes i Vejret, men Glæden vil kun være kortvarig; thi vor gode Stilling vil jo snart rygtes, og Følgen vil blive en ualmindelig stærk Tilgang til vort Fag af Lærlinge og „unge Mennesker", som der jo altid vil findes barmhjærtige Folk nok til at oplære, — og det endelige Resultat vil blive, at den af Lassalle omtalte Jærnlov atter vil tvinge Lønnen ned til et maaske lavere Standpunkt end det nuværende.

Det vilde selvfølgelig være en Fornærmelse at paastaa, at Hr. *E. H.* ikke mener, hvad han siger; men jeg vil dog tillade mig at sige, at jeg har en stor Tilbøjelighed til at anse de to latinske Bogstaver som Skjul for en Mand, der er udmærket inde i hele Arbejderspørgsmaalet og til Fuldkommenhed véd, *hvorledes dette Spørgsmaal skal ordnes.* Hr. *E. H.* véd maaske bedre end jeg, at Arbejderspørgsmaalet ikke kan løses eller ordnes ad rent faglig Vej; Politiken er den Kraft, der skal lægges i Skaalen for at tilvejebringe den af os alle tilstræbte Ligevægt.

Og al den Nød, der findes derude blandt Arbejdere og Smaafolk (ikke mindst de typografiske), al den Nød, der har fremkaldt Arbejderspørgsmaalet og stadig holder det aabent som et gabende Saar — hvorledes tænker Hr. *E. H.* sig *den* afhjulpen alene ved *Forsøg* paa Undertrykkelse af Smudskonkurrencen?

Jeg paastaar: alene ved *Sammenslutning af alle Fags Arbejdere,* men navnlig *ad politisk Vej* kan Arbejderspørgsmaalet løses.

Jeg véd, at jeg ved disse Linjer kaster en Brand i Ilden, men det gøres i den bedste Hensigt; og glæde mig skulde det, om jeg derved kunde bringe Ilden til at blusse op i en livlig Diskussion, der maatte resultere med noget godt for os alle.

Deres ærb. *Kollega.*

*) Og med Flertal maa der fornuftigvis handles.

En Del Medlemmer af „Typografisk Forening" agte til Generalforsamlingen i Aften at indstille følgende Forslag:

„Typograf-Tidende" foreslaas — i Betragtning af de mindre gunstige Forhold — indskrænket til Maanedsblad. Den derved indvundne finansielle Besparelse foreslaas anvendt til en Arbejdsløshedskasse.

Nogen nærmere Motivering af dette Forslag vil i og for sig være overflødig. Enhver véd, hvad Foreningen byder sine Medlemmer i Retning af Understøttelse, det tør siges at være saa tarveligt som vel muligt.

Spørgsmaalet om en Arbejdsløshedskasse har ofte været bragt frem; men det er vist nok strandet paa Hovedspørgsmaalet: hvorledes skal en Kapital tilvejebringes i Foreningen, naar ikke Medlemmerne yderligere skulle beskattes? — man maa anse 25 Øre ugenlig for et allerede stort Forenings-Kontingent, for hvilket der kunde opnaas noget mere; men vi se, det er umuligt, det halvaarlige Regnskab viser det tilstrækkeligt klart.

Nogle ville maaske indvende, at „Typograf-Tidende" umulig kan undværes, at Medlemmerne ville savne det og at det allerede nu som Fjortendags-Blad er utilstrækkeligt. Vi tro i Sandhed uden Overdrivelse, at Stofmassen, Bladet indeholder, uden mindste Savn vil kunne sammentrænges og samtidig skaffe Foreningens Kasse en Merindtægt af nærved 400 Kr. aarlig, — og at tillige dette Maanedsblad vil være langt mere velkomment for Medlemmerne, naar de vide, at der ved denne Forandring indvindes en aarlig Kapital, som mulig vil komme dem selv og Foreningen til Gode paa flere Maader.

Her bliver altsaa Tale om en Besparelse, som hurtig kan bringe Foreningen et Skridt nærmere til den nødvendige Oprettelse af en Arbejdsløsheds-Kasse; selv om Hjælpen heraf end foreløbig bliver ringe, kender enhver det gamle Ord: lidt er bedre end intet! — og hvem der har været udsat for Konjunkturernes Usikkerhed indenfor vort Fags Omraade, véd bedst, hvor velgørende det kan være, at modtage en lille Hjælp, til hvis Tilstedeværelse man maaske selv har medvirket. Foreningens Understøttelser — om man tør tale om saadanne — ere i Sandhed saa tarvelige, at de ikke bør omtales, — det synes at være den fattigste Side af Foreningens Halvaars-Regnskab! — Og saaledes i Forventning om, at de Medlemmer, som maatte nære en virkelig Interesse for Oprettelsen af en Arbejdsløsheds-Kasse — til Held for Foreningen og ikke mindst baade for dem, der nu føle sig nedtrykte, som for dem, der kunne komme til at lide under de ugunstige Tiders Vilkaarligheder — at de i Aften ville indfinde sig og give deres Mening til Kende om ovenstaaende Forslag, ere disse Linjer fremkomne.

—*p*—.

Dødsfald. En af vore Kolleger, der tidligere interesserede sig meget for og tog aktiv Del i Foreningslivet, *Emil Bestle,* afgik Søndagen den 15. ds. ved Døden efter flere Aars Brystsvaghed, efterladende sig Hustru og 4 smaa Børn. Han jordfæstedes i Søndags under stor Deltagelse fra hans Kollegers og andres Side.

Brevkasse.

A., Aarhus. Tak, næste Gang.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 6. | København, den 13. Marts 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Til Valget paa Styrelse, Kasserer og Revisorer var der afgivet 165 Stemmesedler. Stemmeafgivningen viser følgende Resultat:

Styrelse: *Decher* . . . . . 164 St.
Emil Petersen . . . . 163 -
R. Bøhm . . . . . 159 -
C. Hansen . . . . . 109 -
S. Kjeldskov . . . . . 85 -

Derefter havde *O. Larsen* 42 St., *Ch. Thomsen* 28, *C. Foss* 19, *N. P. Nielsen* 17 og *Hansen-Pugh* 7 St.

Kasserer: *L. D. Berg* . . . . . 162 St.

Revisorer: *Wm. Sørensen* . . . . 132 -
Ch. Thomsen . . . . . 108 -

Til Medlemmer af Lovudvalget valgtes: *Heinemann* med 69 St., *Ch. Thomsen* med 65, *Chr. Ewald* med 60, *Thorv. Sørensen* med 55 og *Helmer* med 52 St.

Referatet af Generalforsamlingen bliver meddelt i næste Nr.

Styrelsen har genvalgt *Decher* til Formand.

Nye Medlemmer:

Vilh. Aagaard, Frantz Bagger (Eltong).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udslettede Medlemmer:

Amtrup, Chr. Rasmussen, Stahl (Oettinger).
Joh. Bornemann, Chr. Nielsen (S. L. Møller).
Graeffe, Kihlberg (Aller).

Udmeldte Medlemmer:

Alfr. Hansen (Birch).

Typografernes Sangforening

I Aften, Lørdagen den 13. Marts, begynde Øvelserne paa de Sange, der skulle afsynges paa de samlede Sangforeningers Koncert i Roskilde Domkirke ved Udflugten i Juni Maaned.

Lørdagen den 20. Marts, Kl. 9½, afholdes **den halvaarlige Generalforsamling** i Foreningens Lokale, Højbroplads 12. 2. Sal. *Bestyrelsen.*

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Torsdagen den 19. Februar afholdtes den ordinære halvaarlige Generalforsamling med følgende Dagsorden: 1) Meddelelse om Udfaldet af Valgene til Bestyrer, Kasserer, Vicekasserer og Revisor. 2) Godkendelse af Regnskabet for det forløbne Regnskabsaar. 3) Forslag af *J. R. F. Jensen*: Begyndelsen af § 8 affattes saaledes: Indbetaling af Bidrag sker den første Lørdag i hver Maaned. Resterer et Medlem med sit Bidrag, betales (for Mand, Kone eller for begge, for en eller 2 Maaneder) en Rente af 5 Øre maanedlig osv. Til Dirigent valgtes enstemmig Hr. *A. Svendsen.* Til Valgene var der indkommet 125 Stemmesedler; valgte vare: til Bestyrer *Lindberg* med 124 Stemmer, til Kasserer *N. Hansen* med 122, til Vicekasserer *P. Christensen* med 124 og til Revisor *Wm. Sørensen* med 124 St. Det forelagte Regnskab, der udviste en Indtægt af 9865 Kr. 51 Øre og en Udgift af 8568 Kr. 77 Øre, hvorved der fremkom et Overskud af 1296 Kr. 74 Øre, vedtoges enstemmig, efter at Kassereren havde meddelt nogle detaillerede Oplysninger om samme. Om den 3. Sag paa Dagsordenen, hvortil der blev stillet Ændringsforslag af *N. P. Nielsen, Calmer* og *H. P. C. Nordlunde*, fandt en længere Diskussion Sted, men da der ikke var mødt et tilstrækkeligt Antal Medlemmer for at kunne tage gyldig Beslutning, udsattes Sagen til en følgende Generalforsamling.

Den 4. Marts afholdtes en ekstraordinær Generalforsamling. Til Dirigent valgtes enstemmig *Thorsen.* Til Forhandling forelaa *J. R. F. Jensens* Forslag fra forrige Generalforsamling. Til dette Forslag var af *N. P. Nielsen* stillet Forslag om, at Renten af det resterende Medlemsbidrag (for en eller to Maaneder) bliver 6 Øre for hvert Medlem; af *Calmer;* at Renterne bliver 2 Øre, og af *H. P. C. Nordlunde*; at 2. Punktum af § 8 bortfalder. Efter en kort Diskussion vedtoges enstemmig *Calmers* Forslag, hvortil Styrelsen havde stillet et Ændringsforslag, hvorefter Begyndelsen af § 8 affattes saaledes: „Indbetaling af Bidrag sker den første Lørdag i hver Maaned. Resterer et Medlem med sit Bidrag, betales for hvert Medlem (for 1 eller 2 Maaneder) en Rente af 2 Øre, hvilken Rente betales ved Indbetaling af det forfaldne Maanedsbidrag, enten der betales for 4 eller 2 Maaneder“

osv. *Jul. Mortensen* stillede Forslag om, at Bestemmelsen skulde træde i Kraft fra April Kvartals Begyndelse, hvilket Forslag vedtoges.

Om den typografiske Forenings Virksomhed.

Af *P. Christensen.*

II.

(Sidste Artikel.)

Næst efter Tarifsagen er der vel næppe noget, som har større Betydning eller har været oftere omtalt baade her i Bladet og i Foreningen end *Lærlingespørgsmaalet*, og det staar ogsaa for saa vidt i nær Forbindelse med det foregaaende, som det hører med til de Sager, overfor hvilke den typografiske Forening staar magtesløs, naar den staar ene. En tilfredsstillende Løsning af dette Spørgsmaal er lige saa vanskelig som den er vigtig, og dobbelt vanskelig af den Grund, at ikke en Gang den eneste Avtoritet, fra hvem en Hjælp muligvis kunde ventes, nemlig Principalforeningen, helt har i sin Magt at raade Bod paa de Ulemper, der klæbe ved denne Sag; thi Ondets Rod ligger, som enhver véd, ikke i Hovedstaden, hvor flere af de større Trykkerier ikke uddanne Lærlinge efter nogen væsenlig større Maalestok end den, der er nødvendig for en passende Rekrutering af Fagets Arbejdskraft*), men i Provinserne, hvor der hvert Aar udgaar en Skare nys udlærte Typografer fra Trykkerier, der bevislig ikke kunne give de unge Mennesker en saadan faglig Uddannelse, som en Typograf bør have. Jeg har hørt en af vore mest ansete Forfattere forlange sit Arbejde udført af en ældre Sætter, da de unge, som han udtrykte sig, „ikke duede til noget", og der ligger i en saadan Udtalelse en berettiget Fordømmelse af den Maade, hvorpaa Uddannelsen af Lærlinge mange Steder foregaar. Heldigt var det, om mange Ytringer af den Slags maatte falde og muligvis vække Bevidstheden om, at det ikke gaar an, at hele Faget paa denne Maade trænges længer og længer tilbage i Dygtighed; men dertil er desværre kun ringe Udsigt i vor jagende Tid, hvor der i Reglen lægges større Vægt paa en hurtig end paa en god Udførelse af Arbejdet. Sker der et Omslag i denne Retning, bør Foreningen stedse være rede til efter Evne at støtte en Forandring til det bedre, og den bør til enhver Tid følge dette Spørgsmaal med Agtpaagivenhed og Interesse; men foreløbig staar den, som sagt, desværre magtesløs i denne Sag.

Blandt de Opgaver, som den typografiske Forening selv har i sin Magt at bringe til Udførelse, staar Oprettelsen af en *Arbejdsløshedskasse*, efter min Mening, øverst. Et Forslag i denne Retning fik just ikke nogen gunstig Modtagelse paa Generalforsamlingen den 28. Februar; men jeg haaber, at denne Sag atter og atter maa trænge sig frem, saa at Foreningen i en nær Fremtid vil blive nødt til at tage sig af den; thi det er, tror jeg, en af de mest praktiske Maader, hvorpaa Typograferne gensidig kunne støtte hinanden, og den gensidige Understøttelse staar jo i Lovene som det første blandt Foreningens Formaal. Samtlige Medlemmer af Styrelsen udtalte sig ved den nævnte Generalforsamling om Umuligheden af en saadan Understøttelseskasses Bestaaen; men de gik ud fra forskellige Forudsætninger, der, saa vidt jeg kan skønne, hverken ere rigtige eller nødvendige, nemlig *at* Foreningen ikke skulde tilskyde nogetsomhelst af sine Pengemidler, *at* de arbejdsløse skulde have en saa forholdsvis stor Hjælp som f. Eks. 6 Kr. ugenlig o. s. v. Hvad det første af disse Punkter angaar, da er det ikke min Mening, at Arbejdsløshedskassen i alle Maader skulde have fælles Formue med Foreningen og saaledes i uheldige Tilfælde kunne ødelægge dennes Kapital; men jeg anser det paa den anden Side ikke for nødvendigt, at Foreningen vedbliver at forøge sin Pengebeholdning. Naar den ejede et fast Grundfond paa f. Eks. 2000 Kr., vilde dette være tilstrækkeligt, og den kunde da godt ved en Arbejdsløshedskasses Oprettelse tilskyde 500 Kr. til denne og senere tilstaa den Halvdelen af sit aarlige Overskud, hvis det skulde vise sig nødvendigt. Heldigst og rigtigst var det naturligvis, om en Understøttelseskasse for arbejdsløse kom til at staa i saa direkte Forbindelse med Foreningen, at alle dennes Medlemmer tillige maatte være Medlemmer af hin; men selv om der kun kan naas til, at et begrænset Antal Medlemmer indenfor Foreningen oprettede en saadan Kasse, tror jeg, at Foreningen burde støtte den saa godt som muligt. — Naar der paa Generalforsamlingen fra en enkelt Side blev gjort gældende, at den typografiske Forening ikke var eller skulde være nogen Understøttelsesforening, da forstaar jeg ikke en slig Betragtning; thi ikke alene staar den gensidige Understøttelse i Lovene forrest blandt Formaalene, men jeg tror ydermere, at hvis Foreningen ikke lægger Vægt paa denne Side af sin Virksomhed, er der næppe nogen anden Retning, i hvilken den i en nær Fremtid kan virke til noget praktisk Resultat. — Hvad Størrelsen af den Understøttelse der skulde ydes de arbejdsløse, angaar, da vilde 6 Kr. ugenlig vist nok overstige Kræfterne, men selv noget mindre vilde være velkomment for dem, der trængte, og man maatte i saa Henseende forsøge sig frem; hvis man f. Eks. vilde begynde med 2 Kr. ugenlig, tror jeg, at Tanken vilde være gennemførlig, og man kunde da altid forhøje Beløbet, naar det viste sig, at der var Midler dertil. — Det er ganske vist, at en Arbejdsløshedskasse vilde være udsat for Misbrug, men herimod kunde der træffes temmelig betryggende Forholdsregler. Naar f. Eks. ingen kunde nyde Understøttelse, inden han mindst et halvt Aar havde ydet Bidrag til Kassen, og Understøttelsen kun ydedes for et vist Antal Uger ad Gangen, var der med det samme draget en Grænse, som forhindrede, at der ligefrem kunde spekuleres i en saadan Understøttelsesforening. — Jeg vil paa det indstændigste

*) Jeg skal her benytte Lejligheden til at rette en Fejl, som er indløben i Beretningen om Bogtrykkerdagens Forhandlinger, idet der i Referatet af mine Udtalelser om Lærlingesagen staar, at der for at opretholde Arbejdskraften udkræves en Lærling for hver 25de Typograf, hvilket skal være 1 for hver 5te. At jeg ikke tidligere har søgt denne Fejl rettet, har sin Grund deri, at den er altfor iøjnefaldende til at kunne overses, idet en simpel Division af den antagne Gennemsnitsarbejdstid for en Typograf (25 Aar) med Læretiden (5 Aar) giver det rette Tal.

opfordre det nedsatte Lovudvalg til paany at drøfte og omhyggelig overveje denne Sag, og haaber, at det maa beslutte sig til at foreslaa et Forsøg i denne Retning; jeg tror, at et saadant Forsøg vil lykkes, naar det gribes rigtig an, og der vil da med det samme være skabt en af de sikreste Grundpiller for Foreningens varige Bestaaen; men selv om det i værste Tilfælde skulde mislykkes, har denne Sag en saa stor Betydning, at Foreningen efter min Mening har den Pligt ikke at opgive den, før man praktisk har overbevist sig om, at den er uigennemførlig. — Efter hvad jeg i forr. Nr. har udtalt, vil det være klart, at jeg ikke ønsker, at en saadan Arbejdsløshedskasse nogen Sinde maatte benyttes som en fingeret Strejkekasse.

Hvad der her er sagt om Understøttelsen til Arbejdsløse, at Foreningen bør udvide sin Virksomhed i denne Retning, anser jeg ogsaa for gældende med Hensyn til *Rejsehjælpen.* Den Understøttelse, som den typografiske Forening i København for Øjeblikket tilstaar de gennemrejsende Typografer, der medbringe Bevis for at have opfyldt deres kollegiale Forpligtelser i saa Henseende, synes mig at være for ringe, idet den næppe er saa stor som den Hjælp, de Rejsende modtage i flere af vore større Provinsbyer. Udenfor Foreningens Bidrag kunne de Rejsende jo rigtignok endnu erholde et Tilskud ved at henvende sig med et Cirkulære til Ikke-Foreningsmedlemmerne paa de forskellige Trykkerier; men denne Sammentiggen af Hjælp hos dem, som have stillet sig udenfor Foreningen, burde alene være forbeholdt de Rejsende, der ikke kunde godtgøre, at de, hvor de havde arbejdet, havde ydet Bidrag til deres rejsende Kolleger, og som saaledes intet Krav have paa Foreningens Kasse, og for saadanne er det rimeligt, at Cirkulærerne bibeholdes; for de øvrige Rejsendes Vedkommende forekommer det mig at være en Uskik, som snarest muligt burde søges hævet. Den ærede Formand udtalte ved sidste Generalforsamling som sin Mening, at de, der staa udenfor Foreningen, burde vedblive at bombarderes med Cirkulærerne, indtil disse tvang dem til at indtræde. Men kunde man ikke tænke sig det samme Resultat opnaaet paa en anden Maade? Der har tidt nok fra forskellige Sider været anket over, at Foreningen ydede for lidt i Forhold til Kontingentets Størrelse, og man kunde antage, at denne Grund var bestemmende for mange af dem, der endnu ikke ere Medlemmer. Naar derfor Foreningen i Stedet for at samle Formue forhøjede sine Understøttelser ogsaa i denne Retning, maatte man vente, at en stor Del af de Udenforstaaende paa denne Maade kunde vindes bedre end ved Tvang; overfor dem, der slet ingen kollegiale Følelser nære, har man selv i Cirkulærerne intet Tvangsmiddel, da det jo altid bliver en frivillig Sag, hvorvidt de ville tegne sig for Bidrag eller ej, noget, som vistnok flere benytte sig af til aldeles at slippe for Udredelsen af Rejsehjælp.

Som et smukt og godt Formaal for Foreningens Virksomhed kan man vel ogsaa betragte Oprettelsen af et *Bibliothek;* men da de vigtigere Ting foreløbig vil lægge stærkt Beslag paa de pekuniære Kræfter, skal jeg indskrænke mig til blot at nævne denne Sag.

Naar der tales om de forskellige Virkemidler, som staa til Foreningens Raadighed, da troer jeg, at denne ikke bør kaste Vrag paa noget godt og ærligt Middel, der kan gavne dens Sag, og jeg kan saaledes ikke andet end anerkende de Bestræbelser, der saavel fra Styrelsens som fra enkelte Medlemmers Side er gjort for at fremme det selskabelige Liv i Foreningen og derved bringe Medlemmerne til at slutte sig mere sammen; men som det bedste og stærkeste Middel tør man vel nævne *Bladet*, og det vil altid staa som en af den tidligere Formand, Hr. R. P. Jensens varigste Fortjenester af Foreningen, at han atter og atter har hævdet, at den burde have et saadant Organ, og selv energisk sat det i Vej fra Begyndelsen. Et Blad, hvori saavel Styrelsen som de øvrige Medlemmer kunne fremsætte deres Anskuelser, er et stærkt og stadigt virkende Bindemiddel for Foreningens Medlemmer, naar det benyttes paa rette Maade; men naar en Indsender i forrige Nr. til en Udtalelse om Arbejderspørgsmaalenes eneste mulige Løsning ad politisk Vej knytter det Ønske, at denne Udtalelse maa fremkalde en livlig Diskussion, da kan jeg ikke være enig med ham heri; thi vort Blad har og bør have en saa ren faglig Karakter, at de politiske Diskussioner maa henvises til andre Omraader. — Ogsaa de i Loven nævnte maanedlige *Diskussionsmøder* burde Styrelsen søge at bringe i stadig Gang, og ikke lade sig afskrække, fordi der maaske i Begyndelsen viste sig ringe Interesse derfor; efterhaanden vilde Interessen nok blive vakt og Deltagelsen blive mere livlig end ved de faa Forsøg, der i sin Tid blev gjort.

Jeg har nu efter bedste Evne udtalt min Mening om de Opgaver, der, saavidt jeg skønner, ligge nærmest for den typografiske Forenings Virksomhed; men jeg er ikke saa indbildsk at betragte dette som nogen udtømmende Behandling af de forskellige Spørgsmaal; jeg anser kun mine Udtalelser som Indledning til en udførligere Drøftelse, der forhaabenlig efterhaanden vil fremkomme, og navnlig haaber jeg, at de, som nære Anskuelser, der væsenlig afvige herfra, ville fremsætte disse. Jeg for mit Vedkommende skal stedse være villig til at deltage i en Diskussion, der med Undladelse af personlige Udfald føres paa en rolig og besindig Maade, og som har en levende Interesse for vort Fag og vor Forening til Grundlag.

Korrespondance*).

Aarhus, den 16. Februar.

I Gaar afholdtes Generalforsamling i de herværende typografiske Foreninger (Sygekassen og Rejsekassen), hvor Regnskabet for sidste Halvaar meddeltes og foretoges Valg paa Revisorer m. m. Sygekassen ejer nu lidt over 400 Kr. og har i det sidste Aar havt en meget god Fremgang, ca. 100 Kr. Med Hensyn til Rejsekassen, da er Forholdet saaledes, at den i Reglen om Vinteren lægger sig et halvt hundrede Kroner op, men som saa gaa med igen om Sommeren til rejsende. I de 3 Sommermaaneder i Fjor (Juli, Avgust, Septemper) udbetaltes i Viatikum ca. 55 Kr., i Oktober,

*) Forsinket af Mangel paa Plads.

November, December kun 22 Kr. Fra 1. Januar til Dato har her kun været 4—5 rejsende. — Ved Generalforsamlingen i Gaar fremkom Forslag om Afholdelse af en Vinterfornøjelse, hvortil en Komité udvalgtes.

Vi have modtaget følgende:

Ringkøbing, den 7. Marts 1880.

„Til

Formanden for „Den typografiske Forening" i København.

Herved har jeg den Ære at tilmelde Dem, at samtlige her i Byen arbejdende Typografer have sluttet sig sammen og fra 1. Januar d A. dannet en Forening, hvis væsenligste Formaal er at understøtte rejsende Kolleger. Foreningen har et Medlemstal af 8, hvilket dog i den nærmeste Fremtid vil gaa noget ned. Understøttelsen er foreløbig fastsat til 2 Kr. for hver rejsende foruden Principalernes Bidrag, og det ugenlige Kontingent, ligeledes foreløbig, til 10 Øre. Til Formand valgtes Undertegnede (Folkebladets Trykkeri) og til Kasserer Vald. Brendstrup fra Amtsavisens Trykkeri. Vi agte at sende en Meddelelse til det tyske Forbund om vor Forenings Oprettelse tilligemed en Anmodning om Gensidighed med Hensyn til Rejseunderstøttelsen. Vi fordriste os ogsaa til at stille den samme Anmodning til den højtærede Styrelse for „Den typografiske Forening" i København og tillade os at vedlægge et Eksemplar af vore Kvitteringsbøger og et Par Eksemplarer af vore Love, for at Maaden, hvorpaa vi agte at realisere vor Forenings Formaal, kan blive Dem bekendt. Siden Forbundets Opløsning have vi Provinstypografer fuldstændig maattet mangle den fornødne Sammenslutning; men der oprettes jo nu stedlige Foreninger trindtom, og hvis disse kunne komme i Forbindelse med Foreningen i København, kan maaske den ønskværdige Organisation bringes til Veje.

Med særdeles Agtelse ærbødigst
Joh. Fr. Stuhr."

* * *

Vi skulle gærne imødekomme Kollegerne i Ringkøbing, hvad der falder os meget let, eftersom det vedtagne Grundlag for Foreningen er i nøje Overensstemmelse med vor Forenings Regler for Udredelsen af Rejse-Understøttelse. Vi hilse med Glæde Ringkøbing-Kollegernes Beslutning om at oprette en typografisk Forening, og udtale det Ønske, at den maa finde Efterlignere mange Steder i Provinserne. Særlig takke vi dem for den sidste § i deres Love, „at „Typograf-Tidende" i København er Foreningens Organ".

Red.

For ca. 3 Aar siden modtog jeg fra Hjørring en meget indtrængende og særdeles smukt skreven Opfordring til at yde Bidrag til en Kollega (Julius Stæhr), der var bleven blind. Denne Opfordring var undertegnet med 29 Navne, hvoraf de 8 fra Hjørring, Resten fra Aarhus. I Forening med et Par andre sendte jeg da en Sum af 12 Kr. til en af de opfordrende (Joh. L. Frandsen); da jeg imidlertid efter længere Tids Forløb ikke saa noget offenliggjort Regnskab over indkomne Bidrag fra Hjørring, men vel fra Aarhus, tænkte jeg mig, at Pengene ved en Fejl fra Postvæsenets Side ikke vare komne til deres rette Bestemmelsessted, og da jeg af Postkvitteringen saa, at Reklamationer maa gøres inden 3 Maaneder, skrev jeg til en anden af Indbyderne, Hr. Faktor de Lemos. Hvad enten nu denne Herre har været for fin til at svare, eller han har havt andre Grunde til at tie, véd jeg ikke, men jeg erholdt intet Svar. Jeg lod saa Sagen staa hen, indtil jeg for ganske nylig erfarede fra en Side, som jeg ikke har Grund til at mistro, at af de til Hjørring indkomne Bidrag til Stæhr ere ca. 200 Kr. slet ikke komne denne i Hænde. Jeg tillader mig nu at forespørge Dhrr. Typografer i Hjørring, som have undertegnet den nævnte Opfordring, hvor disse Penge da egenlig ere blevne af; thi at Folk, som skrive: „Det er en Selvfølge, at vor Vens nærmeste Kolleger ogsaa ville være nærmest til at yde" og „Vor brave Kollegas Ulykke vil vel ogsaa mildnes, naar saa mange trofaste Hænder strækkes ham i Møde", skulde have foretaget Indsamlingen til egen Fordel, er vel aldeles utroligt.

Ringkøbing, den 7. Marts 1880. Ærbødigst
Joh. Fr. Stuhr.

* * *

Idet vi optage ovenstaaende, skulle vi tilføje, at det slet ikke er saa utroligt, at Dhrr. i Hjørring have foretaget denne Indsamling til egen Fordel. Det er ikke det første Tilfælde af den Slags ved lignende Indsamlinger, og vi anbefale derfor Hr. Stuhr, hvis han ikke inden kort Tids Forløb maatte faa tilfredsstillende Svar, uden videre at anmelde Sagen for Politiet. Saadanne Folk bør ikke faa den Mening, at de kunne handle som de ville imod deres Kolleger, uden at risikere noget. *Red.*

Forskelligt.

Vi tillade os at henlede Medlemmernes Opmærksomhed paa, at den dramatiske Forening „Fremad" i Morgen Aften giver en Forestilling paa Østergade 15. Billetter à 50 Øre kunne i Aften faas i Foreningen.

— *Typografernes Sangforening* afholdt Søndagen d. 29. Februar sin 34. Stiftelsesfest i Seekamps Lokaler. Koncerten, der gik særdeles godt, havde samlet et temmelig talrigt Publikum, som efter hvert Numer ved Bifaldsytringer ydede Sangerne og Dirigenten en Tak for deres Flid.

Brevkasse.

M. A. Tak! Det kan ikke komme før næste Gang.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 7. | København, den 27. Marts 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Lovudvalget holder Møde i Aften Kl. 9½.

Nye Medlemmer:

V. Jantzen (Nielsen & Lydiche).
A. Winblad [udlært hos Cohen] (Cohen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udmeldte Medlemmer:

Sønnichsen (Græbe).

De Trykkerier, som endnu ikke have betalt de af dem tegnede Bidrag til Fritz Hansens Moder, bedes, for at Regnskabet kan blive afsluttet, snarest muligt indbetale dem paa Lunos Trykkeri til en af undertegnede.

N. Hylsberg. *S. Kjeldskov.* *G. Lindberg.*

Den ordinære Generalforsamling

afholdtes den 28. Februar og var særdeles godt besøgt. Til Dirigent valgtes *P. Christensen*, til Sekretærer *C. Nordlunde* og *Rosberg*.

1) Regnskabets Godkendelse. — *Decher* gav en kort Oversigt over Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar. Den eneste Post paa Udgiftssiden, som var steget i nogen væsenlig Grad, var Bladets Trykning som Følge af Udvidelsen. Han gjorde opmærksom paa en fejl Postering af 10 Øre og anbefalede Regnskabet til Godkendelse. — Da ingen ønskede Ordet, godkendtes Regnskabet enstemmigt.

2) Det vedtoges at behandle Punkt 3 før Budgettet, da dette Punkts Vedtagelse vilde have en væsenlig Indflydelse paa, hvorledes Budgettet blev. — Paa Forslagsstillernes Vegne anbefalede *J. F. Møller* at vedtage deres Forslag, der gik ud paa at indskrænke Bladet til Maanedsblad, og anvende det derved indvundne Overskud til en Arbejdsløshedskasse, som han troede vilde være gavnlig for Foreningen. *N. Hansen* spurgte, hvorledes Dhrr. Forslagsstillere havde tænkt sig, at disse Midler skulde uddeles. *Møller* vilde overlade det til Styrelsen eller det eventuelle Udvalg. *Kisum* maatte bestemt fraraade Indskrænkningen som skadende Foreningen. *Decher* undrede sig over, at Dhrr. Forslagsstillere ikke vare mødte paa Generalforsamlingen i Fjor Sommer, da der var Tale om Bladets Udvidelse. Der havde deres Forslag været paa sin Plads, medens det nu forekom ham at være uheldigt, dels fordi det var saa kort efter at Udvidelsen var sket, og dels fordi Interessen for Bladet nu var større. Der var for godt et Aar siden fra Styrelsens Side blevet stillet Forslag om Bladets Indskrænkning, nærmest fremkommet efter Udtalelser fra flere Medlemmers Side. Den Gang havde man imidlertid forkastet Forslaget, nu vilde han anbefale det samme, da Bladet dog ikke skulde være en elastisk Genstand, der kunde indskrænkes og udvides hvert Øjeblik. *E. Petersen* vilde bestemt modsætte sig, at Foreningens Kapital blev rørt. Foreningen var ingen Understøttelseskasse, og vi maatte vel erindre, at Kapital gav Anseelse. *Heinemann* anerkendte Forslagsstillernes gode Vilje, men erklærede sig enig med Petersen. *Andreasen* vilde tilraade en Kontingentforhøjelse til Fordel for en Arbejdsløshedskasse. — Ved Afstemningen forkastedes Punkt 3 med 48 St. mod 4.

4) Forespørgsel til Medlemmerne fra Styrelsen om en Arbejdsløshedskasses Oprettelse. — *Formanden* bemærkede, at Styrelsen havde nøje overvejet den foreliggende Sag og var kommet til det Resultat, at det paa ingen Maade kunde lade sig gøre at oprette Kassen i „Den typografiske Forening". Det vilde have Foreningens Ruin til Følge. I heldigste Tilfælde, naar man kun gjorde Regning paa 3 arbejdsløse om Ugen med en ugenlig Understøttelse af 6 Kr. til hver, vilde det dog blive over 900 Kr. aarlig. Skulde der oprettes en saadan Kasse, maatte den være særlig, og hertil kunde Foreningen maaske bidrage 1 à 200 Kr. halvaarlig, alt efter Kassens Status. *N. Hansen* forespurgte, om der ikke i Stedet for Understøttelse til en saadan Kasse kunde bevilges Hjælp til et eller andet Medlem, som var kommet i øjeblikkelig Trang. *Kisum* kunde ikke være enig med Formanden i, at Kassen skulde være særskilt. Den vilde blive et Bindemiddel mellem Medlemmerne. Han vilde foreslaa at forhøje Kontingentet, og vilde gærne, naar han havde Arbejde, give 25 Øre ekstra. Taleren anbefalede Tilslutning til Sangforeningen, som da maaske gennem Koncerter kunde virke til Fordel for Kassen. *Formanden* kunde ikke være enig med Kisum. Til N. Hansen bemærkede han, at Styrelsen allerede nu gav en saadan øjeblikkelig Hjælp og fremdrog et Eksempel fra de sidste Dage. Kun maatte det ikke fastslaas som Princip, at alle arbejdsløse skulde hjælpes af Foreningens Kasse. *Kisum* var bange for, at en slig Undersøgelse om, hvor vidt et Medlem var i Trang, kunde blive meget vilkaarlig. *N. P. Nielsen* foreslog at forhøje Kontingentet med 10 Øre, da man derved kunde blive fri for Cirkulæreuvæsenet. *Heinemann* vilde advare imod, at oprette en Forening i Foreningen; alle Medlemmer maatte da hellere betale 5 Øre mere. *Formanden* hævdede, at 5 Øre var for lidt, naar Kassen skulde opfylde sine Forpligtelser. Han foreslog Sagen henvist til det eventuelle Lovudvalg. *C. C. Jensen* kunde ikke forstaa, hvad Skade der skete ved, at Kassen blev isoleret. Man blev næppe fri for Cirkulæreuvæsenet ved en Kontingentforhøjelse. — Efter nogle Bemærkninger af *C. Hansen, Kisum, Heinemann, N. P. Nielsen, E. Petersen,*

N. Hansen, *Bøhm* og *Helmer* forlangtes Afslutning, som vedtoges med alle Stemmer mod 5.

5) Forslag fra Styrelsen om Nedsættelse af et Udvalg paa 5 Medlemmer til at foretage en Revision af Foreningens Love. — *Formanden* anbefalede et Udvalgs Nedsættelse. Efterhaanden som Foreningslivet vaktes, var det vist nok heldigt, at Lovene underkastedes en Revision. *Heinemann* foreslog tilføjet i Dagsordenen: „Til i Forening med Styrelsen at foretage" osv. — *N Hansen* sluttede sig til Heinemann. — Heinemanns Ændring vedtoges; ligeledes Forslaget.

Derefter sattes Budgettet under Forhandling. — *Rosberg* henstillede, om det ikke var paa Tiden at forhøje Understøttelsen til de gamle med 1 Kr. maanedlig til hver, da Foreningen var i Fremgang. *Formanden* fandt ingen Anledning dertil. — Efter nogle Bemærkninger af *Heinemann*, *Dirigenten* og *Rosberg* foreslog *N. Hansen*, at henvise Sagen til Lovudvalget, hvilket vedtoges. Budgettet vedtoges derefter.

C. Nordlunde, *V. Rosberg*,
Sekretærer.

Typografernes Sangforening.

I Aften (Paaskeaften) intet Møde.

Styrelsen.

Fortid og Fremtid.*)

Das ist's ja, was den Menschen zieret,
und dazu gab ihm Gott Verstand,
dass er im innern Herzen spüret,
was er erschafft mit seiner Hand!
(Schiller.)

Skønt jeg har en Følelse af, at det er Synd at spilde Blæk — og muligvis Sværte — da det dog rimeligvis bliver en „Røst i Ørkenen", kan jeg dog endnu ikke undlade — af sand Kærlighed for det Fag, som jeg har viet mine Kræfter, og hvis Betydning for *hele Samfundet* jeg i ovenstaaende Citat af Schiller fatter — at gøre et Forsøg paa, at strø nogle Sædekorn, haabende at muligvis dog *ét* kunde falde i god Jord, slaa Rod og spire.

Naar jeg i Begyndelsen af min forrige Artikel udtalte, at Forholdene „for *nuværende* Tid vare saa trykkende som vel muligt og desværre for *Fremtiden* efter al Sandsynlighed vilde blive endnu mere", saa ere de fleste af mine ærede Kolleger, som ikke nære altfor sangvinske Forhaabninger, vist enige med mig heri. Men naar jeg i Slutningen udtalte, at „Øksen maa lægges ved Roden", saa have de ærede, det være Principal eller Kollega, ogsaa Ret til at forlange af mig, at jeg skal paapege, hvor Øksen skal lægges til.

Jeg — og vist ingen — behøver længe at søge om det syge Sted, hvor Øksen *maa* lægges til, naar der nogen Sinde skal tænkes paa Forbedring i Bogtrykker*fagets* (ikke Næringens) Kaar; Sygdommen og Raaddenskabet ligger i det meget kildne *Lærlingespørgsmaal!* Hvad er det, som giver de saa kaldte „dannede Klasser", ɔ: dem, som ved de højere Skoler og Universiteter ved Hjælp af vore Hænders Gerning nu i større Masser end før hente Lærdom og Oplysning, Ret til at faa Udbytte af deres Kundskab? Det er Bevidstheden om, at *deres Kundskaber* have en berettiget Værdi! I Kraft af denne Bevidsthed fordre de — og have Ret til at fordre — en *menneskelig* Tilværelse. For ikke at komme for langt ind paa det rent sociale Samfundsspørgsmaal, skal jeg strax komme tilbage til *Lærlingeforholdet* før og nu.

Opfindelsen af Bogtrykker*kunsten* er nu, som bekendt, 440 Aar gammel, og mange af os mindes endnu, at der paa St. Hansdag for 40 Aar siden i hele den „civiliserede" (?) Verden fejredes et almindeligt Bogtrykker*jubilæum*. Lad os nu kaste et lille Blik tilbage i Fortiden, og se, *hvem* det var, der for kun et Par Hundrede Aar siden gav sig til at *lære* Bogtrykkerkunsten.

Min ærede Læser! Vil Du vide hvem det var? Det var dem, som forstod, hvilken Betydning det vilde have for *deres* Efterkommere, at „Almenkundskab" bredtes ud i Verden, det var i Begyndelsen Adelen og Ridderskabet, der med Kaarden ved Siden stod ved deres Kasser og ved deres Gerning høstede større Lavrbær end Kaarden kunde give dem, — de forstod deres Hænders Gerning.

Endnu i Slutningen af forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede interesserede flere Videnskabsmænd sig særdeles for „Typografien". Gamle Etatsraad Raffn og Etatsraad Westergaard kunde godt undervise en Sætter i sit Fag og endnu til omtrent i Midten af dette Aarhundrede syntes man dog at have en Følelse af, at der udfordredes i det mindste *nogen* Kundskab for at give sig i Lære som „Typograf". Men hvorledes er Forholdet nu? Ja, dette Spørgsmaal kan enhver, der vil se, selv besvare, og han vil vist give mig Ret i, at „skal det blive saaledes ved, da vil det gaa med Kæmpeskridt tilbage!" Hvilken Forskel er der dog mellem „Kaarde" og „Trillebør". Jeg er ingen Ynder af Ekstremer, og lige saa lidt, som jeg anser „Kaarden" nu for en Pryd for Typografen, finder jeg det dog passende, at en vordende Typograf i sin Læretid skal køre med „Trillebøren" for enten at hente Papiret eller bringe de store Kolportageoplag bort, — de gode og nyttige Skrifters Oplag kan desværre i Reglen bæres.

Men hvem er det da, som benytter „Lærlingene" til dette Brug? Det være sagt til de endnu tilbageværende ældre respektable Bogtrykkeriers Ros, at det hovedsagelig er „Trædemøllerne" saavel i Provinserne som i København. Hvorledes ere alle disse „Trædemøller" opstaaede? Ved Lovgivningen af 1857.

Disse „Trædemøller" tage ikke det mindste Hensyn til det dem af Uvidenhed anbetroede Barn, da en Ugeløn af i Begyndelsen 3, senere 4 og maaske 5 Kr. jo er et meget lokkende Tilbud for en stakkels nedtrykt Familiefader eller Enke, naar de kun lærer ham „at stable op" det størst mulige Antal Typer om Dagen, uden at bryde sig om, om „Drengen" *lærer at forstaa*, hvad han stabler op. I Sandhed, lige saa vist som Lovgivningen tager sig af Plejebørns *legemlige* Pleje, bør den ogsaa tage sig af den opvoksende Ungdoms *aandelige* Pleje, ud over Skolen; thi ellers vil Fremtiden snart straffe Nutiden haardt for sin Forsømmelse, da Fattighusene ellers snart ville vise sig for smaa og Fængslerne for faa.

*) Forsinket af Mangel paa Plads.

Men førend Lovgivningen paakaldes, er det min Overbevisning, at der først bør foreligge et bestemt Forslag fra „Foreningen af danske Bogtrykkere“ og „Den typografiske Forening“, for at en heldig Løsning af de nuværende trykkende Forhold saa vel for Arbejder som Principal kan opnaas. — Jeg gentager derfor min Slutningsbemærkning i forrige Artikel.

Det vil af foranstaaende være bemærket, at Indsenderen mere har lagt Vægt paa den Kundskabsfylde, den vordende Typograf skal medbringe, naar han giver sig til at lære dette Fag, end paa Antallet af Lærlingene, som nu for det meste oplæres til „at stable det størst mulige Antal Typer sammen“. „Kundskab er Magt!“ Og med en bedre Erkendelse af sit Arbejdes sande Værdi, vil ogsaa en Forbedring i de typografiske Forhold, saa vel for Principal som Arbejder, ikke udeblive.

Ogsaa her er et Tilknytningspunkt mellem Principal og Arbejder, idet nemlig Oprettelsen af en „Fagskole“ vil kunne bøde paa den Fejl, der i en længere Række af Aar er begaaet ved en hensynsløs Antagelse og Benyttelse af Lærlinge.

Ærb.
E. H.

Efterskrift. Efterat foranstaaende har været nedskrevet og jeg i otte Dage har næret Betænkelighed ved at besvære den ærede Red. samt muligvis mine ærede Kolleger med Gennemlæsningen deraf, tager jeg nu, efter at have modtaget Nr. 5 af vort Blad, ikke i Betænkning at indlevere samme; og er det mig en stor Glæde at se min Frygt for, at det skulde være en Røst i Ørkenen, tilintetgjort, idet allerede min første Udtalelse har slaaet Rod paa hele *tre* Steder. Jeg hilser med Glæde de Spirer, som ere skudte frem, og haaber at en dygtig Gartner vil passe og pleje de Skud, som fremvoxe. Naar Hr. *P. Christensen* udtaler, at jeg væsenlig har udtalt mig i samme Retning som han, er det mig en stor Glæde. Hr. „Juste milieu“ er kommen mig i Forkøbet og omtalt den samme Genstand, som foranstaaende omhandler, men han har navnlig behandlet Spørgsmaalets ene Side, nemlig Antallet af Lærlinge, medens der dog i Slutningen af hans Artikel og min finder Overensstemmelse Sted, idet han udtaler, at „naar det en Gang gaar op for Principalerne, at — — — vil der ogsaa indtræde en omhyggeligere Prøvelse ved de unge Menneskers Antagelse etc.“ — Det gælder netop om hos den respektable Del af Principalerne at „vække“ denne Samvittighedsfuldhed, ved at tilsige dem alle oplyste Typografers Bistand.

Naar til Slutning „En Kollega“ i „Et Par Ord“ synes, at det grænser til det *umulige*, at en Samvirken mellem Principaler og Arbejdere til fælles Bedste og Fagets Betydning og Ære kan finde Sted, saa kan jeg dog ikke nægte, at jeg endnu tror, at der hos de *virkelige* Bogtrykker*principaler* rører sig en Følelse af Kærlighed til det Fag, de en Gang selv have lært. At det ogsaa er min Anskuelse, at Politiken, ɔ: Lovgivningen, skal træde til, vil ses af Slutningen af min Artikel.

Jeg hilser derfor de fremkomne Udtalelser med Glæde; de ere mig en Borgen for, at vi dog vil arbejde til et fælles Maal, om end Meningerne om Midlerne ere noget afvigende fra hinanden; jeg anser en udførlig Diskussion for en Nødvendighed, saa fremt det ikke alene skal blive ved fromme Ønsker paa Papiret.

I en senere Artikel vil jeg søge at fremsætte min Mening om, i hvilken Retning *Lovgivningen* bør paakaldes.

Ærb.
E. H.

Rejseliv nu til Dags.

Naar jeg her taler om „Rejseliv“, da er det ikke Meningen at fortælle om, hvor mange Behageligheder og Bekvemmeligheder, der nu til Dags, saa langt „Civilisationen“ strækker, vente paa de rejsende, der ere forsynede med det nødvendige Sølvtøj eller som kunne „trække“ paa Bankerne hist og her, hvor de komme hen. Hvad vedkommer et sligt Rejseliv heller Typograferne! Vel har jeg hørt nogle dunkle Rygter om, at de norske Bladsættere hver Sommer af deres Arbejdsgivere faa en 14 Dages Ferie, i hvilken Tid de faa deres Løn som sædvanlig, for i en sund Landluft at hente Styrke og Forfriskning til at gaa en ny Vinters Anstrængelse og Nattevaagen i Møde. Men sligt er man her hjemme hævet over og det vedkommer altsaa ikke os. Nej, det jeg her vil fortælle, er om den Maade, hvorpaa Avtoriteterne og andre Menneskevenner nu til Dags behandle den fattige Arbejder, som af Mangel paa Erhverv maa friste Livet omkring paa Landevejene, søgende Arbejde i Byerne, hvor han kommer frem. I Stedet for at erkende, at det er et Samfundsonde, bevirket ved Befolkningens stærke Tiltagen og Landboernes Indvandring til Byerne, man her staar overfor, og under hvilket de arbejdsløse Svende kun altfor haardt maa lide, i Stedet for ved passende og menneskekærlige Foranstaltninger at afhjælpe *uforskyldt* Nød og ophæve Ondet, kaster man sig over de rejsende med Udskældsord som „Vagabonder“, omvandrende „Drivere“, „Drukkenboldte“ og lignende, man behandler dem som Forbrydere, sætter dem i Fængsler og Tvangsarbejdsanstalter og sender dem efter endt Straffetid under Politi-Eskorter til deres Hjem, hvor de da blive indlagte paa Fattiggaardene blandt alskens Pak! Saaledes bærer i det mindste Politimesteren i Horsens, Kammerherre Jessen, sig ad mod den Svend, der hos fordums Kammerater og Arbejdsfæller beder om en Skærv til at fortsætte Rejsen. I Sandhed, en tung Lod at være fattig! Eller ogsaa skriver man dem, naar de ikke findes i Besiddelse af de fornødne Rejsepenge, hjem med en „Dagpenge“ af det offenlige paa — 25 Øre; men „tigge“ de alligevel, trods denne kraftige Understøttelse, ja, saa komme de paa ny i Kachotten. Naar de da have faaet noget Vand og Brød at styrke sig paa (thi det kan de ikke en Gang faa for de 25 Øre, naar de da ikke vil sove i de frosne Landevejsgrøfter), rejse de videre til deres Hjemstavn. I Holbækegnen have Beboerne i 2 Sogne slaaet sig sammen for at stanse „Vagabonderingen“, de have nemlig dannet en Forening, hvis Medlemmer have paataget sig den Forpligtelse ikke hverken med Penge, Mad eller paa anden Maade at understøtte ikke forsørgelses-

berettigede Trængende (hvor det er kedeligt, at de gode Folk ikke kunne tage de forsørgelsesberettigede med, men dem faa de nok i al Stilhed praktiseret ind til en af Nabobyerne) og i Næstved truede i Vinter Borgmester Salicath med, at han vilde lade de Svende, der tog mod Understøttelse af Mad og Penge af en i dette Øjemed dannet Forening, straffe for Betleri! Mærkeligt er det ogsaa at se Provinsredaktører, der selv i sin Tid have vandret fra By til By for at søge Arbejde og ikke have skammet sig ved at tage mod Geskænk, hyle allerhøjest over, at der nu kommer saa mange Tiggere; de uddanne selv Drenge en masse, afskedige dem, naar de ere udlærte og klage saa bagefter over de mange „Drivere", som findes paa Landevejene, og som Politiet ikke strængt nok kan tage sig af. I Provinsbyernes Fængsler sidde unge Mennesker paa 18—20 Aar, saaledes har i Horsens en 19-aarig Bagersvend hensiddet i 2 Maaneder, medens Avtoriteterne skrive frem og tilbage. Og hvor mange Fornærmelser tilføje ikke de samme Avtoriteter, som oftest i Skikkelse af en opløben Skriverdreng, de vandrende Svende, der komme for at blive viserede! Hvad er det i det hele taget for et System, denne Visering, hvad har den arbejdsløse Haandværker forskyldt, at han skal trave fra det ene Politikontor til det andet? Er der noget uretfærdigt, da er det dette. Og hvorfor slutte ikke alle Mestre og Svende, Principaler og Arbejdere, alle som føle det uretfærdige heri, sig sammen og organisere en for hele Landet fælles Forening, der i hver By, burde være repræsenteret ved en Mand, hos hvem de kunde søge Støtte og Oplysning om Muligheden af at faa Arbejde. Hvor kan overhovedet Arbejderne her i Landet være saa sløve, at de tavse høre og se paa, hvorledes deres Kammerater straffes og behandles som Forbrydere, skønt hele deres Brøde er deres Fattigdom; hvorfor komme de ikke med saa meget som en eneste kraftig Protest, et eneste: „det er for galt"! Det er Drivere og Drukkenboldte, som gaa paa Landevejene, siges der. Ja vist saa; de gaa ud som unge og uerfarne Mennesker, uden Penge og uden Klæder; de føle pludselig Fattigdom, Haan og Foragt lægge sig paa dem med knusende Vægt, alle „ordenlige" Mennesker vende sig fra dem, Landevejene og de usleste Værtshuse, hvor der kun findes to Ting: Brændevin og Utøj, er deres eneste Tilflugtssted; hvor kan de da andet end gaa til Grunde? Nylig kom hertil en Udlærling fra Bogtrykker Hertz i Vejle; han var bleven Svend til Nytaar, nu maatte han til København, Principalen havde jo ingen Brug for ham. Han havde formelig Hastværk stakkels Fyr, han kunde virkelig heller ikke taale at rejse længer, hvis han ikke skulde blive en Lazaron og „Drukkenboldt" som alle de andre. 3 Maaneders uafbrudt Rejseliv — og det bedste Menneske er ødelagt. Man spørger vel nu: „Hvorfor shrives alt dette". Jeg har gjort det med et dobbelt Formaal for Øje: for det første ønskede jeg at lægge alle Kolleger paa Hjærte, hvor nødvendigt det er ved forenede Kræfter i en fælles Kasse eller, da man vel aldrig blive enige herom, hver enkelt for sig at stræbe hen til altid at have lidt Penge i Reserve til paakommende Arbejdsløshed, enten man saa foretrækker at rejse eller blive. Det kan endda gaa at rejse en Tid om Sommeren, naar Vedkommende foruden sit Viatikum selv ejer lidt at spæde til med; men at betro sig til Landevejene uden Penge i Lommen er en ligefrem fortvivlet Udvej. Helst maa man selvfølgelig rent undgaa dem. Og dernæst ønskede jeg at henlede mine Kollegers Opmærksomhed paa denne Sag, da der nylig i Horsens har været afholdt et Haandværkermøde, paa hvilket man næst efter at udtale, at Viseringen paa Politikamrene burde afskaffes, besluttede at søge en Forening dannet for hele Landet med det Formaal at understøtte og hjælpe de rejsende til Arbejde. Hvis der tages alvorligt og kraftigt fat paa denne store Opgaves Løsning, hvis Sagen virkelig synes at komme ind i et heldigt Spor, da bør Typograferne ikke staa som passive Tilskuere, de bør lade de tomme Fraser om deres Kunstværdighed fare og ikke se sig blinde paa deres eget Fags Interesser. Interessen er den samme for Skrædere og Skomagere, Bogtrykkere og Bogbindere, og idet de hjælpe de andre, hjælpe de sig selv.

M. A.

Fra Hr. Bogtrykker *Eibeschütz* i Fredericia have vi modtaget følgende:

„Jeg finder Anledning til at bekræfte Rigtigheden af, hvad Hr. Joh. Fr. Stuhr i sidste Nr. meddeler om Misligheder ved Indsamlingen til Hr. Jul. Stæhr. Mit Bidrag — 10 Kr. —, der afsendtes sammen med et Bidrag af 5 eller 6 Kr. fra Faktor Jac. Christensen, er efter hvad jeg ved Henvendelse til Hr. Stæhr har kunnet erfare, ogsaa blandt de forsvundne Penge".

* * *

Vi anbefale fremdeles en hurtig og bestemt Handlemaade i denne Sag. Det er beklageligt og uforstaaeligt, hvorfor alle interesserede Parter saa længe have tiet; Sagen burde allerede for længe siden have været opklaret. *Red.*

Korrespondance.

Ringkøbing, den 21. Marts 1880.

Vi have næst at aflægge vor hjærteligste Tak til Styrelsen for „Den typografiske Forening" i København for den mod os viste Velvilje med Hensyn til Indrømmelsen af Gensidighed, at meddele, at vi ogsaa have opnaaet Gensidighed med det tyske Forbund eller, som det nu hedder: „Unterstützungsverein Deutscher Buchdrucker", hvorom der vil komme Meddelelse i „Correspondent", hvilket Blad vi for øvrigt agte at holde fra 1. April. *Joh. Fr. Stuhr.*

— Hr. Stuhr meddeler endvidere, at han fra Hr. Eibeschütz har modtaget en med foranstaaende ligelydende Meddelelse samt Opfordring til at bringe Lys i Sagen. Det er ogsaa hans Mening, hvis Dhrr. i Hjørring ikke skulde finde sig foranledigede til snarest at afgøre Sagen i Mindelighed, at gøre kort Proces med dem, hvilket ogsaa er det fornuftigste. Hr. Stuhr anmoder tillige alle, hvis Bidrag ere gaaede samme Vej, at sende ham Meddelelse derom.

Rettelser. I Referatet af Hjælpekassernes Generalforsamling i forr. Nr. er der ved et Uheld med Korrekturen kommen ikke mindre end fire Fejl i det nederste Stykke. I 2. Sp., 9. og 10. Lin. f. n., staar Semikolon i Stedet for Kolon efter Nordlunde og Calmer. I 11. Lin. f. n. staar 6 Øre i Stedet for 5 Øre og i nederste Lin. „4 eller 2 Maaneder" i Stedet for 1 eller 2 Maaneder.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 8. | København, den 10. April 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Lovudvalget holder Møde i Aften Kl. $9^1/_2$ præcise.

Nye Medlemmer:

P. C. Graeffe (Nielsen & Lydiche).

S. C. E. Brun, *R. T. Mogensen*, *E. Nielsen* [udlærte hos Luno i Marts] (Luno).

H. J. Christensen (O. C. Olsen).

Joh. Keil (Thiele).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udslettede Medlemmer:

Thyregod (O. C. Olsen & Ko.).

A. Hoff (Aller).

C. B. Schröder.

Carl Hammann (S. L. Møller).

Styrelsen for den typografiske Forening i Kristiania har anmodet os om at optage følgende Bekendtgørelse efter „Typografiske Meddelelser".

Da det i den sidste Tid har hændt, at Tilrejsende fra Steder, hvor Forening bestaar, ikke har kunnet legitimere sig som Medlemmer af denne, skal man bringe i Erindring Foreningens Love § 16 — om Rejsekassen —. der lyder saaledes:

„Af Rejsekassen udbetales enhver tilrejsende Bogtrykkersvend, der behørig legitimerer sig som saadan, og i Tilfælde han kommer fra Steder, hvor Rejsekasse bestaar, har været Medlem af samme i 13 Uger og har Bevis for at have opfyldt sine Forpligtelser til denne, — en Rejseunderstøttelse efter Kassens Evne. Understøttelsens Størrelse bestemmes ved hver Generalforsamling."

Typografernes Sangforening.

Lokalet er nu i **„Sortedamslund"** (Sortedams-Dossering, imellem den nye Gangbro og Østerbro).

Sangerne bedes møde talrigt og Kl. **9** præcise.

Styrelsen.

Svar til Hr. P. Christensen

fra *Emil Petersen.*

Det er med stor Fornøjelse, jeg har læst Deres to Artikler i de forrige Numre af „Typograf-Tidende"; men da jeg i flere Punkter ikke kan være enig med Dem, vil jeg her forsøge paa at fremsætte disse fra en anden Side.

Deres Bemærkninger om Forbundets Virksomhed vil jeg ikke tale om, da jeg i dette Punkt kan være enig med Dem i næsten alt. Derimod er der meget at tale om, naar De paastaar, at det var en *stor Fejl*, at Forhandlingerne om Bladsættertarifen begyndte. Jeg er i dette Punkt af en stik modsat Anskuelse. Som De vel erindrer, var jeg paa den Tid, disse Forhandlinger førtes, den *eneste* Repræsentant for Bladsætterne, idet jeg var Medlem af Forbundsudvalget, og her fik jeg Lejlighed til overfor den stedlige Styrelse og Tarifkommissionen at forsvare Bladsættertarifen. De mindes vel ogsaa, at det navnlig én Aften kom til et temmelig alvorligt Sammenstød mellem mig og flere Medlemmer af „Den typografiske Forening"s Styrelse og Tarifkommissionen, fordi disse *aldeles ikke* vilde have noget med Bladsætterspørgsmaalet at gøre. Jeg sagde hin Aften, at Tarifkommissionen ikke var sin Opgave voksen, og den samme Anskuelse har jeg den Dag i Dag. Da der nu i Tarifkommissionen kun sad lutter Bogsættere, begik denne efter min Mening en *stor Fejl* ved ikke i det mindste at tilkalde eller raadspørge Bladsætterne om deres Forhold; men i Stedet for at gøre det, skrev Kommissionen nogle Linjer under Bogsættertarifen, at „nærværende Tarif-Forslag gælder ikke Avissats". Dermed ansaa Kommissionen sit Hverv for endt overfor Bladsætterne. En af Grundene — og maaske den væsenligste —, hvorfor jeg *forlangte* os optagne paa Tarifen, var den, at Forbundet ellers let risikerede at miste omtrent 100 Medlemmer, og det mener jeg, jeg havde Ret til at paastaa, idet jeg henviste til, hvorledes Trykkerne havde baaret sig ad. Det er ogsaa min Mening, at der er begaaet *en stor Fejl* ved ikke at søge at *binde* Trykkerne noget mere til Forbundet; men der var overfor dem taget det samme Hensyn som overfor Bladsætterne: der var ingen repræsenteret til Tillidshverv og man raadspurgte dem ikke; i det hele taget saa' det ud, som om Tarifkommissionen *kun* brød sig om at ordne Bogsætterforholdene, medens Bladsætterne og Trykkerne *selv* skulde ordne deres Forhold, hvis de havde Lyst. Enden blev da ogsaa, at Trykkerne gik deres Vej, medens Bladsætterne blev, gav den Understøttelse, der forlangtes, og opfyldte i det hele deres

Pligter lige saa godt som Bogsætterne. Hermed har jeg forhaabenlig godtgjort, at jeg havde Ret til at paastaa, at Kommissionen ikke var sin Opgave voksen; jeg taler ikke her om Bogsættertarifen, da jeg om den knn kan tale med Anerkendelse. Tarifkommissionen fremkom med forskellige Argumenter for at bevæge Bladsætterne til at lade deres Forslag falde; f. Eks.: I have jo et meget lettere Arbejde end andre, en lettere Udslutning af Sats og endelig som Hovedgrund, at de Principaler, der stod i Spidsen for Principalforeningen, ikke kendte til disse Forhold, o. s. v.; de to første Dele vil jeg ikke her indlade mig paa at drøfte, da det vilde blive for vidtløftigt; men til det tredje maa jeg bemærke, at netop indtil Strejken havde to af Principalforeningens Styrelsesmedlemmer med Blade at bestille, saa der var efter min Mening intet til Hinder for, at Forholdene kunde have været ordnede paa en tilfredsstillende Maade. Kommissionens Mening var endvidere, at Bladsætterne lettere kunde stille deres Betingelser hvert Sætteri for sig, naar først Bogsætterne havde faaet deres Fordringer opfyldte; men jeg kan ikke se, af hvilken Grund Bladsætterne bedre skulde kunne faa deres Betingelser opfyldte. De siger, at Bladsættertarifen led af Fejl, som gjorde en grundig Motivering af flere Punkter i Forslaget vanskelig, for ikke at sige umulig. Jeg kan imidlertid forsikre Dem om, at ikke et eneste Punkt i Forslaget hverken vil være vanskelig eller umulig at motivere, naar man har nogen *praktisk* Erfaring; men jeg maa indrømme, at for dem, der ikke have den, vil det falde vanskeligt, og jeg kan saa godt forstaa, at det har været et vanskeligt Stykke Arbejde for Tarifkommissionen, da jo ikke et *eneste* af dens Medlemmer havde nogen *praktisk* Erfaring i Avisarbejde. For øvrigt maa jeg sige Dem, at netop Kolleger, som den Gang vare Bogsættere og altsaa Modstandere af Bladsættertarifen, senere, da de ere blevne Bladsættere, maatte indrømme, at der ikke var en Smule overdrevent ved Tarif-Forslaget. Jeg véd ikke, hvor Deres Bemærkninger om, at man skal have en klar og sikker Begrundelse rede og ikke et Sted anvende Argumenter, som man andet Steds selv har forkastet, skal hen; men jeg véd, at paa Bladsætterne passe de ikke, thi paa ethvert af Bladsættermøderne har jeg kun hørt den Anskuelse gjort gældende: at følge vore andre Kolleger, og at ofre, hvad der blev forlangt, og at dette ikke blev gjort, tør vel ingen paastaa.

Jeg paastaar altsaa efter det foregaaende, at Fejlen netop var hos Foreningen, fordi den ikke satte en eneste Bladsætter ind i Tarifkommissionen, og senere hos denne Kommission, fordi den ikke havde søgt nogen som helst Oplysning om de virkelige Arbejdsforhold; da Bladsætterne indtil den Tid havde opfyldt deres Pligter lige saa godt som andre Kolleger, maatte de ogsaa have Ret til at fordre, at der toges det fornødne Hensyn til dem, og havde Trykkerne staaet lige saa stærkt paa det kollegiale Standpunkt som Bladsætterne, var der maaske kommet et andet Resultat ud af Strejken.

Skulde der komme en ny Tarifbevægelse, anser jeg det som en Selvfølge, at Bladsætterne atter fordre sig optagne paa Tarifen; i det mindste skal jeg gøre mit bedste til, at det sker.

I Deres anden Artikel er jeg fuldstændig enig med Dem i Lærlingespørgsmaalet; men derimod ikke i Arbejdsløshedskassespørgsmaalet. Hvad denne Kasse angaar, kan jeg kun her som andet Steds sige, at Tanken er smuk; men efter vore Forhold uigennemførlig. De mener jo, at hele Overskudet fra „Den typografiske Forening" skulde anvendes til arbejdsløse, men jeg mener nu, at Foreningen har andre store Formaal, og førend disse Formaal ere ordnede, kan der ikke være Tale om nogen Arbejdsløshedskasse uden ad Frivillighedens Vej, og den er jeg med til. At denne Kasse for Resten aldrig vil komme til at virke med Held, tror jeg alene deraf, at den Kontrol, der skal være, vil blive saa stræng, at ikke mange ville underkaste sig den, og de Regler, hvorefter en Understøttelse skal udredes, vil jo næsten heller ikke kunne overholdes. Jeg véd nok, at her kun er Tale om dem, der slet ikke have Arbejde; men jeg synes dog, at de, der paa et Trykkeri ikke have havt noget at bestille i 2, 3—4 Dage, ogsaa burde tages med, hvis Kassen skulde svare til sit Formaal. Men ligesom De haaber jeg ogsaa, at Lovudvalget vil komme til et godt Resultat. — De siger, at Foreningens Styrelse har et fejlt Syn paa Sagen, naar den paastaar, at Foreningen *ikke* er nogen Understøttelsesforening; men det lader dog til, at Styrelsen netop i dette Spørgsmaal har Størsteparten af Foreningens Medlemmer paa sin Side, at dømme efter de forskellige Afstemninger og private Samtaler. De finder endvidere, at 2000 Kr. som fast Grundfond i Kassen var tilstrækkelig; men jeg mener, at der dog let kan opstaa Rivninger paa et eller andet Trykkeri. Hermed vil jeg ikke sige, at der skal gøres Strejke eller arbejdes hen dertil; men man hører jo dog saa ofte, at Arbejderne flere Steder faa en mindre smuk Behandling af Principaler eller Faktorer, og en saadan Behandling kan dog ogsaa godt være saa slet, at Personalet bliver nødt til at gaa; et saadant Tilfælde kan tænkes at kunne indtræffe flere Steder i Løbet af flere Aar, og da vilde de 2000 Kr. ikke strække langt, da det jo maa betragtes som en Selvfølge, at de vedkommende Kolleger skulde have en passende Understøttelse. Min Mening med Foreningen er, at nu, da den er stor og godt ved Magt, burde noget af det første, den foretog sig, være, at søge tilvejebragt Samarbejde med Principalerne for at faa de usle Forhold, der mange Steder eksisterer, ordnede; kunde dette lykkes og Foreningen igen komme til Ro, skal jeg være imellem de første til at bevilge Understøttelser; der bliver ogsaa talt om, at de nuværende faste Understøttelser ere smaa, det indrømmer jeg; men jeg indsér heller ikke, at Foreningen er forpligtet til at give den Understøttelse, som den gør, da de fleste af dem, der faa Hjælp, *aldrig* have ydet noget som helst til den nuværende Forening; jeg véd nok, at den tidligere Forening overtog Fattigkassens Forpligtelser; men *vor* Forenings Pligt er kun, at understøtte de gamle, svage og Enker, som have svaret Kontingent maaske fra dens Stiftelse. Men skulde det komme saa vidt, at alt

Foreningens Overskud skulde gives til Understøttelser, saa finder jeg, det vilde være latterligt at udgive Blad, holde Lokale o. s. v.; saa var der kun det tilbage: at Kassen skulde balancere. Det er naturligvis ikke min Mening, at de, der nu en Gang have Understøttelse af Foreningen, ikke mere skulle have den, men jeg er kun fremkommen med denne Udtalelse for at bevise, at vedkommende *ingen Ret* have til den, saaledes som der er gjort Paastand paa fra enkelte Sider. Som sagt, lad Foreningen først faa sine store og vigtige Spørgsmaal — i det mindste Hævdelsen af den nuværende Tarif, Lærlingespørgsmaalet osv. — ordnede, saa komme Bitingene — Arbejdsløshedskasse og Understøttelse — af sig selv.

Idet jeg slutter denne Artikel, haaber jeg, at der i mit Indlæg om denne Sag ikke maa være noget, De kan optage fornærmende, da det i det mindste ikke har været Meningen. Det er mine Indtryk, jeg navnlig fra den forsvundne Tid har forsøgt at fremstille; om det er lykkedes mig, overlader jeg til mine Kolleger at bedømme. De ønskede en Diskussion; jeg har føjet Dem, og skal, saa vidt min Tid og Evne tillader det, være villig til at deltage i en saadan.

Til Overvejelse.

Hr. Redaktør! Forskellige ærede Indsendere have i den sidste Tid fremsat Beklagelser over det tiltagende Lærlingeopdræt og gjort Forældre og Værger ansvarlige for den Synd, de begaa imod Børnene ved at sætte dem i Bogtrykkerlære. Jeg er naturligvis fuldstændig enig med de ærede Indsendere om det, de skrive, men det forekommer mig, at det ikke alene er Bogtrykkere, Forældre og Værger, der skulle bære Skylden og Ansvaret for den hensynsløse Antagen af Lærlinge. *Typograferne selv* have visselig ogsaa deres Del af Skylden derfor, fordi de ikke til enhver Tid, naar Lejlighed gives, advare alle imod at søge deres Udkomme ved dette Fag, men tværtimod ofte ere tilbøjelige til et utidigt *Praleri* om den gode Fortjeneste de have, og om hvor glimrende det er at være Typograf. Det skulde sandelig glæde mig, om det forholdt sig saaledes, som mange ærede Kolleger fremstille det, men da det i de fleste Tilfælde desværre er lidet overensstemmende med Virkeligheden, tillader jeg mig herved at henlede Opmærksomheden paa den Skade, vedkommende gøre sig selv og andre ved deres Praleri, og henstille til deres Overvejelse, om de ikke kunde gøre sig lidt Umage for at vænne sig af med denne Svaghed. Derved kunde maaske opnaas, at mange vilde betænke sig paa at lade deres Børn faa Del i vor glimrende Tilværelse. *A.*

Da jeg forleden Morgen stod paa ét Ben paa Skamlen, slidende i et Stykke røget Kød og læsende Dagens Nyheder i Adresseavisen, faldt mine Øjne pludselig paa et Avertissement; jeg læste det én Gang, pudsede mine Briller og læste det en Gang til. Der stod virkelig:

„*Typograf (100 Kr.).* En Dusør af 100 Kr. udloves til den, der kan skaffe en rask Sætter en god Plads, helst ved en Avis. Billet, mrkt. 626, bedes indlagt paa Adressekontoret."

Hvad er det dog for en velhavende, ulykkelig Kollega, der griber til sligt fortvivlet Middel? spurgte jeg mig selv, og saa satte jeg mig ned paa en Kasse og faldt i Staver, eller i Tanker, ligesom man vil. Hvor Pokker kan han have faaet de mange Penge fra? Hvad vil Folk, som læser en saadan Annonce, tænke? Naturligvis, at Typograferne maa tjene glimrende, naar de har noget at bestille, siden de for 100 Kr. kan købe Pladser, som rimeligvis ere meget mere værd. — Er der nogen Principal, som vil tjene 100 Kr. paa den Maade? Det vil *jeg* ikke tro. Jeg tror heller ikke nogen Faktor vil engagere en Sætter til den Pris; selv om Honoraret skulde være en Hemmelighed mellem de to, vilde Hemmeligheden dog snart blive offenlig. Der er jo nok paa adskillige Trykkerier Kolleger, som ikke har stadigt Arbejde, hvorfor Fortjenesten ogsaa er derefter, men da en saadan Plads vel ikke kan kaldes god, vil den Søgende neppe give 100 Kr. for den, selv om vedkommende Principal skulde give sit Samtykke. — Hvor mange Billetter vil den Søgende vel hente paa Aviskontoret? — ingen alvorlig mente. Der er maaske nok en eller anden Spøgefugl, der vil stille det Avertissement i Lighed med et Frieri i Avisen og svare derefter. — Jeg for mit Vedkommende tror, at den Søgende er en lystig Fyr, som slet ikke ejer de 100 Kr., men har regnet ud, at hvis han fik en Plads efter sit Avertissement, kunde han betale af paa den, f. Eks. 1 Kr. om Ugen, saa vilde den være betalt i Løbet af et Aar og elleve Maaneder. Men jeg tror ikke, at han paa den Maade faar Brug for de Penge, han vistnok ikke har. Endnu er det heldigvis ikke blevet almindeligt, at man handler med Sætterpladser. *Pl. St.*

I forrige Uge modtog et af Styrelsens Medlemmer følgende Telegram:

Rudkøbing, den 1. April 1880.

Emil Petersen, „Dagbladet", København.

Slette Forhold, ublid Behandling, Arbejdstid 7 Morgen til 11 Aften, 12 Kr. ugenlig, alle opsagte. Damkjær søger Typografer i Morgen. Forhindre Antagelse.

Typografer,
„Ølandenes Dagblad", Rudkøbing.

Meningen hermed har naturligvis været, at Foreningen efter Modtagelsen skulde udsende en Løbeseddel for at forhindre Tilgang; hertil har Styrelsen imidlertid ikke fundet sig beføjet, da den ikke har den ringeste Mening om, hvad det er for Typografer, der arbejde i det nævnte Trykkeri og hvem der har afsendt Telegrammet. De slette Forhold, der omtales, har i ethvert Tilfælde bestaaet lige siden Bladets Oprettelse, og det havde da været D'Hrr.s Pligt, at gøre Meddelelse derom til „Typograf-Tidende"; men dengang har formodentlig d'Hrr. ikke vidst, at der eksisterede et Blad af dette Navn; nu derimod, da de trænge, genere de sig ikke for at bebyrde den herværende Forening med en Udgift af en halv Snes Kroner. I Rudkøbing findes ikke mindre end 3 Trykkerier, og der maa da saa være omtr.

en halv Snes Typografer, som prægtig kunne danne en Forening. Vi maa henlede Provinskollegers Opmærksomhed paa Ringkøbing-Foreningen, som nylig er dannet, og ønske, at ret mange Byer maa følge dette Eksempel. Kun et maa vi anbefale vore ærede Kolleger i Provinserne, og det er, at hvor der f. Eks. eksisterer Foreninger, burde man se at blive enige om, at lægge *blot 7 Øre* paa Kontingentet om Ugen, saa at hvert Medlem af Foreningen kunde faa et Eksemplar af „Typograf-Tidende"; derved vilde d'Hrr. stadig være à jour med, hvad der foregaar andet Steds, og Bladet bedre bære sig. Bladet koster kun *75 Øre Kvartalet.* Vi ville ønske, at dette Raad paa de forskellige Steder maa blive optaget som Forslag til Lov.

Forskelligt.

Paa Grund af en temmelig betydelig Mængde Stof til „Typograf-Tidende", har det i længere Tid ikke været os muligt at give den sædvanlige Oversigt over Tildragelser paa vort Fags Omraade i Udlandet, og da navnlig Strejken i Hamburg, der har Krav paa Omtale. Sagen er kortelig den: Bladene „Børsenhalle" og „Hamb. Correspondent" have faaet en ny teknisk Bestyrer ved Navn Herbst. Denne Herres første Bedrift i sin nye Stilling var, at han vilde reducere Sætternes Fortjeneste i en betydelig Grad, og da disse ikke vilde gaa ind paa hans Ide, opsagde de deres Pladser; Følgen heraf var, at Bladenes Administrationer tvang Hr. Herbst til at afstaa fra sin Fordring. Han vilde dog ikke give tabt og anordnede derfor en Formindskelse i Personalets Antal, idet han vilde reducere dette fra 50 til 32 Mand og endvidere forlangte han, at disse 32 i alle Henseender skulde rette sig enten efter hans egne eller hans Faktorers Befalinger. Dette var jo selvfølgelig en Fordring, ingen ærekær Typograf kunde bøje sig for, og som Svar herpaa, forlangte nu Sætterne paa deres Side Hr. Herbst's Afskedigelse; i modsat Tilfælde vilde de forlade deres Pladser. Da Bladenes Administrationer ikke vilde give efter for Personalets aldeles berettigede Fordring, forlod det, i et Antal af 50 (deraf Folk, der i et Tidsrum af 15, ja endog 30 Aar, har været sysselsatte der paa Trykkeriet), Pladserne. Der er dog ikke stor Udsigt til, at de strejkende ville sejre, da der jo altid findes velvillige Folk, som ere parate til at træde deres Kollegers Bestræbelser hindrende i Vejen. — I en af det italienske Forbunds mest betydelige Sektioner, nemlig i *Majland*, have omtrent 500 Typografer den 14. Februar nedlagt Arbejdet, fordi de derværende Principaler i deres Hensynsløshed have nægtet at bevilge Sætterne en ringe Forhøjelse af deres Løn. Typograferne have ikke ladet det mangle paa Imødekommenhed for at undgaa en alvorlig Konflikt, men det er gaaet her som i de fleste Tilfælde: Herrerne føle sig ilde berørt over, at Arbejderne i det hele taget tør stille Fordringer og søge ved spidsfindige Forklaringer at unddrage sig Fordringens Opfyldelse. Den 13. Februar afholdt Principalerne et Møde, paa hvilket der vedtoges Beslutninger i den antydede Retning. Da Typografernes Fordringer saaledes bleve traadte under Fødder og da der ikke fandtes flere Midler til at komme til et fredeligt Resultat, nedlagte de som sagt den 14. Februar i et Antal af 500 Arbejdet. Efter overensstemmende Referater hersker der stor Begejstring blandt de italienske Typografer. Foreningen i Rom har stillet hele sin Formue (5,500 Lire) til Majlændernes Disposition, en mindre Forening — i Turin — har bevilget 2000 Lire og i samtlige de øvrige Sektioner betales der et forhøjet Kontingent til Fordel for de strejkende. Stor Opmærksomhed har det vakt, at samtlige Ikke-Forbundsmedlemmer have gjort fælles Sag med Forbundet. Efter Sagernes Stilling tør en Sejr for Typograferne ventes og dette vil igen være af indgribende Betydning for samtlige italienske Typografers sociale Vilkaar. Betegnende for de forskellige Anskuelser, der kunne gøre sig gældende i en saadan Sag, er det, at Ministeren for de offentlige Arbejder har forlangt Typografernes Eksekutiv-Komité sat under kriminel Tiltale, fordi den skulde have arrangeret Strejken *uden fornuftige Grunde* (sic!).

Mere heldige have Typograferne i Staden *New-York* været i deres Bestræbelser for en Forbedring af deres økonomiske Stilling, idet de have opnaaet en ganske betydelig Prisforhøjelse uden at de have været nødsagede til at nedlægge Arbejdet. I denne By gjorde Ikke-Foreningsmedlemmerne ligeledes fælles Sag med Foreningen. Det dages!

Til Fritz Hansens Moder er i alt fra nedennævnte Trykkerier indkommet:

Bianco Lunos Tr. Kr. 9,30; Græbes 2,50; S. L. Møllers 2,00; Thieles 10,00; Alex. Behrends 1,75; Hoffensberg, Jespersen & Traps 4,20; Carl Lunds 1,25; O. C. Olsen & Co.s 2,50; Jørgensen & Co.s 4,60; Berlings 4,25; Eltongs 1,50; Schjellerups 0,50; Th. Nielsens 0,25; Triers 2,60; Ferslews (St. Kongensg.) 1,10; Jørgensen & Knutzons 3,75; Aamodts 0,50; Cohens 2,05; Valentin & Lunds 3,00; Schultz's 7,00; „Dag. Nyh."s og Laur. Madsens 3,45; Ferslews (Ved Stranden) 3,50; „Fædrelandet„s 1,00; Sally B. Salomons 1,50; „Dagbladet"s 3,25; Bordings 1,00; Elvius's 0,75; Quist & Ko.s 1,00; Rasmussen & Olsens 1,10; Nielsen & Lydiches 2,25; Sivertsens 1,00; „Adresseavisen"s 2,50; Allers 1,25; „Socialdemokraten"s 1,50. — Ialt 89 Kr. 65 Øre.

N. Hylsberg. *S. Kjeldskov.* *G. Lindberg.*

Ovenstaaende Beløb er mig udbetalt saaledes:

Kontant	49,65
I Husleje (for Marts—Juni Maaneder inkl. à 10 Kr.)	40,00
Kr.	89,65

og aflægger jeg herved min hjærteligste Tak til de mange, der saa beredvilligt ere komne mig til Hjælp i min Nød.

Nørrebro, den 3. April 1880.

L. C. Hansen.

Brevkasse.

E. H. „Som et Forsøg paa" kommer næste Gang.
—x—. Næste Gang. Det var ikke muligt at faa Plads i dette Nr.
9—6. Det vil maaske komme i næste Nr.

*) Philipsen & Ko.s Trykkeri har tegnet Bidrag, men ikke indbetalt noget.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 9. | København, den 24. April 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Styrelsen holder Møde i Aften Kl. $9^1/_2$, Lovudvalget Kl. 10.

Nye Medlemmer:

C. F. Andersen, *V. P. Neye*, *P. Nielsen*, *J. P. Strøm* (Bianco Luno).

M. H. Lembke, *Kirchheiner* (Fjeldsøe).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Vi henlede vore jyske Kollegers Opmærksomhed paa omstaaende Korrespondance fra Aarhus, hvoraf ses, at Foreningen har vedtaget Forslag om Oprettelsen af en Rejseunderstøttelseskasse for hele Jylland. Vi anbefale Typograferne og de bestaaende Foreninger i de øvrige jyske Byer at slutte sig til denne Plan, der kan være til stor Nytte ikke alene for de Rejsende og de bidragydende Kolleger, men for Sammenslutningen i det hele. Vi bringe Aarhus-Kollegerne vor Tak, fordi de have bragt denne Sag frem, og haabe, at den overalt maa vinde Tilslutning.

Typografernes Sangforening.

Lokalet er nu i **„Sortedamslund“** (Sortedams-Dossering, imellem den nye Gangbro og Østerbro).

Sangerne bedes møde talrigt og Kl. **9** præcise.

Styrelsen.

En Replik.

I Anledning af Hr. Emil Petersens Artikel i forrige Nr. skal jeg tillade mig at gøre et Par Bemærkninger.

Naar Hr. Petersen paastaar, at den i 1876 nedsatte Tarifkommission ikke var sin Opgave voksen, da skal jeg ikke modsige en saadan Paastand; men jeg tror, at der ligger en Misforstaaelse til Grund for hans Bedømmelse af Kommissionens Stilling overfor det fremsatte Forslag til en Avissættertarif. Der har næppe nogen Sinde været Tanke om, at det, som Hr. Petersen udtrykker sig, skulde overlades til Avissætterne selv at ordne deres Forhold, hvis de havde Lyst; thi det maatte være en Selvfølge, at Foreningen gjorde deres Sag til sin saa vel som Bogsætternes; men jeg kan ikke indrømme, at det vilde være praktisk at behandle de to ikke lidet forskellige Tarifer samtidigt, saa meget mindre som et Par af de betydeligste Bladudgivere, saa vidt jeg erindrer, den Gang ikke vare Medlemmer af Principalforeningen og saaledes ikke kunde bindes ved dennes Beslutninger. Jeg anser Indholdet af Avissættertarifen for almindelig bekendt og skal derfor ikke nærmere omtale det her, men kun anføre, at Principalforeningens Delegerede bl. a. stillede følgende Spørgsmaal til Typograferne: „*Naar* De for Bladsætterne forlange en normal Arbejdstid, fuld Betaling for Ventetid og rigelig Erstatning for Overarbejde, *hvorfor* forlange De saa tillige 4 Øre mere pr. Tusinde, skudt Sats betalt efter Højden osv.?“ De fleste ville vist indrømme, at et vel begrundet Svar paa et saadant Spørgsmaal ikke ligger saa ganske nær, og det Svar, som blev givet af et enkelt af Kommissionens Medlemmer: „fordi det var Skik“, kan næppe betragtes som fyldestgørende paa en Tid, da man netop arbejder paa at forandre det bestaaende: hertil er det jeg sigter, naar jeg taler om en fejlagtig Argumentation. Men alligevel var dette Svar i fuld Overensstemmelse med den almindelige Opfattelse, at en Avissætter absolut maatte tjene noget mere end en Bogsætter i den samme Arbejdstid. Jeg kan fuldstændig indrømme det rigtige i, at en Bladsætter havde faaet Plads i Tarifkommissionen, hvor hans praktiske Erfaringer maaske kunde have været til megen Nytte; men jeg tror rigtignok, at han da paa sine Kollegers Vegne maatte have formindsket Rettighederne eller forhøjet Forpligtelserne for at faa Samstemming mellem de to Tarifforslag.

Hr. Petersens Bemærkninger om Arbejdsløshedskassen komme mig ikke uventet, da han ved tidligere Lejligheder ikke har lagt Skjul paa sin Mening i saa Henseende, og jeg kan i alt væsenligt kun henvise til mine tidligere Udtalelser. Det forekommer mig, at man ikke uden videre kan betragte Sagen som uigennemførlig, saa længe et Forsøg ikke er gjort; men for at dette kan ske, maa den gensidige Understøttelse rigtignok have en mere fremtrædende Plads i Foreningens Virksomhed, end Hr. Petersen vil indrømme den. Jeg fastholder min Anskuelse, at hvad

der fremtidig skal virkes i Tarifsagen, ikke kan blive af den Art, at det i nogen væsenlig Grad kommer til at berøre Foreningens Pengevæsen, og det vil da ikke i denne Retning komme til at staa i Vejen for Understøttelsessagen. Hr. Petersen siger, at han ligesom jeg ønsker en Arbejdsløshedskasse, og mener, at naar de vigtigere Ting først ere ordnede, vil den komme af sig selv. En saadan Mening kan jeg ikke dele; det er en vanskelig Sag, som vil kræve ihærdigt og taalmodigt Arbejde, og hvis man for Alvor ønsker, at den skal lykkes, maa man ikke lade sig skræmme tilbage derfra af Forudsætninger, hvis Rigtighed ikke er bevist, eller et enkelt mislykket Forsøg; — af sig selv kommer den aldrig.

Om Hr. Petersens Artikel som Helhed kan jeg kun udtale mig med den største Anerkendelse; man vil ikke let kunne finde noget bedre Bidrag til en Diskussion end slige alvorlige og bestemte Udtalelser fra en Mand, der er sig sit Standpunkt i de forskellige Spørgsmaal saa klart bevidst, selv om dette Standpunkt i flere Retninger afviger fra Ens eget.

P. Christensen.

Ekko fra sidste Generalforsamling.

Hr. Redaktør! Tillad mig at gøre en lille Indvending imod Udtalelser, der faldt paa den sidst afholdte Generalforsamling angaaende Arbejdsløshedskassen.

Der blev udtalt fra flere Sider, at en Arbejdsløshedskasse kun burde oprettes *som en Forening i Foreningen;* men hvorledes man kan mene saadanne Ord, kan jeg ikke forstaa. Hensigten med en saadan Kasse er jo nemlig ikke alene at hjælpe arbejdsløse, men — og det er det væsenligste — at *forebygge Smudskonkurrence blandt Arbejderne,* og i dette Formaals Opnaaelse ere alle typografiske Arbejdere interesserede. Selv de for Øjeblikket godt stillede Arbejdere maa sørge for, at ikke en eller anden smudskonkurrerende Principal faar Arbejdskraft billigere til Købs end de respektable Principaler, thi sørge de godt stillede Arbejdere ikke herfor, bliver deres Principal jo ogsaa nødt til at købe billigt, og saa kan det kun lidet nytte, at der bestaar en „Forening af arbejdsløse til Understøttelse af arbejdsløse."

Men nu vil man naturligvis slaa mig med Tallenes knusende Logik, og saa vil man stille Hundreder af Kroner op for mig og sige: Hvorledes skal vi skrabe disse Penge sammen?

Ja, før jeg svarer, maa jeg gøre opmærksom paa, at jeg hører til den politiske Retning, der fordrer, at Staten skal være helt anderledes ordnet end nu, at f. Eks. Industriens Invalider skal understøttes, i Stedet for at man anvender Penge til Køb af Kanoner til *Frembringelsen af Invalider;* men saa længe vi leve i den nuværende forkærte Indretning, der kaldes Statsordning, maa vi indrette os derefter og altsaa *selv* sørge for vore Invalider.

Og nu med Hensyn til den store Sum, det vilde koste at have en Arbejdsløshedskasse. Jeg tror, man sætter den eventuelle Understøttelse vel højt; selv om den arbejdsløse kun fik 2 Kr. ugenlig, vilde han dog føle, at han havde Kolleger ved sin Side, og denne Følelse vilde afføde et moralsk Ansvar.

9—6.

De rejsende Svende.

I dette Blads Nr. 7 har Hr. *M. A.* paa en sympathetisk Maade skildret de Ubehageligheder, rejsende Haandværkssvende ere udsatte for, og jeg bringer ham herfor en hjærtelig Tak. Dog ikke alene for at tilskrive ham Takken har jeg grebet Pennen, men for at benytte den Lejlighed, han ved sin Artikel har givet, til at gaa videre ind paa denne Sag.

Vi ere ikke alle lige værdige Mennesker her i Livet, men navnlig ere vi det ikke i Rejselivet: der er blandt de rejsende Folk, der rejse for at søge Arbejde, men der er flere, der rejse *for at rejse*, og denne sidste Klasse *bør man ihke hjælpe.*

Den Maade, hvorpaa det saa kaldte Viatikum hidtil i Provinserne er udredet, befordrer den rejselystne Dovenskab, idet man til hvilken som helst rejsende Vandrebogsfremviser har udbetalt Understøttelse — selv om det var til en af dem, der altid gaa ud paa at skade deres Kolleger, naar de blot kunne tjene noget derved.

Under mit Ophold for et Par Aar siden i Slagelse maatte vi paa Trykkeriet betale et meget højt Bidrag til Rejsekassen, og jeg havde ofte Lejlighed til at ærgre mig over, at Kassereren — Faktoren — udbetalte vore surt fortjente Penge til Folk, der *ikke vilde arbejde,* og som, saa vidt mig bekendt, *selv aldrig har bidraget en eneste Øre til trængende eller til en typografisk Forening.*

En af disse Folk fortalte en Dag pralende til mig, at han paa Turen fra København til Slagelse paa $1^1/_2$ Dag havde tjent $7^1/_2$ Kr. (skriver halvottende Krone)!! Naar en *ussel* Kollega paa $1^1/_2$ Dag tjener $7^1/_2$ Kr. ved Rejse, maa der være noget galt!

Naar en saadan Fyr gør Rejsen f. Eks. fra København til Korsør og hjem igen ad en anden Rute, kan han nogle Dage leve som Herre og dog have en lille „Drikke"-skilling, naar han holder Indtog i Hovedstaden. Gik man endda kun i Tøjet for denne ene Gang, kunde det maaske passere, men Ulykken er, at Fyren træffer andre arbejdsløse og fortæller dem, at det betaler sig at gøre en lille Tur, og saa bliver Provinskollegerne banket af — *til ingen Nytte!*

Mine Ord ere haarde, men de ere sande! og jeg beder Læserne om at forstaa mig rigtig: jeg nærer stor Sympathi for alle de ulykkeligt stillede i Samfundet og vilde ønske, at der snarest ad Lovgivningens Vej knnde foretages gennemgribende Reformer, — men den, der ikke *vil* arbejde, og som aldrig har hjulpet sine Kolleger (undtagen med at nedsætte Arbejdslønnen), skal ikke hjælpes.

Derfor gælder det om at ordne Viatikumsvæsenet, hvilket bedst sker ved Oprettelse af Foreninger i hver By i Landet, indordnede under et Forbund, men uden nogen som helst Medvirkning af Arbejdskøbere (Principaler), som Hr. M. A. antyder.

—*x*—.

Korrespondance.

Aarhus, den 18. April.

I den herværende Rejseunderstøttelseskasse afholdtes i Dag en ekstraordinær Generalforsamling, paa hvilken et af Styrelsen fremlagt Forslag om at gøre Skridt til Oprettelsen af *en Rejseunderstøttelseskasse for hele Jylland* enstemmig vedtoges, i hvilken Anledning Styrelsen bemyndigedes til at udarbejde Forslag til Love samt til at sætte sig i Forbindelse med de forskellige typografiske Foreninger i Jylland. Cirkulærer desangaaende ville snarest muligt blive tilsendte de forskellige Foreningers Styrelser, og hvis, som det haabes, en Tilslutning finder Sted, vil der i den nærmeste Fremtid blive berammet et Møde i Aarhus, hvor Repræsentanter fra de Byer, som mulig ville slutte sig til Sagen, komme til Stede, for sammen med den herværende Forening at drøfte og vedtage Love for en „Rejseunderstøttelsesforening for Jylland" med Forbindelse med København og Udlandet.

— I Forgaars afgik ved Døden, under et Besøg i Hjørring, en i den tygografiske Verden bekendt Personlighed, nemlig *Julius Stæhr*, der i Forbundets Dage i nogen Tid var Formand for Stedforeningen i Aarhus og Delegeret paa den første danske Bogtrykkerdag i København 1876. Den Afdøde, der i de sidste Aar har været fuldstændig blind, var meget afholdt for sin retskafne Karakter og ædle Tænkemaade, ligesom han til det sidste viste en høj Grad af Interesse for de typografiske Forhold.

Forskelligt.

Typografernes Strejke i *Majland* (Italien) har endnu ikke fundet sin Afslutning; dog ere allerede nogle og fyrretyve Trykkerier gaaede ind paa de strejkendes Fordringer. Den af os i forrige Nr. omtalte Sagsanlæggelse imod Strejke-Komitéen har ført til det Resultat, at samtlige de anklagede bleve frikendte efter et glimrende Forsvar af Defensorerne. Denne moralske Sejr har fremkaldt stor Enthusiasme blandt Italiens Typografer.

— Angaaende det nye klerikale Blad „Aurora" i Rom skrives der til „Correspondent": „Angaaende den nye klerikale Journal „L'Aurora", om hvilken hele Verden taler, kan endnu ikke siges meget; hvad dens Ydre angaar, kan den regnes til et af Hovedstadens bedre Blade. Sætterne arbejde paa visse Penge, og dette er, som Erfaringen har vist, ikke den heldigste Methode for et nyt Avis-Foretagende. Satsen bliver derved altid dyrere, end naar den beregnes, forudsat, at der ikke findes Arbejdere, der pr. Uge levere for 20 til 24 Lire Sats, hvis Akkordpris vilde beløbe sig til 30—35 Lire".

— Følgende ni journalistiske Bud, der efter en amerikansk Avis findes meddelt i flere Blade, ville mange af vore Læsere vist være taknemlige for at se overholdte: 1) Du skal kun skrive paa den ene Side af Bladet, for Sætterens Skyld. 2) Du skal skrive klart og tydeligt, efterdi Du ikke kan forlange, at Redaktør eller Sættere skulle spilde deres Tid med at studere dine Kragetæer. 3) Du skal ikke skrive nogen mikroskopisk Haand, da Sætterne dog helst skulle kunne læse, hvad de skulle sætte. 4) Du skal ikke begynde allerøverst paa Siden, da Redaktøren ofte maa forandre Overskriften eller føje en til. 5) Du skal ikke rulle dit Manuskript sammen for ikke at ærgre Bladets Personale med Krøllepapir. 6) Du skal fatte Dig kort, thi ingen gider læse lange Historier. 7) Du skal stedse have Papirkurven for Øje og i Sinde, da det vil spare Dig meget unyttigt Arbejde og Papir. 8) Du skal altid skrive dit fulde Navn med Adresse under dine Breve, hvorved dine Ord vinde i Troværdighed. 9) Indpræg disse Bud i din Hukommelse, og for at Du ikke skal glemme dem, saa klip dem ud og hæng dem op, saa at Du straks kan læse dem igennem, naar Du føler Dig fristet til at spilde dit Blæk.

Hr. Redaktør!

De bedes optage nedenstaaende:

„Typograf-Tidende, Organ for de typografiske Arbejderes Interesser", der angiver sig at være redigeret under Ansvar af L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal, indeholdt i sit Nr. 6, som forleden tilfældig kom os i Hænde, en Opsats af en Mand i Ringkøbing ved Navn Joh. Fr. Stuhr. Det nævnte Stykke handlede om en Indsamling, der for ca. 3 Aar siden fandt Sted til Fordel for den blinde Typograf Jul. Stæhr, og slutter med at udtale, at det er utroligt, at Dhrr. Typografer i Hjørring „skulde have foretaget Indsamlingen til egen Fordel". Hertil føjes under Redaktionens Mærke og altsaa under dens Retsansvar nogle Linjer, hvori forekommer følgende grove Injurie mod samtlige Underskrivere i Hjørring: *„Vi tilføje, at det slet ikke er saa utroligt, at Dhrr. i Hjørring have foretaget denne Indsamling til egen Fordel"*. Da der her foreligger Beskyldning for grovt Bedrag, saa opfordres De til, hvis De vil undgaa Sagsanlæggelse, efter Omstændighederne af os alle i Forening eller af hver for sig, at optage medfølgende Erklæring fra Hr. J. Stæhr, ledsaget af en Tilbagekaldelse af de af Redaktionen mod os fremførte Sigtelser. I øvrigt finde vi ikke Anledning til i Øjeblikket at udtale os nærmere i denne Sag, som vi tro, at De, Hr. Redaktør, havde gjort bedre i at indhente *paalidelige* Oplysninger om. De havde da undgaaet at kolportere Hr. Stuhrs løse Paastande.

Hjørring. den 14. April 1880.

Joh. L. Frandsen. C. J. G. Glotz. J. P. Hansen. P. Helmig. V. de Lemos. Chr. P. Sørensen.

(2 af de tidligere Underskrivere ere bortrejste.)

Undertegnede erklærer herved, alt i Juni 1877 at have udstedt Kvittering for 278 Kr. 50 Øre, der ere indsamlede paa 22 danske Bogtrykkerier, og at have modtaget Beløbet. Regnskabet herfor ved Joh. L. Frandsen og en hjærtelig Tak fra Undertegnede, trykt paa et og samme Stykke Papir, er udfærdiget paa samme Tid.

p. t. Hjørring, den 2. April 1880. *Jul. Stæhr.*

At den blinde Typograf Jul. Stæhr har hørt ovenstaaende Erklæring korrekt oplæse, har gentaget hver enkelt Sætning og egenhændig har underskrevet den, bekræftes herved af undertegnede tvende Mænd.

Hjørring, den 2. April 1880.

Jens P. Jensen, Slagter. *M. C. Steenberg,* Lærer.

* * *

Den Opfordring, som Dhrr. Underskrivere rette til os om at tilbagekalde vore Redaktionsbemærkninger, skulle vi, efter de Oplysninger, som gives i ovenstaaende, gerne imødekomme, hvad vi i dette Tilfælde saa meget lettere kunne gøre, som vore Bemærkninger i Grunden kun skulde gælde en af Indbyderne og for øvrigt ikke vare fremsatte som nogen bestemt Sigtelse. Vi ere altid villige til at gøre en Uret god igen, naar det viser sig, at vi have taget fejl, og derfor ogsaa i dette Tilfælde, da de Meddelelser, som vi havde faaet og som vi ingen som helst Grund havde til at tvivle om, nu synes ikke at være korrekte. Desuden er Jul. Stæhr jo nu afgaaet ved Døden, hvad der ogsaa er en Grund til, at vi trække os tilbage og overlade til de mere interesserede Parter selv at afgøre, om de ere fornøjede med ovenstaaende Erklæring. Vi skulle kun ganske kort motivere, hvorfor vi tilføjede de omtalte Bemærkninger. Hr. Stuhr har givet os de mest bestemte Forsikringer om, at der fra Joh. L. Frandsens Side var begaaet Misligheder ved Indsamlingen, og Jul. Stæhr har udtrykkelig til et Medlem af vor Forenings Styrelse under et Ophold her *for* $2^1/_2$ *Aar siden* erklæret, at den nævnte Indbyder havde brugt en Del af de indkomne Penge, og at han nu var kommen overens med ham om, at han skulde tilbagebetale dem afdragsvis. Det var *derfor* og fordi, som vi antydede i vore Bemærkninger, lignende Misligheder tidligere ere begaaede her i København, at vi tilføjede de omtalte Ord. Hvorledes den af Jul. Stæhr nu afgivne Erklæring skal kunne rime sig med hans tidligere Udtalelser, forstaa vi ikke, men det maa vel kunne opklares. Vi skulle endvidere rette et Spørgsmaal til Dhrr. Indbydere: Hvorfor er der aldrig blevet aflagt *offentligt* Regnskab over de indkomne Penge? og samtidig opfordre dem til snarest muligt at aflægge et saadant Regnskab. Først naar dette foreligger, kan Sagen blive fuldstændig klar, og det maa vel være lige saa meget i de ærede Indbyderes som i Bidragydernes Interesse, at der kommer Klarhed i Sagen. Indsamlerne i Aarhus have alt for 3 Aar siden aflagt deres Regnskab i „Typograf-Tidende". Dhrr. maa ikke tro, at de ikke ere forpligtede til at aflægge et saadant, tværtimod! og naar alt er i Orden, er der jo heller ikke noget at betænke sig paa. For øvrigt give vi nu Ordet til Hr. Stuhr. — Endnu kun dette: Vi tvivle ikke om, at Dhrr.s Udtalelse om, at vi havde gjort bedre i at indhente *paalidelige* Oplysninger, inden vi optog Hr. Stuhrs Forespørgsel, er godt ment, men vi frabede os den Slags gode Raad. Vort Blad staar aabent for alle, der have noget paa Hjærte. ogsaa for Hjørring-Kollegerne, og vi skulle navnlig med Fornøjelse optage Regnskabet over de indkomne Penge, naar det maatte blive os tilstillet. Vort Blad er nu saa udbredt blandt Provinskollegerne, at det vil være den nemmeste Maade at offenliggøre det paa. — Derimod tvivle vi meget om, at vore Bemærkninger vilde kunne opfattes som „grov" Injurie og som Beskyldning for „grovt" Bedrag, da de som sagt ikke vare holdte i nogen bestemt Form, men da nu den Mand, som var mest interesseret i Sagen, er død, ville vi ikke lade det komme an paa en Prøve. *Red.*

---

†

Julius Stæhr.

Paa Jorden i Mørke Du vandrede om,
Al Glæde Dig syntes beskaaren,
Dog var Du i Troen saa hengiven, from,
Og Haabet det smilte i Taaren.

Dit Hjærte var blødt og din Vandel paa Jord
Var ærlig, ja indtil det sidste;
Enhver Forurettet Du kaldte din Bro'r,
En Trøst og et Raad tidt Du vidste.

Om Mørket end lejrede sig paa din Vej,
Du gik saa alene i Vrimlen,
Gudfader, vor Trøster, dog glemte Dig ej:
Sit Lys han Dig tændte i Himlen.

F. H. Andersen.

Brevkasse.

M. A. Tak. Næste Gang.
E. H. De maa undskylde os endnu denne Gang.

Typografiske Kundgørelser.

Abonnement paa „Typograf-Tidende", som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg,* Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 10. | København, den 8. Maj 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

I Aften, *Lørdag den 8de Maj, Kl. 9½ præcise*, afholdes en ekstraordinær Generalforsamling i Foreningens Lokale, Store Regnegade 26.

Dagsorden:

Afgørelse af Spørgsmaalet om 4 Typografers Optagelse i Foreningen, mod hvilke der er fremkommet Indsigelse fra 12 Medlemmer.

Fra Lørdagen den 15de Maj er Foreningens Sommerlokale i Schouwsgade Nr. 2 (for Enden af Danmarksgade, Vesterbro). *Styrelsen.*

Nye Medlemmer:

E. L. Andersen (Hoffensberg).

W. Hagemann, C. A. Rasmussen (udlært til Paaske hos Hoffensberg).

M. Jensen, H. P. Magnussen (Cohen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

I Aften, *Lørdagen den 8de Maj*, afholdes der intet Møde i Foreningen paa Grund af Generalforsamlings Afholdelse i „Den typografiske Forening".

4. Maj, 1880. *Styrelsen.*

Hvad Erfaringen lærer.

I det foregaaende Nr. af dette Blad have Dhrr. P. Christensen og Emil Petersen kastet et Blik tilbage paa Fortiden, for deraf at uddrage Lærdomme for Fremtiden. Hr. P. Christensen mener, at det var en Fejl, at en Tarif for Avissats blev udarbejdet og sat i Forbindelse med Bogsætter-Tarifen, medens Hr. Emil Petersen hævder, at der i saa Henseende ingen Fejl er begaaet og at Forslaget til en Tarif for Avissats ikke gik for vidt. Det er hertil jeg ønsker at føje et Par Ord om, hvad der efter min Overbevisning er uheldbringende Fejlgreb, begaaede i hin Tids alt for store Tillidsfuldhed til egen Kraft. Jeg fremkommer med det, ikke for at fornærme eller nedsætte nogen Kollega, men fordi det sikkert er heldigst, naar man vil gaa tilbage, at Sandheden bliver draget frem aldeles utilhyllet, selv om det maa erkendes, at vedkommende selv saa fuldt som nogen anden bærer sin Del af Ansvaret derfor.

Det var ingen Fejl, at en Avissætter-Tarif blev opstillet; tværtimod, der var Trang til en saadan. Bladsætterne ønskede intet hellere end at faa deres Arbejdsvilkaar en Gang for alle slaaede fast; de vare trætte af de evindelige Stridigheder paa de enkelte Sætterier, ligesom det ogsaa stod klart for alle, at det baade var det bedste og det retfærdigste, at Betalingen blev nogenlunde ensartet overalt, hvor der blev arbejdet paa Beregning. Men Fejlen, man gjorde sig skyldig i ved Affattelsen af Bladsættertarifen, var den, at der blev fordret 2 à 3 Øre mere pr. 1000 for Avissats end for Bogsats (36 og 38 Øre mod 33—36). Denne Satspris var for høj, den kunde ikke føres igennem og det burde Tarifkommissionen have gjort gældende overfor Bladsætterne, da de mødte med deres Tarif. Det oprindelige Forslag til en Avissætter-Tarif, som var affattet efter tysk Mønster, gik ud paa, at Bog- og Avissats skulde betales ens, men at der skulde ydes Ekstra-Betaling for Aftenarbejdet efter Kl. 8. Men de mest højttalende ved Møderne fik Stemningen med sig, man mente at kunne faa alt og *derfor* fik man intet. Deri stikker Fejlen, som det gælder i Fremtiden at vare sig for. Dernæst kædede man Tariferne sammen, skønt det var klart, at Modstanden mod Avissats-Tarifen var langt større end mod Bogsats-Tarifen; dette var uklogt. Men hvad der var det aller værste, Typograferne gik i deres Forhandlinger med Principalerne i en (frivilligt eller ufrivilligt opstillet?) Snare, idet de, da først Hr. O. C. Olsen havde underskrevet Tarifen, troede, at nu var den hellige Grav vel forvaret. Man gik blot tilsyneladende ind paa deres Fordringer, medens Modstanden forberedtes bagved. Hvis Principalforeningens Styrelse virkelig har ønsket at ødelægge det nyoprettede Forbund, før det tilstrækkelig havde fæstnet sig, kunde Planen dertil aldrig have været bedre lagt. Typografernes Retsbevidsthed blev paa det dybeste krænket, da Principalerne ved deres befuldmægtigede Afsending først gik ind paa alt og Foreningen bagefter forkastede det; nu var det nødvendigt, sagdes der, at hævde Retten ved Magtens Hjælp, hvis ikke Forbundet skulde gaa moralsk til Grunde; et Tilbagetog var umuligt. Strejken kom derved paa os altfor pludseligt. Endelig var der iblandt

de ledende for Forbundet altfor lidt Forretningskundskab; medens vore Modstandere vare underrettede om vore Forhold indtil det ringeste Detajl, vidste vi næsten intet om deres. Man vilde blandt Typograferne i Sommeren 1876 ikke indrømme, at en Nedgangsperiode var begyndt og den gunstige Tid for en Arbejdsnedlæggelse gaaet unyttig bort, skønt dette ogsaa overfor vor Ledelse tidt nok blev paavist. Fejlene, som førte til Skruen, hvorunder vi endnu lide, kan med faa Ord udtrykkes i: *Først blev vi ført bag Lyset af os selv* (idet vi forlangte for meget og overvurderede vor Styrke) *og bag efter lod vi os føre bag Lyset af vore Modstandere.* Den Bestemmelse i Avissætter-Tarifen, som Hr. P. Christensen sigter til, er naturligvis, at „skudt Sats betales efter Højden". Den er ikke ganske retfærdig. Jeg har været i det Tilfælde at *skulle* forsvare den, og gjorde det kun ved at sige: „Bogsætterne har Farrekolumner, Spidskolumner etc., vi har intet uden vor skudte Sats. Den giver vi ikke Afkald paa".

Mortensen Aaberg.

Som et Forsøg paa

at indfri mit i min forrige Artikel givne Løfte, at ville paapege den Retning, i hvilken Lovgivningen bør kunne paakaldes, skal jeg her tillade mig at fremsætte nedenstaaende

Udkast til en Indstilling til Ministeriet,

som det er mit sikre Haab, at vedkommende ikke vil undlade at tage Hensyn til, naar det ved Samvirken af Principal og Arbejder bliver nøjere drøftet og det endelige Resultat i Fællesskab indgivet til Regeringen.

Jeg skal tillade mig, efter at have fremsat mit Udkast, at motivere samme, med det Ønske, at det maatte naa sin Hensigt, at fremkalde en Diskussion derom og endelig et Fællesudvalg nedsat, som skulde varetage det videre fornødne.

Mit Udkast er saalydende:

A. Bevilling til at drive Bogtrykkeri gives for Fremtiden kun til dem, der bevislig ere oplærte i Faget; dog kunne Enker efter afdøde Principaler fortsætte Driften, naar de dertil engagere en i Faget oplært Mand.

B. Retten til at drive Bogtrykkernæring *uden* Borgerskab, for ved *egne Hænder* at ernære sig, bortfalder.

C. Det er Lovgivningens *moralske Pligt* at støtte saadanne Arbejdere, som ved betydelige Opofrelser ved „Selvhjælp" søge at undgaa at falde Staten eller Kommunen til Besvær eller Udgift.

Motiveringen til foranstaaende Udkast er ikke saa vanskelig at begrunde. Som Hovedgrund for Punkt A. gaar jeg ud fra den Overbevisning, at *den*, der har ofret sin skønneste Tid af sin Ungdom for at *lære* sit Fag, ogsaa vil *bevare* en sand Interesse derfor, hvorimod den *nuværende* Lovgivning ved at give „Borgerskab" til alle og enhver, fremkalder en ikke alene for hele Faget, men ogsaa for hele Samfundet ødelæggende Smudskonkurrence, da disse „næringsdrivende" kun have deres øjeblikkelige Fordel for Øje og dog i Reglen kun kan holde det gaaende en kort Tid; men i denne Tid have de dog udøvet et uheldigt Tryk paa de mere rettænkende Principaler, som, for at *beholde* deres Arbejde, ofte have maattet nedsætte Prisen betydelig, ikke alene til Skade for Arbejderne, som i Reglen maa bære det største Tryk, men ogsaa til Skade for Principalen, hvoraf i det sidste Decennium flere ere komne i den sørgelige Omstændighed ikke i rette Tid at kunne betale deres Arbejdere, noget, man ikke tidligere har kendt til, eller ogsaa gaa fallit, hvilket heller ikke kan paavises tidligere.

Med Hensyn til det andet Punkt B. behøver jeg kun at minde om, at „Foreningen af danske Bogtrykkere" for nogen Tid tilbage havde indkaldt en Del „Bogtrykkerinæringsdrivende" for den offenlige Politiret. Lige over for disse med *egne Hænder* arbejdende er Lovgivningen lige saa ufuldkommen som „Fabrikloven", da det ligefrem er umulig at kontrollere disse Næringsdrivende, som gaa fra Kælder til Kvist for at tilbyde „alt Bogtrykkerarbejde" til *„utrolig billige Priser"*. Naar det saa er lykkedes dem at „kapre" et eller andet Stykke Arbejde, som de dog ikke selv kunne udføre, selv om de kunne faa Medhjælp af en eller anden Typograf, som, paa Grund af at han længe har været uden Beskæftigelse, er kommet til det Resultat, at „Noget er bedre end Intet" — da de mangle det nødvendige Materiale, saa findes der desværre ofte tjenstvillige „Principaler", som paatage sig Udførelsen af saadant Arbejde, naturligvis til utrolig billig Pris, da „Agenten" jo ogsaa skal leve deraf.

Hvad endelig det tredje Punkt C. angaar, da er det bevisligt, at den mere tænksomme Typograf allerede for *hundrede Aar* siden har været betænkt paa at sikre sig og sine for mødende uheldige Omstændigheder ved Oprettelsen af a) Sygekasse (oprettet 1. April 1792); b) Ligkasse (opr. 17. April 1754); c) Understøttelses- og Pensionskasse (opr. 1. Juli 1815); d) Rejsekasse (opr. 1. Novbr. 1823) og e) en ældre typografisk Forening (opr. 25. Juli 1835); disse 5 Kasser havde indtil 1. Juli 1839 virket særskilt, men bleve fra denne Tid forenede under Navn af „De forenede Hjælpekasser for Typografer". Den tæller for nærværende Tid i alt 370 Medlemmer og har en samlet Kapital af 79,396 Kr. 79 Øre.

Trods disse store Resultater har det for et halvt Aar siden været en absolut Nødvendighed for Foreningen at ophæve baade *Understøttelses-* og *Rejsekassen* samt nedsætte *Pensionen* (tidligere 2 Kr. ugenlig) til 1 Kr., hvilket er *mere* end Halvdelen, da det Medlemmet paahvilende Kontingent lige saa vel skal udredes af den ene Krone, som før af de to.

Jeg kan derfor ikke tro andet, end at Lovgivningsmagten, der har indset det rigtige i ved „Fabrikloven" at beskytte den mindreaarige indtil 18aarige Arbejder for Overlast ved Arbejdet, ogsaa vil erkende sin moralske Pligt til at støtte saadanne Arbejdere, der ved egne Ofre søge at undgaa at falde Staten eller Kommunen til Besvær; nu er det desværre ofte saaledes, at den gamle Typograf kan fejre sit 50aarige Jubilæum i et eller andet Fattighus.

Lovgivningsmagten paalægger Bogtrykkeriejerne, baade de nuværende og de kommende, Pligter, idet der med Punktlighed fordres Exemplarer til Politiet og det kgl. og Universitetsbibliothekerne, som i Undladelsestilfælde kan straffes efter Loven; dette er et Bevis for, at Bogtrykkerfaget i sin daglige Dont staar i et nærmere Forhold til Lovgivningsmagten, end alle andre Haandteringer; det er derfor ogsaa min Mening, at Regeringen vil tage Hensyn til en Fællesindstilling fra Principalerne og Arbejderne.

Skønt jeg indser, at en Del af mine ærede Kolleger i dette Forslag vil finde en Indskrænkning af den personlige Frihed, henstiller jeg det dog til nærmere Overvejelse og videre Drøftelse. Ærb.

E. H.

Korrespondance.

Varde, den 30. April 1880.

Hr. Redaktør!

Jeg har herved paa „Den typografiske Forenings" Vegne den Ære at sende Dem vore Love og Rejse- eller rettere Viatikumsbøger. Vi have allerede skrevet og sendt et lignende Antal Bøger til det tyske Forbund eller den tyske Understøttelsesforening for at opnaa den Gensidighed, som København og Ringkøbing allerede har faaet, og vi haabe ogsaa nok at faa den.

Vi modtog i Dag den Indbydelse fra Aarhus, som har været meddelt i „Typograf-Tidende", og jeg tror nok, saa vidt jeg kan skønne, at vi faa en Repræsentant derop; der er i Dag indvarslet til en ekstraordinær Generalforsamling, som skal afholdes førstkommende Søndag, hvor da den endelige Beslutning bliver tagen; det kan jo være drøjt nok for en saa lille Kasse, som vor, at udrede saa store Rejseudgifter, men vi maa jo saa opkræve et overordentligt Bidrag for at faa en Repræsentant derop. *S. F.*

Forskelligt.

Striden i Hamburg imellem Sætterne af Bladene „Børsenhalle" og „Correspondent" og disses tekniske Bestyrer, Hr. Bogtrykker *Herbst*, synes nu at være kommen til Afslutning, men naturligvis til Skade for de førstnævnte. Angaaende denne Sag har der været offenliggjort to længere Aktstykker; det ene, udgaaet fra de to Blades Administration, skildrer Aarsagen til Konflikten (som enhver uhildet vil kunne se) paa en aldeles forvansket Maade, medens det andet Aktstykke, skrevet af en i Striden delagtig Sætter, som tillige er Formand for Hamburger-Stedforeningen, giver en kronologisk Oversigt over Konfliktens Udvikling. Deraf fremgaar det, at Sætterne ere aldeles uskyldige i Striden og at de have vist sig næsten altfor imødekommende; den eneste sande Grund til Striden er som bekendt at søge i en meget betydelig Afkortning af Fortjenesten, og for at gennemføre dette, forsøgte man at frigøre sig for det gamle Personale. Til Bevis herfor kunne vi snføre, at Hr. Herbst længe før Stridens Udbrud har været i Berlin for at engagere nye Sættere under det Foregivende, at der skulde grundlægges to store Blade i Hamburg, hvilket imidlertid for de ny engagerede viste sig som Opspind, hvorfor en Del af disse efter en Uges Forløb nedlagde Arbejdet, men ved Rettens Hjælp tvang man dem til at overholde en 14. Dages Opsigelsesfrist. Det maa sluttelig tilføjes, at Hamburg-Altonaer Principal-Foreningen stod fuldstændig paa de afskedigede Sætteres Side.

— Fra Strejken i *Majland* foreligger der ikke nogen Efterretning af Betydning og vi skulle blot rette det af os i forrige Nr. angivne Tal af de Firmaer, der ere gaaede ind paa Tarifen, fra nogle og fyrretyve til 32.

— *En Trykfejl som Aarsag til Kuldkastelsen af en Lov.* Statsprokurøren i det amerikanske Grevskab Ingham County havde for nyligt anlagt Sag imod Ejeren af en Danseknejpe, fordi denne havde solgt spirituøse Drikkevarer til mindreaarige og saaledes forbrudt sig imod en amerikansk Lov. Ved et nøjere Eftersyn af Loven viste det sig, at der i den officielle Lovsamling i Stedet for minors, mindreaarige, stod miners, Bjærgarbejdere, og endskønt det lykkedes Statsprokurøren at faa Lovens *Mening* stadfæstet og som Følge deraf den anklagede domfældt, har denne dog, støttende sig paa Lovens *Ordlyd*, appelleret Sagen og man er nu meget nysgerrig efter at faa de højere Domstoles Mening om denne Sag at vide. Det er ikke usandsynligt, at Loven maa kasseres, hvilket vilde have til Følge, at den indklagede Lovovertræder gaar fri for Straf.

Det har glædet mig at se, at Dhrr. i Hjørring endelig have brudt deres lange Tavshed med Hensyn til Indsamlingen til Stæhr. Rigtigtnok har det gjort et Skaar i min Glæde, at Dhrr. ikke have svaret mig direkte; men maaske have de for Skik at svare i Øst, naar de blive spurgte i Vest, eller ogsaa tro Dhrr. maaske at staa saa højt, at de ikke hehøve at svare „en Mand i Ringkøbing", hvilket ikke er synderlig høfligt mod den samme Mand, da det dog er ham, der har sendt dem det Nr. af „Typograf-Tidende", som „tilfældigt" er kommen dem i Hænde. Det er jo rart for Dhrr., at de have Erklæringen fra Stæhr; men det kunde dog interessere mig at se den Kvittering, han skal have udstedt i 1877, — hvis den da existerer. Naar Stæhr har erklæret alt i *Juni 1877* at have modtaget det fulde Beløb, maa det vistnok bero paa en Hukommelsesfejl fra hans Side; thi hvorledes skal man ellers forstaa hans efter Aarhus-Regnskabets Fremkomst til Redaktør Eibeschütz i Fredericia afgivne Forsikring om „ikke at have modtaget alt, hvad der var indsamlet", ligesom hans senere Erklæring til et Medlem af Styrelsen i Kjøbenhavn om, at Frandsen havde brugt en Del af de indkomne Penge. Naar Dhrr. i Hjørring skrive, at jeg er fremkommet med „løse Paastande", saa er det en løs Paastand af dem; jeg har aldeles ikke paastaaet noget, men kun rettet en ærbødig Forespørgsel til Dhrr., og denne Forespørgsels Berettigelse har jeg søgt i følgende: 1) Stæhrs ovennævnte Erklæringer; 2) har Typograf L. Nielsen baade mundtlig og skriftlig meddelt

mig, at Frandsen har forbrugt den største Del af de indkomne Penge, og 3) har jeg i Hænde et Brev fra en af Medunderskriverne fra Hjørring, hvis væsentligste Indhold er følgende:

„Paa den Tid Indsamlingen blev sat i Gang, arbejdede jeg i „Hjørr. Amtstid.“, hvor omtalte Joh. L. Frandsen ogsaa var. Cirkulæret kom fra Aarhus, forsynet med Underskrifterne af de der værende Typografer med Anmodning til Hjørring Typografer om at tiltræde dette, hvilket i *Formaalets* Interesse blev gjort, hvorefter Cirkulæret blev udsendt og vandt megen Tilslutning. Jeg skal her bemærke, at jeg tilligemed et Par andre havde en Del Betænkelighed ved at underskrive, da vi saa, at nævnte Frandsen var selvbestaltet Kasserer, og vi ikke nærede videre Tiltro til hans Vederhæftighed. Vi havde først forsøgt at faa daværende Faktor i „Hjørr. Amtstid.“, Hr. N. Haugaard, til at være Kasserer, hvilket imidlertid glippede. Jeg forsøgte da (hemmeligt) at kontrollere de indflydende Bidrag. Forøvrigt havde jeg det Indtryk af Sagen, at det var en Slags Forretning, der var ordnet af Dhrr. Stæhr og Frandsen, saaledes at Hr. Frandsen nok blev godtgjort for sin Ulejlighed. Efter mit Skøn indkom der til Hjørring i Bidrag c. 270 Kr., hvilket ogsaa senere viste sig rigtigt. Efter gjentagne Opfordringer blev Hr. Frandsen af „Hjørr. Amtstid.“s Personale tvunget til at opgøre Bidragene, Opgørelsen blev trykt, Konvoluter og Frimærker indkøbte til at sende Opgørelsen til hvert af de bidragydende Trykkerier, men den blev aldrig udsendt, da nævnte hæderlige Hr. Frandsen bortkastede det hele, som senere blev fundet i Trykkeriet. Nu kunde Sagen ikke gaa upaatalt hen længere fra vor Side. Følgende blev da oplyst: 115 Kr. (saavidt jeg husker) vare indsatte i Hjørring Bank, og disse Penge tror jeg ganske bestemt, at Hr. Stæhr fik, hvorimod Frandsen havde brugt de øvrige. Han blev da truet med, at Sagen vilde blive anmeldt for Politiet; men da Hr. Frandsen har en stor Familie, gik vi skaansomt til Værks. Han gik da ind paa at afdrage 5 Kr. ugentlig til Stæhr; men uagtet han uden Savn godt kunde have opfyldt dette, da han er en dygtig Sætter og tjener en høj Løn, blev det dog kun efterkommet nogle Uger, efter hvad den nuværende Faktor har fortalt mig (Pengene skulde nemlig betales til ham). Da der forøvrigt bestod et temmelig intimt Forhold mellem Stæhr og Frandsen, og de nævnte Herrer gik i Byen sammen og lod til i det hele taget at komme nok saa godt ud af det med hinanden, tabte jeg snart Interessen for Sagen, da jeg derved blev mere bestyrket i min Tro til, at det var en Forretning mellem Dhrr., men det glæder mig, at De har bragt Sagen paa Bane i „Typograf-Tidende“.“

Jeg tror ikke, at Nogen efter det her fremkomne vil bestride min Beføjelse til at stille min Forespørgsel, som iøvrigt kun fremkom offentligt, fordi jeg af sørgelig Erfaring vidste, at en personlig Henvendelse vilde være frugtesløs. Dhrr. have jo nu imidlertid Stæhrs Erklæring af 2. April 1880, og Sagen er altsaa for saa vidt i Orden; det er bare Regnskabet, der mangler, og det kommer vel nok. Det skulde glæde mig at komme til en Forstaaelse med Dhrr., saaledes at de ikke „efter Omstændighederne alle i Forening eller hver for sig“ skulde falde paa at ville mig til Livs. I Haab om denne gode Forstaaelses Opnaaelse tegner jeg mig som Dhrr.s ærbødige

Joh. Fr. Stuhr

Hr. Redaktør!

I dette Blads Nr. 9 har en Indsender under Mærket 9—6 skrevet et Stykke med Overskrift: „Ekko fra sidste Generalforsamling“. Jeg kan i det hele godt billige Hr. 9—6's Udtalelser om Smudskonkurrrencen. I sit Stykke gør Hr. 9—6 bl. a. gældende, at han hører til den politiske Retning, og han blander endog Politik ind i dette, hvilket jeg i højeste Grad maa beklage; thi derved taber Stykket meget af sin Gyldighed.

Efter min Opfattelse burde „Typograf-Tidende“ ikke benyttes til Politik, men kun til *faglige* Anliggender, og jeg er overbevist om, at mange af mine ærede Kolleger ville give mig Ret heri, thi er der først begyndt at fremkomme Politik i vort Organ, kan det med Tiden let føre til, at Bladet i Stedet for at være et fagligt Organ, bliver et politisk, og dette ansér jeg for meget uheldigt.

Det er dette, der har givet mig Anledning til at tage Ordet, for om muligt at gøre mit til, at sligt ikke oftere forekommer i et Blad, som vort Organ, der kun skal benyttes til faglige Anliggender. —*dt.*

* * *

Vi skulle berolige den ærede Indsender med, at han aldeles ikke behøver at nære Frygt for, at vort Blad skal blive et politisk Organ. Det ere vi lige saa meget imod som han. At der en Gang imellem kan falde en Ytring i politisk Retning maa endelig ikke opfattes som Tegn paa, at Bladets Formaal vil blive forandret. *Red*

Typografiske Kundgørelser.

Abonnement paa „Typograf-Tidende“,

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg,* Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 11. | København, den 22. Maj 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Da den typografiske Forenings fremtidige Virksomhed nu — efter det Resultat, Afstemningen ved den sidst afholdte Generalforsamling bragte — efter min Mening er kommen ind paa et andet Spor end oprindelig bestemt, *nedlægger jeg min Post som Styrelsesmedlem.* Samtidig takker jeg Dhrr. Kolleger for den mig hidtil viste Tillid.

København, den 9. Maj 1880. *Emil Petersen.*

Undertegnede nedlægger herved, som Følge af Generalforsamlingens Beslutning af 8. ds., sit Mandat som Medlem af „Den typografiske Forening"s Styrelse.

p. t. Centralbogtrykkeriet i Kristiania, den 18. Maj 1880.

S. Kjeldskov.

Foreningens Lokale er i Schouwsgade Nr. 2 („Lille Svanholm") for Enden af Danmarksgade, Vesterbro.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

V. C. C. Hansen (udlært i Maj 1880 hos Jørgensen & Ko.).
F. Kejl (udlært i Marts 1880 hos O. C. Olsen & Ko.).
Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udmeldte Medlemmer:

Sophus Broen (Schultz).
Chr. Olsen (Cohen).

Udslettede Medlemmer:

F. Jensen (O. C. Olsen & Ko.).

Typografernes Sangforening.

I Aften, *Lørdag den 22. Maj*, øves der paa Sangene til Roskildeturen. — Sangerne bedes møde talrigt og præcise Kl. 9.

Da der i Foreningens Beholdning af Sangbøger og Sangpartier mangler adskillige Eksemplarer, bedes nuværende eller forhenværende Medlemmer, der maatte have saadanne — Foreningen tilhørende — liggende, om snarest at aflevere disse. *Styrelsen.*

Generalforsamlingen den 8. Maj.

Det er længe siden, at en Generalforsamling i „Den typografiske Forening" har fremkaldt en saadan Opmærksomhed, som den, der blev afholdt den 8. ds., men den Sag, der stod paa Dagsordenen som den eneste, Spørgsmaalet om 4 Typografers Optagelse, var ogsaa af en saadan Vigtighed, at man saare vel kan forstaa den Deltagelse, Medlemmerne viste Sagen. Det var nemlig første Gang i de siden Skruen forløbne Aar, at det Spørgsmaal for Alvor kom under Diskussion, om alle de, der havde handlet imod deres Kolleger i 1876, skulde udelukkes af Foreningen for Fremtiden, eller om det vilde være rigtigt, at vise Forsonlighed og atter godkende dem som Kolleger, der havde begaaet den mindre Fejl ved at udmelde sig af Forbundet før Strejken. Sagen blev allerede ved Anmeldelsen af de 4 Herrer i Bladet diskuteret privat paa Trykkerierne, og da Generalforsamlingen ved Løbeseddel var indvarslet som Følge af den fremkomne Indsigelse, drejede Samtalen mellem Medlemmerne sig stadig om, hvad der var mest gavnligt for Foreningen. At de fire, som havde meldt sig til Optagelse, vilde slippe ind i Foreningen uden Modstand, var ikke alene Protesten mod deres Optagelse et Bevis paa, at der ikke blev noget af, men ogsaa ved Generalforsamlingen viste det sig, at Stemningen endnu mange Steder er meget bitter imod dem, der den Gang svigtede. Paa Generalforsamlingen vare vist nok alle Trykkerier, hvor der er Medlemmer, repræsenterede, og som et Bevis paa den Interesse, der var for Sagen, kunne vi anføre, at der allerede til den fastsatte Tid var mødt et tilstrækkeligt Antal til at begynde Forhandlingerne, noget, som ogsaa hører til de store Sjældenheder. Det fortjener endvidere at bemærkes, at Sangforeningen havde vist vor Forening den Opmærksomhed intet Møde at afholde, for at dens Medlemmer kunde deltage i Generalforsamlingen; vi bringe Sangforeningen vor Tak herfor.

Selve Forhandlingen var ogsaa præget af den Alvor, hvormed enhver opfattede Sagen. Kun en Gang imellem blev Diskussionen noget skarp personlig; ellers var der en Orden og Ro, der vidner om, at „Den typografiske Forening"s Medlemmer tilfulde forstaa den Stilling, Foreningen indtager, og ere rede til alvorligt at overveje, hvorledes den bør stille sig og hvilken Fremgangsmaade den bør vælge, for med Tiden paa en heldig Maade at kunne

løse sine Opgaver. At der er Meningsforskel om, hvorledes dette bedst kan ske, skader ikke, naar kun ethvert Medlem til enhver Tid er rede til at opfylde sin Pligt overfor Foreningen og underkaste sig de Beslutninger, der tages af Majoriteten; vi for vort Vedkommende vente dette af Medlemmerne, og antage ogsaa, at det vil ske. Der blev fra flere Sider antydet, at de 4, som ønskede sig optagne, næppe vilde ind i Foreningen for at gavne den. Det kunne vi ikke svare paa, men vi skulle fremhæve, at de heller ikke kunne skade Foreningen, naar, som sagt, blot hvert Medlem vil gøre sin Pligt. Det lægge vi indtrængende *alle* paa Sinde.

Generalforsamlingen aabnedes Kl. 10, hvorpaa *P. Christensen* valgtes til Dirigent og *C. Nordlunde* til Sekretær. — Dirigenten oplæste Indsigelsen fra de 12 Medlemmer, hvorpaa *E. Petersen* paa disses Vegne kort motiverede den, og sluttede med at fraraade Optagelsen af de 4. — *Oskar Larsen* ønskede oplyst, om de havde meldt sig ud af Forbundet før Skruen. — *Decher* bekræftede dette og tog Anledning til med det samme at erklære, at Styrelsen vilde overlade det til Medlemmerne selv at afgøre, hvorledes der burde handles i denne Sag. Han vilde foreløbig ikke udtale sig nærmere om Sagen, men bad Medlemmerne at erindre, at det var et for Foreningen særdeles vigtigt Spørgsmaal, da det maatte slaas fast, om Foreningen for Fremtiden skulde være lukket for alle fra den Tid eller om der skulde gøres en Undtagelse med dem, der havde sagt deres Mening forud. — *Heinemann* anbefalede indtrængende at gøre Begyndelsen til en Forsoning ved at optage de 4. En Udelukkelse kunde skade Foreningen meget. — *Hansen-Pugh* kunde ikke forstaa Indsigelsens Fremkomst. Han anbefalede ligeledes Medlemmerne at være milde i Dommen over dem, der den Gang havde forsyndet sig. — *E. Petersen* fremhævede, at Indsigelsen galdt ikke specielt de 4. Der var mange andre, den kunde anvendes paa. Disse havde jo imidlertid høstet Gavn af Strejken, medens de, der stod trofast, kun fik Tab. Havde alle de, der svigtede den Gang, staaet fast, havde vi sandsynligvis faaet et andet Resultat. Foreningen vilde ved at optage dem komme til at staa i et underligt Forhold og skade sig selv. — Efter at *Heinemann* og *Hansen-Pugh* paany havde anbefalet Optagelsen, bemærkede *A. Svendsen*, at han ikke kunde være enig med de to foregaaende Talere om, at der var formildende Omstændigheder for disse 4's Vedkommende. De havde kun set paa deres egen Fordel og lagt an paa at høste Nytte af, at andre forlod deres Pladser for at kæmpe for dem. Han indrømmede Heinemann, at det var rart at være mange, men en Majoritet som den i 1876 maatte vi helst være fri for. Han vilde paa det bestemteste fraraade Optagelsen af disse 4, af hvilke de 2 endogsaa tidligere havde beklædt Tillidsposter i Foreningen, og derfor netop burde have fulgt med den Gang. — Diskussionen førtes endnu i længere Tid mellem de forskellige Talere, som stadig hævdede deres forskellige Standpunkter, indtil der blev stillet Forslag om Afslutning, som imidlertid forkastedes med 41 St. mod 40. Diskussionen fortsattes da atter paa samme Maade og førtes navnlig mellem *Heinemann*, *Hansen-Pugh*, *Svendsen* og *Bøhm*, indtil der atter blev forlangt Afslutning, som nu vedtogcs. — *Dirigenten* oplæste Indsigelsen og satte den derpaa under Afstemning, som gav det Resultat, at de 4 *optoges* med 51 St. mod 35. — *Decher* udtalte derefter, at han nu vilde sige sin Mening. Skønt han ikke nærede megen personlig Sympathi for de 4 Herrer, var han dog tilfreds med, at de vare blevne optagne. Han haabede, at det vilde være til Gavn for Foreningen, at den havde gjort et Skridt i forsonlig Retning. Han bad Medlemmerne huske paa, at selv om mange ikke vare tilfredse med Resultatet, var det dog enhvers Pligt at bøje sig for Majoritetsbeslutningen. Paa den Maade opfattede han sin Stilling og han vilde haabe, at Medlemmerne vilde gøre det samme, thi enhver, som forandrede sin Stilling til Foreningen paa Grund af Udfaldet, gjorde sig skyldig i den samme Fejl, som man bebrejdede de 4, der nu vare optagne. — *Emil Petersen* erklærede derefter, at han under disse Forhold saa sig nødt til at nedlægge sit Mandat som Styrelsesmedlem. Han var nemlig gaaet ind i Styrelsen under Forudsætning af, at sligt aldrig vilde have kunnet ske. Han takkede sluttelig for den Tillid, der var vist ham ved gentagende at vælge ham ind i Styrelsen. — Sluttelig udbragte *Dirigenten* et smukt motiveret „Leve Foreningen", og udtalte navnlig det Haab, at den tagne Beslutning maatte være til Gavn for den. Det udbragte Leve besvaredes med kraftige Hurraraab.

En Rettelse.

For nogen Tid siden skrev „En Kollega" her i Bladet, at Arbejderspørgsmaalet ikke kan løses ad rent faglig Vej; selv om vi Typografer fik vort Arbejdsudbytte gjort større, vilde en større Tilgang til Faget snart atter bevirke en Nedtrykken. Denne Paastand vil jeg ikke modsige; men da jeg befrygter, at den mistydes, beder jeg Dem, Hr. Redaktør! unde mig Plads for et Par forklarende Ord.

Det er jo logisk, at naar et af Arbejderfagene paa en eller anden Maade faar Arbejdsvilkaarene forbedret, vil Tilgangen af Lærlinge blive større, end hvis Fagets Arbejdere vedblivende staa paa det lave Trin; det have vi jo ogsaa set i mange Fag. Men Spørgsmaalet bliver rigtignok, om vi ere saaledes stillede, at vi ikke tør søge en lille Forbedring uden at nære Frygt for det berørte. Jeg tror, at vort Fag staar langt tilbage for andre, og at vi skulle gaa adskilligt op, inden vi kan siges blot at komme i Niveau med disse. Vor Fagforening kan trøstig arbejde videre uden at være bange for, at vi komme til at tjene *for meget*.

Det var kun disse Par Ord, jeg vilde udtale, dersom nogen muligvis skulde være begyndt at tvivle under Paavirkning af „En Kollegas"s Indlæg. *R.*

Svar til Hr. —dt.

Det er umuligt for en Redaktør at redigere alle sine Læsere tilpas, den Sandhed skal jeg indrømme; men De forekommer mig at være ualmindelig kræsen som Læser betragtet. Hvor i „Typograf-Tidende" kan de paavise en Sammenhæng af Ord, der giver Dem Ret til at antage, at Bladet er paa Overgangen til at blive et politisk Blad?

De sigter til Antydninger. Men ligesom en *Hospitalstidende*, der er Organ for *Sygdomme*, kan komme ind paa Deres vistnok ikke rigtigt forstaaede *Politik*, idet et saadant Organ kan fremkomme med Forslag til Forandringer i Lovene for at forebygge dette eller hint, lige saa rettelig kan *et Fags Organ* omtale dette eller hint Spørgsmaals Løsning som *kun* mulig ad *politisk Vej*.

Redaktionen af nærværende Blad har meget smukt ikke nægtet Deres Stykke Optagelse, endskønt den maaske kunde have Grund dertil —, men jeg har ved dette Par Ord *som Læser* villet protestere mod Deres aldeles umotiverede Protest. *En Abonnent.*

De 25 Øre.

Raabet om vore daarlige Arbejdsvilkaar er temmelig enstemmigt og lyder ikke svagest fra dem, der *ikke* ere Medlemmer af vor Forening. Naar man nu paa Beklagelsen svarer med en Opfordring til at melde sig ind i Foreningen, indvendes der i Reglen, at Kontingentet er for højt. — Lad os trævle denne Indvending op.

Det kunde maaske være en passende Begyndelse at begynde med at indrømme, at man ubestridelig er 25 Øre rigere pr. Uge, naar man *ikke er Medlem* af „Den typografiske Forening" *og desuagtet nyder de Fordele*, denne Forening har skaffet og fremdeles vil skaffe! Men — læg vel Mærke! — *dette* er under Forudsætning af, at *Foreningen bestaar!* Naar nu imidlertid *alle* Typografer paa den Maade ville være 25 Øre rigere pr. Uge, faar Klagerne over det høje Kontingent den rette Illustration, ti *da* maa ifølge Naturlighedens Love vor Forening lukke Butikken, *og da* — kan jeg med matematisk Nøjagtighed forudsige — ville vi Allesammen blive meget mere end 25 Øre fattigere pr. Uge!

Naar et Ikke-Medlem derfor klager over daarlige Forhold, da kan man kun svare ham, at han bør melde sig ind i vor Forening, og beklager han sig over det høje Kontingent, da maa man lade ham vide, at man for *Intet* faar *Intet*, og man maa fortælle ham, hvor usle Forholdene vare før 1868, da vi ingen Forening havde, ti man maa jo antage, at han ikke kender disse Forhold.

Jeg kendte en Gang en Sætter, der var ualmindelig klagevorn, men ikke var Medlem af „Den typografiske Forening"; hans Principal benyttede et klagende Øjeblik til at lade ham vide, at „den Tid, da stegte Duer flyve i Munden paa de Dovne, kommer aldrig". I Sandhed, der var *meget* i det, maaske mere end Principalen mente.

Men, for at slutte: Jeg tror oprigtig talt, at man ikke kan anvende en 25-Øre bedre end ved at give den som Kontingent til en Fagforening; en saadan Forening forekommer mig at kunne kaldes en Sparekasse, der ubestridelig i Længden vil vise sig at give den højeste Rente.

a.

Hr. Redaktør!

I Henhold til de i „Typ.-Tid." omtalte Misligheder, som have fundet Sted ved Indsamlingen til Fordel for Typograf Julius Stæhr, skal jeg bemærke, at den Sag er ordnet til Julius Stæhrs Tilfredshed og at han har modtaget hele Beløbet og givet Tilstaaelse derfor. Et Regnskab, (i samme Form, som det fra Aarhus indsendte) er i Juni 1877 tilstillet „Typ.-Tid." og samtidig tilstillet de Trykkerier, som have ydet Bidrag. — Da jeg ikke var Abonnent paa Bladet den Gang, kan jeg ikke med Bestemthed paastaa, at det er blevet optaget i samme, lige saa lidt som jeg kan paastaa, at det er kommen Dhrr. Eibeschütz og Stuhr i Hænde. — Vedlagte Korrekturaftryk af den trykte Opgørelse, som er det eneste Eksemplar jeg har tilbage, bedes optaget i Bladet for at de tvivlende Herrer kunne se, at deres Bidrag vare opførte samtidig med de øvrige.

Hjørring, den 3. Maj 1880.

Joh. L. Frandsen.

Som Bidrag til Hr. Julius Stæhr har jeg undertegnede modtaget fra:

Frederikshavns Avis Bogtrykkeri		11	Kr.	50 Øre.
Loll.-Falsters Folketid.	—	14	— „	—
Hobro Avis	—	2	— „	—
Assens Avis	—	8	— „	—
Lemvig Avis	—	9	— „	—
Koldingposten	—	15	— „	—
Horsens Avis	—	22	— „	—
Horsens Folkeblad	—	13	— „	—
Aalborg Stiftstidende	—	9	— „	—
Nordjyllands Folkeblad	—	23	— „	—
Fyens Stiftstidende	—	30	— „	—
Nykøbing Avis, Morsø	—	6	— „	—
Kolding Avis	—	7	— „	—
Randers Amtsavis	—	18	— „	—
Loll.-Falst. Stiftstidende	—	14	— „	—
Rudkøbing Avis	—	4	— „	—
Fredericia Avis	—	15	— „	—
Rødby Avis	—	2	— „	—
Ringkøbing Folkeblad	—	12	— „	—
Vendsyssel Tidende	—	12	— „	—
Hjørring Amtstidende	—	12	— „	—
Trydes Bogtrykkeri, Bornholm		20	— „	—

Ialt 278 Kr. 50 Øre,

hvorfor takkes og kvitteres.

Joh. L. Frandsen.

Herved bringer jeg min hjærteligste Tak til enhver Principal og Kollega, som har rakt mig en hjælpsom Haand i min Ulykke, og takkes Hr. Joh. L. Frandsen for sin Velvillighed ved Indsamlingen af Bidragene.

Aarhus i Juni 1877.

Julius Stæhr.

* * *

Naar Hr. Frandsen bemærker, at Regnskabet i Juni 1877 er tilstillet os til Optagelse, da maa vi bestemt erklære, at det ikke forholder sig saa. Forøvrigt har en af Indbyderne i det Brev til Hr. Stuhr, som var optaget i

forr. Nr., tilstrækkelig illustreret Hr. F.s Maade at aflægge Regnskab paa. Vi anse hermed Diskussionen om denne Sag for sluttet i vort Blad, for saa vidt der ikke fremkommer Indsigelser mod Regnskabet. Et Brev, som vi have modtaget fra Lemos m. fl. i Hjørring, bliver ikke optaget; hvorfor kan Dhrr. vel nok forstaa. *Red.*

Tekniske Meddelelser.

De typografiske Selskaber i Leipzig og Berlin have i den senere Tid gentagne Gange drøftet det Spørgsmaal, hvorledes Signaturerne paa Skrifterne hensigtsmæssigst burde anbringes og om det ikke kunde være muligt, at faa gennemført en Reform paa dette Omraade, idet jo, som enhver af os véd, ethvert Skriftstøberi har sin egen Signatur og at der desuden oftere paa Bogtrykkerierne findes Skrifter med Signaturer, i hvis Udseende der næsten slet ikke kan sés nogen Forskel. Det „Typ.-Selskab" i Leipzig er alt kommet til et bestemt Resultat, idet det foreslaar Indførelsen af en saa kaldt „Garnitur-Signatur", d. v. s. samtlige Grader i Fraktur, Antikva, Kursiv, Gothisk o. s. v. skulle have *ens* Signaturer, hvorved dog Muligheden for Anbringelsen af en Under-Signatur ikke tør udelukkes. Hvad angaar Signaturernes Karakter, anbefales fra anden Side for Skrifterne paa fransk Kegel den kantede og for Skrifterne paa tysk Kegel den runde Signatur. Fremdeles anbefales til Brød- og Titelskrifter Anvendelse af to forskellige Størrelser, saaledes for Brødskrifter den store og for Titelskrifter den lille Signatur. Da Spørgsmaalet imidlertid drøftes endnu og der foreløbig ikke har kunnet opnaas Enighed, skulle vi denne Gang nøjes med disse faa Antydninger, haabende, at det en Gang med Tiden maa lykkes at faa Zwibelfisken i vore Skriftkasser formindsket til den mindst mulige Mængde.

r.+b.

Forskelligt.

— Bogtrykker *G. Lejner* i Lejpzig har af den svensk-norske Konge faaet den store Guldmedaille „litteris et artibus" med det blaa Baand.

— Et engelsk Fag-Journal anbefaler Anvendelsen af mørkegrøn Farve til Trykningen i Stedet for sort som meget gavnlig for Øjnene. I Filadelfia udkommer der en Avis, som allerede har begyndt med Anvendelsen af saadan Farve.

— Den 9. Juli d. A. skal der i Buenos Ayres fejres en Jubilæumsfest i Anledning af Hundredeaarsdagen for Indførelsen af Bogtrykkerkunsten dersteds. I Dagens Anledning skal der arrangeres en typografisk Udstilling og rejses Mindesmærker for Gutenberg samt for den første Bogtrykker der i Byen, Juan José Vertiz. Desuden har Komitéen, i Spidsen for hvilken Præsidenten for den argentinske Republik staar, fastsat en Pris for den bedste Beskrivelse af Bogtrykkerkunsten i Republiken Argentina.

— I Anledning af et Andragende, som ca. 60 Typografer i Berlin have stillet til Berliner Alderdomsforsørgelseskassen, om at træde i Gensidighedsforhold til den tyske Central-Alderdomsforsørgelseskasse, har Hr. *Blanke* atter en Gang set sig foranlediget til i sit Blad „Deutsche Buchdrucker-Zeitung" at overdænge den tyske „almindelige Understøttelses-Forening" (det tidligere Forbund) med Insinuationer, den ene værre end den anden. Han paakalder baade Principalernes og Statsmagtens Hjælp til at ødelægge de tyske Typografers Organisation. Han taler med en vis nonchalent Frækhed stadig om det „social-demokratiske Forbund" (skønt dette har opløst sig selv) og tillægger samtlige dets Medlemmer social-demokratiske Anskuelser. Nu véd man jo nok, at det, at være Social-Demokrat i Tyskland, anses for at være en Kapitalforbrydelse, og det er derfor et smukt Bevis paa Mandens ædle Karakter, at han vil bringe sine sociale Modstandere i Socialistlovens Rævesaks. Hidtil have de tyske Statsmyndigheder dog kun i en eneste By opløst en Stedforening af Forbundet — eller som det nu kaldes „Unterstützungs-Verein deutscher Buchdrucker" —, men Domstolene have annulleret dette Forbud, og man tør derfor haabe, at disse Hr. Blankes nyeste Udgydelser ville frugte lige saa meget som de tidligere.

— Forretningsgangen paa de londonske Bogtrykkerier vender sig, om end kun langsomt, til det bedre; selv de fra de engelske Provinsbyer indløbende Beretninger lade haabe, at Bogtrykkerierne snart fuldtud ville være sysselsatte. Fuld Beskæftigelse er i England mere end noget andet Sted det sikreste Middel imod Nedsættelsen af Arbejdslønnen og imod andre Forholdsregler til Arbejdernes Skade.

— Fra Amerika skrives der om Opfindelsen af en ny Sættemaskine følgende: Maskinen kan i Løbet af 10 Timer ved 2 Sætteres og en Drengs Hjælp sætte 72,000 m (= Gevierter) og lægge af samtidig. Sætningen sker ved Tangenter, men Aflægningen foretages samtidig og avtomatisk, da Typerne paa deres Bagside ere forsynede med Indskæringer, hvorved de blive sorterede og lagt paa deres respektive Pladser. Denne Maskine er altsaa for saa vidt Meddelelsen er korrekt, en ny Udgave af den af vor Kollega Chr. Sørensen opfundne Sættemaskine.

Typografiske Kundgørelser.

En yngre Sætter,

der tillige kan behandle en god, ældre Maskine af en letfattelig Konstruktion og kan læse Korrektur, kan faa en god Plads i en Provinsby her paa Sjælland. Billet, mrkt. B., med Oplysning om Alder o. s. v., modtager dette Blads Ekspedition til Mandag Aften.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 12. | København, den 5. Juni 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i Schouwsgade Nr. 2 („Lille Svanholm") for Enden af Danmarksgade, Vesterbro.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

H. Nielsen, *Kr. Rasmussen*, *J. Petersen* (O. C. Olsen & Ko.).

Peter Chr. Rasmussen (Chr. Møller).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Iaften, Lørdag den 5. Juni, finder intet Møde Sted, hvorimod Øvelse paa Sangene til Roskildeturen afholdes i Foreningens Lokale Tirsdagen den 8. Juni, Kl. 9, paa hvilken Aften Dhrr. Medlemmer, saavel syngende som ikke syngende, der ønske at deltage i Roskildeturen, bedes tegne sig, for saa vidt saadant ikke er sket.

Da der i Foreningens Beholdning af Sangbøger og Sangpartier mangler adskillige Eksemplarer, bedes nuværende eller forhenværende Medlemmer, der maatte have saadanne — Foreningen tilhørende — liggende, om snarest at aflevere disse.

Styrelsen.

Den 12. Juni.

Paa Lørdag, den 12. Juni, er det 11 Aar siden, „Den typografiske Forening" blev stiftet, efter forudgaaet Indbydelse af 25 Typografer. I det korte Referat af det talrigt besøgte Møde, paa hvilket det vedtoges at oprette en typografisk Forening, meddeles kun, at Udkastet til Lovene, der forelagdes samtidig, vedtoges. Det er derfor navnlig af disse Loves § 1, at man skal kunne danne sig et Begreb om, hvad der var Formaalet med at danne Foreningen. Dette Formaal har ikke synderlig Lighed med det, der nu efter 11 Aars Forløb staar som Nr. 1 for „Den typografiske Forening"s Virksomhed. § 1 i de den Gang vedtagne Love lyder saaledes: „Foreningens Formaal er ved jævnlige Sammenkomster, Diskussion af Spørgsmaal vedrørende Typografien og dens Udøvere, Foredrag, Oprettelse af et Bibliotek, at vække og vedligeholde Sansen for Bogtrykkerkunsten og tilvejebringe et godt kammeratligt Forhold blandt Udøverne, og endelig at understøtte Foreningens trængende Medlemmer". Det var et Program, hvortil den Gang alle kunde slutte sig, og Indbydelsen til at tiltræde Foreningen bragtes derfor ogsaa saa vel til Principaler som Arbejdere.

Naar vi nu kaste et Blik tilbage paa de svundne 11 Aar, vil man finde, at det er et vekslende Liv, vor Forening i den korte Tid har ført; der har været Tider, hvor Lidenskaberne have været i stærk Bevægelse, og der har været andre, hvor der har hersket en Slaphed, der har bragt mange til at tvivle om, at Foreningen kunde vedblive at holde sammen. Den har imidlertid overlevet baade det ene og det andet, og nu er den vel naaet saa vidt, efter den sidste svære Overhaling, at man tør sige, at den er livskraftig nok til, naar Lejligheden dertil maatte være, at søge sine Formaal realiserede paa en lempelig Maade.

Det er imidlertid betegnende for den Aand, der den Gang har hersket imellem Typograferne, at der ikke kunde komme saa meget som et Ord om deres Livs-Interesse: bedre materielle Vilkaar, ind i Lovene. Det var et meget tamt Program for Foreningens Virksomhed, der blev opstillet, og det er derfor ogsaa virkelig forbavsende, at 314 Typografer fulgte Opfordringen og sluttede sig til den. Det varede imidlertid ikke meget længe, før der baade i Styrelsen og Repræsentantskabet begyndte at hæve sig Stemmer for, at der burde gøres noget for at bringe Liv i Foreningen, der, som rimeligt var, ikke gjorde noget synderligt Gavn, hverken i den ene eller anden Retning. Det var R. P. Jensen, der, efter at Spørgsmaalet om, hvad der burde gøres for at bringe Liv og Virksomhed i Foreningen, var rejst af Herdahl, udtalte, at han for sit Vedkommende følte sig forpligtet til at gøre et Forsøg i den ene eller anden Retning, eftersom der hidtil ikke var forsøgt noget alvorligt. Han fremhævede, at Forholdene vare i den Grad demoraliserende og uheldige for Typograferne, at ved at forebringe Sagen for Principalerne, vilde den paatrænge

sig disse og bevæge dem til at gøre Skridt til en Ordning, hvoraf de vilde høste lige saa stor Fordel som Typograferne. Fra andre Sider blev der imidlertid udtalt Betænkeligheder ved at indlade sig paa den Slags Foretagender, navnlig af Hensyn til, at *Aanden* imellem Medlemmerne ikke var saaledes, som den burde være. Imidlertid vaagnede „Aanden" efterhaanden og Virksomheden blev en anden end den, der var sat som Formaal i de første Love. Den daværende Styrelse for Foreningen havde rigtignok ofte Lejlighed til at besvære sig over de forskellige Paaskud, der af mange anvendtes for at undskylde, at de ikke vare Medlemmer af Foreningen, og Forholdene lignede i det hele taget den Gang meget dem, der endnu ere til Stede. — Naar man nu tænker tilbage paa, hvad Formaal vor Forening tidligere har havt, og ser hen til, hvad der nu nærmest er Formaalet for dens Virksomhed: Indførelsen af en tidssvarende Tarif, og endvidere erindrer, hvad der er den nødvendigste Betingelse for, at der kan udrettes noget: vedvarende Interesse for og Deltagelse i Foreningens Virksomhed fra Medlemmernes Side, og naar man lægger Mærke til, hvor ringe denne Interesse i Grunden er, og hvor lidt Vægt man lægger paa, hvad der kan gavne Foreningen, naar blot man kan faa sine personlige Anskuelser sat igennem, saa kommer man uvilkaarligt til at spørge sig selv: Mon det virkelig er til nogen Nytte at opretholde en saadan Forening; var det ikke lige saa godt ingen at have? Det er dog kun et Øjeblik, at slige Tanker kunne faa Lov at komme frem; i det næste er man fuldstændig paa det rene med, at der ingen Tvivl kan være om vor Forenings Livskraft, eller om, at den med Tiden vil kunne udrette meget godt. Men ligesom det den Gang, da Foreningen var i sin Barndom, fandtes nødvendigt at søge at vække „Aanden", ligesaa nødvendigt er det nu stadig at holde denne Aand vedlige, stadig at opfordre alle Medlemmer til Enighed og Virkelyst for Foreningen, idet det er disse to Ting, der skal bringe den frem.

Det skulde glæde os, om det maatte gaa op for alle, at det er paa denne Maade, at Livskraften i Foreningen skal holdes vedlige. Livskraft er der, det behøve vi ikke at forsikre om. I det hele taget staar Foreningen i mange Henseender bedre end nogen Sinde før. Dens pekuniære Omstændigheder ere saa gode som vel mulig, Medlemsantallet er i stadig Stigen, og naar kun den rette *Aand* kan vedligeholdes saaledes, at den altid er til Stede og ikke indskrænker sig til kun en Gang imellem at blusse op, vil der forhaabentlig ogsaa i en ikke fjærn Fremtid kunne udrettes noget for at realisere Foreningens Formaal. Vi ville ønske, at det maa lykkes os at bringe Foreningen til atter at blive det, den bør være, et Samfund, der tæller gode og trofaste Medlemmer, som til enhver Tid ville kæmpe for Foreningens Interesser og værne om dens gode Navn og Rygte.

Styrelsen havde tænkt at foranstalte en festlig Sammenkomst i Foreningslokalet den 12. Juni, men har dog ved nærmere Overvejelse ikke anset det for heldigt at indbyde dertil. Derimod anmode vi Medlemmerne om at møde talrigt den nævnte Aften, for at vi dog maaske ved en lille privat Fest kunne mindes vor Forenings Stiftelsesdag.

Lige Brødre, lige Kaar!

Over alle civiliserede Lande lyder i vor Tid et Raab om en mere ligelig Fordeling af Jordens Goder, et Raab, der som oftest gælder noget uigennemførligt, noget „utopisk", som man har kaldt det, men som dog Ingen kan benægte virkelig har Begrundelse i de daarlige sociale Forhold, der allevegne brede sig med fordærvelig Virkning.

Jeg sigter til den socialistiske Bevægelse. Og naar jeg indrømmer, at meget af hvad der fordres, er uigennemførligt, maa jeg dog skynde mig at tilføje, at jeg anser *endnu mere* for at være gennemførligt, naar kun en lille Smule god Vilje udvikles fra alle Sider. Meget *kan* indrømmes, og meget *bør* indrømmes, naar man ønsker en fredelig Udjævning, hvad dog alle helst maa ønske. Man maa imødekomme Arbejderne og gøre Indrømmelser, hvor det kan gøres, baade ved Lovgivningen og ved privat Initiativ; man maa se at komme saa nær som muligt til Virkeliggørelsen af den smukke Teori, at *færre har for meget og færre for lidt!*

Hvad der kan og bør gøres ad politisk Vej, er det ikke her Stedet at tale om, men vel om, hvad der kan udrettes ad privat Vej. Ad denne Vej kan der udrettes store Ting, selv under den nuværende Samfundsordning, som man vistnok ikke uden Grund er misfornøjet med.

Det er ikke mindst blandt selve Arbejderne, at nogle have for meget og mange for lidt, og til Afhjælpningen af dette Onde kan Fagforeninger ganske vist bidrage noget, men ikke tilstrækkeligt — Principalerne maa tage Haand i Hanken. En Fagforening kan f. Eks. ved Overholdelsen af en Normalarbejdsdag *blandt sine Medlemmer* gøre meget, — men de Arbejdere, der staa uden for Foreningen, have jo en vis Ret til at være egoistiske og kunne kalde en 15 Timers Arbejdsdag for *normal*, naar ikke Principalen lærer dem mores; her er den hæderlige, menneskevenlige Principal i Besiddelse af Løftestangen.

Jeg har tidt paa forskellige Trykkerier med Beklagelse lagt Mærke til, hvorledes nogle Arbejdere ere blevne favoriserede dels ved jævnlig at faa det bedste Arbejde, dels ved at have Dreng, og dels ved at have fuldtop at bestille, medens andre lige saa flittige, lige saa dygtige og lige saa paalidelige Arbejdere have spadseret baade Dage og Uger. Og disse favoriserede Sættere have mange Gange ikke andet forud for deres uheldig stillede Kolleger, end at de have arbejdet paa et og samme Trykkeri altid — unægtelig en tvivlsom Fortjeneste.

Jeg har fra et Trykkeri her i Byen hørt, at en Sætter, der besørger en illustreret Tidende, jævnlig tager Natten til Hjælp, og det ogsaa paa Tider, da mange Sættere i samme Trykkeri ikke have en Øre at skrive op om Lørdagen; den pure Begærlighed er forøvrigt Motivet til denne Herres „Flid", idet Vedkommende ikke alene af „Huset" er velsignet med en Dreng, men tillige — saavidt mig bekendt — er Hus-

vært! At Principalen lægger Gas til en saadan natlig Virksomhed, vedkommer selvfølgelig ikke os, men paa en følelig Maade berører det os, naar *vi* skulle leve af Luftsteg, fordi *andres* Begærlighed er umættelig.

Her er en Virkeplads for Principalerne, her er en nem Maade at gøre noget for at stille Arbejderne mere ligelig i social Henseende.

Jeg har ikke nævnet Navne, ti de ere Sagen uvedkommende, og skulde alle specielle Tilfælde af Uretfærdighed berøres, blev dette Blad for lille. Mit her nedskrevne er kun en Henvendelse til Principalerne om at gøre noget for at lindre Arbejdernes haarde Kamp for Tilværelsen.

Man hører saa megen Tale om Arbejdernes uberettigede Forlangender; men hvorfor gør man ikke, hvad der kan gøres? Har man gjort det, kan man med større Sindsro tale om Utopier. *En gammel Sætter.*

Vore Arbejdsvilkaar.

Af *—f —m.*

Kampen for en bedre Tilværelse har atter begyndt paa den arbejdende Linje saavel i det „civiliserede" Evropa, som i Spekulanternes forjættede Verdensdel, Amerika. Daglig læses der om storartede Arbejdsnedlæggelser — den arbejdende Klasses *ultimo ratio* — der finder Sted rundt omkring paa vor skønne Jord, deri iberegnet det lille Danmark. Her hjemme have jo, som bekendt, tre forskellige Fags Arbejdere i denne Tid ført den aldrig forsvindende Kamp for Opnaaelsen af bedre materielle Vilkaar. Hvem af os vilde vel kunne nægte, at disse Arbejderes Fordringer ere berettigede? Man kan virkelig ikke sige, at den Fortjeneste, de attraar, en 16 à 18 Kroner om Ugen, er et uberettiget Forlangende. Men er det alene *disse* tre Fags Arbejdere, der have en saa daarlig Fortjeneste, at det kun med Nød og neppe er muligt for dem at forskaffe sig deres og deres Familiers Underhold? Alle Fags Arbejdere kunne trænge til en Forbedring af deres materielle Vilkaar og vi Typografer høre virkelig ikke til dem, der ikke have noget at klage over. Det er beklageligt, at saa mange arbejdsføre Folk skulle nøjes med en Fortjeneste, der ikke er til at leve af. Vi kende saaledes Typografer, der ere beskæftigede paa de herværende større Trykkerier, hvis Ugeregning mange Gange knapt opviser saa mange Mark, som den i Grunden skulde opvise Kroner. Og disse Typografer have en stor Familie at forsørge! Paa samme Trykkerier findes der dog ogsaa Folk, der kan gaa hjem om Lørdagen med en tredive à fyrretyve Kroner. Man vil af dette lille Eksempel kunne slutte sig til, at der maa herske en uheldig Ordning paa saadanne Steder, thi ellers vilde det ikke være muligt, at der kunde forekomme en slig Forskel i Fortjenesten. Sagen er den, at medens enkelte faa Arbejde meget mere end de kunne overkomme og have Dreng, der ved sin Virksomhed maa bidrage Broderparten til at fylde Lommerne paa sin Herre, er der andre, som knapt kunne faa saa meget Arbejde, at de have nok til dem selv.

At der heller ikke kan være megen Tale om „tarifmæssig" Betaling paa hine Trykkerier, er indlysende. I det hele taget forekommer det os, som om man dér endnu kun kender Tarifen af Navn, thi at der maaske endnu gives de 24 og 26 resp. 26 og 28 Øre pr. Tusind, hvorimod man frigør sig for alle andre „hæmmende" Bestemmelser af hin os af selve Principalerne paatvungne Tarif, maa jo være et Bevis for, at denne Tarif nu for Tiden ikke er andet end „en Saga blot". Korrekturgodtgørelse er saaledes omtrent et overvundet Standpunkt, ligeledes Godtgørelsen for lignende tidsspillende Arbejder; man forlanger af Sætterne to Gange Oprømning, d. v. s. de faa ved Værkets Begyndelse en tom Kasse, hvilken de saa skulle lægge af i, og naar Værket saa bliver færdigt, skulle de atter rømme Satsen op. Man kunde blive ved at opramse flere og flere af den Slags Forlangender, men da vi antage, at disse fremdragne Fakta ere vel bekendte, skulle vi indskrænke os til det her meddelte. At de anførte Forhold ere skildrede særlig med Hensyn til Bogsætterierne er vel iøjnefaldende; dog skal der ikke dermed være sagt, at vi betragte Avissætterierne som et attraaelsesværdigt Eldorado, tværtimod, man gøre sig blot en lille Smule Ulejlighed for at sé tilbunds i Sagen og de mest forbavsende Resultater ville træde frem for vort Blik! Det, der mest maa ankes over, er den umenneskelig lange Arbejdstid, som fører Avissætterne en tidlig Grav imøde.

Med fuld Føje kan man rette det Spørgsmaal til os: Hvorledes skulle disse Misforhold forbedres? og vort Svar herpaa vil ligesom hidtil lyde: *Ved Sammenslutning!* Vi maa sørge for, at vor Organisation, vor Forening, atter kommer til at indtage den Stilling, den tidligere har indtaget, for at den atter kan værne om sine Medlemmers, om hele det typografiske Fags Interesser, og denne Stilling vil den kun være i Stand til at opnaa derved, at alle brugelige Kræfter slutte sig til Foreningen. For dem, der maaske ere bange for deres personlige „Jeg", skulle vi til Slutning sige, at Foreningens Formaal er kun ad Forhandlingens og Overenskomstens Vej at opnaa et Resultat.

* * *

Som man vil se, have de to Artikler „Vore Arbejdsvilkaar" og „Lige Brødre, lige Kaar", omtrent samme Indhold. Vi skulle, for at undgaa Misforstaaelse, bemærke, at vi ikke i et og alt kunne samstemme med de ærede Indsendere. Der er hos dem en vis Tendens til at vælte hele Skylden for de uheldige Forhold over paa Principalerne, skønt Tidsforholdene og da navnlig Mangelen paa Arbejde gør sit til, at Misfornøjelsen opstaar. Særlig skulle vi bemærke til Hr. —f —m., at Korrekturgodtgørelsen, der stadig har indtaget en fremragende Stilling i de Fordringer, der ere blevne opstillede af Typograferne, ikke er forsvundet fra de større og bedre Trykkerier. Der betales mange Steder den Godtgørelse, som er berettiget, og i det hele kan man vel nok sige, at Humaniteten dog ikke er gaaet aldeles rabundus, om den end maaske mange Steder er noget svag. Derfor er det vel ingen Skade til at optage slige Artikler, men vi bede dog Indsenderne passe paa, at de ikke blive altfor uretfærdige. *Red.*

Korrespondance.

Varde, den 26. Maj.

I min forrige Korrespondance til „Typograf-Tidende“ bemærkede jeg, at vi maaske nok fik en Repræsentant afsendt herfra til Mødet i Aarhus, men ved vor ekstraordinære Generalforsamling blev det saa godt som vedtaget *ikke* at sende nogen derop. Vor Forening bestaar for Størstedelen af Hjemfødte, som først for nylig ere vaagnede op af deres Dvale; derfor bør det maaske ogsaa tilgives dem, dersom de ikke ere saa kollegiale som de burde være, thi naar en Forening ikke skal sende en Repræsentant, hvem skal saa? Et Forslag fra Formanden om at udskrive et overordentligt Bidrag til Dækning af Rejseudgifterne (10 Kr.)*) blev forkastet med stor Majoritet; derimod blev der vedtaget, at Styrelsen skulde forhøre sig hos den typografiske Forening i Ringkøbing, om vi ikke kunde blive enige om at sende en Repræsentant i Fællesskab, men vi erholdt et benægtende Svar — som jeg for mit Vedkommende ogsaa vilde have stemt for, hvis jeg havde været i den ringkøbingske Forening —, da Foreningen agtede at sende et Medlem derop. Efter at Medlemmerne vare blevne underrettede om samme, blev det vedtaget, at vi skulde forholde os passive (Minoriteten maatte jo bøje sig for Majoriteten, hvor nødigt den end vilde), indtil Mødet var afholdt i Aarhus; hvis vi saa fandt det for godt, kunde vi jo altid udbede os Lovene til Eftersyn og hvis vi ikke fandt noget, som stred imod vor Organisation, da at indmelde os i Foreningen.

Tillige meddelte jeg i min sidste Korrespondance, at vi havde afsendt vore Love og Viatikumsbøger til den tyske „almindelige Understøttelsesforening“, for at opnaa Gensidighed med den. Vi have nu erholdt et tilfredsstillende Svar tilligemed tre Eksemplarer af deres Love, samt at den behørige Anmeldelse skulde blive optaget i „Korrespondent“.

Ærbødigst
S. Frederiksen.

Det var ikke mere end jeg havde ventet, at mit lille Stykke i dette Blads Nr. 10 nok skulde faa nogle Modbemærkninger, men at der skulde komme saa haarde Udtalelser imod det, at „En Abonnent“, sandsynligvis en Meningsfælle af Hr. 9—6, endog vilde have, at Redaktionen skulde have nægtet mit Stykke Optagelse, havde jeg ikke ventet.

Jeg skal derfor kun tillade mig at spørge „Abonnenten“ om, hvorfor Redaktionen vel skulde have nægtet mit Stykke Optagelse, da det ikke indeholdt noget, der var møntet paa Redaktionen, men kun en Misbilligelse til Hr. 9—6 for hans politiske Bemærkninger i Tidenden.

Endelig skal jeg kun bemærke, at jeg misbilliger enhver politisk Udtalelse, der fremkommer i „Typograf-Tidende“.

—*dt.*

*) Hvorfor jeg har føjet Prisen til, er af den Grund, at det kan ses, hvor store Rejseudgifterne bleve foreslaaede.

Forskelligt.

— *En ny Hurtigskrift.* Naar man sammenligner de forskellige Systemer af Stenografien, vil en stor Mangel ved alle disse Systemer være iøjnefaldende for os, den nemlig, at de enten slet ikke eller dog meget vanskelig kunne mangfoldiggøres ad *typografisk* Vej. Rigtignok have jo alt flere „Opfindere“ beskæftiget sig med Løsningen af dette Problem og man er for saa vidt jo allerede naaet til et, om end ufuldkomment, Resultat, idet der i Paris udgives en stenografisk Avis, som trykkes ved Hjælp af bevægelige Typer. For nogle Aar siden udarbejdede den tidligere Typograf, nu Professor, Karl Faulmann, i Wien et System, som han kaldte „Phonographi“ og som foruden at være en hel Del mere praktisk end de ældre Systemer, ogsaa havde den Fordel at kunne sættes ved Hjælp af bevægelige Typer. Dog lader det til, som om denne Hurtigskrift heller ikke fuldstændig tilfredsstiller de Fordringer, der med Rette kan stilles til en saadan Skrift og en anden Typograf, Hr. Josef Günzl i Wien, har derfor bestræbt sig for saa vidt muligt at afhjælpe disse Mangler i et af ham udarbejdet System, som han kalder for „Typo-Phonographi“. Med det Formaal for Øje at ville levere en Hurtigskrift, der kan benyttes i Skolerne, til Samfærdsel, til Typestøbning og til Kammer- (eller om man saa vil: Rigsdags-) Skrift og hvortil han har benyttet flere af de ældre Systemer som Grundlag, forelægger han os i „Vorwärts“ Prøver af sin Skrift, og en overfladisk Betragtning af de der aftrykte Skrifttegn viser, at de med Lethed vilde kunne bruges til Typesats. Disse Tegn have absolut den Fordel fremfor de øvrige, at de kun bevæge sig paa én Linje, medens de i andre Systemer slaa de vidunderligste Kaprioler. — Vi ville for øvrigt henvise vore Kolleger paa de Trykkerier, paa hvilke Mapperne med de udenlandske Fagblade cirkulere, til Tillæget til Nr. 21 af „Vorwärts“; der ville de, hvis det interesserer dem, kunne anstille Sammenligninger imellem flere stenografiske Systemer.

— Strejken i Majland kan nu betragtes som endt og det med en Sejr for Typograferne, idet alle de store Principaler ere gaaede ind paa de strejkendes Fordringer. Der er bleven nedsat en blandet Kommission, hvis Opgave det er at udarbejde en ny Tarif.

Typografiske Kundgørelser.

Abonnement paa „Typograf-Tidende“,

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 13. | København, den 19. Juni 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i Schouwsgade Nr. 2 („Lille Svanholm") for Enden af Danmarksgade, Vesterbro.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

Viggo Hansen (Hoffensberg).
C. Bahnsen (Cohen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udslettede Medlemmer:

Willadsen (Schultz).

Typografernes Sangforening.

I Aften, *Lørdag den 19. Juni*, øves der paa Sangene til Roskildeturen. — Sangerne bedes møde talrigt og præcise Kl. 9.

Da der i Foreningens Beholdning af Sangbøger og Sangpartier mangler adskillige Eksemplarer, bedes nuværende eller forhenværende Medlemmer, der maatte have saadanne — Foreningen tilhørende — liggende, om snarest at aflevere disse.

Styrelsen.

Materielle og aandelige Interesser.

Af *E. H.*

Nr. 12 af vort Blad indeholder en Artikel „Den 12. Juni", hvori der gives et kort Resumé over Foreningens 11aarige Tilværelse. Artiklen maa vel anses for en Redaktionsartikel — eller vel rettere som en Udtalelse af Styrelsen — og jeg skal tillade mig at gaa lidt nærmere ind paa den.

Artiklen udtaler, at Foreningens „Formaal" *nu* og for *11 Aar* siden ikke har synderlig Lighed med hinanden, til hvilken Udtalelse den kommer ved at sammenligne § 1 i Foreningens *første* Love med § 1 i de nuværende; der siges: „det var et Program, hvortil *den Gang* alle kunde slutte sig, og Indbydelsen til at tiltræde Foreningen bragtes derfor ogsaa saa vel til Principaler som til Arbejdere"; der siges endvidere: „at det var et meget „tamt" Program for Foreningens Virksomhed" og undrer sig over, at 314 (under daværende Forhold ret anseligt Antal) fulgte Opfordringen, da Lovene ikke indeholdt „saa meget som et Ord om deres Livs-Interesse: bedre *materielle* Vilkaar!"

Det ligger — efter min Formening — i Sagens Natur, at naar man tilsigter noget godt, da at gaa forsigtig tilværks, og det galdt vel først og fremmest at samle saa mange Kolleger som mulig for at tilvejebringe et godt kammeratlig Forhold og mere personligt Kjenskab til hinanden, da der foruden *Sangforeningen* ikke er noget andet Tilknytningspunkt for Typograferne, idet de „Forenede Hjælpekasser" sjælden have mere end 2 Generalforsamlinger om Aaret og „Stiftelsesforeningen" i Reglen vist kun en Gang om Aaret; desuden have disse Foreninger *specielle* Formaal at varetage.

Artiklen indrømmer ogsaa, „at det varede ikke *meget længe*, før der baade i Styrelsen og Repræsentantskabet begyndte at hæve sig Stemmer for at bringe Liv i Foreningen", og det lykkedes da ogsaa at faa nedsat et Udvalg af Principaler og Typografer; opnaaedes der *den Gang* ikke noget, var det, jeg tør dristig paastaa det, saa vel til Principalernes som til Arbejdernes Skade, men endnu mere Skade gjorde den sidst af Hr. R. P. Jensen ledede Strejke; Artiklen omtaler ogsaa, at der har været Tider, hvor Lidenskaberne have været i stærk Bevægelse, og andre, hvor der har hersket Slaphed — en naturlig Følge af Overanstrængelse —; det maa glæde os alle, at Foreningen „har overlevet baade det ene og det andet" og begynder at trives godt; det maa haabes, at naar alle gode Kræfter ville slutte sig til Foreningen, det da ogsaa vil lykkes den at erhverve sig den Agtelse, den fortjener, og at Principalerne ville indlade sig i Forhandling med den, da det ikke alene skal være til Arbejdernes, men ogsaa til Principalernes Gavn, at en Samarbejden finder Sted, og sandelig, de sidste trænge vist lige saa meget til en Forandring i de bestaaende Forhold, som Arbejderne.

Da Sommermaanederne i Reglen ikke ere egnede til aktiv Virksomhed, var det ønskeligt ad denne Vej at gøre en gavnlig Forberedelse til Vinterhalvaarets Virksomhed, ved at drøfte Foreningens Anliggender her i Bladet. Jeg skal herved gøre et Forsøg paa at bidrage *mit*, hvad jeg antager at være i Foreningens Interesse.

Som bekendt har Foreningen nu skrevet i sin Fane: „Overenskomst"!

Tilknytningspunkter er der nok af; det maa være indlysende, at skal den saa ofte omtalte „Smudskonkurrence" mellem Principalerne ophøre, maa de ogsaa have Garanti for, at Arbejderne ikke drive Smudskonkurrence indbyrdes; denne Garanti vil kunne ydes, naar *alle* gode Kræfter slutte sig til Foreningen, for i Fællesskab at raadslaa om de nødvendige Forholdsregler, der kunne tages for at standse dette Onde, om fornødent ved Henvendelse til Lovgivningsmyndighederne*).

I det foranstaaende har det „materielle" Spørgsmaal været det fremtrædende, og jeg har dog givet disse Linjer til Overskrift: „Materielle og *aandelige* Interesser"; jeg skal i denne Henseende henvise til min Artikel i Nr. 7, 27. Marts: „Fortid og Fremtid". Det maa blive klart for begge Parter, saavel for Principaler som Arbejdere, *at* skal de materielle Interesser fremmes, maa de aandelige ikke forsømmes, og jeg tror at turde paastaa, *at* den Principal, der beskæftiger et Antal aandelig dannede Arbejdere, i Længden staar sig bedre end den, der holder nogle „Opstablere", der ved det mindste *for dem* fremmede Ord begaa Læsebummerter, til Gene for Forfattere og til Skade for dem selv, da det giver selvforskyldt Korrektur, samt ogsaa til Skade for Principalen, da hans Materiale for det meste kommer til at lide under slemme Korrekturer.

Ogsaa her foreligger Tilknytningspunkter; hvad Principalforeningen ikke *alene* har kunnet magte, kan maaske naas ved fælles Stræben, nemlig en „*Fagskole*". Det vil være indlysende, at saa vel Foreningen som Principalerne vilde have Gavn af en saadan, ikke at tale om Forfattere, Redaktører og Korrektører. Som Indledning til en saadan Fagskole kunne maaske allerede til tilstundende Vinter tjene faglige Foredrag og Diskussioner, hvortil der gaves Lærlingene Adgang ved Billetter; der vil herved efter min Formening saas et Frø, som vil spire og bære gode Frugter, saa at man ikke i 1940 skal bebrejde Forfædrene at have for de materielle Interesser forglemt at pleje de *aandelige*.

Det er igennem *Aanden* (sand Dannelse), at Sejren skal blive vor, den er den eneste Bro, over hvilken en Overenskomst kan naas; lad Foreningens gode Kræfter holde sammen, og den *rette Aand* i Foreningen vil trives og vinde i Styrke til Held for Foreningen, til Held for Alle!

*) Om Forladelse Hr. —dt., er dette ogsaa Politik?

Korrespondance.

Aarhus, den 11. Juni 1880.

Søndagen den 6. Juni afholdtes Møde i „Kystpavillonen" til Dannelsen af en typografisk Forening for Jylland og Vedtagelse af Love for samme. Delegerede fra Randers (Westermann), Horsens (Gunst), Kolding (Fabricius), Vejle (Brandt), Ringkøbing (Stuhr) og Holstebro (Chr. Nielsen) vare komne tilstede. Efter at *F. H. Andersen* paa Indbydernes Vegne havde budt Velkommen og takket for den store Tilslutning til Sagen, hvori han saa et Bevis for dennes Betydning for den typografiske Stand, gav han en Meddelelse om de Byer, som havde givet Løfte om Tilslutning. Disse vare foruden Aarhus: Kolding, Vejle, Horsens, Randers, Silkeborg, Holstebro, Grenaa, Hjørring, Ringkøbing, Varde, Skive og Aalborg (sidstnævnte By dog kun betingelsesvis). Han udtalte dernæst det Ønske, at vi maatte faa Gavn og Glæde af Foreningen, der ikke, som nogle frygtede, skulde blive et Angrebsvaaben mod Principalerne, thi hvorledes end Forholdene udviklede sig, kunde den dog i yderste Tilfælde kun blive et Nødværgevaaben. Vor Opgave var at række værdige trængende Kolleger en hjælpende Haand, og haabede han, at det foreliggende Lovforslag i saa Henseende maatte tjene som brugbart Grundlag. *Westermann*, Randers, udtalte sig imod, at Foreningen skulde bruges enten til Angreb eller Nødværge, thi paa andet Grundlag end Rejseunderstøttelse kunde Principaler og Kolleger i Randers ikke gaa med til Samarbejde. Efter Fleres Udtalelse i samme Retning som Westermann tog *Harald Jensen*, Aarhus, Ordet, idet han bestemt hævdede, at det ikke var Meningen med Stiftelsen af denne Forening, at den skulde være en Strejkekasse *(Andersen:* Det er heller ikke *min* Mening!). Den var *kun* paatænkt stiftet som Rejseunderstøttelseskasse, hvilket man ogsaa let vilde kunne se af Forslaget til Lovene. Derefter gik man over til Valg af en Dirigent og to Sekretærer; til Dirigent valgtes A. L. Hey, Aarhus, og til Sekretærer Faktor Bech og Th. Jensen, begge af Aarhus. Efter at Lovene, hvis Behandling fremkaldte en livlig Diskussion, vare vedtagne og til hvilke der foruden af de Delegerede var stillet Ændringsforslag fra Varde og Skive, skredes til Valg af en foreløbig Styrelse, hvis Udfald blev, at Lind, Hey, Odense, Møller og O. V. Hansen valgtes med stor Majoritet, henholdsvis som Formand, Næstformand og Medbestyrere (Kassereren maa i Følge Lovene ikke være i Styrelsen). *Lind* frabad sig Valget, idet han takkede sine Kolleger for den Tillid, de havde vist ham; men hans Tid var for optaget til, at han turde paatage sig dette Arbejde, og han undrede sig over, at Stemmerne vare faldne paa ham, da han saa bestemt havde udtalt i Forvejen, at han hverken kunde eller vilde paatage sig Hvervet. I hans Sted valgtes da *Harald Jensen*, og paa almindelig Opfordring lovede han foreløbig at overtage Pladsen, indtil en endelig Styrelse var valgt. Han udtalte dernæst paa Aarhus-Kollegernes Vegne en hjærtelig Tak til de Mænd, som vare komne til Stede fra andre Byer og takkede dem for de værdifulde Bidrag, de havde ydet for at gøre Lovene saa gode og nyttige som muligt, samt bad dem, naar de kom hjem, at bringe deres Kolleger en Hilsen og Tak fra Aarhus.

Dermed vare Forhandlingerne til Ende, og man skiltes ad for at samles lidt senere ved en Bolle Punsch.

Naar man ser tilbage paa denne Dag, maa man glæde sig ved at se den Kollegialitet og Enighed, der viste sig i at give Forhandlingerne et saa godt og smukt Resultat som muligt. At dette er lykkedes, og Foreningen bygget paa

et humant og sundt Grundlag, tør vist frit paastaas. Det fortjener ogsaa at bemærkes, at Principalerne i denne Sag synes at ville samarbejde med deres Arbejdere. Randers' tre Principaler havde saaledes gennem deres Delegerede stillet Forslag om, at Principalerne skulde betale dobbelt Kontingent. *J.*

Aarhus, den 14. Juni 1880.

Søndagen den 13. Juni afholdtes ekstraordinær Generalforsamling i den herværende Rejseunderstøttelseskasse. Til Bestyrelse for den herværende Lokalforening valgtes Faktor *Bech* som Formand og Kasserer, som Medbestyrere *Gredsted* og *Lind* og som Revisorer Faktor *Langmack* og *Joh. Lund*. Derefter foretoges Prøvevalg paa Hovedbestyrelse, Revisorer og Kasserer til „Jyllands typografiske Forening" med følgende Udfald: *Harald Jensen*, Formand, *A. L. Hey*, Næstformand, *Odense*, *Weber* og *Th. Jensen* (alle af Aarhus) som Medbestyrere; Revisorer: *Westermann* og *Christensen*, Randers; Kasserer: *F. H. Andersen*, Aarhus. *A.*

Idet vi efter Opfordring meddele nedenstaaende Love for „Jyllands typografiske Forening", skulle vi benytte Lejligheden til for vore jyske Kolleger at udtale vor Anerkendelse af den Virksomhed, de have udfoldet for at danne Foreningen. Vi bringe dem vor Lykønskning til Værkets Fuldbyrdelse og ville haabe, at de maa have Glæde af deres Arbejde. En særlig Tak bringe vi dem for, at „Typograf-Tidende" er valgt til Foreningens Organ; at det altid vil være os en Fornøjelse at optage deres Meddelelser, behøve vi vel ikke at forsikre om. *Red.*

Love for Jyllands typografiske Forening.

(Stiftet 6. Juni 1880, traadt i Kraft 1. Juli 1880.)

Foreningens Formaal.

§ 1. Foreningens Formaal er: ved Sammenslutning mellem Jyllands Typografer at sikre rejsende Kolleger en passende Understøttelse overalt i Jylland samt andre Steder, hvormed Foreningen kan opnaa Forbindelse med Hensyn til Rejseunderstøttelse.

Dette Formaal søges opnaaet ved Dannelsen af Lokalforeninger i de Byer, hvor mindst 3 Medlemmer findes, med en Hovedbestyrelse i Aarhus. De Byer, hvis Medlemsantal er under 3, slutter sig til den nærmeste Lokalforening.

Almindelige Bestemmelser.

§ 2. *Bestyrelsen* bestaar af en Formand, en Næstformand og tre Medbestyrere, som have Sæde i Aarhus og besørge Forretningsgangen, samt Formændene (der tillige skulle være Kasserere) i de lokale Foreninger.

Hovedbestyrelsen i Aarhus vælges af hele Foreningen. Funktionstiden er 2 Aar. Afgang sker skiftevis med 2 og 3 hvert andet Aar og bliver Lodtrækning at foretage efter 1 Aars Virksomhed, for derved at bestemme, hvilke af Bestyrerne der først skulle aftræde. Genvalg kan finde Sted. I Tilfælde af et Bestyrelsesmedlems Bortrejse eller Fratrædelse skal Bestyrelsen straks udsende Stemmesedler, for derved at supplere sig med et nyt Medlem. Revisorerne vælges ligeledes af hele Foreningen, men disse maa ej have Sæde i samme By som Hovedbestyrelsen. — Hovedkassereren vælges af hele Foreningen for et Aar ad Gangen. Han skal have Bopæl i Aarhus og Kassen og Bøgerne skulle til enhver Tid staa til Eftersyn for Bestyrelsen med 2 Dages Varsel.

§ 3. *Bestyrelsesmøde* afholdes, naar Hovedbestyrelsens Medlemmer i Aarhus finder det paatrængende nødvendigt, eller naar mindst 20 Medlemmer og 2 Lokalbestyrelsers Formænd forlange saadant, og paa hvilket Møde de foreliggende Sager ville komme til Afgørelse. Rejseudgifter hertil (ikke Diæter) udredes af Hovedkassen.

Sager af ekstraordinær Beskaffenhed kunne kun afgøres ved Afstemning blandt samtlige Foreningens Medlemmer.

§ 4. *Foreningens Regnskab* bliver at fremlægge hvert Halvaar (i Juli og Januar), og et Aftryk af dette, forsynet med Hovedbestyrelsens samt Revisorernes Underskrift, skal tilsendes samtlige Lokalforeninger til Undersøgelse og eventuel Godkendelse inden Udgangen af nævnte Maaneder.

§ 5. *Medlemsbidraget* er 15 Øre ugentlig, hvoraf de 5 Øre skulle tilflyde Hovedkassen og indsendes i Slutningen af hvert Kvartal; Resten beholder vedkommende Lokalforening til dermed at dække Rejseudgifterne. Naar Forholdene nødvendiggøre det, er Bestyrelsen berettiget til at udskrive et ekstraordinært Kontingent, som dog kun maa opkræves to Uger ad Gangen og ikke overstige 25 Øre ugentlig.

Arbejdsløshed, Sygdom og Indkaldelse til Militærtjeneste fritager for Kontingent.

§ 6. Ethvert Medlem erholder, idet han forlader sin Plads for at søge Arbejde i andre Byer, en Medlemsbog, hvori vedkommende Lokalforenings Formand paategner, til hvilken By den Arbejdssøgende agter sig, samt udbetaler ham 40 Øre for hver løbende Mil til denne, hvor han ligeledes, hvis intet Arbejde erholdes, atter faar Bogen paategnet og Understøttelsen udbetalt til næste By, og saa fremdeles. Understøttelsen maa ikke overstige 3 Kr. Over $^1/_2$ Mil regnes for fuld Mil, under $^1/_2$ Mil regnes ikke.

Kassereren modtager af den Rejsende Kvittering for det udbetalte Beløb og indfører Udbetalingen i Medlemsbogen.

§ 7. Ingen, som har arbejdet indenfor denne Forenings eller andre Kassers Omraade uden at have været Medlem, erholder nogen Understøttelse, og maa derfor den Rejsende kunne legitimere sig med Medlemsbog eller andet Bevis. Enhver Typograf, der ved Foreningens Oprettelse arbejder paa et af Jyllands Bogtrykkerier, men desuagtet først senere indtræder i Foreningen, betaler ved sin Indtrædelse 15 Øre for hver Uge, der er hengaaet siden 1. Juli 1880, dog ikke over 3 Kr.

§ 8. Et Medlem, som rejser i Plads, er ikke berettiget til Understøttelse; dog kan vedkommende Lokalforenings Bestyrelse i enkelte særlige Tilfælde, hvor det er paatrængende nødvendigt, hjælpe ham med et Laan, som tilbagebetales til den Forening, hvortil den By hører, hvor han har Kondition. Dette indføres i Medlemsbogen, og forinden Kvittering fra Formanden foreligger i samme for Tilbagebetalingen, kan han paa ny ingen Understøttelse erholde.

§ 9. Den Rejsende skal i Tilfælde af, at der tilbydes ham Arbejde i den By, hvortil han er kommen, modtage Pladsen (for saa vidt denne efter de derværende Typografers Skøn er antagelig); i modsat Fald mister han sine Rettigheder til at hæve Understøttelse i Jylland; dog ikke i Tilfælde af, at han kan bevise, at han er paa Rejse til en anden By, hvor der er tilbudt ham Arbejde.

§ 10. Indtil Forbindelse opnaas med Udlandet, kan en Rejsende ikke erholde Understøttelse i samme By med kortere Mellemrum end $^1/_2$ Aar. Saasnart Forbindelse er opnaaet, kan han kun erholde Understøttelse med 1 Aars Mellemrum.

§ 11. Udbetaling af Understøttelse finder kun Sted i de Byer, hvor en Lokalforening findes, til hvilken altsaa de denne underliggende Byer have, i Slutningen af hver Maaned, at indbetale det fulde Kontingent, 15 Øre ugentlig.

Den Rejsende kan kun erholde Understøttelse i den By, hvortil Bogen er paategnet.

§ 12. Skulde den Rejsende i en af de mellem to Lokalforeninger liggende Byer erholde Arbejde, tilbagebetaler han til den Forening, hvortil Byen hører, det tiloversblevne Beløb af Understøttelsen og modtager herfor Kvittering.

§ 13. Skulde det ved Kontingentet indkomne Beløb ikke være tilstrækkeligt, enten paa Grund af vedkommende Lokalforenings mindre Antal af Medlemmer eller et uforholdsmæssigt stort Antal Rejsende, skal det øjeblikkelig indberettes til Hovedbestyrelsen, der da tilsender vedkommende Forening et passende Beløb, indtil Balance kan opnaas, og afgives herfor Kvittering.

§ 14. I Slutningen af hvert Kvartal skulle samtlige Lokalforeninger til Hovedbestyrelsen indgive et nøjagtigt Regnskab over samtlige Indtægter og Udgifter i Kvartalet; hvad Hovedkassen indeholder over 50 Kr., skal gøres frugtbringende.

§ 15. De i de forskellige Lokalforeninger mulig tiloversblivende Midler forblive i disses Værge. Hvad der ved Kvartalets Slutning overstiger 15 Kr., indsendes til Hovedkassen.

§ 16. Sager, Foreningen angaaende, Halvaars-Regnskabet m. m. offenliggøres i „Typograf-Tidende", hvoraf der i hver

Lokalforening skal holdes 1 Eksemplar, som betales af vedkommende Lokalforenings Kasse.

§ 17. Forandringer i disse Love kunne kun ske under hele Foreningens Medvirkning, enten ved Repræsentantmøde eller almindelig Afstemning ved simpel Majoritet.

§ 18. Disse Love skulle revideres paa et Møde i Juni 1881.

Forskelligt.

H. C. Andersens for mere end 30 Aar siden paa Tysk udkomne Udgave af hans samlede Værker er nu udsolgt. I Betragtning af de overordentlige Resultater, som Andersens Skrifter have opnaaet ogsaa hos det tyske Publikum — hans Eventyr have i det tyske Sprog oplevet i Pragtudgaven 20, i Folkeudgaven 21, hans „Billedbog uden Billeder" 16 Udgaver — har Ed. Wartigs Forlagsboghandel i Leipzig besluttet at foranstalte en ny Oversættelse af Digterens udvalgte Værker. Redaktionen af denne Udgave er betroet en berømt tysk Literaturhistoriker, Leopold Klatscher. Hele Foretagendet er beregnet paa 15—18 Leveringer, hver til 15 Ark.

— For nogle Dage siden — fortæller „Corresp." — fremstillede en flot klædt Herre sig for Principalerne i Darmstadt med Bøn om at understøtte hans syge Broder, som efter Sigende staar i Begreb med at *ville* opfinde en Sættemaskine. Iblandt dem, der havde tegnet sig for Bidrag, bemærkedes ogsaa en Principal med Mrk. 10, som sædvanlig om Lørdagen afknapper sine Arbejdere noget af deres alt i Forvejen lave Fortjeneste. Maaske han ogsaa paa samme Maade har forskaffet sig nævnte Sum for derved at vække Typografernes Interesse for en saadan Opfindelse!?

— I Nr. 11 meddelte vi, at Hr. Blanke, Redaktør af „D. Buchdr.-Ztg.", var faret i Harnisk i Anledning af et Andragende, som et Antal Typografer havde stillet om at faa Berliner Alderdomsforsørgelseskassen til at træde i Gensidighedsforhold til den centraliserede Alderdomsforsørgelseskasse af „Den tyske Understøttelses-Forening". Trods nævnte Herres mindre honnette Omtale og trods den af os omtalte Appel til Principalerne og Politiet, har Andragendet været debatteret paa to Møder i førstnævnte Kasse og er blevet vedtaget med overvejende Majoritet. Man kan godt forstaa, at Hr. Blanke er bleven dydig indigneret over dette Udfald og det kommer da ogsaa frem i en ny Leder, han har leveret angaaende dette Spørgsmaal, hvori det hedder: „Berliner Alderdomsforsørgelseskassen blev paa den Søndagen d. 9. Maj afholdte Forsamling udleveret til Forbundet. — — — Ikke en Gang et alvorligt Forsøg paa at sikre sig imod ubehagelige Konsekvenser af dette Gensidighedsforhold blev gjort fra Forbundsfjendernes (deriblandt Principalernes) Side; man overgav sig uden Kamp til Sejrherren" — klager han. Lad Manden blot blive ved med sit Danaer-Arbejde!

— „British and Colonial Printer" behandler det Spørgsmaal: af hvad Grund forholdsvis saa faa Sættere i London lade deres Sønner lære Typografien, og Bladet kommer bl. a. til et for vore engelske Kollegers moralske Opførsel mindre smigrende Resultat. Dommen lyder: „Uden Tvivl er en af Grundene den, at mange Trykkerier forlange meget høje Lærepenge, som det er vanskelig at tilvejebringe for den ved Kassen arbejdende Fader. Andre Trykkerier holde kun et meget indskrænket Antal af Læredrenge, idet de ere bundne ved det londonske Sætterforbunds Bestemmelser, i Følge hvilke Antallet af Læredrengene skal staa i Forhold til de paa et Trykkeri beskæftigede Typografer. Men en af Hovedgrundene er, derom ere vi — skriver Bladet — aldeles overbeviste, den moralsk lave Tone, som er almindelig fremherskende paa vore Sætterier. Det konvenerer ikke enhver, at lade sit Barn tilsmudske af de uheldigvis nu saa gængse saarende Ord og Talemaader, som han selv er nødsaget til at maatte høre paa. Vi have vistnok en lige saa høj Mening om vor Kunst som nogen, men vi maa tilstaa, at kun faa Trykkerier ere det, de skulde være. Der gives Folk, endskønt de maaske ere meget gode Arbejdere, som kun synes at føle sig vel, naar de kunne vælte sig i Smuds og gemene Talemaader og ved den allerringeste Foranledning udstøde de frygteligste Eder og Forbandelser. Saadanne Mennesker skulde straffes med Foragt eller ogsaa skulde man paa anden Maade lade dem vide, at der næres den dybeste Afsky imod dem af dem, der have Agtelse for sig selv og deres Medmennesker. Vi haabe, at disse Ord ere tilstrækkelige." Vi tro med „Correspondent" at turde fremsætte det Spørgsmaal, om disse Skildringer alene ere anvendelige paa de engelske Typografer?

— *En Typograf henrettet.* Nihilisternes Komité i Rusland har dømt Typograf Scharkoff til Døden og allerede eksekveret Dødsdommen pr. Dolk, fordi han, som tidligere har været Sætter ved det hemmelige Blad „Tschornii Peredjel", har forraadt Bladets hemmelige Trykkeri til Regeringen for at frelse sin Hals, hvilket dog, som man sér, ikke har nyttet ham noget.

Brevkasse.

Hr. **H. P. Hansen** m. Fl., Varde. Vi ville gerne optage et Gensvar fra Dem, men have dog Betænkelighed ved at optage det tilsendte i den Form, det er skrevet. Kunde De ikke indskrænke Dem til at meddele Fakta og saa vidt muligt undgaa Personligheder? Sligt bidrager ikke til Enigheden, og det er dog den, vi alle skulle lægge Vægt paa. Maaske vi i et Brev nærmere ville udvikle vor Mening for Dem.

Typografiske Kundgørelser.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 14. | København, den 3. Juli 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i Schouwsgade Nr. 2 („Lille Svanholm") for Enden af Danmarksgade, Vesterbro.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

C. F. Rasmussen (Nielsen & Lydiche).

J. V. Stammerjohann [udlært i Marts 1880 hos Mohr i Præstø] (Rigsdagen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udmeldte Medlemmer:

O. Liliegreen.

Jyllands typografiske Forening.

Herved gøres alle Vedkommende opmærksomme paa, at fra 1ste Juli 1880 udbetaler ovennævnte Forening, i Følge § 7 i dens Love, kun Rejseunderstøttelse til de Kolleger, som ved Medlemsbog eller andet gyldigt Bevis godtgør, at have været Medlem af en typografisk Rejseunderstøttelseskasse, uanset i Ind- eller Udlandet.

Aarhus, den 27. Juni 1880.

Hovedbestyrelsen.

Foreningen omfatter Dags Dato nedennævnte Byer (i de med Kursiv satte er der ingen selvstændig Forening, og foregaar altsaa ingen Udbetaling af Understøttelse; de henhøre under den By, der er nævnt umiddelbart *foran* dem): Kolding, Vejle, Horsens, *Odder*, Aarhus, Randers, *Grenaa*, Viborg, Aalborg, Skive, Holstebro, Lemvig og Varde*).

Ved Optælling af Stemmerne til Hovedbestyrelse, Revisorer og Kasserer for „Jyllands typografiske Forening" blev Resultatet saaledes: Til Formand valgtes *Harald Jensen* (93 St.); Næstformand *A. L. Hey* (89); Medbestyrere: *Th. Jensen* (92), *Weber* (91) og *Chr. Odense* (90). Til Revisorer *Christensen* (91), *Westermann* (51); derefter havde *H. Hansen* 48 St. (Alle af Randers). Til Hovedkasserer valgtes *F. H. Andersen* med 91 St. En Del Stemmer vare spredte, ligesom enkelte Byer helt eller delvis afholdt sig fra at stemme. — Da Hr. Westermann imidlertid var valgt til Formand for Randers Lokalforening og af den Grund erklærede ikke at kunne modtage Valget, har Hovedbestyrelsen besluttet, hvis ingen Indsigelse skulde indløbe derimod, at betragte Hr. H. Hansen som valgt. — Anmodning om Gensidighed er tilsendt forskellige udenlandske Understøttelsesforeninger.

*) At Ringkøbing mangler vil synes lidt underligt, men ved en Forglemmelse er det ikke kommet med i Korrespondancen om Mødet den 6. Juni, at Hr. Stuhr, som var Delegeret fra Ringkjøbing, strax ved Mødets Begyndelse udtalte, at det, at Ringkjøbing Kollegerne sendte en Delegeret, ikke maatte betragtes som ubetinget Tilslutning, men at de tværtimod vilde forbeholde sig fuldstændig Handlefrihed i saa Henseende.

Typografernes Sangforening.

Da det er nødvendigt, at Indøvelsen til den forestaaende Koncert tager sin Begyndelse snarest mulig, anmodes Dhrr. Sangere om i Aften at give talrigt og præcist Møde.

Styrelsen.

Provins-Foreningerne.

Efterretningen om, at „Jyllands typografiske Forening" er dannet og har vedtaget Love for sin Virksomhed, vil sikkert overalt blive hilset med Glæde af Typograferne. Vi bragte i sidste Nr. vore jyske Kolleger *vor* Lykønskning, og naar vi i Dag atter bringe denne Sag paa Omtale, er det fordi den efter vor Mening har saa stor Betydning, at man ikke ofte nok kan fremhæve den. Jyllands-Foreningens Dannelse er et Vidnesbyrd om, at den Modløshed, der efter 1876 greb alle, ogsaa for Provinsernes Vedkommende er paa Veje til at forsvinde, og skønt den nævnte Forening udelukkende er dannet med det Formaal at understøtte rejsende Kolleger, kan man ikke andet end glæde sig over, at den saa hurtig og saa enstemmig har vedtaget Lovene for sin Virksomhed, der begyndte 1. Juli. At Æren for dens Dannelse nærmest tilkommer vore flinke Aarhus-Kolleger, er vel de fleste paa det rene med, men ogsaa de to Foreninger i Ringkøbing og Varde, der endogsaa have opnaaet Gensidighed med det tyske Forbund, og det store Antal Kolleger, der har sluttet sig til „Jyllands typografiske Forening", ere et Bevis for, at de jyske Typografer have havt et klart Blik paa, at *Sammen-*

slutningen er det eneste rigtige, under hvilken Form denne end fremkommer. At de mange Rejsende ogsaa ved de Fordringer, de have stillet til deres Kollegers Godgørenhed, have bidraget deres til at skabe Foreningen, er sikkert nok, men derfor er det til saa meget større Ære for Jyderne, at de ikke have villet benytte det Middel, som man mange Steder er tilbøjelig til at anvende, naar der kommer for mange: at nægte enhver Understøttelse. Desuden er det til Gavn for alle, baade de Rejsende og dem, der yde Bidrag, at der er en bestemt Regel for, hvorledes der skal understøttes, og hvad vi sætte endnu mere Pris paa, er § 7 i Foreningens Love, at kun de, der have Bevis for at have opfyldt deres kollegiale Forpligtelser, hvor de have arbejdet, kunne faa Understøttelse. Det er det samme Princip, hvorefter Understøttelsen i de sidste $3^1/_2$ Aar har været udredet af vor Forening, og det skal nok efterhaanden vise sig, at det er det eneste rigtige. Vi kunne alle være enige om, at det er en Pligt at understøtte dem, der ere komne ud af deres Arbejde og derfor maa vandre om for at søge noget nyt, men disse Folk skulle ogsaa lære, hvis de ikke véd det i Forvejen, at der gives „ingen Rettigheder uden Pligter", og at de, naar de atter komme i Arbejde, straks maa indtage deres Plads i de understøttendes Rækker, hvis de ikke ville udsætte sig for under en ny Arbejdsløshed at blive udelukkede fra al Hjælp af dem, de kun søge, naar det kniber for dem. Vi tro, at Typograferne med en vis Tilfredsstillelse kunne sige, at deres Rejsende høre til dem, der ere bedst sikrede imod at lide Nød, og det er ogsaa et ønske, at det fremdeles maa blive saaledes; thi skønt mange af dem, der vandre paa Landevejene, ikke gøre vor Kunst synderlig Ære, er der dog ogsaa mange, som fortjene saa vidt muligt at hjælpes, for at de ikke skulle gaa til Grunde.

Vi have et Ønske at bringe frem, som vi haabe snart maa blive opfyldt, og det er, at Sjællands, Fyns og Lolland-Falsters Typografer inden lang Tid ville følge Jydernes Eksempel og enten danne en Forening for hver af Øerne eller ogsaa en fælles Forening, der skulde virke paa samme Maade som „Jyllands typografiske Forening". De Rejsende vilde da snart komme paa det rene med, at det galdt om at have Papirerne i Orden, naar de vilde rejse i Danmark; de, der ikke med det gode ville være sande Kolleger, skulle tvinges dertil, og Foreningerne ere et godt Middel til at hævde denne Anskuelse. Vi rette en indtrængende Opfordring til alle Kollegerne paa de nævnte Øer om at vaagne op af deres Dvale og slutte sig sammen for at værne om deres Interesser; de ville selv lide mest ved ikke at gøre det. „Den typografiske Forening" i København vil i hvert Tilfælde til enhver Tid strængt holde paa, at de tilrejsende skulle bringe Bevis for at have opfyldt deres kollegiale Forpligtelser, og kan nogen paa en bedre Maade opfylde disse, end ved at være Medlem af en Forening? Vi ønske i Standens Interesse, at det snart maa gaa op for dem, der endnu staa tilbage i denne Henseende, hvad der tjener dem bedst.

Gamle Bøger.

Af *Povl Strange.*

I.

Den danske Rimkrønike.

Paa Titelbladet staar: „Hær begynner thn̄ danskæ Krønicka well offuerseet oc ræth". Derunder en Figur i Harnisk med Kongekrone, Scepter og Rigsæble, staaende ved Vaabnet med de tre kronede, springende Løver. Det er den første danske Bog, der blev trykt i Danmark af den fra Holland indkaldte Bogtrykker Gotfrid van Ghemen, som bosatte sig i København 1495, og samme Aar udkom den ovennævnte danske Rimkrønike, som skal være skrevet af en Broder Niels, der var Munk i Sorø Kloster. Det er, som sagt, en Danmarkshistorie paa Vers, hvor enhver af de danske Konger (Bogen slutter med Kristian den første) meget kortfattet og meget naivt selv fortæller om sin Fødsel, sine Bedrifter, sin Død og Begravelse. Værket er 92 Sider i Oktav og trykt paa tykt, riflet Papir, der nu, efter 400 Aars Forløb, naturligvis er bleven lidt gulligt. Bogen er sat med en Mittel Gothisk, der mest ligner den af vore moderne Skrifter, vi kalde engelsk Gothisk. Det er ikke sandsynligt, at Gotfrid van Ghemen havde andre end denne Skrift i sit Trykkeri; thi baade Titlen og Overskrifterne ere satte med den samme. Senere fik han en mindre Skrift i samme Snit, en lille Cicero eller stor Korpus. For dog at skille de ofte temmelig lange Overskrifter fra Teksten, staar der foran hver af disse en Figur, som er paa samme Kegle og nærmest kan lignes ved en fed Paranthes med en fin Skygge. Der findes ikke Spor af Tegn i Bogen, ikke en Tankestreg, ikke en Gang et Punktum ved Værkets Slutning. Tal ser man heller ikke noget til; de blive erstattede med smaa Bogstaver af samme Skrift (xii = 12), og i Stedet for Sidetal øverst finder man nederst paa Siden smaa Bogstaver, som angiver Bladets Følgeorden. Som Eksempel skal jeg aftrykke en af Kongernes Historie; den er kun paa otte Linier. Verset er ikke vanskelig at forstaa, naar man kun husker paa, at th i Begyndelsen af en Stavelse erstatter d (then: den; ther: der), w i Slutningen af en Stavelse udtales som u (nw: nu), u som v (haffue: have).

(Oleff Margrets søn
i Eg*) wor oc kōnníng en stacket tÿd
tÿll ieg aff helsot døde
Meg hobes tÿll gud hā wor myg blÿd
han togh meg frā thn̄ nøde
I Sore**) hwíles nw myn kropp
och bídher ther dōmedaghe
Tÿll hā skal staa aff iorden op
och løn for werdskyld haffue.

*) I det i det kgl. Bibliotek værende Eksemplar er der paa denne Maade gjort Plads til et rødt Initialbogstav ved hver ny Konges Historie, men det er ikke paatrykt.

**) Sorø.

Trykkerstedet med Aarstallet staar bag i Bogen, ogsaa paa Vers, og da *det* forekommer mig at være mest interessant, skal jeg ogsaa aftrykke det:

Her ær wdtrycht oc wind laghz paa
the gernigher store oc somme smaa
Som Kongher aff Danmark i theris tÿdh
hwer wz seg haffuer haffth tÿl ÿdh
M. firæ hundrede halfæmtæsinnæ tywæ
paa fæmthæ aar*) ieg wil ey lywæ
Tha wor thñe Krønicke tryckt aff ny
wz Godfrid aff ghemen i Kiøbmahaffn by.

Jeg har set en Udgave af samme Bog, trykt 13 Aar senere i Duodez og med den ovenfor omtalte mindre Skrift. Her har man faaet større Begyndelsesbogstaver til hver ny Konge; men Titlen og Overskrifterne ere ogsaa her lige saa smaa som Teksten, og Interpunktionstegnene mangle endnu. Paa denne Udgave er Trykkerstedet ændret lidt, og alene af de efterfølgende Linier vil man se, at Skrivemaaden er lidt forbedret.

De fire første Verslinier ere de samme som i Udgaven 1495; saa kommer det ny Aarstal:

M. fæm hundrede paa thet ottænde aar
paa paaske affthen som wor i gaar*)
Tha wor thñne krønicke tryckt aff ny
wz Gotfrid aff ghemen i københaffn by.

*) M. = 1000, 490 dertil, paa femte Aar, altsaa: trykt 1495.
**) Altsaa: Paaskeaften 1508.

Avis-Sætternes Bevægelse.

Avis-Sætterne i Wien og Buda-Pesth have begyndt at røre sig for at faa en Lettelse i deres „hvide Slaveri", som man med Rette kan kalde deres fortrykte sociale Stilling. I Wien have de oprettet en „Zeitungssetzer-Klub", hvis Opgave det skal være, at arbejde hen til det oven antydede Formaals Opnaaelse, og i Buda-Pesth have de i en Skrivelse henvendt sig til den derværende Journalist-Forening med Anmodning om, at denne vilde lægge sin Indflydelse i Vægtskaalen for at faa Søndagsarbejdet for Avisernes Vedkommende afskaffet. Denne interessante Skrivelse lyder saaledes: „Undertegnede Sættere af samtlige ungarske og tyske Dagblade i Hovedstaden tillade sig herved at rette den ærbødige Anmodning til Bestyrelsen for Journalist-Foreningen, at den vil bevæge de Herrer Redaktører og Ejere af Aviserne til atter at holde op med Udgivelsen af de for længere Tid siden indførte Morgenblade.

At definere Nødvendigheden af vor Bøn, samt hvilken skadelig Indflydelse det uafbrudte Arbejde Nat og Dag, uden at have saa meget som en eneste Hviledag, udøver paa den fysiske Organisme, er overflødig, da de ærede Herrer Journalister jo selv lide under denne Uskik, endskønt de i Almindelighed i Udøvelsen af deres Kald ikke arbejde saa længe og saa anstrængt, som Tilfældet er med Sætterne.

Vi ere ikke alene ved Nægtelsen af Frihed om Søndagen forhindrede fra enhver Adspredelse og Rekreation, som vi imidlertid mere end nogen anden Arbejderbranche kunde trænge til, idet vi hele Ugen igennem ved Dag og Nat ere anstrængte saavel aandelig som fysisk og maa arbejde i hin usunde, giftsvangre Trykkeri-Atmosfære, men vi ere ved vort Arbejde tillige holdt borte fra ethvert Familje- som ogsaa fra ethvert selskabeligt Liv, vi have hverken regelmæssigt Middags- eller Aftensmaaltid, ja, ofte levnes der os neppe Tiden til den absolut nødvendige Søvn; vi maa, kort sagt, ved vort uafbrudte Arbejde betragte os selv som udelukkede af det menneskelige Selskab. Vi ere fremmede i vort eget Hjem. Ved Ophævelsen af Mandags-Morgenbladene, hvilke Blade først begyndte at udkomme som en særlig Begunstigelse for Læserne paa en Tid, hvor overordentlige Tildragelser nødvendiggjorte hurtig Meddelelse, vil det avislæsende Publikum ikke i nogen Maade komme tilkort, da hverken krigeriske eller andre epokegørende Efterretninger ligge for, og de monotome Dagstildragelser kunne gerne komme et Par Timer senere til Publikums Kundskab, uden at Læsernes Interesser ville lide nogen Skade derved.

Et af de mest fremragende Hovedstads-Blade ytrede sig forleden over Indholdet af et Mandags-Morgenblad som følger: (her følger et Uddrag af en større Artikel, som Pesther „Lloyd" har offentliggjort i Sætternes Favør, hvilken Artikel vi dog paa Grund af dens store Omfang ikke kunne aftrykke). Dette taler tilstrækkeligt for Muligheden af Udeladelsen af Mandags-Morgenbladene. Vi bede derfor den ærede Bestyrelse for Buda-Pesth Journalist-Foreningen, om hvis Velvilje og Humanitetsfølelse vi ere overbeviste, at gøre sin Indflydelse gjældende ogsaa hos de udenfor Foreningen staaende Ejere af Aviser for Ophævelsen af Mandags-Morgenbladene. Ved Opfyldelsen af vor Bøn ville vi takke saa vel Journalistforeningen som ogsaa Ejerne af Dagbladene. Vi bønfalde i Retfærdighedens og Humanitetens Navn. Det kan ikke være den *frie Presses* Hverv, at opfostre *Slaver!*"

Mon ikke de fleste af *vore* Avissættere kunde have Anledning til at oplyse Publikum om deres mindre behagelige Stilling? Spørg t. Eks. „Morgenbladets" Sættere, om det er misundelsesværdige Vilkaar, under hvilke de arbejde! „Morgenbladet" er jo rigtignok et demokratisk Organ, der efter sin politiske Stilling skulde være det Blad, der gik i Spidsen med Hensyn til at give Arbejderne saa gode Vilkaar som muligt, men er det Tilfældet? Tværtimod. Arbejderne i Morgenbladet ere vist nok de daarligst stillede af alle københavnske Avissættere.

Hr. Redaktør!

Med Deres Bemærkninger under „Brevkasse" i sidste Nr. af „Typograf-Tidende" for Øje, skulle vi fatte os saa kort som det er os muligt overfor de Personligheder, hvormed Formanden for „Varde typografiske Viatikumskasse", Hr. S. *Frederiksen*, i sit Inserat i Nr. 12 overdænger os.

Først maa vi da spørge Hr. Frederiksen: Hvad er egenlig Grunden til, at han er bleven saa overmaade vred paa os? Vi vide det sandelig ikke. Paa den General-

forsamling, der blev afholdt for at drøfte, om vi skulde sende en Repræsentant til Aarhusmødet eller ikke, vare *alle* Foreningens Medlemmer, med Undtagelse af Hr. Frederiksen, *imod* at sende en Repræsentant — men *derfor* er han dog ikke berettiget til i Typografernes Organ at betegne os som „Hjemmefødte", der „ligge i Dvale" og ikke ere „kollegiale", hvilke Udtryk Hr. Frederiksen saa smagfuldt betjener sig af. Det er næsten „et Tilfælde, der ser ud som en Tanke," at Hr. Formanden var den *eneste*, der stemte for at sende en Repræsentant til Aarhus. Synes Hr. Fr. virkelig, at en saa lille Forening som vor — den tæller nu kun 5 Medlemmer og har kun bestaaet i godt et halvt Aar, i hvilken Tid den har havt temmelig betydelige Udgifter — kan bære en Udgift som den, der fordres til en Rejse til Aarhus? Varde er jo da heller ikke den eneste Forening, der ikke sendte Repræsentant; mon Hr. Fr. ikke ogsaa, for Konsekvensens Skyld, vil give andre en Overhaling? Saa raillerer han over de foreslaaede Rejsepenge — 10 Kr. —; men erindrer han da slet ikke mere, at *han selv* fandt denne Sum passende; „det har jeg ogsaa tænkt mig", sagde Hr. Fr. Han misbilliger Forslaget om, at vi skulde forhøre i Ringkjøbing, om ikke begge Foreninger kunde slaa sig sammen om en Repræsentant; men han har vist glemt, at *det* stemte han ogsaa for. Det kan jo nok være, at han bagefter er kommen i Tanker om, at han vilde have handlet anderledes end han gjorde; men saa skulde han virkelig have beholdt de Tanker ved sig selv og ikke røbet et saadant Vægelsind.

Det havde ogsaa været nok saa kollegialt handlet af Hr. Fr., om han havde ladet være med at behandle de Kolleger, han daglig maa færdes iblandt, paa en saadan Maade — næsten som om vi vare Skoledrenge —, thi derved bidrager han sandelig ikke til Opnaaelsen af, hvad der tilsigtes: Fuldstændig Enighed og Sammenhold mellem Typograferne.

Varde, den 28. Juni 1880.

Paa „Ribe Amtsbogtrykkeri":
C. J. Andersen. *H. P. Hansen.* *N. Jensen.*

Paa „Vestjyllands-Dagblads" Trykkeri:
Elias Wendt.

Fra Norge.

Af et Brev, som en tysk Kollega i Kristiania skriver til „Corresp.", hidsætte vi følgende: „Indtil nu er Kristiania typografiske Forening" kun traadt i Gensidighed angaaende Viatikum med „Unterstützungsv. Deutscher Buchdrucker"*), da man mangler Adresserne paa de forskellige andre Foreningers Styrelse; disse sidste anmodes derfor om, saafremt de ere villige til at træde i Gensidighed med Kristiania-Foreningen, at henvende sig til Formanden *Chr. H. Knudsen*, Pilestræde (Almuevennens Bogtrykkeri), Kristiania. — Styrelsen beskæftiger sig med Tanken om at foreslaa Medlemmerne strængere Bestemmelser for Viatikumskassen; disse skulle rettes imod hine svenske, norske og danske Kolleger, der arbejde i Byer, hvor der ikke findes nogen typografisk Forening, til Trods for at der arbejde tilstrækkelig mange Typografer, der med Lethed vilde kunne oprette og opretholde en saadan. Saaledes maa man t. Eks. i Stockholm gaa Tiggergang omkring paa Trykkerierne for at faa Viatikum, paa andre Trykkerier faar man Bøger at sælge i Stedet for Penge. Idet man derfor nægter de svenske Kolleger, der hidtil have været slemme til at benytte Rejsekassen, Viatikum, haaber man, at det skal bidrage til at Svenskerne ogsaa ville oprette Foreninger, med hvilke man saa i Tidens Løb kunde træde i Forbindelse; det samme gælder om de norske og danske Kolleger. — Med den typografiske Forening i Bergen, som tæller ca. 50 Medlemmer, vil man med det første sætte sig i Forbindelse for at faa oprettet et norsk Typograf-Forbund. I det Tilfælde, at denne Forening skulde bifalde Planen, har man tænkt paa at sende et Par Kolleger til de forskellige mindre Byer for at agitere. Sagen vil rimeligvis blive kostbar paa Grund af Norges store Omfang, men desuagtet kan det ikke skade noget at vove et Forsøg."

*) Fornylig er der dog ogsaa blevet forespurgt os, paa hvilke Betingelser „Den typografiske Forening" i København vilde træde i Gensidighedsforhold med Foreningen i Kristiania.
Red.s Anm.

Brevkasse.

Hovedbestyrelsen for „Jyllands typografiske Forening", Aarhus. Vi tiltræde gerne Deres Forslag, hvad Gensidighed med Hensyn til Understøttelse angaar. Derimod maa enhver, der vil optages i vor Forening, underkaste sig de sædvanlige Regler; i den Henseende kan der ingen Forandring ske.

— Hr. **A. Westermann**, Randers. Vi have allerede i vort Nr. 11 erklæret Diskussionen om Indsamlingen til Stæhr og Hr. Joh. L. Frandsens Forhold til samme for sluttet i dette Blad. Vi kunne derfor ikke optage Deres Artikel, der forøvrigt yderligere viser, at Hr. F. slet ikke i sin Tid har aflagt noget Regnskab for de Bidragydende, hvilket jo ogsaa tydelig nok fremgik af det Brev til Hr. Stuhr i Ringkøbing fra en af Indbyderne. som var optaget i Nr. 10.

— Hr. **H. P. Hansen** m. Fl., Varde. Tak!

Typografiske Kundgørelser.

Ny Bi-Indtægt

for Typografer i Provinserne kan erholdes mod at indsende Billet til „Illustreret Folkeblad"s Kontor, Gothersgade 81.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 15. | København, den 17. Juli 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Det bekendtgøres herved for Medlemmerne, at Foreningen med „Jyllands typografiske Forening" har afsluttet Overenskomst om Udredelse af Rejse-Understøttelse.

Opmærksomheden henledes paa, at ingen Typograf, som rejser herfra, vil faa Understøttelse i Jylland, uden at have Bog fra vor Forening. *Styrelsen.*

Jyllands typografiske Forening.

Herved gøres alle Vedkommende opmærksomme paa, at fra 1ste Juli 1880 udbetaler ovennævnte Forening, i Følge § 7 i dens Love, kun Rejseunderstøttelse til de Kolleger, som ved Medlemsbog eller andet gyldigt Bevis godtgør, at have været Medlem af en typografisk Rejseunderstøttelseskasse, uanset i Ind- eller Udlandet.

Aarhus, den 27. Juni 1880.

Hovedbestyrelsen.

Foruden med „Den typografiske Forening" i København har Foreningen opnaaet Gensidighed i Rejseunderstøttelse med „Unterstützungsverein deutscher Buchdrucker".

Siden sidste Bekendtgørelse have Hjørring og Silkeborg sluttet sig til Foreningen; sidstnævnte By slutter sig til Aarhus Lokalforening. Der er nu foruden Ringkøbing kun 10 à 12 Typografer i Jylland, som ikke have indmeldt sig.

Dhrr. Lokalforeningsformænd bedes til Hovedbestyrelsen at indsende en nøjagtig Fortegnelse over Medlemmerne, for saa vidt dette ikke allerede maatte være sket, samt afgive deres (Formændenes) Adresse, og hvor vidt Principalerne give Tilskud til Foreningen.

Breve til Hovedbestyrelsen bedes adresserede til Harald Jensen, Aagade 51, Aarhus.

Hovedkassererens Adresse er F. H. Andersen, Søndergade 39, 2. Sal, Aarhus.

Paa Grund af Forespørgsler, der ere indløbne til Hovedbestyrelsen, er der fra denne udsendt nogle Meddelelser til Formændene for Lokalforeningerne, hvoraf vi tro, at efterfølgende bør komme til offenlig Kundskab.*)

„Ved Lovens Udtryk i § 7 (eller andet Bevis) kan godt foreløbig forstaas, at Vedkommendes Principal og Kolleger, eller i Tilfælde af, at han er eneste Typograf, kun Principalen, attestere, at han har ydet Rejseunderstøttelse til sine rejsende Kolleger i den Tid, han har arbejdet paa Trykkeriet. Rigtigheden af denne Attest maa være bekræftet af Stedets Øvrighed; ellers er den kun gyldig i de Tilfælde, hvor vedkommende Formand kender Attestaternes personlige Underskrift, saaledes at der ingen Tvivl kan være om Forfalskning. — Denne Bestemmelse er ikke gyldig for Typografer, som sidst have havt Arbejde i Jylland.

Denne Bestemmelse har Hovedbestyrelsen troet, af Humanitetshensyn, at burde indsætte som Overgangsbestemmelse. Jo længere Foreningen har virket og jo mere dens Grundsætninger antages at blive udbredte, jo strængere ville Forholdsreglerne mod de Rejsende blive. Ville Dhrr. Kolleger paa Øerne ikke slutte sig sammen i Foreninger, maa de selv bære Følgerne."

Typografernes Sangforening.

Lørdag den 17. ds., Kl. 9, fortsættes **Sangøvelserne til den paatænkte Koncert,** hvorfor Dhrr. syngende Medlemmer anmodes om at indfinde sig præcise til den ovenfor anførte Tid.

Til *Søndag den 25. ds.* vil der blive foranstaltet **en Sammenkomst i Valby Kro** for Foreningens Medlemmer med Damer. Man samles Kl. $3^1/_2$ Eftm. i Valby Kro, hvor der da vil blive serveret en lille Forfriskning; derefter foretages en Spadseretur i Omegnen, og Kl. $7^1/_2$ vil der blive Fællesspisning, hvorefter der vil blive danset til ca. Kl. $11^1/_2$.

Betalingen vil blive 2 Kr. pro persona.

Besøgende kunne medtages mod en yderligere Betaling af 50 Øre for Herrer.

Tegning kan ske paa Mødeaftenerne i Lokalet samt hos Styrelsen. — Listen sluttes Torsdag den 22. ds., Middag Kl. 2. *Styrelsen.*

Stiftelsen for Typografer.

Da der til førstkommende Oktober Flyttedag vil blive en Fribolig at bortgive i „Stiftelsen for Typografer", an-

*) I disse Meddelelser er der indløben den Trykfejl, at i 8. Linje fra neden staar: § 7, sidste Punkt; skal være: § 6, 2. Punkt.

modes de af Interessenterne, der maatte attraa samme, om at indsende Andragende til Styrelsen, ledsaget af Attester om Trang og Værdighed, inden Maanedens Udgang.

København, i Juli 1880.

Fra Norge.

De er maaske tilbøjelig til at tro; Hr. Redaktør, naar De saadan uden videre modtager en Korrespondance fra Norge, at „Forholdene" heroppe ere særdeles anmærkningsværdige, og at disse Forhold kunne paaregne Interesse i vide Kredse. Jeg vil derfor skynde mig med at erklære, at nogen opsigtsvækkende Nyhed saa langt fra kan meddeles i dette Brev, at mange af Deres Læsere ville forundre sig over, at der i Norge er saa lidet af Interesse paa det typografiske Omraade.

Hvad der for Øjeblikket særdeles interesserer os heroppe, er selvfølgelig, hvorledes Typograferne nu i den varme Sommer, medens de rige Folk rejse til Badeanstalterne, de rejsende fornemme Englændere ligge oppe ved Fjeldbækkene og fiske Ørred, og Turisterne gøre halsbrækkende Kunster paa Toppen af Skagastølstinderne, skulle opholde Livet paa en nogenlunde skikkelig Maade. Vi ere saa vel vante til, at naar Stortinget ved Sct. Hanstider har afsluttet sine Forhandlinger, en hel Del Sættere da blive henviste til for adskillige Maaneder at „suge paa Labben", som det hedder paa norsk, en Levemaade, som Vedkommendes Kolleger kun med Sorg kunne være Vidne til.

Intet Under derfor, at man mod Slutningen af forrige Aar endelig gjorde Alvor af, inden „Den typografiske Forening" at oprette en Arbejdsledighedskasse, samtidig med at man strøg de særskilte Medlemmer af Viatikumskassen, saaledes at for Eftertiden ingen kunde erklære, at han opfyldte sine kollegiale Forpligtelser ved at betale de *4 Øre* ugenlig til den sidstnævnte Kasse. I de ved Nytaar vedtagne nye Love for Foreningen bestemtes det, at man maatte have været Medlem i 6 Maaneder for at kunne nyde godt af Arbejdsledighedskassen, og som Følge heraf vil Udbetalingen af Understøttelsesbidrag begynde den 1. Juli. Det synes imidlertid for Øjeblikket, som om Kravene paa Understøttelse ville blive mindre, end man egentlig havde ventet, idet flere Trykkerier ikke have saa lidet Arbejde. At der bliver nogen Ledighed, kan ikke betvivles, men det tør forudsættes, at Kassen, trods det, at Understøttelsesbidraget er sat saa højt som 8 Kr. ugenlig, nogenlunde let vil kunne bære Udgifterne. At Arbejdsledighedskassen er et meget betydningsfuldt Led i vort Foreningsliv, er vor faste Overbevisning, ligesom det forstaas deraf, at Foreningens Medlemsantal, trods den forbitrede Modstand mod Reformerne i Lovene og trods det forhøjede Kontingent, ved Kassens Oprettelse steg til næsten det dobbelte.

Vi have imidlertid Grund til med blandede Følelser at se Fremtiden i Møde. Smudskonkurrencen, den Orm, som tærer paa vort Fag her som alle andre Steder, vil efter al Sandsynlighed ret faa Anledning til at udfolde sig, efter at Stortinget i Aar kort før sin Opløsning har besluttet, at alt Arbejde for det offentlige herefter bliver at udføre efter derom indgivet Anbud (Licitation), og Bogtrykkerne blive vel af de første, hvem dette Paabud ville gaa ud over. Hvor berettiget det i og for sig kan være, at Statens saa vel som den Privates Arbejde bliver udført paa den billigste Maade, maa det dog her tages i Betragtning, at den Mangel paa Organisation, som saa særlig er raadende blandt vore Bogtrykkerprincipaler, ved en Lejlighed som denne vil lede til sørgelige Konsekvenser saa vel for Principalerne selv som for Arbejderne, hvilke sidste vel maa bære en væsenlig Del af Deficiten.

Samarbejdet mellem Principal og Arbejder — den sidste repræsenteret ved Foreningen — bliver stedse vanskeligere; det synes at være umuligt for den førstnævnte at indse, at Foreningen kun er baseret paa at hævde Arbejdernes Ret overfor urimelige Angreb, og at den saa vel paatager sig Forpligtelser som den kræver Rettigheder. Et betegnende Udtryk for Principalernes Tænkemaade blev givet i sidstleden Maj Maaned. I 1878 afgik Bogtrykker P. T. Malling ved Døden og for at hædre denne Mands Minde, udstedte „Den typografiske Forening"s Styrelse en Opfordring til Typograferne om at yde Bidrag til en Sølvkrans paa Mallings Kiste. Denne Opfordring blev efterkommet, rigtignok væsentlig af Foreningsmedlemmer, og en vakker Krans tilvejebragtes. For at vise deres Erkendtlighed, vilde Mallings Arvinger skjænke et Pengebeløb til Typograferne og efter forskellige Forhandlinger blev det endelig bestemt, at Pengebeløbet skulde anvendes til en ny Fane. En Komité, bestaaende af 3 Principaler og 3 Typografer, blev valgt for at bringe Tanken i Udførelse, og Fanen blev færdig til den 16. Maj 1879, efter at Inskriptionen var forandret fra „Bogtrykkerkunsten", som oprindelig forelaaet, til „Kristiania Bogtrykkere". Tidligere paa Vaaren havde imidlertid Typograferne under Standens gamle Fane („Vord Lys", fra 1840) givet en Serenade for Digteren Bjørnstjerne Bjørnson, og Foreningens Formand blev da fra Firmaet Grøndahl & Søn tilkendegivet, at Firmaet paa Grund af denne Ovation ikke længere vilde have den gamle Fane under sin Varetægt og at Foreningen fik tage den selv. Nu vilde da Principalerne forebygge, at den nye Fane skulde blive benyttet til lignende „Skændsel" og fik derfor i Gavebrevet bestemt, at den skulde staa under Varetægt af 6 Medlemmer af Standen, 3 Principaler og 3 Typografer, samt at den skulde opbevares hos Grøndahl & Søn. Den 17. Maj i Fjor deltog Fanen for første Gang i det Fanetog, som i Almindelighed plejer paa denne Norges Frihedsdag at gaa gennem Gaderne. Den i Gavebrevet omtalte Komité var ikke valgt og man hørte intet om dens Tilværelse. Men saa den 13. Maj i Aar modtog Styrelsen for „Den typografiske Forening" et Brev fra Grøndahl & Søn, hvori den underrettedes om, at hvis Typograferne vilde bidrage til at give den 17. Maj et festligt Præg, maatte de hurtigst muligt faa valgt 3 Svende til Medlemmer af Varetægtskomitéen, *da Principalerne allerede havde valgt deres 3 Medlemmer og deriblandt Formand*, uagtet det selvfølgelig var Givernes Mening, at hele Varetægtskomitéen skulde vælges af hele Standen i

Fællesskab. Styrelsen svarede, at den intet vilde have at gøre med Fanen, da den var skænket til Standen, og ikke til Foreningen, og at Styrelsen ikke vilde være afhængig af nogen Komité, ligesom det maatte synes naturligt, at naar en Del Principaler kunde vælge 3 af sine i Komitéen, maatte de ogsaa kunne vælge 3 Svende. Resultatet blev, at Foreningen den 17. Maj gik under den gamle Fane, nogle og tyve Mand, medens ogsaa en Snes Mand, deriblandt et Par Foreningsmedlemmer, sluttede sig til en Principal eller to og gik under Principalfanen. — Den hele Sag er naturligvis betydningsløs, uden for saa vidt den illustrerer Principalernes Opfattelse: at de kunne behandle deres Arbejdere ikke som voksne Folk, men som Børn.

Foreningen arbejder nu med Kraft paa at afslutte Overenskomst om Gensidighed i Viatikumsvæsenet med Foreninger og Forbund næsten over hele Evropa. Dette vil ogsaa være Foreningen en stor Støtte, ligesom der er noget smukt i den Tanke, at de typografiske Foreninger staa som en sluttet Broderkæde fra Pol til Middelhav. — Vore nærmeste Naboer, Svenskerne, er der derimod ingen Raad med. De komme som Græshopper over vor Viatikumskasse og rejse med det meste, men hvis Nordmænd eller andre komme til Sverige, maa de saa at sige betle sig til lidt Rejsehjælp. Vore Love i denne Retning maa ubetinget forandres i en nær Fremtid. De hjemle for Tiden at udbetale Viatikum til dem, som komme fra Steder, hvor ikke Forening bestaar, men hvis vi sige Stop hermed og *kun* udbetale Rejsehjælp til Foreningsmedlemmer, ville vi maaske tvinge Svenskerne til at organisere sig eller ogsaa faa de være Viatikum foruden. Og i Smaabyerne omkring i vort eget Land — det var ikke for tidligt, om man der aabnede Øjnene for Nytten og Nødvendigheden af at slutte sig sammen. Foreningen i Bergen er vor eneste Provinsforening, men den tæller jo ogsaa ca. 50 Medlemmer. Kan der ogsaa en Gang i Fremtiden her blive et Forbund for hele Landet? Vi ville ikke tabe Maalet af Syne, og saa faar Fremtiden gøre sit. *O. H.*

Korrespondance.

Varde, den 10. Juli 1880.

I Søndags afholdtes Generalforsamling i „Varde typografiske Viatikumskasse“ i Anledning af, at denne nu gaar ind under den jyske Hovedforening. Regnskabet for den Tid, Foreningen har bestaaet (fra 16. November til 1. Juli d. A.) fremlagdes og viste et Overskud af 1 Kr. 22 Øre. Det vedtoges, at Typograferne her skulle holde et Eksemplar af „Typograf-Tidende“ foruden det, der i Følge Lovene betales af Foreningen, og det oven nævnte Overskud fra den gamle Forening vil da blive anvendt hertil. — Til Formand for Lokalforeningen blev Undertegnede valgt.

H. P. Hansen.

Hr. Redaktør!

I Anledning af det Gensvar, som Dhrr. C. J. Andersen, H. P. Hansen, N. Jensen og Elias Wendt have erholdt optaget i „Typograf-Tidende“s Nr. 14, beder jeg dem godhedsfuldt at optage nedenstaaende Svar til Dhrr.

Det første Spørgsmaal som Dhrr. kommer med, er, at de ville vide Grunden til min Vrede; da jeg ikke selv ved af at være vred, hvad jeg noksom har vist overfor Dhrr., har jeg selvfølgelig ikke nogen Grund at angive. — Dernæst skriver Dhrr. at *alle* Foreningens Medlemmer, med Undtagelse af mig, vare *imod* at sende en Repræsentant til Aarhus; deri kan jeg ikke samstemme med dem, eftersom der før Generalforsamlingen var flere af Medlemmerne, som mente, at vi burde have en Repræsentant derop; men da Foreningen ikke kunde bære Udgifterne, der fordredes til en saadan Rejse, besluttede *nogle* af Dhrr. sig til at stemme imod, at vi sendte nogen Repræsentant, om det var for Ekstraudskrivningens Skyld eller noget andet, Dhrr. vare bange for, skal jeg lade være usagt; nok er det, de *tre* Herrer stemte imod, og de havde jo, da vi kun vare *fire* Medlemmer til Stede, Majoriteten — stor Majoritet, som jeg ogsaa bemærkede i mit forrige Inserat, den 26. Maj. — Hvad Kollegialiteten angaar, da kender Hr. H. vist ikke stort til, hvad det vil sige at være kollegial, hvorpaa hans Forhold ved Trykningen af Viatikumsbøgerne var et godt Bevis. Ang. de 10 Kr. i Rejseudgifter, der vistnok var foreslaaet af mig, da kan jeg ikke sige, at jeg har „*railleret*“ meget stærkt derover; jeg syntes netop, at da Foreningen ikke kunde bære den Udgift, vare vi dog 5 Medlemmer, som nok kunde have ofret *2* Kr. hver, hvad jeg ogsaa har udtalt mig om overfor Dhrr. og paa den Maade kunde Kassen jo ikke lide noget Skaar, og Rejseudgifterne kunne jo ogsaa være store nok, naar vedkommende Repræsentant kunde faa Rejsen frem og tilbage betalt. — Hvad Forslaget om, at vi skulde forhøre os i Ringkøbing, om ikke begge Foreninger kunde slaa sig sammen om en Repræsentant, angaar, da skal jeg kun bemærke, at Dhrr. ere paa Vildspor med, at jeg skulde have stemt for Forslaget, eftersom *der slet ingen Afstemning afholdtes derover*. Det blev nemlig paatalt af Hr. Andersen (og Hansen, saa vidt jeg erindrer) om vi ikke skulde forhøre os i Ringkøbing desangaaende, hvortil Hr. Wendt svarede, at det kunde vi jo godt, da der maaske var Mulighed for, at Typograferne i Ringkøbing vilde gaa i Fællesskab med os, og da der altsaa var Stemning for at forhøre os desangaaende, blev det overdraget mig at skrive dertil, men fik da benægtende Svar fra Foreningen i Ringkøbing, som jeg allerede har meddelt i mit forr. Inserat, saa hvis Dhrr. havde husket rigtig efter hvorledes det gik til med Forslaget, vilde de vist ikke have set noget „*vægelsindet*“ fra min Side, thi jeg har endnu de samme Tanker, som jeg havde baade før Generalforsamlingen og den Dag, den afholdtes, og heller ikke har jeg holdt mine Tanker hemmelige for Dhrr., saa jeg véd ikke hvad de, naar de tænke dem lidt om, mene med, at jeg skulde have stemt for Forslaget.

Til Slutning skal jeg kun bemærke, at det er mig en stor Glæde at se, at Hr. Hansen m. Fl. har valgt det

meget smukke Valgsprog: „*Fuldstænig Enighed og Sammenhold!*“, hvad Hr. H. P. Hansen til Dato endnu ikke har vist overfor sine Kolleger i Varde. Gid dette Valgsprog maa lykkes, ikke alene her i Varde, men over det hele Land!

Varde, den 11. Juli 1880.

S. Frederiksen.

* * *

Vi skulle til Hr. Frederiksens Udtalelser, som vi have forkortet noget, knytte det Ønske, at Diskussionen om denne Sag maa være sluttet hermed. Vi ville haabe, at Dhrr. Kolleger i Varde maa blive enige om at varetage deres Forenings Interesser, da det ser lidt underligt ud, at saa faa ikke have kunnet vedligeholde Enigheden længere end til de havde faaet Foreningen dannet; det maa vel dog ikke være vanskeligt at oprette denne igen, da det jo lader til, at de alle anse det som det rigtigste. *Red.*

Forskelligt.

I Anledning af Kongeriget Belgiens halvtredssindstyveaarige Jubilæum for sin Uafhængighed, foranstalter Central-Bestyrelsen for det belgiske Typograf-Forbund en *international typografisk Kongres* den 18. og 19. Juli i Bryssel, og opfordrer alle udenlandske Selskaber til at sende Delegerede til denne. Dagsordenen indeholder bl. a. følgende Punkter: Solidaritet imellem samtlige typografiske Organisationer uden Forskel af Nationalitet; Nytten af en Tarif med et Minimum i enhver By; Modstands-, Arbejdsløsheds- og Rejseunderstøttelser; Regulering af Lærlinge-Væsenet; Kvindearbejde; Oprettelsen af Pensionskasser og Oprettelsen af Produktiv-Trykkerier. Forhandlingerne føres udelukkende i det franske Sprog og en Del Selskaber har allerede meddelt deres Deltagelse i Kongressen, medens andre, som f. Eks. det tyske og det italienske Forbund ikke have troet at burde afgive nogen bindende Erklæring.

— *Udstilling af Bogtrykkeri-Frembringelser.* Ffter hvad et schweizisk Blad meddeler, afholdes i den nærmeste Fremtid i London en Udstilling over Bogtrykkerkunstens Frembringelser og alle dertil hørende Hjælpemidler, saasom: Maskiner, Typer o. s. v. Udstillingen vil blive meget interessant og antage en international Karakter, thi fra Frankrig, Tyskland og de Forenede Stater er der allerede sket Anmeldelser om Deltagelse

Brevkasse.

En aarhusiansk Kollega! Mange Tak for de sendte Oplysninger, de vare særdeles velkomne. Dog havde det været mig kærere at takke Dem ad anden Vej end nærværende. Jeg beder Dem opgive mig Deres Adresse, saa skal De nærmere høre fra mig.

Varde, den 10. Juli 1880.

H. P. Hansen.

Typografiske Kundgørelser.

Gunstig Chance for en Begynder.

Et mindre Trykkeri med alt Tilbehør — undtagen Presser — er meget billig til Salg; det beror for Øjeblikket i en Provinsby, i hvis Nærhed en Avis med gode Udsigter til et heldigt Udfald kan oprettes. Billet, mrkt. *Bogtrykker*, indlægges paa Bladets Ekspedition.

Negrograf

er et nyopfundet Apparat, ved hvilket man med den største Lethed og uden Brug af en Presse af ethvert Skriftstykke i meget kort Tid kan tage 150—200 dybsorte Aftryk med Bogtrykfarve.

Apparatet maa ikke forveksles med de bekendte Aftrækskasser, kaldet Hektograf etc.

Negrografen leverer rene litografiske Tryk, hvilke ligesom andre Tryksager nyde Porto-Begunstigelser og ikke blegne.

Jeg leverer Negrografen i det største Kancelliformat inkl. samtlige Utensilier, som Valser, Blæk, Farve etc., og Brugsanvisning samt Kasse-Emballage

for kun 12 Rm. — pr. Postopkrævning.

Carl Minde i **Leipzig.**

Gravesens Middagsabonnement,

Lille Helliggejststræde 4, 1. Sal,

anbefales til ærede Kollegers Opmærksomhed med 2 Retter god og veltillavet Middagsmad à 50 Øre Portionen. Der serveres saa vel i som ud af Huset. Spisetid 1—4.

Et møbleret Værelse med egen ugenert Indgang samt Kost, Logis og Opvartning kan faas straks eller til 1. Avgust for 10 Kroner ugentlig. Lille Helliggejststræde 4, 1. Sal.

Abonnement paa „Typograf-Tidende“,

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 16. | København, den 31. Juli 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Lørdag den 14. Avgust, Kl. 9½ præcise, afholdes den *halvaarlige ordinære Generalforsamling* i Foreningens Sommerlokale.

Foreløbig Dagsorden:

1. Regnskabets Godkendelse.
2. Forelæggelse af Budgettet for det kommende Halvaar.

Styrelsen.

Da en af Mapperne med de udenlandske Blade er bleven borte for nogen Tid siden, anmodes de, der maatte være i Besiddelse af den, om snarest at sende den tilbage til Kasserer *Berg*.

Det bekendtgøres herved for Medlemmerne, at Foreningen med „Jyllands typografiske Forening" har afsluttet Overenskomst om Udredelse af Rejse-Understøttelse.

Opmærksomheden henledes paa, at ingen Typograf, som rejser herfra, vil faa Understøttelse i Jylland, uden at have Bog fra vor Forening. *Styrelsen.*

Jyllands typografiske Forening.

Herved gøres alle Vedkommende opmærksomme paa, at fra 1ste Juli 1880 udbetaler ovennævnte Forening, i Følge § 7 i dens Love, kun Rejseunderstøttelse til de Kolleger, som ved Medlemsbog eller andet gyldigt Bevis godtgør, at have været Medlem af en typografisk Rejseunderstøttelseskasse, uanset i Ind- eller Udlandet.

Aarhus, den 27. Juni 1880.

Hovedbestyrelsen.

Typografernes Sangforening.

De af Deltagerne i Roskildeturen, der maatte have Eksemplarer af de Bøger og Partier, der bleve benyttede paa denne, liggende, anmodes om snarest at aflevere disse, da der endnu mangler 4 Bøger og 6 Partier.

Lørdag den 31. ds., Kl. 9, fortsættes **Sangøvelserne til den paatænkte Koncert,** hvorfor Dhrr. syngende Medlemmer anmodes om at indfinde sig præcise til den ovenfor anførte Tid.

Til Søndag den 8. Avgust vil der, for saa vidt et tilstrækkeligt Antal Deltagere tegner sig, blive foranstaltet *en Udflugt til Lyngbg og Sorgenfri.* Man samles paa Københavns Banestation Kl. 3 Eftermiddag, for at afgaa med Toget Kl. 3,25. Efter Ankomsten til Lyngby indtages en lille Forfriskning, hvorefter der spadseres i Sorgenfri og Omegn til ca. Kl. 7, da Fællesmaaltid vil finde Sted. Der returneres til København med det sidst afgaaende Tog.

Betalingen vil blive 2 Kr. 50 Øre pro persona.

Besøgende kunne medtages mod en yderligere Betaling af 50 Øre for en Herre.

Tegning, der maa finde Sted senest Tirsdag den 3dje Avgust, kan ske hos Styrelsen samt i Foreningens Lokale Lørdag den 31. ds.

27. Juli 1880.

Styrelsen.

Jyllands typografiske Forening.

(Betragtninger af *en Jyde*).

Det er en Sandhed, at ovenpaa en Ophidselse følger i Reglen en Slags Slaphedstilstand, hvilken sidste kan være lige saa farlig som den første. Saaledes er dette da ogsaa Tilfældet med de typografiske Arbejdere i Danmark, der efter at Sindene i 1875 og 76 vare satte i saa stærk Bevægelse ved den Sammenslutning, som fandt Sted her i Landet i „Almindelig dansk Typograf-Forbund", for en stor Del trak sig modløse tilbage, da de indsaa, at de den Gang maatte trække det korteste Straa i Kampen for bedre Livsvilkaar, hvilket i Forbindelse med forskellige andre Omstændigheder, som jeg ikke her skulde indlade mig paa, for en stor Del maa tilskrives en Overvurdering af vore egne Kræfter. Dette maa imidlertid nu betragtes som et overvundet Stadium. Det kunde derfor ikke andet end glæde enhver dansk Typograf med Hjærtet paa rette Sted, da der for omtrent et Par Maaneder siden fra den typografiske Forenings Bestyrelse i Aarhus udgik Indbydelse til Dannelsen af en typografisk Forening for hele Jylland, hvilket i Forbindelse med den Beredvillighed, hvormed Typograferne i Aarhus ydede Penge til Sagens Fremme, bør paaskønnes. At der endnu vil kræves meget Arbejde forinden Foreningen kan siges at staa grundmuret, kan neppe betvivles, ligesom

der vil være adskillige Skær at klare i Form af Tvivl, Mismod og Ligegyldighed; men jeg haaber dog, at det nok skal lykkes, navnlig de Kolleger i Hovedbestyrelsen, paa hvem det nu særlig kommer an, at føre Foreningen frem og paa den rette Vej, og jeg har saa meget mere Grund til at tro, at det skal lykkes, da Indbyderne paa en enkelt nær, ere Medlemmer af Hovedbestyrelsen, og derfor med dobbelt Kærlighed og Interesse maa omfatte og pleje det Træ, de selv have plantet.

Ved Dannelsen af Jyllands typografiske Forening blev det i de fra Aarhus udsendte Cirkulærer navnlig fremhævet, at Foreningen vilde lægge Vægt paa en skarp Kontrol overfor de Rejsende, hvilket siden Forbundets Dage har kunnet føles manglede, idet der udbetaltes Understøttelse til *enhver*, baade værdige og uværdige og uden at der fordredes noget egentlig Bevis af vedkommende for selv at have *ydet*, hvorved Dovenskab og Lyst til Leddiggang mere og mere trivedes. Som jeg ser af Foreningens Love, der ganske vist kunne trænge til en Revision, men dog ere brugbare, er det ogsaa dens Hovedopgave at gennemføre dette og, hvad der ligeledes er af stor Betydning, at udbetale Understøttelse ligelig (saa vidt mulig) overalt i Jylland; men for at dette kan ske er det ogsaa nødvendigt, at Kollegerne saavel paa Vest- som paa Østjyllands Kyst slutte sig til Foreningen, hvilket jeg af „Typograf-Tidende" ser da ogsaa er Tilfældet, med Undtagelse af en enkelt mindre By, der, ganske vist ikke i *Sagens* Interesse, endnu ikke har givet sin Tilslutning og som vel altsaa mener at staa sig bedst ved ikke at slutte sig til den større Forening; men de kunne jo have deres *vægtige* Grunde, Grunde, som jeg imidlertid ikke har den Ære at kende.

Ved Dannelsen af denne Forening ere Typograferne overalt i Jylland som Medlemmer af Foreningen ligestillede med Hensyn saa vel til Goderne som til Byrderne. Hidtil har det jo navnlig været saaledes, at Byerne paa Østkysten have maattet tage de største Byrder, medens derimod Byerne ude ved Vesterhavet og Hederne have havt en forholdsvis mindre kollegial Byrde at bære. Disse sidste ville ganske vist komme til at yde et noget større pekuniært Offer end hidtil; men dette maa dog være betydningsløst, hvor det gælder en Sag som denne, ogsaa, og ikke mindst, for *Sammenslutningens* Skyld i sin Helhed. Hvad denne angaar, da aabner sig ved den jyske Forening en Udsigt til Dannelsen af en almindelig Typograf-Forening for hele Danmark, hvilket vistnok kun er et Tidsspørgsmaal, og som ogsaa blev udtalt paa Aarhusmødet bl. a. af den Kollega, som nu staar i Spidsen for Foreningen, at naar Sjællands, Fyens og Øernes Typografer, lig Jyderne, slog sig sammen i Foreninger, hvilket nu efter Jyllands typografiske Forenings Dannelse omtrent bliver nødvendig, da maatte og vilde sidstnævnte Forening med Glæde arbejde sammen med disse for at naa dette Maal. At dette ikke kom til at staa i Lovene, var vel sagtens af den Grund, at vi først skulde gøre en Begyndelse og ikke foreløbig paatage os et større Arbejde end vi kunne overkomme. Der staar jo heller ikke noget i Lovene om andre for Standen gavnlige Formaal. Ogsaa disse maa komme med Tiden, og da er det ikke uden Betydning, at flere Principaler alt have sluttet sig til Sagen om Rejseunderstøttelse, da vi jo dog maa have mange Opgaver at løse, til hvilke disse kunne og med Glæde bør følge os langt hen ad Vejen, saa langt, som vi selv kunne være tjent med at gaa. For mig staar det hele saaledes, at hvad det først gælder om, er at samles om den rejste Fane, som foruden Rejseunderstøttelse tillige bærer Indskriften: *Maalet er Sammenslutning af alle danske typografiske Arbejdere!*

En enkelt frygtsom vil da maaske sige: Nej, Vorherre bevare os; det kunne vi rigtignok ikke være være med til! Jeg siger: Det *kan og bør* vi alle være med til!

Hvad bør Maalet da være? Det bør være: en *Udvidelse af Understøttelsen*, som ikke alene bør omfatte de Rejsende, men enhver arbejdsløs, der har opfyldt sine kollegiale Forpligtelser og som paa Grund af Familie, Kone og Børn, ikke kan begive sig paa Vandring uden at saa vel han som Familien maa nedsynke i Armod og vandre til Armodens Hjem: det offentlige; *en fælles Sygekasse*, der er saaledes indrettet, at man overalt er sikret og ikke som nu maa ofre maaske 50—100 Kr. til en typografisk Sygekasse, og, naar man saa kommer til en anden By, maa begynde forfra med Indskud og maaske en Ventetid af 2—3 Maaneder inden man kan nyde og i hvilken Tid man maaske kan have Brug for Hjælpen; *en Alderdoms-Understøttelseskasse* og *Begravelseskasse*, ligeledes fælles for det hele. Dette er det Maal, som vi ikke bør tabe af Sigte og hvortil saavel Principaler som Typografer, alle kunne være med, og som bør sammensættes i *en eneste fælles Forening for hele Danmark!*

Efter at ovenstaaende var nedskevet, ser jeg af en trykt Skrivelse fra Hovedbestyrelsen, at der imellem denne og Rejsekassen i Ringkøbing er ført Korrespondance om Gensidighed. Det undrer mig højligen, at Ringkøbing-Kollegerne paa den Maade ville gaa med til Sammenslutning og det uagtet de havde en Repræsentant paa Aarhus-Mødet. Tanken falder uvilkaarlig paa det maaske meget misbrugte Ord om Forbindelse mellem Pligter og Rettigheder. Det undrer mig ligeledes, at Hovedbestyrelsen ikke ubetinget har sagt *Nej* i Henhold til Foreningens Program; men, da de nedlægge Sagen i de forskellige Lokalforeningers Formænds Haand, vil jeg da ogsaa haabe, tilmed da jeg ser, at Hovedbestyrelsen alt har sagt sit Nej, at ogsaa dette maa lyde fra alle Byer; i modsat Fald vilde det jo være akkurat som naar Børn bygge Huse for at rive dem ned!

Gamle Bøger.

Af *Povl Strange.*

II.

Gotfrid van Ghemen og hans Virksomhed. — Povl Ræff. — Hr. Michaels Digte.

Foruden den danske Rimkrønike trykkede Gotfrid van Ghemen nogle Love og en Del Folkebøger; man kender

i alt nitten forskellige Skrifter, som ere udgaaede fra hans Trykkeri; men det er højst sandsynligt, at nogle ere helt forsvundne.

Gotfrid van Ghemens Bogtrykkeri maa være standset 1510, rimeligvis paa Grund af hans Død, og han synes ikke at have oplært nogle, der kunde fortsætte hans Virksomhed. Det er let at se, at man i København har følt Savnet af et godt Bogtrykkeri, eftersom den Tids ivrigste Skribent, Magister Christjern Pedersen, Kristian den andens tro Tilhænger, lod de fleste af sine Skrifter trykke i Udlandet, især i Paris og Leipzig. Han var heller ikke tilfreds med Gotfrid van Ghemens Trykkeri, og skriver om „Kejser Magnus Krønike", som Gotfrid havde trykt, at den var ikke „ret stavet eller prentet, som det sig borde; thi mange af Ordene vare meget vrangelige og urettelige tilhobe satte, saa at det, som skulde staa for, stod bag, og det stod bag, som for skulde staa med rette. — Det er vel troligt", skriver han endvidere, „at de, som før prentede den gamle Krønike, ikke vel forstode Dansk, og ikke heller ret kunde tale hende, men de have saaledes bagvendt Bogstaverne og Ordene i hende, at der er næppe en Linie i Bogen, uden at der findes Brøst paa hende, og den, som skulde have rettet og korrigeret hende for Prenteren, har været meget forsømmelig eller plat vanvittig og uforstandig i den Konst". — Man maa altsaa bebrejde Gotfrid van Ghemen, at han ikke har skaffet sig duelige Medhjælpere, da han selv ikke var sprogkyndig nok. Man faar i det hele taget Indtryk af, at Gotfrid van Ghemen har arbejdet i smaa Kaar, og at han ikke har haft Raad eller Mod til at udvide sin Bedrift*). Han har kun haft to Skrifter at vælge imellem, og de maatte naturligvis tilsidst blive stærkt medtagne.

Men hans Virksomhed har dog været til stor Gavn for det danske Folk. Da Runerne ved Kristendommens Indførelse afløstes af Munkeskriften, d. v. s. den gotiske Skrift, hvormed de første Bøger bleve trykte og som var aldeles lig Datidens Haandskrift, skreve de Lærde, Munkene, kun Latin, som Menigmand ikke forstod. Saxo Grammaticus havde skrevet sin Danmarks Krønike paa pynteligt Latin, først 400 Aar efter blev den en Folkebog, idet Tyge Brahes Hovmester, Magister Anders Sørensen Vedel, oversatte den paa godt og fyndigt Dansk (1575), „efterdi han havde hørt ærlige Folk harme og beklage sig over, at de ikke kunde komme til at læse deres egen Fædrelandshistorie, som fremmede Nationer læste saa mangen god Dag paa latinsk Tungemaal"; og det er meget betegnende, at da Præsten Peder Syv over hundrede Aar herefter udgav sin danske Sproglære, var denne endnu blandet med Latin, „for at Meningen desbedre kunde forstaas". Gotfrid van Ghemens største Fortjeneste ligger altsaa i, at han ved at trykke danske Bøger skaffede Almuen let Adgang til folkelig Læsning efter Tidens Tarv; at han havde god Afsætning paa sine Værker, ses deraf, at den danske Rimkrønike udkom i fire Udgaver; Peder Laales Ordsprog, som vare udstyrede med en efter Tidens Tarv ikke ringe Luksus, og „Flores og Blanceflor", en Kærlighedsroman, som man antager stammer fra det Franske, hver i to Oplag.

Samme Aar, som Gotfrid van Ghemens Trykkeri ophørte, begyndte en anden fremmed Bogtrykker i København, Lybækkeren Mathæus Brandis (1510—1512). Hans Eftermand blev Povl Ræff, som var den første Dansker, der ejede et Trykkeri; han var en lærd Mand og tillige Kannik, og blev 1508 valgt til Universitetets Rektor. Ved at sammenligne Skrifterne tør man antage, at Povl Ræff har købt Trykkeriet af Brandis, og der synes heller ikke at være udgaaet noget Værk fra Brandis' Presse efter 1512. Povl Ræff førte som Bogtrykkermærke en Ræv, ligesom en samtidig Bogtrykker i Aarhus, Melchior Blumme, havde en Rose. Det var mest latinske Værker, Povl Ræff trykkede. Han drev Trykkeriet en halv Snes Aar i København, derefter i Nyborg og sluttede sin Virksomhed i Aarhus. I det hele taget var Datidens Bogtrykkere ikke saa stadige som Nutidens: Gotfrid van Ghemen synes at have havt Trykkeri flere Steder i Udlandet, før han kom hertil; Brandis havde først Trykkeri i Lybæk, senere i Ribe og tilsidst i København. Povl Ræff gjorde lige saa lidt som Gotfrid van Ghemen noget for at fremme Bogtrykkerkunsten; han trykkede i en Snes Aar paa de samme gamle Typer.

Den første Bog, som vides trykt hos ham, er *Manuale Roskildense;* den er i stort Oktav-Format, indeholder 67 upaginerede Sider og er trykt med Misalskrift med røde Initialer, og i det hele taget smukt udstyret. Hans betydeligste Værk er maaske *Hr. Michaels Rimværker*, tre gudelige Digte: 1) Om de Ting, som Gud haver skabt, 2) Om Menneskens Levnet og 3) Om Jomfru Marie Rosenkrands. Titlerne ere satte med en ganske net smal Misal Gotisk og ere paa Latin, Teksten med en Cicero Gotisk, som slet ikke ligner Gotfrid van Ghemens Skrifter, men har brede, dristige Sving; man finder forskellige større og mindre Initialer; Skilletegn bruges meget lidt, og da kun Punktum og Kolon, og her benyttes et lignende Indryknings-tegn som det, der findes i Gotfrid van Ghemens Bøger. Trykkerstedet lyder:

(Trycht wti Køpmanhaffn. Hoes her pouel Ræff: ther samastedz Cannick. Anno dominice i canationis. M. d. xiiij.

*) Smlgn. Aarsberetning og Meddelelser fra det store kgl. Bibliotek, udg. af Chr. Bruun. I. Bd. 1864—69: Den danske Literatur fra Bogtrykkerkunstens Indførelse i Danmark til 1550.

Hr. Redaktør!

Endskønt jeg lige saa gerne som De ønskede en Afslutning paa denne ubehagelige Strid i „Typograf-Tidende", nødes jeg dog — da Hr. *S. Frederiksen* nu har væltet hele Læsset over paa mig alene — til at bede Dem om Plads for et Par Ord til Oplysning for ærede Kolleger, at de dog ikke skulle se mig slet saa sort, som Hr. Fr. har malet mig.

Det er altid uheldigt at skulle forsvare en daarlig Sag. For at kaste en Slags Glans over Sagen, forledes man let til at gaa bort fra denne og kaste sig over Personerne — og saadan er det netop gaaet Hr. Fr. Og naar han saa i

det „Saglige“ oven i Købet modsiger sig selv, bliver det rent galt. Han skriver saaledes i sit Inserat, at han „ikke kan samstemme med os i, at alle med Undtagelse af ham stemte imod at sende en Repræsentant til Aarhus“ — og lidt længere nede fortæller han, at „af 4 tilstedeværende Medlemmer stemte de 3 imod“ (og han var jo altsaa den *eneste*, der stemte for). Hvorledes skal man faa *det* til at rime sammen?

Med Undtagelse af denne lille Modsigelse i Hr. Fr.s Inserat, som jeg ikke kan dy mig for at oplyse ham om, skal jeg kun holde mig til, hvad der angaar mig personlig.

Mit „Forhold ved Trykningen af Viatikumsbøgerne“ bestaar i, at jeg ikke var behjælpelig ved Trykningen af dem. Men, som jeg ogsaa har sagt Hr. Fr. personlig, jeg var, efter anmeldt Forfald, ikke til Stede, da det blev bestemt, at Bøgerne skulde trykkes; var det bleven mig sagt, vilde jeg selvfølgelig have været behjælpelig lige saa vel som mine andre Kolleger.

Dersom det virkelig er Hr. Fr. en Glæde at se Valgsproget: „Fuldstændig Enighed og Sammenhold“, hvorfor har han da begyndt Striden? Saaledes som han skriver, maa udenforstaaende jo tro, at jeg er paa Kant med *alle* mine Kolleger her i Byen; men jeg kan forsikre Hr. Fr., at *før hans Ankomst* har der ingen Uenighed været her — *og den Uenighed, der nu er, har han fremkaldt.*

Og nu vil jeg tage Afsked med Hr. Fr. „Typograf-Tidende“s Læsere ere vist forlængst kede af denne private Strid, der fylder Spalterne — og jeg finder det slet ikke saa sært, om de ere det. Endnu en Gang maa jeg dog fremhæve: *Jeg* har ikke ønsket Uenighed eller Polemik, det er Hr. Fr., der har fremkaldt den. Om *fuldstændig Enighed* skal opnaas, beror paa Hr. Fr. selv — han kender vor Betingelse.

Varde, den 25. Juli 1880.

H. P. Hansen.

* * *

Hermed erklære vi Diskussionen om denne Sag for sluttet i „Typograf-Tidende“. Vi have kun endnu optaget dette for at give Hr. Hansen Lejlighed til at forsvare sig.

Red.

Forskelligt.

Af de københavnske Bogtrykkerier have i Aaret 1879 57 befattet sig med Trykningen af 23 politiske, 130 videnskabelige og literære Tidsskrifter og 1330 Bøger. I Provinserne have i samme Aar 112 Trykkerier præsteret: 120 politiske, 55 andre Tidsskrifter og 596 Bøger. Af de 1926 Bøger indeholdt 263 Romaner og Digte, deriblandt 104 Oversættelser, af hvilke 30 ere hentede fra Engelsk, 27 fra Fransk og 27 fra Tysk.

— Avissætternes Bevægelse i Buda-Pesth for Afskaffelsen af Mandags-Morgenbladene er desværre mislykket paa Grund af, at Sætterne paa et Trykkeri, hvor der trykkes to saadanne Blade, have svigtet deres Kolleger. Som man vil erindre, henvendte Sætterne sig til Journalistforeningen for at formaa denne til at intervenere hos Ejerne af Bladene. I en meget smigrende Skrivelse svarede da denne Forenings Bestyrelse, at den havde opfyldt Sætternes Ønske om Intervention og ogsaa opnaaet Ejernes Tilsagn om at ville standse med Udgivelsen af fornævnte Blade; dog maatte disse betinge sig, at *samtlige* Avisejere vilde slutte sig dertil. Da nu, som alt bemærket, ét Trykkeris Personale svigtede, maa Bevægelsen anses for mislykket. Dette Personale, der saaledes lod Kollegerne i Stikken, har end ydermere prostitueret sig ved offentlig at erklære sig tilfreds med vedkommende Avisejers Arrangement og *takket* ham for den smukke Maade, paa hvilken han havde ordnet sine Sætteres Forhold. Rare Sjæle det, der i deres Egoisme kun tænke paa sig selv, men ikke paa deres Lidelsesfæller! — Sætterne i Buda-Pesth have endvidere henvendt sig til den ny oprettede Avissætter-Klub i Wien om en fælles Aktion imod Mandags-Morgenbladene, men denne sidste svarede, at den ansaa en saadan Bevægelse som uheldig for Wiens Vedkommende; dens nærmeste Opgave for Tiden maatte være at faa reduceret den umenneskelig lange Arbejdstid, der overalt tynger saa haardt paa Avissætterne. Lærlingeuvæsenet vilde efter Klubbens Mening ligeledes være en af de Opgaver, der først og fremmest maatte løses. I øvrigt udtalte Klubben sin Sympati for Buda-Pester Kollegernes Bevægelse. — Naar man kender lidt til Tilstandene i Wien, kan man godt forstaa et saadant Svar, men mindre forstaaeligt er det, at et *Principal-Organ*, „Oesterr. Buchdr.-Ztg.“, tager Anledning af dette Svar til at skælde Klubben Huden fuld, fordi den ikke saadan *nolens volens* vilde styrte sig i en haabløs Kamp. At et *Principal-Organ* vil være mere radikalt end selve Arbejderne i et Spørgsmaal, der angaar Arbejdernes aandelige og fysiske Velvære, kan jo nok synes underlig, men det er det kedelige ved hele Historien, at Hestefoden er saa slet skjult, at man straks ved første Blik kan se den. Meningen er nemlig den, at lokke Avissætterne til en Kamp, der maa blive fordærvelig for deres Organisation, og saaledes kunde man paa kort Tid blive fri for en Forening, der med Tiden kan blive ubehagelig nok for visse Principaler.

— I Düsseldorf (Rhinprøjsen) har der i denne Tid været afholdt en „Kunst- og Industri-Udstilling“, paa hvilken de grafiske Kunster have været meget tilfredsstillende repræsenterede. Iblandt Udstillerne har „Kölnische Zeitung“ indtaget en meget fremragende Plads. Det er kolossalt, naar man tænker sig, hvilke uhyre Summer en saadan Udstillings-Fornøjelse koster — siger „Helvet. Typografia“ — og paa den anden Side ømmer man sig for at give Sætterne en ringe Forhøjelse af deres Løn.

Brevkasse.

E. H. Tak Forhaabentlig næste Gang.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 17. | København, den 12. Avgust 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Det bringes herved til Medlemmernes Kundskab, at der er afsluttet Overenskomst med „Den typografiske Forening" i Kristiania om Udredelsen af Rejse-Understøttelse. Det fremhæves særlig, at Bestemmelsen i Kristiania-Foreningens Love: „at tilrejsende Typografer skulle medbringe Bevis for at have betalt Bidrag i 13 Uger til en typografisk Forening, hvor de have arbejdet", for Danmarks Vedkommende er sat ud af Kraft. *Styrelsen.*

Lørdag den 14. Avgust, Kl. 9½ præcise, afholdes den *halvaarlige ordinære Generalforsamling* i Foreningens Sommerlokale.

Dagsorden:

1. Regnskabets Godkendelse.
2. Forelæggelse af Budgettet for det kommende Halvaar.
3. Forslag fra E. Heinemann om Foreningens Repræsentation i Haandværkernes Formandsforening.
4. Valg paa 2 Medlemmer til Styrelsen.

Styrelsen.

Efter Opfordring indbydes Medlemmerne herved til at deltage i en lille Udflugt **Søndagen den 22. Avgust.** Afgang med Toget Kl. 8 til Lyngby, hvor den medbragte Frokost indtages; derfra gaar Turen over Sorgenfri, Brede, Søllerød, Holte og Vedbæk til Skodsborg, og efter et Ophold her til Klampenborg. Befordringsudgifterne ville blive 1 Kr. 10 Øre. Det bedes erindret, at Toget afgaar fra Klampenborg-Stationen. *Styrelsen.*

Jyllands typografiske Forening.

Med „Den typografiske Forening" i Kristiania er afsluttet Overenskomst om Gensidighed i Udbetalingen af Rejse-Understøttelse. Ovennævnte Forening gør opmærksom paa, at *kun* dens Kvitteringsbog legitimerer den rejsende som Medlem, og bedes „Jyllands typografiske Forening" ej at tage Hensyn til Medlemskort eller anden Legitimation af norske Kolleger.

Paa Grund af en Begæring om Gensidighed fra „Den typografiske Forening" i Ringkøbing udsendte Hovedbestyrelsen, da den ej alene vilde tage Bestemmelse i en saa vigtig Sag, til de øvrige Bestyrelsesmedlemmer en Anmodning om at besvare følgende Spørgsmaal: „*Kan „Jyllands typografiske Forening" i Følge dens Love indgaa Gensidighed med andre typografiske Foreninger indenfor Jyllands Grænser?*" Denne Afstemning har givet det Resultat, at 14 stemte „Nej", 2 stemte ikke og en Stemmeseddel var ugyldig. **Som Følge heraf udbetales ingen Rejseunderstøttelse til Medlemmer af „Den typografiske Forening" i Ringkøbing.**

Paa Grund af et indløbet Spørgsmaal, som ønskedes besvaret gennem „Typograf-Tidende", gør Hovedbestyrelsen opmærksom paa, at naar en rejsende fra en af Jyllands Købstæder søværts forlader Foreningens Omraade, udbetales ham Maximum af Understøttelse, dog ikke for saa vidt dette overstiger, hvad Billetten til hans Bestemmelsessted koster.

Hovedbestyrelsen.

Aarhus, den 8. Avgust 1880.

I Dag blev det paa en Generalforsamling, der afholdtes i Kystpavillonen, besluttet at skænke den Kapital, 61 Kr. 30 Øre, som var tilovers i den gamle Rejsekasse, til „Jyllands typografiske Forening". Af denne Sum har nævnte Forening dog allerede ved dens Oprettelse faaet de 30 Kr. til Laans.

Typografernes Sangforening.

De af Deltagerne i Roskildeturen, der maatte have Eksemplarer af de Bøger og Partier, der bleve benyttede paa denne, liggende, anmodes om snarest at aflevere disse; der mangler endnu 4 Bøger og 6 Partier.

Lørdag den 14. ds., Kl. 9, fortsættes **Sangøvelserne til den paatænkte Koncert,** hvorfor Dhrr. syngende Medlemmer anmodes om at indfinde sig præcise til den ovenfor anførte Tid.

Forskelligt.

Vidnetvang imod Typografer. Det har hidtil været en Æressag for Typograferne at holde ren Mund med Hen-

syn til de paa de resp. Trykkerier forefaldende Arbejder og hvem disses Forfattere ere. Desværre skal der nu gøres en Forandring i dette Forhold. Det er særlig Avtoriteterne — og da navnlig de tyske —, der befatte sig med at bringe Indiskretionen ind i de typografiske Arbejderes Rækker. Efter den tyske Straffelov have nemlig Dommerne Ret til at udtale Arrest imod hvem som helst, der nægter at afgive Vidneforklaring i en Sag, hvor hans Oylysninger kunde være af indgribende Betydning for Processens Gang. Navnlig ved Presseforseelser er denne Ret for Dommerne et probat Middel til at lære vedkommende Delinkventers Navne at kende, thi disse Forseelser er der i Reglen flere Personer, der kunne give Oplysninger om: Typograferne paa det Trykkeri, hvor det inkriminerede Skrift er blevet trykt. Nægter saa disse Arbejdere at nævne Forfatterens Navn, blive de belagt med Arrest! Efterfølgende er et godt Bevis for det her udtalte: En Trykker og en Sætter i Byen Glatz (Provins Schlesien) bleve affordrede Erklæring om, hvem der var Forfatter til en paaklaget Artikel, som havde staaet i Byens Avis. Trykkeren svarede, at han i denne sin Egenskab aldrig faar at vide, hvem der er Forfatter til denne eller hin Artikel, og Dommerne maatte lade sig nøje med denne Forklaring, skønt de ikke kunne faa i deres Hoveder, at Forholdene virkelig vare af den Beskaffenhed, som Trykkeren forklarede; Sætteren nægtede derimod at give nogen Oplysning derom og henviste til, at han ved at navngive Forfatteren risikerede at miste sin Plads. Retten dømte ham imidlertid til 500 Rm., eventuelt 40 Dages Fængsel, foreløbigt med Tilføjende, at Arresten skulde forlænges i det ubestemte, dersom det forlangte Vidnesbyrd ikke afgaves inden de 40 Dages Forløb. Vi kunde anføre mange flere Eksempler paa, hvorledes man søger at tilintetgøre Typografernes Æresfølelse, men vi tro, at dette ene kan være tilstrækkeligt.

— *Vive la (Tugthus-) Konkurrence!* En Typograf, der i længere Tid havde været uden Arbejde, fik til sin Glæde at vide, at der var Kondition for ham i Byen Graz i Østerrig. Efter at han havde truffet nærmere Aftale med Principalen, som var rejst til Wien for at „fange" en Sætter, tog han afsted til sin nye Kondition. Ankommen til Graz gjorde han den Opdagelse, at Skuepladsen for hans fremtidige Virksomhed skulde være paa — Tugthus-Trykkeriet i Byen Karlau. Dog — lad os høre vedkommende Typografs egen Fortælling, som han har offentliggjort i „Vorwärts!": „— — Altsaa i et Tugthus, i hvilket der findes de værste Forbrydere! Nu gik der et Lys op for mig. Da jeg var ankommen til min Rejses Maal, forefandt jeg et større à la minute-Trykkeri med ½ Minimas Skrift og flere amerikanske Maskiner samt en større Hurtigpresse (uden Maskinmester), to nogenlunde dygtige Sættere og for øvrigt *23 Straffefanger*, hvoriblandt Mordere, Rovmordere og Brandstiftere, der vare dømte til mangeaarig — enkelte endog til livsvarig — Tugthusstraf, nederdrægtige gemene Kreaturer og utæmmelige; efter deres individuelle Karakter have de været Minearbejdere, Tjenestekarle, Bønder, Brændehuggere, Landstrygere etc., ikke en eneste intelligent Karakter. — Disse Elementer oplæres ved Tvang, og med dette Rak og dette tekniske Apparat stilles der til vedkommende Forretningsfører de største Fordringer af Principalen, som gerne vil forstaa alt, men i Virkeligheden ikke forstaar noget, fordi han ikke er Fagmand — Fordringer, der vel kunde opfyldes ved godt Materiale og et dygtigt Personale, medens man her har at bestille med et aldeles ufuldstændigt Apparat og aldeles uduelige Elementer, ja selv med farlige Mennesker, hvor Ens Liv ikke er sikkert! Hvor farligt det er at være sysselsat i denne Straffeanstalt, kan ses deraf, at Værkføreren i Snedkeriet for nogen Tid siden blev trakteret med Knivstik af en Straffefange. For at faa nogen hertil, bruger man den Trafik at engagere Vedkommende som Akcidenssætter, men senere maa man fungere som Faktor og blive brugt til at indvie Straffefangerne i Typografiens Hemmeligheder". At dette Trykkeri kan levere Arbejdet til de *allerbilligste* Priser, er en Selvfølge.

— Som en af den engelske Pennypresses mest storartede Præstationer maa anses et for nogen Tid siden udkommet Nr. af Edinburger-Bladet „Scotsman"; dette Numer bestod af 16 Sider af det største Folio à 7 Spalter, altsaa i det hele 112 Spalter. Af disse vare 69 fyldte med 2999 Avertissementer; samtlige 112 Spalter indeholdt omtr. 33,000 Linjer eller ca. 300,000 Ord. Bogstavernes Antal i dette Numer regnes til over 2 Millioner, omtrent dobbelt saa mange som en engelsk Roman af tre almindelige Bind, der koster 1½ Guinee (31 Kroner), indeholder, medens et saadant Avisnumer koster 1 Penny eller omtr. 8 Øre. Trykningen af det første Ark begyndtes ved Midnatstid og Kl. 2 20 Min. vare de 61,200 Eksemplarer udtrykte; det andet Ark, paa hvilket der blev optaget de til Kl. 3 indgaaede Telegrammer, kom Kl. 3 30 Min. til Trykning og allerede Kl. 5 30 Min. var hele Oplaget udtrykt og falset; en stor Del af dette rullede paa denne Tid allerede pr. Jernbane i alle Retninger.

Halvaarligt Budget.

Indtægt.	Kr.	Ø.
Medlemsbidrag	1300	„
Abonnement paa „Typograf-Tidende"	50	„
Avertissementer	4	„
Renten af 3800 Kr. i Obligationer	76	„
Ialt	1430	„

Udgift.	Kr.	Ø.
Faste Understøttelser	97	„
Rejsehjælp og andre Understøttelser	130	„
Leje af Lokalet	24	„
Administration	15	„
Tidsskrifter og Bladhold	28	„
Budeløn	50	„
Bogtrykkerarbejde	50	„
Trykning af „Typograf-Tidende"	300	„
Redaktions-Honorar	100	„
Formandens Honorar for 2. Halvaar	50	„
Kassererens — - 2. —	100	„
Forskellige Udgifter	10	„
Ialt	954	„

Paaregnet Indtægt	1430	„
Do. Udgift	954	„
Paaregnet Overskud	476	„

Fortegnelse over Medlemmerne i „Den typografiske Forening“ den 30. Juni 1880.

Adresseavisen.
Andersen, F. J.
Fasmer.
Hansen, H.
Hansen, L. H.
Hansen, S. C.
Henningsen, A. E.
Holst, H. P.
Jensen, J. W.
Juul, J.
Jørgensen, S. H.
Kemph, J.
Nielsen, P. K.
Niss, A. T.
Truelsen, E. F.
Truelsen, P. V.

Carl Aller.
Hylsberg, V.
Ringsted, F.

Alex. Behrend.
Darum, O.
Gravesen, Jul.
Kisum, Sophus.

Jul. Behrend.
Rasmussen, C. C.

Berlingske.
Amtoft, T.
Auener, A.
Auener, C. V.
Borreby, H.
Calmer, A.
Christensen. C.
Erichsen, C.
Friis, V.
Grøndahl, V. E. E.
Hansen, A.
Hansen, P.
Hein, V.
Jensen, J. P. C.
Madsen, C.
Madsen, P.
Preutz, P.
Prægel, C. V.

Cohen.
Carlsen, V.
Erichsen, F.
Hansen, C. L.
Jensen, M.
Koppel, F.
Lauritzen.
Magnussen.
Nielsen, M. C.
Petersen, Wm.
Pedersen, P. E.
Wehage.
Winblad, A.

Dagens Nyheder.
Andreasen, A.
Borup, M.
Clausen, Chr.
Fremming.
Hald, J.
Scharnovsky.
Schnell.

Eltong.
Aagaard, V.
Nielsen, C. V.
Tverskou, V.

Elvius.
Andreasen. L. S.
Christiansen, F. C.
Nielsen, J. H.
Petersen, Carl.
Sønderkjær, L.

Ferslew & Ko.
Andersen, Th.
Birch, H. C.
Falkenberg.
Ferslew, C. & Ko.
Fjeldsøe.
Fortling.
Hansen, W.
Hansen, Thorv.
Hitz.
Hjorth, A. S.
Jacobsen, Emil.
Larsen, Th.
Ludvigsen, F.
Lundstrøm.
Nestler.
Nielsen, Rudolph.
Olavesen.
Reimers.
Sædder.
Sørensen, W.
Tauber.
Østerberg.

Fjeldsøe.
Kirchheiner, C.
Lempke, M. H.

Fædrelandet.
Barnewitz, A.
Jensen, J.
Sørensen, F.
Utæcht, H. N.
Wettersteen, E.
Winkelmann, A.

Græbe.
Christiansen, L. P.
Hansen, J. V.
Hindsberg, V.
Olsen, Carl.
Petersen, C. C.

Hoffensberg, Jespersen & Trap.
Hagemann, V.
Horn, L.
Olsen, A. T.
Olufsen. M.
Rasmussen, C. A.
Rasmussen, E. H.

Hohlenberg.
Andersen, C. F.
Tømmerup.

Jørgensen & Ko.
Andersen, C. A.
Christensen, P.
Decher, A. F.
Hansen, N.
Hansen, V. C. C.
Johansen, N. T.
Kjeldskov, H. D.
Nielsen, A. C.
Nielsen, N. P.
Nordlunde, F. C.
Pfeiffer, E.
Schäffer, Otto.
Thorsen, V.
Truelsen, M.

Jørgensen & Knudtzon.
Andersen, R. Th.
Ewald, Chr.
Ewald, Vald.
Jacobsen, N.
Long, R. G.
Læssøe, J. B.

Luno.
Andersen, A. F.
Bruun, S. E. C.
Carlsen, V.
Christensen, J. P.
Christensen, N. L.
Clausen, G.
Graeffe, P. C.
Hamberg.
Hansen-Pugh.
Humle.
Hylsberg. N.
Jensen, C. C.
Lindberg.
Madsen, N. C. V.
Mogensen, R. T.
Mossberg, H.
Neye, P. V.
Nielsen, E.
Nielsen, P.
Petersen, J. A.
Strøm, J. P.
Willert, E.

Chr. Møller.
Rasmussen, P. Chr.

S. L. Møller.
Jørgensen, J A.

Nielsen & Lydiche.
Andersen, E. L.
Fack, L.
Hallengreen, G. A.
Hansen, Carl.
Helmer, R.
Jantzen, V.
Jørgensen, Th.
Kielsen.
Lassen, H. P.
Madsen, C. T.
Madsen, P. C.
Nielsen, D.
Rasmussen, C. F.
Vermund.
Weiss.

Th. Nielsen.
Nielsen, Th.
Rosberg, V.

O. C. Olsen & Ko.
Andersen, S. A.
Frølund.
Glies, H. W.
Hartvig.
Heinemann.
Jørgensen, C. L.
Keil, F.
Larsen, H. C.
Ludvigsen, L.
Madsen, Chr.
Nielsen, F. F.
Nielsen, N.
Petersen, N.
Petersen, J.
Rasmussen, Kr.
Westberg, Chr.

Rasmussen & Olsen.
Jensen, C.
Nielsen, C.

Rigsdagen.
Buch, F. L. H.
Frandsen, P.
Hansen, V.
Høgsted, H.
Jensen, J. C.
Jørgensen, A.
Louw, C. P.
Nielsen, Th.
Petersen, F.
Petersen, R.
Sonne, C.

Sally B. Salomon.
Andersen, H.
Christensen, E.
Dahlin.
Jensen, P.
Jørgensen, Fr.
Lindahl.
Magh.
Mogensen, M.
Nordlunde, P.
Olsen, F. V.
Petersen, D. M. E.
Prieme, L.
Svendsen, A.
Winkelmann, V. J.

Schiellerup.
Böhm, R.
Petersen, Jens.

Schultz.
Agerbeck.
Bock.
Christensen.
Hansen.
Jacobsen.
Jeppesen.
Køhlert, E.
Larsen, O.
Nielsen.
Olsen, A.
Petersen.
Schmidt.
Sørensen, Thorv.

Thiele.
Christensen, Alb.
Foss, Carl.
Gjerløv.
Hansen, H. A.
Jensen, Aug. Edv.
Larsen, A. E.
Lassen, C.
Melhede.
Møller, J. F.
Petersen, L. D.
Stevnsborg, J.

Trier.
Blumenthal, A.
Fischmann, J. F.
Jørgensen, V. M.
Larsen, L.
Nielsen, N. H.

Volkersen.
Hammann, O.
Thomsen, Charl.

Berg, L. D.
Petersen, Ludvig.

Arbejdsløse.
Albøge.
Bagger.
Jacobsen, Chr.

Militære.
Adrian.
Bynch, C. E.
Christensen, H. J.
Langmach, Chr.
Nielsen, O. A.
Olsen, P.

Medlemsantal: **256.**

Tilgang og Afgang i det forløbne Halvaar.

Nye Medlemmer.
Andersen, C. F.
Andersen, C. L.
Andersen, A. F.
Bagger, Fr.
Bruhn, S. C. E.
Bahnson.
Christensen, H. J.
Christensen, J. C.
Darum.
Friis, Vald.
Fremming.
Hansen, V. C. C.
Hansen, W.
Hagemann, W.
Jørgensen, J. A.
Jantzen, W.
Jensen, M.
Keil, F.
Keil, Joh.
Kirchheiner.
Lembke, M. H.
Mogensen, R. T.
Magnussen.
Nielsen, M. C.
Nielsen, E.
Neye, V. P.
Nielsen, Peter.
Nielsen, H.
Petersen, J.
Petersen, Carl.
Rasmussen, C. A.
Rasmussen, P. Chr.
Rasmussen, C. F.
Strøm, J. P.
Wenstrøm, Charl.
Winblad, A.

Udslettede.
Amtrup.
Bornemann, Joh.
Hoff, A.
Hammann, Carl.
Jensen, Carl.
Jensen, F.
Jensen, F. P.
Jacobsen, R. L.
Kihlberg, F. G.
Mathisen, Chr.
Nielsen, L. A.
Nielsen, A. M.
Nielsen, Chr.
Petersen, A. J.
Rasmussen. Chr.
Schrøder, C. B.
Stahl.
Sørensen, C. L. A.
Siger, Carl.
Thyregod, C. O.
Willadsen.
Wenstrøm, Charl.

Udmeldte.
Boesen, A.
Broen, Sophus.
Guldbrandsen.
Hansen, Alf. Rich.
Liliengreen.
Olsen, Chr.
Sønnichsen, P. W.

Bortrejste.
Arvedsen, H. V.
Borup, N.
Jensen, A. F. J.
Kjeldskov, Seyr.
Nielsen, H. C.
Nielsen, Jens Johan.
Neble, Sophus.
Petersen, Th.

Døde.
Bestle.
Køhler.

„Den typografiske Forening"s Regnskab for 1. Halvaar 1880.

Indtægt.

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Kassebeholdning den 31. December 1879			3457	95
Medlemmernes Bidrag	1468	35		
Abonnement paa „Typograf-Tidende"	56	45		
Avertissementer	1	20		
3 Stkr. Kreditforenings-Obligationer à 200 Kr.	600	„		
Renter af 3800 Kr. i Obligationer	76	„		
			2202	„
Summa			5659	95

Udgift.

Faste Understøttelser.

	Kr	Ø.	Kr.	Ø.
Januar, Februar, Marts, April, Maj og Juni	97	„	97	„

(Jensens Enke 3 Kr., Mine Kjøpping 1 Kr., Maxens Enke 3 Kr., Veickerts Enke 1 Kr., Juel 1 Kr., Neyes Enke 2 Kr. 50 Øre, Barnewitz's Enke 1 Kr., Corvinus 1 Kr., Risenberg 1 Kr., Grundtvigs Enke 1 Kr. 50 Øre i 4 Maaneder, C. V. Nielsens Kone 1 Kr. i 4 Maaneder.)

Andre Understøttelser.

Januar, Februar, Marts, April, Maj og Juni	83	„	83	„

(Joh. Lund [R.] 3 Kr., A. M. Nielsen [R.] 4 Kr., Th. N. Thomsen [R.] 4 Kr., L. J. Rasmussen [R.] 4 Kr., L. J. Petersen [R.] 4 Kr., Viktor Jensen [R.] 4 Kr., J. C. Christiansen [U.] 10 Kr., K. V. Sandberg [R.] 4 Kr., C. Irieben [R.] 4 Kr., J. Cohn [R.] 4 Kr., Gustav Funke [R.] 4 Kr., A. Bühler [R.] 4 Kr., P. Rasmussen [R.] 4 Kr., Ekman [R.] 3 Kr., M. Ring [R.] 4 Kr., P. Hvidtfeld [R.] 4 Kr., H. Krohn [R.] 4 Kr., G. Polster [R.] 4 Kr., T. M. Bentzen [R.] 4 Kr., E. A. Bjørk [R.] 3 Kr.)

Forskellige Udgifter.

Leje af Lokale	61	„		
Administration	10	44		
Tidsskrifter og Bladhold	26	93		
Budeløn	49	„		
Bogtrykkerarbejde	54	75		
Trykning af „Typograf-Tidende"	302	„		
Redaktions-Honorar	100	„		
Formandens Honorar for 1. Halvaar	50	„		
Kassererens — - 1. —	100	„		
Forskellige Udgifter	22	65		
Købt 1 Stk. Kreditforenings-Obligation à 200 Kr. (Kurs 93½ = 187 Kr., Rente og Kurtage 2 Kr. 84 Øre)	189	84		
Købt 2 — — à 200 — — 94½ = 378 — — 1 — 27 —	379	27		
			1345	88
Summa Udgift			1525	88

Kassens Status den 30. Juni 1880:

19 Stkr. 4 % Østifternes Kreditforenings-Obligationer, 4. Serie, à 200 Kr.	3800	„		
I Bikuben	200	„		
Kontant	134	7		
			4134	7
Ballance			5659	95

Ovenstaaende Regnskab er af os revideret, Kassebeholdning og Værdipapirer efterset og befundet at være i Orden.

Den 10. Avgust 1880.

Wm. Sørensen. *Ch. Thomsen.*

Typografiske Kundgørelser.

Gravesens Middagsabonnement,

Lille Helliggejststræde 4, 1. Sal,

anbefales til ærede Kollegers Opmærksomhed med 2 Retter god og veltillavet Middagsmad à 50 Øre Portionen. Der serveres saa vel i som ud af Huset. Spisetid 1—4.

Gunstig Chance for en Begynder.

Et mindre Trykkeri med alt Tilbehør — undtagen Presser — er meget billig til Salg; det beror for Øjeblikket i en Provinsby, i hvis Nærhed en Avis med gode Udsigter til et heldigt Udfald kan oprettes. Billet, mrkt. *Bogtrykker*, indlægges paa Bladets Ekspedition.

Negrograf

er et nyopfundet Apparat, ved hvilket man med den største Lethed og uden Brug af en Presse af ethvert Skriftstykke i meget kort Tid kan tage 150—200 dybsorte Aftryk med Bogtrykfarve.

Apparatet maa ikke forveksles med de bekendte Aftrækspresser, kaldet Hektograf etc.

Negrografen leverer rene litografiske Tryk, hvilke ligesom andre Tryksager nyde Porto-Begunstigelser og ikke blegne.

Jeg leverer Negrografen i det største Kancelliformat inkl. samtlige Utensilier, som Valser, Blæk, Farve etc., og Brugsanvisning samt Kasse-Emballage

for kun 12 Rm. — pr. Postopkrævning.

Carl Minde i Leipzig.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 18. | København, den 28. Avgust 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Det bringes herved til Medlemmernes Kundskab, at der er afsluttet Overenskomst med „Den typografiske Forening“ i Kristiania om Udredelsen af Rejse-Understøttelse. Det fremhæves særlig, at Bestemmelsen i Kristiania-Foreningens Love: „at tilrejsende Typografer skulle medbringe Bevis for at have betalt Bidrag i 13 Uger til en typografisk Forening, hvor de have arbejdet“, for Danmarks Vedkommende er sat ud af Kraft. *Styrelsen.*

Jyllands typografiske Forening.

Med „Bogtrykkerforeningen“ i Bergen er afsluttet Overenskomst om Gensidighed i Rejse-Understøttelse. Understøttelsen i Bergen er, ligesom i Kristiania, 8 Kr. for Foreningsmedlemmer.

Medlemsbog Nr. 21, der i uudfyldt Stand er bortkommen fra Varde Lokalforening, annulleres. De ærede Formænd bedes notere sig Bogens Numer.

Hovedbestyrelsen.

Typografernes Sangforening.

Lørdag den 28. ds., Kl. 9, fortsættes **Sangøvelserne til den paatænkte Koncert,** hvorfor Dhrr. syngende Medlemmer anmodes om at indfinde sig præcise til den ovenfor anførte Tid.

Fra **Lørdag den 4. September** er Foreningens Lokale hos Hr. *Hansen,* Skindergade 9, 1. Sal. Opgangen er over Gaarden.

Generalforsamlingen

den 14. Avgust.

At faa Medlemmerne til at møde til en Generalforsamling paa denne Tid af Aaret er i Reglen et Foretagende, som ikke let lader sig gennemføre, og det var derfor ikke med Haabet om at se en tilstrækkelig talrig Forsamling til at afgøre de paa Dagsordenen staaende Sager, at Styrelsen havde indvarslet til den ordinære Generalforsamling den 14. ds., og naar man særlig tager Hensyn til den Temperatur, vi havde, der omtrent var ens høj baade Dag og Nat, kunde man næsten finde det tilgiveligt, om Medlemmerne havde foretrukket at blive borte, afskrækkede ved Tanken om maaske at tilbringe et Par Timer i en Sal, hvor Varmen absolut maatte blive endnu mange Grader højere end ellers — hvis der kom saa mange, at Generalforsamlingen kunde afholdes. Saa meget glædeligere var det derfor, at henved 60 Medlemmer havde givet Møde, og det var ligesaa glædeligt, at de trolig udholdt Varmen og fulgte Forhandlingerne, der jo ganske vist ikke drejede sig om nogen særdeles vigtig Sag, med den Interesse og Ro, der altid udmærker vore Generalforsamlinger.

Efter at Generalforsamlingen var aabnet, valgtes *R. Helmer* til Dirigent og *V. Rosberg* til Sekretær. — *Formanden* udtalte sig kort om den første Sag paa Dagsordenen: *Regnskabets Godkendelse.* Han gennemgik enkelte Poster og bad Medlemmerne om, hvis de havde noget at indvende mod Regnskabet, da at fremkomme dermed. Da ingen begærede Ordet, sattes det under Afstemning og godkendtes enstemmigt. — *Budgettet* vedtoges derefter ligeledes enstemmigt i den forelagte Skikkelse, efter at *Formanden* havde antydet, at der rimeligvis til næste Halvaar vilde blive nogen Forandring i Budgettet i flere Henseender.

Derefter sattes E. Heinemanns Forslag om *Foreningens Repræsentation i Haandværkernes Formandsforening* under Forhandling. — *Heinemann* motiverede sit Forslag og anmodede Forsamlingen om at tiltræde det, idet han var overbevist om, at Foreningen vilde have Gavn deraf. Han omtalte nærmere, hvad Formaal den nævnte Forening har, og skønt det maaske vilde have været rigtigere at bringe Sagen frem i „De forenede Hjælpekasser“, der stod Formandsforeningen nærmere i flere Henseender, var han dog overbevist om, at der ogsaa fandtes Tilknytningspunkter mellem den nævnte Forening og „Den typografiske Forening“. — De følgende Talere: *A. Svendsen, Bøhm, Emil Petersen* og *N. Hansen* vare af en modsat Mening. Formandsforeningen blev underkastet en skarp Kritik, og Talerne vare enige om, at denne Forening, der var „gammel og aflægs“, ikke vilde have den ringeste Betydning for Typograferne, og at det ikke var værd at ofre de 8 Kr. i

Kontingent om Aaret, eftersom det ikke vilde gavne os. — *Formanden* udtalte, at han nærmest havde ønsket denne Sag bragt frem for at høre Medlemmernes Mening om Formandsforeningen og hvad Betydning de tillagde den. Han vidste godt, at den ikke svarede til sit Navn, men hau troede ogsaa, at naar der kom yngre Kræfter til, der kunde bringe lidt Liv ind i Foreningen, maatte den være i Stand til at udrette en Del, da den dog repræsenterede de fleste københavnske Haandværker- og Arbejderforeninger. Han vilde navnlig bede Medlemmerne om ikke at lægge for stærkt Vægt paa de 8 Kr. til Kontingent; Hovedspørgsmaalet var, om Formandsforeningen kunde være os til noget Gavn. — Efter at de forskellige Talere atter havde havt Ordet, og Formandsforeningen paany underkastet en ikke meget smigrende Kritik, *forkastedes* Forslaget ved Afstemningen.

Den sidste Sag paa Dagsordenen var: *Valg paa 2 Medlemmer til Styrelsen.* Dette Valg havde givet et meget daarligt Resultat, idet der kun var afgivet 43 Stemmesedler og stemt paa *13* forskellige Medlemmer. Det højeste Antal Stemmer, der var faldet paa én, var 10. Der var selvfølgelig ingen valgt. — Dernæst blev der rettet forskellige Forespørgsler til Styrelsen, navnlig hvorfor Valget af de manglende Styrelsesmedlemmer var udsat saa længe; Forespørgslerne besvaredes og der blev særlig fremhævet, at det var fordi man nærmest frygtede for, at Medlemmerne paa denne Tid af Aaret ikke vilde vise tilstrækkelig Interesse for Foreningssagerne. *Formanden* vilde have ønsket, at Sagen var bleven udsat, indtil de nye Love vare behandlede, hvilket forhaabentlig vilde ske i Løbet af en Maanedstid. — *A. Svendsen* tog af en fremkommen Ytring Anledning til at bemærke, at „for Foreningen og dens Anliggender vilde der altid være Interesse hos Medlemmerne". Vi ville ønske, at Medlemmerne ved enhver Generalforsamling ville bekræfte Hr. Svendsens Ord ved at møde lige saa talrigt som ved denne. — Efter at der endnu var udbragt et Leve for Foreningen og for Styrelsen, hævede Dirigenten Generalforsamlingen.

Bogtryk paa Udstillingen.

Naar man vil udstille typografiske Arbejder, bør det vel være nogle, der udmærke sig enten ved Sætterens Opfindsomhed og fine Smag eller ved en vanskelig, men vellykket Trykning.

Med disse Tanker gik jeg ind i Udstillingsbygningen for at se, hvad de danske Bogtrykkere havde at forevise. Kun tre havde givet Møde. Rigtignok ere Hoffensberg & Trap samt Bogtrykker Løser opførte i Kataloget; men det først nævnte Firma udstiller kun Litografi og Olietryk og Løser foreviser en Sølv-Vinkande.

Bogtrykker *Keller* har udstillet nogle Smaasager, navnlig Visit- og Adressekort, af hvilke sidste et Par gør et ret godt Indtryk.

Da jeg kom til *Bianco Lunos* Hofbogtrykkeris lille Udstilling, faldt jeg lidt i Forundring, rimeligvis fordi jeg havde mine egne — ovenfor omtalte og maaske fejlagtige — Ideer om, hvad man bør udstille. Det er nogle matematiske og tabellariske Værker i almindelig Bogformat, nogle illustrerede Arbejder og et Par Digtsamlinger. Naturligvis borger Trykkeriets Navn for Udførelsen, baade hvad Sætningen og Trykningen angaar; men om Skriften, der er benyttet til nogle af de videnskabelige Værker, kan man sige, at dens bedste Aar *ere* forbi. Man faar det Indtryk af den hele lille Udstilling, at det er Bøger, man paa Lykke og Fromme har taget ud af Bogtrykkeriets Bogsamling, ikke udsøgte Arbejder.

Nielsen & Lydiches Udstilling er baade interessant og lærerig for Typografer. Foruden større Arbejder findes her en Del Akcidenser, og de fleste vidne fra Sætningens Side om en ren Smag, et forstandigt Brug af mørke og lyse Skrifter og en stundom ret karakteristisk Kompositionsevne. Hermed sigter jeg især til et Par af Streger sammensatte Rammer.

Der har i de sidste Aar i nogle Trykkerier her i Byen været en sær Mani for at komponere Finale- og Skillestreger, som ikke udmærke sig ved overordenlig Skønhed, f. Eks.:

—∞— —::— —+-+— —:0:— —§— —¡—

o. fl. a.; den sidste skal betyde en Fugl i Flugt, og jeg har af vedkommende Kollega faaet Lov til at offenliggøre hans Opfindelse, men hans Beskedenhed forbyder ham at navngive sig. Der kunde skrives en hel Artikel om „hjemmelavede" Finalestreger, men jeg vil ikke gøre det; jeg vil kun anføre et Par af de komponerede Skillestreger, jeg saa i Nielsen & Lydiches Udstilling, og haaber ikke, nogen vil tage fortrydeligt op, at andre benytte dem som Mønster.

—○— —:○:— —:><:— —■—

Endelig findes i samme Firmas Udstilling to Bind Reliefbøger til at læses eller maaske rettere *føles* af blinde. Det er ophøjet, farveløst Tryk, der fremkommer ved, at Formen i en Haandpresse trykkes imod en Kautschuckflade, som er anbragt under Digelen. Da Papiret, der maa være af en vis Styrke for at kunne udholde det stærke Præg, kun kan trykkes paa den ene Side, bestaar hvert Blad af to sammenklæbede Sider. *R. Th. A.*

Overenskomst.

„*Overenskomst*" har „Den typografiske Forening", belært af tidligere bevægede Tider, skrevet i sin Fane. Beviserne for, at den ærlig er bestemt paa *alene ad denne Vej* at opnaa en Forbedring i de nuværende uheldige Forhold saa vel for Arbejder som for Principal, har den jo ved forskellige Lejligheder vist og sidst paa den Generalforsamling, der blev afholdt den 8. Maj, hvor Stemningen hos Flertallet af de tilstedeværende var for, *kun* at benytte Overenskomstens og Forsonlighedens Vej til at hidføre en paatrængende Forandring i de nu bestaaende Forhold i det typografiske Samfund, Forhold, som ere lige skadelige for Arbejder og Principal. Men hvorledes kunne disse uheldige Forhold overvindes? Efter *min* Overbevisning kun derved,

at begge Parter maa være komne til den Erkendelse, at de have *fælles Interesser!* Men hvorledes kunne disse „fælles Interesser" fra Erkendelsen bringes til Virkelighed? Alene ved Opgivelsen af falske Fordomme fra begge Sider; Arbejderne bør ikke se i Principalen en Modstander af deres berettigede Fordringer, og Principalerne ikke i deres Arbejdere en slet og ret Træl eller en Vare, som man kun køber, naar man har Brug for den og efter Afbenyttelsen kaster til Side.

En *sand og varig Forbedring* i de typografiske Forhold kan efter min Formening kun opnaas ved en *tættere Sammenslutning af Principal og Arbejder* — den bestaaende Næringslov giver efter min Overbevisning rigelig Anledning dertil — og Principalerne ville vel ikke ret kunne modbevise, at det netop er den Del af Typograferne, som slutter sig sammen i Foreningen, der jo er besjælet af sit Fags Betydning for Samfundet og derfor værner om dets Interesser.

Det maa gaa op for Principalerne, at de mere have en *Støtte* end en Modstander i „Den typografiske Forening", idet de Principaler, som selv have ofret deres Ungdomskræfter for Faget, vist nok nære andre Følelser for dette end de, som næsten ugenlig løse Borgerskab blot for *Geschäftets* Skyld. Det er min fuldeste Overbevisning, at det kun er mulig ved en *hurtig* og oprigtig Sammenslutning fra begge Sider at rejse en Dæmning imod den overhaandtagende Smudskonkurrence ikke alene mellem Principalerne og „Geschäftsdriverne", — men ogsaa blandt selve Arbejderne.

Til dette Formaals Opnaaelse henstiller jeg til den ærede Styrelse for „Den typografiske Forening", om der ikke er Anledning for den til i en nær Fremtid hos Foreningen at søge Bemyndigelse til paa dennes Vegne at gøre de fornødne Skridt i ovennævnte Retning.

Ærbødigst
E. H.

* * *

Vi skulle til Hr. E. H.s ovenstaaende Bemærkninger føje den Oplysning, at Foreningens Styrelse heller end gerne vilde bidrage, hvad den kunde for at faa en Sammenslutning mellem Principaler og Arbejdere i Stand, men der er vist neppe for Øjeblikket nogen Sandsynlighed for, at dette vil kunne lade sig gøre. Vi nære dog stadig det Haab, at det skal lykkes os efterhaanden at bringe den Mistillid, der paa mange Steder endnu næres imod vor Forening, til at forsvinde, en Mistillid, som er uden Grund, og som vist nok for en Del bliver styrket ved den Ulyst, mange Arbejdsgivere have til i nogen som helst Retning at tænke sig deres Arbejdere værdige til at indtage en Stilling sideordnet dem, selv om det — som Hr. E. H. bemærker — vilde være til Gavn for begge Parter. *Red.*

Hvilke Fordele tilbyder Fagpressen?

(Efter *„Helvetische Typographia"*).

For ikke mange Tider siden var det kun nogle enkelte Fag og lærde Kredse, der kunde glæde sig ved Besiddelsen af et Organ, der kæmpede for deres Interesser, og først den nyere Tid var det forbeholdt at give Fag-Literaturen et større og større Opsving. Der findes nu en Skomager-, Snedker-, Hattemager-, Bager-Tidende o. s. v., selv paa Organer til Handelsrejsende, Embedsmænd, Musikere o. desl. mangler det ikke, men det er navnlig Bygningshaandværkerne, Modellererne og Medicinerne, der hidtil have udgivet deres forskellige Tidsskrifter til Nytte og Belæring for deres Læsere. Ogsaa Fagpressen for *Typografien* er tiltagen i en forbavsende Grad.

Vi spørge nu, hvilke Fordele tilbyder Fagpressen i det hele taget? Saa længe denne holder sig objektiv, vil den stedse skabe Nytte og Belæring; derfor maa det være dens første Opgave, at have sin Opmærksomhed henvendt paa alle nyere Opfindelser, der berøre dens Kredse, og drage dem ind under sin Kritiks Omraade; kort, sit eget Fag først og fremmest maa den vie sine Kræfter til. Subjektive Meninger skal den kun for saa vidt tage Hensyn til, som de kunne være egnede til at belyse eller afskaffe mislige Forhold.

Fagpressen kan imidlertid kun stifte Nytte, naar dens Fæller ikke lammes og naar de tilhøre denne fuldt og ganske, d. v. s. naar de ved flittig Abonnement og Avertering holde deres Organer livskraftige. Fagpressen tør paa ingen Maade gøre Reklame for denne eller hin Opfindelse, derimod skal den kun rose Opfindelserne, Forbedringerne i Tekniken o. s. v., naar disse have bestaaet en glimrende Prøve, altsaa naar de hvile paa Sandhed og Overbevisning. Saafremt Fagpressen finder paa at gøre det modsatte, da hører den op at være Repræsentant for Fagets Arbejdere og bliver deres Tillid uværdig.

Fagpressen har aldeles ikke det Hverv at udtvære modsatte Anskuelser, der kunne føre til Strid og Tvedragt, i sine Spalter — hvilket dog aldrig kan være til Fordel for Helheden og heller ikke kan tjene til Underholdning og Belæring —, men hurtigst muligt fjerne dem af sine Spalter og søge at forsone dem. Bedre vilde det da vist nok være at bringe faglige Recepter, selv om de kun i et af hundrede Tilfælde finde Tilslutning og Anvendelse.

Fagpressen kan sandelig stifte Velsignelse, naar den, idet den gaar af Vejen for Ufred og al Politik, nærmest søger at tilstræbe Belæring, men derved dog ikke taber sine Mandatarers sociale Vilkaar af Sigte. Derfor behøver den ikke at prædike Krig, men tværtimod Samarbejde og Sammenhold — det vil da sikkerlig blive vanskelig for Krigslystne at gennembryde tætsluttede Rækker.

Jo større Udbredelse Fagtidsskrifterne faa, des mere tale de for den Fordel og Nytte, som de tilbyde; hvem der ikke abonnerer eller læser det i hans Kreds udkommende Fagblad, vil simpelthen vende Ryggen til Fremskridtet og saa at sige negere en Bygning, i hvilken alt Hundreder og Tusinder have fundet et Hjem. At sluttelig det bedste og mest renommerede Fagblad ikke vil kunne gøre alle tilpas, er udenfor al Tvivl; men et maa det altid være rede til at hejse Fanen for, det er: stedse at tage Ordet for hvad der er Ret samt mandigt at løfte Sløret for Løgnen — thi Ret er og skal blive Ret!

Tekniske Meddelelser.

Paa Musikhandler Hansens Forlag er udkommet et Musikstykke, som kaldes „Hilsen til Sarah Bernhardt“. Det er særlig Indfatningen paa Titlen til dette Arbejde, der hendrager Fagmænds Opmærksomhed paa sig, idet den viser, at vedkommende Sætter har forstaaet at levere et virkeligt smukt Arbejde. Indfatningen dannes af en flot Standard med tilhørende Stang og Kvaster og er som sagt fortrinlig i sin Sammensætning. Hele Titlen er trykt med en rød Farve, der just ikke tiltaler Øjet, saa meget mere, som Trykningen er meget middelmaadig. Man kunde for øvrigt have ønsket, at denne monotone røde Farve var suppleret med mindst én Kulør til, idet det hele vilde have faaet et meget smukkere Udseende, naar t. Eks. Hovedlinien „Sarah Bernhardt“ var bleven trykt i violet. Omtalte Titel er bleven sat og trykt paa Sivertsens vel renommerede Akcidenstrykkeri. *r.+b.*

Forskelligt.

— Udvalget for Avissætternes Klub i Wien har henvendt sig med en Skrivelse til Forretningslederne for de i Wien udkommende Dagblade, i hvilken Skrivelse der anmodes om en passende Godtgørelse for Arbejdet til sent ud paa Natten eller rettere sagt for Venteturen, der som oftest trækker ud til efter Midnat. Svaret paa denne Anmodning lyder undvigende og henviser Sætterne til en Paragraf i Tarifen, der siger: „Godtgørelse for Postsætterne samt for Søn- og Helligdagsarbejde betales efter fri Overenskomst“. Men Sætterne ønske, at dette Anliggende ordnes af Almenheden, da de tro at have gjort den Erfaring, at den enkelte i de allerfleste Tilfælde vil komme tilkort ved fri Overenskomst. Udvalget vil nu, for at faa Sagen afgjort i Sætternes Favør, indkalde en Klub-, resp. en almindelig Avissætter-Forsamling og til denne indbyde Lederne af Avistrykkerierne. Det fortjener at bemærkes, at af Lederne for de syv største Avistrykkerier har kun Forretningsføreren for „Neue freie Presse“, Hr. Christoph Reisser, fundet sig beføjet til meget varmt at forsvare Sætternes Ønsker, men han kunde ikke trænge igennem med sine Forslag, da de øvriges Opposition var for stærk.

— Angaaende den i vort Nr. 17 omtalte Vidnetvangs-Sag imod en Sætter, der paa Grund af nægtet Vidneforklaring blev belagt med Arrest, kunne vi meddele, at vedkommende Sætter er bleven sat paa fri Fod, da Forfatteren til den inkriminerede Artikel — en Dr. Helle, der var flygtet til Østerrig — protesterede imod Sætterens Arrestation, idet han i sin Protest anførte, at han alt for 8 Dage siden i en Skrivelse havde tilkendegivet, at Manuskriptet havde været skrevet med hans Haandskrift, idet han havde kopieret Artiklen, derimod ikke selv forfattet den.

— *Papirmasse af Tang.* Efter hvad der er meddelt „Rand. Dgbl.“ har Hr. Ludvig Sørensen (paa Skandia) i disse Dage erholdt Eneret paa Tilvirkning af Papirmasse af Tang. Efter fleraarige og vedholdende Forsøg er det lykkedes ham ved et Apparat, som er konstrueret til dette Brug, at fremstille et Produkt, der i Billighed og udmærket Beskaffenhed kan maale sig med ethvert som helst andet Stof til dette Øjemed, og som efter Prøver, der ere Bladet foreviste, lader sig blege fuldstændtg hvidt til Brug til finere Papirsorter.

— I det engelske Parlament kommer det mere og mere i Brug, at de Deputerede blive ved at tale til sent ud paa Natten; som Følge deraf er det for Londoner-Morgenbladene — tilmed da de befordres med de meget tidlig om Morgenen afgaaende Tog — ikke muligt, at referere Møderne til deres Slutning. For at undgaa denne Ulempe har „Times“ truffen en Del forskjellige Foranstaltninger; bl. a. har man faaet oprettet en Telefonledning fra Parlamentet til Sætterierne. Referenten oplæser sine Notitser og Sætteren hører disse og sætter dem ved Hjælp af Sættemaskinen; derved spares den Tid, som Referenten ellers bruger til at omskrive sit Stenogram i Kurrentskrift, samt den Tid, som gaar med til at befordre det til Sætterierne, og endelig arbejder Sætteren meget hurtigere, naar han hører, end naar han selv skal læse. Paa Grund af disse Foranstaltninger kan „Times“ være à jour med Forhandlingerne allerede $^3/_4$ Tid længere end de andre Blade, men man haaber dog med Tiden at kunne opnaa endnu større Resultater. „Times“ giver en udførlig Skildring af Maaden, paa hvilken Refereringen pr. Telefon sker. Ualmindelige Egen-, By- og Landnavne o. desl. staves; man lader det i det Hele taget ikke mangle paa Forsigtighed.

Rettelse.

I Listen over Til- og Afgang i det forløbne Halvaar er Hr. R. L. Jacobsen fejlagtig opført som „udslettet“ i Stedet for som „bortrejst“.

Typografiske Kundgørelser.

En Maskinmester,

som i de sidste 8 Aar har arbejdet i en af Jyllands større Byer, søger Plads straks. Billet, mærket „Maskinmester“, bedes tilsendt dette Blads Kontor.

Abonnement paa „Typograf-Tidende“,

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 19. | København, den 11. September 1880. | 7. Aargang.

☛ Med dette Nr. følger til Medlemmerne Forslag til Love for „Den typografiske Forening“, og Forslag til Regulativ for en Arbejdsløshedskasse.

Den typografiske Forening.

Lørdag den 2. Oktober, Kl. 9 præcise, afholdes en ekstraordinær Generalforsamling.

Dagsorden:

1) Behandling af Forslag til Love for „Den typografiske Forening“.
2) Forslag til Oprettelse af en Arbejdsløshedskasse.
3) Behandling af Regulativ for samme.

Mulige Ændringsforslag, der ønskes optagne i Bladets næste Nr., bedes indsendte til Redaktionen senest Mandag den 20. September. — Hvor Generalforsamlingen skal afholdes, bliver meddelt i næste Nr. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer:

C. E. Fibecker (Hoffensberg & Trap).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Jyllands typografiske Forening.

I Ringkøbing er der nu oprettet en Lokalforening, idet der har indmeldt sig et tilstrækkeligt Antal af de i Ringkøbing arbejdende Typografer. *Hovedbestyrelsen.*

Typografernes Sangforening.

Lørdag den 11. ds., **Kl. 9—10,** fortsættes Sangøvelserne til den paatænkte Koncert.

Lørdag den 11. September, *Kl. 10*, afholdes den **halvaarlige Generalforsamling,** til hvilken der foreligger følgende Sager:

1) Styrelsen afgiver Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar.
2) Valg paa en Bestyrer i Stedet for Hr. *L. H. Hansen*, der afgaar efter Tur.

2. September 1880. *Styrelsen.*

Gamle Bøger.

Af *Povl Strange.*

(Sidste Artikel.)

III.

Kristian den tredjes danske Bibel*).

Endnu i Midten af det 16de Aarhundrede stod Bogtrykkerkunsten i Danmark ikke paa noget højt Trin. Vel fandtes her Bogtrykkerier i flere Byer, men de vare alle tarveligt forsynede med Materiale; en eller to forslidte Skrifter var det almindelige. Da derfor Kong Kristian den tredje fik den smukke Tanke, at udgive en dansk Bibel, maatte en fremmed Bogtrykker kaldes til København. Valget faldt paa Ludvig Dietz fra Rostock, og denne erklærede sig villig.

Ludvig Dietz indtog en hæderlig Plads blandt det 16. Aarhundredes Bogtrykkere. Han er født i Speier. Ved Aarene 1504—5 arbejdede han i et privat Bogtrykkeri i Rostock, men 1515 gav han sig til at trykke paa egen Haand, og hans Virksomhed udvidede sig efterhaanden betydeligt. Der udkom fra hans Presse en Mængde Værker, som alle udmærkede sig ved deres smukke Udstyrelse, deres rene, skarpe Tryk. Dietz var en Mand med Smag og Sands for Kunsten, derfor var det ham magtpaaliggende at sætte sig i Forbindelse med dygtige Kunstnere, som forsynede ham med smukke Former til Forsiringer af de Bøger, han trykkede.

Underhandlingerne med Dietz begyndte 1547; den 8. Maj blev Kontrakten udfærdiget i Kolding og indeholdt følgende Bestemmelser: „Dietz skal inden Mikkelsdag begive sig til København med sit eget Trykkeri og trykke hele Biblen, baade det gamle og det ny Testamente, paa Dansk, 3000 Eksemplarer, i stort Format, med sine egne Letterer, Presse, Værktøj og Former, hvilke han har brugt til den lybekske Bibel. Han skal selv forsyne sig med Svende, Sættere og Trykkere, Værktøj og alt, som gøres behov; Papir og Korrektur sørger Kongen for. Alt til Trykkeriet hørende skal hentes og bringes tilbage paa Kongens Reg-

*) Kilder: Biblia. København 1550. — Chr. Bruun: Den danske Literatur fra Bogtrykkerkunstens Indførelse i Danmark til 1550. — Kirkehistoriske Samlinger. II. — Lisch: Geschichte der Buchdruckerkunst in Mecklenburg bis zum Jahre 1540.

ning. Dietz skal i København have fri Bolig og, saa længe han er optaget af Arbejdet, være fri for Skat og Tynge. Dietz skal levere hvert Eksemplar for en Gylden. 200 Gylden skulle betales ham paa Haanden, hvilke ikke senere skulle afkortes ham; naar han er kommen til København, skal der betales ham 400 Gylden, som senere skulle afdrages ham. Dietz skal maanedlig have Betaling, og der skal gives ham en Skude Brændeved til hans Husholdning. Bliver han nødsaget til at ligge stille med Arbejdet, da skal der tages tilbørligt Hensyn hertil, hvad Betalingen angaar. Dietz skal være tilfreds med disse Betingelser, intet mere forlange senere og snarest muligt tage fat paa Værket".

1549 kom Dietz til København, I December var Trykningen i Gang og Dietz sendte en Prøve til Kongen. I et Brev fra Kolding af 15. December udtaler Kongen sin Misfornøjelse med, at der var brugt saa smaa og ikke let læselige Typer, og anmoder Dietz om at bruge „grobe leserliche littern". Der maa være opstaaet en længere Brevveksling desangaaende, og Dietz maa have gjort det indlysende for Kongen, hvor vanskeligt det var for ham, nu at skaffe større Typer, og da tilmed de af Universitetets Professorer, i hvis Hænder Oversættelsen var lagt, støttede Dietz, gav Kongen sig tilfreds.

Udarbejdelsen foretoges af den i forrige Artikel omtalte lærde Christjern Pedersen sammen med Niels Hemmingsen, Palladius o. fl.; Manuskriptet blev renskrevet af Studenter. Chr. Pedersen maa dog være traadt tilbage, før Arbejdet var færdigt, da han 1544 blev sindssvag og boede paa Landet, hvor han døde 1554.

Saa begyndte Trykningen.

Bogen er sat med en smuk Schwabacherskrift, nærmest paa Cicero Kegle; hver ulige Side er pagineret med Romertal; Kapitlerne angives ligeledes med Romertal, som ere sluttede ud paa Midten; hver Bog og hvert Kapitel ere forsynede med Initialer, af hvilke navnlig dem, der begynde hver ny Bog, vække Opmærksomhed ved deres særdeles smukke Tegning og Udførelse: disse have en Højde fra 9 til 21 Tekstlinier; Initialerne til Kapitlerne ere mindre og tarveligere. Der er til forskellige Overskrifter brugt en gotisk Skrift, nærmest paa Tekst Kegle; til Marginaler er benyttet en mindre Skrift, nærmest Korpus Schwabacher og Antikva. Der er 60 Linier paa Siden. Af Tegn findes Komma, aldeles lig en Brøk-Skraastreg, Spørgsmaalstegn, Bindetegn, Parenthes og Punktum. Bogen er trykt i Folio. Papiret er i Størrelse som Bikube, maaske noget tykkere end dette, og er heller ikke fabrikeret her i Landet.

Titlen dannes af et stort Træsnit, som fylder hele Siden og forestiller et højt Træ, hvorpaa der hænger en Tavle; paa højre Side ses Billeder af det gamle Testamente, paa venstre af det ny. I Tavlen er trykt med rød Farve: Biblia, Det er den gantske Hellige Skrift, vdsæt paa Danske. (De to første Ord, „Biblia, Det", danner første Linie og er sat med Misal Gotisk, de andre med Tekst Gotisk; saa komme to Linier af Cicero Antikva og Mittel Gotisk, trykte med sort Farve): Esaiæ 40. Guds Ord bliffuer evindelige. (Der under kommer Trykkerstedet, sat med Tekst Gotisk og trykt med rød Farve): Prentet i Københaffn, aff Ludowich Dietz.

Bag paa Titlen er Kristian den tredjes Portræt og paa tredje Side hans Vaaben, to udmærket smukke Træsnit, som fylde hele Siden og ere udførte eller i det mindste tegnede af den dygtige Kunstner Johan Binck. De andre Træsnit, som forekomme i Bogen, have været benyttede i den af Dietz tidligere trykte lybekske Bibel og ere udførte af Erhard Altdorffer, Hofmaler hos Hertug Henrik den fredsommelige af Mecklenburg.

Paa femte Side staar Kongens Kundgørelse, hvor han gør vitterligt, at „efterdi vi nu, den almægtige Gud til Ære, saa og vore Undersaatter, besynderlig dem, som ikke kunne forstaa Latin og Tydsk, til bedste, have ladet udsætte og prente den hele Bibel paa Dansk, og den først ladet efterse af lærde Mænd i vort Kongerige Danmark og besynderlig af de højlærde udi vort Universitet her i vor Stad København, da efterdi vi erfare, at mange Steder er hændet, at naar nogle mærkelige Bøger først ere prentede, da understaa mange sig for Gerrigheds Skyld straks at lade igen prente samme Bøger og dog ikke ville gøre det med Flid eller besynderlig Omkostning, at lade dem først efterse af lærde Mænd, hvoraf kommer, at mange mærkelige Bøger forfalskes. Thi forbyde vi alle, hvo som helst de ere eller kunde være, nogen dansk Bibel efter denne Dag at prente eller prente lade i nogen Maade uden vor Bevilling og Samtykke. Fordrister sig nogen her imod at prente eller prente lade samme Bibel, eftersom foreskrevet staar, da skulle samme Bøger være forbudne her i Riget, hvor de findes, og den, som samme Bøger findes hos, straffes som sig bør".

Det var Kongens Tanke, at hver Kirke i Landet skulde eje, men selv betale sit Eksemplar af Biblen, hvorfor der, endnu før der var begyndt paa Trykningen, blev udskrevet Bibelspenge, 2 Rigsdaler for hver Kirke. I et Kongebrev af 31. Maj 1546 befales det, at de Bibelpenge, som endnu ikke ere betalte, skulde indkræves, da Papiret, som tidligere var blevet bestilt, var ankommet til Helsingør, og at de Dalere, som skulde betales derfor, endnu ikke vare indkomne.

I Løbet af Aaret 1550 blev Trykningen fuldført, og Ludvig Dietz vendte atter hjem. 1558 tænkte han dog paa at vende tilbage til København og nedsætte sig der; men man vilde ikke slippe ham i Rostock, og udnævnte ham til Universitetsbogtrykker. Han døde Aaret efter den 1. September.

Til at indbinde 2000 Eksemplarer af Biblen blev indkaldt Bogbinderen Paul Knufflock fra Lybeck, og af Regnskaberne ses, at ogsaa en fransk Bogbinder, Antoine Maillet, har været beskæftiget dermed.

Prisen for et indbundet Eksemplar var for Menigmand 5 Daler; Handelen gik livligt, saa Kongen tjente godt paa sin Bibel.

Korrespondance.

Ringsted, den 1. September.

Det turde maaske være paa sin Plads at minde „Typograf-Tidende"s Læsere om, at her i Ringsted ogsaa eksisterer en typografisk Forening, som ligesom sin store, meget store Broder i Jylland giver Viatikum til dem, der ere værdige; dog stille vi knap saa strænge Fordringer med Hensyn til Legitimation, som vore jyske Kolleger. Det vilde f. Eks. ikke falde os ind at forlange, at en Mand, der havde arbejdet som eneste Typograf i en By, skulde bringe Bevis for at have ydet Viatikum med Paategning baade fra Principal og Potilikammer. Hvis nu disse ikke vil være med til denne Attesteren! Nej, lad da før den Mand, som arbejder alene i en By og ikke er Medlem af nogen typografisk Forening, indrette sig en lille Bog, hvori de Rejsende, til hvem han yder, giver ham Kvittering for det modtagne. Her i Ringsted give vi som sagt Viatikum, det vil da sige saa længe og saa vidt vi have noget at give af; hidtil har det dog ikke manglet. For ca. 2 Maaneder siden holdt Foreningen her en Generalforsamling; samtlige Medlemmer, 6 (4 Arbejdere og 2 Arbejdsgivere) vare til Stede, og Stemningen var, jeg kan næsten sige løftet, idet Kassen, hvortil der af hver Typograf ydes 25 Øre ugenlig og af Principalerne 50 Øre, havde et Overskud af 30 Kr. Underhaanden taltes der saa smaat om i den Anledning at lave en Skovtur paa Foreningens Regning, medens andre mente, at Kontingentet, som udelukkende anvendes til Viatikum, kunde nedsættes. Besindigheden sejrede imidlertid, alt blev som det var; Pengene skulde gemmes. Det blev der nu ikke noget af; i Tiden fra 1. Juli til 1. September kom der nemlig ikke færre end 24 Rejsende, deraf 11 Tyskere, 5 Normænd og 8 Danske. Til sidst, da Kassen næsten var læns, maatte vi nedsætte Understøttelsen til 1 Kr. (ellers 1 Kr. 50 Øre), da der ikke var Stemning for Udredelsen af Ekstrabidrag. Forhaabenlig vil der herefter ikke blive saa mange ledige Typografer. Efteraaret bringer jo gerne Arbejde.

Med al Agtelse for Jyderne og deres typografiske Forening, vil jeg dog tillade mig at mene, at de gøre mere Blæst end det egenlig er fornødent. Strænge ere de nu, men strængere ville de blive over for de Rejsende, som komme fra Øerne, hvor der ikke er nogen Forening; de maa nu tage Skade for Hjemgæld. Man skulde tro, naar man læser et saadant Sprog, saa bydende, selvtillidsfuldt, at det var Styrelsen for en gammel, fastsluttet Organisation, der havde Resultater at vise tilbage paa, som talte saaledes. Men her er det jo, for at bruge et billedligt Udtryk, lutter Grøndom; det lyder ikke godt, naar et lille næsten nyfødt Barn, endnu liggende i Svøbet, begynder at sætte sine Omgivelser i Rette. Og den jyske Forening har vedtaget, at „Typograf-Tidende" er dens Organ; den benytter da ogsaa Bladet ret flittigt til Kundgørelser, medens Redaktionen er idel Glæde og siger saa mange Tak. Men tør jeg være saa næsvis at spørge: Er den jyske Forening ogsaa med til at bære Udgifterne, som Bladet fører med sig? Ellers er det jo en billig Fornøjelse at have et Organ, tilgængelig for enhver Stedforening, som gør sig den Umage at vedtage: „Typograf-Tidende" er vort Organ. Til Gengæld for den mageløse Imødekommen mod Københavner-Kollegerne faar man saa enhver Kundgørelse, som ellers vilde medføre Udgift, gratis ud i Verden. Jeg haaber, at der paa næste Generalforsamling bliver tagen en lignende Beslutning for Ringsted-Foreningens Vedkommende. Ganske vist, man holder i Jylland nogle Eksemplarer af Bladet, men det gør man virkelig ogsaa andet Steds; her holdes 2. Den samlede Indtægt af Abonnement for „Typograf-Tidende" er ca. 100 Kr. aarlig; Jyderne udreder vel heraf 60—70. Men Bladet koster den københavnske Forening mindst 800 Kr. aarlig. Naar den jyske Forening vedtager, at „Typograf-Tidende" er dens Organ, bør den ikke glemme dertil at føje: „og deltager med den københavnske Forening i Udgifterne ved Bladets Udgivelse" eller betaler i ethvert Tilfælde noget for at faa Ret til at benytte Bladet til Kundgørelser.

Hvad angaar, at Øernes Typografer bør slutte sig sammen, da er dette fuldkommen rigtigt. Men hertil maa typografisk Forening i København tage Initiativet. Den maa udsende Indbydelse og stille sig i Spidsen for Sagen som Aarhus-Kollegerne have gjort for Jyllands Vedkommende. Foreningen vil da sikkert komme i Gang til Held for alle. Blot ingen indviklet, kostbar Administration og ikke noget opstyltet Væsen! At der paa mange Steder i Øernes Købstæder ydes et usselt Viatikum er vist; i Roskilde f. Eks. 35 Øre. Men tag fat paa Arbejdet, saa kommer Forbedringen nok; hæng i, Københavner! *M. A.*

* * *

Vi kunne ikke være enige med vor ærede Korrespondent i hans Betragtninger over „Jyllands typografiske Forening". Vi skulle dog indskrænke os til at give et kort Svar paa det i hans Skrivelse, der angaar „Typograf-Tidende", idet vi forudsætte, at Hovedbestyrelsen for Jyllands-Foreningen selv vil svare ham paa hans efter vor Formening uretfærdige Angreb. — Naar vi have udtalt vor Glæde over Dannelsen af den nævnte Forening og takket vore jyske Kolleger, fordi de have valgt „Typograf-Tidende" til deres Organ, samt meddelt vor Beredvillighed til at optage deres Bekendtgørelser, da kan vel næppe Nogen være i Tvivl om, at vi have gjort det, fordi vi ere overbeviste om, at den nævnte Forening vil kunne være til Gavn for Sammenslutningen i sin Helhed, og fordi det er vor Pligt, saa vidt mulig, at hjælpe en saadan Forening over de første Vanskeligheder, hvoraf der vist ikke ere faa. Det vilde ikke være at handle kollegialt, om vi vilde gøre det til en Betingelse for at optage Kundgørelser af den nævnte Art, der i mange Tilfælde ville have lige saa stor Interesse for *vor* Forenings Medlemmer som for de jyske Kolleger, at de skulde betales. Det kan altid være tidsnok at forhandle derom, naar Jyllands-Foreningens pekuniære Omstændigheder blive saaledes, at den kan overkomme slige Udgifter. Det er en Selvfølge, at Meddelelser fra Ringsted-Foreningen ogsaa gerne skulle blive optagne. — Spørgsmaalet om, hvem der skal bringe Øernes Typografer til at slutte sig sammen, maa vi opsætte at behandle til en anden Gang. Kun saa

meget kunne vi sige, at det er meget tvivlsomt, om det bliver „Den typografiske Forening“ i København, der skal tage Initiativet dertil, eller selve Kollegerne paa Øerne, der tvungne af de mange Rejsende, de sikkert for Fremtiden ville faa paa Halsen, ville finde det nødvendigt at slutte sig sammen. *Red.*

Tekniske Meddelelser.

Fra Bogtrykker *Sally B. Salomon* er tilstillet os en Mappe, indeholdende en Samling Illustrations- og Farvetryksprøver. Hvad Illustrationerne angaar, ere de, efter danske Forhold, fortrinlige, og godtgøre, at der er vist særlig og rosværdig Omhu ved deres Udførelse, saaledes at de foreliggende Prøver i deres Helhed maa betragtes som en god Maalestok for Trykkeriets Virkeevne. Ved Prøven af kulørt Tryk (en Aktie fra Københavns Handelsbank) er der nogle faa, dog mindre væsentlige, Fejl, men i sin Helhed kan det ikke nægtes, at det er et ret smukt Arbejde, og navnlig maa den lyseblaa Undergrund anses som særdeles vellykket. Vi lykønske Hr. Salomons Trykkeri til, at det har lagt an paa at udføre noget virkeligt smukt, og haabe, at Trykkeriet vil arbejde videre paa den nu betraadte Bane, hvad der er saa meget mere paaskønnelsesværdigt, som det jo ellers nu for Tiden for mange Trykkeriers Vedkommende kun er Hovedsagen at gøre Arbejdet færdigt saa hurtigt som muligt, uden Hensyn til, hvorledes det er gjort, i den fejlagtige Mening, at de fleste Kunder ingen Forstand have paa, hvorledes et Arbejde ser ud. — Mappen vil komme til at cirkulere blandt Medlemmerne sammen med de udenlandske Blade, og vi henlede herved Opmærksomheden derpaa.

— En af Mapperne med de udenlandske Blade, som cirkulerer blandt Medlemmerne, indeholder et Adressekort fra *Nielsen & Lydiches* Bogtrykkeri, hvorpaa vi henlede Opmærksomheden. Til dette Kort er der anvendt Stykker af den nye græske Indfatning fra Schelter & Giesecke i Leipzig og Kompositionen af Satsen maa siges at være godt udført. Trykningen af Kortet er i sin Helhed ret tilfredsstillende; kun kunde vi have ønsket, at Tonen havde været en Smule mørkere, for at adskille den lidt mere fra Kortets Grundfarve, og ligeledes burde det sorte Tryk have været holdt noget renere. For øvrigt præsenterer Kortet sig som et elegant Arbejde. *r.+b*

Forskelligt.

Godgørenhed. (Meddelt.) Som det vist er de fleste Læsere bekendt, bliver der hvert Aar paa afdøde Kammerherre Berlings Fødselsdag, den 30. Avgust, uddelt et lille Pengebeløb til hver af Fribeboerne i Typografernes Stiftelse. I Aar paa denne Dag fejrede en af den Afdødes Døtre sit Bryllup, i hvilken Anledning Fru Kammerherreinden ønskede, at de Gamle i Stiftelsen skulde have et Festmaaltid, men da saa vel de lokale som personlige Forhold vanskeliggjorde dette, henstillede Styrelsen til Fruen, om det ikke kunde arrangeres derhen, at hver af Stiftelsens 13 Fribeboere fik et lille Pengebeløb, for dermed at gøre sig til Gode, som de selv syntes, hvilket blev bevilget, og der blev saaledes, foruden det sædvanlige Beløb, udbetalt hver 10 Kr. paa denne Dag. Det kan ikke noksom paaskønnes, hvad Fru Berling hidtil har gjort for Typografernes Stiftelse, og vi haabe, at hun ikke vil trættes hermed; thi det er jo ikke nok, at den Gamle har Hus over Hovedet, men han skulde ogsaa gerne have lidt til Munden og andre Nødtørftigheder. Stiftelsens Styrelse har sendt Fru Berling en hjertelig Taksigelsesskrivelse, og vi haabe, at de, der have nydt godt af Gaven, have gjort det samme.

— I Følge et her i Byen cirkulerende Rygte agter Hr. *Fjeldsøe jun.* at oprette et eget Bogtrykkeri. Han har hidtil været Medbestyrer af det under Firma H. V. T. Fjeldsøe bestaaende Trykkeri.

— I *Honolulu* paa Hawaji er udkommet en hawajisk Almanak samt Aarbog for 1880; denne er, foruden at være forsynet med 76 Sider Tekst, udstyret med talrige Avertissementer samt med en fuldstændig Hofkalender. Af Avertissementerne kan man med Lethed se, paa hvor højt et Udviklingstrin Civilisationen paa Hawaji allerede er kommen; bl. a. averteres saaledes om en Læsesal, i hvilken hele Jordklodens betydeligste Aviser findes. Dette har Kaptajn Cook vist ikke drømt om, da han for hundrede Aar siden landede hos de Vilde paa Hawaji.

Typografiske Kundgørelser.

Gravesens Middagsabonnement,

Lille Helliggejststræde 4, 1. Sal,

anbefales til ærede Kollegers Opmærksomhed med 2 Retter god og veltillavet Middagsmad à 50 Øre Portionen. Der serveres saa vel i som ud af Huset. Spisetid 1—4.

En Bogbinder

tilbyder Bogtrykkere og Litografer at udføre Beskæring og Bogbinderarbejde imod en delvis Lekvidering med trykte Sager. Billet, mrkt. 16, bedes indlagt paa dette Blads Ekspedition.

Abonnement paa „Typograf-Tidende“,

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg,* Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 20. | København, den 25. September 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Lørdag den 2. Oktober, Kl. 9 præcise, afholdes en ekstraordinær Generalforsamling i **Hr. Restavratør Simons Lokale, Store Købmagergade 18, 2. Sal.**

Dagsorden:

1) Behandling af Forslag til Love for „Den typografiske Forening".
2) Forslag til Oprettelse af en Arbejdsløshedskasse.
3) Behandling af Regulativ for samme.

Medlemmerne anmodes om at møde talrigt og præcise.

Styrelsen.

Fra 1. Oktober er Foreningens Lokale hos Hr. Restavratør *Simon*, Store Købmagergade 18, 2. Sal, og efter Flyttedagen hos Samme paa Kongens Nytorv 21.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

Viktor Petersen [udlært hos Bording] (Nielsen & Lydiche).
N. C. Madsen (Luno).
Magnus Lempke (Salomon).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Jyllands typografiske Forening.

I Henhold til Lovenes § 14 anmodes herved Dhrr. Lokalkasserere om, helst inden 4. Oktober, at indsende Regnskabsberetning for Juli Kvartal samt, saa vidt mulig, det i Følge Lovenes § 5 Hovedkassen tilflydende Kontingent af 5 Øre ugenlig. Tillige bedes Dhrr. meddele mig en Fortegnelse over Af- og Tilgangen af Medlemmer (Indmeldte, Udmeldte, Tilrejste og Bortrejste) med vedføjet Dato.

Samtidig erindres Dhrr. Kasserere, som endnu ikke have indsendt Kvittering for modtagne Bidrag fra Hovedkassen, om ligeledes til ovennævnte Tid at berigtige dette.

Aarhus, i September 1880.

Hovedkassereren.

Typografernes Sangforening.

Dhrr. Sangere anmodes om at give præcist Møde **i Aften** og **næste Lørdag,** der ere de eneste Mødeaftener forinden Koncerten.

Typografernes Sangforening afholdt d. 11. Sept. sin halvaarlige Generalforsamling. Til Dirigent valgtes *Axel Larsen*, til Sekretær *Bynck*. — Kassereren, *Th. Nielsen*, gav en Oversigt over Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar, idet han særlig fremhævede, at Foreningen havde været en af de stærkest repræsenterede ved Sangfesten i Roskilde. Medlemsantallet var vokset med 3 à 4. Paa en Forespørgsel af *O. Larsen* svarede Kassereren, at Foreningen med sit nuværende Medlemsantal vel kunde bære Udgifterne til Dirigent, Lokale osv., men ikke Udgifterne ved Aarsfesten.

Derefter foretoges Valg paa en Bestyrer i Stedet for *L. H. Hansen*, der skulde afgaa efter Tur. *Hansen* bad Medlemmerne vælge en ny Bestyrer, men efter at være bleven opfordret til at modtage Genvalg, forlangte han skriftlig Afstemning. Denne gav til Resultat, at 11 stemte for Hansen, 4 imod. Efter dette Resultat mente Hansen ikke at burde modtage Valg. Oppositionen (de 4, som havde stemt imod Hansen) fremkom nu paa Opfordring med nogle Anker, som af andre Medlemmer erklæredes for at være aldeles betydningsløse. Efter at Hansen derefter havde udtalt, at han ikke fandt noget begrundet i de fremførte Anker, erklærede han sig villig til at modtage det paa ham faldne Valg.

C. Bynck,
Sekretær.

Svar til Hr. M. A.

Aarhus, den 14. September 1880.

Det var med megen og stor Forundring, at jeg i sidste Nr. af „Typograf-Tidende" læste Korrespondancen fra Ringsted; det var med den samme Følelse, som man vilde have, naar man, som vi (Hovedbestyrelsen), tro og redelig søge at udføre et paalagt Arbejde og pludselig faar et Slag bagfra af en aldeles Fremmed. Da jeg imidlertid kom længere ned i Artiklen og stødte paa Ordet „Grøndom", blev Sagen mig mere forstaaelig: „Det maa være en ung Mand, der vil vise sig", tænkte jeg. Det er jo nemlig bekendt, at det mest er ganske unge Mennesker, der benytte sig af slige Ord. Da jeg altsaa ikke tror, at Hr. M. A. er for gammel til at lære lidt endnu, skal jeg søge at gøre ham begribeligt, hvad der forekommer ham saa forunderligt.

Hr. M. A. mener, at vi stille for strænge Fordringer til de Rejsende i Henseende til Legitimation. Nej, vi stille

kun vore Fordringer i Overensstemmelse med det Gode, vi tilbyde; hvor det, som i Ringsted, kun drejer sig om at give den Rejsende 1 Kr., højst 1 Kr. 50 Øre, der behøve de fornuftigvis ikke at være saa strænge, som der, hvor det drejer sig om mellem 25 à 30 Kr. til hver Rejsende. Og kan Hr. M. A. sige mig, *hvorfor* vi ikke strængt skulde paase, at den Rejsende har opfyldt sine Forpligtelser; vi ere før „Jyllands typografiske Forening"s Dannelse tidt nok blevne tagne ved Næsen til at vi nu vide, hvorfor vi handle saaledes som vi gøre. Havde Hr. M. A. havt lidt mere Erfaring, vilde han nu ikke, som han selv siger, komme og gøre sig næsvis.

Vi gøre for megen Blæst, mener Hr. M. A.; føre „et saadant Sprog, saa bydende, selvtillidsfuldt". Ja, havde den gode Ringstedmand blot lagt sig selv dette paa Sinde, saa havde jeg sparet at imødegaa ham; thi et mere usømmeligt Sprog og en større Selvklogskab, end der gaar igennem hans Artikel, skal man lede efter. Havde han brugt den Fremgangsmaade, som Hovedbestyrelsen for „Jyllands typografiske Forening" altid har fulgt, at *indknibe* sine Meddelelser til det strængt nødvendige, er jeg sikker paa, at „Typograf-Tidende"s Redaktion med større Fornøjelse havde optaget hans Meddelelse. At man maa gøre lidt mere „Blæst", som Hr. M. A. behager at udtrykke sig for at styre en Forening paa næsten halvandethundrede Medlemmer, fordelte i 15 Byer, end der behøves til at styre en Forening, hvori der akkurat er saa mange Typografer, at der er „nok til en Sjavs", er vist let at forstaa for de fleste, og kan Hr. M. A. ikke forstaa det, maa jeg beklage ham.

Naar „Jyllands typografiske Forening" har vedtaget, at „Typograf-Tidende" er Foreningens Organ, saa er det en Selvfølge, at vore Kundgørelser maa deri, enten de saa skulle betales eller ikke. At „Den typografiske Forening"s Styrelse, som jo redigerer Bladet, har stillet sig saa kollegialt lige over for os, ikke at fordre noget Vederlag, geraader den til Ære, ikke os til Skam, og vedkommer efter min Mening slet ikke Hr. M. A. Jeg véd ikke, hvorfra han henter Berettigelse til paa saa faderlig en Maade at skænde paa Redaktionen; de 2 Eksemplarer, der holdes i Ringsted, synes mig ikke kan berettige ham dertil. For „Jyllands typografiske Forening" med sine vidt spredte Medlemmer er det en absolut Nødvendighed at have et Organ; derimod kan jeg ikke finde det saa absolut nødvendigt for Typograferne i Ringsted at have et Organ for at kundgøre for den forbavsede Samtid saadanne Nyheder, som at de „give Viatikum saa længe og saa vidt de have noget at give af" og at deres Skovtur gik i Stykker, o. lign.

Naar Hr. M. A. giver os Ret i, at Øernes Typografer *bør* slutte sig sammen, saa kan det ikke andet end glæde mig. Men at han saa pudser det hele paa Københavnerne, synes jeg ikke rigtig om. Tror Hr. M. A. sig kaldet (han véd jo i ethvert Tilfælde, hvorledes det *ikke* skal være) saa „tag fat paa Arbejdet, saa kommer Forbedringen nok, hæng i, Hr. M. A.!" Men for alting „blot ingen indviklet, kostbar Administration" og, læg Mærke hertil, „intet opstyltet Væsen".

Til Slutning skal jeg kun bemærke for en anden Gangs Skyld, at Hovedbestyrelsen *som saadan* slet ikke indlader sig paa at besvare slige uvorne Angreb, og jeg for mit Vedkommende indlader mig ikke mere med Hr. M. A., med mindre han finder sig foranlediget til at sætte sit Navn under sine fremtidige Udgydelser. *Harald Jensen.*

Foreningens Opgaver.

Der er saa ofte bleven talt og skreven om, at Foreningens Opgave er, ad Overenskomstens Vej at skaffe en ny og tidssvarende Tarif. Programmet er tydeligt nok, og var det ligesaa let fulgt som det var sagt, vare vi snart ved Maalet. Men to Ting stille sig i Vejen for Realisationen af denne Typografernes Livssag, og det er 1) de ugunstige Kunjunkturer og 2) Principalernes Mistænksomhed over for Foreningen og dens Virksomhed. Vel forbyde de ikke deres Sættere at læse Bladet og være Medlemmer af deres egen Forening, men med Mistænksomhed følge de dog Udtalelserne i Bladet, og til Dato er der (saa vidt mig bekendt) kun tre Principaler Medlemmer af „Den typografiske Forening", nemlig Dhr. Ferslew, Th. Nielsen og L. Petersen). Sligt er, det maa vistnok enhver indrømme mig, ikke heldigt for vort Programs Gennemførelse: ad Overenskomstens Vej at søge forbedret vore materielle Kaar. Saa længe de to Parter, som skulle forhandle, staa saaledes over for hinanden, kan der ikke være Tale om en gavnlig og frugtbringende Virkeliggørelse af Foreningens Program. Det er derfor min Mening, at skal Foreningen virkelig i Tiden kunne tænke paa at komme sit Formaal nærmere, maa der noget mere Handling til end det blotte Program og den løse Tale om Forsonlighed, som i Særdeleshed ikke vil finde stor Genklang eller vække megen Tillidsfuldhed hos Dhrr. Principaler, naar det raabes ud af Folk, som i tidligere Tider stadig have været mest radikale i deres Fordringer over for Principalerne. Der maa gives Principalerne *haandgribelige* Beviser for, at det er ærligt ment med den megen Tale om Forsonlighed og Overenskomst. Et saadant — om end mindre — Bevis gaves ved de 4 Medlemmers Optagelse i Foreningen forgangen, thi derved tilkendegave Medlemmerne, at deres Løsen ikke er „Krig", men „Fred". Det vilde jo være meget besynderligt, om man allierede sig med sine tidligere Modstandere, om hvem man véd, at deres Standpunkt stadig er det samme, eftersom de Forhold, hvorunder de nægtede at staa deres Kolleger bi, for dem ere uforandrede og derfor lige saa tvingende som tidligere. Selv den mest blinde Principal maa kunne faa Øjet op for, at her virkelig er sket en Begyndelse ad Tilnærmelsens Vej, og jeg tror, at naar Foreningens andre Sager ogsaa vil indføre Forandringer, vil Forholdet mellem Principal og Arbejder blive mere tillidsfuldt.

Som en saadan Sag vilde jeg betragte, at man lagde mere Vægt paa Understøttelsesspørgsmaalet. I dette Spørgsmaal have Principalerne tidligere vist, at de kunde virke sammen med Foreningen, og det er saa naturligt. De have ligesaa fuldt som Typograferne en moralsk Forpligtelse til

at hjælpe arbejdsløse, rejsende, gamle og trængende Typografer, og at Principalerne føle noget lignende, ses deraf, at mange af dem ere Medlemmer af Trykkernes Forening, der som bekendt har til Formaal at yde Understøttelse til Trykkere, der enten ere uden Arbejde eller paa Grund af Alder ikke kunne tjene noget. Her er altsaa et Felt, hvor vi kunne virke sammen med Principalerne, og som disse, hvis en Opfordring blev rettet til dem, vistnok med Glæde vilde imødekomme. Man vil maaske indvende, at det vilde blive opfattet af Principalerne som en Mærkelighed, at vi *først nu*, saa længe efter Strejken, søgte en saadan Tilnærmelse, men jeg vil bede erindret, at først nu er Foreningen bleven saa stor, at vi i den har faaet optaget omtrent dem, som vi *kunne* faa optaget, uden at vi derved tabe i Agtelse enten i andres eller i vore egne Øjne, og at dette har varet saa længe, maa vel enhver indrømme ligger i Forholdenes Natur. Vil en Forening beslutte at gaa denne Vej, kan der med Sikkerhed siges, at Flertallet af Københavns Typografer er stemt for at virke ad Forhandlingens Vej, og et saadant Skridt af Flertallet vilde blive mødt — derom er jeg overbevist — med Tillid og Velvilje fra Principalernes Side. Formandens Udtalelser paa sidste Generalforsamling tydede ogsaa i denne Retning, idet han bl. a. udsagde, at til næste Halvaar vilde Udgifterne rimeligvis stige, da jeg ikke godt kan tænke mig andet, hvorved Udgifterne forøges.

Men ikke blot med Principalerne er det ønskeligt at knytte Forbindelse; ogsaa med Forlæggerne og Boghandlerne vilde det være ønskeligt. Dette kunde vi bedst gøre ved at opfordre dem til at yde Bidrag til et Bibliotek, thi hvem kunde vel have større Mulighed for at faa oprettet et saadant, end Typograferne? Jeg tror, at mange Boghandlere vilde med stor Beredvillighed imødekomme en saadan Opfordring, da der er flere Foreninger, der ligeledes faa gratis Skrifter. At netop Typograferne, som have saa meget med Bogtrykkerne at gøre, ikke have et eget Bibliotek, vil vel forundre mange, men at Typograferne tildels selv have en væsenlig Andel deri, kan vist neppe betvivles. Der er flere Gange bleven nedsat Bibliotekudvalg, men hvad de have udrettet, er bleven en Gaade for andre og maaske ogsaa for Dhrr. selv. Synlige Frugter deraf ere ikke opviselige, hvad nu vel ogsaa har ligget i den Omstændighed, at der har staaet mere brændende Spørgsmaal paa Dagsordenen, hvorved dette er bleven trængt tilbage i en uvis Fremtid. Men nu, da det er bleven klart for alle, at med Magt opnaa vi intet som helst, nu er Øjeblikket da at spørge: i hvilke andre Ting vi kunne faa baade Flertallet af Typograferne samt Dhrr. Bogtrykkere og Boghandlere til at gaa med os, og her tror jeg, vil Oprettelsen af en Bogsamling kunne yde os stor Nytte. At det vilde blive til Nytte for Typograferne selv, er indlysende, og jeg skal derfor ikke gaa videre ind paa denne Del af Spørgsmaalet.

Endnu Et kunde jeg ønske at henlede Typografernes Opmærksomhed paa, og det er Stiftelsen. Det er forbavsende, saa ringe Deltagelse der er for denne, og dog maa vel ogsaa de fleste indrømme, at her foreligger en smuk og gavnlig Institution at støtte saavel for Principalerne som Typograferne. Ogsaa her var det mere ønskeligt, at der kom lidt mere Liv, i Særdeleshed da Kontingentet er saa ringe (4 Kr. om Aaret). Vel kunde man indvende, at de typografiske Foreninger koste Medlemmerne mange Penge mellem Aar og Dag, men kunde det da ikke tænkes, at der kunde komme en hel eller delvis Sammensmeltning i Stand. Med Ønsket om, at dette maatte blive taget under nøjere Overvejelse, vil jeg slutte disse Betragtninger, som jeg har holdt i al Almindelighed. —*b*—.

Tekniske Meddelelser.

Simili-Gravure kaldes, ifølge „Chronique de l'Imprimerie“ en ny af Ch. Petit i Paris opfunden Maade til Fremstilling af typografiske Clichés ved Hjælp af Fotografien, ved hvilken man ikke alene kan gengive Punkter og Streger ad foto-typografisk Vej, men som ogsaa tillader Reproduktionen af Tonefladen i de sarteste Afskygninger, og dertil kommer, at disse Clichés kunne trykkes paa en hvilken som helst typografisk Maskine eller Presse. Disse Clichés siges at være 75 pCt. billigere end de ad xylografisk Vej fremstillede.

— *Komprimeret Træ* som Erstatning for Buksbom til Træsnit har Hr. Badoureau i det franske Schweiz opfunden.

— For Øjeblikket drøfte de forskellige tyske typografiske Selskaber det Spørgsmaal om Logotypernes Nytte. Skriftstøberfirmaet Rust & Ko. i Wien har nemlig foreslaaet Anskaffelsen af Logotyper — som t. Eks.: *er*, *sie*, *der*, *die*, *das*, *und* osv., hvorved Sætningen vilde kunne ske 25 pCt. hurtigere. Selskaberne ere dog imod denne „Forbedring“, og det af forskellige Grunde, idet det fremhæves, at Skriftkasserne maa udvides ganske betydeligt (til 22 Logotyper), at, naar ét af de sammemstøbte Bogstaver læderes, hele Typen maa kasseres, at det vil blive vanskeligt at udregne en passende Støbeseddel og endelig, at denne „Forbedring“ vil volde Skriftstøberierne enorme Udgifter til Anskaffelsen af Stemplerne, etc. Af disse og andre Grunde fraraades det at akceptere denne Nyhed.

Forskelligt.

„Foreningen af danske Bogtrykkere“ afholder Torsdagen den 30. September sin aarlige Generalforsamling med følgende Dagsorden: Meddelelser fra Styrelsen om det forløbne Aar; Regnskab og Budget; Valg af Styrelse og Revisor. Foreningen tæller nu for Tiden, efter hvad der meddeles os, 33 Medlemmer, hvoraf 23 i København og Resten i Provinserne. — Som det ses af ovenstaaende Dagsorden har Foreningen ikke en Tanke tilovers for de store Spørgsmaal, der i denne Tid beskæftige Gemytterne i de udenlandske Principalforeninger, nemlig: Smudskonkurrence, daarlige Arbejdsvilkaar for deres Arbejdere og Lærlingeuvæsenet.

Den tyske Principalforening afholdt den 27. Juli d. A. sin aarlige Generalforsamling i München, der særlig er Om-

tale værd, fordi der paa denne Dag faldt en Del Udtalelser, som maaske nok kunne interessere vore Læsere. I Aarsberetningen, som Formanden, Hr. Dr. *Eduard Brockhaus* fra Leipzig, gav, hedder det angaaende Normal-Tarifen: „Klagerne over Omgaaelsen af Tarifen havde fremkaldt Tvivl om, hvorvidt Tarifen gælder endnu paa de fleste Steder; desuagtet turde det antages, at denne har skabt en tilstrækkelig Basis, paa hvilken Lønningsforholdene imellem Typograferne og Principalerne kunne ordnes og at dette ogsaa for Fremtiden vilde blive saaledes. Uden en saadan Tarif vilde den fordærvelig virkende Smudskonkurrence blomstre i endnu højere Grad, endskønt der jo derved ikke var tilvejebragt et radikalt Modmiddel imod denne." Hr. *Grimpe*, Hannover, rettede den Forespørgsel til Generalforsamlingen, om det ikke vilde være ønskeligt at indføre ensartede Lære-Kontrakter samt Legitimationsbøger for Typograferne; han troede, at disse Bøger vilde kunne bruges til Optagelse af Vidnesbyrd; *Kerskes*, Berlin, ansaa dette for aldeles upraktisk, da Typograferne næppe vilde anerkende saadanne Bøger og den paaregnede Nytte af disse vilde derfor være illusorisk. Fremdeles gjordes der opmærksom paa, at de rimeligvis ogaa vilde medføre en Kollision med Loven. Udbyttet af Generalforsamlingens Forhandlinger vare iøvrigt forsvindende.

— I de udenlandske Fagblade findes af og til Veklager over Belysningen i Sætterierne. Det kan maaske være passende at fremsætte følgende Linier, for derved mulig at formaa de mere humane Arbejdsgivere til at afhjælpe en Mangel, som ogsaa vi mere eller mindre ere udsatte for. Meget skadelige for Øjnene ere Blikskærmene over Gasblussene; selvfølgelig ogsaa de saa kaldte Beskyttelsesskærme af Pap med grønt Glanspapirbetræk („Schweinfurtergrün", der medføre Betændelse af Pandehuden), som mange Sættere bære for at — beskytte Øjnene. Netop det modsatte bevirkes imidlertid dermed; thi naar Øjet holdes i Mørke, medens det uafladelig maa se paa en oplyst Flade, som Kassen og Manuskriptet, bliver det blændet og overanstrængt, og Grunden til de fleste Øjensygdomme maa søges heri. Gasblussene maa ikke anbringes for tæt ved Hovedet, fordi Kongestioner og Hovedpine derved kunne opstaa; fremdeles maa disse være forsynede med en Kuppel af Mælkeglas og for overanstrængte Øjne desuden med et sortblaat Glas. Lyset brænder under Glasset rolig, medens det i Mangel af et saadant flagrer, fordi det er udsat for alle Luftsvingninger. Mest praktisk ere Petroleums-Hængelamper (Rundbrænder); disse udstraale en tilstrækkelig Lysmængde og udvikle ingen generende Varme.

— Ifølge en i „Corresp." offentliggjort udførlig Statistik findes der paa de 130 af 160 Bogtrykkerier i Berlin ca. 1600 Sættere.

— Paa Regeringsbogtrykkeriet i Buda-Pesth have samtlige Arbejdere faaet Opfordring til at lære det ungarske Sprog; hvem der inden en nærmere fastsat Tid ikke har efterkommet denne „tyrkiske" Befaling, faar sin Afsked. Det maa være en let Sag for ældre Folk, saadan uden videre at lære et fremmed Sprog (det slaviske Idiom skal oven i Kjøbet være meget vanskelig at tilegne sig) — naar man skal dømme efter denne Ukas.

— Fra *Paris* skrives der: Den 1ste April d. A. udviste det parisiske Sætterselskabs Regnskab en Formue paa Franks 35,587.35 og Franks 53,255.36; denne sidste Sum er urørlig og danner Grundfonden for Invalide- (ɔ: Alderdomsforsørgelses) Kassen. — I Gambettas Journal, „Republique Française", har Sætterpersonalet hidtil været blandet, d. v. s. en Del deraf tilhørte ikke Sætterselskabet som Medlemmer. Som Følge deraf nedlagte Medlemmerne af Selskabet den 23. Juli Arbejdet, som „Bulletin de l'Imprim." siger, paa Befaling af Komitéen, der ikke vil tillade, at Selskabets Medlemmer arbejde i Aviser, hvor der engageres Ikke-Medlemmer.

— Følgende statistiske Sammenstilling af de parisiske Avisers Abonnent-Antal vil maaske interessere vore Læsere. Tabellen er inddelt i: A) Republikanske Blade: Petit Journal 583,820 Oplag, Petite République 196,372, Lanterne 150,531, Intransigeant af Henri Rochefort 71,601, Paix 52,949, Petit National 46,837, France 43,752, Petit Parisien 39,419, Rappel 33,535, Marseillaise 28,818, Nouveau Journal 27,384, Temps 22,764, Liberté 17,921, Mot d'Ordre 16,316, Siècle 15,082, XIX. Siècle 14,881, National 14,543, Evénement 14,285, Réveil Social 13,316, Justice 12,847, Vérité 12,269, Voltaire 11,506, République Française 10,431, Citoyen 10,351, Petit Républicain 9890, Télégraphe 8464, Débats 6935, Journal à un Sou 5643, Prolétaire 5606, Globe 4625, Soir 4556, Droit 3111, Presse 2048, Courrier du Soir 1919, ialt 1,514,321. B) Monarkiske Blade: Figaro 104,924, Petit Moniteur 100,476, Soleil 45,190, Petit Caporal 25,051, Petite Presse 22,629, Gaulois 14,854, France Nouvelle 14,554, Moniteur Universel 13,172, Univers 10,367, Peuple Français 9463, Estafette 8846, Pays 7615, Patrie 6434, Monde 6130 ,Paris-Journal 6051, Gazette de France 5364, En Avant 4948, Français 4718, Union 4592, Défense 4288, Civilisation 3735, Ordre 3153, Gazette des Tribunaux 2918, Constitutionnel 2135, ialt 431,707.

Typografiske Kundgørelser.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 21. | København, den 9. Oktober 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Søndagen den 10. Oktober, Formiddag Kl. 10 præcise, fortsættes den ekstraordinære Generalforsamling i Hr. Restavratør Simons Lokale, Store Købmagergade 18, 2. Sal.

Dagsorden:

1) 2. Behandling af Forslag til Love for „Den typografiske Forening".
2) Forslag til Oprettelse af en Arbejdsløshedskasse.
3) Behandling af Regulativ for samme.

Medlemmerne anmodes om at møde talrigt og præcise.

Styrelsen.

Fra 1. Oktober er Foreningens Lokale hos Hr. Restavratør *Simon*, Store Købmagergade 18, 2. Sal, og efter Flyttedagen hos Samme paa Kongens Nytorv 21.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

Emanuel Madsen (Elvius).

J. T. L. Rasmussen [udlært hos Trier 1878] (Cohen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Vi henlede Medlemmernes Opmærksomhed paa den Koncert, som „Typografernes Sangforening" i Aften afholder i Seekamps Lokale med fortrinlig Assistance af forskellige Kunstnere, og opfordre dem til at støtte Sangforeningen i dens Bestræbelser for at vække Interessen for Sangen blandt Typograferne.

Typografernes Sangforening.

I Aften, **Lørdag den 9. Oktober, Kl. 8,** afholder Foreningen med Assistance af Dhrr. Koncertsangere *C. de Lichtenberg*, *Viggo Jæhnigen*, Skuespiller *A. Jensen* og Violinist *Rosenbaum* en Koncert i Seekamps Lokale paa Gammelholm. — Billetter à 50 Øre faas hos Styrelsen samt hos Inkassatorerne paa Trykkerierne.

Generalforsamlingen

i Lørdags havde samlet godt et halvt hundrede Medlemmer — rigtignok langtfra til den bestemte Tid — og ikke faa af de tilstedeværende deltoge i Diskussionen. Et Forslag om at underkaste Lovene 2 Behandlinger vedtoges. — Ved første Behandling, hvortil Diskussionen i Lørdags indskrænkede sig, var det særlig §§ 1, 8 og 13, der vare Genstand for Omtale, og flere forskellige Ændringer bleve foreslaaede, navnlig til § 8. Vi skulle i næste Nr. give en udførligere Omtale af Forhandlingerne, idet vi da forhaabentlig kunne faa et fuldstændigt Referat af hele Lovbehandlingen. — Som det ses af Bekendtgørelsen, fortsættes Generalforsamlingen paa Søndag Formiddag Kl. 10.

Et typografisk Jubilæum.

Som Tyskland har sin Guttenberg, England sin Caxton, Danmark sin Gotfred van Ghemen, har Kongeriget Bøhmen sin Melantrich. Alle disse Mænd tilskrives Prioritetsretten for Indførelsen af Bogtrykkerkunsten i deres resp. Lande. I November Maaned bliver det 300 Aar, at sidstnævnte Mand, hvis fulde Navn er *Jirik Melantrich Rozd'alovsky z Aventina*, sluttede sin virksomme Løbebane, og i denne Anledning højtideligholdt hans Fødeby Rozd'alovic af visse Grunde allerede i September Maaned hans Minde ved en stor Jubilæumsfest. Før vi gaa over til at omtale Festlighedernes Gang, skulle vi først give et kort Omrids af Melantrichs Levnet. Han var født 1511 i ovennævnte By Rozd'alovic, studerede i Prag og gennemrejste derefter Tyskland, Nederlandene og Schweiz for at lære Bogtrykkerkunsten fuldstændig. Han var en vellært Mand i Sprogene og Theologien; men i Særdeleshed tjente han sit Fødeland ved først i Mähren og senere i Prag at oprette Bogtrykkerier, som bragte Trykningen af bøhmiske Skrifter og Kunstværker til høj Fuldkommenhed, saa at de selv i Udlandet vakte stor Opmærksomhed. Han døde i Prag og blev bisat i den derværende Bethlehemskirke.

Der fandtes i Byen ikke én Bygning, som ikke havde smykket sig med Grønt og med Flag. Ved Nimburger Gade var der oprejst en Æreport, ved hvilken Kommunalbestyrelsen hilste paa en Deputation, som derefter ledsagedes til Raad-

huset for der at faa Velkomsthilsenen af Borgermester Kandl. Aftenen i Forvejen afholdtes en Theater-Forestilling, som indlededes med et af Vrchlicky forfattet Festdigt. Efter Forestillingen blev Byen illumineret og en tæt Menneskemængde bevægede sig igennem Gaderne hen til Raadhuset, hvor der skulde anbringes en Mindetavle for Melantrich, for her med stormende „Slava"-Raab at hilse paa Borgermesteren. Paa selve Festdagen blev der arrangeret et af mere end 3000 Personer bestaaende Optog, som drog hen til Raadhuset for at overvære Afsløringen af Mindetavlen. Byens Sekretær holdt Festtalen, og da han sluttede med de Ord: „Saa lad da Sløret falde, for at Mindetavlens gyldne Ord kunne forkynde Verden, at her var den Mands Fødested, som ødelagde Mørket" — da udbrød den tilstedeværende Folkemængde i begejstrede „Slava"-Raab. Derpaa besteg Repræsentanten for „Typografická Beseda", Hr. Krunert, Talerstolen, og idet han først og fremmest takkede Byen for Foranstaltningen af denne Fest, nedlagde han en pragtfuld Lavrbærkrans med en hvid-rød Sløjfe, hvorpaa der stod „Jirímu Melantrichu — Typografická Beseda", paa Tavlen. Kl. 1 forsamlede Deltagerne sig til en Banket, hvorved der blev udbragt flere Skaaler, bl. a. en af Hr. Sercle (Repræsentant for „Typografická Beseda"), i hvilken han lovpriste de bevægelige Typers Magt. — Prager-Foreningen vil efter de gjorte Propositioner festligholde Melantrichs Dødsdag den 21. November, i hvilken Anledning der skal anbringes en Mindetavle ved det Hus, i hvilket han levede og døde, samt en Kasse, indeholdende Eksemplarer af samtlige for nærværende Tid i Kongeriget Bøhmen udkommende Aviser.

Lidt om Forholdene i Lærer Kjelsts Trykkeri i Varde.

Der er af og til fremkommet Artikler i „Typograf-Tidende" om de daarlige Forhold, der herske paa adskillige Trykkerier; da jeg imidlertid ikke erindrer, at „Vestjyllands Dagblad"s Trykkeri er blevet omtalt, skal jeg tillade mig at give et lille Overblik saa vel over Forholdene paa Trykkeriet som over Principalen, Lærer Kjelst, selv.

Personalet paa nævnte Trykkeri bestod før den 20. September d. A. af 2 Typografer og 4 Drenge; ingen af disse Drenge ere i Lære, da de 3 ere Skolebørn henholdsvis i en Alder af 10, 12 og 14 Aar, hvorimod den fjerde Dreng er 16 Aar, men heller ikke i Lære; han er nemlig „lejet", som det hedder. Denne Dreng er paa Trykkeriet hele Dagen, hvorimod „Skolebørnene" kun ere der 6 Timer om Dagen, Da disse „lejede" Drenge naturligvis kunne stable en hel Del op, tage de selvfølgelig Arbejdet fra 1 à 2 Typografer. Jeg skal saaledes fremdrage, hvorledes Typograf-Antallet er svundet ind og det i knapt et Aar.

I Oktober 1879, da Bladet begyndte at udkomme i udvidet Størrelse, var Typografernes Tal 3, men allerede i Begyndelsen af Marts 1880, da Drengene vare blevne hurtigere til at sætte, maatte en Typograf væk. Det gik saa en Tid med 2 Typografer og 3 Drenge; men allerede i Begyndelsen af Avgust fik han (Læreren) „lejet" en Dreng til.

Da der nu var 4 Drenge, og den ene af „Skolebørnene" skal konfirmeres i indeværende Maaned, og ligesom den ældste Dreng *ikke* skal i Lære, men kun *lejes hele Dagen*, havde det i lang Tid anet mig, at en Typograf atter skulde „kostes" og Arbejdet saaledes udføres ved Hjælp af 4 Drenge og kun 1 Typograf, og denne Anelse gik virkelig i Opfyldelse den 20. September, og det paa en Maade fra Læreren, Redaktør Niels Petersen Kjelsts Side, som jeg næsten kunde fristes til at kalde brutal. Min Kollega og jeg havde nemlig i længere Tid talt temmelig højt sammen om det daarlige Forhold, der eksisterede paa Trykkeriet, hvilket var kommet til hans Kundskab. Da han spurgte mig, om jeg havde udtalt mig saaledes og jeg svarede ja, blev Følgen, at jeg maatte rejse, da jeg ikke vilde indrømme, at det var urigtigt og vi ikke kunde komme til nogen Overenskomst, da Hr. Kjelst optraadte paa en meget hensynsløs Maade overfor mig.

Saaledes er der altsaa paa Skolelærer Kjelsts Trykkeri i Varde kun 1 Typograf, men 4 Drenge, hvoraf ingen er i Lære. I Sandhed nette Forhold!

p. t. København. den 1. Oktober 1880.

Elias Wendt.

Korrespondance.

Ringsted, den 2. Oktober 1880.

(Svar til Hr. *Harald Jensen*. — Om Oprettelsen af en typografisk Forening for Øerne.)

Hr. Harald Jensen, Aarhus, har i sidste Nr. af nærværende Blad svaret paa de af Underskrevne, under Mærket M. A., mod Hovedstyrelsen for den jyske typografiske Forening rettede Anker. Jeg skal nu kun ganske kort tage til Genmæle paa dette Svar, der mere er et ubehændigt Forsøg paa at sige mig nogle Ubehageligheder end et Modbevis mod det i sidste Ringsted-Korrespondance fremførte. I denne var udtalt, efter Opfordring af Kolleger i Ringsted og en nærliggende By, at hvorvel det var rigtigt, at Typograferne paa Øerne burde slutte sig sammen, saa var dog Maaden, hvorpaa de jyske Kolleger rettede Opfordringen til dem om at gøre dette, alt andet end venskabelig eller kollegial; Henvendelsen var affattet i et saadant Sprog, at den *maatte* virke opæggende og fremkalde et Svar. Denne Paastand har Hr. H. J. ikke med et Ord omtalt i sit Svar, langt mindre modbevist; han udtaler blot sin Forbavselse over det uventede Angreb; men naar man siger ubekendte Folk Ubehageligheder, hvor kan da „Slaget af en aldeles Fremmed" forbavse?

Dernæst fremdrages et bestemt Tilfælde, hvor den jyske Forening var for stræng med sine Fordringer om Legitimation, nemlig naar den forlangte, at Typografer, der havde arbejdet alene i en Købstad, skulde skaffe Bevis for at have ydet Viatikum, udstedt af vedkommende Principal og paategnet af Øvrigheden. Jeg tillod mig (undskyld min

Dristighed, o fortørnede Guder) at tvivle om, at Principal og Øvrighed i alle Tilfælde vilde være med til denne Attesteren; hvor let hændes det f. Eks. ikke, at en Typograf, især hvor der arbejdes under smaa Forhold, paa Grund af Uvenskab og Klammeri med Principalen maa forlade sin Plads, og altsaa vanskelig vil faa udstedt det forlangte Bevis? Var det da ikke heldigere, at vedkommende Typograf havde indrettet sig en lille Bog, hvori gennemrejsende Typografer, som modtog Viatikum af ham, kvitterede for det modtagne, og vilde ikke saadanne Kvitteringer kunne tjene som en Slags Legitimation? Heller ikke dette Spørgsmaal er blevet besvaret. Vi ere nødte til at være strænge, hedder det blot, fordi vi give saa meget; i Ringsted er der kun Tale om Kr. 1,50, her om Kr. 25 à 30 til hver Rejsende. Men jeg spørger da, naar 4 blive bedragne for Kr. 1,50, er det ikke meget mere, end naar 150 blive pudsede for Kr. 25 à 30. Hvis Hr. H. J. regner efter, vil han finde, at Tabet for de 4 *forholdsvis* er næsten dobbelt saa stort som for de 150.

At den jyske Forenings Forhold overfor „Typograf-Tidende" ikke vedkommer mig, er rigtigt; men naar jeg har fremdraget dette Forhold, da skete det ikke, fordi jeg mente det vedkom mig; jeg trak blot Sagen frem, fordi den i *mine* Øjne sammenholdt med Udtalelsen overfor Øboerne stod som et Vidnesbyrd om en vis frejdig ungdommelig Selvfortabelse. Man ønsker „Typograf-Tidende" som Organ, og saa er det Organ; man forespørger ikke, og tilbyder intet Vederlag; man siger blot: det er — og saa er det.

Endelig henvises det til mig at arbejde for Dannelsen af en typogradsk Forening for Øerne. Det vilde jeg saamænd meget gerne, hvis det kunde antages at ville føre til et Resultat. Jeg har hidtil aldrig været tilbageholdende, hvor jeg blot *troede* at kunne arbejde til fælles Nytte; men fraset Spørgsmaalet, om jeg var Manden for overhovedet at kunne udføre dette Samlingsarbejde, som der jo dog helst skulde være Flere om, saa stiller det sig for mig, som en saadan Bevægelse nødvendigvis maa udgaa fra en større By og Opfordringen være udgaaet fra en større Forening, ikke fra en enkelt Mand, da den i sidste Tilfælde ikke vil finde fornøden Tilslutning. Mener Hr. H. J. maaske, at den jyske Forening kunde have været oprettet efter Indbydelse af et Par ukendte Typografer i en eller anden lille jysk By? Jeg tror det ikke. Naar derfor i min Korrespondance den københavnske Forening opfordredes til at stille sig i Spidsen for Samlingsarbejdet, da var det ingenlunde, fordi jeg vilde vælte Arbejdet over paa andre, men fordi jeg føler mig overbevist om, at den *kan* gøre det og det med det gunstigste Resultat. Var jeg i København eller Odense, skulde jeg gerne, hellere end gerne, drage min Del af Læsset; i Ringsted kan der næppe være Tale om andet end at arbejde for den lokale Forenings hurtige Tilslutning, naar Opfordring fra en større By udgaar. — Med Hensyn til de *Personligheder*, Hr. H. J. i saa rigt Maal vælter ud over mig, kan jeg blot svare med en Tilbagevisning. En Polemik, naar den drejer sig om *Sager*, kan være opklarende og nyttig. Gaar den over til at blive personlig, stiller det sig omvendt. For at ingen Fejltagelse skal finde Sted, endnu blot dette: Ytringerne „ingen indviklet, kostbar Administration" og „intet opstyltet Væsen" sigtede selvfølgelig *ikke* til den jyske Forening, saa dem behøver Hr. H. J. ikke at tage sig af. Enhver, som har høstet Erfaring af tidligere Tildragelser, vil indrømme, at de ikke ere ubeføjede.

Med Hensyn til Oprettelsen af en typografisk Forening for Øerne, da mener jeg, at Opgaven for en saadan, ligesom overhovedet for alle Provinsforeninger, burde især være at modarbejde Typografernes Omflakken paa Landevejene; det vil sige: Foreningen skulde træde hjælpende til, naar en Typograf blev uden Arbejde, dels med Understøttelse, dels ved om muligt at skaffe Sysselsættelse og saaledes forhindre, at Vedkommende blev dreven til den sørgelige Udvej at maatte flakke omkring paa Landevejene. Hovedformaalet for Virksomheden maa være: *Understøttelse af saadanne arbejdsløse Kolleger, som ikke rejse planløst fra By til By, thi de ere de værdigste; Understøttelse især til de gifte, thi de ere de mest trængende.* Al denne Omrejsen i vort lille Land er meningsløs, for saa vidt Meningen er at søge Arbejde; thi det faas sjælden ad den Vej; det er demoraliserende, eftersom det vænner Folk til et ødelæggende Liv og let bringer dem i slet Selskab; det er skadeligt, thi det forringer Selvagtelsen hos Vedkommende selv, skaffer tusinde Ydmygelser og forringer Agtelsen blandt Samfundets andre Klasser for Typograferne. Derfor, man maa se at komme bort derfra. I Tyskland rejses der meget, og der kan der endda være nogen Mening deri, da Landet er saa stort, og der rundt om træffes store Byer med mange Trykkerier, men hverken i Frankrig eller England rejse Typograferne paa den Maade omkring som hos os, hvor Forholdene ere saa meget mindre. Rejseriet er en daarlig tysk Skik, som for længst har ophørt at være tidssvarende. Jeg nærer den Overbevisning, at naar det atter lykkedes at samle alle danske Typografer under en fælles Overstyrelse, som selvfølgelig bør have sit Sæde i København og paa et Grundlag som her angivet, da og først da kunne vi tænke paa at hjælpe dem, som i Virkeligheden selv *vil* hjælpes, og kun ad denne Vej kan det lykkes gennem Foreningsarbejdet at hæve Typograferne baade i den ene og den anden Henseende. En blot og bar Rejseforening, som den jyske, udretter, trods det mest ihærdige Arbejde, i Reglen kun at hjælpe de mindre heldige og enkelte unge danske Typografer og dernæst en hel Skare af Udlændinge, medens de ældre, gifte Sættere, som ikke give sig til at rejse, intet faa. *Mortensen Aaberg.*

Tekniske Meddelelser.

Fra Frederikshald (Norge) have vi faaet tilsendt et i 5 Kulører udført Anbefalingskort fra A. Caspersens Bogtrykkeri dersteds. Sætningen og Trykningen af Kortet skyldes en Hr. Wilhelmsen, en ung Mand, der har lært der og nylig har udstaaet sin Læretid. Kortet er sat med

Smag og Arrangementet er gennemgaaende meget godt, saa at det i sin Helhed faar et virkeligt smukt Udseende. Naar vi skulde udsætte noget paa det, maatte det være det, at Kortet som saadant betragtet har faaet en uforholdsmæssig Størrelse; endvidere tro vi, at det havde været heldigt, om Undergrunden var bleven sat i kvadratiske Figurer, da den Tegning, som Stykkerne nu danne, for en Del forstyrrer Totalindtrykket. Her have vi atter et Bevis for vor Paastand, at selv ældre og smaa Trykkerier kunne levere godt Arbejde, naar blot den ærlige Vilje er til Stede. Kortet cirkulerer omkring paa Trykkerierne med en af Mapperne.

Forskelligt.

— De i det tyske Sprog udkommende Fagblade ere i denne Tid fyldte med en Nekrolog over Stuttgarter Forlagsboghandler Eduard Hallberger, som døde d. 29. Avgust paa sit Slot Tutzing i Schweiz. Det maa indrømmes, at disse Nekrologer have deres fulde Berettigelse, thi den Afdøde har paa mange Maader været Bogtrykkerkunsten i Tyskland til stor Nytte; saaledes maa Hallberger anses for Banebryder paa det fine Illustrationstryks Omraade og mange fortrinlig udstyrede Illustrationsværker ere fremgaaede af hans, med Boghandelen forbundne, Bogtrykkeri. Til Trykningen af sine illustrerede Tidsskrifter, som „Ueber Land und Meer", „Illustrated Magazine" o. s. v. havde han anskaffet sig Rotationsmaskiner, paa hvilke Udførelsen af bøjede Galvano's (til Billederne) hidtil hørte til en Umulighed. — Halberger have vi at takke for, at denne Hindring fuldstændig blev besejret. Den Afdøde roses for sin Offervillighed, som ytrede sig paa forskellig Maade, navnlig overfor hans Arbejdere.

— Medlemmerne af det schweiziske Typograf-Forbund skulle i den nærmeste Fremtid ved en almindelig Afstemning tage Beslutning om at honorere Medarbejderne ved „Helvetische Typografia"; foreløbig har man tænkt sig en aarlig Sum af i det hele 100 Frcs. At Vedtagelsen af dette Forslag kun kan virke heldbringende paa det schweiziske Forbunds Organ, resp. paa dets Indhold, er indlysende, og vi ville kun ønske, at det ogsaa en Gang med Tiden maa lykkes os at faa saa mange Midler tilovers, at vi kunne tænke paa det samme. Forbundet skal endvidere ved samme Afstemning foretage Valg paa en Redaktør for „Helvet.-Typ." og den hidtilværende Redaktør, Hr. *Kleiber*, er atter foreslaaet til Valg. Sluttelig skal der afstemmes over et Reglement til den centraliserede Viatikumskasse indenfor det schweiziske Typograf-Forbund.

— I Følge en af en Dr. K. v. Scherzer foretagen statistisk Sammenstilling findes der i England 3260 Trykkeri-Etablissementer, i Skotland 260 og i Irland 230, som tilsammen beskæftige 60,000 Arbejdere. Kvindeligt Personale er hidtil kun i et ringe Antal blevet ansat ved Sættekassen og ved Maskinerne, endskøndt det kvindelige Sætterpersonale allerede nu er stærkt engageret i Glasgower- og Edinburger-Etablissementer og endskønt der ogsaa i London bestaar et af Kvinder drevet Bogtrykkeri, psa hvilket Sætterinderne have en ugentlig Fortjeneste fra 9 til 27 Kroner, og de kvindelige Korrektører en Løn af henved 40 Kroner ugentlig.

— En Bogtrykker Tetzer i Winnenden (en mindre By i Kongeriget Würtemberg) søger i „Schwäb. Merkur" Kondition „til en dygtig, paalidelig Sætter og Trykker for **tre** Rmk. pr. Uge samt fri Kost og Logis". Vedkommende kunde da lige saa godt arbejde gratis, saa var der dog i det mindste Metode i Galskaben.

— Fra Konstantinopel skrives der til „Pol. Corr.": Lige overfor den græske Presse udfolder Pressebureauet lige som hidtil en ubøjelig Strænghed. Rigtignok fik Bladet „Thrakien" efter 14 Dages Suspension Lov til at udkomme paany; men til Gengæld herfor blev den meget godt redigerede „Neologos" (Den nye Lære) suspenderet for 2 Maaneder, fordi den lidt for ivrig havde forsvaret Patriarken imod den officiøse Presses Angreb. De græske Købmænd og Bankiers have foranstaltet en Subskription, for at understøtte de for hele den Tid, Suspensionen varer, brødløse Typografer og andre ved „Neologos" beskæftigede Arbejdere.

Brevkasse.

— C. —, Varde. Som De ser, er der allerede én Artikel om det samme Æmne fra selve Hr. Wendt.

— D., Svendborg. Tak for Opmærksomheden. Kan maaske nok bruges.

Typografiske Kundgørelser.

Gravesens Middagsabonnement,

Lille Helliggejststræde 4, 1. Sal,

anbefales til ærede Kollegers Opmærksomhed med 2 Retter god og veltillavet Middagsmad à 50 Øre Portionen. Der serveres saa vel i som ud af Huset. Spisetid 1—4.

Ved Generalforsamlingen i Lørdags blev en Hat forbyttet. Man bedes henvende sig paa C. G. Schiellerups Bogtrykkeri, Pilestræde 36, Bagbygningen, 2. Sal.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 22. | København, den 23. Oktober 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Det bringes herved til Medlemmernes Kundskab, at Foreningen har afsluttet Overenskomst om Gensidighed i Rejseunderstøttelse med „Buch- und Steindrucker-Verein in Teplitz", Bøhmen. *Styrelsen.*

Foreningens Lokale er i Aften hos Fischer, Højbroplads 12, 2. Sal.

Nye Medlemmer:

Chr. Christensen og *Bernh. Larsen* [udlærte den 2. Oktober 1880 hos S. B. Salomon] (S. B. Salomon).

W. C. Writh (Dagens Nyheder).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udmeldte Medlemmer:

N. C. Madsen (Luno).

Jyllands typografiske Forening.

Efter midlertidig Opgørelse viser Foreningens Indtægter og Udgifter i Juli Kvartal sig at være omtrentlig saaledes: *Indtægter:* Kontingent fra Medlemmerne 272 Kr. 74 Øre, Gaver 64 Kr. 20 Øre, Laan 60 Kr.; i alt: 396 Kr. 94 Øre. *Udgifter*: Rejse-Understøttelser 286 Kr. 48 Øre, Tryksager, Abonnement paa „Typograf-Tidende", Porto m. m. 63 Kr. 58 Øre; i alt: 350 Kr. 6 Øre. — Foreningens Medlemsantal var den 1. Oktober ca. *150* (hvoraf 20 Principaler, paa en enkelt nær med frivillig dobbelt Kontingent).

Aarhus, den 18. Oktober 1880.

F. H. Andersen,
Hovedkasserer.

Typografernes Sangforening.

Lørdagen den 23. Oktober, Kl. 9, paabegyndes *Øvelserne paa Sangene til Aarsfesten*, hvorfor alle Dhrr. Sangere anmodes om at give Møde. *Styrelsen.*

Lov-Generalforsamlingerne.

Endelig i Lørdags lykkedes det efter mange Genvordigheder at blive færdig med Behandlingen af de nye Love og Regulativet for Arbejdsløshedskassen. Det saa næsten ud, som om det ikke skulde lykkes at faa Lovene vedtagne. Interessen hos Medlemmerne var mærkværdig lunken for denne Sag; ved den første Generalforsamling d. 2. Oktober var Forsamlingen først beslutningsdygtig $1^1/_2$ Time efter den fastsatte Tid og til Generalforsamlingen Søndagen d. 10. mødte der slet ikke saa mange, at Forhandlingerne kunde begynde, og navnlig vare Bladsætterne, for hvis Skyld Mødet var ansat til en Søndag, for at prøve, hvorledes det vilde gaa, kun repræsenterede ved 2—3. — Endelig skulde der i Lørdags, d. 16., gøres Alvor af Sagen, i fornødent Fald med Anvendelse af Lovenes § 14. Da viste der sig pludselig en ny Hindring, idet Foreningens Vært var flyttet uden saa meget som at meddele os et Ord derom, kun efterladende nogle Kasser og lidt andet Skrammel i de tomme Lokaler, som for øvrigt — i Følge en tjenende Aands Oplysninger — stod til Foreningens behagelige Disposition, saaledes som de vare. Det lykkedes imidlertid at faa Lokale et andet Sted, og endelig kunde Forhandlingerne fortsættes. Vi give nedenfor et kort Referat af Udtalelserne ved de to Generalforsamlinger.

Generalforsamlingen d. 2. Oktober.

Efterat Formanden havde erklæret Generalforsamlingen for aabnet, valgtes *C. C. T. Madsen* til Dirigent og *Viktor Petersen* til Sekretær. — Ordet gaves derefter til Lovudvalgets Ordfører, *Ewald*, der gennemgik Lovene og udtalte sig om de enkelte Paragrafer. — *Form.* fremhævede særlig §§ 8 og 13, som han anbefalede til Medlemmernes Godkendelse i den forelagte Skikkelse. Han foreslog at underkaste Lovene to Behandlinger, saaledes at første Behandling blev en almindelig Diskussion og anden Behandling en paragrafvis Behandling, hvilket vedtoges. — *Böhm* udtalte sig for at beholde Paragrafen om Formands- og Styrelsesvalget i den Form, den har i de gamle Love. Han motiverede nærmere Grundene, hvorfor han fandt det heldigt at Formanden vælges af Styrelsen i Stedet for af Medlemmerne, da vi havde Erfaring for, at han i sidstnævnte Tilfælde let ignorerer Styrelsen. — *Form.* imødegik Böhm. — *Heine-*

mann udtalte sig om § 2, som han ønskede mere fyldig affattet; særlig ønskede han det nærmere præciseret, hvad der mentes med, at enhver Udøver af Typografien kunde optages. — *Svendsen* anbefalede at beholde § 13 i den foreliggende Form. Derimod ankede han over § 1's uheldige Affattelse, der maatte være mere tydelig. — *Heinemann* replicerede til Svendsen. — *P. Christensen* sluttede sig, hvad § 13 angik, til Svendsen og fremhævede, at der ikke kunde være Tale om at ignorere Styrelsen, naar denne selv vilde staa paa sin Ret. — *E. Petersen* anbefalede at forhøje Understøttelsen til 6 Kr. for bortrejsende Medlemmer ligesom for tilrejsende. — *Svendsen* kritiserede gentagende § 1. — *N. Hansen* udtalte sig nærmere om § 8, hvis Slutning var meget uheldig affattet. Han anbefalede at omarbejde Paragrafen, saa at den blev mere forstaaelig. Denne § fremkaldte en længere Debat mellem forskellige Talere, hvori navnlig *N. Hansen*, *E. Petersen*, *P. Christensen*, *Böhm*, *J. Petersen*, *Weiss* og *Form.* deltoge. — Da ikke flere begærede Ordet, vedtoges Lovenes Overgang til anden Behandling énstemmig.

Generalforsamlingen d. 16. Oktober.

Form. aabnede Generalforsamlingen og foreslog *C. Hansen* til Dirigent. Til Sekretær valgtes *Viktor Petersen*. — *Form.* foreslog at sætte *Arbejdsløshedskassen* først under Forhandling, da Udfaldet af denne Sag mulig kunde have Indflydelse paa forskellige Lovparagrafers Affattelse. Han udtalte sig kort om Forslaget til en Arbejdsløshedskasse, der havde været paa Dagsordenen saa mange Gange og om Lovudvalgets Stilling til det, og bad Medlemmerne om, hvis de havde noget at tilføje til Regulativet, da at fremsætte deres Forslag derom. — *Heinemann* anbefalede sit Mindretalsforslag, der gik ud paa at forhøje Kontingentet med 5 Øre. Han hævdede, at hvis der var Alvor i Sagen, hvis Medlemmerne virkelig ønskede en saadan Kasse, vilde de ogsaa yde de 5 Øre mere om Ugen. — *E. Petersen* var imod Forslaget i den Form, det havde. Vi kunde lige saa godt oprette en Kasse ad Frivillighedens Vej, og han vilde bestemt fraraade at vedtage dette Forslag. Han kritiserede Heinemanns Forslag, der var meget uheldigt, og beklagede hans kortsynede Betragtninger; H.s Forslag vilde efter hans Mening have Foreningens Ruin til Følge, da mange vist nok vilde benytte Lejligheden til at udmelde sig. Endvidere udtalte han, at det ikke var Foreningens Hovedformaal at udrede Arbejdsløshedsunderstøttelse, saa længe vi ikke havde en Tarif, vi kunde være tjent med. — *Truelsen* sluttede sig tildels til E. Petersen og var for øvrigt helt imod en Arbejdsløshedskasse, som kun vilde bidrage til at ophobe ledige Kræfter. Desuden kunde der være Tvivl om, at Understøttelsen vilde falde paa de rette Steder. — *P. Christensen:* Tanken om en Arbejdsløshedskasse var ikke ny. Den var bragt frem saa mange Gange, men var stadig bleven udsat. Han vilde takke Lovudvalget for, at den havde bragt Sagen saa vidt, at der nu forelaa et endeligt Forslag, som han vilde bede Medlemmerne om at vedtage. Han kunde ganske vist sympathisere med Heinemann og Petersen, men fandt dog, at Sagen ordnedes bedst paa den Maade, Udvalgets Flertal havde foreslaaet. Det var jo kun foreløbig 1 Aar, den skulde virke, men han haabede, at vi vilde beholde den, naar vi først havde faaet den, og at den efterhaanden maatte kunne arbejde sig videre frem. Hvad Tarifen angik, da troede han ikke, at denne Kasse vilde have nogen skadelig Indflydelse paa dette vort Hovedformaals Realisation. Han var enig i, at vi trængte til en bedre Tarif, og det vilde han til enhver Tid hævde, da den nuværende langtfra var fyldestgørende, men det var kun ad Forhandlingens Vej vi kunde opnaa en saadan; Kamp var der næppe mange, der tænkte paa mere. — *Heinemann* anbefalede atter sit Forslag og imødeglk Petersen; han kunde ikke forstaa Frygten for de 5 Øre, eftersom det var Medlemmerne selv, der skulde bestemme det. Han havde jo gjort sit Forslags endelige Vedtagelse afhængigt af, at $^3/_4$ af Medlemmerne stemte for det. Hvis hans Forslag blev forkastet her i Aften, sluttede han sig til Flertals-Forslaget. — *E. Petersen* replicerede til Christensen. Han motiverede nærmere sine Udtalelser og forlangte, at Foreningens Formaals-Paragraf først og fremmest skulde hævdes. Han anerkendte, at vi skulde søge en bedre Tarif ad Forhandlingens Vej, men Penge maatte vi under alle Omstændigheder have. — *Böhm* udviklede paa Foranledning af Petersen, hvorledes Arbejdsløshedskasserne vare ordnede i Tyskland. Han anbefalede det foreliggende Forslag til Vedtagelse. — *Form.* ligeledes. — *P. Christensen* udtalte sig atter for Kassen, som han indtrængende vilde anbefale til Vedtagelse. Vi kunde vel alle være enige om, at det var noget af det smukkeste, en Forening, som vor, kunde gøre, at understøtte de Trængende. — *E. Petersen* udtalte sig paany i modsat Retning. Han vilde ogsaa gerne hjælpe de Trængende, men Byrden skulde ikke lægges paa Foreningen. Der var bleven fremhævet, at Kassen foreløbig kun skulde gælde et Aar, men han var overbevist om, at naar vi først havde faaet den, kom vi ikke af med den igen, selv om det skulde vise sig, at Foreningen vilde lide Tab derved. Han vilde lige saa indtrængende som Christensen tilraadede Vedtagelsen af Forslaget, tilraade at forkaste det. — *A. Svendsen* udtalte sig om forskellige Spørgsmaal, som han fandt vedrørte denne Sag, og paastod navnlig, at Tarifen stod i nøje Forbindelse dermed, hvis den skulde have nogen Betydning. — *P. Christensen* kunde ikke forstaa, hvorfor man ikke skulde kunne oprette en Arbejdsløshedskasse, uden at den skulde sættes i Forbindelse med andre Spørgsmaal, da det bedste Grundlag for en saadan Kasse var Medlemmernes gode Vilje og at vi havde Penge dertil. Han anbefalede atter Sagen. — *Svendsen* maatte atter udtale sig modsat Christensen og anbefale det modsatte. — *P. Christensen* replicerede til Svendsen og paastod, at Tarifen og Arbejdsløshedskassen ikke havde noget med hinanden at gøre. — *Böhm* udtalte sig ligeledes mod Svendsen, hvis Anskuelser han ikke kunde dele. — *Form.* anbefalede Sagen. Han maatte overfor Petersen bemærke, at det ikke var givet, at Arbejdsløshedskassen var slaaet fast med det samme, fordi vi nu gjorde

et Forsøg. Han var overbevist om, at Medlemmerne til enhver Tid vilde have det rette Blik for, hvad der tjente Foreningen bedst og være villige til at forandre Bestemmelserne for Kassen, hvis det skulde vise sig nødvendigt. Han var enig med Christensen i, at denne Sag ikke havde noget med Tarifen at gøre. — Flere af de nævnte Talere udtalte sig endnu yderligere for eller imod Sagen, hvorefter Afstemning foretoges. Forslaget om Oprettelsen af en Arbejdsløshedskasse *vedtoges* med overvejende Majoritet.

Derefter sattes *Regulativet* under Forhandling og anbefaledes atter af *Form.* — *N. P. Nielsen* stillede følgende Ændringsforslag til Punkt 5: „Hvis et Medlem oppebærer Arbejdsløsheds-Understøttelse, uagtet han har Arbejde, udslettes han af Foreningen og kan ikke mere optages. For den, der modtager Rejsehjælp, gælde Bestemmelserne i Foreningens Love". Med denne Ændring vedtoges Regulativet, efter at *Form.* havde advaret imod at sætte for strænge Bestemmelser ind, og *Weiss* og flere Talere havde anbefalet Nielsens Forslag. (Sluttes.)

Korrespondance.

Aarhus, den 17. Oktober 1880.

Da Hr. M. A. i sidste Nr. af „Typograf-Tidende" har navngivet sig som Hr. A. L. Mortensen Aaberg, skal jeg med Fornøjelse besvare de Spørgsmaal, han stiller til mig. At man faar et skarpt Svar paa et hensynsløst *anonymt* Angreb som det, der indeholdes i Nr. 19, af nærværende Blad, kan vist næppe forbavse Hr. Mortensen, særligt naar det er gennemtrængt af en vis lidt ondskabsfuld-raillerende Tone. (Tilgiv mig Udtrykket, jeg kunde ikke finde noget mere og bedre betegnende.) Med Hensyn til Polemik om Sager og Personligheder deler jeg fuldstændig Hr. M.s Mening (men hvem slog først!), og skal derfor i det følgende, saa vidt muligt, holde mig til Sagen; dog vil jeg kun indskyde den Bemærkning, at jeg tvivler om, at Hr. M.s første Artikel havde set saadan ud, hvis han straks havde sat sit Navn under.

Naar Hovedbestyrelsen som Overgangsbestemmelse har søgt at forklare Lovens § 7 derhen, at en enlig Typograf kan medbringe Bevis for at have ydet sine rejsende Kolleger Understøttelse, og derpaa *selv* kan hæve Understøttelse, maa den ogsaa søge at forhindre, at Kassen derved bliver udsat for Misbrug, og træffe de Sikkerhedsforanstaltninger, som den synes ere nødvendige. At den i saa Tilfælde ikke kunde tage Hensyn til *alle* Forhold, som *kunne* indtræffe, vil være indlysende. Et saadant Tilfælde, som det af Hr. M. fremsatte, kan naturligvis indtræffe, men hører vist til de sjældne. Der er nu i saa Tilfælde ingen Tvivl om, at en Legitimation, som den af Hr. M. foreslaaede, vil blive taget for god alle Steder i Jylland, men der er for øvrigt en anden Maade, som er bedre: lad ham indmelde sig i og betale sit Kontingent til den nærmeste Forening og faa Bevis derfra ved sin Afrejse; jeg tror næppe, at nogen Forening vil nægte at optage et saadant udenbys Medlem, og da sparer han jo al den Attesteren, som ellers næppe kan eftergives, naar vi ville betrygge vor Kasse for Misbrug.

Med Hensyn til „Sproget", da var det mere om at gøre at faa en klar og tydelig Udtalelse, som ikke kunde misforstaas, end om at være høflig. Saa farlig „uhøflig" eller „ubehagelig" kan jeg for Resten ikke se den var. — Den „frejdige ungdommelige Selvfortabelse" ved at vælge „Typograf-Tidende" til Foreningens Organ, kan jeg heller ikke faa Øje paa. Jeg har sidste Gang fremhævet, at var der bleven noget fordret, da havde vi ydet det, naturligvis i al Rimelighed. Desuden maa man ikke overse, at „Typograf-Tidende"s Abonnement i Jylland temmelig sikkert vilde stige betydeligt ved, at Foreningen valgte den til Organ. — Hr. M.s Regnestykke skal jeg ikke indlade mig paa. Det kan ses fra to Sider og er for øvrigt en Biting: kun vilde det interessere mig at vide, om Principalerne ere Æresmedlemmer af Foreningen i Ringsted, da Hr. M. denne Gang opgiver de betalende Medlemmer til kun 4. — Det vilde vist have været rigtigst, om Hr. M. straks havde bemærket, at Udtrykkene om opstyltet Væsen osv. ikke skulde sigtes paa Jyllands Forening. I den Sammenhæng, hvori de stode, kunde de ikke godt opfattes anderledes.

Hr. Mortensen mener vedblivende, at Initiativet til Dannelsen af en Forening for Øerne heldigst kunde udgaa fra København. Efter min Overbevisning vilde det være meget uheldigt for Københavnerne paa nærværende Tid at paatage dem et saadant Arbejde. Den københavnske Forening har valgt „Overenskomst" til sit Program, vist nok det heldigste den kunde gøre, og det vilde skade den meget, hvis den blot *fik Skin* af at stræbe hen imod en Genoprettelse af det gamle Forbund; dette kunde den vist næppe undgaa, i Fald den paatog sig Samlingsarbejdet; man maa huske paa, at der endnu er en Del Mistro fra Skruens Tid. I Odense er der, saa vidt jeg véd, ikke en Gang en stedlig Forening. Hr. M. mener, at Opfordringen til Dannelsen af en saadan Forening med Nødvendighed maa udgaa fra en større Forening; ganske vist maatte den helst det, men det kunde jo tænkes, at flere sællandske Foreninger sluttede sig sammen om det, og da maatte ogsaa Stenen kunne løftes; det kunde de vel lige saa godt blive enige om, som om at næse Jyderne af. Der mangler kun den første Begyndelse, og *den* maa med Nødvendighed udgaa fra enkelt Mand, og altsaa lige saa godt fra Hr. M. som enhver anden. Hr. M. har endogsaa den store Fordel, at han ikke er nogen „ukendt" Typograf; det vides altfor godt, hvor livlig Del han altid har taget i Foreningsanliggender.

Hr. Mortensens Slutningsbemærkninger kan jeg saa godt slutte mig til, en blot og bar Rejsekasse gør ikke megen Gavn for selve Foreningens Medlemmer, endskønt det ikke er saa sjældent, som Hr. M. mener, at Arbejde ad den Vej erholdes, men det er efter min Mening ogsaa kun en Begyndelse, og den skal jo alt have; det næste Skridt for os at gøre er netop det af Hr. M. paapegede, og som en tidligere Indsender „en Jyde" alt har omtalt, at sørge for den ældre gifte Typograf gennem en Arbejdsløshedskasse, som jeg ikke nærer Tvivl om vil kunne oprettes og forbindes med den nuværende Kasse uden Forhøjelse af Kon-

tingentet. At komme aldeles bort fra Rejseriet, er vist lettere sagt end gjort, saa længe vore Naboer ikke have afskaffet det, og vilde vist heller ikke være ganske heldigt. Det gaar med det som med saa meget andet, ved en forstandig, maadeholden Brug er det godt, ved Misbrug forkasteligt. *Harald Jensen.*

Vi have modtaget følgende med Anmodning om Optagelse:

I Anledning af Hr. Typograf Elias Wendts Inserat i „Typograf-Tidende" om Forholdene paa „Vestjyllands Dagblad"s Bogtrykkeri skal jeg kun bemærke, at jeg ikke finder Anledning til at spørge mine Typografer, om jeg maa lade en Del af Arbejdet i mit Bogtrykkeri udføre ved „Lærlinge" eller „lejede" Drenge, og allermindst finder jeg Anledning dertil overfor Typografer af den Slags som Hr. Wendt, hvis Dygtighed staar i omvendt Forhold til hans Fordringsfuldhed og Bagtalelseslyst, hvorfor jeg fandt Anledning til at jage ham bort, hvilket jeg ogsaa fremtidig agter at gøre ved enhver, der i min Tjeneste opfører sig som han.

Endvidere tør jeg maaske anmode den ærede Redaktion om at meddele hoslagte fra Typograf Frederiksen, da jeg nok ønsker, at Forholdene her ved Bogtrykkeriet — naar de endelig skulle i Bladene — fremstilles, som de virkelig ere, og ikke udelukkende saaledes, som en Elias Wendt, hvem jeg med god Grund har bortvist, fremstiller dem.

Varde, den 14. Oktober 1880.

Ærbødigst
Kjelst.

At Lønnen her paa Trykkeriet i Sommer har været 8 Kr. ugenlig (sidste Vinter 7 Kr.);

at Arbejdstiden har været ca. 11 Timer daglig;

at saa vel Typograferne som de faste Drenge spise til Middag ved Hr. Kjelst's eget Bord;

at den øvrige Kost har været rigelig;

at Typograf Elias Wendt er bleven bortvist af Trykkeriet paa Grund af fornærmelig Omtale af Hr. Kjelst og hans Hustru,

bevidnes herved paa Forlangende.

Varde, den 13. Oktober 1880.

Sev. Frederiksen,
„Vestjyllands Dagblad"s Bogtrykkeri.

* * *

Der er selvfølgelig ingen, der vil benægte Hr. Kjelsts og andres Ret til at sysselsætte, hvem de ville, men vi kunne dog ikke tilbageholde det Spørgsmaal til Hr. K., om han ikke tror at have et moralsk Ansvar overfor de unge Mennesker, hvis Kræfter han udbytter paa den af Hr. Wendt omtalte Maade, særlig naar der tages Hensyn til hans Stilling som Lærer og Ungdomsopdrager. Eller mener Hr. K. maaske, at hans Lærervirksomhed er ét og hans private Geschäft et andet? Burde han ikke tænke lidt paa den Fremtid, der venter hans „lejede" Drenge, naar Lejemaalet en Gang ophører? Det er beklageligt, at slige Tilstande kunne eksistere, men dem kan kun Lovgivningsmagten afhjælpe, og det var ønskeligt, om der snart ad denne Vej kunde indføres en Forandring, da den Maade, hvorpaa hele Drengesystemet i vort Fag florerer omkring i Provinserne, maa virke totalt ødelæggende, saa vel for Faget som for de unge Mennesker selv. *Red.*

Forskelligt.

— „Journal für Buchdruckerkunst" har atter skiftet Redaktion, idet Hr. Bogtrykker Schlotke i Hamburg efter 1 Aars Redaktion har fratraadt denne paa Grund af for megen Anstrængelse i sin egen Forretning, og Hr. *Hermann Smalian* i Berlin er bleven betroet Posten. Nævnte Herre har erhvervet sig et godt Navn i Tyskland som faglig Forfatter og synes at have Chancer for at kunne lede Redaktionen med Held.

— Forretningsgangen i Irland er meget daarlig; tilmed er ved Anvendelsen af Kvindearbejdet i et større Omfang de beskæftigede Sætteres Antal blevet betydeligt reduceret.

Den ærede Redaktion af „Typograf-Tidende" bedes venligst optage efterfølgende Linjer:

Til Maskinmester R. Samuelsens Søns Konfirmation have Undertegnede havt den Glæde at modtage:

Fra „Adresseavisen"s Sætteri	2	Kr. 45	Øre.
- „Berlingske Tidende"s Bogtrykkeri . .	7	— „	—
- „Dagbladet"s Sætteri	3	— 50	—
- „Dags-Telegrafen"s Sætteri	6	— 25	—
- „Fædrelandet"s Sætteri	2	— „	—
- Hoffensberg & Traps Etablissement . .	3	— „	—
- Bianco Lunos kgl. Hofbogtrykkeri . .	3	— 75	—
- Nielsen & Lydiches Sætteri og Trykkeri	2	— 85	—
- Schultzs Trykkeri	10	— „	—
- Thieles Bogtrykkeri	2	— 70	—
- O. C. Olsen & Ko.s Bogtrykkeri . . .	8	— 70	—
Tilsammen . . .	52	Kr. 20	Øre.

For disse Bidrag bringes de ærede Kolleger herved Samuelsens med Hustrus inderligste Tak.

København, d. 13. Oktober 1880.

C. G. Petersen. *W. A. Christoffersen.*

Typografiske Kundgørelser.

En Silke-Paraply

er bortkommet i Lørdags ved Generalforsamlingen i Fischers Lokale. Den bedes afleveret paa Elvius' Bogtrykkeri, Nybrogade 6, til *Andresen*, eller i Sct. Annægade 15, 2. Sal, paa Kristianshavn.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 23. | København, den 6. November 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er fremdeles hos Fischer, Højbroplads 12, 2. Sal.

I Aften, Lørdag den 6. November, afholdes **Maanedsmøde** i Foreningens Lokale. — Prøvevalg paa Styrelse, Kasserer og Revisorer **Kl. 10½ præcise.** — Medlemmerne anmodes om at møde talrigt. *Styrelsen.*

Lørdagen den 20. November afholdes **Pølsegilde** hos Foreningens Vært, Restavratør *Fischer*, Højbroplads 12, saafremt et tilstrækkeligt Antal tegner sig. — Der serveres med Gaasesteg eller en anden Steg og Pølser. — Prisen for Kuverten er 1 Kr. 35 Øre med Øl og Brændevin.

De, der ønske at deltage, bedes at tegne sig snarest muligt, helst senest Lørdag den 13. ds. — Liste fremlægges paa Lørdag og næste Lørdag i Foreningens Lokale, og Hr. Kasserer *Berg* modtager Anmeldelse af Deltagere.

Styrelsen.

Fra Bogtrykkerforeningen i Bergen har jeg modtaget et Fotografi af Foreningens Stiftere, ledsaget af følgende Skrivelse:

Til

Formanden for „Den typografiske Forening" i København.

Idet vi hermed sende Dem et Fotografi af den herværende Bogtrykkerforenings Stiftere, bede vi Dem modtage samme som en Erindring fra vor Forenings Tilblivelse. Vi knytte hertil det Haab, at vi til alle Tider ville virke til fælles Maal og med fælles Interesser.

Modtag vor Hilsen og de bedste Ønsker for Fremtiden.

29. Oktober 1880.

For Bestyrelsen:
D. Torvik,
f. T. Formand.

Fuldstændig sluttende mig til det Haab, som Hr. Torvik udtaler, og takkende for Hilsenen og de gode Ønsker, bringer jeg paa „Den typografiske Forening"s Vegne Bogtrykkerforeningen i Bergen vor hjærteligste Tak for den os viste Opmærksomhed. *A. F. Decher.*

Nye Medlemmer:

H. Anderskou (Thiele).

Jakob Peter Jakobsen [udlært den 1. Oktober 1880 i Storehedinge] (Trier).

L. E. V. Lempke [udlært i Korsør 1879], *H. F. J. Henningsen* [udlært i „Lolland-Falsters Stiftstidende" 1879] (Cohen).

G. A. E. Philipsen [udlært den 1. November 1880 hos Græbe], *V. Sparvath* (Græbe).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Lørdagen den 6. November, Kl. 9, fortsættes *Øvelserne paa Sangene til Aarsfesten*, hvorfor alle Dhrr. Sangere anmodes om at give Møde. *Styrelsen.*

Lov-Generalforsamlingerne.

Generalforsamlingen den 16. Oktober.

(Sluttet.)

Sluttelig foretoges *2den Behandling af Lovene.* — § 1 sattes under Forhandling. Der var til denne Paragraf af *Viktor Petersen* stillet følgende Ændringsforslag: „Den typografiske Forenings Formaal er at værne om og befordre sine Medlemmers aandellge og materielle Interesser. Dertil hører: 1) Dannelse af et Bibliotek og Afholdelse af Foredrag. 2) Gensidig Understøttelse. 3) Indførelse af en tidssvarende Tarif og Opretholdelse af samme." — *Form.* maatte tilraade at beholde § 1 saaledes som den var. Det var en let Sag at faa Bibliotek, men der skulde Penge til. Vilde Medlemmerne bevilge disse, behøvedes der ingen særlige Bestemmelser i Lovene om Oprettelse af et saadant. Foredrag kunde ogsaa let blive afholdte; men dertil udkrævedes Medlemmernes Assistance; man turde ikke løbe den Risiko at anmode en Mand om at holde Foredrag, naar han skulde tale for tomme Bænke. — *Svendsen* ønskede ogsaa en Forandring i Paragrafens Affattelse, som han betegnede som et „Monstrum" i sin nuværende Skikkelse. Ved Afstemningen forkastedes Ændringsforslaget med 21 St. mod

9, hvorefter Paragrafen vedtoges i den forelagte Skikkelse. — § 2 sattes under Forhandling. — Hertil havde *Viktor Petersen* stillet Forslag om at tilføje efter „naar ingen Indsigelse gøres“: „uden Hensyn til, om Vedkommende er beskæftiget ved Faget“. Tilføjelsen og Paragrafen vedtoges. — § 3 vedtoges med en Ændring af C. Hansen, at nye Medlemmer ikke skulle betale Kontingent, før de havde staaet i Bladet, og der ingen Indsigelse var gjort imod deres Optagelse. — §§ 4, 5, 6 og 7 vedtoges uden Omtale. — Til § 8 var der af *E. Heinemann* stillet følgende Ændringsforslag, der skulde træde i Stedet for de sidste 5 Linjer i Forslags-Paragrafen: „Bortrejsende Medlemmer faa, naar de have været Medlemmer af Foreningen i 1 Aar, en Rejse-Understøttelse af 6 Kr., saafremt de ikke rejse efter Forskrivning og ikke i Forvejen have faaet Arbejdsløsheds-Understøttelse. — Hvis et Medlem kommer tilbage inden 2 Maneder og begynder at arbejde her, maa han tilbagebetale de modtagne Rejsepenge, saafremt han paa ny vil optages i Foreningen“. — *Truelsen* foreslog at sætte Understøttelsen for bortrejsende Medlemmer til 8 Kr., da det maatte være os om at gøre, at saa mange som muligt rejste. — *E. Petersen* og *Svendsen* støttede Truelsens Forslag. — *Heinemann* og *Kielsen* udtalte sig imod det, medens *Truelsen* paa ny anbefalede det. — *Weiss* gjorde opmærksom paa, at saaledes som § 8 med Heinemanns Ændring var affattet, kunde Medlemmer, der vilde benytte sig deraf, først faa Arbejdsløsheds-Understøttelse og derefter Rejsepenge. Det vedtoges derfor at indsætte Ordene: „og ikke i Forvejen have faaet Arbejdsløsheds-Understøttelse“, der ikke oprindelig stod i Heinemanns Ændringsforslag. — Truelsens Ændringsforslag om de 8 Kr. forkastedes med 19 St. mod 17. — *Emil Petersen* stillede derefter Forslaget paa ny som Underændring til Heinemanns Forslag, men det forkastedes med 21 St. mod 20. — Paragrafen vedtoges derefter med H.s Ændringsforslag. — §§ 9, 10, 11 og 12 vedtoges. — § 13 sattes under Forhandling. Hertil stillede *Ch. Thomsen* det Ændringsforslag at beholde Bestemmelsen i de gamle Love om Valget af Formand og Styrelse. — *Böhm* sluttede sig til Thomsen og henviste til sine Udtalelser ved første Behandling. — *Form.* opfordrede til at vedtage Paragrafen, som den var. — *Svendsen* opfordrede Böhm til at motivere, hvorfor han ikke holdt af, at Formanden valgtes direkte af Medlemmerne. — *Böhm* gjorde det. — *Weiss* kunde ønske en Bestemmelse tilføjet § 13 om, at ingen kunde blive valgt til nogen Tillidspost i Foreningen, før han havde været mindst $^1/_2$ Aar Medlem. — *Form.* imødegik Weiss, og hævdede, at Medlemmerne nok vilde vide at dømme om, hvem der var værdig til at indtage saadanne Stillinger. — *P. Nordlunde* kunde ønske Styrelsesvalget ordnet saaledes, at kun Halvdelen afgik hvert Aar. — *Böhm* imødegik Nordlunde. — Thomsens Forslag forkastedes. § 13 vedtoges derefter i den forelagte Skikkelse. — §§ 14, 15, 16 og 17 sattes derefter under Forhandling. — Til § 14 havde *Viktor Petersen* stillet Forslag om at forandre *1 Sekretær* til 2, men Forslaget fraraadedes af andre Talere. De nævnte Paragrafer vedtoges derefter i den forelagte Skikkelse. Lovforslaget i sin Helhed vedtoges derefter med omtrent alle Stemmer.

Udenfor Dagsordenen stillede *Form.* et Forslag om, at det Formands- og Styrelsesvalg, som nu vil blive udskrevet, skal gælde til Februar 1882. Dette vedtoges.

Til Slutning bragte *Form.* Medlemmerne en Tak, fordi de vare mødte saa talrigt og havde vist en saadan Taalmodighed og Udholdenhed.

Generalforsamlingen hævet Kl. 1.

Om Oprettelsen af et Bibliotek.

I „Typograf-Tidende“s Nr. 20 har en Indsender, Hr. —b—, omtalt Foreningens Opgaver i nogle, som han selv siger, i Almindelighed holdte Betragtninger. Iblandt de Opgaver, som Hr. —b— omtaler, har han ogsaa nævnt Oprettelsen af et Bibliotek. De vil maaske nok, Hr. Redaktør, give mig Plads for nogle Ord i dette Spørgsmaal.

Oprettelsen af et Bibliotek har været Genstand for en Generalforsamling, som blev afholdt den 1. December 1877. Der blev talt meget frem og tilbage og tilsidst enedes man om foreløbig at søge Midlerne tilvejebragte ad Frivillighedens Vej. Men hvad *det* vilde sige, fik man snart at vide. Der var allerede i Forvejen indsamlet 60 Kr. til et Bibliotek, og i en Artikel, som man vel maa antage kom fra Styrelsen, blev det udtalt, at der for disse Penge i Forening med Midler, som søgtes skaffede til Veje ad Frivillighedens Vej, vilde blive anskaffet et Bogskab og de nødvendigste Indbindinger (?). Dette var nu godt nok, men naar man allerede havde 60 Kr., hvorfor forsøgte man da ikke straks ved Udsendelsen af Cirkulærer til Boghandlerne at faa et Bibliotek oprettet? Man var da vel ikke saa naiv at tro, at Bogskab (Bogreoler ere nu for Resten de praktiske) og Indbinding vilde koste mere end 60 Kr.? Naar Princípet allerede var godkendt, hvorfor gjorde man da ikke Skridtet ud? Naar man var saa vidt med dette for Typografernes Dannelse saa nødvendige Middel, hvorfor vovede man sig da ikke længere frem? Det er naturligvis noget sent *nu* at fremkomme med disse Spørgsmaal, men saa meget er vist, at det var en Fejl, at der intet Bibliotek blev oprettet den Gang, selv om man intet kunde skaffe til Veje ad Frivillighedens Vej.

Nu blev der ved Generalforsamlingen den 16. Oktober stillet Forslag om, at den af Lovudvalget affattede § 1 skulde forandres til noget positivt, med andre Ord, at der i Stedet for „at værne om Medlemmernes aandelige Interesser“ skulde staa tydeligt og klart, at det, Foreningen ønskede, var Oprettelsen af et Bibliotek; men dette Forslag blev forkastet med temmelig stor Majoritet. Formanden gjorde ved Generalforsamlingen den 2. Oktober gældende, at til Anskaffelse af et Bibliotek fordredes der Penge, og han bemærkede endvidere, at man ikke maatte tro, at man var færdig med Udgifterne, naar det var oprettet, nej, naar det først var gjort, vilde der ogsaa være Udgifter at udrede til Vedligeholdelsen o. s. v. Men hvad skal det sige, at der fordres Penge til Vedligeholdelsen? Naar man først er

kommen overens med Boghandlerne om, at de ville yde et Eksemplar af hver Bog, der udkommer, til Foreningens Bibliotek, hvori skal saa den Udgift til Vedligeholdelsen bestaa? Det eneste, som jeg kan tænke mig, er Indhindingen (!), men lige over for en saa uanselig Ting kan vel en saa stor Sag ikke falde. Nej! det, som stiller sig hindrende i Vejen for Oprettelsen af et Bibliotek, er ikke saa meget Udgifterne, som det, at man ikke véd, hvor man skal placere Bøgerne, og det er denne Hindring, som det først og fremmest gælder om at faa ryddet af Vejen. Hvorfor skulde man ikke faa oprettet et fast Lokale? Udgiften herved vil vist nok ikke blive saa overordentlig stor og husk saa paa, hvilke Fordele et saadant frembyder. Hvordan ere vi ikke blevne behandlede hos Hr. Simon og hvem garanterer os for, at sligt ikke vil ske oftere? Naar man først fik et fast Lokale og der saa var Udlaan af Bøger 1 eller 2 Gange om Ugen, f. Eks. Onsdag og Lørdag, kan man være overbevist om, at Typograferne ville møde talrigere de almindelige Mødeaftener, end det nu er Tilfældet. Og har Styrelsen ikke en Pligt i denne Retning? Kan man altid skyde sig ind under det Paaskud, at det koster for mange Penge? Hvorfor ikke gøre et Forsøg? Man maa ikke tro, at man kommer videre, naar man lægger Hænderne i Skødet og siger til sig selv: „Aa, det nytter saamæn ikke!“ Selv om man ikke vil gøre noget for de Medlemmer, som kun ere Medlemmer af Navn og ikke af Gavn, saa har man dog en Forpligtelse lige over for dem, der holde ud og hvis Interesse ikke svækkes. Begynder først *deres* Interesse at køles for Foreningen, saa synes den Mulighed ikke at være udelukket, at Foreningen lidt efter lidt vil gaa sin Opløsning i Møde. Saa længe man ikke gør noget for at gøre Foreningen interessantere, end den er for Øjeblikket, saa længe kan man ikke med fuld Ret træde op og bebrejde Medlemmerne deres Mangel paa Interesse for Foreningen. Ved Siden af det Hovedformaal, som „Den typografiske Forening“ har sat sig, nemlig Indførelsen af en tidssvarende Tarif, et Formaal, som altsaa maa betragtes som rent materielt og som vi fuldstændig billige, maa der absolut staa et andet Formaal, som maa være aandeligt, og det er: Oprettelsen af et Bibliotek. Naar man en Gang opnaar materielt Velvære, maa det aandelige Velvære ogsaa være til Stede; man skal huske paa den Sætning, *at kun paa Grundlag af et aandeligt Velvære formaar man at nyde et materielt*, og netop nu, hvor Konjunkturerne ere daarlige og hvor man altsaa ikke kan vente at opnaa noget i materiel Henseende, netop nu vil det være paa rette Sted at sørge for det aandelige Velvære.

V. P.

* * *

De forskellige Spørgsmaal, som den ærede Indsender opstiller, skulle vi besvare i et følgende Nr. *Red.*

Vor Frakturskrift og Kortsynetheden.

Af *Rd. Bm.*

Et Spørgsmaal, der alt i mange Aar har staaet paa Dagsordenen for den sprogvidenskabelige Diskussion, beskæftiger atter i den nyere Tid en Del Fagmænd — det er Kampen imellem *Fraktur-* og *Antikvaskriften.* Der føres jævnlig smaa Skærmydsler om denne eller hin Anskuelses Berettigelse, men Resultaterne blive for det meste ubetydelige. Modstanderne af Frakturskriften fremhæve Antikvaskriftens større Læselighed og tilføje, at naar der kun fandtes denne ene Skriftsort, behøvede Bogtrykkerne heller ikke at sætte en saa stor Kapital i Anskaffelsen af Typer med to forskellige Skrift-Karakterer, som de nu ere nødsaget til at gøre. Endvidere vilde det være lettere for Udlændinge at sætte sig ind i vedkommende Landes Sprog, som hidtil have ejet Frakturskriften. Det er jo, som bekendt, Tyskerne, Danskerne, Hollænderne og — tildels — Svenskerne, hos hvem denne omtvistede Skrift findes, medens samtlige Folkeslag af den romanske, angelsaksiske og slaviske Sprogstamme kun eje *en* Skriftkarakter, nemlig *Antikvaskriften.* Tilhængerne af Frakturskriften befinde sig i nominel større Overmagt, medens deres Forsvarsvaaben dog ikke ere saa gode som den anden Parts. De kaste om sig med deres Patriotisme og tale om, at vi maa ære og bevare det gamle, som vore Forfædre have overleveret os, og man maa tage Hensyn til de lavere Folkeklasser, der ikke have nogen Kendskab til Antikvaskriften. Dette sidste Argument kan nogenlunde holde Stik, thi Sagen er faktisk den, at særlig de ældre Folk i de lavere Samfundsklasser fra Barnsben af have øvet sig i Læsningen af Frakturskriften og som Følge af den hos de fleste ældre Folk stærkt udviklede Konservatisme ville de kun nødig bekvemme sig til at studere Skrift med Antikva-Karakter. Dog, efterhaanden som den nye Generation — der gennemgaaende har faaet en bedre Skole-Uddannelse og bedre er bleven vænnet til Læsningen af Antikva-Tryksager — træder frem paa Pladsen, vil dette Argument opløse sig til intet. Til Bevis for at Frakturskriften meget godt kan undværes, kunne vi anføre, at paa det Bogtrykkeri, paa hvilket Forf. er beskæftiget, i de sidste 3 Aars Tid neppe mere end en Snes Linier er bleven trykt med Fraktur, og dog trykkes der Sager, som ere beregnede paa Almenheden — altsaa baade paa Unge og Gamle, Rige og Fattige, Dannede og Udannede — og som Aaret rundt leveres i flere hundredetusinde Eksemplarer, nemlig Lotteri-Planer. Et yderligere Bevis herfor er, at alt flere Aviser og Tidsskrifter saavel her som i Tyskland trykkes med Antikva-Skrift og at de fleste videnskabelige Værker ere udstyrede paa denne Maade.

Et andet Argument, Frakturskriftens Forsvarere bringe paa Tapetet, er som sagt Pariotismen, men vi ere af den Anskuelse, at slige patriotiske Følelser maa vige tilbage for *Fornuftens* Fordringer, og vi ere slet ikke tilbøjelige til med „Deutsche Buchdrucker-Zeitung“ at tude i den patriotiske Trompet og udbasune i Verden, at „vor“ Skrift er en „national Ejendommelighed“ og den maa vi søge at bevare

(denne „nationale Ejendommelighed“ have — som ovenfor bemærket — fire Nationer tilfælles og er altsaa slet ikke saa „ejendommelig“ for Tyskland).

Af foranstaaende vil man kunne se, at vi fuldstændig staa paa deres Standpunkt, som forlange almindelig Indførelse af Antikva og Afskaffelsen af Fraktur — saafremt denne sidste ikke skal benyttes ene og alene til Reproduktion af gamle Værker. Vi have i Begyndelsen af disse Linjer sagt, hvilke Fordele der vil kunne indvindes ved en almindelig Indførelse af Antikva, nemlig *at* denne Skrift er smukkere og mere læselig, *at* Bogtrykkerne ville kunne spare betydelige Kapitaler og endelig *at* det vil blive lettere for Udlændinge at lære de fremmede Sprog. Hertil kommer dog endnu en anden Grund, og Tiden vil vise, at netop denne vil give *Frakturskriften* sit Knæk, den nemlig, at sidstnævnte Skrift i *meget høj Grad anstrænger og ødelægger Læsernes Øjne.* I en følgende Artikel skulle vi ved Meddelelsen af Resultaterne fra lægevidenskabelige Undersøgelser søge at begrunde denne Paastand.

At mit Inserat i „Typograf-Tidende“ Nr. 21 under Overskrift: „Lidt om Forholdene i Lærer Kjelsts Trykkeri i Varde“, har været Hr. Læreren højst uvelkomment, kan jeg saa godt forstaa; da Hr. Kjelst imidlertid ikke benægter, at han hylder „Drengesystemet“, har jeg i Grunden ikke meget at svare til hans Bemærkninger i Nr. 22 af nærværende Blad, eftersom den ærede Redaktion af „Typ.-Tid.“ i dens Redaktionsbemærkning paa en tydelig og klar Maade fremdrager det urigtige og sørgelige i at benytte saa unge Mennesker til at udføre Arbejde i et Trykkeri, som dem, Hr. Kjelst benytter. Jeg skal kun bemærke, at hans Mening om min Dygtighed er mig aldeles ligegyldig; thi hvorfra skulde han have nogen Ide om Bogtrykkerkunst, da han, efter at have været til Søs, saa vidt jeg erindrer i 7 Aar, har været paa Seminariet et Aars Tid og vel derefter hver Dag har passet sin Skolegerning. Hvornaar mon Hr. Læreren saa har havt Tid til at sætte sig ind i Kunsten?

Hvad dernæst Hr. Frederiksens Erklæring angaar, da er den efter min Mening højst latterlig, og hvad er Hensigten med den? Er den maaske fremkommen for at trøste Hr. Kjelst lidt, fordi Forholdene paa hans Trykkeri saa skammeligt ere blevne omtalte i et offentligt Blad? Hvis det er Meningen med Frederiksens Erklæring, da er det sandelig en daarlig Trøst; thi derfor blive Forholdene ikke lysere; og hvad har Erklæringen at bestille med den hele Strid; jeg har jo i mit Inserat hverken omtalt Lønnen, Arbejdstiden eller om Kjelsts Typografer og „lejede Drenge“ har den „store Ære“ at spise ved hans „eget Bord“. Hr. Frederiksens Erklæring er derhos i mine Øjne aldeles betydningsløs, naar man kender Personen Sev. Frederiksen; thi i den Tid, jeg har arbejdet sammen med ham, er jeg kommen til det Resultat, at han nærmest kan henregnes til de Mennesker, der i Dag siger det ene, men i Morgen lige det stik modsatte. Sluttelig skal jeg kun bemærke, at det var ønskeligt, om Hr. Frederiksens Artikel under Mærket —C.—, der stod omtalt i „Brevkasse“ i Nr. 21 af Tidenden, maatte blive optaget, thi da kunde enhver se, hvad Hr. Frederiksen er for en Herre.

København, den 24. Oktbr. 1880.

Elias Wendt.

* * *

Til ovenstaaende Ønske af Hr. Wendt om at faa —C.—s (alias Sev. Frederiksen) Artikel optaget, skulle vi bemærke, at det er overflødigt, da den er omtrent enslydende med Hr. W.s første Artikel, kun endnu mere skarp i sine Udtryk mod Hr. K. — For øvrigt maa denne Strid være sluttet hermed, da det er ørkesløst at fortsætte med slige personlige Udtalelser, der aabenbart ikke ville bedre Forholdene hos Hr. Kjelst eller lignende Principaler, som jo bedre end alle andre vide, hvorledes det skal være.

Red.

Forskelligt.

— „Cercle de la Libraire“ i Paris har foranstaltet en Udstilling, hvor der bl. a. findes Typer fra det 15. og 16. Aarhundrede, som ere fundne i Floden Saonne. Disse Typer ere faktisk en typografisk Mærkværdighed, thi de vise, at Typerne i Bogtrykkerkunstens første Periode bleve lavede aldeles vilkaarligt, idet de varierede i Højden, og de havde ingen Signaturer, saaledes som det nu er Tilfældet. I Signaturens Sted findes et skraat Indsnit ved Foden, som skulde vise Sætteren, hvor Hovedet og hvor Foden fandtes. Fremdeles ere de gennemborede, rimeligvis i det Øjemed, at trække en Snor igennem et Antal af disse og paa denne Maade „at binde dem ud“. Typerne siges at hidrøre fra Guillaume Le Roy, den første Bogtrykker i Lyon.

Typografiske Kundgørelser.

En Silke-Paraply

er bortkommet den 16. Oktober ved Generalforsamlingen i Fischers Lokale. Den bedes afleveret paa Elvius' Bogtrykkeri, Nybrogade 6, til *Andresen*, eller i Sct. Annægade 15, 2. Sal, paa Kristianshavn.

Gravesens Middagsabonnement,

Lille Helliggejststræde 4, 1. Sal,

anbefales til ærede Kollegers Opmærksomhed med 2 Retter god og veltillavet Middagsmad à 50 Øre Portionen. Der serveres saa vel i som ud af Huset. Spisetid 1—4.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 24. | København, den 20. November 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

Pølsegildet afholdes i Aften Kl. 9½ pr. hos Ficher, Højbroplads 12. Nogle enkelte Deltagere kunne endnu medtages.

Foreningens Lokale er som sædvanlig aabent.

Styrelsen.

Lørdagen d. 6. Novbr. afholdtes *Prøvevalg* paa Formand, Viceformand, Styrelse, Kasserer og Revisorer. En længere og i flere Henseender interessant Diskussion udspandt sig om, hvem der skulde opstilles til de forskellige Tillidshverv. Flere bleve foreslaaede til Viceformand. Emil Petersen fik de fleste Stemmer, men da han nedenfor, ligesom P. Jensen (Dagbl.), der var foreslaaet til Styrelsesmedlem, erklærer ikke at kunne modtage Valg, er Listen over de foreslaaede følgende:

Til Formand: *Decher.*
— Viceformand: *Chr. Ewald.*
— Styrelse: *Böhm, Helmer* og *M. Truelsen.*
— Kasserer: *Berg.*
— Revisorer: *Will. Sørensen* og *Ch. Thomsen.*

Det hidtilværende Styrelsesmedlem, *C. Hansen*, erklærede, at han ikke modtog Genvalg. — Stemmesedlerne følge med dette Nr. og bedes tilbagesendte enten til Kasserer *Berg* eller afleverede i Foreningens Lokale **Lørdagen d. 4. Decbr.**, paa hvilken Aften Optællingen vil finde Sted. — Medlemmerne opfordres indtrængende til at opfylde deres Medlemspligt og tilbagesende alle Stemmesedlerne udfyldte.

Idet jeg takker Dhrr. Kolleger, der have opstillet mig til Valg ved de nu forestaaende Styrelsesvalg, beder jeg Dhrr. om at overføre deres Stemmer paa en anden, da det er mig umuligt at modtage Valg.

„Dagbladet"s Sætteri, den 18. November 1880.

Emil Petersen.

At jeg ikke kan modtage Valg til Styrelsen, undlader jeg ikke herved at bekendtgøre.

Den 18. November 1880.

P. Jensen.

Lørdagen den 4. December, Kl. 9½ pr., afholdes **Maanedsmøde** i Foreningens Lokale. — *Budgettet* for 1. Halvaar 1881 forelægges til Vedtagelse. — Optælling af Stemmesedler og Meddelelse om Udfaldet af Valgene.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

F. A. Bergersen (Jørgensen & Knudtzon).

Peter Christian Hansen [udlært d. 1. November 1880 hos O. C. Olsen] (O. C. Olsen).

A. Drachmann, P. Gottschalk (Berger).

C. Wedege (Fjeldsøe).

Chr. Friis [udlært 1879 hos Colberg i Rønne], *L Fuchs* [udlært 1880 hos Karup i Assens], *D. V. L. Ekman* [udlært 1880 hos S. Olsen i Storehedinge], *H. Hansen, C. M. Jacobsen-Glumsø* [udlært 1880 hos Bang i Næstved], *J. P. L. Jacobsen, Alex. Nielsen* [udlært 1880 hos M. V. Herdahl i København] (Rigsdagens Trykkeri).

Frederik Chr. Dinsen [udlært i Rudkøbing hos Rosenstand Septbr. 1878], *Peter Novakovich* [udlært i Fünfkirchen den 1. Oktober 1874] (Nielsen & Lydiche).

Elias Wendt [lært i Lemvig og derefter arbejdet 1 Aar i Kjelsts Trykkeri i Varde] (Jørgensen & Knudtzon).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udslettede Medlemmer:

Joh. Keil.

Dhrr. Inkassatorers Opmærksomhed henledes paa Bestemmelsen i Lovenes § 3, at nye Medlemmer ikke betale Kontingent før de have staaet i Bladet og der efter 14 Dages Forløb ingen Indsigelse er fremkommen mod deres Optagelse.

Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Lørdagen den 20. November, Kl. 9, fortsættes *Øvelserne paa Sangene til Aarsfesten*, hvorfor alle Dhrr. Sangere anmodes om at give Møde. *Styrelsen.*

Biblioteksagen.

Spørgsmaalet om Oprettelsen af et Bibliotek har længe staaet paa Dagsordenen i „Den typografiske Forening“ — endnu længere end Hr. V. P. formodentlig har nogen Anelse om. Allerede d. 2. November 1872 blev Sagen drøftet i Repræsentantskabets Møde, hvor den baade havde Forsvarere og Modstandere, de sidste navnlig for Pengespørgsmaalets Skyld. Den Gang havde Biblioteksagen en ihærdig og dygtig Talsmand, Hr. W. Rieneck, der med Kraft arbejdede paa at faa Tanken om et Biblioteks Oprettelse bragt til Virkelighed. Det lykkedes ogsaa for en Tid at vække en Del Interesse for Sagen, men der blev dog i Virkeligheden ikke oprettet noget Bibliotek, kun ved frivillige Bidrag fra forskellige Principaler og Typografer samlet en Del Bøger sammen, der senere atter splittedes ad for alle Vinde, paa Grund af den daarlige Kontrol, der blev ført med dem. De bleve laante ud, uden at man vidste, *hvem* der havde laant dem, og Følgen var, at de ikke bleve tilbageleverede. — Sagen kom atter frem i 1876, det Aar, da Livet var vakt hos Typograferne, hvor der var Interesse for Foreningens Anliggenderne, skønt denne ganske vist nærmest drejede sig om de materielle Spørgsmaal, som den Gang var og stadig ville vedblive at være de Spørgsmaal, paa hvis Løsning Foreningen maa lægge mest Vægt. Der blev atter denne Gang fra enkelte Sider talt kraftig for et Biblioteks Oprettelse, og navnlig var en af Forkæmperne for Sagen meget ivrig og kras i sine Udtalelser. Han betegnede det som en „Skandale“ for Foreningen, at den ikke havde et Bibliotek, Forsamlingen reves med af denne nye Fremtonings Veltalenhed (han var nylig kommen hjem fra Tyskland) og han blev sammen med to andre valgt til at afhjælpe den Trang til et Bibliotek, som der efter Sigende fandtes, og alle mente, at nu maatte vi da endelig faa et saadant, naar saadanne tre Mænd, der viste en saadan Interesse, stillede sig i Spidsen for Sagen. — Uheldigvis kom kort efter den bevægede Tid, man begyndte at tale om Strejke, de første Forberedelser gjordes ved, at der opkrævedes et overordentligt Medlemsbidrag af 1 Kr. om Ugen, og den Mand, der havde betegnet det som en *Skandale*, at Foreningen intet Bibliotek havde, og som havde erklæret, at man maatte ofre, hvad det skulde være for at faa et saadant, begyndte sin Virksomhed for dette med — at melde sig ud af Forbundet, da han ikke vilde betale det overordentlige Bidrag. Dermed var Sagen atter gaaet istaa, og blev først paa ny bragt frem paa den Generalforsamling i Decbr. 1877, som Hr. V. P. omtaler. Det er forstaaeligt, at den kom frem paa dette Tidspunkt. Foreningen havde nogenlunde sundet sig efter sit Nederlag, men de materielle Spørgsmaal kunde der ikke være Tale om at røre ved, og man henvendte derfor Tanken paa de aandelige, der nu vist nok kunde realiseres; det var naturligvis atter Biblioteksagen, der spillede Hovedrollen, og der blev, som Hr. V. P. alt har omtalt, indsamlet nogle Penge ad Frivillighedens Vej til denne Sag. Nu spørger Hr. V. P., hvorfor der ikke blev foretaget videre, hvorfor man ikke henvendte sig til Boghandlere om Bøger o. s. v. Det er ikke saa vanskeligt at besvare disse Spørgsmaal. Styrelsen for Foreningen, der havde faaet det Hverv at arbejde videre for Sagen, mødte ingen Tilslutning hos Medlemmerne, man vilde ikke bevilge Penge til et Bibliotek, alt skulde skaffes ad „Frivillighedens“ Vej, hvilket havde til Følge, at der begyndte at rejse sig Tvivl om, at Sagen kunde fremmes. Det var virkelig heller ikke videre opmuntrende for Nogen at virke for Medlemmernes aandelige Dannelse, naar de selv tydelig tilkendegav, at de ikke trængte til den ved at nægte enhver Understøttelse af Foreningens Kasse til Formaalets Realisation, og det stod den Gang lige saa klart for Styrelsen som nu, at der skal Penge — mange Penge — til for at faa et Bibliotek, der kan gøre Nytte. Desuden kan man jo dog ikke paatvinge Folk noget, som de ikke synes om, og det var højst sandsynligt, at Biblioteket, naar det endelig var anskaffet, vilde faa Lov til at forblive i Ro, da Medlemmerne næppe vilde vise større Lyst til at læse Bøgerne end de viste til at bevilge Penge til dem. — Det kan være meget behageligt at have et Bibliotek, men man maa altid tage det Spørgsmaal i Betragtning, om ikke denne Behagelighed vil være for dyrt købt, og det tro vi næsten vil være Tilfældet for vor Forenings Vedkommende. Interessen for Sagen er i Virkeligheden ikke meget stor hos Medlemmerne, og det af forskellige Grunde. For det første er der Biblioteker i Arbejderforeningen og Industriforeningen, der indeholde næsten alt, hvad der ønskes af Literatur, og de Typografer, der virkelig føle Trang til at uddanne deres Aand, søge paa disse Steder at tilfredsstille denne Trang, og vilde vedblive dermed, om vi ogsaa fik Biblioteksagen ført igennem; vi kunne heller ikke vente at faa et Bibliotek, der kunde maale sig med de nævnte Foreningers, og dette vilde være en yderligere Grund til, at vort fik Lov til at være i Fred for største Delen af dem, det var beregnet paa. For det andet betragter Flertallet af Medlemmerne det ikke som en af Foreningens *vigtigere* Opgaver at sørge for deres aandelige Uddannelse, og navnlig ere de fleste stadig Modstandere af at bruge Foreningens Penge dertil, et tilstrækkeligt tydeligt Bevis for, at Interessen kun er til Stede hos enkelte Medlemmer, der nu en Gang have faaet denne Kæphest at ride, og tro, at et Bibliotek kan fremme Interessen for Foreningen, noget, som vi meget tvivle om, ligesom vi ogsaa tvivle om, at et Bibliotek vil være den frelsende Engel for Foreningen. Det er *vor* Anskuelse, og vi tillade os ogsaa at have en Mening om Stemningen blandt Medlemmerne.

Hvad dernæst angaar Hr. V. P.s Frygt for, at Foreningen lidt efter lidt vil gaa sin Opløsning imøde, hvis denne Sag ikke bliver ordnet saaledes som han finder det heldigt, da tro vi at kunne berolige ham. Vor Forening staar alt for sikkert nu, til at et *saadant* Spørgsmaal kan rokke den. Vi behøve blot at tage Hensyn til, at denne Sag nu i 8 Aar til forskellige Tider har været drøftet i Foreningen og betegnet som en Livssag for den, uden at den er kommen videre og uden at denne Livssag har formaaet at afvinde Medlemmerne nogen varig Interesse; deraf vil Hr. V. P. og andre Forkæmpere for Biblioteksagen

kunne se, at dens Betydning af Medlemmerne ikke vurderes meget højt. Vi ere ganske vist ikke principielle Modstandere af Sagen, men vi ere ikke tilbøjelige til for Øjeblikket at bruge Foreningens Penge dertil, den har nu faaet nye Byrder, den har paataget sig Forpligtelser, som ville lægge tilstrækkeligt Beslag paa dens Pengemidler, og — hvad der er det vigtigste — Medlemmerne ere vist nok mere tilfredse med denne Foreningens Virksomhed, end om den vilde anvende sine Midler paa en Sag, hvis Nytte vi stadig maa erklære for at være højst tvivlsom, og hvis Tilhængere kun ere meget faa. Hr. V. P. maa ikke tro, at vi miskende hans varme Interesse for Biblioteksagen, Det glæder os altid, naar der findes Folk, som ikke af den Modstand, der vises en Sag, lade sig afskrække fra at bringe deres Anskuelser frem, men stadig kæmpe for dem, og naar vi ikke i dette Spørgsmaal kunne slutte os til Hr. V. P., er det ikke fordi vi undervurderer den store Betydning, et Menneskes aandelige Uddannelse har, men fordi vi tvivle om, at vor Forening ved Oprettelsen af et Bibliotek vil kunne bidrage til Medlemmernes Udvikling i denne Henseende.

Vor Frakturskrift og Kortsynetheden.

Af *Rd. Bm.*

II.

(Sidste Artikel.)

I vor første Artikel omtalte vi løselig den til nærværende antydede Materie. Vi skulle i Dag gaa nærmere ind paa Sagen og søge at levere Beviset for, at vor Frakturskrift er skadelig for de Læsendes Øjne.

En Medarbejder ved „Kölnische Zeitung" behandler i en længere Artikel ovenstaaende Thema, hvoraf vi fremsætte følgende:

„Endnu andre end sproglige og typografiske Hensyn synes med Alvor at forlange, at man endelig en Gang bekvemmer sig til at afskaffe denne gamle, kantede, i sin nuværende Skikkelse oven i Købet forvanskede Munkeskrift: det er den Andel, som denne Skrift med den største Sandsynlighed har paa den i Tyskland*) saa meget udbredte Kortsynethed.

Hvad først og fremmest angaar Øjnenes Tilstand, udtalte allerede for længere Tid siden den dygtige hollandske Øjenlæge, Prof. Donders i Utrecht, at det havde vakt hans Opmærksomhed, at af alle de af ham berejste europæiske Stater, baade i almindelig Samkvem som ogsaa imellem Lægerne og de Studerende, intet Land stiller et saa stort Kontingent af Kortsynede som Tyskland. Dette er en Opdagelse, som vil paatrænge sig enhver, der har set sig lidt omkring i fremmede Lande og imellem andre Folkeslag. Intet Sted møder ham saa mange ungdommelige Bærere af Briller, som i Tyskland; intet Sted hersker i saa høj Grad den pinagtige Næseklemmer og det vansirende Monocle, som i dette Land. Hvorledes over al Forventning Antallet af de kortsynede i Tyskland vokser, hvorledes dette stiger i en næsten geometrisk Progression fra Sextaen af de lærde Skoler op til Primaen, dette har en Række af Undersøgelser slaaet fast, Undersøgelser, som bleve anstillede af tyske Øjenlæger efter nyere, strængt videnskabelige Metoder lige fra 1844 til vor Tid, hovedsagelig dog i de sidste to Aartier. Jeg uddrager nogle Dataer af den fortjenstfulde Sammenstilling, som Dr. Colsmann har givet i sin lille Piece: „Die zunehmende Kurzsichtigkeit unter der deutschen Jugend, deren Bedeutung, Ursachen, Verhütung. Barmen. 1877". Denne Sammenstilling lærer os, at de tyske Børns Øjne næsten uden Undtagelse ikke ere kortsynede, naar Børnene begynde at gaa i Skole, at derimod straks i de lavere Klasser Kortsynetheden udvikler sig og derefter med en rivende Hurtighed stiger regelmæssigt med hver Klasse.

Ved en foretagen Undersøgelse i Breslau fandt man, at af 240 Skolebørn fra en nærliggende Landsby kun 4 vare kortsynede, altsaa ikke helt 1 Procent. I de nederste Klasser af Byens Elementarskoler fandt man allerede 2 Procent, i 2den Klasse 4, i de to øverste Klasser 9 Procent Kortsynede. I de to Realskoler steg Kortsynetheden fra 9 Procent i Sextaen indtil 64 Procent i Primaen. I Breslauer-Gymnasierne var Sagen endnu værre. Her steg de Kortsynedes Procentantal fra 12 Procent i Sextaen til 55 Procent i Primaen. Af 410 undersøgte Studenter i Breslau vare paa det nærmeste 60 Procent kortsynede. I Wien steg Kortsynetheden iblandt 409 Gymnasiaster fra 28 Procent i de nederste Klasser indtil 49 i de øverste. I Frankfurter Gymnasium var Procentsatsen saaledes: i Octava 4, i Tertia 35 og i Prima 64. I Wiesbaden opviste Borgerskolen og Forberedelsesskolerne 12 Procent Kortsynede, Døtreskolen 20, Gymnasiet 37 Procent. I Gymnasiet steg dette Onde fra Klasse til Klasse, fra 19 til 23, 25, 32, 50, 58, 67 Procent. Man kunde blive ved med Meddelelser af disse allarmerende Kendsgerninger fra München, Königsberg, Hamburg, Heidelberg, det tyske Schweiz og andre imidlertid undersøgte Steder. Som en svag Trøst kan det dog bemærkes, at man ved den videnskabelige Betegnelse Kortsynethed (Myopi) ikke straks maa tænke paa de højere Grader, derimod maa man tage dette Begreb i Gennemsnit. Men den Kendsgerning, at selv i de lavere Grader af Kortsynetheden ligger en Kilde for mangfoldige, farlige Forstyrrelser af Synet, formildes derved ikke.

De større Enkeltaarsager til dette Onde ere i Følge den overensstemmende Dom af Øjenlægerne: for megen Læsning, slet oplyste Skolelokaler, slet konstruerede Bænke, graat eller brunligt Trykpapir, smaat og daarligt Tryk af mange Skolebøger. Jeg kan for det brillebærende Tyskland tilføje en anden Aarsag: *de spidse, kantede og den tildels unaturlige Skikkelse af vore saakaldte „tyske"* (som jo for Danmarks Vedkommende kaldes „danske") *Skrifttegn.* Hvor den latinske Skrift fremviser behagelige, for Øjet velgørende Rundinger, der er den tyske indhugget og kantet; hvor hin viser simple, straks forstaaelige Former, der er denne hakket ind i hinanden. Man sammenligne kun **s** med **ſ**,

*) Hvor her er Tale om Tyskland, kunne vi med Lethed forandre det til „Danmark", og vi ville derved faa et Billede, som fuldstændig vil svare til de faktiske Forhold i Danmark. Forf.

k med ſ, ch med ch, B med B, V med B, G med G, K med K, C og E med C og E o. s. v. Hvor findes den Vært, der vilde vove i Stedet for det klare, ved første Øjekast forstaaelige BEVÆRTNING at sætte paa sit Skilt Logogryfen BEBÆRTNJNG? Ved Læsning af en Bog gentager sig denne Forskellighed i Indtrykket paa vort Øje tusinde og atter tusinde Gange, og dermed gentager sig den Anstrængelse, som den tyske Skrift udøver paa Nethinden. For praktisk at prøve dennes Indvirkning paa Øjet, behøver man kun at tage to Bøger af ellers lige stort og godt Tryk og Papir, men den ene i Antikva- og den anden i Frakturskrift, til en Tid, da Øjet er blevet træt og ved en let, yderligere Betændelse er blevet sat i en Tilstand af Kongestion. Den første vil man til Nød endnu kunne læse, medens den sidste vil foraarsage Smerter, ledsaget af Glimmer for Øjnene og en tiltagende Taare-Udstrømning. Dette er en Erfaring, som navnlig de vil gøre, der Dag ud og Dag ind nødsages til videnskabelig Læsning, hvilket ogsaa, som det synes, har drevet den tyske lærde Verden til, af et vist Instinkt for Selvopholdelsen, at lade sine Bøger trykke med Antikva-Typer.

Efter at Forfatteren nu tilstaar, at det for nærværende Tid endnu ikke er muligt at bibringe et med *mathematisk Nøjagtighed* opstillet Bevis for Farligheden af Frakturskriften, siger han dog, at de lægevidenskabelige Undersøgelser til Slutning ogsaa ville føre til det Resultat, at Anvendelsen af vor Frakturskrift bærer en stor Del Skyld i den saa meget udbredte Kortsynethed, og vi behøve her kun at tilføje, at en berømt tysk Øjenlæge, Hr. Prof. Hermann Cohn i Breslau (hvis fortjenstfulde Virken alt er omtalt i „Typ.-Tid.“ Nr. 11, 1877) i et Foredrag, som han for længere Tid siden har holdt i Byen Danzig, har gjort opmærksom paa den her omtalte Genstand og ved Tal godtgjort Rigtigheden af den Paastand, at Frakturskriften har en skadelig Indvirkning paa Øjnene.

Vi kunne derfor med rolig Samvittighed istemme Raabet: „Væk med Frakturskriften!“

Hr. Redaktør!

Det vil maaske interessere flere af Bladets Læsere at høre lidt om en gammel Kollega, som i et Tidsrum af 50 Aar har opholdt sig i Udlandet og i den lange Aarrække vedligeholdt sit danske Sind og sin Kærlighed til sit gamle Fædreland. Her er Talen om *Johannes Engelbauer*, der vistnok er en Del af Typografiens Dyrkere bekendt fra et i de senere Aar gentaget Besøg her i Staden, hvor han, der er Stipendiar fra det nationale Bogtrykkeri i Paris, hvilket man først bliver efter 30 Aars Arbejde, har rejst for forskellige Huse med fransk Bogtrykkerfarve, hvilken Forretning han nu har ophørt med, da hans høje Alder (76 Aar) forhindrer ham i at udholde Rejsens Besværligheder, vel ogsaa begrundet i, at Tyskland, med sine billigere Priser, har fortrængt den dyrere franske Farve. Hr. *Engelbauer* var over 60 Aar, da han begyndte disse Rejser i Danmark, Norge, Sverrig og Rusland, og udviste, skønt sin høje Alder, en Aands- og Legemsfriskhed, der maatte forbavse enhver, der kom i Berøring med ham, og skønt efter en 40 Aars Fraværelse fra Hjemmet talte sit Modersmaal med ualmindelig Færdighed, uagtet han under sit mangeaarige Ophold i Paris, kun sjelden havde frekventeret Omgang med Landsmænd. — Af en fransk Avis (l'Evénément) af 3. Novbr. d. A. ser jeg, at *Johannes Engelbauer* deri er omtalt paa en rosende Maade, og det maa jo glæde os Alle, at en dansk Kollega bliver i Udlandet omtalt paa en hædrende Maade, og det særlig i det af os Danske saa kære Frankrig, at jeg ikke vil undlade at gøre Bladets Læsere bekendt med Indholdet af dette. — *Engelbauer* er nemlig gift med en Niece af den berømte Folkedigter *Beranger*, og har som saadan staaet i nær Berøring med denne berømte Mand. I den Anledning skriver det franske Blad: „Blandt de Monumenter paa Père-Lachaise (Hoved-Kirkegaarden ved Paris), som Folkestrømningen bevæger sig hen til, er *Beranger's* Grav, som altid er passet med en priselig Omhu. Det er den samme gamle Mand, som, siden Digterens Død, har gjort sig til Opgave at vaage over, at intet mangler paa de Dage, som højtideligholdes i Anledning af Digterens Fødsels- og Dødsdag, og at friske Blomster og Kranse pryde den afdødes Grav. Hr. *Engelbauer* er en gammel Pensionær fra det nationale Trykkeri, ved Ægteskab i Familie med Digteren *Beranger*, og uagtet sine 76 Aar ofrer han Dage paa, at Graven, naar Festdagene indtræffe, saa vel hvad Blomster angaar, som og Inskriptionen paa Monumentet bliver fornyet, saa at de senere Generationer kunne faa opfrisket i Erindringen de Tjenester, den store Digter har gjort sig fortjent af lige over for den store franske Nation. Iaar have vi ogsaa set den brave Gamle sysselsat paa sædvanlig Maade, og det er os en Fornøjelse at kunne gøre bekendt, at Præsident Grèvy har ydet den Gamle og hans Hustru et Hjem i Issy*), hvor de ere frigjorte for Næringssorg for deres øvrige Levetid. Vi ville haabe, at Bestyrelsen for en Statue for Beranger ikke vil forglemme ved Festen at skænke den gamle Slægtning, der i 23 Aar har passet den gamle Digters Grav, et Par venlige Ord.“ *l.*

*) Issy er et lignende Hjem som Sygehjemmet i København og ligger i en Afstand fra Paris som Frederiksberg fra vor Hovedstad.

Brevkasse.

Sev. Frederiksen, Varde. Enten læser De ikke vort Blad rigtigt, da De ellers maa have set, at vi i vor Redaktionsbemærkning i sidste Nr. erklærede Diskussionen om den nævnte Sag for sluttet, eller ogsaa maa De være meget naiv, hvis De tror, at vi skulde gøre en Undtagelse med Dem, for at optage et sligt Produkt, som det, De har sendt os. Det havde vi under ingen Omstændigheder optaget og allermindst nu. Hvad Mening tror De vel man faar om Dem, naar man lægger Deres Angreb paa Hr. Kjelst af 26. Sept. ved Siden af Deres grove Angreb paa Hr. Wendt af 10. Novbr.?

Typografiske Kundgørelser.

Adolph Wulff,

Pilestræde 36, København K.

Generalagent for Støberiet Roos & Junge. Offenbach a. M.

— - Augsburger Maskinfabrik.

Engelske, franske og tyske Bogtrykfarver.

Amerikansk Valsemasse 1.30 pr. Pd., **pr. % Pd.** 1/26.

Ordres udføres snarest.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 25. | København, den 4. December 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

I Aften, *Lørdagen den 4. December, Kl. 9½ pr.*, afholdes **Maanedsmøde** i Foreningens Lokale. — *Budgettet* for 1. Halvaar 1881 forelægges til Vedtagelse. — Diskussion om „Forslag til Lov om Lærlingevæsenet". — Optælling af Stemmesedler og Meddelelse om Udfaldet af Valgene. *Styrelsen.*

Budgettet for 1. Halvaar 1881.

Indtægt.

Medlemsbidrag	1350 Kr.
Abonnement paa Typ.-Tidende	60 —
Avertissementer	4 —
Renter af 4100 Kr. i Obligationer	82 —
Ialt	1496 Kr.

Udgift.

Faste Understøttelser	87 Kr.
Rejsehjælp og andre Understøttelser	120 —
Leje af Lokalet	36 —
Administration	15 —
Tidsskrifter og Bladhold	28 —
Budeløn	50 —
Bogtrykkerarbejde	50 —
Trykning af Typograf-Tidende	302 —
Redaktionshonorar	100 —
Formandens Honorar	50 —
Kassererens Honorar	100 —
Forskellige Udgifter	10 —
Til Understøttelse af Arbejdsløse	200 —
Ialt	1148 Kr.

Paaregnet Indtægt	1496 Kr.
— Udgift	1148 —
— Overskud	348 Kr.

De ved Prøvevalget opstillede Medlemmer til de forskellige Tillidsposter ere følgende:

Til Formand: *Decher.*
— Viceformand: *Chr. Ewald.*
— Styrelse: *Böhm, Helmer* og *M. Truelsen.*
— Kasserer: *Berg.*
— Revisorer: *Will. Sørensen* og *Ch. Thomsen.*

Det bringes i Erindring, at Stemmesedlerne maa indgives senest i Aften i Lokalet.

Til det forestaaende Bestyrelsesvalg bedes Medlemmerne at give deres Stemme til nedenstaaende Kolleger:

Formand: *A. F. Decher.*
Viceformand: *Rud. Böhm.*
Bestyrere: *Chr. Ewald,*
Rud. Helmer,
N. P. Nielsen (Jørgensen & Ko.).
Flere Medlemmer.

Nye Medlemmer:

G. Burghardt (Thiele).
Aug. O. Petersen [udlært Juni 1877 hos Eltong] („Dagens Nyheder").
Carl Siiger (Aamodt).
Ludv. R. Jakobsen, H. Holm (Rigsdagen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udmeldte Medlemmer:

E. Køhlert.
A. Schmidt (Schultz).

Dhrr. Inkassatorers Opmærksomhed henledes paa Bestemmelsen i Lovenes § 3, at nye Medlemmer ikke betale Kontingent før de have staaet i Bladet og der efter 14 Dages Forløb ingen Indsigelse er fremkommen mod deres Optagelse. *Styrelsen.*

Vi henlede Medlemmernes Opmærksomhed paa Forestillingen, som den dramatiske Forening „Fremad" *i Morgen Aften, den 5. December,* Kl. 7, giver i Seekamps Lokale paa Gammelholm. Vor Forening staar i Gæld til „Fremad" for Tjenester, den ved flere Lejligheder har vist os, og det skulde derfor glæde os, om de ærede Medlemmer vilde vise den flinke Forening den Opmærksomhed at tage Billet til Forestillingen i Morgen Aften. Programmet er særdeles lovende. Efter Forestillingen afholdes Bal. Billetter kunne faas i Foreningens Lokale i Aften.

Jyllands typografiske Forening.

Med „Buch- und Steindrucker-Verein in Teplitz“ har Foreningen afsluttet Overenskomst om Gensidighed i Udbetaling af Rejseunderstøttelse; dog gælder Overenskomsten selvfølgelig kun Typografer.

Medlemsbog Nr. 36, udstedt i Aarhus til Typograf J. Petersen, er bortkommen og annulleres herved. De ærede Lokalforenings-Formænd bedes notere sig Bogens Numer.

Hovedbestyrelsen.

Typografernes Sangforening.

Lørdagen den 4. December, Kl. 9, fortsættes *Øvelserne paa Sangene til Aarsfesten*, hvorfor alle Dhrr. Sangere anmodes om at give Møde. *Styrelsen.*

Lærlingevæsenet.

Indenrigsministeren har den 22. November i Landstinget forelagt et „Forslag til Lov om Lærlingevæsenet“, der maa hilses med Glæde af Alle som en Begyndelse til, at en bedre Ordning med Hensyn til Lærlingevæsenet bliver indført, og som et Bevis paa, at Regeringen og Lovgivningsmagten vil være med til at bestemme, hvilken Raadighed en Mester maa have over sin Lærling og i hvilken Grad han maa udbytte hans Kræfter. Vi sige en *Begyndelse*, ti Forslaget har sine Mangler og gaar ikke saa vidt, som vi kunde ønske det; navnlig savne vi en for vort Fag særdeles vigtig Paragraf deri. Forslaget har Bestemmelser om Oprettelsen af Kontrakter, om Arbejdstiden, Lærlingenes Undervisning o. s. v., men der savnes en Bestemmelse om, at det er enhver Mesters Pligt, før han antager en Lærling, at skaffe sig Vished for hans Brugbarhed i alle Henseender, og navnlig *om hans aandelige Evner ere saaledes, at han kan lære sit Fag saaledes som han bør lære det.* Vi behøve ikke at udvikle for vore Læsere, hvilken Betydning en saadan Bestemmelse i Lovforslaget vilde have for vort Fag. Denne Sag er ofte nok drøftet her i Bladet, og der er ofte nok gjort opmærksom paa, hvor Fejlen ligger til vort Fags Tilbagegang, som skyldes alle de daarlige Kræfter, der komme til, fordi enhver Arbejdsgiver har Lov til at være saa hensynsløs som han vil og antage hvilke Lærlinge han vil, uden at han behøver at tage det mindste Hensyn til, om vedkommende Lærling senere med sine Kundskaber og sine Evner er i Stand til at tjene sit Brød. Det er en stor Uretfærdighed baade mod det unge Menneske selv og mod hele Faget, og der *maa* tilføjes Forslaget en Bestemmelse i denne Retning, hvis det, naar det bliver til Lov, virkelig skal faa Betydning ogsaa for vort og flere andre Fag, hvor det ikke alene kommer an paa Legemskræfterne. Forslaget fik en meget god Modtagelse i Landstinget ved første Behandling, og de forskellige Talere udtalte sig anerkendende om det, idet dog flere mente, at man let kunde overvurdere Nytten af Forslagets Gennemførelse. En enkelt Taler henledede Opmærksomheden paa „Lærlingeforeningen“, som han mente burde raadspørges, inden Forslagets endelige Vedtagelse, noget, som Indenrigsministeren dog ikke fandt nødvendigt. Sagen blev henvist til et Udvalg.

Da Lærlingevæsenet har saa stor Betydning for vort Fag, vil det vistnok være heldigt at drøfte denne Sag i Foreningen, og Medlemmerne indbydes derfor til at møde talrigt ved Maanedsmødet i Aften, hvor Sagen vil blive sat paa Dagsordenen. Det er en alvorlig Sag, og derfor vente vi, at de Medlemmer, der virkelig have Interesse for vort Fag, og med Bekymring se paa, hvorledes det gaar tilbage, ikke ville udeblive, men møde og udtale sig om, hvad Foreningen bør gøre, for at det nævnte Lovforslag kan blive affattet saa betryggende som muligt.

Gensvar i Biblioteksagen.

Det er dels i Kraft af den Anskuelse, De, Hr. Redaktør, i Slutningen af Deres Artikel om Biblioteksagen gør gældende, nemlig, at det glæder Dem, „naar der findes Folk, som ikke af den Modstand, der vises en Sag, lade sig afskrække fra at bringe Deres Anskuelser frem, men stadig kæmpe for dem“, dels paa Grund af, at det forekommer mig, at De, for at bruge et Udtryk, Folketingsmand Tang benyttede ved et af Prof. Goos's Møder, gaar uden om Sagen ligesom Katten om Grøden, at jeg tager mig den Frihed at replicere til Dem.

Jeg vil ærligt tilstaa, at lige saa glad jeg blev, da jeg læste, at De vilde besvare de forskellige Spørgsmaal, jeg opstillede i „Typograf-Tidende“s Nr. 23, lige saa skuffet blev jeg, da jeg læste Deres Svar. Jeg spurgte nemlig om, hvad det skulde sige, at der forædredes Penge til Vedligeholdelsen af Biblioteket, naar man først var kommen overens med Boghandlerne om, at de vilde levere et Eksemplar af hver Bog, og dertil har man kun at svare, hvad man allerede én Gang har sagt, at det koster Penge, og lige som for at gøre det endnu mere indlysende, tilføjer man — mange Penge. — Det vil glæde mig i høj Grad, hvis man vilde oplyse mig om, hvortil de mange Penge skulle bruges; i modsat Fald vil jeg paa det bestemteste hævde, at det ikke koster saa mange Penge, som man tror, og jeg vil fremdeles gøre opmærksom paa, at siden man altid taler om, at det koster saa mange Penge, saa har man jo 60 Kr. at begynde med. Dem maa man nemlig ikke lade ude af Betragtning, begynder man først paa Formaalets Realisation, ville de være en stor Støtte. Det er ikke fordi jeg just betragter 60 Kr. som en stor Kapital, men naar Medlemmerne først se, at det bliver til Alvor med denne Sag, skulde det være underligt, om de ikke ville bevilge flere Penge. Men hvad der kan og bør gøres, er et Forsøg, det koster ingen Penge. Sér man først, at Boghandlerne ere uvillige til at skænke Foreningen Bøger, ja saa kan man med fuld Ret sige: vi have gjort, hvad vi kunne; men saa længe man ikke gør blot det mindste Skridt for at opnaa noget i den Henseende, kan man ikke sige det. Red. mener, at man ganske rolig skal vente til der viser sig Stemning hos Medlemmerne for Bibliotekets Oprettelse, kommer den først, saa

kan man altid gøre Skridt til at faa et saadant. Men skulde man ræsonnere saaledes om alt Foreningen vedrørende, fik vist meget Lov til at vente længe. Nej, Styrelsen maa absolut gaa i Spidsen for Foreningens Foretagender og det forekommer mig, at den ligefrem skylder Foreningen i det mindste at gøre et Forsøg.

Med Bibliotekets Oprettelse satte jeg et Spørgsmaal i Forbindelse, som jeg mente kunde have en hindrende Indflydelse paa Sagen. Det var Spørgsmaalet om et fast Lokale. Jeg fremhævede, hvorledes vi vare blevne behandlede hos Hr. Simon og o. s. v. Ja, undskyld, jeg gentager, hvad jeg den Gang skrev, men kun ved at gentage kan jeg haabe paa at faa Svar.

Efter at jeg altsaa har gentaget de Spørgsmaal, som jeg ikke har faaet Svar paa, skal jeg nu komme til dem, om hvilke man kan sige, at et saadant er blevet givet. Jeg tror ikke, at den Betragtningsmaade gælder, at de Typografer, som føle Trang til at uddanne deres Aand, vedblivende kun ville søge til Industriforeningens og Arbejderforeningens Biblioteker, naar den typografiske Forening fik sit. Bliver Sagen ført igennem paa den Maade, som jeg har omtalt, vil for det første Biblioteket blive temmelig righoldigt, og for det andet nærer jeg saa megen Tillid til de Typografer, som ere i de omtalte Foreninger, at de ville føle saa meget for „Den typografiske Forening"s Bibliotek og for Opgavens Betydning, at de fortrinsvis ville begunstige det.

„For det andet", skriver Red., „betragter Flertallet af Medlemmerne det ikke som en af Foreningens *vigtigere* Opgaver at sørge for deres aandelige Uddannelse og navnlig ere de fleste stadig Modstandere af at bruge Foreningens Penge dertil, et tilstrækkeligt tydeligt Bevis for, at Interessen kun er til Stede hos enkelte Medlemmer, der nu en Gang have faaet denne Kæphest at ride, og tro, at et Bibliotek kan fremme Interessen for Foreningen, noget, som vi meget tvivle om, lige som vi ogsaa tvivle om, at et Bibliotek vil være en frelsende Engel for Foreningen. Det er *vor* Anskuelse, og vi tillade os ogsaa at have en Mening om Stemningen blandt Medlemmerne".

Med Hensyn til at Red. mener, at det ikke hører til Foreningens *vigtigere* Opgaver, at der blev sørget for Medlemmernes aandelige Udvikling, skal jeg kun bemærke, at jeg saa er aldeles ude af Stand til at fatte, af hvilken Grund Lovudvalget udarbejdede § 1 i Foreningens Love og hvorfor Generalforsamlingen vedtog Paragrafen. Der staar udtrykkelig, at „Foreningens Formaal er at værne om og *befordre* sine Medlemmers *aandelige* og materielle Interesser". Det fremgaar heraf, at Biblioteksagen staar i Samklang med selve Foreningens Love og af Generalforsamlingens Beslutning fremgaar det, at *Flertallet* billiger, at Foreningens Formaal er at *befordre* Medlemmernes aandellge Udvikling. Hvordan kan Red. saa sige, at Flertallet af Medlemmerne ikke betragter dette som en af Foreningens vigtigere Opgaver? I nøje Forbindelse med den Tvivl, Red. ytrer om, at et Bibliotek „vil være den frelsende Engel for Foreningen" staar den Beroligelse, som man giver mig med Hensyn til den af mig omtalte Mulighed for Foreningens Opløsning. Red. fortsætter nemlig: „Hvad dernæst angaar Hr. V. P.s Frygt for, at Foreningen lidt efter lidt vil gaa sin Opløsning i Møde, hvis denne Sag ikke bliver ordnet saaledes, som han finder det heldigt, da tro vi at kunne berolige ham. Vor Forening staar altfor sikkert nu, til at et *saadant* Spørgsmaal kan rokke den. Vi behøve blot at tage Hensyn til, at denne Sag nu i 8 Aar til forskellige Tider har været drøftet i Foreningen og betegnet som en Livssag for den, uden at den er kommen videre og uden at denne Livssag har formaaet at afvinde Medlemmerne nogen varig Interesse; deraf vil Hr. V. P. og andre Forkæmpere for Biblioteksagen kunne se, at dens Betydning ikke vurderes meget højt".

Lige som det ikke alene er nødvendigt for et Menneske, som fordrer at kaldes for *Menneske*, kun at spise, drikke og sove og aldeles ikke tage Del i det aandelige Livs Brydninger, saaledes er det ikke nok for en Forening, som stiller sig til Formaal at værne om og befordre sine Medlemmers aandelige og materielle Interesser, kun at holde sine Mødeaftener, Fester og Gilder; nej, den maa fremlægge andre Beviser for sin Existens. Naar man vil være retfærdig, kan man ikke lukke Øjnene for, at alt ikke er i „Den typografiske Forening" som det skulde være, og at der i det mindste for Øjeblikket hersker en Ligegyldighed for Foreningsanliggender, som maa forbavse. Er det nu ikke Styrelsens Pligt at søge at virke for, at denne Ligegyldighed ophører? Er det ikke den, som skal tage Initiativet til, at den i hvert Fald bliver mindre? Jeg skal villig indrømme, at det maa være haardt, atter og atter at møde og saa se enten det ene eller det andet ophøre, fordi Medlemmerne ikke have Interesse nok. Jeg skal være én af de første til at yde min Tak til de Mænd, der staa i Spidsen for „Den typografiske Forening", som alligevel ikke tabe Modet, men holde ud. Men jeg kan dog ikke lade være med at sige til mig selv: „Kunde det dog ikke blive anderledes?" Og jeg tror, som sagt, at Biblioteket vil være en mægtig Allieret for Styrelsen i denne Retning. Det nytter ikke, at man siger: Denne Sag har været drøftet i 8 Aar og den er ikke kommen videre, ergo kan det ikke hjælpe at søge at faa den realiseret. Det er ikke noget Forsvar; fordi der intet Bibliotek er blevet oprettet i de 8 Aar, kan det jo godt være, at der vil blive oprettet et det 9de. Og det, at denne Sags Betydning ikke vurderes meget højt af Medlemmerne, siger vel ikke stort; thi der er jo i det hele taget ikke mange Sager, hvis Betydning sættes højt af Medlemmerne.

Hvad der imidlertid har forundret mig mest, er Red.s Slutningsbemærkning. Den lyder: „. . . . og naar vi ikke i dette Spørgsmaal kunne slutte os til Hr. V. P., er det ikke fordi vi undervurdere den store Betydning, et Menneskes aandelige Uddannelse har, men fordi vi tvivle om, at vor Forening ved Oprettelsen af et Bibliotek vil kunne bidrage til Medlemmernes Udvikling i denne Henseende". Det forekommer mig underligt, at man samtidig med at man ikke undervurderer den store Betydning, et Menneskes aandelige

Uddannelse har, tvivler om, at den aandelige Uddannelse ikke kan gøre sin Indflydelse gældende paa Medlemmerne, som jo dog ogsaa ere Mennesker. Man kan jo tvivle om det af to Grunde: enten maa det være fordi Medlemmerne aldeles ikke ere tilgængelige for aandelig Uddannelse, men det kan jeg ikke tænke er Red.s Mening, eller ogsaa maa det være, fordi Medlemmerne staa saa højt hævede over andre Mennesker, at de aldeles ikke behøve aandelig Uddannelse, og det kan jeg heller ikke tro er Meningen. Men hvad er Meningen?

Oprettelsen af et Bibliotek vil være til Ære for „Den typografiske Forening" og samtidig med at det er en Ære vil det være en Skat, en aandelig Skat, som ingen kan fratage os. *V. P.*

* * *

Vi vilde gærne have svaret Hr. V. P. med det samme, men maa af Hensyn til Pladsen vente til næste Gang med at give et kort Svar paa et Par af de paa ny opstillede Spørgsmaal. Kun maa vi straks protestere imod, at vi „skulle være gaaede uden om Sagen, ligesom Katten" o. s. v. *Red.*

Literatur.

Hr. *Alexander Waldow* i Leipzig — Forlæggeren af flere udmærkede typografiske Værker — har i denne Tid paabegyndt Udgivelsen af et nyt, meget interessant og lærerigt Arbejde under Titlen „Illustreret Encyklopædi af de grafiske Kunster og beslægtede Fag". Første Hefte af dette Værk er udkommet og tilstillet os fra Dhrr. Boghandlere A. F. Høst & Søn, og vi maa tilstaa, at dets Indhold langt har overtruffet Forventningerne, ti i de forskellige grafiske Grene finde vi vedkommende Materie paa bedste Maade gennemarbejdet, de alfabetisk ordnede Artikler gives i en præcis og dog fuldstændig tilstrækkelig og klar Form, saa at en hurtig Orientering til Trods for Stoffets store Righoldighed er meget let. Dette betydningsfulde Værk, som omfatter baade Bog-, Sten- og Kobbertrykkeriet, samt Litografien, Fotolitografien, Kemitypien, Zinkografien, Hylografien, Skriftstøberiet, Stereotypien og Galvanoplastiken, tager særligt Hensyn til det i nævnte Fag saa meget udviklede Maskinvæsen og giver ikke alene en saglig Beskrivelse af Fremskridtet i vedkommende Fag, men ogsaa fortrinlige Raad til rationelt Udvalg og Behandling af de maskinelle Hjælpemidler. Da desuden de dygtigste Fagmænd — hvortil Hr. A. Waldow for Resten selv maa regnes — have tilsagt deres Bistand ved Værkets Udarbejdelse, kunne vi ikke andet end paa det bedste anbefale enhver Udøver af en eller anden grafisk Kunst, at anskaffe dette. Bogen udkommer i Hefter paa 2 Ark stort Leksikons-Oktav og koster 80 Øre pr. Hefte. Der kan subskriberes paa Bogen hos enhver Boghandler samt hos Hovedforhandlerne for Danmark, Dhrr. Andr. Fr. Høst & Søn i København.

— Hr. Forlagsboghandler *Immanuel Rée* agter, efter hvad der meddeles os, i den nærmeste Fremtid at foranstalte en ny (anden) Udgave af „Haandbog for Bogtrykkerkunst". Man maa paaskønne den Interesse, som Hr. Rée nærer for vort Fag ved Udgivelsen af ovennævnte Bog, der første Gang fulgte med den hensovede „Skand. Bogtr.-Tid.", men vi finde det ikke heldigt, at Udarbejdelsen af „Haandbogen" er blevet overdraget Hr. Bogtrykker *Lazarus* paa Frederiksberg, ti efter vor Mening bør en slig Bog tage Hensyn til, at de nye og nyeste Fremskridt paa Typografiens Gebet, og da særlig den nyere Smagsretning i Sætningen af Akcidenser som ogsaa i Farve- og Illustrationstryk, blive omtalte paa en fyldestgørende Maade, men hvor vidt Hr. Lazarus vil være i Stand hertil, er vist meget tvivlsomt, hvis man skal dømme efter de Arbejder, vi have set fra hans Trykkeri. Disse kunne vi nemlig ikke anerkende som en tilfredsstillende Maalestok for hans Kundskaber i den af os antydede Retning. Bogen skal ligesom tidligere trykkes i Cohens Bogtrykkeri. *r.+b.*

Forskelligt.

Ved den for nogen Tid siden i det schweiziske Typograf-Forbund afholdte saa kaldte „Ur-Afstemning" blev den hidtilværende Redaktør af „Helvetische-Typografia", Hr. *Kleiber*, genvalgt med 404 Stemmer imod 41. Forslaget om Honorar til Medarbejdere ved Bladet (til Beløb 100 Frks, om Aaret) blev vedtaget med 326 imod 131, og endelig blev „Reglementet for Viatikumsvæsenet" forkastet med 312 imod 137 Stemmer.

Typografiske Kundgørelser.

Adolph Wulff,

Pilestræde 36, København K.

Generalagent for Støberiet Roos & Junge. Offenbach a. M.
— - Augsburger Maskinfabrik.
Engelske, franske og tyske Bogtrykfarver.
Amerikansk Valsemasse 1.30 pr. Pd., **pr. % Pd.** 1/26.
Ordres udføres snarest.

Gravesens Middagsabonnement,

Lille Helliggejststræde 4, 1. Sal,

anbefales til ærede Kollegers Opmærksomhed med 2 Retter god og veltillavet Middagsmad à 50 Øre Portionen. Der serveres saa vel i som ud af Huset. Spisetid 12—4.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 26. | København, den 18. December 1880. | 7. Aargang.

Den typografiske Forening.

☞ Første Juledag og Nytaarsdag er Foreningens Lokale lukket.

Foreningens Maskebal

afholdes Lørdagen d. 22. Januar 1881 i Seekamps Lokaler, Gammelholm.

Styrelsen.

Resultatet af Valgene til Foreningens Tillidshverv er følgende:

Formand: *Decher*, valgt med 143 St.
Viceformand: *Chr. Ewald* . . 85 —
Styrelse: *Helmer* . . . . . 121 —
Böhm . . . . . 74 —
Truelsen . . . . . 74 —

Derefter havde Böhm som Viceformand 58 St., Chr. Ewald som Styrelsesmedlem 55 og N. P. Nielsen 57 St.

Til Kasserer valgtes *Berg* med 143 St.
— Revisorer *Ch. Thomsen* . . 139 —
W. Sørensen . . 138 —

Nye Medlemmer:

Fritz Wegner [udlært den 1. December 1880 hos Hoffensberg] (Hoffensberg).

Chr. Kryger (Philipsen & Ko.).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Maanedsmødet d. 4. Decbr. Det forelagte Budget vedtoges enstemmig i den forelagte Skikkelse.

„Forslag til Lov om Lærlingevæsenet" fremkaldte en længere Diskussion mellem forskellige Talere. Det fremgik af hele Debatten, at det er et Spørgsmaal, som Medlemmerne følge med Opmærksomhed, og alle ere enige om det forkastelige i hele den Maade, hvorpaa Lærlingevæsenet nu drives. Det overlodes til Styrelsen at udarbejde en Skrivelse til Landstinget, vedrørende Antagelsen af Lærlinge i vort Fag.

Jyllands typografiske Forening.

I Henhold til § 14 anmodes herved Dhrr. Lokalkasserere om efter Kvartalets Slutning (den 25. December) at indsende Regnskabsopgørelser for Oktober Kvartal til undertegnede Hovedkasserer, Søndergade 39, 2. Sal. Samtidig indsendes det Hovedkassen tilflydende Kontingent (5 Øre ugentlig pr. Medlem) samt det Beløb, der (foruden dette) i de forskellige Lokalforeninger maatte overstige 15 Kr. Tillige bedes Dhrr. give mig Fortegnelse over samtlige Medlemmer den 25. December samt Af- og Tilgang i Kvartalet, udstedte Medlemsbøger m. m. Det hele maa være mig tilsendt *senest den 4. Januar.*

Aarhus, den 14. December 1880.

F. H. Andersen.

Biblioteksagen.

Hr. V. P. ønsker nogle Spørgsmaal besvarede, som han mener, at vi ere gaaede uden om: Det første er, hvad de mange Penge skulle bruges til. Det skal være til Indbinding, Vedligeholdelse, Anskaffelse af Bogskabe eller Reoler, Lønning af en Bibliotekar m. m., Udgifter, som efter vor Overbevisning ikke ville blive ringe, vel at mærke, *hvis* det skal være et Bibliotek, der kan faa nogen Betydning. Hr. V. P. er maaske meget beskeden i sine Fordringer til et Bibliotek og mener, at et halvt hundrede Bøger vilde være en god Begyndelse. Hvis saa er, da kan det ganske vist ikke koste mange Penge, men saa er det heller ingen Ting. Der vilde sikkert straks medgaa mindst 600 Kr. til at faa et nogenlunde ordentligt Bibliotek grundlagt, forudsat, at vi fik i det mindste største Delen af Bøgerne gratis, hvad der imidlertid ikke er aldeles afgjort. Dernæst vil der lige saa sikkert paa Budgettet hvert Halvaar komme et Par hundrede Kroner til videre Fornyelse m. m., og vi tvivle om, at Medlemmerne for Øjeblikket vilde bevilge saa meget. — Hvad et fast Lokale angaar, da er det jo naturligvis nødvendigt at faa et saadant, naar vi faa Bibliotek, men indtil da forekommer det os, at vi godt kunne hjælpe os paa samme Maade som hidtil. At vi en enkelt Gang have Uheld med os, kan ikke være tilstrækkelig Grund til at forøge Udgifterne for Foreningen, hvad et fast Lokale utvivlsomt vil. Vor Slutningsbemærkning i forrige Artikel

har Hr. V. P. aldeles misforstaaet. Den aandelige Uddannelse vil sikkert kunne gøre sin Indflydelse gældende paa vore Medlemmer som paa andre, og mange ønske den vist lige saa fuldt som Hr. V. P., men *vi* tvivle kun om, at Medlemmerne ville søge den igennem Foreningens Bibliotek, naar de andre Steder under alle Omstændigheder ville kunne faa den meget bedre — *det* er Meningen.

Vi bede til Slut Hr. V. P. undskylde, at vi ikke kunne gaa nærmere ind paa hans Artikel. Vi have en Følelse af, at det gennem Bladet vil blive lidt for vidtløftigt tilstrækkelig tydeligt at forklare Hr. V. P. vor hele Opfattelse af Bibliotekspørgsmaalet, og ville derfor hellere drøfte Sagen med ham privat. — Vi kunne dog love ham, at hvis der ikke stiller sig for mange Hindringer i Vejen, skulle vi snarest muligt gøre det af ham ønskede Forsøg.

Den nye Udgave af „Haandbog i Bogtrykkerkunsten".

Under Mærket r+b. indeholdt det sidste Nr. af „Typograf-Tidende", som man velvilligt har forevist mig, et lille Stykke om den paatænkte ny Udgivelse af „Haandbog i Bogtrykkerkunsten", hvilket Stykke — ved Siden af adskillige Vildfarelser i flere Retninger — dog synes at vidne om Forf.'s Interesse for vort Fag og dets Dyrkere. Dette bevæger mig til herved at opfordre den ærede unavngivne Forf. til at vise, at denne hans Interesse ikke blot er tilstede paa Papiret, ved at tilstille nævnte Bogs Forlægger, Hr. Boghandler Imm. Rée, Læderstræde 11, de Udsættelser, han maatte have at gøre paa den omtalte Del af Haandbogens 1ste Udg., mod hvis Indhold der, saa vidt mig bekendt, hidtil ikke offentlig er fremkommen nogen væsentlig Indsigelse, samt ved ad samme Vej at lade den paatænkte ny Udgave tilflyde de værdifulde Bidrag i forskellige Retninger, hans Kundskab og Erfaring maatte raade over.

Men det maa være mig tilladt at stille en lignende Opfordring til enhver Kaldsfælle, der er enig med mig i, at man ved at efterkomme den paa en lige saa nyttig som umiskendelig Maade *i Gerningen* kan vise sin Interesse for vor Stand. Jeg tør love, at ethvert brugbart Bidrag til Bogen vil blive paaskønnet og, for saa vidt det ønskes, honoreret efter Fortjeneste.

For mit personlige vedkommende vilde jeg være den ærede Forf. taknemlig, dersom han — for gode Ord og Betaling, som man siger — vilde findes villig til at give mig lidt Vejledning i den heldigst mulige Anvendelse af det naturligvis stærkt begrænsede Materiale, mit lille Bogtrykkeri har til Raadighed. Ingen kan mere villigt erkende Sandheden af det gamle Fyndsprog: „Man skal lære, saa længe man lever", end Deres

ærb.
M. Lazarus,
Nyvej 19, V.

Flere Sættemaskiner.

Antallet af de indtil nu opfundne Sættemaskiner er snart Legio, og skønt de fleste Opfindere af disse have gjort sørgelige Erfaringer, hører man dog stadig om nye Forsøg paa dette Omraade. Den nyeste Opfindelse er en *elektrisk Sættemaskine.* Om denne bringer Bladet „France" følgende Artikel:

„Paa den sidste typografiske Udstilling i Islington ved London kunde man lægge Mærke til en ny Maskine, paa hvilken Typerne opsættes ved Elektricitetens Hjælp, saa at Sætterens Arbejde indskrænkes til det mindst mulige Minimum. Og faktisk behøves der kun en let Berøring for at føre Typerne avtomatisk ud af Kassen til det Sted, hvor de skulle hen, og det gaar, som der forsikres, med en Hurtighed og Præcision, der indtil nu ikke har været opnaaet. Efter en Maaneds Øvelse kan en almindelig Sætter sætte indtil 12,000 Bogstaver pr. Time med denne Maskine. Dette Antal synes ved første Øjekast at være noget overdrevet, men der forsikres, at det ved Forsøg, som gjordes i London, hvor der arbejde flere af disse Maskiner, er blevet konstateret. Man maa betragte dette Antal som *Maksimum* af det, der kan leveres i *en Time*, men *ikke i flere Timer i Træk,* selv om Sætteren, der arbejder ved Maskinen, skulde være nok saa flittig og dygtig. — Ved Bogstavernes Udtrædelse fra Maskinen stille de sig i en fortløbende Linje, derpaa sluttes de ud med Haanden og brydes om i Sider. — Man har beregnet, at Maskinen kan levere 10,000 Bogstaver pr. Time, naar dertil medregnes Tiden til Justeringen og Ombrydningen samt Hjælpen af en Lærling, der fylder de tomme Fag; Aflægningen af Satsen i Fagene vil ikke en Gang komme til at koste en Øre. — Udhævningen af Bogstaverne fra Fagene sker ved en bagved hvert Fag siddende Elektromagnet, som atter staar i Forbindelse med Metalskilter i Form af Tangenter, igennem hvilke den elektriske Berøring finder Sted. Enhver af disse Tangenter bærer det med det tilsvarende Fag korresponderende Bogstav. — Sætteren sætter sig foran disse Tangenter lige som foran en Pult og begynder sit Arbejde som sædvanlig, kun med den Forskel, at han, i Stedet for at hente Bogstaverne ud af Fagene, med en Kobberstav berører Tangenterne, som om han vilde skrive. Som Følge af denne Berøring forlade Typerne, den ene efter den anden, deres resp. Fag for i en Samler at stille sig op i den Orden, hvori Berøringen har fundet Sted. Efter en vis Tid af Praksis, som t. Eks. ved Telegrafien, har Sætteren gjort sig saa fortrolig med Tangenternes Stilling, at han ikke behøver mere at søge disse, og han arbejder saa at sige med avtomatisk Sikkerhed.

Sætteriet paa et japanesisk Bogtrykkeri.

Bladet „*New York Evening Post*" bringer en Beskrivelse fra sin i Tokio (Japan) boende Korrespondent om dette Riges største Avis „Dagens Nyheder". For Fagmænd har navnlig Fremstillingen af Sætningen Interesse, og vi meddele derfor følgende:

Nærmest Redaktionsværelset have Sætterne deres Pladser. Først træder man ind i Korrektørværelset, hvor der sidde to intelligent udseende og for deres Kundskab i høj Ry staaende Personer. At der fordres ualmindelige Kundskaber til denne Post, er forklarligt, naar man erfarer, at det fuldstændige japanesiske Alfabet indeholder 50,000 Skrift- eller rettere sagt Begrebs-Tegn. Rigtignok komme deraf kun 3000 til stadig og videre 2000 til hyppig Anvendelse. Korrektøren maa ikke alene kunne rette de grammatikalske og Sætterfejl, men han maa ogsaa have et skarpt Blik for Fejl i Manuskriptet og for Mangler ved selve Skrifttegnene. Fra dette Værelse er Ombrækkerens Plads adskilt ved et lavt Rækværk, og derfra kommer man til Sætteriet. Skriftkasserne ere opstillede omkring i Salen og hvile paa Staffelier i Lighed med dem, der findes i de store Læseværelser, og foran disse gøre Sætterne deres Promenader op og ned for at samle Tegnene. Den færdige Sats hæves ud paa Skibe og trækkes af til Korrektur. Saasnart dette er gjort, ombrydes Satsen paa lignende Maade, som det er Skik og Brug hos os. I det hele skal der gøres fire Forme færdige, af hvilke enhver er 28×40 Cmtr. stor. Den første, eller, da Japanesisk læses bagfra, den sidste Side, indtages af en stor Titel med Bladets Nummer, By og Datum samt Abonnementsprisen, og derefter følge Regeringens Bekendtgørelser. Dens videre Indhold bestaar af en „Leder“ og forskellige Nyheder. Den sidste (første) Side er opfyldt med Handelsefterretninger, videnskabelige Notitser og Avertissementer. De indre Sider optages af Korrespondancer og saadanne redaktionelle Artikler, som ikke have kunnet finde Plads paa de ydre Sider. Sammenstillingen er Ombrækkerens, just ikke vanskelige, Opgave. Under Krigen, i hvilken Tid der var arrangeret en Special-Referent, bragte Bladene hyppig telegrafiske Meddelelser. Som Følge af, at Dagspressen i Japan med Hensyn til gensidige telegrafiske Meddelelser staar uden nogen som helst Forbindelse, blive slige Beretninger kostbare og Læserne faa derfor kun sjældent at vide noget nyt ad denne Vej.

Forskelligt.

I Firmaet *Jørgensen & Knudtzon* her i Byen er der sket en Forandring, idet Hr. *Ludv. Jørgensen* for en Maanedstid siden er udtraadt af Firmaet.

— „D. Buchdr.-Ztg.“ tager Ordet for at lade Lærlingene øve sig i Læsningen af Korrekturer, og siger bl. a.: „Naar Lærlingen ved Kassen kun fragmentarisk sætter dette eller hint af Sammenhænget udrevne Stykke, vil dette kun gøre ham konfus, i Stedet for at virke oplysende paa ham; men naar han af Principalen tvinges til at læse et større Afsnit, et halvt eller et helt Ark i Sammenhæng, vil dette rigtignok ogsaa kun være Fragment, men dog i en langt ringere Grad end det af ham satte Stykke. Hvor mange Typografer ere ikke paa denne Maade blevne førte til at fremskynde deres aandelige Uddannelse, fordi de ved Korrekturlæsningen have faaet Forstand paa, at der er saa meget, de ikke ved Besked med og hvad enhver Dannet er nødt til at vide. Af dette Samkvem med Manuskript og Korrektur kan man aflede den iblandt Typograferne saa udbredte Autodidaktisme, som ved enkelte Koryfæer er kommen til høj Ære. Deres Antal er slet ikke saa ringe, som fra Typografer ere blevne til Literater af Betydning. — — Det er sandt: ikke alle Lærlinge ville igennem Korrekturlæsningen opnaa at blive til store Tænkere, ikke en Gang til dannede Folk eller dygtige Sættere og Korrektører; men alle ville de ved en forstandig Vejledning i det mindste vænne sig til at levere teknisk korrekt Sats — sikkerlig den beskedneste Fordring, som man er berettiget til at stille til en Sætter, men som ofte ikke en Gang bliver opfyldt“.

— „Chronique de l'Imprimerie“ indeholder en Beskrivelse af det nye franske *Felttrykkeri*. Dette er organiseret af M. Aragon, Afdelingschef i Nationaltrykkeriet, og er indrettet saaledes, at der kan sættes og trykkes til enhver Tid, ogsaa paa Marchen og ved daarligt Vejr. En Pakvogn, som hviler saaledes paa Fjedre, at enhver Rystelse undgaas, indeholder samtlige til Trykningen af de militære Sager nødvendige Utensilier. En Reol i Vognens Baggrund tillader Sætningen ogsaa paa Marchen over de sletteste Veje, idet Sættekassen bliver staaende ubevægelig. Tilhøjre i Vognen befinder sig en lille af M. Coisne ny konstrueret Presse, paa hvilken der kan trykkes 125 Eksemplarer pr. Time, tilvenstre befinde sig i en Reol et Antal Skriftkasser med saameget Skrift, at der af enhver af disse kan sættes 2 Sider; en anden, mere foran i Vognen placeret, Reol indeholder Kasserne til Kvadrater, Blystege, Streger, Skydelinier, Klammer etc. Vinkelhagerne, Tænger, Nøgler, Hammere etc. ere opbevarede i Beholdere af Læder. Uheldigt er det, at Vinduerne i Vognen ikke kunne aabnes, hvilket viste sig under sidste September-Manøvre, hvor Heden i et saadant Felttrykkeri var utaalelig.

En „skudt“ Avis.

Humoreske, oversat af Blixen.

I det engelske Blad „Appeal“, udgivet i Carson (Californien), fortælles der, at for omtrent 20 Aar siden besluttede Dan De Quille og Mark Twain (den senere saa berømte Humorist) at grunde en Avis i Mendocino County. Bladets første Nummer, der var sat i San Francisco, pakkede de sammen med det øvrige Trykkerimateriale, læssede det hele paa en stor Vogn og begav sig op i Landet for om muligt dér at gøre deres Lykke. Var nu blot ikke et ulykkeligt Tilfælde indtraadt, vilde Bladet vist have levet endnu den Dag i Dag!

Rejsen over Bjærgstrækningerne frembød slet intet mærkværdigt, før end de naaede Stationen Simpson, et Sted, der er vel bekendt af de Folk, der er lidt fortrolige med Routen. Her traf de paa et Selskab, bestaaende af Emigranter, der nok skulde til Nedre-Californien, og som førte en lille Bjærgkanon med sig.

Mark Twain faldt straks i stum Henrykkelse over Kanonen og bød 50 Dollars og to smaa Tønder Krudt for den. De udvandrende Sjæle slog til, idet de ansaa Tiden for Kanonens Behov for et overvundet Stadium, — ja, de var tilmed glade ved at blive den kvit! — og Twain triumferede! Dan derimod holdt Købet af denne militære Udrustning for en aldeles forrykt Ide, — kunde slet ikke fatte, hvad Twain egentlig vilde med *den*. Paa sit Spørgsmaal desangaaende fik han til Svar: „Kære! Naar Avisen skal ud, maa der naturligvis afgives Salutskud; ethvert Bladofficin i Californien, der gør Fordring paa

at kaldes *ordentligt*, burde aldrig mangle et saadant Apparat; kommer der En i *Dag* for at fremtvinge en Tilbagekaldelse af, hvad der stod i Bladet i *Gaar*, kan man saa rart nemt blæse ham langt ind i den anden Verden. — Kanonen gaar med!"

Denne bestemte Udtalelse bragte alle Indsigelser til at forstumme, og næste Dag begav begge Journalisterne sig videre paa Vej med deres Bogtrykkeri-Indretning — Artilleriet fulgte i Kølvandet.

Om Natten kamperede de i en Bjærgkløft, der laa i ca. femten Miles Afstand fra Simpsons Station, og da de havde tændt den uundgaaelige Vagtild, slumrede de blidelig ind. Men henimod Kl. 11 blev de vækkede af Hestenes Stejlen og Snøften, og efter lidt moden Eftertanke kom de omsider til det frygtelige Resultat, at en Afdeling Indianere absolut maatte være i Nærheden — ja, at de tilmed traf Foranstaltninger til et natligt Angreb. Fra Kløftens Baggrund kunde man i det klare Maaneskin skælne menneskelige Skikkelser i en halv Mils Afstand eller saa. Muligheden af et Sammenstød med Indianere var desværre slet ikke faldet de tvende Lykkeriddere ind, og Vaaben havde de jo saaledes ingen af

Men pludselig udbrød Twain sjæleglad: „Kanonen!"

„Ja . . . men — ja, men vi har jo kun Krudt!" svarede Dan.

„Gør intet til Sagen; *det* gør dem vel nok bange — lad os bare lade!"

Skytset blev straks forsynet med en vældig Ladning Krudt, og begge troede nu fuldt og fast, at Indianerne lamslaaede vilde trække sig tilbage, saa snart de blot hørte Skraldet. Næppe var Kanonen ladt og stillet, før end nogle og fyrretyve Vilde kom snigende hen imod Kløften.

Mark Twain greb et brændende Favnestykke fra Vagtilden og vilde just lige til at anbringe det paa Fænghullet, da Dan brølte: „Holdt!" I det samme smækkede han noget ind i Kanonens Munding; saa skreg han: „Fyr!"

Kanonskraldet rungede gennem den ellers saa fredelige Skov, og de Vilde væltede sig paa Jorden, udstødende de mest vanvittige Hyl.

„Hvad Pokker har Du dog kommet i 'en?" spurgte Mark.

„En Spalte kompres Nonpareille og et Par Vinkelhager af Dit Foraarsdigt."

„Verssatsen gjorde saagu bedst Virkning. Hold en af Dine geografiske Artikler parat til næste Omgang; saa skal Du sé, hvor *den* brænder de røde Djævle paa Pelsen!"

De Vilde rykkede igen frem. Mark besørgede Krudtet og Dan Projektilerne.

„Jeems Pibesang!" raabte Dan.

„Nok til tre Indianere!" udbrød Twain. „Mer endnu!"

„Et Akrostikon af John Ridge — Korpus!"

„Ha! Bringer dem ganske ud af Fatning! — Kør videre!"

„Frank Pixleys Artikel „Om Forfatningen" — en halv Spalte skudt Petit!"

„Ja, træffer *den*, er vi sikre nok!"

„Saa er der Din Leder „Om Ret og Orden" . . . vedblev Dan.

„Bevares! *Den* døjer de ikke — den bliver god — til sidst!"

Dan tog Satsen op af Kasserne og rammede Spalte efter Spalte ned i Kanonmundingen, alt imens de Vilde kom nærmere. Ved det næste Skud slog Rødhuderne Kuldbøtter over hverandre. Mark Twain trak af lutter Henrykkelse et amerikansk Flag frem fra sine Pakkenelliker og fastgjorde det til Bagsmækken af Vognen . . . . ja, han vilde lige til at holde en Tale, da han igen saa de uhyggelige Fjendeskikkelser rykke frem til Angreb,

Kanonen blev igen ladt, og nu med dobbelt Ladning. Marks Leder „Om Ret og Orden", en Reklame fra en Avktionsholder, et Digt af Franz Gross: „Rebellionshylet", en landøkonomisk Artikel af Sam Seabaugh, et jomfrueligt poetisk Forsøg af Olive Harper — og endnu nogle andre Vers udgjorde Ladningen.

„Poesien vil *først* naa dem og sætte dem i Forvirring" — bemærkede Twain — „kommer saa *min* Leder lige i Hælene, maa det da føre til fuldstændig Tilintetgørelse. Det vil vist nærmest komme til at ligne Franskmændenes sidste Kavalleriattaque i Slaget ved Austerlitz!"

For tredje og sidste Gang sendte det ypperlige Stykke Skyts sin typografiske Hilsen mod de fjendtlige Rækker. Ødelæggelsen var uhyre — bogstavelig talt! Først hørtes et vildt Brøl, og derefter bar Vinden de Døendes hule Stønnen ud af Kløften. Artilleriet spankede stolt over Kampladsen og besaa med ubeskrivelige Følelser deres Hænders Værk — de talte Ligene af 56 af Landets Urindvaanere. Nonpareille, Bourgeois, Kapitæler, Tankestreger og en Mængde usorteret Zwiebelfisk havde skamferet Legemerne ganske gruopvækkende.

„Ham dér har *min* Leder dræbt!" udbrød Mark Twain og pegede paa en af de Vilde, der laa op ad en Cedertræstamme.

„*Det* har min geografiske Artikel gjort!" raabte Dan, skødesløst hentydende til en Indianer, hvis Hoved laa 20 Skridt borte.

„Pennen er *dog* mægtigere end Sværdet!"

„Ja — ikke sandt? Faust og Guttenberg leve!"

„Er der for Resten mere Skrift til overs?"

„Ikke Spor!"

Ti Dage senere naaede begge Journalisterne udmattede, modløse og med Fødderne fulde af Saar Virginia City, hvor de fik Beskæftigelse.

I Januar d. A. modtog Dan følgende Brev fra sin fordums Rejsefælle:

„Chartford, Conn., i Januar 1880.

Kære Dan!

Jeg ønsker Dig til Lykke i det nye Aar! Husker Du endnu den Gang, da vi udryddede de hidtil „stempelfri"*) Vilde i Mendocino County? Hvis Din Tid tillader det, kunde jeg ønske, at Du valfartede til hin historisk mindeværdige Plet, samlede de resterende Relikvier og rejste en Støtte til Minde om de Hedengangne (ikke for kostbar og helst for egen Regning). Dernæst vilde jeg foreslaa, at der blev plantet en Kiledriver paa et Ark „endeløst" Papir, forsynet med vort Monogram og Vaaben slynget i hinanden; saa kunde det maaske ogsaa nok være rigtigt at faa en passende Inskription anbragt paa en Sten der i Nærheden; der kunde jo f. Eks. komme til at staa et Udtog af Karl Schurtz's „Betragtninger over Fredspolitik" eller saadan noget. — Hoslagt følger halvanden Dollar til tilfældige Udgifter — Rejseomkostningerne maa Du saagu selv bære.

Din

Mark Twain.

P. S. Send mig endelig med første Ilpost et Laarbén af den faldne Høvding. *M. T.*"

Dan De Quille har afvigte Foraar prompte efterkommet Mark Twains Forlangende. Den gamle Kanon er endnu i hans Besiddelse.

*) Her findes et uoversætteligt Ordspil. „Unlettered" betyder nemlig baade „ubelæst" og „ikke med Bogstaver betegnet". Indianerne var det sidste, inden Kanonen havde „betegnet dem med Bogstaver".

Rettelse. I Anmeldelsen af Alex. Waldows nye Værk i sidste Nr. staar i Stykkets 16. Linje „Hylografi" i Stedet for „Xylografi".

Typografiske Kundgørelser.

Adolph Wulff,

Pilestræde 36, København K.

Generalagent for Støberiet Roos & Junge. Offenbach a. M.

— - Augsburger Maskinfabrik.

Engelske, franske og tyske Bogtrykfarver.

Amerikansk Valsemasse 1.30 pr. Pd., **pr. % Pd.** 1/26.

Ordres udføres snarest.

En Sætter

(døvstum),

der er vant til at arbejde i moderne Akcidenssats efter eget Udkast, anbefaler sig til Dhrr. Bogtrykkere.

Billet bedes indlagt under Mrkt. Peter Novakovic poste restante, København.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 1. | København, den 1. Januar 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Arbejdsløshedskassen

træder i Kraft i Dag. Regulativet for denne meddeles her, og Opmærksomheden henledes særlig paa Punkt 2, hvorefter kun de Medlemmer, der uafbrudt i 26 Uger have betalt deres Medlemsbidrag, kunne faa Understøttelse.

Regulativ for Arbejdsløshedskassen i „Den typografiske Forening".

1. Foreningen udreder Understøttelse til arbejdsløse Medlemmer.
2. Understøttelsen udredes kun, naar et Medlem uafbrudt i 26 Uger har betalt Medlemsbidrag til Foreningen.
3. Understøttelsen fastsættes til 4 Kr. ugentlig og kan nydes i 4 Uger. Efter den Tid ophører Understøttelsen. De, der have erholdt Understøttelse i kortere Tidsrum og derefter atter faa Arbejde, kunne ved paany indtrædende Arbejdsløshed faa Resten af den Understøttelse, som gives. Denne maa i intet Tilfælde overstige 16 Kr., og naar et Medlem har erholdt den fulde Understøttelse, maa han atter betale Kontingent til Foreningen i 26 Uger, før han paany kan faa Hjælp.
4. Enhver, der ønsker Understøttelse, maa fra Inkassatoren paa vedkommende Trykkeri bringe Bevis for, at han er arbejdsløs.
5. Hvis et Medlem oppebærer Arbejdsløshedsunderstøttelse, uagtet han har Arbejde, udslettes han af Foreningen og kan ikke mere optages. For den, der modtager Rejsehjælp, gælde Bestemmelserne i Foreningens Love.
6. Dette Regulativ træder i Kraft den 1. Januar 1881 og gælder foreløbig for 1 Aar.

Foreningens Maskebal

afholdes **Lørdagen den 22. Januar** i Seekamp & Ko.s Lokaler, Gammelholm, hvortil Medlemmerne med Damer indbydes.

Besøgende kunne deltage; dog kunne disse kun faa Billetter ved Rekvisition af et Medlem, der, hvis det forlanges, maa opgive vedkommendes Navn.

Billetter à 1 Kr. 50 Øre for en Herre, 1 Kr. for en Dame, Tilskuerbilletter 1 Kr., kunne faas hos Styrelsens Medlemmer og hos Kasserer *Berg*. — Tilskuerne have Ret til at deltage i Ballet efter Kl. 12.

Det eventuelle Overskud vil blive anvendt til Understøttelse af arbejdsløse Kolleger, og Medlemmerne anmodes derfor om paa det kraftigste at virke for en saa stor Deltagelse som mulig.

Bestemmelser:

1. Indgangen aabnes Kl. 8. Entré-Billetten forevises ved Indgangen til Balsalen og beholdes for at kunne tjene som Legitimation.
2. Enhver Deltager maa være maskeret indtil Kl. $11^1/_2$.
3. Kl. $8^1/_2$ tager Dansen sin Begyndelse under Ledelse af en Danseinspektør. Orkestret dirigeres af Hr. *Carl Lumbye*.
4. Kl. $11^1/_2$ finder Demaskeringen Sted.
5. Kl. 12 Fællesspisning à la carte til 1 Kr. pr. Kuvert.
6. Kl. 5 Afslutning.

Intet Billetsalg ved Indgangen.

En Frisør med Parykker og Skæg er til Stede.

Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

I Aften, Nytaarsdags-Aften, finder ingen Sangøvelse Sted. Lokalet er lukket.

Søndagen den 30. Januar 1881 festligholdes Foreningens **35aarige Stiftelsesdag** med **Koncert, Bal** samt **Tombola** i *Seekamps* Lokale, hvortil Medlemmer med Damer samt Besøgende, der blive proponerede ved et Medlem, indbydes.

Da den sidste Koncert og Assemblé gav et *Underskud* og da der paatænkes anskaffet *en ny Medlemstavle i Foreningen*, bedes Dhrr. Medlemmer interessere dem for denne Fest samt betænke Tombolaen med Gaver saaledes, at Overskudet kan blive saa stort som muligt. — Gaver til Tombolaen bedes indleverede til en af undertegnede Bestyrere.

Betalingen for Besøgende vil blive: 1 Kr. 50 Øre for en Herre og 1 Kr. for en Dame til Koncert og Bal, og 50 Øre til Koncerten alene.

København, den 23. December 1880.

Alb. Christensen, Thieles Bogtrykkeri. — *L. H. Hansen*, Adresseavisens Sætteri. — *Th. Nielsen*, St. Regnegade 26.

Glædelig Nytaar!

Højt Ønsket svulmer i Aarets Gry
Fra Hjertets Elv.
Ogsaa *et* vi frembære paany
For os selv.
Ogsaa *vi* høre med i det Tal,
Som jo fremad mod Maalet skal.

Lidet maaske er vort Sejrs-Værk —
Selv er vi smaa!
Dog ogsaa vi har en *Vilje* stærk
At bygge paa!
Ogsaa for *os* kom det nye Aar,
Ogsaa *vi* tør haabe en Vaar.

Glædelig Nytaar fra Hjertets Væld
Jubler i Løn,
Gennem Haabet om Lykke og Held,
Guttenbergs Søn!
Glædeligt Nytaar, hver som er med,
— Kolleger i Strid som i Fred.

F. H. Andersen.

Ved Aarskiftet.

Naar vi ved Aarskiftet skulle omtale det svundne Aar og kaste et Blik tilbage paa det, er det mere for at følge Skik og Brug, end fordi der er noget for det typografiske Samfund særlig vigtigt at meddele, som ikke allerede ved tidligere Lejligheder er fremhævet. Dog skulle vi benytte Lejligheden til at minde om de Rørelser, der i Aarets Løb have fundet Sted inden for vort Fag og de Tegn, der have vist sig til, at Fagets Arbejdere mere og mere føle Trang til atter at samles og værne om deres Interesser, om det end er sket og sker paa en anden Maade, end da der sidst blev dannet en sluttet Ring af Danmarks Typografer. Vi maa da først og fremmest nævne Dannelsen af „Jyllands typografiske Forening", der har stor Betydning som et forhaabentlig fremtidigt Led i Organisationen; vi have alt, da den blev oprettet, udtalt vor Glæde over dens Fremkomst, og vi ville kun ønske, at den maa have Livskraft nok til at komme ud over alle Vanskeligheder, og at den med Kraft maa kunne virke i sit Kald. — Ogsaa andre Steder i Provinserne er der i Aarets Løb dannet lignende Foreninger, og om det end kun er som Rejsekasser, at de provinsielle Foreninger virke, tyder alt, som sagt, dog paa, at der mere og mere viser sig en glædelig Trang til Sammenslutning overalt i Landet.

Hvad „Den typografiske Forening" angaar, har der ogsaa i den af og til i det forløbne Aar vist sig Tegn til en vaagnende Interesse hos Medlemmerne for deres Anliggender. Hvad der er passeret, er i alt for frisk Minde til at vi her behøve at gentage det. Desværre er det hidtil ikke lykkedes at gennemføre nogen af de Opgaver, som Foreningen har sat sig, nærmest som Følge af de vedvarende slette Forhold i al Forretningsgang. Forhaabentlig vil det dog i en ikke for fjærn Fremtid ved Imødekommen af Arbejdsgiverne lykkes at faa de materielle Spørgsmaal ordnede til begge Parters Tilfredshed. Den Vej, Foreningen er slaaet ind paa, kun ad Overenskomstens og Forhandlingens Vej at søge bedre Vilkaar, vil ventelig gøre „Foreningen af danske Bogtrykkere" tilbøjelig til, naar Forholdene tillade det, at indlede en Forhandling i denne Retning, især da det vist nok staar lige saa klart for Principalerne som for os Arbejdere, at der paa dette Omraade maa virkes ved fælles Arbejde til at opnaa bedre Tilstande end de, der nu i saa mange Retninger herske. — Et vigtigt Spørgsmaal har ved Generalforsamlingen den 16. Oktober funden sin Løsning, nemlig en Arbejdsløshedskasses Oprettelse. Denne træder, som bekendt, i Kraft i Dag, og det er at ønske, at den maa styrke Foreningen og bidrage til dens Fremgang og Sammenhold.

Vi kunne kun glæde os over de Resultater, der hidtil ere opnaaede med Foreningen hvad dens indre Kraft og Styrke angaar. I de forløbne 4 Aar er den stadig gaaet fremad saa vel i den ene som i den anden Henseende. At den ikke hidtil har kunnet udrette noget stort, ligger, som ovenfor bemærket, i Forholdene; men det er en Trøst, at den langsomt, men sikkert, arbejder hen til paa forskellige Maader at gavne dem, der have støttet den og som kunne komme til at trænge til dens Hjælp. Det er en Tilfredsstillelse for de Mænd, der have ledet den, at deres Bestræbelser blive anerkendte, og lige saa oprigtigt som de kunde ønske at udrette noget mere for Foreningens Medlemmer, end de hidtil have formaaet, lige saa sikkert vente de, at deres Bestræbelser for at hæve Foreningen og vise, at Typograferne have Kraft og Evne til at være med til at lede deres egne Anliggender, ikke alene vil blive anerkendt og vurderet af vore Kolleger, men ogsaa af dem, som det er vort Ønske at arbejde sammen med: vore Arbejdsgivere. Vi have, som saa ofte er gentaget, kun Standens Interesser for Øje, og det er lige saa vel Arbejdsgivernes som Arbejdernes Pligt at værne om dem. — Med Haabet om Held og Lykke i det nye Aar for Foreningen og dens Virksomked, for Medlemmerne, for vore Kolleger ude omkring i Provinserne, og for Principalerne og deres Forening med det særlige Ønske, at den maa udrette noget godt, ville vi sluttelig bringe Medlemmerne og alle, der have støttet os i vore Bestræbelser og vist vor Forening og vor Stand Tjenester, vort hjærteligste Ønske om **et glædeligt Nytaar.**

Biblioteksagen.

Uagtet den ærede Redaktion i sidste Numer af Bladet udtalte en Frygt for, at det vilde blive for vidtløftigt tilstrækkelig tydeligt gennem Foreningens Organ at udvikle Redaktionens Opfattelse af dette meget omdebatterede Spørgsmaal, har jeg dog ikke kunnet undlade ogsaa for mit Vedkommende at fremkomme med et lille Indlæg i Sagen, som jeg tillader mig at udbede mig Plads for i Bladet, idet jeg er gaaet ud fra den Forudsætning, at Bibliotekspørgsmaalet er af saa stor Vigtighed for Foreningen og tillige af et betydeligt Antal Medlemmer omfattes med saa stor Interesse, at de faa, der ere traadte i Skranken for det, skylde baade deres Meningsfæller og Foreningen ikke allerede paa Sagens nuværende Stadium at lade den falde.

Hvis jeg delte den ærede Redaktions (eller Bestyrelsens?) Anskuelser med Hensyn til den Udgift, Oprettelsen af et Bibliotek vilde paaføre Foreningen, vilde jeg intet Øjeblik tage i Betænkning lige som denne til dels at opgive

Sagen som foreløbig uigennemførlig, i det mindste under Foreningens nuværende pekuniære Forhold. Men jeg kan paa den anden Side rigtignok heller ikke indse rettere, end at Redaktionen har overdrevet Vanskelighederne, ligesom ogsaa Størrelsen af den til Sagens Realisation fornødne Kapital, i en ganske betydelig Grad. Før vi imidlertid indlade os paa nogen som helst Beregning over de eventuelle Udgifter, maa vi nødvendigvis først blive enige om det Omfang, Biblioteket skal have, om det skal være et Fagbibliotek, eller om det skal kunne konkurrere nogenlunde med de større Bogsamlinger, som hidtil have været søgte af Typograferne. I sidst nævnte Tilfælde maa jeg give den ærede Redaktør Ret i, at Udgiften vilde overstige Foreningens Evner i den Grad, at en saadan Tanke straks maa opgives; men saadanne Illusioner nære Biblioteksagens Venner vistnok heller ikke. Hovedsagen er, forekommer det mig, at vi faa et respektabelt Fagbibliotek i Forbindelse med et lille, men godt Udvalg af Indlandets nyere literære Frembringelser. Formaalet er jo „aandelig Uddannelse", og det er derfor fuldstændig unødvendigt at ofre Penge og Arbejde paa Anskaffelsen og Vedligeholdelsen af en fremmed Roman-Literatur, der intet har med Øjemedet at gøre. Foreningen maa formentlig have samlet en betydelig Del inden- og udenlandsk Fag-Literatur, der stadig forøges og burde komme Medlemmerne til Gode paa en mere hensigtsmæssig Maade end ved den nuværende Mappe-Cirkulation, ved hvilken Læsningen af de omsendte Blade og Tidsskrifter for største Delen opgives paa Grund af dens Uoverkommelighed. Og Udgiften til en Bogsamling af den Art tror jeg ikke vilde overstige Foreningens Evner. Grundlæggelsen vilde — med en Begyndelse af 150 à 200 Bind — højst andrage 300 Kr., og Vedligeholdelsen vilde paa hvert halvaarligt Budget ikke overstige 50 Kr. Hvad angaar „Lønning til en Bibliotekar", som den ærede Redaktør anfører, da forekommer det mig, at en saadan Post paa Regnskabet er overflødig. Denne Forretning vil efter min Formening særdeles godt kunne deles mellem to af Bestyrelsens Medlemmer, naar først selv Indretningen af Biblioteket er sket ved Hjælp af Styrelsen i Forbindelse med en mindre Komite, (f. Eks. 3) af Medlemmer, der interessere sig for Sagen. Skulde mod Forventning ingen af Styrelsens Medlemmer være villige til at paatage sig den hermed forbundne Ulejlighed, skiftevis at være til Stede i Foreningens Lokale 2 Timer hver anden Lørdag, saa kan det kun betragtes som en beklagelig og med Indehavelsen af en af Foreningens Tillidsposter uforenelig Mangel paa Interesse for de Sager, vedkommende af Medlemmerne ere kaldede til at styre. — Med Hensyn til et fast Lokale, da indser jeg heller ikke Nødvendigheden heraf. Bogskabet vil jo i paakommende Tilfælde ligesom Foreningens øvrige Inventar — om end med lidt mere Ulejlighed — være til at flytte.

Medens jeg er ved Lokalet, vil jeg ikke undlade med det samme at paapege det uheldige i den nuværende Ordning, som især viste sig ved det sidst afholdte Maanedsmøde. Under den alvorlige Diskussion om Lærlingevæsenet, der naturligvis i ganske særlig Grad var skikket til at paakalde Medlemmernes Opmærksomhed, kunde denne imidlertid ikke undgaa paa en for Spørgsmaalet højst fordærvelig Maade at være delt mellem vore Talere og Selskabet „Fremad"s Opera og Ballet. Skulde der ikke kunne gøres noget for at hidføre en Forandring heri?

Naar den ærede Redaktør har udtalt en Tvivl om, at Medlemmerne ville søge den aandelige Uddannelse gennem Foreningens Bibliotek, „naar de andre Steder under alle Omstændigheder ville kunne faa den meget bedre", saa skal jeg dertil bemærke, at *den* Uddannelse, de ville kunne faa gennem et Fagbibliotek, kan de ikke uden betydelige Vanskeligheder faa andre Steder. Heller ikke kan jeg paa nogen Maade være enig med Redaktionen, naar den i dette Spørgsmaal har sagt: „alt eller intet". Ganske vist vilde en meget lille Begyndelse ikke være uheldig, men herfra og til en Bogsamling i Lighed med Københavns større Biblioteker er der et betydeligt Spring. Nogen Rimelighed kunde der være i at afvente, hvilke Udgifter Arbejdsløshedskassen vilde medføre, men selv om det hertil budgetterede Beløb (200 Kr.) vil medgaa, vil Foreningen dog være i Stand til at imødekomme de mange Medlemmer, der ønske Oprettelsen af et Bibliotek, og til at bære den dermed forbundne Udgift af 50 Kr. halvaarligt, idet det halvaarlige Budget desuagtet udviser et Overskud af ca. 300 Kr.

Af andre Grunde, der tale for Oprettelsen af et Bibliotek, skal jeg endelig tillade mig at anføre, 1) at vi derved opfylde Lovenes første Paragraf, 2) den deraf følgende mulige Tilgang af Medlemmer, og 3) at det vil bringe en Del Medlemmer til at møde i Foreningen og saaledes tilvejebringe en meget ønskelig Opblomstring af Foreningslivet.

Imidlertid er der ved den nær forestaaende Generalforsamling god Anledning til at bringe Spørgsmaalet for Medlemmernes Domstol. Saa længe der ikke fra Modstanderes Side har hævet sig nogen Røst imod Sagen, ere dens Venner berettigede til at anse deres Standpunkt for at være i Overensstemmelse med Flertallets. Men siger det Nej paa Generalforsamlingen — ja, saa maa Biblioteksagen lægge sig om paa den anden Side og sove ind et Par Aar endnu.

— *v.*

Den nye Udgave af „Haandbog i Bogtrykkerkunsten".

Hr. Bogtrykker M. Lazarus har i forrige Nummer af „Typograf-Tidende" tildelt mig en lille Lektion for min i Nr. 25 af dette Blad optagne Artikel om den paatænkte nye (anden) Udgave af „Haandbogen", hvori han bl. a. insinuerer, at jeg — „ved Siden af adskillige Vildfarelser i flere Retninger" som Hr. L. ganske nonchalent meddeler — har havt noget at udsætte paa „Haandbogen"s *første* Udgave. Denne har jeg imidlertid slet ikke omtalt i den Forstand og det saa meget mere, som jeg hidtil har anset Hr. Lazarus kun som *Oversætter* af den af Tyskeren Marahrens udarbejdede „Haandbog". Noget andet bliver det selvfølgelig med den *anden* Udgave, som skal *bearbejdes*

af Hr. L., og i denne Anledning var det, at jeg tillod mig at tvivle om Hr. L.s fornødne Kvalifikation til at kunne omtale de nye og nyeste Fremskridt paa det typografiske Omraade paa en fyldestgørende Maade, og fremsatte Grundene for denne Tvivl. Hr. L. søger nu rigtignok at afkræfte disse Grunde under Henvisning til det indskrænkede Materiale, hans lille Trykkeri har til Raadighed, men dette stemmer ikke med en Notits i Oktober-Numret 1871 af „Skand. Bogtrykker-Tidende", hvori det hedder: „— — det tør derfor antages som sikkert, at alt, hvad der udgaar fra hans (L.s) Bogtrykkeri vil *udmærke* sig ved typografisk Nøjagtighed og Smag". Jeg overlader til Hr. L. selv at dømme, om de fra hans Trykkeri udgaaede Arbejder endog blot tilnærmelsesvis have opfyldt denne Forudsætning.

Til Slutning skal jeg endnu i faa Ord omtale den — rigtignok skjulte — Kvintessents i min første Artikel angaaende denne Sag. Jeg finder det nemlig i det hele taget ikke heldigt, at Bearbejdelsen af den Slags Bøger lægges i Hænderne paa *én* Mand, thi om Vedkommende end er nok saa dygtig til at magte det Stof han selv har under Behandling, vil det dog næppe kunne undgaas, at han overser enten dette eller hint Punkt, eller ogsaa, at han maaske lægger for meget af sin subjektive Opfattelse ind i Sujettets Behandling; min ringe Mening er derfor, *at en større Kreds af Fagmænd burde delagtiggøres i Bearbejdelsen af „Haandbogen"*, og denne Mening har faaet sin Virkeliggørelse i Hr. L.s Svar til mig. Jeg kan fuldstændig slutte mig til Hr. L.s Opfordring til Kollegerne om at støtte Foretagendet med Bidrag, men om jeg personlig har Evne eller Vilje til at deltage i denne ædle Væddestrid, finder jeg det ikke fornødent at besvare her.

r.+b.

Forskelligt.

— Formanden for den tyske „Understøttelsesforening for Typografer og Skriftstøbere", *Johannes Didolph*, er den 6. December afgaaet ved Døden. Foreningen mister i ham en af sine dygtigste Kræfter, og det vil blive vanskeligt at faa en Efterfølger, der i alle Maader vil kunne erstatte den Afdøde. Af en i „Corresp." offentliggjort Nekrolog fremsætte vi Følgende: „Didolph maa betragtes som den egentlige Stifter af det tidligere „Almindelige tyske Typograf-Forbund"; thi det var ham, der i April 1863 i Leipziger „Fortbildungsverein" stillede et Andragende om Indkaldelse af en Typograf-Kongres, og dette Andragende havde da ogsaa, skøndt først efter 3 Aars Forløb, Indkaldelsen af den første tyske Bogtrykkerdag til Følge. Didolph kunde desværre ikke overvære Bogtrykkerdagen, fordi forskellige Angreb paa den ene Side og hans som Følge af sin opofrende offentlige Virksomhed forværrede pekuniære Tilstand paa den anden Side have drevet ham bort fra Leipzig. Men han kunde ikke ret længe føle sig vel i Tilbageholdenheden. Efter at han havde fundet et andet Hjem i Stuttgart, tilbød der sig snart Lejlighed for ham til atter at marschere i Spidsen, og saa se vi ham da i 1871 som Delegeret paa den tredje tyske Bogtrykkerdag. Dannelsen af et Udvalg, hvis Sæde blev forlagt til Stuttgart, havde hans Valg til dets Formand til Følge. I denne sin Egenskab har han virket uafbrudt lige til Marts 1879, paa hvilket Tidspunkt han overtog Posten som Formand for den nyoprettede „Unterstützungsverein deutscher Buchdrucker", og i September Maaned blev han paa Foreningens første Generalforsamling, som afholdtes i Hannover, genvalgt til denne Post. Didolph havde et varmt Hjerte for sine Kaldsfæller og for Forbedringen af disses materielle Vilkaar og han var fremfor alt en helt og holdent ærlig Karakter, hvilken Egenskab vil sikre ham et varigt Minde hos Ven og Fjende".

— „Journal officiel" i Paris skal fra 1. Januar 1881 trykkes i det franske National- (resp. Stats-) Trykkeri. Det var nødvendigt at give Bladets hidtidige Trykker en passende Godtgørelse; man tilbød ham 1,700,000 Franks, men han forlanger 2 Millioner — det maa altsaa være en brillant Forretning at trykke ovennævnte Blad.

— „British Museum" i London agter i den nærmeste Fremtid at udgive en Samling af de vigtigste i det vestlige Asien fundne *Kile-Skrifter*. Det var fra først af Meningen, at udgive Bind, indeholdende 70 Indskrifter, men for at fremskynde Udgivelsen, vil man nøjes med Bind paa 30 Indskrifter.

— I *Buda-Pesth* (Ungarn) truer der at udbryde en Strike iblandt Sætterne paa de derværende største Bogtrykkerier, til Trods for at Sætterne efter flere overensstemmende Beretninger have gjort alt muligt for at komme til en mindelig Overenskomst med Principalerne, hvilke Forsøg dog desværre maa ansees for mislykkede. Flere Principaler have allerede opsagt deres Sætterpersonale, for at komme Sætterne i Forkøbet.

Typografiske Kundgørelser.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 2. | København, den 15. Januar 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Arbejdsløshedskassen.

Arbejdsløse Medlemmer, som ere berettigede til Understøttelse og ønske denne, maa hos Kasserer *Berg* afhente Blanket, der undertegnes af Inkassatoren paa det Trykkeri, hvorfra de ere blevne arbejdsløse, og dernæst attesteres af Kassereren, som Garanti for, at de have opfyldt deres Forpligtelser, hvorefter Anvisning paa Understøttelse undertegnes af Formanden. *Styrelsen.*

Foreningens Maskebal

afholdes **Lørdagen den 22. Januar** i Seekamp & Ko.s Lokaler, Gammelholm, hvortil Medlemmerne med Damer indbydes.

Besøgende kunne deltage; dog kunne disse kun faa Billetter ved Rekvisition af et Medlem, der, hvis det forlanges, maa opgive vedkommendes Navn.

Billetter à 1 Kr. 50 Øre for en Herre, 1 Kr. for en Dame, Tilskuerbilletter 1 Kr., kunne faas hos Styrelsens Medlemmer og hos Kasserer *Berg*. — Tilskuerne have Ret til at deltage i Ballet efter Kl. 12.

Det eventuelle Overskud vil blive anvendt til Understøttelse af arbejdsløse Kolleger, og Medlemmerne anmodes derfor om paa det kraftigste at virke for en saa stor Deltagelse som mulig.

Bestemmelser:

1. Indgangen aabnes Kl. 8. Entré-Billetten forevises ved Indgangen til Balsalen og beholdes for at kunne tjene som Legitimation.
2. Enhver Deltager maa være maskeret indtil Kl. 11½.
3. Kl. 8½ tager Dansen sin Begyndelse under Ledelse af en Danseinspektør. Orkestret dirigeres af Hr. *Carl Lumbye*.
4. Kl. 11½ finder Demaskeringen Sted.
5. Kl. 12 Fællesspisning à la carte til 1 Kr. pr. Kuvert.
6. Kl. 5 Afslutning.

Intet Billetsalg ved Indgangen.

Deltagere kunne, ved at forevise Billet, i *A. Jensens* Maskerade-Garderobe, St. Larsbjørnstræde 15, 1. Sal, faa smukke Dragter til moderate Priser. — Den nævnte Garderobe vil tillige d. 22. være til Stede i Seekamps Lokale.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

M. Lazarus, Bogtrykker, Nyvej 19, V.

H. C. Nielsen (J. Jørgensen & Ko.).

Erik Frantz Philip Alsberg [udlært i Thieles Bogtrykkeri den 1. Januar 1881] (Thiele).

N. C. M. V. Nielsen, *P. C. Paasche*, *C. J. Rasmussen* (Philipsens Bogtrykkeri).

N. P. Arvedsen (O. C. Olsen & Ko.).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Dhrr. Sangere, der ville deltage i Koncerten d. 30. ds., anmodes om alle at give Møde til de resterende Prøver.

Søndagen den 30. Januar 1881 festligholdes Foreningens **35aarige Stiftelsesdag** med **Koncert, Bal** samt **Tombola** i *Seekamps* Lokale, hvortil Medlemmer med Damer samt Besøgende, der blive proponerede ved et Medlem, indbydes.

Da den sidste Koncert og Assemblé gav et *Underskud* og da der paatænkes anskaffet *en ny Medlemstavle i Foreningen*, bedes Dhrr. Medlemmer interessere dem for denne Fest samt betænke Tombolaen med Gaver saaledes, at Overskudet kan blive saa stort som muligt. — Gaver til Tombolaen bedes indleverede til en af undertegnede Bestyrere.

Betalingen for Besøgende vil blive: 1 Kr. 50 Øre for en Herre og 1 Kr. for en Dame til Koncert og Bal, og 50 Øre til Koncerten alene.

København, den 23. December 1880.

Alb. Christensen,	*L. H. Hansen*,	*Th. Nielsen*,
Thieles Bogtrykkeri.	Adresseavisens Sætteri.	St. Regnegade 26.

Lidt mere om „Lærlingeloven".

(Af *Rd. Bm.*)

For Øjeblikket synes der at være indtraadt en Standsning i Diskussionen om det af Regeringen forelagte Lovudkast angaaende Ordningen af Lærlingeforholdet; saa vel Pressen som de forskellige i Spørgsmaalet interesserede Foreninger have stillet Sagen i Bero, vel sagtens som Følge af Helligdagene. Skjønt jeg allerede tidligere har følt Lyst til at give min ringe Mening tilkende i denne Sag, har jeg dog maattet bøje mig for det almindelige Ønske om Stilstand, men nu da Juleglæderne og Nytaarsløjerne have faaet deres Slutning, tror jeg nok, at Tankerne atter ere komne i den Rolighedstilstand, som er nødvendig til Drøftelsen af et saa alvorligt Spørgsmaal, og jeg tillader mig derfor at fremkomme med nedenstaaende Linjer.

Som bekendt, har den typografiske Forenings Bestyrelse i Følge Beslutningen, der blev tagen paa sidste Maanedsmøde, tilstillet Landstingets Udvalg en Skrivelse, i hvilken der udtales Ønsket om, at det ærede Udvalg maatte kunne finde paa Midler og Veje til i Loven at indsætte en Bestemmelse om, at de Drenge, der ville træde i Bogtrykker-Lære, skulle underkastes en Prøve, saaledes at det blev konstateret, at de vare udrustede med et vist Kvantum af Kundskaber, der gav Garanti for, at de kunde lære Faget. Dette Forlangende blev motiveret med en Henvisning til det typografiske Fags Tilbagegang i intellektuel Henseende, og enhver, som føler Interesse for vort Fags aandelige Fremgang og Opblomstring, maa naturligvis sympatiserere med vor Forenings Fremgangsmaade. Men ikke desto mindre nærer jeg — og mange med mig — Tvivl om et tilfredsstillende Udbytte af det af os foretagne Skridt, thi man maa vel huske paa, at Lovgivningsmagten hverken *vil* eller *kan* tage Hensyn til et enkelt Fags Arbejdsforhold, da den i saa Fald vilde komme paa et Skraaplan, fra hvilket det, som bekendt, er vanskelig at komme bort. Anderledes forholder det sig derimod med den Sag, som et Par Medlemmer — hvoraf Forfatteren til disse Linjer var den ene — bragte paa Tale paa det nævnte Maanedsmøde; disse Medlemmer gjorde nemlig opmærksom paa, at det i det mindste vilde være lige saa rigtigt, som det ovenanførte, at faa optaget en Bestemmelse i Loven om, at det Antal Læredrenge, en Arbejdsgiver maa være berettiget til at holde, skal staa i Forhold til et nærmere bestemt Antal voksne Arbejdere (Svende). Saafremt en saadan Bestemmelse blev optaget i Loven, og naar Bestemmelsen blev normeret med Hensyn til et fornuftigt og sundt Forhold, vilde det ikke vare ret længe, inden de idelige og højrøstede Klager fra de voksne Arbejderes Side forstummede, thi da vilde det ikke saa let kunne ske, at en Overproduktion — om jeg maa benytte dette Udtryk — paa Arbejdskraft finder Sted, som det nu for Tiden jo er Tilfældet i de allerfleste Fag — og hvoraf vort desværre ikke er det sidste. Men foruden dette vilde en saadan Bestemmelse ogsaa virke i en anden Retning. Det Tidspunkt vil maaske ikke være saa fjærnt — jeg mener særlig hermed det typografiske Fag, skønt oven omtalte Bestemmelse jo selvfølgelig angaar samtlige Arbejdsgrene — da en eller anden foretagelsesrig „Bogtrykker" stabler et Kunsttempel paa Benene og, som Følge af de voksne Arbejderes *dyrere* Arbejdskraft, nøjes med en halv Snes eller flere Drenge, thi han skal jo — som det hedder nu til Dags — byde Konkurrencen Spidsen. I Paranthesis bemærket, finder et saadant Forhold Sted i adskillige Lande, og det er altsaa slet ikke saa usandsynligt, at det ogsaa vilde kunne faa Indpas i Danmark, resp. i København. Skønt et saadant Arrangement — som enhver uhildet maa tilstaa — ganske vist er ufornuftigt, har det dog sin Berettigelse i de nuværende usunde Tilstande, og man vilde altsaa paa ingen Maade kunne komme en saadan systematisk Lærlinge-Opdrætter til Livs. Kunde Rigsdagen og i det hele taget de lovgivende Faktorer bekvemme sig til at fastsætte en bestemt Skala for Lærlingeholdet, da vilde det være gjort umuligt for de enkelte Mestre at kaste saa mange overtallige Kræfter paa Arbejdsmarkedet, som det sker nu for Tiden. Og vi véd jo for Resten meget godt, hvorledes „Uddannelsen" af Lærlingene hos en saadan Opdrætter gaar for sig: Svende har man ingen af, og som Følge deraf faar den ældste Dreng det Hverv, at undervise de yngre i vedkommende Arbejdes Hemmeligheder (man maa ikke tro, at det her omtalte er en løs Paastand, thi jeg har selv været „benaadet" med et saadant Hverv, og for yderligere at bestyrke dette, skal jeg ogsaa forraade, at den Gang jeg kom i Lære, var jeg den *eneste* Dreng, og da jeg saa fik „udlært", var der *syv* Drenge til Rest paa samme Trykkeri! Kendsgerningerne tale et meget tydeligt Sprog!).

Idet jeg nu, som jeg tror, i korte Træk har skildret Fordelene ved en saadan Bestemmelse, naar den kunde blive til Lov, skal jeg til Slutning endnu kortelig omtale de derimod rejste Indvendinger. Der blev paa nævnte Maanedsmøde meget stærkt pointeret, at Staten ikke burde blande sig i denne Sag, og at den derfor maatte henvises til privat Initiativ. Denne Paastand har hidtil været en meget yndet Kæphest for Manchestermændene, men efterhaanden som disses Theorier ved Forholdenes Natur blive klædte af til den fuldstændigste Nøgenhed, og den Egoisme, hvoraf de bestaa, mere og mere bliver blottet, vil ogsaa denne Paastand falde, thi det er *netop Staten*, som skal beskytte de svage og betrængte; skal man vente, indtil det private Initiativ sætter sig i Bevægelse for denne Sags Realisation og indtil det kan opvise praktiske Resultater af sine Anstrængelser, har man maaske Haab om et lige saa langt Liv som Methusalems bekendte firbenede Husven. Og selv om det lykkedes det private Initiativ at føre Sagen frem og bringe denne til en passende Afgørelse, har man dog ingen Garanti for, at Resultaterne ville blive saa varige, at de ikke efter kortere eller længere Tids Forløb blive gjorte illusoriske ved mindre samvittighedsfulde Arbejdsgivere. I denne Henseende tror jeg at turde anføre et Eksempel fra Schweiz som Bevis for, at det ikke er raadeligt altid at tro paa gyldne Løfter og det skriftlige Æresord. I Begyndelsen af Halvfjerdserne lykkedes det det sehweiziske

Typograf-Forbund, i Forbindelse med Principalerne at faa indført Forholdstallet imellem de beskæftigede Typografer og Lærlingene; men nu efter en Del Aars Forløb viser det sig, at der er adskillige Principaler, som have set deres Snit til at falde fra deres en Gang givne Løfte.

En anden Indvending, som fremkom ved Maanedsmødet, var det Spørgsmaal, hvad Staten skulde gøre med de unge Mennesker, som ikke kunne faa Sysselsættelse paa Grund af, at der herskede Overflod paa tilbudt Arbejdskraft. Dertil behøver jeg kun at svare, at det maa blive Statens Sag at hidskaffe nye Erhvervskilder, hvorved hine unge Mennesker ville kunne faa Beskæftigelse; eksempelvis skal jeg nævne, at den Konkurrence, som Tugthusfangerne gøre de frie Arbejdere, bør ophæves; endvidere maatte Staten paabyde en Normal-Arbejdsdag, f. Eks. af 10 Timer, for alle Landets Arbejdere o. s. v. o. s. v. Det kan heraf altsaa ses, at man ikke behøver at komme i Forlegenhed for denne Overflods Skyld.

Jeg har her fremsat disse forskellige Punkter med det Formaal for Øje, om muligt at faa en indgaaende Diskussion i Gang i „Typograf-Tidende" angaaende Lærlingespørgsmaalet, thi efter min Mening kan der kun ved en saadan komme den rigtige Klarhed til Stede i Spørgsmaalets Behandling.

Et Blad af Industriens Historie.

Jeg har ofte hørt ældre — og for Resten ogsaa dygtige yngre — Typografer udtale, at i forrige Tider, for 20—30 Aar siden, blev Lærlingen bedre oplært end nu; der blev holdt meget strængere end nu paa de typografiske Regler, man maatte være mere samvittighedsfuld med Ordenes Brydning og Udslutning, og flere af disse gamle Læremestre taalte ikke, at der blev sat et tykt Spatium i Stedet for et tyndt foran et Komma. Jeg har aldrig følt Trang til at modsige disse Paastande; der er virkelig meget sandt i dem. Men Grunden er let at opdage. Medens der i Slutningen af forrige Aarhundrede fandtes 27 Bogtrykkerier i Danmark, hvoraf de 19 i København, var Tallet i 1877 vokset til 159, hvoraf de 52 i København, og i de sidste fire Aar er der jo kommet en Del til. Flere af disse nyere Trykkerier dreves mest ved Lærlinge, der dels blev oplærte til at stable op, uden Hensyn til Regel og Skønhedssands, dels fik Lov til at skøtte sig selv eller maatte lære af en ældre Lærling, som heller ikke havde lært noget, og dels lærte paa et Trykkeri, hvor man ikke kunde paatage sig andet Arbeide end Kolportageromaner, Viser, Regninger og Adressekort; men alligevel blev vedkommende unge Menneske efter 5 og i nogle Tilfælde efter 2—3 Aars Forløb erklæret for „udlært". Kunde han saa faa Plads paa et bedre Trykkeri, havde han lidt Kærlighed og Lyst til det Fag, hvormed han skulde ernære sig, og traf han sammen med samvittighedsfulde Kolleger, som i Stedet for at gøre sig lystige over hans Mangler, vilde tage sig lidt af ham, saa kunde han endda blive en dygtig Typograf, det har man mange Eksempler paa; men man har ligesaa mange Eksempler paa, at det modsatte er blevet Tilfælde, at vedkommende unge Menneske er bleven tilsidesat, og ingen kan jo fortænke en Principal i, at han foretrækker den dygtige Arbejder. — Men paa samme Tid, som man nævner disse for Standen saa uheldige Læreanstalter, maa det fremhæves, at der blandt de yngre Trykkerier findes nogle, som udfolder en langt ædlere og skønnere Virksomhed.

I de senere Aar, maaske siden de store Verdensudstillinger tog sin Begyndelse, har Industrien i det hele taget faaet et glædeligt Opsving. Der indtraadte i de forskellige Fag en Kappelyst, en Lyst til at forbedre og forskønne, som fandt Paaskønnelse og Støtte hos de lykkeligere stillede Medborgere. Kunstnere og Arbejdere virkede Haand i Haand. Ogsaa i den typografiske Verden synes der at være kommen en Luftning, som har bragt et for Bogtrykkerkunsten gavnligt Røre. Det viser sig især i en vaagnende Lyst til at opfinde og komponere. Et Par af de nyere Trykkerier er gaaet i Spidsen, har skaffet sig dygtige Arbejdere og — Eksemplet smitter! — Det var sikkert heldigt, om saadanne Ting af Betydning, det være sig Akcidenser eller Bogarbejde, blev fremlagt paa Mødeaftenerne i „Den typografiske Forening"; naar Hensigten var god, var det vist ikke vanskeligt at faa et Eksemplar af de nævnte Sager. Ogsaa i Bogarbejdet har Forskønnelseslysten gjort sig gældende. Man kan maaske sige, at det kun er det gamle, som atter er blevet nyt, at den nu saa moderne Mediævalskrift i Snittet ligner de ældste Antikvaskrifter, at de store i Træ skaarne Initialer, de forskellige Forsiringer ved Kapitlernes Begyndelse og Slutning, som, for at nævne et Par Eksempler, i Ebers „Homo sum", trykt hos Cohen paa Schous Forlag, i Drachmanns „Derovre fra Grændsen" og flere af samme Forfatters nyere Digtsamlinger, altsammen var noget, de ældste Bogtrykkere lagde stor Vægt paa. Men det er nu Verdens Gang!

Skade, at saa mange Bøger blive trykte paa Papir, der vel ser godt ud, men som dog langt fra i Styrke og Varighed kan maale sig med det, de ældste Bogtrykkere benyttede, fordi man nu af Mangel paa Klude maa ty til Træ- og Plantestoffer. Men der har altid været Mangel paa Klude til Papirfabrikationen; derom vidner ogsaa den bekendte Ytring af Tyge Brahe, da hans Papirmølle paa Hveen var ved at gaa i Staa af Mangel paa Klude: „Nej, heller ville de skaanske Møer rive Særken af deres Krop, end vi skulle lade være at trykke Bøger af Mangel paa Papir!"

I den allersidste Tid er Lærlingespørgsmaalet for Alvor kommet paa Dagsordenen. Skal noget hjælpe Industrien fremad, maa det være at skabe en dygtig og intelligent Haandværkerstand. Naar den egenlige Haandværker ikke meget deltager i Ordskiftet, som nys i det i „Arbejderforeningen af 1860" om denne Sag afholdte Diskussionsmøde, saa er det ikke, fordi han ikke har Interesse for Sagen, men snarere af Beskedenhed eller Ulyst til at træde frem i en større kritiserende Forsamling. Enhver Haandværker *maa* have saa megen Interesse for Standen, at han med Glæde maa hilse enhver Forandring til det bedre. Lad de

unge Mennesker faa saa megen faglig og aandelig Dannelse som muligt, lad dem ved deres Læretids Udløb have Lov til at aflægge et Vidnesbyrd om deres Duelighed, saa vil Lærlingesagens Fremme bære Frugter og blive et indholdsrigt Blad i den danske Industris Historie. *R. Th. A*

Den paatænkte ny Udgave af „Haandbog i Bogtrykkerkunsten".

Til Undskyldning for, at jeg endnu en Gang maa skifte Ord med den ærede Indsender, der tegner sig r.+b., tør det maaske tjene, at han, som han selv erkender, havde skjult „Kvintessentsen" i sit første Indlæg imod min Adkomst til at besørge 2den Udgave af den Bog, jeg har udarbejdet, samt at det, han aabenbarer, ogsaa fremdeles indeholder en Del Vildfarelser: 1) Den ny Udgave vil, dersom den kommer i Stand, ligesom den ældre, give Anvisning til Udførelse af Akcidensarbejder, men den vil lige saa lidt som den blive nogen Skriftprøve, og for dens Udstyrelse maa *Bogtrykkeren* nærmest bære Ansvaret. 2) Naar r.+b. hidtil har anset mig „kun som Oversætter" af Marahrens' Haandbog, viser han derved, at han a) ikke ret kender de to omtalte Bøger, næppe nok har set dem ved Siden af hinanden eller i modsat Fald har et grumme daarligt Øjemaal; og b) enten ikke har læst Titelen til den danske Haandbog, ikke forstaaet den eller ikke villet tro det, den oplyser, for hvis Rigtighed jeg naturligvis baade skal og kan svare. 3) Af denne Misforstaaelse følger nu den næste: at „Bearbejdelsen" af den ny Udgave ikke kan betros til den, der har „udarbejdet" selve Bogen. 4) r.+b. vil gøre mig ansvarlig for, hvad *en Anden*, der ikke er Fagmand, i sin Tid har spaaet; det kan jeg naturligvis ikke indlade mig paa. Jeg selv har aldrig gjort mig til af med mine smaa Midler at kunne levere 1ste Klasses Bogtrykarbejde — det vil enhver, der kender mig lidt nærmere end Indsenderen, kunne bevidne.

I Slutningen af sit sidste Stykke viser Indsenderen, at han ikke var med den Gang, Udarbejdelsen af Haandbogen af en Kreds af dygtige Kolleger blev lagt i min Haand, og skønt hans sidste leverede Kritik og Polemik viser, at han heller ikke kan have været med ved en vis Opfindelse, der maaske har gjort lige saa megen Fortræd som Bogtrykkerkunsten har gjort Gavn, saa beklager jeg dog, at han allerede har ytret Tegn til at ville knibe ud, naar det skal gælde om at vise Interesse for Faget og dets Udøvere i *Gerning*, — al den Stund der dog er Sandhed i det gamle Fyndsprog; „Blind Høne finder ogsaa Korn".

Ærbødigst
M. Lazarus.

Spøg og Alvor.

(Af *E. H.*)

Som bekendt afholdes i Dag otte Dage Foreningens *Maskebal*, hvori jeg ønsker, at alle, som nogenlunde have Raad dertil, ville deltage og have en fornøjelig Aften, og at Bestyrelsen for Foreningen maa have Glæde af sin Ulejlighed og Foreningens „Arbejdsløshedskasse" en klækkelig Indtægt.

Men efter „Spøgen" kommer jeg ogsaa med noget meget alvorligt, idet jeg i Maanedsmødet for næste Maaned agter at stille følgende Forespørgsel til den ærede Bestyrelse:

„Agter den ærede Bestyrelse i den nærmeste Fremtid at gøre indledende Skridt, tilsigtende en paatrængende nødvendig Forbedring i de typografiske Forhold, saavel i Arbejdernes som i Principalernes Interesse?"

Literatur.

Af A. Waldows „*Illustrirte Encyklopädie der graphischen Künste*" er 2. Hefte udkommet. Indholdet rækker deri fra „Armenische Drucke" til „Ausschabe-Apparat". Dette Hefte er ligesom det første udstyret med en Del oplysende Illustrationer, og hvad Stoffets Behandling angaar kunne vi henvise til det i vor tidligere Anmeldelse angaaende det første Hefte udtalte. Vi anbefale atter paa det varmeste Læserne Anskaffelsen af dette værdifulde og belærende grafiske Leksikon.

Brevkasse.

M. A., Ringsted. Tak for det tilsendte. Det maa vente til næste Gang. Brev kommer med det første.

Typografiske Kundgørelser.

Maskeradegarderoben,
Larsbjørnstræde 15, 1. Sal,
anbefaler elegante Herre- og Damedragter fra 2 Kr. til højere Priser.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 3. | København, den 29. Januar 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Styrelsen holder Møde i Aften Kl. 9½ præcise.

Lørdagen den 12. Februar, Kl. 9½, afholdes **den halvaarlige ordinære Generalforsamling** i Foreningens Lokale.

Foreløbig Dagsorden:

Regnskabets Godkendelse.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

Chr. Krüger (Rigsdagen).

Rasmus Jochumsen (Rasmussen & Olsen).

T. V. Nielsen [udlært hos Redaktør Jensen i Nakskov] (Græbe).

C. V. Stahl, Chr. Edv. Holmgreen, L. A. Nielsen (Oettinger).

C. A. Milne, C. F. J. Hammann, C. Nielsen, N. F. Nielsen (S. L. Møller).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udslettede Medlemmer:

H. V. Glies.

Udmeldte Medlemmer:

L. Ludvigsen.

Foreningens Maskebal afholdtes i Lørdags under en ret god Deltagelse fra Medlemmers og Besøgendes Side. Der herskede en hjærtelig og munter Stemning, og det er os en Glæde at udtale Styrelsens bedste Tak til alle Deltagere, ikke alene for deres Nærværelse, men ogsaa for det Bidrag til den fælles Fornøjelse, der fra alle Sider ydedes.

Typografernes Sangforening.

I Morgen, **Søndag den 30. Januar,** festligholdes Foreningens **35aarige Stiftelsesdag** med **Koncert, Bal** samt **Tombola** i *Seekamps* Lokale, hvortil Medlemmer med Damer samt Besøgende, der blive proponerede ved et Medlem, indbydes.

Da den sidste Koncert og Assemblé gav et *Underskud* og da der paatænkes anskaffet *en ny Medlemstavle i Foreningen,* bedes Dhrr. Medlemmer interessere dem for denne Fest.

Betalingen for Besøgende vil blive: 1 Kr. 50 Øre for en Herre og 1 Kr. for en Dame til Koncert og Bal, og 50 Øre til Koncerten alene.

København, den 23. December 1880.

Alb. Christensen,	*L. H. Hansen,*	*Th. Nielsen,*
Thieles Bogtrykkeri.	Adresseavisens Sætteri.	St. Regnegade 26.

Vi henlede Opmærksomheden paa *Aarsfesten* i „Typografernes Sangforening" i Morgen Aften, der som sædvanlig afholdes med Koncert og Bal. Der er desuden denne Gang til Festen knyttet en Tombola, og da Formaalet med denne dels er at dække det Underskud, Sangforeningen fik ved sin sidste Koncert og Assemblé, dels at faa anskaffet en ny Medlemstavle, skulle vi paa det bedste anbefale Festen til enhver, der nærer Interesse for Sangforeningen, og som har Evne til ved Gaver til Tombolaen og ved personlig Deltagelse at støtte Styrelsen i dens Bestræbelser for at skaffe et saa godt Udbytte som muligt.

Kræftskader.

Af *Rd. Bm.*

Den *frie* — eller, for at bruge et mere passende Udtryk, den *vanvittige* — *Konkurrence,* som i de senere Aar gør sig gældende i alle Forretningsforhold, skyder som bekendt de dejligste Knopper, hvilke sidste dog ved et nøjere Eftersyn vise sig som Giftplanter, som det maa være Samfundets Pligt at faa oprykket med Rode. Antallet af disse Giftplanter er Legio, og saafremt vi skulde opramse dem alle, vilde Pladsen næppe forslaa dertil; jeg nøjes derfor i Dag med at tage en af disse under Behandling, nemlig det Uvæsen, som de saa kaldte *Agenter* drive. Hvem der kender lidt til dette Forhold, maa indrømme, at det er en Kraftskade, som paa en meget farlig Maade tærer paa Samfundets gode Kræfter og efter ikke ret lang Tids Forløb vil være i Stand til aldeles at ødelægge et nogenlunde godt Forretningsliv. Hvad specielt vort Fag angaar, da har Agent-Uvæsenet allerede antaget storartede Dimensioner og det er forbavsende, at Selvopholdelsesdriften endnu ikke har kunnet formaa den bedre Del af vore Bogtrykkere til at gøre Front imod dette Uvæsen.

Folk fra Gaden, der ikke have anden Adkomst til vort Fag, end at de ere i Besiddelse af et godt Snakketøj og en mere eller mindre stor Portion Frækhed, tro sig berettigede til at optræde som „Agenter“ for en eller anden obskur „Bogtrykker“, og naar de saa ere forsynede med en Prøvebog, hvis Indholds Udstyrelse tidt og mange Gange kunde drive Skamrødmen op i Ansigtet paa en mere samvittighedsfuld Fagmand, kan Jagten efter Arbejde begynde. Der er vist ikke *en* Handlende her i Byen, som ikke har været beæret med disse Agenters Besøg, ja der gives endog Handlende, som i Løbet af en Dag have havt Besøg af en fire à fem Stykker af den Slags Folk. Da disse Agenter nu ikke have den fjærneste Anelse om, hvor megen Tid der kan medgaa til at gøre et Arbejde færdigt, saa sker det ikke sjældent, at de tage imod Ordres til aldeles vanvittige Priser; der er ikke Spor af en nogenlunde rigtig Kalkule at finde i deres Prisopgivelser; der tages hverken Hensyn til Sætning (mange Kunder forlange ofte for en billig Betaling en meget kompliceret Sats), Trykning eller Papiret — Hovedsagen for Agenterne er, at de bringe saa meget Arbejde som muligt med hjem. Og nu de stakkels „Bogtrykkere“! De skulle udføre Arbejdet nøjagtig efter Opgivelsen, i modsat Tilfælde faa de ingen Penge; men paa Grund af, at Agenten er gaaet ind paa meget for lave Priser og da denne oven i Købet skal have sine 25 à 30 % Rabat, saa kan man ikke undre sig over, at vedkommende „Bogtrykker“ sjusker med Arbejdet, d. v. s. der tages ikke det mindste Hensyn til Skønheden, og Symmetri er der slet ikke Tale om. Kort og godt: den Kunst, hvoraf dens Udøvere i tidligere Tider have været saa stolte, er nu knapt nok en Skygge af en saadan.

Vi indrømme, at det er yderst vanskeligt at komme dette Uvæsen til Livs, men vi anse det ogsaa for absolut nødvendigt, at der maa gøres noget i denne Retning for at forhindre dets videre Uebredelse. Saaledes maatte enhver ærekær Bogtrykker anse det for sin Pligt, ikke at indlade sig med Agenter, tilmed da Nytten af disse er meget illusorisk baade for den Enkelte som for hele Standen; endvidere maatte Bogtrykkerne tage deres Arbejde saaledes betalt, at de foruden Omkostningerne til Sætning, Trykning og Papir, Slitage, Lokaleleje, Belysning etc. tillige vare sikre paa, at en vis Procentandel kunde siges at være et virkeligt Overskud, altsaa en ren Fortjeneste. Og endelig maatte enhver beflitte sig paa kun at levere smukt Arbejde, saa vel hvad Sætningen som Trykningen angaar; gør man dette, vil Publikums Smag efterhaanden vænne sig dertil, saaledes at det ikke nøjes med det Smuds, som det nu for Tiden desværre saa ofte faar leveret, og er først dette sket, vil Publikum formentlig ogsaa være mere villig til at betale noget højere eller rettere sagt anstændigere Priser. Vi ville her indflette den Bemærkning, at vi aldeles ikke ere Modstandere af Konkurrencen, men denne maatte kun have Indflydelse paa Arbejdets *Udstyrelse*, derimod ikke saa meget paa dets *Pris*, thi det er yderst beskæmmende, at man stadig kun anbefaler billige Priser, hvorimod man slet ikke lægger Vind paa Kvaliteten.

Typograferne kunne ogsaa bidrage deres Skærv til denne Udryddelseskrig mod Agenterne derved, at de nægte at arbejde paa et Sted, hvor Arbejdet ikke bliver betalt nøjagtigt efter Tarifen, thi det maa jo staa klart for enhver, at Principalen, naar han skal nøjes med daarlige Priser, først og fremmest vil søge at knibe paa Arbejdslønnen; det er altsaa *Arbejderne*, som hovedsagelig lide under dette Uvæsen ligesom under saa meget andet. Her vil der for øvrigt være et Omraade, paa hvilket Principalerne og Typograferne kunde arbejde sammen, thi her gælder det en fælles Fjende.

Sociale Observationer.

Af *Observator.*

I.

Han ler vist endnu! I hvert Fald var det Grin, hvorunder han sidst tilraabte mig: „Godnat!“ saa hjærteligt, at jeg troede, det aldrig vilde faa Ende.

Han var Arbejdsmand, en af de rigtig grove, hvis Hænder ligesom vore ere nyttige, men som dog — trods al anden Jammerlighed — vistnok ere mere frugtbringende, end vore i Reglen vise sig at være.

Vi talte sammen om Arbejdsforhold, han om sine, jeg om mine. Han klagede over sin mindre heldige sociale Stilling, jeg — ja, da jeg rigtig kom i Gang med Skildringen af en Bogsætters Levevilkaar, glemte han at deltage i Konversationen; med korte Mellemrum — Pusterum — kastede han sig tilbage i Stolen og stemmede Hænderne mod Hofterne for bedre at udholde det lungerystende Grin, han fandt det passende at overdænge min Beretning med.

Jeg syntes slet ikke, det var morsomt!

Hvad jeg fortalte ham, behøver jeg ikke at gengive for dette Blads Læsere; de vide af daglig Erfaring, hvad det var. Men hvad han til Slutningen indvendte, vil jeg hidsætte: han undrede sig over, at Prisen paa Bogtrykarbejdet ikke var lavere, da Lønnen for en stor Del Typografer var saa ringe, og saa maatte jeg forklare ham, at hele Ulykken var, at Arbejdsudbyttet blev daarlig fordelt, idet nogle Arbejdere paa et Trykkeri kunde have omkring 30 Kr. ugentlig, medens andre maatte nøjes med en Gang imellem at brillere med omkring 30 Kr. — maanedlig! Han fandt, at det var meget uretfærdigt, og at man burde paatale saadant, men jeg fandt det unyttigt; Principalerne kalde de *favoriserede:* „flittige Sættere“, de *ikke-favoriserede:* „dovne og uduelige Mennesker“!!! — (Ja, kære Læser! bliv ikke forundret; *det er sagt*, ikke af en, men af flere Principaler.)

Meget morsomt fandt han, som sagt, det hele at være, og da jeg, idet jeg tog Afsked med ham, fortalte ham, at jeg mangen Aften bad min Hustru vække mig tidlig næste Morgen, for at jeg ved Udskydning, Oprømning etc. kunde tjene — et Par Øre paa *en* Dag, saa var det, han fik sig det velgørende Grin, som jeg troede aldrig vilde faa Ende.

Korrespondance.

Ringsted, den 9. Januar 1881.

Medens det i Almindelighed synes, som om de økonomiske og industrielle Forhold gennem de sidste to Aar væsentlig har forbedret sig, lader det dog ikke til, at Forholdene ere blevne bedre ogsaa for vort Fags Vedkommende, i alt Fald ikke, hvis man skal dømme efter Antallet af Rejsende. Thi dette har i det sidst forløbne Halvaar været usædvanlig stort. I Halvaaret fra 1. Januar til 30. Juni 1880 var Antallet af Rejsende saaledes kun 18, medens det i det følgende Halvaar var 54. Af disse ankom de 9 i Aarets to sidste Maaneder, altsaa paa en Tid, som med Føje betragtes som den bedste for vort Fag; i samme Tidsrum af 1879 ankom kun 5. Hvad der dog ved Overvejelsen af dette Forhold særlig maa tages i Betragtning, er den Kendsgerning, at største Delen af de Typografer, som rejse i Danmark, ere Udlændinge, navnlig Tyskere; thi dette giver jo hele Sagen en væsentlig anden Karakter og formindsker for os Danske noget af det nedslaaende ved det nævnte uheldige Forhold, skønt det jo altid er sørgeligt at se saa mange unge, raske og, navnlig for Tyskernes Vedkommende, ordentlige Mennesker vandre brødløse paa Landevejene. Af de 54 Rejsende, som ankom hertil i sidste Halvaar, vare kun de 21 Danske (deraf kun 4 Københavnere), medens 27 vare Tyskere, 5 Nordmænd og 1 Russer. Foreningens samlede Udgift (udelukkende anvendt til Understøttelse af Rejsende) var 56 Kr. 50 Øre, Indtægten 52 Kr. Halvaaret sluttede saaledes med en Underballance af 4 Kr. 50 Øre.

Hvad der her i Landet særligt savnes, er ordentlige Herberger for de Rejsende; jeg har tidligere omtalt denne Sag, der er af ikke ringe Betydning, ikke alene for dem, som det først gaar udover, nemlig de Arbejdssøgende, men ogsaa for Samfundet i det hele, der kun er slet tjent med, at saa mange dygtige Mennesker ved nødtvungen at maatte tage Ophold i disse Brændevinsknejper, blive udsatte for Fordærvelse. Var det ikke ligefrem en Pligt for Staten her at træde hjælpende til, ved rundt om i Købstæderne og ved de stærkest befærdede Landeveje at lade indrette ordentlige Logishuse, hvor den fattige Rejsende gratis og uden Fare for Smuds kunde finde en kort Hvile og et tarveligt Maaltid efter den besværlige Vandring? Vilde den forholdsvis ringe Sum, som slige Herbergers Indretning kunde koste, ikke være langt nyttigere anvendt end de uhyre Summer, der nu anvendes til Militær og Vaaben samt til Politi, der rundt om paa Veje og Gader skal sørge for, at den Arbejdsløse ikke ustraffet beder om det Stykke Brød, hvis Erhvervelse ad anden Vej er ham nægtet? Man kan i det hele taget ikke noksom beklage den uhyre Søvnighed, der hviler over hele den danske Arbejderstand, den totale Mangel paa Sammenhold og Samarbejden, der fremfor alt karakteriserer den, og som bliver saa meget mere forkastelig, naar man ser den Følelse af Solidaritet, den kraftige Anstrængelse for ved forenede Kræfter at komme fremad, som udmærker vor Bondestand. Hvor mange Formaal er der dog ikke, som ved en fælles, sindig Optræden af Arbejderne vilde være sikre paa at blive naaede! Vi Typografer have f. Eks. følt, hvor vanskeligt det er ganske ved egen Hjælp at opretholde en Pensionskasse, selv om Understøttelsen, den yder de gamle og opslidte, er nok saa lille. Stod Arbejderne samlede med dygtige Talsmænd, vilde deres Bestræbelser for at sikre sig en taalelig Alderdom ganske vist ikke savne Støtte hos det offentlige, thi der er blandt mange velstaaende og indflydelsesrige Mænd Stemning for denne Sag; men Arbejderne tie og — sove; alt bliver derfor ogsaa ved det gamle. Blot man dog snart vilde vaagne og slutte sig sammen om praktiske, opnaaelige Formaal. „Typograf-Tidende"s Læsere faa undskylde, at jeg her berører Ting, som strængt taget maaske ikke høre hjemme i dette Blads Spalter; jeg gaar ud fra, at hvorvel Fagforeninger specielt for Typografer ere formaalstjenlige og nyttige, saa have Arbejderforeninger i almindelig Forstand dog disse to Egenskaber i endnu højere Grad. Hver har sine Opgaver, som ere lige nødvendige og ikke maa sammenblandes, men Typograferne maa ikke glemme at arbejde for dem begge. *A. M.*

Tekniske Meddelelser.

Hr. *Sally B. Salomon* har sendt os et Par Exemplarer af en „Erindringsliste for 1881", der er trykt med kulørt Farve. Den lille Bog ser ret kvik ud, og vilde vist nok kunne finde praktisk Anvendelse, hvis Meningen havde været at lade den komme i Handelen. Naar vi skulde fremsætte noget imod dens Udstyrelse, maatte det være en Anke over, at der er anvendt Mediævalskrift til Begyndelsesbogstav for Dagene i Ugen. Ved Siden af de ejendommelige Tal, der høre til denne Skrift, ser det flere Steder ud, som om Bogstaverne stod højere oppe end Tallene. Korpus-Antikva vilde sikkert have været mere tjenlig hertil.

Literatur.

Af A. Waldows „*Illustrirte Encyklopädie der graphischen Künste und der verwandten Geschäftszweige*", i Kommission hos A. F. Høst & Søn, København, er 3. Hefte, som indeholder fra „Ausschaben" til „Bogenanleger", udkommet.

Forskelligt.

Efter Forlydende er *J. V. Andersens Bogtrykkeri* (Ejer: Forlagsboghandler Alex. Behrend) blevet solgt, dog have vi ikke kunnet bringe i Erfaring til hvilken Sum. Den for nogle Uger siden fallerede Bogtrykker *Ernst Lund* siges at skulle overtage Bestyrerposten i dette Trykkeri.

— Den typografiske Forening i *Kristiania* har paa sin Generalforsamling for 3. Kvartal 1880 vedtaget at oprette en Central-Rejsekasse for Norge.

— Den typografiske Forening i Stockholm fejrede den 12. December f. A. sin Stiftelsesfest, i hvilken foruden en Del Journalister og Forfattere ogsaa Professor, Friherre

Nordenskiöld deltog. — Vi maa for Resten beklage, at de danske Kolleger i Udlandet lade os blive i Uvidenhed om Tildragelser paa det typografiske Omraade, saa at vi, naar vi skulle meddele noget fra Nabolandene, udelukkende ere henviste til den udenlandske Fagpresse.

— Den døvstumme Sætter *Peter Novakovic* fra Nussia (Slavonien), som i Slutningen af forrige Aar i nogle Uger arbejdede her i Byen og derefter paa Foranstaltning af Politiet blev sendt til Udlandet, blev den 11. Januar d. A. arresteret i Schwerin for Plattenslageri; han havde i Fællesskab med en ligeledes døvstum Børstenbinder indsamlet Penge til en ikke eksisterende Anstalt for Døvstumme, og bl. a. endog skrevet til Storhertugen af Mecklenburg om Bidrag.

— Typograf *Wilhelm v. Gebhardi* har faaet Sæde i Fyrst Bismarcks saa meget omtalte social-økonomiske Raad.

— Hr. *C. Kastenbein*, hvis Navn vi oftere have omtalt som Opfinder af en Sættemaskine, har begivet sig til Amerika, fordi der — som „Journal f. Buchdruckerkunst" siger — i den gamle Verden ikke findes Interesse for Sættemaskiner og fordi som Følge deraf Opfinderne af disse heller ikke kunne vente Aar for at faa noget Udbytte. En anden Opfinder af en Sættemaskine, Hr. Ingeniør *Prasch*, hvis Maskine paa den nedre-østerrigske Industri-Udstilling i Fjor opnaaede Sølv-Medaille, agter sig efter „Oest. B.-Ztg." ligeledes til Amerika, for der at prøve sin Lykke. Profeten gælder, som bekendt, intet i sit Fødeland!

— I de 76 Aar, det britiske Bibelselskab har bestaaet, har det udgivet den uhyre Sum af 88,250,000 Bibler. Antallet af de i Begyndelsen af dette Aarhundrede i de forskellige Sprog forhaandenværende Bibler regnede man til omtrent 3 Millioner. Dette Antal er imidlertid vokset til 40 Gange saa mange, saa at der nu i det hele findes omtrent 120 Millioner Bibler. I England havde hidtil Universiteterne i Oxford og Cambridge et Bibelprivilegium, som nu er ophørt, saa at det staar enhver frit for at trykke Bibler.

— Strejken i Buda-Pesth blandt de derværende Typografer er endnu i fuld Gang; over 100 Sættere ere uden Arbejde. Heldigvis synes der dog at være god Udsigt til Sejr for Typograferne, idet allerede en Del af de større Bogtrykkeriejere har givet efter for Typografernes Fordring: Hævdelsen af den af Principalerne i 1872 underskrevne Tarif samt 9 Timers Arbejdstid.

— De amerikanske Skriftstøberier have tilstillet Kongressen en Petition, hvori de anmode om en Forhøjelse af Indførselstolden paa Skriftstøberarbejde samt en Formindskelse af Indførselstolden paa Raamaterialet, fordi man er bange for de tyske Skriftstøberiers Konkurrence. Denne sidste kan virkelig ogsaa være i Stand til at gøre Amerikanerne en Del Hovedbrud paa Grund af, at de sidst nævntes Produkter i kvalitativ Henseende i de senere Aar have vist en betydelig Tilbagegang. De amerikanske Bogtrykkerier have stillet en Mod-Petition i Udsigt, fordi de ikke ville kunne være tjente med alene at være henviste til de amerikanske Støberiers Produkter. Man maa med Interesse imødese Resultaterne af denne Kamp imellem Beskyttelsestold og Frihandel.

Dødsfald. I Gaar begravedes en af Veteranerne i den typografiske Verden, Hr. *Kalby*, i den høje Alder af henved 80 Aar. Idet jeg med et Par Ord vil minde om den Afdøde, der ved Flid og Udholdenhed vel stod i første Række, tror jeg tillige at kunne sige om ham, at han var et godt Forbillede for den Ungdom, han havde at bestille med, idet han vel stod paa, at den unge skulde udvise Flid, men tillige saa mere paa Kvaliteten end paa Kvantiteten af Satsen, og det har ogsaa vist sig, at de fleste af hans udlærte indtage fremragende Pladser i forskellige københavnske Officiner. Det var et stort Gode, naar de Mænd, under hvem de unge sortere, vilde lægge Vind paa at følge den Afdødes Eksempel, da havde vi ikke saa mange ufuldkomne Kolleger. Hr. Kalby begyndte sin typografiske Virksomhed i Maribo og endte den i Bianco Lunos Officin, hvor han virkede i henved 40 Aar, og endnu, 70 Aar gammel, passede sin Dont. λ.

Brevkasse.

Observator. II. synes vi ikke om.

Hr. **Axel Eriksson**, Lindesberg, Sverige. Det er umuligt for os i Dag, paa Grund af den korte Frist, at besvare Deres Spørgsmaal. Vi skulle i næste Nr meddele Dem de Oplysninger, vi kunne skaffe, saa vel om de Bøger, der findes, vedrørende Kunsten, som om, hvornaar den nye Udgave af Haandbogen vil udkomme.

Typografiske Kundgørelser.

Ved Maskeballet i Lørdags

er et hvidt, strikket Tørklæde og en Vifte bortkomne. Mulige Oplysninger om disse Genstande bedes meddelte *Decher*.

Jyllands typografiske Forening.

D'Hrr. Medlemmer bedes undskylde, at Foreningens Regnskab først vil kunne tilstilles dem og blive offentliggjort i „Typograf-Tidende"s næste Numer. Grunden hertil er, at jeg først i de sidste Dage har modtaget Opgørelse fra enkelte Lokalforeninger; ja, der er endnu en Forening tilbage, fra hvilken jeg venter en saadan.

Aarhus, 24. Januar 1881.

F. H. Andersen,
Hovedkasserer.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 4. | København, den 12. Februar 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Styrelsen holder Møde i Aften *Kl. 9 præcise.*

I Aften, Lørdagen den 12. Februar, Kl. 9½ præcise, afholdes den halvaarlige ordinære Generalforsamling i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

1. Regnskabets Godkendelse.
2. Forslag fra Styrelsen om Indsamling af statistisk Materiale angaaende Lærlingevæsenet.
3. Forslag angaaende Oprettelsen af et Bibliotek i „Den typografiske Forening" (af *Hindsberg, S. Kjeldskov* og *V. Petersen)*:

   Til Oprettelsen af et Bibliotek, der skal træde i Virksomhed den 1. Juli, bevilges et Beløb af 300 Kr.

   Til at foretage det fornødne til Sagens Realisation, nedsættes et Udvalg paa 3 Medlemmer.

Eventuelt:

Valg af Biblioteks-Udvalg.

Medlemmerne opfordres til at møde talrigt og præcise.

Styrelsen.

Dhrr. Inkassatorer anmodes om at møde Lørdagen d. 26. ds. i Foreningens Lokale angaaende Arbejdsløshedskassen. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer:

Albert O. E. Tverskou, Trykker [udlært 1879 i Nielsen & Lydiches Bogtrykkeri] (Nielsen & Lydiche).

A. P. Christensen [udlært i Hørsholm hos Andersen] (Lazarus, Nyvej 19).

H. W. Müller (Cohen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Vi have modtaget følgende, som vi henlede Medlemmernes Opmærksomhed paa og anbefale i deres Erindring:

Foredrag og Oplæsning.

Mandagen den 14. Februar, Kl. 8½ Aften, holder Hr. Kand. *H. Trier* et Foredrag om „Athen i Oldtiden"; derefter Oplæsning af Hr. Dr. *S. Schandorph.* Foredraget og Oplæsningen holdes velvillig til Fordel for „Arbejdernes Læseselskab", i hvis Bestyrelse der findes flere Typografer. — Restavratør Larsens Lokale St. Annaplads Nr. 13, Stuen over Gaarden. Entré 25 Øre.

Jyllands typografiske Forening.

Som Supplement til omstaaende Regnskab anføres dette: I det forløbne Halvaar har *udmeldt* sig 1 Medlem (Horsens). Medlemsantallet var 31 Decbr. 1880: *Aarhus* 36 (heraf 4 Principaler med dobbelt Kontingent); *Randers* 21 (heraf 3 Principaler med dobbelt Kontingent); *Kolding* 17 (3 Principaler); *Ringkøbing* 8 (1 Principal); *Horsens* 15 (heraf 3 Principaler med dobbelt Kontingent); *Holstebro* 4 (1 Principal); *Varde* 6 (heraf 1 Principal med dobbelt Kontingent); *Lemvig* 3 (heraf 1 Principal med dobbelt Kontingent); *Hjørring* 9; *Vejle* 12 (heraf 2 Principaler med dobbelt Kontingent); *Skive*; 3 *Aalborg* 17. Altsaa i alt: *151 Medlemmer.*

Aarhus, 4. Februar 1881.

F. H. Andersen.

Stiftelsen for Typografer.

Da der paa Grund af Dødsfald er bleven en Lejlighed ledig, saa anmodes de af Foreningens Medlemmer, der i Følge Lovenes § 4 ere berettigede dertil, at indgive Begæring derom, ledsaget af Vidnesbyrd om Trang og desl., til en af Bestyrelsen inden Maanedens Udgang.

København, den 9. Februar 1881.

Typografernes Sangforening.

Sangøvelse finder ikke Sted Lørdagene den 12. og 19. Februar, men genoptages Lørdagen den 26. Februar, Kl. 9. — Nye Medlemmer, der ønske at deltage i Sangøvelserne, bedes ligeledes give Møde denne Aften.

Styrelsen.

Typografernes Sangforening fejrede Søndagen den 30. Januar sin 35. Aarsfest. Pladsen tillader os kun at notere, at Korsangene bleve udførte særdeles smukt og i det hele paa en Maade, der gør baade Dirigenten, Hr. Nebelong, og Sangerne al Ære.

Bibliotekssagen.

I en Tid som vor, der raaber saa højt paa det *materielle* Velvære, de *materielle* Interesser og over Hovedet paa alt, hvori Ordet „materiel" paa nogen tænkelig Maade kan indflettes, er det ikke alene en Overraskelse, men tillige en *glædelig* Overraskelse at se, at der dog findes enkelte, der har en lille Smule tilovers for det af vor Forening saa stedmoderlig behandlede *aandelige* Liv! Og dobbelt glædeligt bliver det, naar man ser, at *disse* ere gaaede et helt Skridt videre end de fleste andre før *dem*, idet de ikke have slaaet sig til Ro med at tænke

ved sig selv, hvordan Sagen skulde gribes an, men dristig har vovet at fremsætte deres Anskuelser offentlig.

Det vil maaske ikke være saa ganske ubekendt, at der gaar mange Sjæle om iblandt os, fuldt overbeviste om, at kun *de* „alene vide", hvad der tjener til Foreningens Bedste, men det falder dem desværre aldrig ind at komme frem i Bladet eller for rette Forum dermed, og saa maa vi mindre klartsynede finde os i at stavre om i Uvishedens Mørke med den Trøst, at dog nogle iblandt os véd det rette — de vil kun ikke *sige* det!

Nu er der — som sagt — gjort et Skridt, der godt kan kaldes et Fremskridt, og som efter min ringe Mening er al Ære værd, men det vilde dog være ønskeligt, om endnu mange, mange Flere vilde gjøre ligesaa, nu, da Isen er brudt og Sagen bragt paa Bane, uanset om de agte at føre Kampen *for* eller *imod* det omtvistede Spørgsmaal. Hvis Aanden i vor Forening skal trives, er det sandelig ikke nok, om to eller tre gribe Sagen an, — der maa flere til, og *er* vi nu en Gang saaledes stillede, at *vi* — som Typografer — langt lettere end mange andre kunne faa en Tanke som den omstridte realiseret, vilde det være dobbelt sørgeligt, dobbelt nedværdigende for hele Standen, om det lille Biblioteksfartøj skulde strande *udelukkende af Mangel paa aandelig Interesse!*

Jeg kan umulig andet end tro, at der maa være mange iblandt os, som har et lille Ord at fremføre i denne Sag, men som enten af Ligegyldighed eller Magelighed undlader at gøre det.

Skulde man paa den anden Side drage nogenlunde logiske Slutninger af *Modstandernes* Tavshed, kunde man da umulig komme til andet Resultat, end det, at Sagen maatte have en Fremtid for sig; til Dato er nemlig dette Blads Redaktør den eneste, der har fremsat Modbemærkninger, der dog, saa vidt *jeg* kan skønne, i det væsenligste blev gendrevne i en senere Bladartikel.

Hvad Sagens Kærne angaar, er det i Grunden ganske overflødigt at gaa nærmere ind paa Detaillerne, end allerede sket er i tidligere Artikler, da det jo i saa Fald kun vilde blive en trættende Gengivelse af det én Gang sagte. Der er dog ét, som ikke endnu har været omtalt af Nogen, og som mulig vil være adskillige ubekendt, det nemlig: at vor Forening alt har en lille Samling Literatur til sit eventuelle Bibliotek, en lille Grundvold, hvorpaa der altid kan bygges videre. Jeg har nylig havt Lejlighed til at gøre mig bekendt med denne Del af Foreningens aandelige Skatkammer — vistnok ca. 50 Bind — som navnlig indeholder ikke saa lidt af faglig Interesse. — Skønliteraturen derimod er mindre dominerende.

Vi ser jo altsaa heraf, at vi dog har lidt at begynde med, som ellers ligger hen til ingen Nytte. Vi mangler kun dem, der kan frede derom, vi mangler Forkæmpere, Talsmænd, Tilslutning, vi maa vække dem af Dvalen — at vi *har* dem, turde være sikkert nok.

Med disse faa Ord vil jeg stille Sagen til Doms i Aften, idet jeg haaber, at alle Aandslivets Venner og Tilhængere blot denne ene Gang vil vise sig saa opofrende i den Sags Interesse, som de kæmper for, at de vil give Møde paa Generalforsamlingen, for at det dog ved et eventuelt Forslag kan vise sig, om der virkelig i den typografiske Forening findes Elementer til et aandeligt Liv eller om den første Paragraf i Foreningens Love — om end kun til Dels — er en tom Attrap, der med et ironisk Haansmil slynger os hele den beklagelige Sandhed i Øjnene. *Blixen.*

* * *

Vi slutte os fuldstændig til den ærede Indsenders Opfordring til talrigt Møde i Aften. Kun ville *vi* ogsaa rette Opfordringen til de saa kaldte „Modstandere" af Biblioteksagen, for at dette Spørgsmaal kan blive grundig drøftet og faa sin endelige Afgørelse. — Vi tillade os ogsaa her den lille Oplysning til den ærede Indsender — for at ingen Misforstaaelse skal finde Sted —, at Modstanden i denne Sag kun angaar den pekuniære Understøttelse, der fordres af Foreningen, en Modstand, som for manges Vedkommende vist nok dog kun gælder for nærværende Tid, medens der næppe fra nogen Side kan være Tale om en principiel Modstand imod det aandelige Livs Udvikling.

Red.

Tekniske Meddelelser.

Med Hensyn til det finere Akcidens-Arbejde, som præsteres her i Byen, indtager *Nielsen & Lydiches* Bogtrykkeri uden Tvivl en af de første, om ikke den første Plads. Vi have flere Gange havt Lejlighed til at udtale vor Anerkendelse af de derfra udgaaede Arbejder. Idag skulle vi skænke et 4 Siders Menu-Kort, der er særdeles smagfuldt udført, en kort Omtale. Den hvide Rand, som ellers findes paa ethvert Stykke Arbejde, er her paa en original Maade bleven omdannet til en blaat-riflet, idet fine Streger, som blive trykte med en blaa Farve, indtage hele Randen; den øvrige Sats faar derved Udseende af at være klæbet ovenpaa en riflet Karton. Selve Kolumnerne ere indfattede først af en sort Streg, derefter af en i blaat trykt Ramme, tilhørende den græske Indfatning, og endelig indvendig en dobbeltfin, rød Stregramme. Den første Side, altsaa Titlen, forestiller en Slags Sarkofag (sat af den græske Indfatning og trykt sort) og paa denne staar Datum og Aarstal i rødt Tryk. Anden, tredje og fjerde Kolumne have samme Rammer som første; paa anden Side findes et Dinerkort, paa tredje Side et Musik-Program og endelig paa fjerde Side Trykkerstedet, hvis Ramme efter vor Mening dog burde have været noget mindre og lidt mere smidig. Trykningen af denne Akcidens er meget tilfredsstillende, navnlig maa vi fremhæve det udmærkede Register, som Kortet holder og som jo for Resten ogsaa netop her har været meget nødvendigt.

Vi benytte Lejligheden til at udtale det Ønske, at Dhrr. Bogtrykkere eller Kolleger, som præstere fint Akcidensarbejde og som have Interesse af, at ogsaa en større Kreds af Fagmænd maatte delagtiggøres i Nydelsen af den Slags Kunstsager, vilde tilstille os et eller to Exemplarer af disse, saa at vi ved Beskrivelser af disse kunde sættes i Stand til at bære Agtelsen for vort Fag ud i en videre Kreds og fremlægge den til Skue for Medlemmer af Foreningen. Ovenomtalte Menu-Kort er tilligemed flere Adressekort fra samme Firma til Eftersyn i Aften i Foreningens Lokale. *r.+b.*

Forskelligt.

Efter Forlydende agter Hr. Bogtrykker *Jørgensen*, som tidligere har været Medejer af Firmaet „Jørgensen & Knudtzon", at oprette et Bogtrykkeri paa Vesterbro. Denne Del af Byen vil saaledes, naar vi regne Vesterbro og Frederiksberg under ét, komme til i kort Tid at besidde *syv* Bogtrykkerier — snart for meget af det gode!

— *En ny Maade at gøre Reklame paa.* Et af Københavns største og mest bekendte Bogtrykker-Firmaer har i forrige Uge paa en besynderlig Maade gjort Reklame, idet der rundt omkring paa Husenes Mure var opklæbet smaa Sedler, paa hvilke Firmaets Navn, Stilling og Bopæl var angivet. Det kan man kalde at være om sig. Leve Konkurrencen!

— Strejken i Buda-Pesth er endt med Sejr for de strejkende Arbejdere.

Brevkasse.

Observator. Pladsen tillader os desværre ikke at medtage det tilsendte. Desuden er der, som De ser, én Artikel om samme Sag.

Hr. **J. P. Løye**, Kolding. Næste Gang.

Hr. Bogtrykker **Axel Eriksson**, Lindesberg, Sverige. 1ste Hefte af den nye Udgave af „Haandbog i Bogtrykkerkunsten" vil ventelig udkomme i Løbet af denne Maaned. — Af anden Fagliteratur i det danske Sprog findes, saa vidt vi have kunnet bringe i Erfaring, kun den for flere Aar siden ophørte „Skandinavisk Bogtrykkertidende" samt Heies Sprog-Alfabet.

Bogtrykker, Sverige. Hos Voigt & Ko., Skindergade, København, der ere Agenter for Frey & Senning, Leipzig, faas udmærket gode, tørrevne Farver, hvortil kan bruges almindelig Bogtrykkerfernis. De kunne faas i Partier paa $^1/_2$ Kilo (1 dansk Pd.).

Rettelse.

I Fortegnelsen over nye Medlemmer stod ved en Fejltagelse i sidste Nr.: T. V. Nielsen [udlært hos Redaktør Jensen i Nakskov] (Græbe) i Stedet for T. V. Jensen o. s. v.

Regnskab over „Jyllands typografiske Forening"s Indtægter og Udgifter

fra 1. Juli til 31. December 1880.

Lokalforeningen.	Indtægt. Medlemsbidraget i Juli Kvartal. Kr.	Øre.	Oktober Kvartal. Kr.	Øre.	Modtaget af Hovedkassen. Kr.	Øre.	Tilsammen Indtægt i Halvaaret. Kr.	Øre.	Udgift. Rejseunderstøttelser. Juli Kvartal. Kr.	Øre.	Oktober Kvartal. Kr.	Øre.	Andre Udgifter. Kr.	Øre.	Indsendt til Hovedkassen. Kr.	Øre.	Tilsammen Udgifter i Halvaaret. Kr.	Øre.	Kassebeholdning den 31. Decbr. 1880. Kr.	Øre.
Aarhus	69	90	60	60	„	„	130	50	54	20	15	60	2	37	43	33	115	50	15	„
Randers	43	35	46	5	5	„	94	40	42	40	15	80	7	17	13	45	78	82	15	58
Kolding	27	75	32	25	11	65	71	65	36	40	13	40	3	11	11	„	63	91	7	74
Ringkøbing	8	30	13	5	5	„	26	35	2	80	8	50	2	69	9	33	23	32	3	3
Horsens	21	75	30	„	13	„	64	75	38	80	12	80	1	86	9	35	62	81	1	94
Holstebro	7	80	7	80	9	26	24	86	15	20	4	80	2	71	„	„	22	71	2	15
Varde	15	„	11	70	10	„	36	70	25	„	5	„	2	70	3	90	36	60	„	10
Lemvig	7	80	7	80	„	„	15	60	3	20	1	60	2	95	5	20	12	95	2	65
Hjørring	13	65	13	65	„	„	27	30	18	„	9	80	1	70	„	„	29	50	÷ 2	20
Vejle	29	25	28	95	5	„	63	20	28	„	9	80	2	34	9	65	49	79	13	41
Skive	9*	75	5	85	„	„	15	60	8	„	5	20	„	85	„	„	14	5	1	55
Aalborg	16	„	16	„	12	20	44	20	44	20	15	„	„	„	„	„	59	20	÷15	„
	270	30	273	70	71	11	615	11	316	20	117	30	30	45	105	21	569	16	45	95

* Heraf ere 3 Kr. Gave af Medlemmerne i Skive.

B. Hovedkassens Regnskab.

Indtægt.	Kr.	Ø.
Bidrag fra Lokalforeningerne	105	21
Fra et Medlem i Odder	„	65
Gave fra den ældre typografiske Forening i Aarhus	61	20
Laan i Sparekassen	60	„
	227	6

Udgift.	Kr.	Ø.
Tryksager, Porto m. m.	51	10
Bidrag til Lokalforeningerne	71	11
Beholdning i Hovedkassen den 31. December 1880	104	85
	227	6

Balance.

Indtægt.	Kr.	Ø.
Lokalforeningerne	615	11
Hovedkassen	227	6
	842	17

Udgift.	Kr.	Ø.
Lokalforeningerne	569	16
Hovedkassen	122	21
Lokalforeningernes Kassebeholdning	45	95
Hovedkassens Kassebeholdning	104	85
	842	17

Aarhus, den 28. Januar 1881.

F. H. Andersen,
Kasserer.

At Kassebeholdningen i Hovedkassen er til Stede, bevidnes.

Aarhus, den 29. Januar 1881.

Harald Jensen, Formand. *Chr. G. Odense.* *Th. Jensen.* *L. Hey.* *A. Weber.*

Regnskabet revideret og befundet rigtigt.

Randers, den 1. Februar 1881.

Andr. Christensen, *H. Hansen,*
Revisorer.

„Den typografiske Forenings"s Regnskab for 2. Halvaar 1880.

Indtægt.

	Kr.	ø.	Kr.	ø.
Kassebeholdning den 30. Juni 1880			4134	7
Medlemmernes Bidrag	1452	„		
Abonnement paa „Typograf-Tidende"	66	40		
Avertissementer	3	45		
2 Stkr. Kreditforenings-Obligationer à 200 Kr.	400	„		
Renter af 4200 Kr. i Obligationer	84	„		
			2005	85
Summa Indtægt			6139	92

Udgift.

Faste Understøttelser.

	Kr.	ø.	Kr.	ø.
Juli, Avgust, September, Oktober, November og December	87	„	87	„

(Jensens Enke 3 Kr., Mine Kjøpping 1 Kr., Maxens Enke 3 Kr., Veickerts Enke 1 Kr., Juel 1 Kr., Neyes Enke 2 Kr. 50 Øre, Barnewitz's Enke 1 Kr., Corvinus 1 Kr., Risenberg 1 Kr.)

Andre Understøttelser.

Juli, Avgust, September, Oktober, November og December	192	„	192	„

(Jönson [R.] 4 Kr., Florian Winkes [R.] 4 Kr., J. Wolsted [R.] 4 Kr., P. Ceder [R.] 4 Kr., B. Christoffersen [R.] 4 Kr., N. S. Hansen [R.] 4 Kr., L. Buch [R.] 4 Kr., A. Jørgensen [R.] 4 Kr., J. C. Jensen [R.] 4 Kr., E. Engelbrectsen [R.] 4 Kr., M. Hansen [R.] 4 Kr., J. Wehrbein [R.] 3 Kr., Romberg [R.] 4 Kr., N. Chr. Nielsen [R.] 4 Kr., G. Harten [R.] 4 Kr., J. Pischel [R.] 4 Kr., F. Groth [R.] 4 Kr., J. Rosenthal [R.] 4 Kr., G. Kraus [R.] 4 Kr., J. Schramm [R.] 4 Kr., S. A. Nielsen [R.] 4 Kr., Joh. Dickhut [R.] 4 Kr., Frandsen [R.] 4 Kr., O. Haagensen [R.] 4 Kr., Th. Hegel [R.] 4 Kr., E. Schmidt [R.] 4 Kr., P. Strohecker [R.] 4 Kr., Fr. Hansen [R.] 4 Kr., E. Melberg [R.] 4 Kr., E. Lischke [R.] 4 Kr., R. Haman [R.] 4 Kr., W. Herbst [R.] 4 Kr., J. Waibel [R.] 4 Kr., Th. Rasmussen [R.] 3 Kr., Kühnel [R.] 4 Kr., L. Jacobsen [R.] 4 Kr., A. Lagerqvist [R.] 4 Kr., P. Raben [R.] 4 Kr., A. Schumann [R.] 4 Kr., P. J. Hansen [R.] 4 Kr., Anderskou [R.] 4 Kr., F. Metscher [R.] 6 Kr., P. Novakovic [R.] 6 Kr., Rohder [R.] 6 Kr., C. Olsen [R.] 6 Kr., H. Niekammer [R.] 6 Kr.

Forskellige Udgifter.

Leje af Lokale	12	„		
Administration	7	75		
Tidsskrifter og Bladhold	26	90		
Budeløn	51	50		
Bogtrykkerarbejde	60	„		
Trykning af „Typograf-Tidende"	297	50		
Redaktions-Honorar	100	„		
Formandens Honorar for 2. Halvaar	50	„		
Kassererens Honorar for 2. Halvaar	100	„		
Forskellige Udgifter	7	62		
Købt 1 Østifternes Kreditforenings-Obligation à 200 Kr. (Kurs 95 = 190 Kr., Rente 2,68 og Kurtage 0,19)	192	87		
Købt 1 — — à 200 — — 96 = 192 — — 3,69 — 0,19)	195	88		
			1102	2
Summa Udgift			1381	2

Kassens Status den 31. December 1880:

21 Stkr. 4 % Østifternes Kreditforenings-Obligationer 4. Serie à 200 Kr.	4200	„		
Indestaaende i Bikuben	311	69		
Kontant	247	21		
			4758	90
Balance			6139	92

Regnskab, Kassebeholdning og Værdipapirer eftersete og vist sig at være i Rigtighed.

Den 7. Februar 1881.

Wm. Sørensen. *Ch. Thomsen.*

Af- og Tilgang i det forløbne Halvaar.

Nye Medlemmer.

Anderskou, H.
Bahnsen, C.
Christensen, Chr.
Dinesen, F. C.
Drachmann, A.
Ekman, D. V. L.
Fibecker, C. E.
Friis, Chr.
Fuchs.
Gottschalk, P.
Hansen, Viggo.
Hansen, V.
Hansen, P. C.
Henningsen, H. J. F.
Holm, H.
Jacobsen, Jacob Peter.
Jacobsen-Glumsø, C. M.
Jacobsen, J. P. L.
Jacobsen, Ludvig R.
Larsen, Bernh.
Lempke, L. E. V.
Madsen, Emanuel.
Novakovic, P.
Petersen, Viktor.
Philipsen, G. A. E.
Petersen, A.
Rasmussen, C. F.
Rasmussen, J. F. L.
Stammerjohan.
Sparvath, V.
Writh, W. E.
Wendt, E.
Wedege.

Bortrejste.

Anderskou, H.
Høgsted.
Jensen, M.
Long, R. G.
Madsen, Emanuel.
Rasmussen, Peter Chr.

Udslettede.

Glies, H. V.
Hansen, V.

Udmeldte.

Darum.
Køhlert, E.
Madsen, N. C. V.

Medlemstallet den 31. December 1880: **278.**

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 5. | København, den 26. Februar 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Biblioteks-Udvalget, bestaaende af de af Generalforsamlingen valgte Herrer *V. Hindsberg*, *S. Kjeldskov* og *V. Petersen*, suppleret med Dhrr. Styrelsesmedlemmer *Chr. Ewald* og *M. Truelsen*, konstituerede sig Lørdag den 19. ds. og valgte *S. Kjeldskov* til Formand og *V. Petersen* til Sekretær.

Foreningens Lokale er lukket i Aften.

Dhrr. Inkassatorer anmodes om at møde paa Lørdag den 5. Marts, Kl. 9½, i Stedet for i Aften.

Maanedsmøde afholdes Lørdagen den 12. Marts.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

Carl Theodor Almind (Nielsen & Lydiche).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udmeldte Medlemmer:

A. Andreasen („Dag. Nyh.").

Til Medlemmerne!

Undertegnede Udvalg, der er nedsat for at fremme Biblioteksagen i „Den typografiske Forening", retter herved en Opfordring til alle Biblioteksagens Venner om at støtte det i dets Bestræbelser for at opnaa det bedst mulige Resultat. Enhver Gave, lille eller stor, vil med Taknemlighed blive modtaget af enhver af Udvalgets Medlemmer.

Chr. Ewald, Jørgensen & Knudtzons Tr. — *V. Hindsberg*, Græbes Tr. — *S. Kjeldskov*, Græbes Tr.

V. Petersen, Nielsen & Lydiches Tr. — *M. Truelsen*, Jørgensen & Ko.s Tr.

Indkomne Bøger til Biblioteket.

G. Clausen 14 Bd.; L. P. Christiansen og V. H., hver 3 Bd.; V. P., —g, C. E., —v., hver 2 Bd., T. V. Jensen 1 Bd.; E. S. 2 Bd.

Typografernes Sangforening.

Sangøvelse finder Sted i Aften Kl. 9 præcise. — Nye Medlemmer, der ønske at deltage i Sangøvelserne, bedes ligeledes give Møde i Aften. *Styrelsen.*

Generalforsamlingen den 12. Februar.

Til Dirigent valgtes *P. Christensen*, til Sekretærer *C. C. Bynck* og *C. Hansen*.

1) *Regnskabets Godkendelse.* — *Ch. Thomsen* bemærkede, at Revisorerne ikke havde fundet noget at udsætte paa Regnskabet og anbefalede at godkende det. — *Form.* udtalte sin Glæde over, at der fra Revisorernes Side ikke var noget at udsætte paa Regnskabet, skønt de dog nu vare udrustede med kritisk Myndighed. Understøttelseskontoen var vel større end budgetteret, men dette var tildels en Følge af, at Rejse-Understøttelsen var forhøjet til 6 Kr.; den vilde maaske endogsaa blive større næste Halvaar. — Regnskabet godkendtes derefter enst.

2) *Forslag fra Styrelsen om en Bevilling til Indsamling af statistisk Materiale angaaende Lærlingevæsenet.* — Paa Styrelsens Vegne motiverede *M. Truelsen* Forslaget og begyndte med at hævde, at „Den typografiske Forening" ikke først og fremmest maatte betragte sig som en københavnsk Forening, der kun havde Pligter imod sig selv, men at den ogsaa maatte virke, hvad den kunde, for Provinserne; thi var der Skrøbeligheder der, vilde de københavnske Kolleger tidligere eller senere komme til at føle dem. Vi maatte derfor omfatte det hele med den samme Følelse og være stolte af, hvis „Den typografiske Forening" kunde udrette noget for Faget i hele Landet. Dernæst vilde han varmt anbefale Styrelsens Forslag til Medlemmerne. Han skulde ikke omtale det interessante ved en saadan Statistik, men forsøge at vise, hvorved den kunde være os til Nytte: Først vilde den danne Grundlaget for alt videre Arbejde paa Fagets Fremgang, da vi med den i Haanden bestemt kunde vise, hvorledes det saa ud, og det var Talerens Mening at Foreningen navnlig maatte optræde imod Lærlingeuvæsenet, da der ikke kunde være Tale om Fremgang, saa længe der tilflød Faget en saa stor Masse af udlærte; dernæst kunde vi ved Hjælp af Statistiken i vort Blad trække de Principaler frem, som levede af Børns

Arbejde uden at tage Hensyn til, hvorledes det skulde gaa dem, naar de bleve voksne, og endelig vilde vi have Gavn af et saadant Materiale, hvis vi som et sidste Middel ved Hjælp af Flyveskrifter vilde oplyse Publikum om, hvor slet det staar til i vort Fag. Ved hele dette Arbejde vilde vi have enhver samvittighedsfuld Principal ved vor Side, og de andre behøvede vi ikke at bryde os om, dem havde vi ingen Gavn af. — *Form.* meddelte, at det kun var et ubetydeligt Beløb, som vilde medgaa til denne Sag, og anbefalede at bevilge det. — *N. Hansen* ønskede, at Statistiken ogsaa skulde omfatte Typografer, hvorefter *M. Truelsen* erklærede, at man vilde søge Oplysning om alle Forhold i Faget. — Forslaget vedtoges enstemmigt.

3) *Forslag fra V. Hindsberg, S. Kjeldskov og V. Petersen angaaende Bevilling af 300 Kr. til Oprettelse af et Bibliotek og Nedsættelse af et Udvalg til Sagens Gennemførelse.* — *Kjeldskov* motiverede Forslaget. Det var et gammelt Spørgsmaal, som nu var bragt frem, fordi der syntes at vise sig mere Interesse for Sagen. Foreningen havde ingen Tilknytningspunkter. Fik vi et Bibliotek, vilde der komme flere Medlemmer i Foreningen. Der var allerede en god Grundvold, idet vi havde omtr. 100 Bind. Vi vilde let kunne faa Plads til et Bibliotek. Han havde Tegning og Overslag til et Skab til 6—700 Bind til en Pris af 75 Kr. Arbejderforeningens Bogbinder havde lovet at levere Bind til en billig Pris. — *E. Petersen* udtalte sin Anerkendelse af de tre Herrers Virksomhed for denne Sag, men maatte beklage, at han ikke kunde anbefale deres Forslag eller stemme for det. Vor Forening havde andre Formaal, der stode først paa Dagsordenen, og før de vare gennemførte, maatte han bestemt fraraade at bruge Foreningens Penge til nogen anden Sag. — *Form.* maatte slutte sig til E. Petersen i dette Spørgsmaal og ligeledes udtale, at skønt han sympatiserede med Sagen og skønt han selvfølgelig var en lige saa god Ven af den aandelige Uddannelse som de tre Herrer og Biblioteksagens andre Venner, fandt han ikke Øjeblikket heldigt til Sagens Gennemførelse. Han kunde heller ikke tro, at det var Dhrr.s alvorlige Mening, at dette Forslag skulde gaa igennem i Aften. Hele Sagen var alt for uforberedt og det forlangte Beløb alt for stort. Selv Styrelsen vilde have trykket sig ved at forlange saa mange Penge til en maaske vigtigere Sag. Der var mange Ting at overveje, før et Bibliotek vilde komme i Stand. 300 Kr. var et alt for stort Beløb at bevilge, uden at man havde nogen Garanti for, at det var nødvendigt. Det var jo ikke Meningen, at der skulde købes Bøger, det nævnte Beløb skulde kun være til Bogskab, Indbinding m. v., men han fandt det derfor heller ikke heldigt at bevilge Penge dertil, før vi havde Bøgerne. Han skulde skynde sig at meddele, at der i Styrelsen var delte Meninger om dette Spørgsmaal. 3 af Styrelsens Medlemmer vare stemte for at bevilge 100 Kr. til en Begyndelse, medens et andet Medlem af Styrelsen sammen med ham fandt det tilstrækkeligt foreløbig at nedsætte et Udvalg til at arbejde for Sagen. Han vilde spørge Forslagsstillerne, om det var Meningen, af Udvalget skulde være permanent og fremtidig Styrelse af Biblioteket. Han troede ikke, at man kunde forlange, at et af Styrelsens Medlemmer eller Kassereren skulde være Bibliotekar, uden at faa nogen Godtgørelse derfor. — *V. Petersen* udtalte, at dette ikke var Meningen, men det skulde undre ham, om ikke et af Styrelsens Medlemmer vilde paatage sig dette Arbejde, uden at faa Betaling derfor. — *Kjeldskov* havde faaet Tilbud fra flere om at bestyre Biblioteket, og dersom ingen anden vilde, vilde han selv. — *Ewald* vilde ogsaa med Glæde paatage sig Posten som frivillig Bibliotekar. Han vilde foreslaa, at stille 100 Kr. til Udvalgets Raadighed til deraf at afholde de nødvendige Udgifter til de indledende Skridt. — *Form.* mente, at en frivillig Bibliotekar snart vilde blive ked af det. Han oplyste, at de Bøger, vi havde, bestod af nogle defekte Fagskrifter og en Bunke af Riises Arkiv fra Begyndelsen af dette Aarhundrede. — *Th. Nielsen* (Rigsdagen) var imod Forslaget. Han spurgte, om det forholdt sig rigtigt, at Bogtrykker Salomon en Gang havde skænket Foreningen 2 store Kasser fulde af Bøger. — *Form.* meddelte paa given Anledning, at der ganske vist en Gang havde været samlet 60 Kr. sammen til et Bibliotek, men disse Penge vare i 1876 forsvundne i den fælles Forbundskasse, og han troede ikke, at det kunde være den nuværende Forenings Pligt at betale disse Penge. Det forholdt sig rigtigt, at Salomon i sin Tid havde skænket en Mængde Bøger til et Bibliotek, de vare laante ud til Medlemmer af Foreningen og andre, uden at vedkommende Udlaaner (den dav. Formand) havde optegnet, hvem der havde faaet dem, og dem, der havde faaet Bøgerne, havde ikke fundet Anledning til at tilbagelevere dem, et slaaende Bevis paa Interessen for, at Foreningen skulde have et Bibliotek. — *A. Auener* vilde anbefale at bevilge 100 Kr., for at Udvalget kunde have noget at virke med. — *V. Petersen* erklærede paa Forslagsstillernes Vegne, at de kunde modtage Forslaget om 100 Kr. — Efter et længere Ordskifte, hvorunder *Form.* stillede følgende Forslag: „Generalforsamlingen nedsætter et Udvalg til at arbejde for Oprettelsen af et Bibliotek. Dette Udvalg bestaar af 5 Medlemmer, hvoraf 2 vælges af Styrelsen. De fornødne Udgifter til de indledende Skridt udredes af Foreningens Kasse", sluttedes Forhandlingerne. Form.s Forslag vedtoges med alle St. imod 10. Til Medlemmer af Udvalget valgtes enstemmig *Hindsberg, Kjeldskov* og *V. Petersen.* En Del Talere, hvoriblandt Dhrr. *Böhm, Heinemann, Kielsen* og *Weiss,* deltog i Diskussionen, men da det Referat, som er meddelt os, er meget ufuldstændigt, se vi os ikke i Stand til at omtale den interessante Forhandling nærmere.

Efter at Dirigenten havde hævet Generalforsamlingen, udbragte *Form.* et af kraftige Hurraer besvaret Leve for Foreningen.

Lidt mere om Lærlingesagen.

Efter at have læst Hr. Rd. Bm.s Artikel i „Typograf-Tidende"s Nr. 2, føler jeg Lyst til at fremkomme med nogle Bemærkninger, og da det i Slutninden af hans Artikel

hedder, at den er skreven med det Formaal for Øje, at faa en indgaaende Diskussion om Sagen i Gang, kan jeg endnu mindre holde disse tilbage.

Naar Hr. Rd. Bm. i Begyndelsen af sit Indlæg siger, efter at have omtalt „Den typografiske Forening"s Henvendelse til Landstingets Udvalg, at „enhver, som føler Interesse for vort Fags aandelige Fremgang og Opblomstring, maa naturligvis sympatisere med vor Forenings Fremgangsmaade", saa maa jeg allerede her erklære mig uenig med den ærede Indsender. For det første vilde jeg, om jeg havde været Medlem af „Den typografiske Forening", stemt imod det fremsatte Forslag alene af den Grund, at jeg med Hr. Rd. Bm. og mange flere mener, at „Lovgivningsmagten hverken vil eller kan tage Hensyn til et enkelt Fags Arbejdsforhold", og derfor ikke kan indse Nytten af Henvendelsen, som jeg nærer en ganske lille Frygt for, at de ærede Medlemmer af Landstings-Udvalget blot ville trække paa Smilebaandet af og derefter lade vandre i Papirskurven. For det andet vilde jeg anse det for meget uheldigt, om det usandsynlige virkelig skete, at en Bestemmelse som den tilsigtede, der i saa høj Grad lagde Baand paa den personlige Frihed, *kunde* blive vedtaget i et frit Land af et frit Folks Tillidsmænd, thi hvad vilde det gavne? Min fulde Overbevisning er det, at Nytten snarere vilde blive negativ end positiv, og hvilken trykkende Fornemmelse vilde det ikke være for Bogtrykkeren saa vel som for Familiefaderen, der ønskede sin Søn i Bogtrykkerlære, at skønt de vare enige og Drengen havde Lyst til og Anlæg for Faget, saa kunde de dog ingen Bestemmelse tage selv, men maatte underkaste dem Lovgivningsmagtens Kendelse, der dog aldrig kunde have nogen virkelig Betydning, thi det, at der manglede Drengen en Smule i det fastsatte Kvantum Kundskaber, vilde lige saa lidt være Bevis for, at han ikke kunde blive en dygtig Typograf, som det modsatte ydede Garanti for, at han kunde blive det. Uden i mindste Maade at ville bestride, at Kundskaber ere heldige, ja i høj Grad ønskelige hos en Dreng, der skal i Bogtrykkerlære, maa jeg dog gøre opmærksom paa, at det er en uomstødelig Kendsgerning, at Kundskabsmassen hos den antagne Lærling aldrig kan betragtes som Maalestok for den Dygtighed, han vil kunne tilegne sig i Læretiden.

Hvad det andet Spørgsmaal angaar: Lærlingenes Forhold til Typograferne, da maa jeg ogsaa her erklære mig uenig med Hr. Rd. Bm., ikke alene for Tvangens Skyld, men ogsaa fordi jeg heller ikke her kan se nogen virkelig Nytte af den ønskede Ordning. At mange Principaler ere mindre samvittighedsfulde overfor deres Lærlinge og blot søge at have saa megen Fordel af dem som muligt, uden at tænke paa at bibringe dem Færdighed i andet, end at stable skær Sats op, og at der findes mange mindre Trykkerier i Landet, hvor en Lærling ligefrem *ikke kan* uddannes paa en forsvarlig Maade, selv med den bedste Vilje fra Principalens Side, — det er desværre sørgelige Sandheder, som mange have maattet lide under; men paa saadanne Steder kan jeg ikke indse, at der vindes andet ved den foreslaaede Ordning, om den ellers *kunde* gennemføres, end at Ofrenes Tal maaske kunde blive en Smule indskrænket, og det forekommer mig at være lovlig lidt. Hvorfor saa ikke søge helt at forbyde slige Bogtrykkerier at holde Lærlinge? Og nu de større Trykkerier, navnlig i København! Hvad hjælper det der at indføre et bestemt Forhold mellem Typografer og Lærlinge, naar de første saa godt som alle arbejde paa Beregning; thi jeg tvivler meget paa, at ret mange i saa Tilfælde vilde være uegennyttige nok til at spilde Tid med at hjælpe Drengene, og naar dette ikke var Tilfældet, hvad gavnede saa hele Ordningen? Paa den anden Side er der dog virkelig ogsaa mange Trykkerier, hvor Lærlingene faa en omhyggelig og grundig Uddannelse i Faget, og paa saadanne Steder synes jeg det vilde være glædeligt, om der antoges mange Lærlinge, jo flere, jo bedre; thi *dygtige* Typografer bliver der for det første ikke let for mange af.

Det tredje Punkt i Artiklen, at Staten skulde tage sig af de unge Mennesker, der manglede Arbejde, kan jeg lige saa lidt sympatisere med, som de to foregaaende. For mig staar det nemlig ikke alene som et i høj Grad urimeligt Forlangende, at Staten skulde optræde som Formynder og Forsørger, men tillige som nedværdigende og højst fordærveligt i moralsk Henseende; thi er først Selvstændighedsfølelsen og Bevidstheden om eget Ansvar borte, saa vilde det snart blive en net Redelighed.

Det var de 3 Hovedpunkter i Hr. Rd. Bm.s Artikel, som jeg ikke kunde være enig med ham i; nu et Par Ord om, hvad jeg synes der kunde og burde gøres i Sagens Interesse. Hvilken mægtig Hjælp til Lærlingenes aandelige Uddannelse vilde det ikke være, naar der oprettedes Aftenskoler, hvor der meddeltes en efter Forholdene afpasset Undervisning, og hvor let vilde det ikke være at faa saadan en Skole i Gang i København, naar „Interessen for Fagets aandelige Fremgang", som der raabes saa meget paa, virkelig er noget andet og mere end slet og ret Interesse for sin egen materielle Fremgang; thi blandt Typograferne vilde der let kunne findes Mænd med den fornødne Dannelse og tilstrækkelige Kundskaber til at meddele Undervisning og lejlighedsvis holde Foredrag for Lærlingene over faglige og andre belærende Æmner, naar de ellers vilde ofre en Smule Tid paa Sagen, og en saadan Skole vilde vist nok hurtigt finde Støtte hos Principalerne, naar det først viste sig, at der var Alvor med i Spillet. Noget saadant havde det naturligvis nærmest været Forbundets Sag at sætte i Værk, men da dette svigtede sin rette Opgave, vilde det baade være smukt og paaskønnelsesværdigt, om „Den typografiske Forening" tog den op og førte den ud i Livet. I Provinserne vilde der saa nok ogsaa blive gjort, hvad der efter fattig Lejlighed kunde gøres, og man behøvede da næppe at opfordre til overdrevne store Kundskaber og Ævner hos Barnet, der skulde i Lære, men kunde stille Fordringerne paa et Sted, hvor de ganske anderledes høre hjemme, nemlig hos den voksne Lærling, der har overstaaet sin Læretid. Jeg kommer her i Tanker om, at jeg i mine Drengeaar har hørt fortælle om en endnu levende Bogtrykker, der i sine unge Dage skal have været anerkendt

som en dygtig Typograf, at han ønskede en Fagprøve (Eksamen eller Svendestykke) indført, og at denne efter hans Mening skulde bestaa deri, at vedkommende unge Menneske i en vis opgivet Tid skulde sætte et Ark, hvortil Manuskriptet ikke alene var mangelfuldt i ortografisk og stilistisk Henseende, men ogsaa indeholdt saadanne Fejl, der for at kunne rettes under Sætningen fordrede gode geografiske og historiske Kundskaber hos Sætteren, og tillige nødvendiggjorde, at han i det mindste havde Kendskab til Literatur- og Kunsthistorie samt Sprog. En saadan Prøve var i mine Øjne langt mere praktisk og nok saa retfærdig, som den omtalte ved Lærlingenes Antagelse, naar man endelig skulde have Prøver, og den havde den store Fordel fremfor den anden, at den i Læretiden vilde være en gavnlig Spore baade for Lærlingen og Principalen, til Flid for den første og til Omhu og Pligtopfyldelse for den sidste. Men hvad om „Lovgivningsmagten vedtog" en saadan Bestemmelse? Jeg tvivler paa, at man vilde synes rigtig om den.

Kolding, den 25. Januar 1881.

J. P. Løye,
Bestyrer af „Højskolebladet"s Bogtrykkeri.

„Spiser".

En Indsender i „Correspondent" giver nogle Anvisninger til at undgaa disse saa vel for Trykkerne som for Sætterne lige ubehagelige Plageaander. Vi skulle, idet vi meddele disse Anvisninger, særlig henlede Trykkernes Opmærksomhed paa dem, fordi det synes os at være i alle Parters Interesse at faa den størst mulige Klarhed over „Spisernes" Aarsag. Artiklen lyder:

Hvor kommer „Spiserne" fra? Over dette Spørgsmaal har man alt ofte talt og skrevet. Svaret lyder i Reglen: Af daarlig udsluttet Sats, uforsigtig Slutning af Formen eller af selve Maskinen, resp. dens Stilling. At de anførte Aarsager i de fleste Tilfælde bære Skylden, kan ikke betvivles, men en mangeaarig Erfaring har ogsaa ladet mig finde en anden Aarsag, som, saa vidt jeg véd, endnu ikke har været omtalt. Det er nemlig en Kendsgerning, at ved fugtet Papir „Spiserne" sjældnere komme til Syne end ved satineret eller tørt Papir, selv om Satsen er nok saa daarlig sluttet ud. Enhver Maskinmester véd, at satineret eller tørt Papir behøver stærkere Præg, altsaa forlanger et stærkere Tryk (hovedsagelig ved ældre Skrifter) end fugtet Papir; men ved det stærkere Tryk opstaar der stadig Differencer imellem Sats, Papir og Fundament, hvilke give sig tilkende i „Spiserne". Tilretningen skal derfor være ligelig og man skal trykke med et svagere Præg (et meget tyndt Ark Papir kan allerede frembringe „Spiser"), saa vil man have mindre Grund til Klage. Man begynde hellere med et svagere Tryk, thi ved de fleste Maskiner viser der sig, naar Formen har løbet i længere Tid, et stærkere Præg end ved Begyndelsen, i Særdeleshed, naar Cylinderens „Optog" bestaar af lutter Papir, som sukcessive bliver haardt og dette mest ved Cylindre, der hvile paa Fjedre. Ved Forme, som ligge paatværs paa Fundamentet og hvis Begyndelses- resp. Slutningslinjer først blive trufne af Cylinderen, og naar Formen indeholder forskellige Skriftsorter, stige Skydelinjerne lettest, hvorfor „Spiserne" ved Forme med mange Træsnit, der forlange et stærkt Tryk, kun vanskelig kunne faas til at forsvinde. Her vil Erfaringen være den bedste Læremester. Til Slutning vil jeg anbefale samtlige Maskinmestre, aldrig at trykke paa haardt, stivt Papir, uden at fugte det, fordi de kvalfulde „Spiser" her først og fremmest vise sig. Afset fra den derved foraarsagede Tidsspilde, vil ogsaa Materialet blive ødelagt, dels ved „Spisernes" skødesløse Nedtrykning, dels ved for tidlig Afslidning af de kostbare Skrifter.

Forskelligt.

— Produktionsbogtrykkerierne have som bekendt kun meget daarlig kunnet bestaa i det sidste Decennium; det ene efter det andet har maattet likvidere paa Grund af Mangel saa vel paa Driftskapital som paa Arbejde. Det er derfor med en vis Glæde, at vi efter „Liberté" kunne meddele, at et saadant Bogtrykkeri, „Imprimerie nouvelle de la rue des Jeûneurs" i Paris, endog maa siges at have gjort glimrende Forretninger siden dets Stiftelse den 10. Maj 1870. Selskabet blev oprettet med en Aktiekapital af 30,666 Frks., som i Løbet af 5 Aar blev samlet dels ved ugenlige Bidrag fra 50 til 75 Centimes og dels ved Udstedelsen af Aktier, lydende paa 100 Frks. I de 10 Aar, Selskabet har bestaaet, er Aktiekapitalen vokset til 200,000 Frks., hvilket Beløb om kort Tid vil kunne betragtes tilbagebetalt i Overskud.

Typografiske Kundgørelser.

En Hat

er bleven forbyttet ved Generalforsamlingen den 12. ds. Man bedes henvende sig til *N. Hansen*, Jørgensen & Ko.s Trykkeri.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg,* Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 6. | København, den 12. Marts 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Maanedsmøde

afholdes **i Aften,** Kl. 9½ **præcise,** i Foreningens Lokale.

Diskussionsæmne:

Forespørgsel fra *E. Heinemann:*

„Agter Bestyrelsen for „Den typografiske Forening" i den nærmeste Fremtid at gøre indledende Skridt, for i Forening med Principalerne ad Overenskomstens Vej, i fælles Interesse, at hidføre en for begge Parter heldigere Tilværelse?"

Nye Medlemmer:

P. Christensen (S. L. Møller).

Johannes Wettersten [udlært den 1. Marts hos Elvius] (Elvius).

Niels Magnus Akerfelt (Thieles Bogtrykkeri).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Vi henlede vore Læseres Opmærksomhed paa den Forestilling, som den dramatiske Forening „Fremad" Søndagen d. 20. ds. giver i Seekamps Lokale. Program følger med dette Nr.

De forenede Hjælpekasser for Typografer

afholdt den ordinære halvaarlige Generalforsamling Torsdagen den 24. Februar. Til Dirigent valgtes enstemmig *C. Jacobsen.* Udfaldet af Valgene paa en Bestyrer og Revisor havde været, at Dhrr. *Sædder* og *Ewald* vare genvalgte med henholdvis 66 og 72 Stemmer. Kassereren gjorde nogle Bemærkninger til Aarsregnskabet, hvoraf det fremgik, at Kassen havde havt en Indtægt af 11,587 Kr. 87 Øre og en Udgift af 9,815 Kr. 69 Øre, altsaa et Overskud af 1,772 Kr. 18 Øre. Af Udgifterne vare 2,314 Kr. 14 Øre til Sygehjælp, 3,361 Kr. i Pensioner, 640 Kr. i Legater, 500 Kr. i Begravelseshjælp og andre Udgifter 3,000 Kr. 25 Øre, hvoraf 2,500 Kr. for indkøbte kgl. Obligationer. Regnskabet godkendtes enstemmig. Et af *V. J. Christensen* stillet Forslag om at antage et fast Bud ved Foreningen tog Forslagsstilleren tilbage uden Diskussion. Foreningen ejede ved Udgangen af Regnskabsaaret: Grundfond i Obligationer 36,000 Kr., Rolffs Legat 8,000 Kr., Cortnums Legat 6,000 Kr., Berlings Legat 6,000 Kr., Reservefond 21,500 Kr. og i Kontanter 1,533 Kr. 19 Øre. Reservefonden var i det forløbne Aar blevet forøget med 2,500 Kr. — Foreningen havde i Løbet af Aaret modtaget som honorable Bidrag 24 Kr. af Hr. Bogtrykker *Thiele* og 24 Kr. af Hr. Bogtrykker *C. Lund.*

Typografernes Sangforening.

I Aften, Lørdag den 12. Marts, Kl. 9, Sangøvelse.

Lørdagen den 19. Marts 1881, Kl. 9½, afholdes i Foreningens Lokale, Skindergade 9, **den halvaarlige Generalforsamling,** paa hvilken vil blive foretagen:

1) *Kassereren* aflægger Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar samt indstiller Regnskabet til Godkendelse.
2) Forslag af *Bestyrelsen* om, at Grundfonden forringes med 200 Kr., for deraf at dække Gælden til Kassereren.
3) Henstilling fra *Bestyrelsen* til Generalforsamlingen, om denne anser det for rigtigt, at der anskaffes en ny Medlemstavle.
3) Valg paa en Bestyrer og en Kasserer i Stedet for Dhrr. *Alb. Christensen* og *Th. Nielsen,* der afgaa efter Tur.

10. Marts 1881.

Bestyrelsen.

Forespørgslen.

(Af *E. Heinemann.*)

Naar jeg har tilladt mig at fremsætte ovenstaaende Forespørgsel, er det i den Formening, at jeg derved imødekommer mange af mine ærede Kollegers Ønske. Selve Forespørgslen motivererer sig efter min Anskuelse af sig selv; dog skal jeg kortelig her fremsætte min Mening om samme.

At den *nu* maa være betimelig, tør jeg vel antage, at der ikke kan være synderlig delte Meninger om, idet det i Almindelighed vel tør antages, at den Aand, der har hersket i Foreningen siden dens Rekonstruering efter 1876 maa have

fjærnet enhver Mistanke hos Dhrr. Principaler om, at vi vilde tilstræbe en ensidig Forbedring i Arbejdernes Interesse uden at tage de tilbørlige Hensyn til Principalernes. Men Forholdene have, navnlig i de sidste 3—4 Aar, forværret sig Aar for Aar, og ville temmelig sikkert med Tiden yderligere forværre sig til Skade ikke alene for Arbejderne, men ogsaa for Principalerne, for hele Standen, — for Samfundet.

Denne Mening begrunder jeg paa min Opfattelse af Næringsloven, om hvilket Spørgsmaal der jo i forskellige Fag har været debatteret offentlig. Men Næringsloven har særlig for vort Fag en væsentlig Betydning, idet der foruden, at der er givet ubunden Næringsfrihed, eksisterer en særlig „*Presselov*"; desuden paahviler der vort Fags Udøvere særlige Forpligtelser med Hensyn til de to store Biblioteker og Politikammeret; alene disse Omstændigheder, saaledes forekommer det mig, maatte give grundet Anledning til at tage særlige Hensyn til den for hele Samfundet saa vigtige Industrigren som Bogtrykkerkunsten.

Men ved Næringsloven er man gaaet fra den ene Yderlighed til den anden, fra det tidligere Monopol har man sat vort Fag i Klasse med enhver som helst anden Forretning uden Hensyn til de særlige Forpligtelser, der paahvilede og vedbleve at paahvile Fagets Udøvere. Det er mærkeligt, at der den Gang ikke fra Principalernes Side blev rejst en alvorlig Modstand. Der er ved Næringsloven aabnet en vid Port for den allerfarligste *Smudskonkurrence*, idet vort mere end almindelig indviklede Fag er prisgivet til enhver, som tror at kunne spekulere deri, men det er ogsaa allerede gaaet galt for flere, og endnu flere ville følge efter, naar der ikke i Tide tages Forholdsregler derimod. Dertil kommer, at der i Stedet for, at Associationsaanden skulde have fundet Tilslutning og Understøttelse, ved Lovgivningen er givet enhver Tilladelse til at ernære sig ved egne Hænders Gerning, og at denne Frihed i vort Fag bliver benyttet i vidt Omfang kan vist bedst bevises derved, at der næppe bestemt kan opgives, hvor mange der driver selvstændig Bogtrykkernæring med og uden Borgerskab, og i sidste Tilfælde med eller uden Medhjælp. — Det er efter min Mening af allerstørste Vigtighed, at først og fremmest denne farlige Kræftskade bortskæres, førend der kan tænkes paa en for begge Parter heldigere ensartet Tarifordning. Til dette Formaals Fremme tror jeg, at en Samarbejden mellem Principaler og Arbejdere vilde kunne bidrage meget. Der kan dog maaske ogsaa ad indirekte Vej opnaas Forbedring i Typografernes Kaar ved Tilslutning af Principalerne, naar disse f. Eks. vilde vise Interesse for de forskellige Understøttelsesinstitutioner, som Typograferne have oprettet, saasom Sygekassen, Pensionskassen, Rejsekassen (som „Den typografiske Forening" har overtaget, efterat „De forenede Hjælpekasser" foruden at nedsætte Pensionen fra 2 Kr. til 1 Kr., har maattet aldeles opgive denne) og Stiftelsen, eller — ligesom afdøde Bogtrykker Luno tidligere — gøre deres moralske Indflydelse gældende hos deres Arbejdere, saa at disse bidrage til de nævnte Institutioner.

Arbejdsløshedskassen.

Inkassatorerne vare i Lørdags indbudne til et Møde i Foreningens Lokale angaaende denne Sag. *Formanden* udtalte, at Hensigten med Mødets Sammenkaldelse nærmest var at forklare Meningen med det gældende Regulativ for Inkassatorerne, idet han samtidig særlig fremhævede, hvilken betydelig Del Inkassatorerne vilde kunne have i, at der skete Medlemmerne og Foreningens Kasse lige Ret, naar de vilde varetage dette ganske vist ikke altid behagelige Hverv paa rette Maade. Han forklarede først Punkt 2 i Regulativet, der forlanger, at et Medlem, for at være kvalificeret til Understøttelse, skal have betalt sit Medlemsbidrag tit Foreningen *uafbrudt* i 26 Uger. I Følge denne Bestemmelse tages der ikke Hensyn til, om vedkommende har været syg, arbejdsløs eller Militær. Ganske vist er et Medlem i Følge Foreningens Love i disse Tilfælde fritaget for at betale Kontingent, og det vilde de selvfølgelig ogsaa for Fremtiden vedblive at være, men hvis et Medlem kunde ønske at sikre sig Arbejdsløsheds-Understøttelse, maatte han i de 26 Uger betale sit Kontingent, uanset om han havde noget at bestille eller af anden Grund maatte lade være at arbejde. Det var lidt strænge Bestemmelser, men det var Styrelsens Anskuelse, at vi hellere maatte begynde lidt forsigtigt og være lidt strænge i de Bestemmelser, der opsattes for denne Kasse, og saa maaske senere mildne dem og indføre Lettelser for Medlemmerne for saa vidt det viste sig, at det kunde lade sig gøre, end begynde for flot, og saa maaske inden ret lang Tids Forløb være nødsaget til at indskrænke Kassens Virksomhed, hvad der sikkert vilde være meget uheldigt. — Dernæst forklarede han under hvilke Betingelser Understøttelsen vilde erholdes. En arbejdsløs Uge regnedes fra Mandag Morgen til Lørdag Aften; at regne den f. Eks. fra Onsdag til Onsdag eller fra Torsdag til Torsdag kunde der ikke være Tale om, og hvis et Medlem f. Eks. havde havt Arbejde i den forløbne Uge, men ikke funden Anledning til at skrive Regning, for mulig paa denne Maade at opnaa Understøttelse, da vilde der selvfølgelig under disse Omstændigheder ikke kunne bevilges en saadan. Det vilde da ogsaa her særlig komme an paa Inkassatorernes Konduite, hvor vidt Misbrug vilde kunne finde Sted, og han bad dem endnu en Gang at vise den Opofrelse, at gøre hvad de formaaede for at gøre Ret og Skel saa vel i Medlemmernes som i Foreningens Interesse. — Sluttelig forklarede han, hvorledes det Bevis, som arbejdsløse Medlemmer skulle have udfyldt, er indrettet, og som af dem, der ønske Understøttelse, kan afhentes hos Kassereren, samt hvorledes Inkassatorerne skulle attestere vedkommendes Værdighed til at faa Understøttelse.

Lidt mere om Lærlingesagen.

(Af *Rd. Bm.*)

Det var en Selvfølge, at mine i „Typograf-Tidende"s Nr. 2 fremsatte Anskuelser angaaende Lærlingeforholdet vilde finde Modsigelse, og jeg havde derfor forberedt

mig paa at blive imødegaaet, som da ogsaa er sket fra Hr. *J. P. Løye*'s Side.

Det første af Hr. *Løye* angrebne Punkt i min Artikel angaaende „Den typografiske Forening"s Skrivelse til Landstingets Udvalg, skal jeg for denne Gang ikke komme nærmere ind paa, da jeg tilmed ikke er Ophavsmand til dette Skridt og da jeg desuden selv sagde, at jeg, skønt jeg nærede Sympati for dette, dog ikke ventede mig noget Udbytte deraf. En anden Sag bliver det derimod med de af mig personlig fremsatte Punkter og da navnlig det af mig forlangte Forholdstal af Lærlinge lige overfor de beskæftigede Typografer. Dette er et Stridsæble, hvorom Hr. L. og jeg næppe kunne blive enige, thi her ere vore Anskuelser hinanden diametralt modsatte, skønt Hr. L. dog maa indrømme, „at mange Principaler ere mindre samvittighedsfulde overfor deres Lærlinge og blot søge at have saa megen Fordel af dem som mulig, uden at tænke paa at bibringe dem Færdighed i andet, end at stable skær Sats op". Ja, Hr. L., dette skal De have Ret i og jeg skal skynde mig med at illustrere denne Deres Udtalelse med et passende Eksempel, idet jeg dog vil tilføje, at det ikke er enestaaende. Paa Oettingers Bogtrykkeri her i Byen, som bestyres af *Frøken* Oettinger, arbejder der en 3 à 4 Typografer, hvilke, saa vidt mig bekendt, alle ere Beregningssættere, og ved Siden af dem „arbejde" der 4 — fire — Lærlinge, hvoraf den ældste bliver „udlært" til Paaske. Da Frøken Oettinger ikke selv har nogen videre Forstand paa Sætningen og da Beregningssætterne ikke have hverken Tid eller Lyst til at beskæftige sig med disse Elevers faglige Uddannelse, saa kan De gøre Dem et Begreb om, hvor dygtige de Kræfter ville blive, der en Gang med Tiden vil blive tilført Faget fra denne Kant. Og som Forholdene ere her, ere de som sagt mange Steder. Hr. L. søger at distancere mit Forslag med følgende Udtalelse: „Hvad hjælper det dér (nemlig paa de store Bogtrykkerier i København) at indføre et bestemt Forhold mellem Typografer og Lærlinge, naar de første saa godt som alle arbejde paa Beregning; thi jeg tvivler meget paa, at ret mange i saa Tilfælde vilde være uegennyttige nok til at spilde Tid med at hjælpe Drengene, og naar dette ikke var Tilfældet, hvad gavnede saa hele Ordningen?" Det synes næsten, som om Hr. L. ikke er rigtig enig med sig selv i det Spørgsmaal, *hvem* Uddannelsen af Lærlingene tilkommer; det maa dog efter Ret og Fornuft blive Principalens eller hans tekniske Bestyrers Pligt. Det, at give Lærlingen en *Beregningssætter* som Læremester, har baade sine Lys- og Skyggesider; hvilke disse ere, behøver ikke nærmere at forklares, da jeg antager, at enhver er bekendt med dem. „Paa den anden Side — siger Hr. L. — er der dog virkelig ogsaa mange Trykkerier, hvor Lærlingene faa en omhyggelig og grundig Uddannelse i Faget, og paa saadanne Steder synes jeg, det vilde være glædeligt, om der antoges mange Lærlinge, jo flere, jo bedre; thi *dygtige* Typografer bliver der for det første ikke let for mange af." Men det er kun det kedelige ved Sagen, Hr. L., at saa godt som alle Trykkerier tro om dem selv, at de gøre deres Pligt i Uddannelsen af Lærlingene, og skulde denne Deres Mening om „jo flere Lærlinge, jo bedre" blive den herskende Anskuelse, da kunne vi Typografer vist faa grundet Anledning til at rette en Tak til Dem for det udmærkede Raad, De har givet Principalerne, der maaske nok ville stemme overens med Dem heri og følge Deres Raad.

At Hr. L. efter det foregaaende ikke vilde synes om min Fordring, at Staten skulde tage sig af de unge Mennesker, der mangle Arbejde, er en Selvfølge. Men saafremt jeg skulde trænge dybere ind i denne Materie, er jeg bange for, at Diskussionen vilde blive for vidtløftig; kun vil jeg bemærke, at jeg hører til hin politiske Retning, der siger, at Staten ikke alene — eller udelukkende — burde være Vogter for Kapitalen, men at den ogsaa bør beskytte de Svage og Betrængte.

Slutningspassussen i Hr. L.s Artikel indeholder en Del Vildfarelser, som jeg her efter bedste Evne skal søge at faa rettet. Idet han nemlig foreslaar Oprettelsen af Aftenskoler for Lærlingene, siger han tillige, at „hvor let vilde det ikke være at faa saadan en Skole i Gang i København". Først og fremmest skal jeg tillade mig at spørge, *hvem* der skal oprette disse Skoler? Hr. L. mener, at det havde „været Forbundets Sag at sætte noget saadant i Værk, men da dette svigtede sin rette Opgave, vilde det baade være smukt og paaskønnelsesværdigt, om „Den typografiske Forening" tog den op og førte den ud i Livet". Jeg maa tilstaa, at Hr. L. har et højst ejendommeligt Blik paa Forbundets „rette Opgave"; er han virkelig saa naiv at tro, at *Forbundet*, eller, som han nu forlanger, *Foreningen*, skulde ofre sine Penge paa at oprette en Skade, som andre have forvoldt vort Fag og hvilke andre efter Sagens Natur maa have den største Interesse af, at Faget faar tilført „dygtige" Kræfter? Og naar Hr. L. mener, at det vilde være *let* at faa en saadan Skole oprettet i København, saa tør jeg dristigt paastaa, at Hr. L. her taler om en Sag, som han ikke har det ringeste Kendskab til; thi ellers vilde han maaske vide, at en saadan Skole alt en Gang har eksisteret, men at den paa Grund af „Foreningen af danske Bogtrykkere"s lunkne Deltagelse atter gik i Stykker, en Lunkenhed, der gik saa vidt, at flere Principaler *nægtede* deres Lærlinge at møde til Undervisningen. Skulde det en Gang vise sig, at „Foreningen af danske Bogtrykkere" faar Øjnene op for det store Gavn, en saadan Skole kan yde vort Fag, og skulde den en Gang med Alvor prøve paa at realisere denne Plan, vil „Den typografiske Forening" vist nok med Glæde skyde sit aandelige og pekuniære Bidrag til Opnaaelsen af et godt Resultat, — men at den skulde gøre Begyndelsen til Skridtet, det kan man ikke med Billighed forlange, da den tilmed allerede i Forvejen har store Byrder at bære, som Principalerne ikke give en eneste Øre til, og skulde vi saa yderligere lette dem for en *dem* paahvilende Opgave? Nej, det er dog for meget at forlange!

Til Slutning vil jeg meddele Hr. L., at der paa en stor Del af de engelske Bogtrykkerier hersker den Skik, at lade Læredrengen i det første Aar ikke bestille andet end

at læse Manuskriptet for Korrektøren. Derved faar Drengen et rigtigt godt Blik for de forskellige Manuskripter og en Øvelse i at læse selv de mere vanskelige med en vis Lethed. Skønt dette jo egentlig ikke hører herhen, har jeg dog ikke villet forbeholde Dem denne Oplysning. Hvad synes De om denne Skik?

* * *

Til denne Diskussion skal Red. føje den Oplysning, at Initiativet til at sende en Adresse til Landstinget er taget af „Den typografiske Forening"s Styrelse, og at Tanken fandt almindelig Tilslutning paa det Møde, hvor Sagen diskuteredes. Vi skulle endvidere oplyse Hr. L. om, at hverken Medlemmerne eller Foreningens Styrelse har næret sangvinske Forhaabninger om den Modtagelse, Henvendelsen vilde faa hos Landstinget, og det Hensyn, der vilde blive taget til den, men det udtaltes paa Mødet, at et saadant Skridt under ingen Omstændigheder kunde gøre Skade, at det maaske kunde gavne, og at Foreningen i hvert Fald saa havde gjort *sin* Pligt ved at henvende Opmærksomheden paa det uheldige Forhold, der i saa mange Retninger bestaar i vort Fag, og som tildels *kunde* afhjælpes ved Lærlingeloven, for saa vidt det virkelig var Meningen med den, at den skulde gøre Nytte, thi den Snak, at det vilde være uheldigt, om en saadan Bestemmelse blev vedtaget i et frit Land af et frit Folks Tillidsmænd o. s. v. er kun Floskler, der ikke bør gælde i det praktiske Liv, naar en Forandring i det bestaaende kunde være til Gavn for alle. — Vi kunne i meget samstemme med Hr. Rd. Bm. i hans Modbemærkninger til Hr. L. og ville maaske i et senere Nr. komme tilbage til dennes Artikel, der nok kunde trænge til at blive „eftersét" lidt nøjere, end Hr. Rd. Bm. har gjort; — men vi ville dog her særlig udtale vor Tilslutning til Hr. Rd. Bm.s Bemærkning: at Hr. L. ikke har det ringeste Begreb om eller Kendskab til Forholdene her, naar han tror, at det skulde være vor Forenings Pligt at give Lærlingene Undervisning. Lige saa urigtig er hans Bemærkning om, at Forbundet svigtede sin rette Opgave. Hr. L. lader ikke til at have kendt Forbundets „rette" Opgaver, eftersom disse nærmest gik ud paa at søge bedre materielle Vilkaar og faa indført bedre Tilstande *netop* med Hensyn til Lærlingevæsenet. At det ikke fik *dem* eller andre Opgaver gennemførte, men gik i Stykker, laa vel i, at det var en fejlagtig Maade, de skulde gennemføres paa, og i, at det baade her og i Provinserne havde saa mange upaalidelige Medlemmer, der vare alt for kloge og derfor foretrak at være Tilskuere ved Forbundets Kamp end ofre lidt sammen med de øvrige. Det kan Hr. L. vel ogsaa erindre, naar han tænker sig lidt om.

Af en Bogtrykkerlærlings Dagbog.

Den 4. Januar 1881.

Klokken ni i Formiddags gik jeg op paa Kontoret. „Naa, det er Dig," sagde Principalen, „følg med!" — Saa løb han op ad en hel Del Trapper, jeg efter ham, og jeg blev endelig afleveret til en Svend med en lang blaa Bluse. „Det er den lille Fyr, jeg har talt om til Dem; vil De tage Dem af ham." Og saa gik han igen. Da Principalen var gaaet, tog Svenden mig venligt i Haanden og sagde: „Saa skal vi To altsaa være Gesponer!" Jeg smilte bare lidt, for jeg vidste ikke, om Gespon var noget ondt eller godt. — Jeg blev stillet op ved en stor Pult med en Kasse, hvori der var en hel Mængde Rum med Bogstaver. Jeg skulde studere Kassen, og da jeg var for kort, blev jeg stillet op paa et Brædt, som laa paa to løse Klodser. En Gang imellem faldt jeg ned af Stilladsen, fordi Klodserne væltede. Imorgen faar jeg nok en ny Skammel.

Efter Middag fik jeg Lov til at sætte 25 Linier efter min Svends Madpapir. Jeg syntes, det var uhyre morsomt.

Den 5. Januar.

Imorges sagde min Læresvend til mig: „Her er nu et nyt Værk, som vi To skal sætte. Det kan vi nok blive enige om; Du og jeg er jo paa en Maade én Arbejder. Man har et gammelt Mundheld: Mange Kokke fordærve Maden! med lige saa stor Sandhed kan man sige: Mange Gesponer fordærve Værket. Her har vi nylig trykt en Bog; der var fem Gesponer; det var Hastværk, saa blev det Lastværk; det ene ligner ikke det andet: Streger, Mellemrum, Brydninger som Pro-gnose og Prog-nose, Red-aktør og Re-daktør, Inter-esse og Inte-resse, alt viser, at der har været flere om Arbejdet.

Min Gespon er ikke mere end et Par og tredive Aar; de andre siger, han er en udmærket Sætter og et dygtigt Menneske; han taler altid saa venligt til mig; jeg tror, jeg vil komme til at holde rigtig meget af ham.

Den 6. Januar.

Idag har jeg sat to Sider af det nye Værk; det er en historisk Roman. Det er meget morsomt, saadan at staa og sætte. Og hvor man maa blive klog, hvor man maa faa Kendskab til mange Ting, hvor man maa faa læst en Masse, naar man har været Sætter et halvt Hundrede Aar. Disse Tanker udtalte jeg for min Lærekammerat. Han lo og sagde: „Der er ogsaa mange Sættere, som er meget kloge, og en hel Del af dem kan endogsaa digte; Trykkerne derimod er ganske almindelige Mennesker."

Jeg vilde ønske, jeg maatte sætte Romanen alene. Alle de Bøger, jeg selv sætter, vilde jeg samle paa. Og naar jeg kom omkring til Folk og saa en af de Bøger, jeg selv havde sat, hvor vilde det dog være morsomt at kunne sige: „Den Bog har jeg lavet!" Man vilde blive betragtet som en Konstner.

Det er uhyre morsomt at være Sætter!

(Fortsættes.)

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 7. | København, den 26. Marts 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Sættere, der ere ledige og ønske Plads, anmodes om at opgive deres Adresse til undertegnede, da det mange Gange ikke er muligt at skaffe Sættere, fordi de arbejdssøgendes Bopæl ikke kendes. *Decher.*

Til Medlemmerne!

Undertegnede Udvalg, der er nedsat for at fremme Biblioteksagen i „Den typografiske Forening", retter herved en Opfordring til alle Biblioteksagens Venner om at støtte det i dets Bestræbelser for at opnaa det bedst mulige Resultat. Enhver Gave, lille eller stor, vil med Taknemlighed blive modtaget af enhver af Udvalgets Medlemmer.

Chr. Ewald, Jørgensen & Knudtzons Tr. — *V. Hindsberg,* Græbes Tr. — *S. Kjeldskov,* Græbes Tr.

V. Petersen, Nielsen & Lydiches Tr. — *M. Truelsen,* Jørgensen & Ko.s Tr.

Indkomne Gaver til Biblioteket.

Calmer 5 Bd.; F. M. K. 2 Bd.; C. E. 4 Bd.; V.—n. 4 Bd.; —n. 2 Bd.; —v. 2 Bd.; V. P. 4 Bd.; T. 1 Bd.; —g. 3 Bd.; A—r 2 Kr.; H. O. 1 Bd.

Jyllands typografiske Forening.

Dhrr. Lokalkasserere erindres herved om Indsendelsen af Kvartals-Regnskabet. En Blanket til Udfyldning vil blive omsendt inden denne Maaneds Udgang. De Lokalforeninger, som have modtaget Understøttelse fra Hovedkassen, bedes samtidig indsende Kvittering herfor.

☞ At Regnskabet saa sent fremkommer, har sin Grund i Isforholdene.

Aarhus, 7. Marts 1881.

Hovedkassereren.

Typografernes Sangforening.

Dhrr. syngende Medlemmer anmodes om at give talrigt og præcist Møde i Aften. *Bestyrelsen.*

Typografernes Sangforening

afholdt Lørdag d. 19. ds. sin halvaarlige Generalforsamling. Dagsordenen var følgende:

1) Kassereren aflægger Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar samt indstiller Regnskabet til Godkendelse.

2) Forslag af Bestyrelsen om, at Grundfonden forringes med 200 Kr., for deraf at dække Gælden til Kassereren.

3) Henstilling fra Bestyrelsen til Generalforsamlingen, om denne anser det for rigtigt, at der anskaffes en ny Medlemstavle.

4) Valg paa en Bestyrer og en Kasserer i Stedet for d'Hrr. Alb. Christensen og Th. Nielsen, der afgaa efter Tur.

Til Dirigent valgtes *Lind* og til Sekretær *V. Hindsberg.*

Punkt 1. Kassereren, *Th. Nielsen*, aflagde Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar samt gennemgik Regnskabet. Antallet af Medlemmer var forringet med 5 siden i Fjor. Efteraarskoncerten, som forrige Gang havde givet et lille Overskud, havde i Aar bragt Underbalance. Roskildeturen havde kostet Foreningen ca. 60 Kr., heri var dog Løn til Læreren for de Maaneder, i hvilke Foreningen ellers plejede at holde Ferie, medregnede. Taleren fremhævede sluttelig, at Foreningen med dens nuværende Medlemsantal nok kunde dække sine ordinære Udgifter, men ikke yde Tilskud til de forskellige Forlystelser, og af denne Aarsag maatte anse det for raadeligst, at der indførtes forskellige Besparelser. — *Decher* fandt nogle af Udgiftsposterne temmelig store; navnlig kunde han ikke forstaa, hvorfor der var ydet et Tilskud af 34 Kr. 85 Øre til Sommerudflugten, hvortil jo hver Deltager havde svaret sit Bidrag. Det var Talerens Mening, at en eller anden organisk Fejl plagede Foreningen; hvori den laa, var han ikke paa det rene med. Taleren forlangte et mere specificeret Regnskab saavel over Aarsfesten som over Udgifterne i det hele taget, og det var en Fejl, at Bestyrelsen selv reviderede sine Regnskaber. — *Th. Nielsen* oplyste, at det stedse havde været Sædvane, at Foreningen havde ydet Tilskud til Sommerudflugten; dette gik dels til Betaling for de, der inviteredes til at deltage i Udflugten, saasom Æresmedlemmerne, Assisterende og Læreren, dels til at dække det, der manglede i Deltagernes Tilskud, der ansattes saa

lavt som muligt. Taleren kunde ellers forsikre, at der var ikke én Sangforening i hele Byen, hvis Medlemmer svarede et saa ringe Kontingent som vor, og som gav sine Medlemmer gratis Adgang til nogen Fest. — *Decher* ansaa ikke de erholdte Oplysninger for at være tilstrækkelige og kunde ikke fatte, at Bestyrelsen ikke tidligere havde kunnet se, at Foreningen var paa Retur; den almindelige Mening var — efter Talerens Udsagn — den, at Foreningen „flottede sig" vel meget, og kom den ikke snart ind i et andet Spor, vilde den være dødsdømt. Der burde vælges 2 Revisorer til at gennemgaa Regnskabet. Det, der nu forelaa, kunde Taleren ikke godkende, før det var saaledes affattet, at man kunde faa et Begreb om Indtægt og Udgift. — *Th. Nielsen* udtalte, at det var meget vanskeligt at være Styrelse for en Forening, hvis Medlemmer nu, da de ere faa, stille lige saa store Fordringer, som da de vare mange. Som et lille Bevis paa, til hvilken Grad af Latterlighed disse Krav stilles, vilde Taleren blot fremhæve, at 3 passive Medlemmer paa et herværende Trykkeri havde udmeldt sig af Foreningen *alene af den Grund, at de ikke ligesom de Medlemmer, der sang ved Efteraarskoncerten, fik gratis Adgang til denne!* (Munterhed.) Bestyrelsen mente ikke at have „flottet sig"; tværtimod havde der vist sig Nedgang i adskillige Udgiftsposter; Aarsfesten havde saaledes i Aar kun kostet 118 Kr., medens den endnu for et Par Aar siden kostede 200 Kr. Revision af Regnskabet af andre end Bestyrelsen havde ikke før fundet Sted i Foreningen; naar Medlemmerne Aar efter Aar havde vist Bestyrelsen den Tillid ikke alene at genvælge den, men endogsaa *bede* den modtage Genvalget, haabede samme Bestyrelse ogsaa nok denne Gang at faa Regnskabet godkendt. — *Decher* bemærkede, at hans Ytringer angaaende Regnskabets Revision endelig ikke maatte forstaas som indeholdende nogen personlig Bebrejdelse eller som fremkomne af Mistænksomhed; men han maatte fastslaa, at ethvert Medlem havde Ret til at vide Besked med Foreningens Indtægter og Udgifter; det kunde man ikke faa af det foreliggende Regnskab og derfor burde Revisorer ikke savnes, hvilke i fornødent Fald kunde tilføje deres Bemærkninger. Flere Poster kunde formentlig indskrænkes, f. Ex. den angaaende Bogtrykarbejde. Løbesedler kunde spares, da „Typograf-Tidende" altid vil være villig til at modtage Bekendtgørelser. Den halve Snes eller maaske lidt flere, som ikke vare Medlemmer af „Den typ. Forening", kunde der sagtens sendes Meddelelser til. Han bebudede sluttelig til næste Generalforsamling et Forslag om, at der af Medlemmerne vælges 2 Revisorer til kritisk at gennemgaa Regnskabet, og spurgte Th. Nielsen, om han ikke fandt dette heldigt. — *Th. Nielsen* fandt det i sin Orden, at der valgtes Revisorer. — *Osk. Larsen* bemærkede, at der for 6—8 Aar siden var bleven aflagt specificeret Regnskab over Aarsfesten. — *Th. Nielsen:* Det havde ikke fundet Sted i *hans* (Talerens) Kasserertid. Enten Tiltro eller ikke. — Efter en kort Ordveksel mellem *Dirigenten, Decher* og *Th. Nielsen*, foretoges Afstemning, hvorved Regnskabet enstemmig godkendtes.

Punkt 2 vedtoges enstemmig uden Diskussion.

Punkt 3. *Alb. Christensen* meddelte, at Bestyrelsen havde fundet det rigtigt at fremkomme med denne Forespørgsel, da jo, som bekendt, Gaverne til Tombolaen vare skænkede væsenligst i det Øjemed at faa anskaffet en Medlemstavle. Selv kunde han dog ikke stemme for en saadan Anvendelse af de indkomne Midler. — *Osk. Larsen* og *Decher* sluttede sig fuldstændigt hertil; navnlig kunde den sidste slet ikke indsé, hvad det kunde gavne Foreningen at have en smuk Medlemstavle hængende. — Bestyrelsesmedlem *L. H. Hansen* mente, at en Medlemstavle burde anskaffes, da Grundfonden ikke derved blev angreben og da de til Tombolaen indkomne Gaver vare skænkede til en Tavle og ikke til Kassen. — *V. Jacobsen* fandt det heldigt, at der var en Tavle eller i hvert Fald en Fortegnelse over Medlemmerne, medens *Vald. Carlsen* var imod Anskaffelse af en Tavle. Efter en længere Diskussion mellem *Decher*, *Thorvald Nielsen*, *Alb. Christensen* og *L. H. Hansen*, skredes der til Afstemning, hvorved Generalforsamlingen med 15 St. mod 2 besvarede Henstillingen med, at den ikke ansaa det for heldigt at en ny Medlemstavle anskaffes.

Punkt 4. *Decher* indledede Diskussionen om denne Sag med at anmode de Tilstedeværende om at genvælge de efter Tur afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Th. Nielsen* og *Alb. Christensen.* — *Osk. Larsen* og *Alb. Auener* sluttede sig fuldstændigt hertil. — *Alb. Christensen* takkede for Tilliden, man udviste ved at genvælge ham, men erklærede *ikke* at kunne modtage Genvalg. — *Th. Nielsen* bad Forsamlingen indrømme ham det ubehagelige i stadig at skulle være nødt til at fremlægge Aarsregnskaber, der fremviste Underskud; hver Gang Taleren var bleven genvalgt, havde Medlemmerne lovet at yde ham Støtte ved at skaffe nye Medlemmer ind i Foreningen, men det var kun blevet ved Løfterne. Foreningen vilde gaa sin visse Undergang i Møde, hvis ikke hvert enkelt Medlem gjorde sit for at støtte den; Taleren var sig bevidst at have gjort, hvad *han* kunde i Sagens Interesse, men han ansaa det for heldigst, at der nu traadte nye Kræfter til. — *Decher* bemærkede paa given Anledning, at han fandt det uheldigt, om Bestyrelsen stod paa saa svage Fødder, at den kunde føle sig ilde berørt af en enkelts Kritik; det var efter hans Mening Foreningens Bestaaen om at gøre, at den nuværende Bestyrelse foreløbig blev, og han vilde derfor endnu en Gang anmode de fratrædende om at modtage Genvalg. — *Alb. Christensen* havde altid anset Kritik for at være gavnlig, og vilde erklære, at hans Beslutning om at fratræde, alt længe havde været taget af Grunde, som han ikke nærmere vilde komme ind paa. — *Th. Nielsen* værgede sig imod den Misforstaaelse, at han paa Grund af Dechers Ytringer undslog sig for at modtage Genvalg; Medlemmerne arbejdede ikke ivrigt nok sammen med Bestyrelsen; Interessen var sløvet. *Det* var Grunden til at han ikke vilde modtage Genvalg. — *Decher* vilde da foreslaa, at der blev indvarslet en ekstraordinær Generalforsamling til at afgøre Valget paa nye Bestyrere. — *Alb. Auener* fremhævede det beklagelige i Situationen, og haabede, at de fratrædende Bestyrelsesmedlemmer ikke endnu havde sagt deres sidste Ord i denne Sag; han anmodede indtrængende

Dhrr. om at forandre deres Beslutning. — *Th. Nielsen* vilde endnu en Gang tage mod Valg; men det vilde blive sidste Gang, hvis hans Bestræbelser for at bringe Foreningen paa Fode, ikke lykkedes. Han ønskede skriftlig Afstemning. — *Alb. Christensen* fastholdt sin Beslutning om at trække sig tilbage og vilde foreslaa at vælge *Osk. Larsen* til Bestyrer, hvilket Forslag straks tiltraadtes af *Th. Nielsen*. — *Osk. Larsen* takkede for Valget, som han dog ikke godt — nærmest paa Grund af Familieforhold — kunde modtage; han vilde dog ikke ubetinget vægre sig ved at modtage Posten, men vilde dog udtrykkelig bemærke, at han for nærværende Tid ikke saa sig i Stand til at ofre sig saa meget for Foreningen, som han kunde ønske.

Derefter foretoges Afstemning om Kasserer og Bestyrer. Udfaldet blev, at *Th. Nielsen* enstemmig genvalgtes. Som Bestyrer fik *Osk. Larsen* 12 St.; desuden faldt der 3 St. paa Alb. Auener, 1 paa Bynck og 1 paa Decher. Efter at der endnu var fremkommet forskellige Udtalelser, nærmest angaaende, hvad der kunde gøres for at bringe Foreningen fremad, hævedes Generalforsamlingen.

V. Hindsberg,
Sekretær.

Af en Bogtrykkerlærlings Dagbog.

(Fortsat.)

Den 10. Januar.

Da jeg imorges spiste Frokost, stod jeg og tegnede mit Navn med en Pind i Støvet i et tomt Fag i Kassen. Min Lærekammerat kom hen til mig. Han er et langt, magert Menneske, huløjet og hulkindet, hans tynde Ben synes at true med at knække over, hver Gang han gaar; men han er inderlig god, bidende vittig og fuld af Lune. „Du tror vist, det er Peber, Du staar og roder i!“ sagde han. „Dette væmmelige sorte Støv er ren Gift. Den dræber Dig maaske ikke, men den faar snart den sunde Rødme, Du nu har paa Kinderne, til at blegne. Jeg saa en Gang med et godt Forstørrelsesglas i dette sorte Støv og fandt Blyklumper, der syntes saa store, at man kunde slaa en Stud ihjel med dem“. — „Er det da derfor, Du ser saa udtæret ud?“ — Han lo bittert. „Nej, jeg er dannet af et daarligt Stof; jeg har længe vidst, at jeg ikke har lang Tid at stolpe omkring i, derfor kan det være lige meget, hvad jeg tager mig for; det havde maaske været nok saa sundt, om jeg var bleven Garver eller Røgter.“

Den 17. Januar.

Idag var her skrækkeligt i Sætteriet. Osen fra Gasmaskinen trængte herop, forenede sig med Kulrøgen fra Kakkelovnen og indhyllede os alle i en tyk, blaalig Sky. Man bliver tung og døsig. Det er dog ikke saa morsomt at være Sætter! Dersom jeg ikke havde været Søn af fattige Forældre, kunde jeg have fortsat min Skolegang og være bleven Student. — Ja, *dersom!* Men da jeg nu ikke kan blive andet end Haandværker, er det dog finere at være Skriftsætter end Favnesætter!

Den 24. Januar.

I Dag førte Typograferne en lang Diskussion om Kvinden som Sætter. De fleste mente, at hun ikke kunde drive det videre, end til at stable skær Sats op. De troede ikke, at nogen Principal drev sit Trykkeri med Kvinder af Interesse for Kvindesagen, da ingen af dem betalte de kvindelige Arbejdere en ligesaa stor Løn, som de mandlige fik, men de benyttede kun denne billige Arbejdskraft til egen Fordel. — En ganske ung Sætter mente, at Kvinden slet ikke skulde have Lov til at være Haandværker, da der var mere end nok af mandlige Arbejdere af alle Slags. Min Gespon havde hidtil staaet og hørt paa Samtalen med et Smil. „Det er i Grunden noget Vrøvl,“ sagde han nu. „Kvindens egentlige Kald er naturligvis at være Hustru og Moder; men hvis alle Kvindfolk skulde giftes, fik hver Mand tre, fire Koner, siger man, og det er heller ikke tilladt. Naar det altsaa ikke skal blive et altfor føleligt Uheld at være født i en Kvindeskikkelse, saa maa Kvinden, naar det er nødvendigt, have Lov til at ernære sig ved den Beskæftigelse, hun syntes bedst om, og som passer for hendes Evner. Kan hun være Guldsmed, Barbér, Typograf o. s. v., og som saadan udrette det samme som en mandlig Arbejder, maa hun ogsaa have Lov til det, men saa kan jeg ikke indse, af hvad Grund hun skal have ringere Løn for sit Arbejde“. — „Ja, Tak skal De have,“ sagde Petersen, „fik de kvindelige Skræddere, Skomagere, Guld- og Papirarbejdere fuld Svendeløn, blev der snart Mangel paa Kokkepiger, Barnepiger og Ammer.“ — „Klodrian! saa maatte der jo ogsaa blive en hel Del ledige mandlige Arbejdere til at erstatte dem. Ta'er de vore Pladser, ta'er vi deres Pladser; det er akkurat ligesom naar man leger Kispus!“

Den 26. Januar.

Jeg fik fat paa et anonymt Skuespil i tre Akter, „Gotfred van Ghemen“, Philipsens Forlag, 1877. Da Helten deri er den første Bogtrykker i Danmark, gav jeg mig til at læse Stykket. Det udmærker sig hverken ved stor Handling eller skøn Dialog. I første Akt kommer Kong Hans og Dronning Christine hjem fra Jagten. Lidt efter Fru Ragnhild Urup, ledsaget af Ridder Kai Urne. Den skønne Enkefrue er opbragt, fordi en Dreng i Skoven har skudt Falken, der sad paa hendes Skulder. Den lille Forbryder, Giles, Bogtrykkerens Søn, føres ind og Kongen dømmer ham for hans Mesterskud til Fængsel; men paa hans Plejesøsters Forbøn slipper han endelig med en Advarsel. Den unge Pige fortryller ved sin Skønhed saaledes Ridder Kai, at han opdager, at Genstanden for hans første Kærlighed, Fru Ragnhild, intet Hjærte har, og vender sig fra hende. Harmfuld her over slutter hun en Pagt med den sledske Munk, Pater Christoffer, om at faa Gotfred van Ghemen og hans Plejedatter Ermela ryddet af Vejen. Ved Hjælp af en af Gotfred van Ghemens Svende faar han et falsk Brev praktiseret ned i Bogtrykkerens Skrivelade. Fogden og et Par Bysvende kommer og undersøger Huset, finder det falske Brev fra Sten Sture, den gamle Bogtrykker erklæres for Landsforræder og kastes i Fængsel. Giles lover Faderen at fortsætte hans paabegyndte store Værk, den danske Rimkrønike. Ridder Kai er imidlertid blevet trolovet med Ermela. Efter nogle Ugers Forløb faar den troløse Svend Samvittighedsnag, angiver sig selv og sine Med-

skyldige, de Sammensvorne forvises, Ridder Kai faar sin Ermela, Mester Gotfred sættes atter paa fri Fod og forærer Kong Hans den første danske Bog, der er udgaaet fra hans Trykkeri, „Danmarks Rimkrønike". (Fortsættes.)

Tekniske Meddelelser.

„Journal f. Buchdruckerkunst" tager Ordet for endelig en Gang at gøre Skridt til at *afskaffe* de os fra gammel Tid overleverede *Brøktal*, og Bladet siger bl. a.: „De franske Typografer kende ikke noget til Brøktallene. Der har Decimalsystemet i de 80 Aar, det har bestaaet, saaledes trængt sig ind i Forretningslivets Praksis, at andre Brøker ere en sand Sjældenhed. Saafremt der dog en Gang skal anvendes en saadan, hjælpe Franskmændene sig paa en let Maade, idet de bruge almindelige Tal og kun sætte Skraastregen imellem Tælleren og Nævneren (f. Eks. 1/2). Dette synes ved første Blik meget praktisk, men det er dog ikke anbefalelsesværdigt; thi det vanskeliggør Tydeligheden, i Særdeleshed, naar en Brøk forekommer i Forbindelse med et Hovedtal, hvorved det let kan føre til Misforstaaelser. Men vore Brøktal kunne just heller ikke gøre Krav paa Prædikatet „tydeligt". Naar Franskmændene tage *for store* Tal, saa ere vore upaatvivleligt *for smaa*". Bladet foreslaar nu at gaa Middelvejen og anbefaler til Brøkerne noget mindre Tal end dem, der findes i den Skrift, hvoraf vedkommende Arbejde sættes, hvilke Tal naturligvis saa maa underlægges; endvidere foreslaar Bladet, at der, saafremt en Brøk staar i Forbindelse med et Hovedtal, gøres lidt Plads imellem disse for at lette Underlægningen. Dette Arbejde vil naturligvis volde Sætteren nogen mere Ulejlighed.

Literatur.

Af A. Waldows Værk „*Illustrirte Encyklopädie der graphischen Künste*" er 4. Hefte udkommen og indeholder fra *Bogenanleger* til *Castaldi*. Teksten er som sædvanlig ledsaget af mange oplysende Træsnit, og saa vidt man kan dømme af det udkomne, er det et Værk, der fortjener al mulig Udbredelse. Vi henlede atter vore Læseres Opmærksomhed paa det. Det udkommer i Hefter à 80 Øre. A. F. Høst & Søn, Gotersgade 49, er Hovedforhandler for Danmark, men Værket kan selvfølgelig bestilles i enhver Boglade.

Forskelligt.

Forhenværende Medejer af Bogtrykkerfirmaet Jørgensen & Knudtzon, Hr. *Ludv. Jørgensen*, opretter, som vi alt tidligere have meddelt, til April Flyttedag et nyt Bogtrykkeri, dog ikke paa Frederiksberg, men i *Viktoriagade* paa Vesterbro. Saa vidt vi have bragt i Erfaring, har Hr. Jørgensen lejet 2 Etager til dette Brug; det synes saaledes at være beregnet paa en større Bogtrykkeridrift i Modsætning til mange af de Trykkerier, der i de senere Aar ere blevne oprettede her i Byen.

— Paa det strandede Dampskib „Phønix" fandtes der blandt Ladningen et Oplag af et islandsk Værk, som var bleven trykt hos S. L. Møller her i Byen og var bestemt til Reykjavik paa Island. Da det maa antages, at Oplaget samt det medfølgende Manuskript er bleven ødelagt, maa der vel sagtens begyndes forfra igen paa Arbejdet.

— „Unterstützungsverein Deutscher Buchdrucker" etc. (det tidligere Forbund) tager den ene Position efter den anden fra sine Modstandere; saaledes har den for længere Tid siden taget Fodfæste i den gamle tyske Kejserstad Aachen, hvor Forbundet i mange Aar ikke har havt et eneste Medlem, men nu efter kort Tids Forløb har Foreningen faaet ca. 50 Medlemmer i denne By. En anden „Erobring" af Betydning har Foreningen gjort i Byen Køln, idet der ogsaa i denne By har dannet sig en Stedforening, som nu tæller ca. 40 Medlemmer. Begge Steder mistede Forbundet sine Medlemmer ved mislykkede Strejker, idet Typograferne af deres Principaler bleve tvungne til at melde sig ud af Forbundet. Det har i det hele Udseendet af, at Principalerne nu komme til en bedre Erkendelse af oven nævnte Forenings velsignelsesrige Bestræbelser for vort Fags sociale Udvikling.

Typografiske Kundgørelser.

En dygtig Maskintrykker

med udmærkede Anbefalinger søger Plads til 1. Maj. Billet, mrkt. „Trykker", bedes indlagt paa „Typograf-Tidende"s Kontor.

En brugt, men god Haandpresse

ønskes straks billig til Købs. Billet med Pris, mrkt. 20, modtager dette Blads Kontor.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 8. | København, den 9. April 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Maanedsmøde afholdes i Aften i Foreningens Lokale.

Styrelsen.

Foreningens Lokale bliver *fra 1. Maj* i Sortedamslund, Sortedamsdossering. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer:

L. Andersen [arbejdet sidst i Stubbekøbing], *A. Th. Jensen* [arbejdet sidst i Leipzig], *C. Jensen* [arbejdet sidst i Leipzig], *Chr. J. Helmig* [udlært hos C. Herdahl, Lyngby, Nyaar 1881] (Nielsen & Lydiche).

Carl Christensen (Julius Behrend).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udmeldte Medlemmer:

V. Jantzen, Hallengren (Nielsen & Lydiche).

Til Medlemmerne!

Undertegnede Udvalg, der er nedsat for at fremme Biblioteksagen i „Den typografiske Forening", retter herved en Opfordring til alle Biblioteksagens Venner om at støtte det i dets Bestræbelser for at opnaa det bedst mulige Resultat. Enhver Gave, lille eller stor, vil med Taknemlighed blive modtaget af enhver af Udvalgets Medlemmer.

Chr. Ewald, Jørgensen & Knudtzons Tr. — *V. Hindsberg,* Græbes Tr. — *S Kjeldskov,* Græbes Tr

V. Petersen, Nielsen & Lydiches Tr. — *M. Truelsen,* Jørgensen & Ko.s Tr.

Indkomne Gaver til Biblioteket.

W. Møller 2 Bd.; Ad. Hansen 1 Bd.; V. Tverskou 1 Bd.; E. Sørensen 2 Bd.; F. M. B. 2 Bd.; —v. 1 Bd.

Typografernes Sangforening.

Dhrr. syngende Medlemmer anmodes om at give talrigt og præcist Møde i Aften. *Bestyrelsen.*

Tekniske Meddelelser.

Som det vist nok er de fleste af vore Læsere bekendt, har „Berlingske Tidende" anskaffet en Rotationsmaskine (Viktoriapresse) til Trykning af Bladet. Om denne Maskine, som er leveret af Hr. Fabrikant Eickhoff, bringe vi følgende Meddelelse, som velvillig er tilstillet os af Hr. Eickhoff, ledsaget af to oplysende Figurer:

Maskinen er bestemt til at trykke et Format af 945 $^{m}/_{m}$ = 36 1/8 " i Længderetning og 660 $^{m}/_{m}$ = 25 1/4 " i Brederetning, hvilken sidste Dimension dog kan baade udvides og formindskes. — Saa vel Papirets Fugtning som Avisens Afskæring og Falsning (efter Ønske som halve Ark med 2 False eller hele med 3 False) sker ogsaa i selve Maskinen.

Dens Konstruktion vil bedst forstaas, naar vi følge Papiret i dets Gang fra Rullen, saaledes som den leveres fra Papirfabriken, til dets Udlægning som færdige, sammenfoldede Aviser (Fig. 1)

Rullen *a.* der er opviklet om et sammenklistret Hylster af Papir, bliver for Indlægning i Maskinen først spændt paa en Aksel, der anbringes i Lejerne *b.* Det ene af disse er ved Hjælp af en Aksel, der ligger langs Maskinen, bevægelig i dennes Brederetning, hvorved Rullens Stilling selv under Gangen kan reguleres, saa vel ved selve Papirrullen som ogsaa fra Aflæggestedet i Maskinens modsatte Ende.

Papiret forlader Rullen ved *c* og bevæger sig om Valserne d_1, d_2, d_3, d_4 og d_5 tilbage igen over Papirrullen og Valserne og d_2, hvorhen det endelig over Valserne d_6, d_7 og d_8 kommer til den første Tryk Cylinder f_1. — Paa sin Vej mellem Valserne d_2 og d_3 er Papiret passeret forbi Fugteværket *e*, hvorfra der udstrømmer en ved særegne Midler overordentlig findelt, næsten dampformig, Støvregn, der meddeler det den fornødne Fugtighedsgrad, idet Fugtigheden under Papirets lange Dobbeltløb tilbage over Rullen og derfra hen til Tryk-Cylinderne faar Tid til at trænge ind og blødgøre det fra begge Sider. Valserne *d* og d_5, der ligge en paa hver Side af Papirrullen, ere anbragte i 2 om Punkterne *g* og *h* drejelige Arme *q* og *r*, for at de, der saaledes ved deres egen Vægt hvile paa Papiret, kunne udjævne Uligheder i Papirstramningen, der fremkommer, naar Rullerne ere viklede løse eller ikke ere fuldstændig runde. Fra Lædervalsen d_8 bevæger Papiret sig ind mellem

den med Filt bedækkede Cylinder f_1 og Stereotyp-Cylinderen s_1, paa hvis Omkreds de to halvrunde Stereotyp-Plader ere fastspændte. Efter at her det første Aftryk, hvorved Avisens 2 indvendige Sider fremstilles, er givet, løber Papiret om Cylinderen f_1 ind mellem Cylinderen f_2 og Stereotyp-Cylinderen s_2, hvorved Avisens udvendige Sider fremkommer, og videre over Valsen i ned mellem Cylinderne k_1 og k_2.

Medens hidtil Papiret er undergaaet samme Behandling, hvad enten Maskinen er indstillet til Helark eller Halvark, begynder der nu paa dets fremtidige Vandring gennem Maskinen at gøre sig en Forskel gældende. — Vi ville først betragte Helarkenes Gang. — Cylinderen k_1 er ved Helarkstrykning forsynet med en Skærekniv paa langs, der ved at trænge ind i en tilsvarende Fordybning paa Cylinderen k_2 overskærer Papiret og deler det i den ønskede Længde = Cylinderens Omkreds.

Et andet Apparat i de samme to Cylindere bevirker den første Falsning af Arket, hvorved dette bliver fastholdt

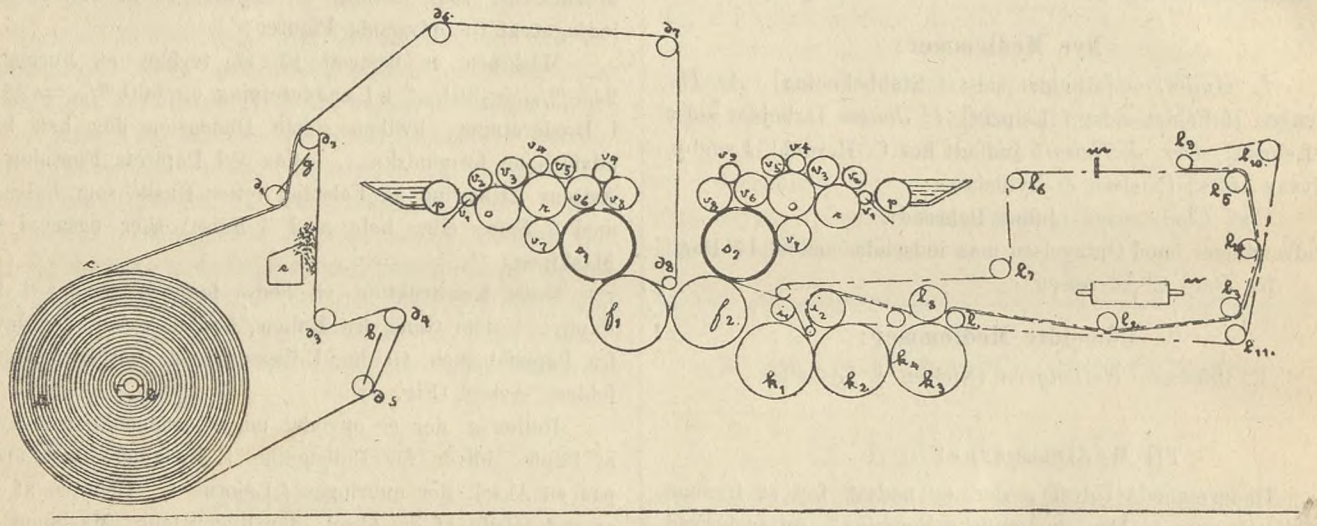

Fig. 1.

paa Cylinderen og ført ind mellem denne og en tredje Cylinder k_3. Her modtager den sin anden Fals (i samme Retning som den første) og føres derpaa indtil Punktet k_4, fastholdt af Cylinderen u, ind i Bændelledningen, der gaar paa Valserne l—l_{11}, og endelig ved Hjælp af disse i Pilens Retning hen mod Anstødet m øverst paa Maskinen. I samme Øieblik Arket støder herimod, modtager det ved en roterende Falsekniv og roterende Valser (hvilke sidste tillige fungere som Aflægge-Apparat) sin sidste Fals og nedlægges paa et endeløst Klæde, der gaar om Valsen, og som langsomt fører Arkene fremad, hvorved de komme til at ligge som antydet paa Fig. 2, og ere parate til at tages bort.

Er Maskinen indstillet til Halvark, da er Cylinderen k_1 forsynet med 2 Skæreknive, der altsaa skære Arkene over i de halve Længder. Første Fals bliver ligesom ved Halvarkene, skønt med andre Apparater, bevirket af Cylinderen k_1 og k_2, men Arkene føres af sidstnævnte hen til Valsen i_2 og ved Baandledning over denne hen mellem Cylinderen k_3 og den oven over liggende Valse l_8, medens de senere, skønt i dobbelt Antal, gaa samme Vej gennem Baandledningen om Valserne l_1 og l_5 og behandles paa samme Maade som Helark.

Farveværkerne, af hvilke der hører et til hver af Stereotyp-Cylinderne, ligger let tilgængelig og kan fuldstændig oversés under Maskinens Gang. — Hvert af dem bestaar af de to Staalcylindere o og r, af hvilke o modtager Farven ved Farvehentervalsen v fra Valsen p i Farvekassen, og r afgiver den vel forarbejdet ved de 4 Rivevalser v_2, v_3, v_4 og v_5, som den under Vejs har maattet passere, til de 2 Paaførevalser v_6 og v_7. Fra v_6 meddeles Farven igen til en 3dje Paaførevalse v_8 ved Hjælp af Jernvalsen v_9. Saa vel Valserne v_2 som v_5 og v_9 have Sidebevægelse, hvorved den ensartede Fordeling i høj Grad befordres. Der benyttes 3 Størrelser af Massevalser, og Farveværkerne ere saaledes indrettede, at Valser af samme Størrelse kunne ombyttes, lige som man ogsaa, hvis der skulde indtræde et Uheld med Massevalserne, kan undvære to af hvert Sæt.

Betragte vi Maskinen i Sammenligning med andre af samme Art, adskiller den sig fra disse nærmest ved Arrangementet af de enkelte Dele, hvoraf særlig kan fremhæves Cylindernes Stilling mod hinanden, der gør det muligt, at man uden at gaa ind under selve Maskinen kan skifte Filt og udføre de andre fornødne Arbejder, uden at der dog gives Maskinen nogen betydelig Højde, saa at dens Stabilitet formindskes. Maskinens Betjening lettes ogsaa i væsenlig Grad ved det ringe Antal Bændler, der anvendes i samme. Skære- og False-Cylinderne ere i Hovedsagen af samme Konstruktion som ved Victory Company Maskinen, men der er her tilføjet den Forbedring, at Omstillingen fra Helark til Halvark og omvendt sker ved egne Mekanismer, saa at medens man ved hine ved hver Omstilling maa udtage og indsætte et betydeligt Antal Dele i Cylindrene k_1 og k_2, hvortil sammen med de øvrige Arbejder hengaar

omtrent $^1/_2$ Time, her kan gøre de nødvendige Forandringer paa nævnte Cylinder ved Indstilling af to Arme, saaledes at der til hele Omstillingen vil medgaa ca. 10 Minuter.

Fig. 2.

Apparatet til sidste Fals er en original Konstruktion og Bændlernes Antal formindskes her betydeligt. De falsede Ark lægges i Modsætning til, hvad der sker ved andre Rotationsmaskiner, paa et Sted.

Som særlig Fordel skulle vi endnu fremhæve, at man kan standse Maskinen fra et hvilket som helst Sted langs begge dens Sider, en Fordel, der ved en saa hurtigt arbejdende Maskine ikke maa undervurderes. Maskinen er indrettet til en Tryk-Hastighed af ca. 10,000 Helark eller 18,000 Halvark i Timen.

Som det vigtigste og med Trykningens Resultat nøje i Forbindelse staaende Arbejde er Stereotypien, og da denne foregaar ved forskellige til Rotationstryk-Maskiner leverede særegne Apparater, skulle vi i Korthed og med Forbigaaelse af de mindre væsenlige Detailler forsøge at fremstille Fremgangsmaaden.

Formen, færdig fra Sætteriet, sluttet i dertil bestemte Rammer, omgivet med Skrifthøjdestege og særlige Slutte-Apparater, lægges paa Matrice-Valseværkets planerede Bord, og sluttes, kloppes og fedtes; den forud klistrede Matrice med løs Filt paalægges og Formen med Matrice passerer Valserne, hvorefter Filten aftages, eventuelle aabne Steder i Formen udfyldes paa Bagsiden af Matricen ved Papstrimler, og et yderligere stærkere Papir paaklistres. En tyk Tørrefilt paalægges nu og Form og Matrice skydes derefter ind under den med Valsebordet i Forbindelse staaende dampophedede Tørrepresse. Efter at den har henstaaet her i nogle Minutter, skydes Formen videre ud af Tørrepressen, Filten og Matricen aftages, sidst nævnte beklippes og Indløbspapir paaklistres, hvorefter den indlægges i selve Støbe-Apparatet, der netop giver Matricen den passende runde Form, saa at den deri støbte Plade har Cylinderens nøjagtige Runding. Støbe-Apparatet, der forud er opvarmet, lukkes og det smeltede Metal istøbes. Efter Størkning aabnes Støbe-Apparatet og den støbte Stereotyp-Plade med Matrice følger Kærnen eller Cylinderen over paa modsat Side af Apparatet; efter at Matricen er aftaget, afstikkes ved Skrue-Mekanisme og Svinghjul det saakaldte Indpus.

Pladen bringes derefter paa Juster-Apparatet, en omtrentlig Kopi af Tryk-Cylinderen, hvor den ved paa dette Apparat anbragte 2de Forsættere med Knive justeres for Enderne og Pladens aabne Steder iøvrigt revideres og efterhjælpes.

Færdig herfra bringes Pladen paa det sidste Apparat (Udbore-Apparatet), der i det væsenlige bestaar af en halv Hul-Cylinder, i hvis Midtpunkt en Aksel med paasiddende stærke Staalkniv ved Tandhjulsudveksling kan føres hen over den i Hul-Cylinderen nedlagte Stereotyp-Plade og derved nedtrykke og afskrabe de indvendig i Pladen paastøbte Ripper til Pladens nøjagtige Tykkelse.

Denne i Korthed fremførte Manipulation, der dog synes temmelig omstændelig, er ej heller uden praktiske Vanskeligheder, der kun ved Erfaring overvindes, men medtager dog ikke mere end ca. 25 Minutter for den sidste Forms Vedkommende, saaledes at der $^1/_2$ Time efter sidste Forms Slutning kan paaregnes Aflevering af færdig falsede Blade med den for Maskinen normerede Hastighed.

Vi have kun til ovenstaaende at udtale *vor* Anerkendelse af den Dygtighed, hvormed det nævnte Firma har løst sin Opgave. Enhver, der ser Maskinen arbejde, maa føle, at der her er leveret et Stykke Arbejde, som fortjener Anerkendelse. Den er et nyt Bevis paa, hvad Firmaet Eickhoff kan præstere paa Maskinvæsenets Omraade, og hvilket højt Standpunkt det i denne Henseende indtager.

— Fra Hr. Bogtrykker Haüser i Sorø have vi modtaget forskellige Prøver af Akcidensarbejde, som ere et Bevis paa, at der selv i mindre Provinstrykkerier kan udføres Arbejder, der i mange Henseender staa lige saa højt som dem, der udgaa fra Hovedstadstrykkerierne. Man kan se af Skrifterne, der ere anvendte paa det Arbejde, som er sendt os, at Provinserne ogsaa i denne Henseende kommer med, og Hr. Haüser fortjener al Anerkendelse, fordi han øjensynlig lægger Vind paa at følge med Tiden.

En Bogtrykkerdag i Udsigt.

For nogle Uger siden offentliggjorte det østerrigske Typograf-Organ „Vorwärts!“ en Artikel med Overskriften „Nyt Liv“, i hvilken der foresloges Afholdelsen af en Bogtrykkerdag i 1882, hvortil samtlige typografiske Foreninger i de østerrigsk-ungarske Monarkier skulde indbydes.

Dette Forslag modtoges rundt omkring i Østerrig med Enthusiasme, medens Ungarerne holdt sig i en noget reserveret Stilling, det vil med andre Ord sige, at „Typografia“ i Buda-Pesth fuldt ud anerkender „Vorwärts!“'s Bestræbelser i den oven antydede Retning, men Bladet holder det dog for rigtigst, at de transleithanske Kolleger endnu i Aar afholde en „Dag“, og det begrunder sin Mening med følgende Ord: „Vistnok vil „Vorwärts!“s Forslag blive hilset med Glæde og ført værdigt igennem. Det er vedkommende Kredses Pligt at henvende deres Opmærksomhed paa dette Spørgsmaal saa tidlig som muligt. Vi for vor Del have kun endnu det Ønske at udtale, at de herværende kompetente Personer med Henblik til forskellige vigtige Omstændigheder vilde indkalde en Bogtrykkerdag for de ungarske Kolleger i 1881, for at vi 1882 bedre organiseret kunne forhandle med vore østerrigske Kolleger. Man vil maaske sige, at dette er Seperatisme, men hvem der er i Stand

til at sé klart, vil snart komme til den Overbevisning, at de politiske og sproglige Forhold nødvendiggør en saadan Fremgangsmaade."

De Aarsager der have givet Anledning til Indkaldelsen af Bogtrykkerdagen for Østerrig-Ungarn, ere jo let forstaaelige, naar man tager Hensyn til, at den økonomiske Krise, som nu i omtrent et Decennium har hvilet paa Østerrig-Ungarn, har gjort et dybt Skaar i de typografiske Forhold. Vi ere ikke uvidende om, at de daarlige Konjunkturer med mathematisk Nøiagtighed medføre Tilstande, der i høj Grad forværrer Arbejdernes økonomiske Kaar, men derfor maa det ogsaa være disse sidstes Pligt, at værne om deres Menneskerettigheder, ved at de organisere sig til en tætsluttet Masse, thi Organisation og Sammenhold ere de eneste Midler, der kunne værge Arbejderne imod Undertrykkelse — lige meget i hvilken Form den saa end viser sig. Vi have Eksempler nok paa, at saa snart der indtræder daarlige Konjunkturer, bliver Løsenet for de fleste Arbejdsgivere „billig Arbejdskraft", og hvorledes faar man denne? Ved Antagelsen af et uforholdsmæssigt stort Antal af Læredrenge, hvorved en stor Del af den voksne Arbejdskraft kastes paa Markedet. Saa længe vedkommende Fags Arbejdere ere godt organiserede og have Midler til deres Raadighed til at „opkøbe" den ledige Arbejdskraft — hvilket nærmest kan ské ved godt funderede Arbejdsløsheds- og Rejse-Understøttelseskasser — saa længe vil man nogenlunde være i Stand til at byde Arbejdsgivernes Bestræbelser Modstand; men vé de Arbejdere, der ikke have været forsynlige nok til i den „gode Tid" at tænke paa, at der paa Grund af Overproduktion ell. desl. ogsaa kan komme „syv magre Aar"! De ville paa Naade og Unaade være prisgivne Arbejdsgivernes Forgodtbefindende. Arbejdernes Organisation vil da kunne sammenlignes med en faldefærdig Bygning, hvorfra den ene Sten efter den anden løsner sig, indtil det hele ramler sammen, saafremt man da ikke i Tide sørger for at faa Bygningen afstivet. Et sikkert Bevis herpaa findes i den Kamp, Typograferne i Buda-Pesth førte mod deres Principaler og hvilken Kamp de for et Par Uger siden afsluttede med et sejrrigt Resultat. Efter at de nemlig i 1872 havde opnaaet 9 Timers Arbejdsdagen og en tilsvarende Forhøjelse af Fortjenesten, lykkedes det efterhaanden en Del Principaler, at frarive Typograferne deres Erobringer, indtil disse da endelig i Begyndelsen af dette Aar gjorte et kraftigt Forsøg paa atter at sætte sig i Besiddelse af deres tabte Positioner. Havde nu Kollegerne i nævnte By roligt sét paa, at man tog den ene Rettighed efter den anden fra dem, og havde de ikke ved en fast Sammenslutning søgt at raade Bod paa denne Skade, vilde de uden Tvivl have mistet alt og lidt til.

Disse og lignende Betragtninger ere det, der have bevæget „Vorwärts!" til at foreslaa Afholdelsen af en Bogtrykkerdag. Man vil selvfølgelig gøre Skridt til at bringe Typograferne i Østerrig-Ungarn „under én Hat", d. v. s. man vil skabe en Organisation, der gør en fælles Optræden i de forskjellige Spørgsmaal, der vedrøre Faget, mulig. Skønt vi naturligvis med Glæde sé paa de Bestræbelser, der gøres for at samle Typograferne i én Organisation, maa vi dog allerede nu udtale vor Tvivl om, at Regeringen vil tillade en saadan „Samling". I Østerrig hersker nemlig den sort-gule Uskik, at enhver Forening, som dannes, maa indlevere sine Love til Regeringen og saafremt denne finder det alleringeste „Samfundsfarlige" i Lovene, sendes disse enten tilbage til Omarbejdelse eller ogsaa forbyder man ligefrem en saadan Forening. Paa denne Maade har det i mange Aar været muligt for Regeringen, at forhindre en Organisation af Typograferne i Bøhmen. Men vi ville dog haabe, at vore Kolleger i Østerrig-Ungarn have samlet saa megen Erfaring, at det nok vil lykkes dem at komme forbi Skærene.

Forskelligt.

— Det kunde maaske interessere vore Læsere at faa at vide, i hvilke Kredse Forstaaelsen af de typografiske Selskabers Betydning alt er trængt og vi meddele derfor et Uddrag af Beretningen, som Styrelsen for det typografiske Selskab i Berlin har udgivet. Efter denne Beretning tæller nævnte Selskab 90 Medlemmer, og disse tilhøre følgende Grene: Principaler 13, Fabrikejer 1, Skriftstøberi-Ejer 1, Messingstregfabrikant 1, Forhandler af Bogtrykkeri-Utensilier 1, Farveagent 1, Xylograf 1, Stempelskærer 1, Ingeniør 1, Mekanikus 1, Lærer 1, Redaktør 1, Rejsende 1, Disponent 1, Kontorist 1, Forretningsførere 16, Faktorer 5, Maskinmestre 11, Sættere 31, Skriftstøbere 2 og uden Opgivelse af Faget 2. Naar saa mange forskellige Elementer virke sammen henimod ét Maal: Forbedringen af de grafiske Kunster, maa der absolut kunde opnaas meget.

Typografiske Kundgørelser.

En dygtig Maskintrykker

med udmærkede Anbefalinger søger Plads til 1. Maj. Billet, mrkt. „Trykker", bedes indlagt paa „Typograf-Tidende"s Kontor.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Linje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 9. | København, den 23. April 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale bliver fra *7. Maj* i Sortedamslund, Sortedamsdossering.

Styrelsen.

Til Medlemmerne!

Undertegnede Udvalg, der er nedsat for at fremme Biblioteksagen i „Den typografiske Forening", retter herved en Opfordring til alle Biblioteksagens Venner om at støtte det i dets Bestræbelser for at opnaa det bedst mulige Resultat. Enhver Gave, lille eller stor, vil med Taknemlighed blive modtaget af enhver af Udvalgets Medlemmer.

Chr. Ewald, Jørgensen & Knudtzons Tr. — *V. Hindsberg,* Græbes Tr. — *S Kjeldskov,* Græbes Tr

V. Petersen, Nielsen & Lydiches Tr. — *M. Truelsen,* Jørgensen & Ko.s Tr.

Indkomne Gaver til Biblioteket.

F. M. K. 2 Bd.; V.—n. 1 Bd.; —g. 1 Bd.; —v. 1 Bd.

Typografernes Sangforening.

Dhrr. syngende Medlemmer anmodes om at give talrigt og præcist Møde i Aften, da Indstudering af en ny Sang vil finde Sted.

Fra *Lørdagen den 7. Maj* er Foreningens Lokale i „Sortedamslund", Sortedams-Dossering.

20. April 1881.

Bestyrelsen.

Atter Lærlingesagen.

(Af *J. P. Løye.*)

Hr. Rd. Bm. tager i „Typograf-Tidende"s Nr. 6 til Genmæle imod mine Bemærkninger i det foregaaende Nr., men hans Svar forekommer mig at være meget mat, og den ærede Redaktion af Bladet har nok syntes det samme, siden den har fundet det nødvendigt ikke alene at tilføje et Supplement, men endogsaa heri at udtale, at min Artikel endnu yderligere trænger til at „eftersés", hvad den saa lover at gøre ved Lejlighed.

Skønt Hr. Bm. i sit første Indlæg udtalte sin og forudsatte alle andres Sympati med Henvendelsen til Landstinget, saa skyder han dog nu hele Spørgsmaalet om Lærlingeprøver fra sig med den Bemærkning (eller Undskyldning!), at han ikke var Ophavsmand til det gjorte Skridt og derfor ikke nu skal komme nærmere ind derpaa.

Ved at omtale det andet Spørgsmaal: Forholdstallet mellem Typografer og Lærlinge, kommer Hr. Bm. med nogle lovlig flotte og derfor mindre korrekte eller grundige Udtalelser. Saaledes siger han, at jeg *dog maa indrømme,* „at mange Principaler ere mindre samvittighedsfulde" o. s. v. Dette er ingenlunde en fremtvungen Indrømmelse, men derimod en selvstændig udtalt Mening fra min Side, der burde have oplyst Hr. Bm. om, at vore Anskuelser dog vist næppe ere hinanden fuldstændig „diametralt modsatte", om vi end kan have forskelligt Syn paa adskillige af Midlerne; Maalet er dog vist ét for os begge, men jeg er blot ikke jesuitisk nok til at kunne sige, at dette helliger hine. At jeg vilde forsvare Forhold som de omtalte i Oettingers Trykkeri, kan ingen, der har læst mit første Indlæg i denne Sag anderledes, end Fanden læser Bibelen, have mindste Anledning til at tro; men for yderligere Tydeligheds Skyld skal jeg dog her bemærke, at jeg ikke alene i høj Grad misbilliger, men ogsaa meget beklager, at slige Forhold kan og maa eksistere: det anførte sørgelige Eksempel er ganske rigtig ikke enestaaende, om det end er saa slemt som vel muligt; ogsaa jeg kunde fremdrage flere lignende. Hvem Uddannelsen af Lærlingene paahviler, kan der fornuftigvis ikke tvivles om, og Hr. Bm.s Ytring, at jeg ikke synes at være rigtig enig med mig selv herom, er slet og ret Nonsens; men er nu Hr. Bm. ogsaa „rigtig enig med sig selv" om, at Typograferne have moralsk Ret til at fralægge sig *al Delagtighed i Ansvaret?* At jeg i ét og alt staar ved og er parat til nærmere at motivere mine Udtalelser i min første Artikel, er en Selvfølge; men derimod kan jeg ikke godkende Hr. Bm.s Udlægninger, som f. Eks. naar han tillægger mig den Mening, at „jo flere Lærlinge, jo bedre", thi disse Ord brugte jeg udtrykkelig kun om saadanne Trykkerier, som *faktisk* uddanne deres Lærlinge paa en grundig og omhyggelig Maade, ikke om dem, som *„tro* om dem selv, at de gøre deres Pligt", og Hr. Bm.s Spydigheder om at „rette en Tak" til mig, kan jeg derfor ganske rolig vise tilbage til deres Ophav.

Hr. Bm.s politiske Trosbekendelse har jeg kendt i flere Aar, og havde vel ellers kunnet slutte mig til den af hans

Udtalelser om det tredje Spørgsmaal: Statens Pligt til at tage sig af dem, der mangle Arbejde; men skønt han mener, at det er for vidtløftigt at trænge dybere ind i denne Materie, kan jeg dog ikke godt lade være at fremsætte de to Spørgsmaal: Ere Typograferne virkelig saa „svage“ og „betrængte“? Og paa hvad Maade er Staten Vogter for Kapitalen og for den alene?

Saa begynder Hr. Bm. at „rette“ paa mine „Vildfarelser“, indsvøber sig fornemt-overlegent i sin københavnske Værdighed (han har dog forhaabentlig ikke glemt, at han selv er Provinsialist, for det skal der virkelig være dem, der kan, endogsaa temmelig hurtigt!) og siger, at jeg taler om en Sag, som jeg „ikke har ringeste Kendskab til eller Forstand paa“, hvorved han klart og tydeligt giver til Kende, at han just ikke er en Modstander af den blandt Københavns Typografer desværre temmelig almindelige Mening, at „kun i København rinder Visdommens Kilde“ og „vi alene vide“, en Opfattelse, i Kraft af hvilken de sé ned paa deres Kolleger i Provinserne som aandelige Undermaalere og lavere stillede Væsener i enhver Henseende. Udtalelsen om min fuldstændige Mangel paa Kendskab til københavnske Forhold og Tilstande kan nemlig ikke støttes paa andet end Visheden om, at jeg hverken er indfødt eller indvandret Københavner (thi Hr. Bm. vil dog vel ikke vove at paastaa, at jeg har røbet min Uvidenhed ved at sige, at der blandt Københavns Typografer let kunde findes Folk med de fornødne Kundskaber og Dannelse til at lede en teknisk Skole?) — og dette Grundlag maa dog for en blot nogenlunde uhildet Betragters Øjne falde sammen som lovlig løst, da næppe ret mange have hørt eller sét den Paastand for ramme Alvor fremsat, at man *ikke kan* have „mindste Kendskab til eller Forstand paa“ Forhold, som man ikke har levet under i længere Tid. At det *var let* at faa en teknisk Skole i Gang i København, har jeg aldrig sagt; jeg udtalte derimod: „*Hvor let* vilde det ikke være at faa en saadan Skole i Gang i København, *naar* Interessen for Fagets aandelige Fremgang, som der raabes saa meget paa, virkelig er noget andet og mere end slet og ret Interesse for sin egen materielle Fremgang“, altsaa *kun* under en Forudsætning, som baade Hr. Bm. og „Typograf-Tidende“s Red. af bedste Evne søger at bevise, aldrig har eksisteret hos Københavns Typografer hverken under Forbundet eller nu i Foreningen. Naar der desuden siges, at jeg har et højst ejendommeligt Syn paa Forbundets rette Opgaver, saa skal jeg dog her gøre opmærksom paa den Kendsgerning, at Forbundspræsidenten, Hr. R. P. Jensen, ikke alene her i Byen og andre Steder anførte Oprettelsen af Lærlingeskoler som en af Forbundets Hovedopgaver, men ogsaa i „Typograf-Tidende“ for 29. Juli 1876 siger, at dette Spørgsmaal staar paa Dagsordenen, efter i Marts Maaned samme Aar i en Svarskrivelse til Arbejderkommissionens Udvalg at have udtalt, at „en teknisk Skole for det typografiske Fag kan ventes i indeværende Aar“. Skolen kom imidlertid ikke det Aar og heller ikke endnu i Foraaret eller Sommeren 1877, ja blev end ikke omtalt eller drøftet i Foreningen eller i Bladet, saa jeg skal ikke nægte, at Hr. Bm.s Meddelelse om, at en saadan Skole virkelig har eksisteret i København kom mig noget uventet, og ikke jeg alene, men mange andre med mig, der ere lige saa uvidende, vilde være Hr. Bm. særdeles forbunden for nogle nærmere Oplysninger om, naar og hvorledes denne Skole kom frem, dreves og — gik i Stykker.

At Lærlingene anvendes til Medhjælp for Korrektøren, kan jeg naturligvis kun anse for at være heldigt, men jeg vil dog oplyse Hr. Bm. om, at han ikke havde havt nødig at søge til England for at finde et Eksempel herpaa, da sligt brugtes i min Læretid og bruges endnu mange Steder her hjemme, om det end nu er langt fra saa nødvendigt som tidligere, eftersom der ikke mere savnes gode Apparater i Borger- og Almueskolerne til Øvelse for Børnene i Skriftlæsning.

Til Slutning blot dette: Naar Red. af „Typograf-Tidende“ siger, efter at have omtalt, at der baade i København og Provinserne var saa mange upaalidelige Forbundsmedlemmer, der vare alt for kloge og foretrak at være Tilskuere i Stedet for at ofre lidt sammen med de øvrige: „Det kan Hr. L. vel ogsaa erindre, naar han tænker sig lidt om“, saa ligger heri, saafremt Udtrykkene ikke ere meget uheldigt valgte, en Sigtelse af en saa graverende Natur, at jeg formener at have Ret til ikke blot at udbede mig, men til ligefrem at *fordre* en nærmere Forklaring.

* * *

Til Hr. Løyes Artikel skulle vi blot her føje en Protest mod den Insinuation, han fremsætter mod de københavnske Kolleger: at de skulde leve i en saadan Indbildning, som at det kun er dem, der ere lyksaliggjorte med den Gave „alene at vide“, o. s. v. Vi haabe, at ikke mange af Provins-Kollegerne i saa Henseende ere af samme Mening som Hr. L.; for hans Vedkommende er denne Anskuelse meget gammel. Vi have kendt den længe, og den er vel nu snart bleven en fiks Ide. At den er fuldstændig fejlagtig, behøve vi næppe at forsikre dem om, der se paa Forholdene med et mindre énsidigt Blik, end Hr. L. formaar. — Hvad den Forklaring paa vor Slutningsbemærkning angaar, som Hr. L. mener at have Ret til ikke blot at udbede sig, men ligefrem at fordre, da maa vi udtale vor Forbavselse over, at han af en simpel Appel til hans. Hukommelse kan uddrage „en Sigtelse af en saa graverende Natur“ o. s. v. Vi maa straks slaa fast, at skulde nogen finde paa nu at spørge nærmere om Hr. L.s Forhold som Kollega, da er det ikke vor Skyld, men Hr. L.s egen, og det bliver ham selv, der om fornødent maa retfærdiggøre sig, en Følge af hans overordentlige Ømfindtlighed. Det har ikke været vor Mening at rette nogen graverende Sigtelse mod Hr. L. Hvis det havde været Hensigten, skulde vi nok have valgt „Udtrykkene“ saaledes, at Ingen, selv ikke Hr. Løye, skulde have misforstaaet dem. — Hr. Løyes øvrige Fortolkninger af vore Udtalelser finde vi det overflødigt nærmere at imødegaa. *Red.*

Trædemøller.

En af de mest fremtrædende Kræftskader i vort Fag er uden al Tvivl den Konkurrence, som de amerikanske Digeltryks-Presser bringe ind i vor Industri. — Efter at Litografien havde annekteret omtrent alt det Arbejde fra Bogtrykkerierne, som disse betegne med Fællesnavnet „Akcidenser", saa Bogtrykkerne sig nødsagede til Haand i Haand med Skriftstøberne at gøre Skridt til at tilbageerobre det tabte, ved at de beflittede sig paa at præstere lige saa smukke — om ikke smukkere — Sager som Litograferne, og da Skriftstøberne samtidig gjorde Kraftanstrængelser for at levere et saa fuldstændigt, hensigtssvarende Materiale som vel muligt til Typografiens Udøvere, lykkedes det ogsaa for disse sidste at faa det finere Akcidensarbejde tilbage igen. Naar vi ovenfor bemærkede, at Bogtrykkerne kunne præstere smukkere Sager end Litograferne, er det ingen Overdrivelse, thi enhver maa indrømme, at ingen Litograf kan tilegne sig den Færdighed, at han kan tegne det ene Skrifttegn lige saa nøjagtigt som det andet; saaledes er det omtrent en komplet Umulighed for ham at give Skriften, d. v. s. Bogstaverne, et saa graciøst Udtryk som det, vore Bogstaver besidde; vort Materiale er gennemgaaende af en saadan stilfuld Beskaffenhed, at enhver nogenlunde dygtig Akcidens-Sætter nok vil kunne optage Kampen med Litografien, tilmed naar man betragter alle de af Litograferne saa yndede Snirkler for mildest talt „overflødig Ballast". Efter at Bogtrykkerne vare blevne denne Fjende kvit, viste det sig, at de snart skulde faa en større og farligere Modstander i de oven omtalte amerikanske Digeltryks-Presser. Ved Hjælp af disse er det muligt, selv for den mest uøvede, i kort Tid at sætte sig ind i Trykningens Mysterier, og da Betjeningen af disse kan ske enten ved en Dreng eller en Pige, reducere Omkostningerne sig naturligvis til det mindst mulige. Naar man nu véd, at disse „Trædemøllere" for det meste kun kunne udføre mindre Akcidenser og til dette Brug altsaa ikke behøve at forsyne sig med meget Skriftmateriale, vil man kunne indsé, at de ere i Stand til at arbejde *billigt;* at Kvaliteten af Arbejdet staar i Forhold til denne „billige" Devise, er naturligvis en Selvfølge, og dette sidste saa meget mere, som de fleste „Trædemøllere" ikke have lært Typografien og derfor ikke have mindste Begreb om en nogenlunde „pæn" Udstyrelse af Tryksagerne. Saa vidt os bekendt, findes der her i Byen en 4 à 5 Stykker af saadanne Trædemøllere, der ikke have faaet deres tekniske Uddannelse ved Faget.

Naar man nu spørger, paa hvad Maade vi have tænkt os, at dette Onde kan bekæmpes, behøve vi blot at henvise til det Forslag, som flere udenlandske typografiske Kapaciteter have fremsat, nemlig at ogsaa de større Bogtrykkere skulde forsyne sig med Digeltryks-Presser for derigennem at bekæmpe Trædemøllerne med deres egne Vaaben; kun maatte man lægge Vind paa et *smukt* Arbejde, saa at Publikum efterhaanden kunde faa Øjnene op for, hos hvem det skulde lade sine Tryksager udføre — de nuværende Trædemøller vilde derved nok komme til at gaa al Kødets Vej. Naar man vilde gøre Alvor af at gennemføre dette Forslag, vil vort Fag uden Tvivl have lige saa stor Gavn af disse smaa Presser, som det nu har Skade deraf.

rb.

Undertegnede, der den 5. April forlod Bogtrykker Carl Herdahls Officin i Lyngby, finder sig herved foranlediget til at give en Skildring af Hr. Herdahls Behandlingsmaade overfor sine Typografer.

Den 4. April modtog jeg Tilbud om min nuværende Plads, og skulde tiltræde denne den 7. April, hvorfor jeg, saa hurtig jeg kunde, meddelte Hr. Herdahl dette og samtidig sagde min Plads op til den 6. April om Aftenen. Men Hr. H. besvarede rigtignok min Opsigelse paa en temmelig brutal Maade, idet han, fordi jeg ikke, hvad der jo var mig en Umulighed, havde ladet ham det vide ca. 14 Dage i Forvejen, modtog mig med nogle i højeste Grad krænkende Udtryk som „Tyveknægt", „Laban", „Pjalt" o. fl., truede med at ville telegrafere til mine nye Principaler for at forhindre, at jeg fik den mig lovede Plads, ja gik endog saa vidt, at han med knyttet Haand bibragte mig et Slag i Ansigtet og sluttelig udviste mig uden at udbetale mit Tilgodehavende.

Denne Behandlingsmaade er saa meget mere uden Grund, som der aldeles ingen Opsigelse har eksisteret imellem os, og Hr. Herdahl sjælden selv har benyttet sig af nogen saadan, og jeg overlader nu til enhver at bedømme Hr. Herdahls Opførsel imod mig, der er fuldstændig uberettiget; jeg er ikke blevet saa særdeles godt behandlet hverken i min Læretid eller efter denne, til at jeg af den Grund skulde føle mig forpligtet til at blive hos ham.

Ærbødigst

Chr. J. Helmig,
Typograf.

Af en Bogtrykkerlærlings Dagbog.

(Fortsat.)

Den 5. Februar.

Jeg har lavet to stygge Fejl. Faktoren sagde i Morges til min Gespon: „De kommer til at læse hans Sats bedre igennem, før De lader den gaa i Korrektur". Da han var gaaet, saa min Gespon i Korrekturen, lo lidt og sagde: „Fy for Fanden!" Han viste mig de omtalte Fejl. Det ene Sted havde jeg læst fejl og i Stedet for Hjortetaksalt sat Hjærtelakrits; den anden Fejl var fremkommen ved, at der i Manuskriptet var revet et Par Ord bort; da det netop var Vers, gættede jeg mig til Rimet og satte:

Den skal mer end Sutten blød
bringe Aandens Gnist til Glød!

Jeg syntes, det lød meget godt og djærvt; men der var dog den Fejl, at der i Stedet for „Sutten blød" skulde staa „Suttungs Mød". — Det var en kedelig Fejl!

Den 7. Februar.

Typograferne, der staar i Gaden foran min Gespon og mig, er et rigtig muntert Firkløver; de spiser Frokost sammen, holder Aviser og drikker alle fire Brændevin af én Flaske. Naar de saa har faaet Bugt med Maden, Snapsen og Aviserne, begynder Diskussionen, og den er tidt meget morsom; den kan ogsaa være alvorlig, som f. Eks. i Dag. Der har i denne Tid været megen Tale om Lærlingespørgsmaalet. „Det syntes at være et almindeligt Ønske blandt alle Haandværkere," sagde Petersen, „at faa tvungne Svendeprøver indførte. Arbejderne véd jo godt selv, at der i næsten alle Fag bliver unge Mennesker udlærte fra Værksteder, hvor de ikke har kunnet lære nok. Derfor er det en lille Fejltagelse, naar et Par studerede Mænd, der har vist, at de nærer virkelig Interesse for Arbejderstanden, erklærer, at Industrien i Danmark er i god Fremgang: Industriudstillingerne viser det! — Jeg mindes en lille Episode fra min Skoletid," vedblev Petersen. „Alle vi Skoledrenge var en Dag i en vis Feststemning: Den næste Dag skulde der komme en fremragende Skolemand fra København og høre, hvad vi kunde. Nu gik vor skikkelige gamle Lærer om i Klassen og mønstrede sin Trop. „Du maa gærne være fri i Morgen, lille Ville, og Du kan ogsaa godt blive borte, og I to Bajadser, der sidder der nede og fniser, lad mig heller ikke se Jer i Morgen!" Da vor Lærer saaledes havde forbudt en halv Snes Elever at komme den næste Dag, gik Eksaminationen udmærket godt, vor Lærer fik Ros og den lærde Skolemand udtalte, at Skoleundervisningen i Danmark stod paa et meget højt Trin. — Der var lidt Humbug med i Spillet, en ganske lille bitte Smule, og det kan vore Industriudstillinger heller ikke siges fri for. De respektive Mestre véd nok, hvem af deres Arbejdere de kan lade udføre det Stykke Arbejde, de vil udstille, og hvorpaa de kan vente at faa en eller anden Præmie. Resultatet bliver: Der gives mange dygtige Haandværkere i de forskellige Fag, og Industrien har næppe før staaet paa et saa højt Trin som nu; men desuagtet gives der *altfor mange* Haandværkere, som ikke have lært deres Fag tilstrækkeligt, og af den Grund maa finde sig i at blive tilsidesatte og bydes ringere Løn, naar Mestrene kan faa dygtigere Arbejdere. Imod dette Onde tør man haabe, at de tvungne Svendeprøver vil hjælpe en Del, og det bør heller ikke være den Gamle ligegyldigt, hvor han sætter sin Søn i Lære!"

Den 14. Februar.

Der var bleven sat en Titel, som Forfatteren ikke syntes godt om; han vidste ikke, hvori Fejlen stak; men han kunde ikke lide den, han havde faaet Korrektur paa. Naar han bare maatte faa en smuk Titel, var det lige meget, hvad den kom til at koste. „Saa véd jeg ikke bedre, end at vi faar en Konkurrence sat i Stand," sagde Principalen. „Enhver af de Herrer, der har Lyst til at sætte Titlen, faar den betalt; den Titel, der bliver erklæret for den bedste, faar en Ekstra-Præmie af 3 Kroner, de to næstbedste 2 og 1 Krone." Sikken et Kommers, der blev! Titlen blev skrevet af til enhver, der vilde konkurrere. Der meldte sig kun seks. — Endelig blev de færdige. Min Gespons Titel blev baade af Forfatteren, Principalen og Typograferne erklæret for den bedste. Petersen fik anden Præmie.

(Fortsættes.)

Tekniske Meddelelser.

I den sidste Tid have to nyopfundne Apparater til Brug for Akcidenssættere vakt ikke saa lidt Opmærksomhed; det ene Apparat, opfundet af Dhrr. Schelter & Giesecke i Leipzig, tjener til at bøje Buer med i alle forskellige Størrelser og Façons og paa hvilket der bl. a. ogsaa kan laves afrundede Hjørner til Streg-Rammer; det andet Apparat er en Akcidenshøvl, opfundet af en Stempelskærer Friebel i Leipzig. Paa denne Høvl kan en nogenlunde praktisk Akcidenssætter lave alle mulige Sager, saaledes bortskære det indvendige Kød fra Hjørnestykkerne til Indfatninger, lave Buer, skære Assuréstreger og Gæringer og flere andre Ting. Bue-Apparatet koster 30 Rmk. og Akcidenshøvlen 110 Rmk.

Forskelligt.

I Ferslew & Ko.s Avis-Sætterier beskæftiges nu 7 Kastenbein'ske Sætte- og 11 Aflæggemaskiner samt 2 af Sørensens Sættemaskiner.

— Avissætter-Klubben i Wien har sendt en Rundskrivelse til samtlige Avis-Udgivere og Bestyrere af Avistrykkerierne i denne By, hvori disse opfordres til at træde i Forbindelse med Klubbens Bestyrelse angaaende en bedre Ordning af Arbejderforholdene paa Avistrykkerierne. „Vorwärts!" tilføjer, at det var højst ønskeligt, om Sætternes beskedne Fordringer endelig en Gang kunde blive opfyldte; Sætterne maa nemlig ofte i flere Timer vente paa Posten og Telegrammerne uden at faa nogen som helst Godtgørelse for disse Venteture.

Typografiske Kundgørelser.

Abonnement paa „Typograf-Tidende", som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Linje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 10. | København, den 7. Maj 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Fra **i Dag, d. 7. Maj,** er Foreningens Lokale i Sortedamslund, Sortedamsdossering.

Dhrr. Inkassatorer og andre, som have modtaget Blanketter til Udfyldning angaaende Statistiken, bedes snarest mulig tilbagesende disse.

Nye Medlemmer:

H. P. Hansen [udlært i Backhausens Trykkeri i Viborg den 1. Januar 1880] (N. G. Calberg, St. Helliggeistestræde 5).

E. H. Stecher [udlært i Folketidende"s Trykkeri i Grenaa] (Berlingske Bogtrykkeri).

J. P. Jørgensen [udlært i 1877 hos J. Henriksen i København] (Sally B. Salomon).

Åkerfelt (Thiele).

F. A. Birck, A. L. V. Hansen, O. Østrup og *A. S. V. Wandrup* [udlært til Paaske 1881 i Hoffensberg & Traps Etabl.] (Hoffensberg & Trap).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udslettede Medlemmer:

Carl Fred. Andersen (Hohlenberg).
Ed. Holmgreen, L. A. Nielsen (Oettinger).
Jac. P. Jacobsen (Aller).
Joh. C. Jensen, Sonne (Schultz).
P. Lauritzen (Valentin & Lund).
Viggo Hansen (Trier).

Indkomne Gaver til Biblioteket.

Boghandler E. C. T. Wätzold 9 Bd.; Kandidat Marcher 2 Bd.; Boghandler C. G. Birch 2 Bd.; F. M. B. 5 Bd.

Typografernes Sangforening.

Fra *Lørdagen den 7. Maj* er Foreningens Lokale i „Sortedamslund", Sortedams-Dossering. Sangøvelserne fortsættes. *Bestyrelsen.*

Jyllands typografiske Forening.

Det til Revision af Lovene i Følge § 18 paabudte Møde afholdes i *Aarhus den 5. Juni* (1. Pintsedag). Nærmere Bekendtgørelse af Tid og Sted skal følge i næste Numer af „Typograf-Tidende". *Hovedbestyrelsen.*

I Januar Kvartal har Indtægten ved Medlemskontingent været ca. *280 Kr.*, Udgiften til Rejsende ca. *60 Kr.* I Kvartalet er død 1 Medlem (Horsens). Foreningen talte d. 1. April 155 Medlemmer, altsaa en Forøgelse af 4 Medlemmer. — Fra Aalborg er endnu til Dato ikke tilstillet mig nogen Regnskabs-Oversigt for Januar Kvartal.

Aarhus, 2. Maj 1881.

Hovedkassereren.

Atter Lærlingesagen.

(Af *Rd. Bm.*)

Hr. *Løye* er bleven vred og det endog meget vred, men om med eller uden Grund, er et Spørgsmaal; dog saa meget er vist, at han overdænger mig med en Del Beskyldninger, som jeg er tvungen til at vise tilbage. For ikke at trætte Læserne for meget, skal jeg beflitte mig paa at fatte mig saa kort som muligt. Hvor Hr. L. har faaet den Ide fra, at jeg skulde være en af dem, der besidder Københavnernes Hovedfejl, at tro om sig selv, at „vi alene vide", er mig en Gaade, thi jeg haaber ikke at have gjort mig skyldig i sligt; jeg maa derfor antage, at der er passeret ham en *lapsus pennæ* — en Skrivefejl, som det ikke har været ham muligt at opdage, førend den allerede var kommen i „Typograf-Tidende", og som jeg derfor er nødsaget til at faa rettet. Naar man som jeg har bevæget sig i adskillige Aar iblandt mange forskellige Mennesker og hørt saa mange forskellige Anskuelser fremsatte, saa, forekommer det mig, hører det næsten til en Umulighed at blive smittet af den Slags naragtige Meninger som dem, at „vi alene vide". Og naar man tilmed betænker, at jeg skrev min første Artikel om Lærlingesagen med det Formaal for Øje, at faa en indgaaende Diskussion i Gang om selve Sagen, bliver Hr. L.s Paastand endnu mindre forstaaelig. — At Hr. L. ikke tidligere har hørt Tale om den Fagskole, som en Del Princi-

paler satte i Gang, kan dog ikke falde mig til Last; men en Kendsgerning er og bliver det, *at* en saadan Skole har vegeteret (jeg siger med Vilje ikke: eksisteret) og *at* den paa Grund af Mangel paa Interesse fra Principalernes Side er blidelig hensovet. Hvorledes denne Skole har været beskaffen og hvorledes den blev kaldt til Live, er et Spørgsmaal, som har underordnet Betydning, men alligevel skal jeg besvare det og saaledes efterkomme Hr. L.s Ønske.

Saa vidt mig bekendt oprettedes omtalte Skole af „Foreningen af danske Bogtrykkere" i Fællesskab med „Lærlingeforeningen", og denne sidste maatte vist nok ogsaa bære Broderparten af Omkostningerne. Formaalet var naturligvis at faa de hos Medlemmerne af „Foreningen af danske Bogtrykkere" arbejdende Lærlinge mere skikkede til Udøvelsen af deres faglige Virksomhed. Dhrr. Bogtrykkere Olsen og Schultz holdt Foredrag og for øvrigt vare Undervisningsæmnerne: dansk Stil og Skønskrivning, Lærlingene maatte anskaffe sig Tegnebrædter, men — til Tegneundervisning kom det aldrig. Det, som nærmest skulde have været Undervisningsgenstand: theoretisk Typografi, lært af dygtige Fagmænd, har der ikke været Tale om og heller ikke Undervisning i fremmede Sprog. Man forstod vist ikke en Gang at gøre Skolen tiltrækkende for Eleverne, idet man begik den Fejl at lade disse besøge Undervisningen *efter* Fyraften; rigtignok bleve de to Timer to Gange om Ugen fordelte paa begge Parter, idet Drengene fik Timen fra 7—8 foræret, for i denne Tid at kunne besøge Skolen, og Resten af Tiden maatte Drengen lægge til af sin Fritid. Efter at Skolen havde bestaaet i omtrent 2 Semestre, hørte den helt op, formodentlig fordi Principalerne ikke kunde undvære Drengene i 2 Timer om Ugen*). Nu at ville forlange af den typografiske Forening, som oprigtig talt har flere ulige større Formaal at virke for, at den alene skulde oprette en Fagskole, grænser næsten til det urimelige; det eneste, der kunde gøres, var, at Principalerne *og* Typograferne bleve enige om, atter at søge en saadan Skole, der jo skal være til Gavn for hele Faget, sat i Gang, men dertil behøves der ærlig Vilje, Udholdenhed og — Penge! Hvor vidt disse tre Faktorer ere til Stede i tilstrækkelig Mængde hos begge Parter, kan jeg ikke afgøre.

Foranstaaende var den mere *subjektive* Side af Diskussionen, og jeg skal nu, lige saa kort, vende mig til den *objektive* Side. Hr. Løye hylder, saa vidt jeg har kunnet forstaa, den Anskuelse, at Staten *ikke* bør blande sig ind i sine Borgeres sociale Forhold, medens jeg bekender mig til den stik modsatte Mening. Dette er jo nu rigtignok et Spørgsmaal, som antager en politisk Karakter, og for saa vidt jeg i det efterfølgende skulde komme til at berøre nogle Strænge, der maatte frembringe en skurrende Lyd hos en eller anden fintfølende Læser, beder jeg om Undskyldning, da saadant ikke aldeles kan undgaaes i en Diskussion om Lærlingesagen.

Efter min Mening er Lærlingesagen et af de Spørgsmaal, der endnu længe vil staa paa Dagsordenen, saa længe, indtil den moderne kapitalistiske Samfundsorden er bleven afløst af en fornuftigere Ordning af Samfundsforholdene. Thi saa længe Kapitalen og dens Følgesvend, den frie Konkurrence, behersker Verdensmarkedet, saa længe er det ogsaa uundgaaeligt, at Udbytningen af Arbejdskraften finder Sted, og da Løsenet for Kapitalen er: *billig* Arbejdskraft, kan man jo ikke undre sig over, at den tages, hvor den kan faas og da hovedsagelig hos de unge Arbejdere. Hovedsagen for de moderne Arbejdsgivere er ikke: „teknisk Uddannelse", derimod: „saa meget Arbejde som muligt for en billig Pris". Enhver, som kender lidt til Forholdene, maa jo give mig Ret i det her udtalte, men om man vil følge mig videre paa en Ekskursion efter Opdagelsen af Midlerne til at afhjælpe dette Onde, er et andet Spørgsmaal. Jeg har alt tidligere antydet, hvorledes man nærmest kunde bidrage til at faa Forholdene forbedrede ved at indføre et Forholdstal imellem de i et Fag beskæftigede voksne og ungdommelige Arbejdere og at det maatte blive Staten, der kom til at regulere dette Forhold, men da man ikke en Gang kan være enig med mig heri, er der aldeles ingen Udsigt til, at man vil være det lige over for en Fordring, som jeg endnu ikke har udtalt, nemlig *at Staten skulde oprette Læreværksteder*, at den aldeles skulde forbyde de private Arbejdsgivere at beskæftige Lærlinge! Jeg sér allerede i Aanden de forbavsede Ansigter, man vil sætte op, naar man læser dette, men alligevel er det en Fordring, der med Tiden vil blive opfyldt — enten med eller uden vor Vilje.

Skulde denne sidste Fordring ligesom den første blive en Brandraket, der vil give Anledning til en ny Diskussion, saa haaber jeg, at vi maa komme ud over Skærene af den *personlige* Karakter, der desværre har udmærket den imellem Hr. L. og mig førte Polemik og at man for Fremtiden vil holde sig til selve Sagen.

*) Vi kunne her oplyse om, at Grunden til Undervisningens Standsning ikke laa i, at Principalerne ikke vilde undvære deres Lærlinge, skønt en enkelt, der fra først af havde været meget ivrig for Sagen, nægtede at give dem den fornødne Frihed, men at Grunden var Lærlingeforeningens Mangel paa Penge til at støtte Sagen med, en Mangel, som Principalforeningen ikke fandt Anledning til at afhjælpe. Red. Anm.

Om Lærlingesagen.

Det var mig en Glæde, da Rd. Bm. i sin Tid optog Drøftelsen af Lærlingesagen her i Bladet, da den virkelig var helt døet hen, men jeg kan ikke rigtig sympathisere med den senere Udvikling af et saa „alvorligt Spørgsmaal", som Rd. Bm. betegner det; thi det kan efter min Mening let bidrage til, at Læserne glemme selve Sagen, og Lærlingespørgsmaalet er virkelig af en altfor alvorlig Beskaffenhed til, at det bør glemmes. Jeg skal i det følgende tillade mig at fremsætte mine Anskuelser om de Punkter i Lærlingesagen, som have være omtalte her i Bladet.

Hvad den omtalte Skrivelse til Landstinget, som blev indsendt af „Den typografiske Forening", angaar, da skal jeg kun udtale, at jeg heller ikke nærede store Forventninger til den, og er for Resten enig med Hr. Løye i, at en Dreng med et mindre Antal Kundskaber godt kan blive en dygtig

Typograf. — Sagen om Forholdet mellem Typografer og Lærlinge finder jeg ikke gennemførlig, da det jo, som der blev fremhævet paa det Maanedsmøde, hvor det blev vedtaget at indsende ovennævnte Skrivelse, maa være enhver tilladt at ernære sig paa hvilken som helst lovlig Maade. Derimod kunde Staten maaske nok, uden at træde Friheden for nær, ved Lov fastsætte, at der afholdtes Svendeprøver for ethvert Fag, derved vilde det blive umuligt for saadanne Principaler, som ikke *kan* uddanne Typografer paa en forsvarlig Maade, at have Lærlinge. Og en saadan Beskyttelse, hvorved de unge blive i Stand til i Fremtiden at ernære dem ved det Fag, de have lært, maa vel Staten have Lov og er ogsaa forpligtet til at yde. Det er desværrre ikke ualmindeligt, at Lærlingene ogsaa paa de større Trykkerier, som ellers nok *kunne* uddanne Typografer paa en fyldestgørende Maade, faa en meget mangelfuld Uddannelse, ja Ligegyldigheden gaar endog saa vidt, at man ikke en Gang varetager sine egne Interesser med Hensyn til Kvantiteten af det Arbejde, som Lærlingen udfører. — Med Hensyn til Oprettelsen af Fagskoler er det min Mening, at de vilde være overordentlig gavnlige; men i denne Retning vil Typograferne aldrig kunne udrette noget uden i Forening med Principalerne, hvem det jo ogsaa paahviler, og det var ønskeligt, at „Foreningen af danske Bogtrykkere“ vilde optage denne Sag igen og drive den med større Kraft end tidligere, da den jo, som bekendt, fristede en meget kort Tilværelse, dels af Mangel paa Interesse hos Principalerne, dels fordi det stod til Lærlingene at bestemme, om de havde Lyst til at deltage i Undervisningen eller ikke, hvilket jeg finder at være meget uheldigt, da man i den Alder i Reglen ansér sig for at være voxet fra Skolebænken. Jeg skal til Slutning fremføre et Eksempel paa, hvorledes denne Sag er ordnet hos en Principal (ikke Bogtrykker): Drengens Forældre indgaar en Kontrakt med Mesteren, hvori det er fastsat, at Lærlingen skal deltage i „Teknisk Selskabs Skole“s Undervisning; Omkostningerne hertil udredes af Forældrene, hvorimod Mesteren skal give ham den fornødne Tid, og da denne Undervisning ogsaa omfatter Dagskolen, er Lærlingen, foruden 2 Timer hver Aften i Vintermaanederne, i 3 Maaneder aldeles fri for Arbejde paa Værkstedet for at besøge Undervisningen i Skolen. Jeg har kun fremhævet dette Eksempel som et glædeligt Bevis paa, at der dog er Principaler, der ere sig det Ansvar bevidst, som hviler paa dem, og det var glædeligt, om mange af Dhrr. Bogtrykkere vilde følge Eksemplet. *H.*

Af en Bogtrykkerlærlings Dagbog.

(Fortsat.)

D. 23. Februar.

Der stod i Morges i Bladene et Referat af en Diskussion i „National-Økonomisk Forening.“ — „Nu har man da faaet at vide, hvor meget man behøver for at leve,“ sagde Petersen. „Kan man blive Lem paa „Almindeligheden“, koster man ikke Staten mere end 74 Kroner om Aaret; er man saa heldig, at faa Plads som „Gaardmand“ paa Landstedet ude ved Aaen, bliver Kost, Logis og Klæder regnet til 175 Kroner aarlig, Kosten alene til 115 Kroner, det er 31½ Øre om Dagen. Naar Professor W. Scharling regner, at en Familie, bestaaende af Mand, Kone og to Børn, behøver 1170 Krone til Føde, Klæder, Bolig og Skolepenge — og det er vist ikke for højt regnet —, saa maa de fleste Arbejdere lade være at gifte sig. Jeg har ikke kunnet drive min Indtægt forrige Aar højere end til 805 Kroner, og skal jeg gifte mig, synes jeg nok, jeg vil have to Børn; men selv om jeg lader min Kone gaa ud og vadske, stryge eller sy Kaaber, tvivler jeg meget paa, hun kan tjene de 365 Kroner, der mangler. — Nej! saa vil jeg heller vedblive at være den flotte Egoist, sværme for Konsten og den skønne Natur, og mit Forhold til Kvinderne skal være ligesom Sommerfuglens til Blomsterne, lad saa kun mit dejlige Stamtræ uddø!.“ — Jeg kan ikke lide, at Petersen taler saaledes, og jeg tror heller ikke, han mener det. Somme Tider faar jeg det Indtryk, at Petersen er et Menneske, der har havt en Del Modgang, men har den Evne, at kunne gøre Grin med sin Sorg. — „805 Kroner,“ sagde en af Gadegesponerne, det er femten og en halv Krone om Ugen; en saadan Ugeløn kan man ikke være bekendt at tale om, og min har vist været endnu mindre.“ — „Nej, det er vist,“ svarede Petersen, „naar nogen er saa næsvis at spørge mig, hvor meget jeg kan tjene om Ugen, siger jeg altid: Aa, mellem 18 og 28 Kroner!“ — „Der har vi Skandalen!“ raabte Jensen. „Vi er flotte Fyre, vil gærne blære os, og derfor tror Alverden, at Konsten bliver glimrende betalt. Min Skomager, en velhavende Mand, sagde forleden Dag til mig: Jeg vil se at faa min Søn i Lære i „Berlingske Tidende“; der tjener de 42 Kroner om Ugen; det er s'gu bedre, end at være Skomagermester!“ — „Ja, men naar jeg blærer mig, gør jeg det til Gavns,“ svarede Petersen, „jeg siger altid, at for at tjene saa meget, maa man kunne Tysk, Engelsk, Fransk, Latin, Græsk og Mathematik, saa kan man da ikke beskylde mig at hverve Rekruter. — Fra forrige Nytaar har jeg holdt Regnskab over mine Indtægter og Udgifter; det er ganske morsomt, og man lærer at være økonomisk. Nu skal I høre, jeg har det i min Lommebog. Indtægt 805 Kroner, Udgift 847.“ — „Det kalder han Økonomi! En Underballance paa 37 Kroner! Hvor har De faaet Penge fra til at betale den med?“ — „Den har jeg ikke betalt, den har jeg staaende ude i Byen paa forskellige Steder — det er en Slags Surkaal!“

D. 25. Februar.

Det er underligt, at Typograferne ligesom for Resten de fleste andre Haandværkere, vedbliver at benytte en Mængde hel- og halvtydske Benævnelser, som godt kunde erstattes med danske. Før var jeg nede i Trykkeriet og bad om at laane et Banketræ. — „Mener du et Klopholz — dèr!“ sagde Trykkerlærlingen. Jeg har ogsaa spurgt ham, hvorfor han ikke sagde „Gentryk“ i Stedet for „Wiedertryk“. — „Wiedertryk,“ — svarede han, „hvad er det for noget Vrøvl; det hedder naturligvis Videretryk — det kommer af at trykke videre!“

D. 28. Februar.

Jeg skulde skyde en Plakat ud i Korrekturpressen for min Gespon. Da jeg havde faaet Halvdelen ud i Pressen, sprang Snoren; jeg kunde ikke lide at raabe om Hjælp, tog et lille Formbrædt og stillede under Skibet, saa det stod lige med Fundamentet; men medens jeg gik hen og hentede Svampen, kom min Lærekammerat farende, løb lige paa min Opstabling, og hele Plakaten styrtede paa Gulvet. De lo Allesammen ad os. „Det kunde have været værre; det er altid en Trøst," sagde Petersen. — Det var en dejlig Trøst! (Fortsættes.)

Tekniske Meddelelser.

I „Gutenberg Journal" klager en Indsender over, at de moderne Xylografer bryde sig for meget om den kunstneriske Udstyrelse af deres Produkter, og derved aldeles forsømme den praktiske Side, som staar i umiddelbar Forbindelse med Bogtryk. Træskærerne af den tidligere Periode plejede at udskære Træet omkring Linjerne meget dybt og at afrunde de ydre Partier af Tegningens finere og sartere Træk, hvorved de ligesom selv besørgede Tilretningen af Stokken og derved sparede megen Tid for Trykkeren. Nu derimod nøjes Træskæreren med kun at kradse lidt i Træsnittets Overflade, i Stedet for at udskære en Linje eller en Prik tilstrækkelig dybt og rent. Han gør hellere ti overfladiske i Stedet for fem med Kraft og Elegance udførte Snit. Hovedskaden ved denne Fremgangsmaade bærer Bogtrykkeren, der derved kommer i den ubehagelige Situation, at han ikke véd noget Middel til at forebygge Tilsmøringen af de finere Partier i Stokken. Skal der saa oven i Købet tages et Galvano af et saadant Træsnit, bliver Sagen værre endnu, idet den galvaniske Reproduktion yderligere forringer Gravurens Dybde.

— For at forebygge Forfalskninger af Checs, Veksler etc. anvendts der i den nyere Tid i London Papir, som er farvet med Lakmus, over hvilket der saa trykkes ornamentale Streger ved Hjælp af Oxalsyre. Lakmus bestaar af en af Orseille, Kroton etc. sammensat blaa Plantefarve, som ved Tilsætning af Syre straks forandrer sig til en rød Farve. Ved Behandlingen med alkaliske Stoffer, t. Eks. Ammoniak, antager Lakmus dog igen sin oprindelige blaa Farve. Oxalsyrestregerne vise sig derfor paa hine Checs røde paa blaa Grund. Saasnart altsaa en Falskner søger at udslette Blækket med en Syre, faar hele Grunden en rød Farve; vil han nu ved Hjælp af Alkali atter bringe den oprindelige blaa Farve tilveje, bliver Mønstret blaat og — Falskneren er opdaget.

Forskelligt.

— Principalernes Forening i Wien er uden Sang og Klang bleven overgivet til den „evige Hvile", d. v. s. den er paa Grund af den sløje Interesse, dens Medlemmer viste Foreningen, bleven tvungen til at opløse sig. Uvilkaarlig rinder os Schillers Ord i Hu: „Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen!", naar vi betragte denne Forenings Virksomhed. Den Gang Konjunkturerne paa Arbejdsmarkedet vare af en saadan Beskaffenhed, at der for Arbejderne var Udsigt til, at de kunde faa en Del af den Guldstrøm, der udbredte sig over Evropa og Amerika, og som de betragtede som deres retmæssige Ejendom, var det, at den omtalte Forening blev dannet med det Formaal, at bekæmpe Arbejdernes pacifikatoriske Bestræbelser og om muligt at knække Arbejdernes organisatoriske Magt. Det voldsomme „Krach", som fulgte ovenpaa Overproduktionens Tidsalder, hjalp Principalernes Forening trolig i at gennemføre sit Formaal, og Tilbagegangen i vort Fag, saa vel i materiel som i intellektuel Henseende, kan for en stor Del skrives paa Foreningens Konto. Efter at dennes Hovedopgave nu var bleven løst, holdt Medlemmerne det for det bedste at trække sig tilbage, overladende andre atter at bringe Faget op til et nogenlunde taaleligt Niveau, og Foreningen maatte derfor, som sagt, opløse sig. Den tyske Principalforening staar ligeledes kun paa meget svage Fødder og den danske Bogtrykkerforening synes heller ikke at trives videre godt. Naar vi skulde give et objektivt Svar paa det Spørgsmaal, om vi glæde os over disse Foreningers øjensynlige Tilbagegang, maa dette Svar blive et absolut Nej! Det er vort Ønske, at se en Forening af Principaler, der med det rette Blik for hvad der tjener Arbejdsgiverne og Arbejderne — kort sagt hele Faget bedst, vilde være rede til at arbejde med paa en sund og god Udvikling til Gavn for alle Parter. Er det for meget at ønske og vil det være uopnaaeligt? Det er et Spørgsmaal, som vel med Tiden vil blive besvaret.

— Fra Midten af Marts Maaned udkommer der i Paris et nyt Blad under Titlen: *Le Typographe*, Organ for de typografiske Arbejdere; Bladet bliver redigeret af en Gruppe Typografer. Det repræsenterer hovedsagelig Typografernes sociale Interesser og synes at ville lægge mindre Vægt paa tekniske Meddelelser.

Typografiske Kundgørelser.

Maskintrykker.

En dygtig Trykker, der har Øvelse i Illustrationsarbejde, kan straks faa Plads i et større Bogtrykkeri i *Københavns*. Billet mrkt. **„Trykker 81"**, adr. til **Aug. J. Wolff & Ko.s Annoncebureau, København K.**

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 11. | København, den 21. Maj 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i Sortedamslund, Sortedamsdossering.

Dhrr. Inkassatorer anmodes om paa Bidragslisterne *nøjagtig* at anføre Af- og Tilgangen af Medlemmer, for at undgaa Fejltagelser. Tillige bedes *Fornavnene* anførte, for at Forveksling ikke skal finde Sted.

Nye Medlemmer:

N. Fischer [udlært 1870 i Randers], *Chr. Madsen* [udlært 1877 i Ringkøbing] (Rigsdagens Trykkeri).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Indkomne Gaver til Biblioteket.

Kand. Marcher 3 Bd.; Prof. Henrik Scharling 7 Bd.; Dr. Kr. Erslev 1 Bd.; Vilh. Gregersen 4 Bd.; Bogtrykker Th. Nielsen 4 Kr.

Undertegnede Medlemmer af Biblioteksudvalget modtage fremdeles med Taknemlighed ethvert Bidrag, som ærede Kolleger maatte yde til Sagens Fremme.

Chr. Ewald, Jørgensen & Knudtzons Tr. — *V. Hindsberg,* Græbes Tr. — *S. Kjeldskov,* Græbes Tr.

V. Petersen, Nielsen & Lydiches Tr. — *M. Truelsen,* Jørgensen & Ko.s Tr.

Jyllands typografiske Forening.

Det til Revision af Lovene i Følge § 18 paabudte Møde afholdes i **„Kystpavillonen" i Aarhus den 5. Juni 1881** (1. Pintsedag), **Kl. 1.**

Hovedbestyrelsen.

Typografernes Sangforening.

Fra *Lørdagen den 7. Maj* er Foreningens Lokale i „Sortedamslund", Sortedams-Dossering. Sangøvelserne fortsættes. *Bestyrelsen.*

Jyllands typografiske Forening.

I Anledning af det forestaaende Møde i Aarhus den 5. Juni, hvor Lovene for ovennævnte Forening skulle underkastes en Revision, har Hovedbestyrelsen til Lokalforeningerne udsendt følgende Forslag til Diskussion: 1) Skal Foreningens Formaal udvides til ogsaa at omfatte Syge- og Begravelses-Understøttelse? 2) Skal Foreningens Formaal udvides til ogsaa at omfatte Arbejdsløsheds-Understøttelse? — Der maa kun afstemmes med *Ja* eller *Nej* over disse Spørgsmaal, og der ønskes opgivet, hvor mange Stemmer der er for og imod Forslagene. Disse Forslag ere ledsagede af nedenstaaende Henvendelse til Foreningens Medlemmer, som vi optage, fordi vi tro, at det kan have Interesse ogsaa for vore Medlemmer at læse denne. Vi anbefale vore jyske Kolleger at følge Hovedbestyrelsens Opfordring: „med Alvor og Interesse at drøfte denne Sag", og vi ville ønske, at der maa komme et godt Resultat ud af Forhandlingen paa Mødet den 5. Juni og at Forslagene om Syge- og Begravelseskassen samt Arbejdsløshedskassen maa vinde Tilslutning hos Foreningens Medlemmer.

„Ærede Kolleger! For at gøre den Revision saa fyldig som mulig, som Lovene for „Jyllands typografiske Forening", i Følge Bestemmelsen i Lovene, skal underkastes i Juni Maaned d. A., have vi ikke taget i Betænkning at fremlægge disse „Udkast til Forandringer i Lovene"; idet vi ere gaaede ud fra den Forudsætning, at dette ogsaa vilde lette Diskussionen i den lokale Forening, ville vi tillade os at paavise nogle af de væsentligste Forandringer, vi deri foreslaa.

Vi have saaledes i disse Udkast foreslaaet Rejseunderstøttelsen noget nedsat, da det har vist sig, at den Understøttelse, vi udbetale til andre Foreningers Medlemmer, ikke staar i Overensstemmelse med den Understøttelse, vore Medlemmer erholde af andre Foreninger; thi medens f. Eks. en tysk Typograf ved Rejse i Jylland kan have en 2 Kr. i Dagpenge, erholde vore Medlemmer i Tyskland kun 50 til 75 Pf. (45—67 Øre), og Forholdet er et lignende overalt. Ved Oprettelsen af Arbejdsløshedskassen have vi ogsaa troet, at den Nedsættelse i Rejseunderstøttelse, som vi have tænkt os for vore egne Medlemmer, vil være godtgjort, idet vi dog endnu til dem yde en større Understøttelse, end de andet Steds erholde. Paa Grund af

Arbejdsløshedskassens paatænkte Oprettelse have vi ogsaa troet at burde foreslaa en Forandring i den Forudbetaling af Rejseunderstøttelser, som hidtil har fundet Sted, da derved ogsaa Regnskabet vil blive meget simplificeret, og tro vi i det hele, ved Fremlæggelsen af dette Udkast, efter Evne at have virket til Foreningens og Medlemmernes Tarv, og givet et Grundlag til videre Behandling. Vi bede vore Kolleger med Alvor og Kærlighed at sætte dem ind i Sagen, og kun at afstemme efter moden Overvejelse. — Som De ogsaa vil se af dette Udkast have vi tænkt at forespørge os hos vore Kolleger, om de ej finde det tidssvarende ved samme Lejlighed at udvide Foreningens Formaal til ogsaa at omfatte Syge-, Begravelses- og Alderdoms-Understøttelse. Efter nøjagtige Beregninger tro vi, at dette vil kunne naas ved en Forhøjelse af Kontingentet til 30 Øre ugentlig, og de Fordele, som Foreningens Medlemmer derved ville kunne opnaa, ere saa store og iøjnefaldende, at vi ikke have taget i Betænkning at udarbejde de dertil hørende Lovforslag; thi selv om vore Kolleger ved Afstemningen gøre vort Arbejde forgæves, ere vi sikre paa, at med Tiden vil det gaa op for de fleste, hvor nyttig og tidssvarende Foreningen ved en saadan Udvidelse vilde blive. Vi skulle kun kortelig fremhæve nogle af de Fordele, den vil bringe, idet vi ere overbeviste om, at andre og flere ville fremkomme ved Diskussionen i den lokale Forening. — Ved Oprettelsen af Syge- og Begravelseskassen gøre vi det muligt, at en Kollega ved Bortrejse fra den By, hvor han har arbejdet og maaske i Aarrækker svaret Kontingent til en Sygekasse, ikke taber sine Rettigheder overalt i Jylland *og de Steder, hvormed Foreningen kan opnaa Gensidighed*, hvilket vil være de fleste Steder, hvor der eksisterer en typografisk Sygekasse, lige som Aldersgrænsen, som mangen Gang ved Fraflytning fra en Bys Sygekasse forhindrer Indtrædelsen i en anden, ophæves. For de yngre vil den Fordel straks vise sig, at de paa Rejse ere berettigede til Sygehjælp overalt, hvor Foreningen har Gensidighed, og derved mangen Gang kan undgaa den sørgelige Hjemsendelse med Tvangspas, lige som en enlig Typograf i en lille By, hvor der ikke er nogen Sygekasse, ikke er forhindret i at forsikre sig mod Sygdom, og ikke er udsat for at blive begravet af det Offentlige. — Arbejdsløshedskassen skulle vi ikke omtale, da Fordelene derved ere meget iøjnefaldende. — Det er *dette*, vi henstille til vore Kollegers alvorlige Overvejelse, og vi ere overbeviste om vore Kollegers Beredvillighed til ikke at se paa den Forhøjelse af Kontingentet, som denne Udvidelse af Foreningens Formaal nødvendig maa medføre. — Vi skulle endnu kun gøre opmærksom paa, at kun ved at alle i Enighed arbejde mod Maalet, kan dette naas, og idet vi ere overbeviste om, at vore Kolleger med Alvor og Interesse ville drøfte denne Sag, sende vi Dhrr. vor kollegiale Hilsen, samt en hjærtelig Tak til de Principaler, som i det forløbne Aar have støttet Foreningen i Haab om, at de ogsaa fremdeles ville vise den den samme Velvilje.

Hovedbestyrelsen."

Lungesvindsotens Aarsager, Udbredelse og hygieiniske Behandling.

I.

Under ovenstaaende Titel har Dr. med. Lehmann udgivet en Bog, hvorpaa jeg skal tillade mig at henlede Opmærksomheden. Under en forstaaelig Form lader han Læseren følge Lungesvindsotens forskjellige Stadier og Arter, og samtidig medfølge en Mængde udmærkede Raad og Vejledninger, som *vi* kunne have særdeles godt af at lægge os paa Sinde. Det var ønskeligt, om denne Bog særlig blandt os kunde faa en stor Udbredelse. Bogen henvender sig rigtignok ikke til Typografer i Særdeleshed, og de Onder, som den advarer imod, søger Forf. ikke hos Blyet, men ved Svineri og daarlig Luft, og i denne Henseende staar Sætter- og Trykkerlokalerne mange Steder særdeles højt. Renlighed og god Ventilation kendes kun af Navn. De slette hygieiniske Forhold i mange af vore Arbejdslokaler hidrøre aldeles ikke fra Blyet, men fra indesluttet Luft, Røg, Skarndynger og flere Menneskers vedvarende Ophold i samme Rum. Der er ganske vist en Del Lokaler, som udmærke sig ved rent vaskede Gulve og god Ventilation, men man kan desværre tælle dem.

En ualmindelig Mængde Dødsfald i dette Foraar blandt Typografer har gjort mig opmærksom paa Forholdene. Lungesvindsoten er i Tiltagen, og omtrent en Syvendedel af alle Dødsfald hos Folk i Almindelighed skyldes den. Blandt Typografiens Dyrkere dø henved Halvdelen af Lungelidelser. En Syvendedel af alle Dødsfald er et saa stort Tal, som ingen anden Sygdom tilnærmelsesvis kan opvise. Hertil kan føjes, at Lungesvindsoten særlig optræder i Livets mellemste Aldersklasser, før det 30. Aar, og rykker Mennesket bort i dets skønneste Alder; den kan dog vise sig i enhver Alder, selv hos gamle Folk, men er da i Almindelighed mindre farlig.

Lægerne ere dog ikke saa aldeles afmægtige over for Lungesvindsoten, der kan gøres en Del for at forebygge Sygdommen og for at helbrede den, naar den en Gang har vist sig.

Jeg skal nu i det følgende gøre nogle Uddrag af Bogen, jeg haaber med Forf.s Tilladelse, der maaske kunne være til Nytte.

Efter at Anskuelserne om Lungesvindsotens Væsen i Aarenes Løb havde undergaaet forskellige Omvekslinger, er man i den sidste Tid ved fornyede omhyggelige Undersøgelser kommen tilbage til den allerede i Begyndelsen af dette Aarhundrede af den franske Læge Laennec fremsatte Opfattelse, i Følge hvilken Sygdommen i det væsentlige beror paa, at der i Lungerne dannes en stor Mængde ganske smaa Knuder af Størrelse som et Sandskorn, de saakaldte Tuberkler. Disse afsættes næsten altid først i den øverste Del (Spidsen) af Lungerne, hvorfra de, naar det ikke lykkes at bringe Sygdommen til at stanse, udbrede sig videre og videre, ikke alene i Lungerne, men ogsaa ud over disse til Legemets øvrige Organer. Den ellers svampagtige, luftholdige Lungesubstans bliver ved denne

Tuberkelafsætning forvandlet til en fast og tæt Masse, der ligner Ost, og som senere opløses, hvorved der dannes større eller mindre Huler i Lungerne, som vedblive at afsondre Slim og Materie, der ophostes. Denne Proces kan nu enten gaa hurtigt for sig, saa at alt er forbi paa nogle Maaneder (galoperende Lungesvindsot), eller, hvad der er langt hyppigere, vare i aarevis (kronisk Lungesvindsot), enten saaledes at Sygdommen stadig vedbliver at skride langtsomt fremad, eller saaledes, at den fra Tid til anden staar stille og saa atter tager et nyt Tilløb, der enten kan ende med Døden eller afløses af en ny Stilstandsperiode. I et ikke ringe Antal af Tilfælde kan Sygdommen ved en passende Behandling bringes til at stanse for mange Aar eller for hele Livet, ja endog helbredes, men i de fleste Tilfælde fører den dog efter kortere eller længere Tids Forløb til Døden, idet den syges Kræfter efterhaanden udtømmes og hele Legemet hentæres som Følge af de mange Forstyrrelser, som Tuberklernes Tilstedeværelse foraarsager i Legemets forskellige Funktioner. Af særlig Betydning i saa Henseende er, om Sygdommen ledsages af stadig Feber eller ikke, i hvilket sidste Tilfælde Udsigterne for den syge ere langt gunstigere end naar en vedvarende Feber yderligere bidrager til at tære paa Kræfterne. Ogsaa Appetitens og Fordøjelsens Tilstand er af megen Vigtighed, ti saa længe disse endnu ere normale, og Patienten altsaa kan spise og drikke og fordøje det nydte, saa længe er der ogsaa Mulighed for, at det ved Sygdommen foraarsagede Tab af Huld og Kræfter kan opvejes herved, og Legemets Ernæring altsaa desuagtet holdes i Ligevægt; desto uheldigere er det, at Fordøjelsesorganerne saa hyppigt ere mere eller mindre lidende ved Lungesvindsoten.

Efter at have omtalt hvad man forstaar ved Lungesvindsot, gaar Forf. over til at vise dens Aarsager, hvilke kunne være særdeles mange. Jeg skal fremsætte de vigtigste. For det første kan Anlæg til Lungesvindsot arves, og dette Anlæg viser sig ved det saa kaldte svindsotige Habitus (spinkel Legemsbygning, lang og smal Brystkasse og Hals, svagt udviklede Muskler, fin, gennemskinnende Hud, glinsende Øjne, let bevægelig, irritabel Sindsstemning, Mangel paa Udholdenhed, Tilbøjelighed til Forkølelse o. s. v.). Det er sjældent, at selve Sygdommen arves, men kun Anlægget dertil. Mennesker der have saadanne Anlæg maa naturligvis iagttage den største Forsigtighed og i Grunden slet ikke foretage sig Ting, som kunne virke skadeligt og bringe Spiren til at bryde frem.

De øvrige Aarsager til Lungesvindsoten ere nu af en højst forskellig Beskaffenhed, men ere dog forenede ved et fælles Baand: de fremkalde alle en *varig Svækkelse af Legemets Ernæring* og nedbryde derved Konstitutionen. Dette lægger Forf. særlig Vægt paa og søger deri Nøglen til Lungesvindsotens Opstaaen under en Mængde tilsyneladende meget forskellige Forhold, men tillige Rettesnoren for vore Bestræbelser med Hensyn til Forebyggelsen og Helbredelsen af disse Tilfælde af Sygdommen.

Svækkelse af Legemets Ernæring kan fremkaldes af forskellige Sygdomme. Øverst blandt disse staar Kertelsygen, hvis Aarsager falde sammen med Lungesvindsotens, men som i Modsætning til denne hjemsøger Barnealderen, medens Lungesvindsoten holder sig til Ungdommen og Manddomsalderen. Et Individ, der som Barn har havt Kertelsyge, er mere udsat for at angribes af Lungesvindsot end et andet. Dernæst kan man i Almindelighed sige, at enhver Sygdom, der tærer paa Legemet og nedbryder dets Kræfter, kan blive Aarsag til Lungesvindsot, og at den desto sikrere vil føre dertil i jo højere Grad den svækker Organismen. Saaledes er det særdeles hyppigt, at den kroniske Drankersygdom, navnlig i Forbindelse med andre Udskejeler og al den øvrige Elendighed, der saa hyppig ledsager Drukkenskaben, kan medføre Lungesvindsot hos Individet selv eller dets Afkom. Blandt en Mængde mindre betydelige Aarsager, som Forf. fremhæver, skal jeg endnu kun nævne langvarige og hyppige Brystkatarrher, især hos svage Personer med en daarlig Bygning af Brystet.

Dette var en Del af de indre Aarsager til Lungesvindsoten; i en senere Artikel skal jeg omtale nogle af de ydre.

M. Truelsen.

Korrespondance.

Aarhus, den 9. Maj.

I Anledning af det forestaaende Repræsentantmøde her i Aarhus førstkommende 5. Juni til Revision af Lovene for „Jyllands typografiske Forening", afholdtes i Gaar Møde i „Kystpavillonen" af den herværende Lokalforening. Efter at Lokalforeningens Formand, Faktor *Bech*, havde oplæst Dagsordenen samt en Skrivelse fra Hovedbestyrelsen, gaves Ordet til Formanden, *Harald Jensen*, der i et længere Foredrag motiverede et fra Hovedbestyrelsen til samtlige Foreningens Medlemmer omsendt Forslag til Forandringer i „Jyllands typografiske Forening"s Love. Han oplyste bl. a., at efter det foreliggende Forslag vilde den aarlige Indtægt ved Medlemsbidrag beløbe sig til ca. 2,300 Kr. Angaaende den foreslaaede Nedsættelse af Rejsehjælpen, henviste han til, at den nuværende var højere, end noget andet Steds, og at navnlig vor Forenings Medlemmer ikke erholde en tilsvarende Understøttelse i Udlandet, hvorfor han fandt, at i al Fald for tilrejsende udenlandske Kolleger, maatte Understøttelsen noget nedsættes, hvorimod han ikke var uvillig til, at bibeholde den nuværende for Foreningens egne Medlemmer; men paaviste dog, at selv om denne ogsaa blev noget nedsat, vilde dette erstattes ved Oprettelsen af den foreslaaede Arbejdsløshedskasse. Han oplyste endvidere, at Foreningen nu paa Rejsehjælpens Omraade havde Gensidighed og Forbindelse overalt i Udlandet, hvor der bestod typografiske Foreninger. Arbejdsløshedskassens Fordele troede han det ikke nødvendig nærmere at omtale, da disse, forekom det ham, maatte være indlysende for enhver. Angaaende Syge- og Begravelseskassen hævdede han ligeledes, at denne, efter de foretagne Beregninger, vilde, foruden at stifte megen Gavn, dog kunne bære sig, selv med 5 Sygedage pr. Medlem. Vel vidste han, at den i Aarhus for Øjeblikket bestaaende Sygekasse, der nu havde

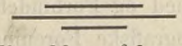
samlet sig en lille Kapital, havde mange Venner, og disse kunde mulig, for *dens* Skyld, faae Lyst til at slaa den nye ihjel; men han haabede dog, at ogsaa disse vilde se paa det heles Vel, hvilket tilstræbtes ved det foreliggende Forslag, og desuden mente han, at den gamle Sygekasse alligevel godt kunde bestaa ved Siden af den ny, og mulig træde til med Hjælp for Aarhus-Kollegernes Vedkommende, naar den nye Kasse hørte op (saaledes navnlig i Tilfælde af langvarig Sygdom osv.). Sluttelig anbefalede han Forslagene til Forandringer i Lovene til velvillig Overvejelse. *Lind* (Formand for den nuværende Sygekasse) troede ikke, at de opstillede Beregninger kunde lægges til Grund, og anbefalede Forsigtighed, ligesom han mente, at det ikke passede til Nutiden, at for at være Medlem af den ene af de foreslaaede Kasser, skulde man ogsaa være det af de andre. *Harald Jensen* replicerede og hævdede, at navnlig Fordelene laa i den *større* Forening med de forskellige Formaal. — Derefter stilledes det 1ste Punkt af Forslaget (Foreningens Udvidelse til ogsaa at omfatte *Syge- og Begravelseskasse*) under Afstemning, hvilket ved den skriftlige Afstemning *vedtoges* med 20 Ja mod 5 Nej; 1 Stemmeseddel var blank. — Efter Bemærkninger af Forskellige angaaende Oprettelsen af en *Arbejdsløshedskasse*, sattes dette Forslag under Afstemning. Dens Oprettelse *forkastedes* med 13 Nej mod 8 Ja, 5 Stemmesedler vare blanke. — Derefter foretoges Valg af en Repræsentant for Aarhus' Lokalforening til Mødet den 5. Juni. Hertil valgtes ved den skriftlige Afstemning Lokalforeningens Formand, Faktor *Bech* med 12 St.; S. Schiby fik 9 St.; Resten var spredt. — En Del Medlemmer forlode nu Mødet; men desuagtet sattes de enkelte Paragrafer under Diskussion, hvoraf adskillige, navnlig paa Forslag af *S. Schiby*, bleve ændrede. Mødet varede fra Kl. 3—6½. *A.*

Literatur.

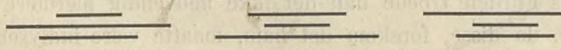
Af Alex. Waldows Værk „*Illustrirte Encyklopädie der graphischen Künste*" er 5. og 6. Hefte udkommen, det første indeholdende *Caxton—Defekte* og det andet *Defekte Buchstaben—Duodez-Format.* Hovedforhandleren for Danmark er *A. F. Høst & Søn*, Gotersgade 49.

Tekniske Meddelelser.

— I det typografiske Selskab i Leipzig har der i den senere Tid været afholdt en Række Foredrag over „Normaltitler". Som den heldigste Form for Titler blev følgende opstillet som Mønster:

For mindre heldige bleve følgende Former erklærede:

Ved enhver Titel, som bestaaer af flere end tre Linjer skal den ovenanførte Form stedse gentages, og Slutningslinjen bliver saaledes paa den ene Form Begyndelsen til den anden.

Forskelligt.

— De tysktalende Kolleger i New York afholdt den 27. Marts en Ekstra-Generalforsamling, paa hvilken der blev gjort Forslag til en Forhøjelse af Satsprisen. Efter at de i 1872 fik 66 Cents for Nattearbejde og 51 Cents for Dagarbejde, er Betalingen nu trykket ned til resp. 46 og 40, for det sidstes Vedkommende paa mange Steder endog til 35 Cents. Rigtignok lykkedes det for omtrent et Aars Tid siden, at faa Betalingen sat op til resp. 48 og 42 Cents, men denne Forhøjelse er aldeles utilstrækkelig. Ovenomtalte Forsamling viste i sin værdige Holdning, at man ikke tænkte paa at forhaste sig, men at man lidenskabsløs vil søge at føre Sagen igennem og naa et tilfredsstillende Resultat. Der blev nedsat en Kommission, som skal undersøge de af *Milke* (tidligere et meget fremragende Medlem af det tyske Forbund i Berlin, som paa Grund af den „lille Belejringstilstand" blev fordrevet til den nye Verden) indbragte Forslag, der gaa ud paa en Forhøjelse af Satsprisen til resp. 55 og 45 Cents og en Maksimalarbejdsdag paa 10 Timer. For Tiden bliver der arbejdet 12 og flere Timer i Newyorker-Aviserne, navnlig i Morgenbladene.

— „Journal f. B." skriver: „Som Følge af den for Øjeblikket herskende Efterspørgsel efter Avissættere i *Paris* stiller disses Fortjeneste sig ret gunstig, skønt den jo ikke i Gennemsnit andrager 8 Frks. for Dag- og 15 Frks. for Nattearbejde. Slige Indtægter kunne naturligvis kun indarbejdede og flittige Sættere forskaffe sig. Desuagtet er Fortjenesten lønnende og derved bliver det forstaaeligt, at Sættere fra Provinserne, fra Tyskland, Italien og Spanien vende deres Blikke og Skridt til Paris, det nye Eldorado. Det sidste kan dog kun anbefales dem, som ere dygtige i det franske Sprog."

Til Typograf *Revell* har jeg modtaget følgende Bidrag:

J. Jørgensen & Ko.s Bogtrykkeri		6 Kr.	5 Øre.
Carl Lunds	—	2 -	„ -
Dags-Avisens	—	3 -	35 -
J. H. Schultz's	—	8 -	„ -
A. Behrends	—	2 -	„ -
Valentin & Lunds	—	2 -	„ -
Cohens	—	2 -	90 -
Bianco Lunos	—	2 -	60 -
Thieles	—	6 -	55 -
Kellers	—	„ -	75 -
Græbes	—	3 -	„ -
I alt . . .		39 Kr.	20 Øre.

C. Hansen,
Trykker hos J. Jørgensen & Ko.,
Inkassator for nævnte Beløb.

Jeg takker herved de ærede Principaler og Typografer for den Hjælp, de have været saa gode at yde mig.

Anna Revell.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 12. | København, den 4. Juni 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Nye Medlemmer:

H. N. Brynn.
Ferd. Koppel (Rigsdagen).
P. N. Lauritzen (Valentin & Lund).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udmeldte Medlemmer:

C. F. Rasmussen (Nielsen & Lydiche).

Typografernes Sangforening.

Fra *Lørdagen den 7. Maj* er Foreningens Lokale i „Sortedamslund", Sortedams-Dossering.

Bestyrelsen.

Jyllands typografiske Forening.

I Morgen samles altsaa efter Bestemmelsen Repræsentanterne for de forskellige Lokalforeninger i „Jyllands typografiske Forening" til et Møde i Aarhus, for at revidere Foreningens Love samt drøfte de af Hovedbestyrelsen fremsatte vigtige Forslag om en Syge- og Begravelseskasse samt Arbejdsløshedskasse. Det er vist nok en afgjort Sag, at alle, enten de høre til den nævnte Forening eller ikke, med Interesse se paa den Virksomhed, vore jyske Kolleger udfolde og ønske alt muligt godt for dem og deres Forening. Vi have allerede i vort sidste Nr. udtalt vore gode Ønsker for Jyllands-Foreningen, da det naturligvis er af stor Interesse for os som for alle, der ønske Sammenslutning, at en Forening, som den af vore jyske Kolleger stiftede, stadig gaar fremad og at den mere og mere befæster Enigheden og Tilnærmelsen imellem Kollegerne.

De Opgaver, som ere forelagte Medlemmerne til Besvarelse, ere særdeles vigtige og indgribende og have vist nok rundt om i Lokalforeningerne fremkaldt en livlig Diskussion. Det vil nu vise sig, om der er Stemning for at udvide Virksomheden, eller om Flertallet holder paa, at Foreningen, i det mindste foreløbig, kun skal vedblive at være en Rejseunderstøttelses-Forening. Vi ville haabe, at Hovedbestyrelsen maa opnaa et godt Resultat og at det maa lykkes den at bringe Foreningen ind i det nye Spor, hvor den utvivlsomt med Tiden vil kunne udrette meget godt.

Lungesvindsotens Aarsager, Udbredelse og hygieiniske Behandling.

II.

Svækkelse af Legemets Ernæring kan ske ved en hel Del Aarsager, der i Modsætning til de i forrige Artikel anførte ligge uden for Individet selv, og som Forf. kalder udvortes Aarsager. Ligesom der til Legemets normale Ernæring ikke alene kræves god og tilstrækkelig Føde, men ogsaa en stadig og rigelig Tilførsel af frisk Luft (Ilt), Lys, passende Legemsbevægelse, tilstrækkelig Søvn o. s. v., saaledes skades Legemets Ernæring under alle de modsatte Forhold. Mange sygelige Tilstande kunne udvikles herved, men en af de forreste Pladser indtager Lungesvindsoten, som i saare mange Tilfælde udvikler sig paa denne Maade.

De fleste Forf. ere enige om at sætte et stadigt Ophold i indesluttet og *fordærvet* Luft forrest i Rækken af de svækkende Indflydelser, som kunne føre til Lungesvindsot, hvad enten denne Luftfordærvelse hidrører fra Overfyldning af Rummene eller fra disses Snæverhed eller fra mangelfuld Udluftning, Urenlighed o. s. v. Den indesluttede Luft er næsten altid fordærvet, idet den indeholder en større Mængde Kulsyre, Kulilte og forskellige andre, navnlig organiske Stoffer, som give sig til Kende for Sanserne ved en ejendommelig muggen Lugt. Den indesluttede Luft er næsten altid mere fugtig og varm, hvorved Uddunstningen fra Hud og Lunger formindskes, og hele Livsprocessen hæmmes som Følge af den slappende Indvirkning, som en saadan beskaffen Luft gennem Hudnerverne udøver paa hele Nervesystemet. Rum, hvor Sollyset frit kan trænge ind, ere sundere, end hvor dette ikke finder Sted, da Solstraalerne have luftrensende Egenskaber. Sollyset foraarsager blandt andet en Forbrænding af de omtalte organiske Stoffer, hvorimod disse i Mørke gaa i Forraadnelse og virke skadeligt. Ligeledes har Sollyset ogsaa den Virkning, at fremme hele Livsprocessen hos Individerne. Endelig kan endnu anføres den Virkning, at fremme den naturlige Ventilation af Boligerne ved at udtørre Murene og derved gøre dem lettere gennem-

trængelige for Luften, og tillige ved at opvarme Luften i Værelserne, hvorved den for den naturlige Ventilation nødvendige Forskel mellem Yder- og Inderluften tilvejebringes. En Svejtserlæge anfører, at Dødeligheden i en af Berns usundeste Gader i 1860 var langt større paa Skyggesiden end paa Solsiden, og det uagtet Sammenhobningen af Mennesker var langt større paa den sidste end paa den første, og alle øvrige Livsforhold vare ens paa begge Sider af Gaden. For Lungesvindsotens Vedkommende anfører han saaledes, at der for hvert 1 Individ, som paa Solsiden døde af Lungesvindsot, paa Skyggesiden døde $3{,}_5$ Individer af samme Sygdom.

Overanstrængelse, Nattevaagen, Sorger og Udskejelser ere Aarsager, som enhver véd virker skadeligt paa Lungerne (Brystet, som man siger); men for alting gælder det dog om, at man sørger for en god og rigelig Kost, saa at Legemets Udgifter ikke komme til altfor stærkt at dominere Indtægterne.

Mangel paa tilstrækkelig Virksomhed af Lungerne gøre disse mere modtagelige for Sygdomme, idet deres, lige som ethvert andet Organs, Ernæring lider under Uvirksomheden. En bøjet Stilling af Legemet besværliggør Aandedrættet, ligesom ogsaa saadanne Klædningsstykker, der hæmme Udvidningen af Brystkassens øverste Del, virke skadeligt, da Lungesvindsoten, som omtalt, næsten altid begynder i Lungens øverste Spids. Som saadanne Klædningsstykker kan nævnes stærkt strammende Seler, Frakker og Veste, der ere for snævre over Brystet, samt altfor tunge Klædningsstykker, hvis Vægt navnlig kommer til at hvile paa Brystkassens øverste Del.

Blyets og især Støvets skadelige Indvirkning skal jeg ikke tage med, da enhver véd, at det ikke er sundt, og jeg desuden efter et tysk Blad har oversat en Artikel om Blysygdomme, optagen i „Typograf-Tidende“ 1879 Nr. 23—24.

Skulde man samle alle de udvortes Aarsager til Lungesvindsoten under et, saa kunde man fra et omfattende og almindeligt Synspunkt gøre dette ved at betegne Lungesvindsoten som en Civilisationssygdom. Saa godt som alle de i det foregaaende omtalte Aarsager til denne Sygdom ere i Virkeligheden som mere eller mindre uundgaaelige Onder knyttede til Civilisationen og dens Fremskridt, idet denne i Stedet for de uciviliserede Folkeslags frie og virksomme Naturliv i aaben Luft jo netop medfører et mere stille Liv inden Døre. Overalt, hvor de med Civilisationen forbundne sociale Onder optræde, følger nu Lungesvindsoten med som deres uadskillelige Ledsager. „At Sammenhobning af Mennesker, snævre og usunde Boliger, Urenlighed og Fugtighed, fordærvet Luft, daarlig og utilstrækkelig Kost, legemlig Overanstrængelse, aandelig Anspændelse, usunde Beskæftigelser og Udskejelser ved langvarig Indvirkning næsten med Nødvendighed fører Lungesvindsoten med sig“ er noget, som Forf. ikke ofte nok kan gentage; ti førend dette er gaaet op i den almindelige Bevidsthed, kan man ikke vente, at der vil blive gjort noget for at formindske Lungesvindsotens Hyppighed.

Med Hensyn til Byernes skadelige Indflydelse viser det sig, at de indfødte ere mindre udsatte for at angribes af Lungesvindsot end de indvandrede, der komme fra den friske Luft for at arbejde i Værkstederne, f. Ex. de unge Piger, der komme fra Savoyen til Lyon for at arbejde i Væverierne i denne By, og som dø af Lungesvindsot i et frygteligt Antal. Fra vore egne Forhold kan anføres, at Islændere, der næsten ikke kende til Lungesvindsot, ingenlunde sjældent faa denne Sygdom, naar de komme til København og opholde sig der i længere Tid.

Som Arnesteder for Lungesvindsoten kan nævnes Fængslerne, hvor indtil 80 pCt. af Dødsfald falde paa denne Sygdom. Der kan dog ikke angives noget bestemt, da en hel Del Fanger tage Sygdommen med sig derfra; vi har jo havt Bevis i disse Dage. *M. Truelsen.*

Kursiv-Skriften.

„Freie Künste“ i Wien har for kort Tid siden offenliggjort to Artikler, der paa en meget sagkyndig Maade omtale Anvendelsen af Kursiv-Skriften. Som en æsthetisk Fordring fremhæves der i disse Artikler, at man for Fremtiden ikke skulde spatiere Ord, der skulle fremhæves, men derimod sætte disse af Kursiv, og der gøres opmærksom paa de Fordele, som Sætningen af mindre Skriftsorter med Kursiv medføre frem for Spatieringen, fordi det ved Anvendelsen af denne sidste ofte sker, at Linjen springer ud. Engelskmændenes og Franskmændenes Fremgangsmaade anbefales os, fordi disses Grundsætning lyder: Hvad der i Manuskriptet er understreget *en Gang*, sættes af Kursiv, og hvad *to Gange*, sættes med Kapitæler.

Den Anskuelse, at spatieret Sats virker uæsthetisk, er fuldkommen rigtig; den har samme Virkning, som halvfede og fede Skrifter i fortløbende Sats — undtagen dog Aviser, Cirkulærer etc., i hvilke Blandingen med forskellige Skrifter af visse Hensyn er nødvendig. De saaledes fremhævede Steder læses meget ofte først og kun disse alene, hvorved man ikke kommer i tilstrækkelig Kundskab til det øvrige Læsestof, og Læsningen bliver altsaa forsømt — noget, som man ikke behøver at være bange for ved Anvendelsen af Kursiv-Skrift, fordi Læseren ikke har Lejlighed til at gribe enkelte fede Bid, men er tvungen til at fortære hele Maden paa den forskriftsmæssige Maade. Saaledes er der jo altsaa Grunde, der fra et æsthetisk Standpunkt tale for Anvendelsen af Kursiv; men naar nu paa den ene Side Kursiv bliver anbefalet af Skønhedshensyn, saa maa man paa den anden Side dog ogsaa indrømme, at dette Hensyn bliver saaret, fordi Sammenblandingen af en staaende og en liggende Skrift aldrig kan virke harmonisk. Den Omstændighed, at vi daglig se denne Sammenblanding, gør, at vi ikke saa let lægge Mærke til det urigtige og uskønne i denne Fremgangsmaade. Naar man vil danne sig en Forestilling om det her udtalte, behøver man blot at sammenblande større Grader Antikva med Kursiv; eller ogsaa kan man i Skriveskrift fremhæve med Rundskrift — eller omvendt — og man vil komme til den Erkendelse, at det er

at handle imod Skønhedens Love, naar man anvender Skrifter af forskellig Stilling i en Linie. Og naar man henviser os til Englændernes, Franskmændenes, Italienernes og Spaniernes Eksempel, der alle fremstille deres Værker, baade de fine som de almindelige, i denne Sammenblanding af Skrifter, saa kan det ikke forandre noget heri. Saa meget vi end, navnlig med Hensyn til Smagen, endnu kunne lære af Franskmændene, er dog ikke alt det, som man i Frankrig og England præsterer, mønsterværdigt. Vi erindre saaledes de engelske Avisers Initialsats, der altid efter en Initial lade følge Ord med Versalier; og skønt dette i England er Skik og Brug og skønt det har været Tilfældet selv i Bogtrykkerkunstens første Dage i Tyskland, saa har det „typografiske Selskab" i Leipzig dog ikke kunnet anbefale dette Eksempel.

Afser man nu fra denne æsthetiske Kontroverse og kommer ind paa det praktiske Gebet, staar ogsaa her en Del Hindringer i Vejen for Kursiv-Skriftens almindelige Anvendelse. Den første og betydeligste Hindring er den i Værksats endnu dominerende Fraktur. Saalænge denne endnu ikke er helt trængt tilbage, eller i hvert Tilfælde endnu ikke har afgivet største Delen af sit Gebet til Antikva-Skriften, saalænge kan man ikke forlange af vore Bogtrykkere, at de skulle være begejstrede for Anskaffelsen af Kursiv. I de fleste mindre Bogtrykkerier, navnlig i Provinserne, kendes Kursiv-Skriften kun af Navn; dér — og vel i det hele Tyskland (som ogsaa i Danmark) — gælder baade for Antikva som for Fraktur den Norm, at det, som i Manuskriptet er én Gang understreget, spatieres, og det, som er to Gange understreget, sættes med halvfed resp. fed Skrift. I alle disse Trykkerier maatte der, naar Kursiv-Skriften skulde træde i Stedet for Spatieringen, anskaffes en Skrift, uden hvilken man hidtil har kunnet hjælpe sig, og Udgiftssiden vilde faa en væsentlig Forhøjelse, uden dog at stille en større Indtægt i Udsigt. Heraf kan man forklare sig de tyske Bogtrykkeres Ulyst til at anvende Kursiv i fransk eller engelsk Forstand. Desuden maa der ogsaa tages Hensyn til, at det i saa Henseende vilde blive nødvendigt at anskaffe sig flere nye Kasser. Forestiller man sig Sætningen af et Værk med Noter, vilde for Teksten i Almindelighed paa mange Trykkerier allerede to Kasser, t. Eks. Korpus og Petit, være vanskelig at placere; Obstablingen af endnu to Kursivskrift-Kasser vilde selvfølgelig betydelig forøge Vanskelighederne.

Af det her udtalte kan den ringe Anvendelse af Kursiv i Tyskland forklares; ja, den savnes endog mange Gange dér, hvor den som Følge af sin diskrete Fremtræden vilde være paa sin rette Plads, altsaa i Fremmedordbøger, Leksika, i Særdeleshed i smalspaltede. I saadannne og lignende Værker fortjener Kursiv-Skriften absolut et Fortrin fremfor Spatieringen af Satsen. *(J. f. B.)*

Af en Bogtrykkerlærlings Dagbog.

(Fortsat.)

Den 7. Marts.

„Der er jo et Skriftstøberfirma i Wien, Rost & Ko., som har foreslaaet Anskaffelsen af Logotyper," sagde Petersen. — „Det er en gammel Historie!" raabte et Par af de andre. — „Det véd jeg nok," svarede Petersen, „og den Historie, jeg vil fortælle Jer, er endnu ældre. Disse Logotyper, eller Ordtyper, er ikke nogen ny Opfindelse. Jeg vil ikke tale om, at den viser tilbage paa den gamle Trætavletrykning, før Guttenberg fandt paa at danne enkelte Bogstaver, eller at det hos Kineserne endnu er den almindelige Maade at sætte paa. Wiener-Skriftstøberne vilde dog kun have enkelte Ord, som brugtes meget, f. Eks. der, die, und, das, kein, aber, nicht, osv.; men John Walter, som 1788 stiftede det store engelske Blad „Times", forsøgte at lade sit Blad sætte med Logotyper. Han udfandt, at det engelske Sprog indeholdt 90,000 Ord; men ved passende Delinger, Udeladelser osv. formindskede han det til 5,000 Grundord. Han satte virkelig igennem, at hans Plan i nogen Tid praktisk anvendtes, men det viste sig dog snart, at der var mange flere Vanskeligheder herved, end ved den almindelige Bogstavsætning, og han maatte taale megen Spot for sin Opfindelse. I et Blad fra den Tid findes aftrykt et fingeret Brev, hvori Walter beder sin Skriftstøber om at sende sig et Centner „Tyveri", „Mord", „Køer", „Herre", osv. Saa opgav Walter sit ny System og vendte tilbage til det gamle.

Den 10. Marts.

Petersen lavede en Kældermand: Hvad kan man sige, naar man finder en ny Skydelinie, som ligger og glimrer paa Gulvet? — Svar: At det er *et glimrende Fund!*

Den 14. Marts.

„Der er Solen!" raabte Petersen. „Hvor saadan en Solstraale dog kan opvarme et forfrossent Sind! hvor saadan en Foraarsbebuder kan vække gamle Følelser og føde nye Tanker! Man føler den inderligste Lyst til at sætte sin Vinkelhage forsigtigt ned paa Kassen, pakke sin Rejsetaske og se sig lidt om i den vide Verden — og den vide Verden ligger meget nærmere end man tror. Vejene ere forskellige, Rejsemaaden er ogsaa forskellig, ligesom man har Penge til. Er man kun en fattig Bogtrykkersvend og ejer man kun et halvt Hundrede Kroner, maa man tilbagelægge det meste af Vejen til Fods. Man køber sig en Vandrebog og en tyk Stok og siger for en Stund sin Fødeby et varmt og inderligt Farvel. I den første By, man kommer til, hilser man paa sine Kolleger, hæver sine Rejsepenge og rejser saa videre, gør et lille Ophold i næste By, og saa videre, bestandig længer frem, — snart er man over Grænsen og inde i det Fremmede! Dér er der ingen, der kender En, dér hæver man mere frimodig sin Rejsehjælp, 50 Pfennig om Dagen, hvis man er Medlem af „Den typografiske Forening". Naar man er sparsommelig med disse Penge og med sin egen lille Grundkapital, behøver man ikke at føle Næringssorg. Men man maa ogsaa kaste sine

fine Fornæmmelser over Bord; man maa skynde sig at vænne sig til at leve paa Herbergerne i et meget blandet Selskab. I Tyskland vælger man helst de af den indre Mission oprettede kristelige Herberge, „die Herberge zur Heimath", som findes i mere end 100 forskellige tyske Byer. I disse Herberge er alt billigt og renligt. Førend man gaar i Seng, Klokken 10, synger man en Salme i Kor, med eller uden Orgelspil, og Husfaderen læser en Bøn; om Morgenen Kl. 7 bliver man ringet op. Man ligger sammen ligesom i en Kaserne, i nogle Stuer er der en halv Snes Senge. Men det gør ikke noget! Man er kun en eller to Dage sammen med disse Rejsefæller, saa skilles man — hver gaar sine forskellige Veje! Altid nye Rejsefæller, nye Omgivelser, nye Billeder! Fra den travle, livsglade Handelsstad Hamburg til den middelalderlige Saltby Lyneburg, fra Dresden, denne elskværdige By med de mange kostbare Skatte, til Kejserstaden ved Spre! Det er dejligt at rejse!" — — — Ingen havde sagt et Ord under Petersens lange Replik. Der er ingen, der kan tale med en saadan Varme og Livlighed som Petersen, naar han en Gang imellem giver sine Følelser Luft. — Hvem der dog kunde sætte Vinkelhagen paa sin Kasse og rejse ud i Verden!

(Fortsættes.)

Forskelligt.

— Tarifbevægelsen iblandt Typograferne i New-York, som vi tidligere have omtalt, samt Nabobyerne er nu endt til Gunst for Arbejderne; kun Sætterne i „Stats-Zeitung" have ikke sluttet sig til Bevægelsen, de arbejde altsaa efter de gamle Betingelser. Som et Kuriosium kan det meddeles, at de tyske Typografer i St. Louis ligeledes undertegnede en Petition om Forhøjelse af Lønnen med 10 Procent, men at de trak sig tilbage, endnu forinden Principalerne havde faaet Tid til at besvare Petitionen.

— Den tyske Bogtrykkerforening har udarbejdet en Skala, ifølge hvilken Forholdet imellem de paa et Trykkeri beskæftigede Typografer og Lærlinge skal være som følger:

indtil 5 Sættere 2 Lærlinge,
„ 15 — 4 —
„ 25 — 6 —
„ 40 — 8 —

og fremdeles for hver 15 Sættere 2 Lærlinge. Som bekendt er dette Thema for kort Tid siden behandlet her i Bladet, men der forlangtes rigtignok Statens Initiativ til et saadant Skridt, formodentlig fordi man kunde indsé, at private Foreninger umulig kunne gennemføre et saadant Projekt, der forlanger af den Faktor, som vil eller skal gennemføre det, en større Magtfylde en den, vore nuværende Foreninger kunne producere.

— I Følge statistiske Opgørelser fandtes der i Tyskland i Aaret 1880 14,958 Typografer og 7,429 Lærlinge — en ret betegnende Illustration til Forholdene i vort Fag.

Dødsfald. I Følge Meddelelse, som vi have modtaget fra Ringkøbing, er Typograf *Joh. Fr. Stuhr* afgaaet ved Døden af Lungesvindsot der i Byen d. 30. Maj efter længere Tids haardt Sygeleje. Dette Dødsfald vil sikkert vække Deltagelse hos mange Typografer, da Stuhr saa vel iblandt Kollegerne i Ringkøbing som mange andre Steder var bekendt for at være en brav og trofast Kollega, hvorfor han ogsaa nød almindelig Tillid og Agtelse. Han var i lang Tid Formand for Foreningen i Ringkøbing, var Delegeret paa Mødet i Aarhus i Fjor, hvor „Jyllands typografiske Forening" stiftedes, og viste i det hele taget en ualmindelig Interesse for de typografiske Anliggender, hvilket bl. a. fremgik af, at han altid var beredt til at vise Tjenester og give Oplysninger om et eller andet, saa snart det forlangtes af ham. — Han efterlader sig Kone og 3 smaa Børn i trange Kaar.

Til *C. F. Revells* Enke har jeg modtaget følgende Bidrag:

„Berlingske Tidende"s	Trykkeri	8	Kr. 25	Øre.
Bergers	—	1	- 55	-
Eltongs	—	3	- „	-
„Fædrelandet"s	—	1	- „	-
„Adresseavisen"s	—	1	- 80	-
Bordings	—	1	- „	-
Nielsen & Lydiches	—	3	- 30	-
Fjeldsøes	—	3	- „	-
Calbergs	—	1	- „	-
„Dagens Nyheder"s	—	1	- 60	-
J. Behrendts	—	1	- 35	-
Triers	—	1	- 10	-
Hansens	—	1	- „	-
„Socialdemokraten"s	—	„	- 65	-
Qvists	—	„	- 50	-
Summa . . .		39	Kr. 10	Øre.

J. C. Jensen,
Trykker hos Laur. Madsen.

For de ovennævnte 30 Kr. 10 Øre, som jeg har modtaget, takker jeg herved Dhrr. Bidragydende.

Anna Revell.

Rettelse.

Ved en Forveksling af Fornavn paa Bidragslisterne er Hr. Viggo Hansen i Nr. 10 fejlagtig opført blandt de udslettede.

Typografiske Kundgørelser.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Linje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg,* Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 13. | København, den 18. Juni 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i Sortedamslund, Sortedamsdossering.

Nye Medlemmer:

V. Ihlemann [udlært hos Bang i Næstved, April 1880] *Thorvald Jensen* [udlært hos Berthel Møller i Kolding, Maj 1881] (Eltong).

Niels Peter Andersen [udlært i Aalborg den 29. September 1877] (Græbe).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Jyllands typografiske Forening.

Dhrr. Lokalformænd anmodes om at indsende Regnskabet for April Fjerdingaar i betimelig Tid, *senest den 12. Juli.*

Aarhus, den 14. Juni 1881.

F. H. Andersen.

Typografernes Sangforening.

Foreningens Lokale er i Sortedamslund, Sortedamsdossering. *Bestyrelsen.*

Lungesvindsotens Aarsager, Udbredelse og hygieiniske Behandling.

III.

(Sidste Artikel.)

Lungesvindsoten viser sig, som omtalt, især under slette hygieiniske Forhold, og hvis der skal være Tale om at modarbejde den, maa det altsaa ske ved at hæve disse og stille Legemet under bedre Betingelser for Ernæring og Velvære.

Forf. omtaler først, hvad man kan foretage imod Overførelse af Smitte, hvilket han mener, der dog kun kan være Tale om for den galoperende Svindsots Vedkommende og i den kroniske Svindsots sidste Stadier. Kun ældre Personer (over 40 Aar), der ikke ere saa udsatte for Lungesvindsoten, anvendes til den syges Pleje. I selve Sygeværelset maa ingen anden end Patienten ligge; Ægtefæller bør derfor ikke sove sammen i Sygdommens sidste Stadier, og den, der plejer Patienten, maa tilbringe Natten i et Værelse ved Siden af og om Dagen flere Gange gaa ud i den friske Luft for at fordrive den fordærvede Luft fra Lungerne. Sygeværelset bør mindst et Par Gange om Dagen udluftes. I det Kar, hvori Patienten spytter, skal der hældes en stærk Karbolsyreopløsning. Det gennemsvedte Linned maa hyppig skiftes og ikke, som der ofte bliver gjort, uden videre tørres i Værelset, men i alt Fald først udvaskes. Efter den syges Død bør Sygeværelset renses og luftes godt ud; Sengen med Sengklæderne og de Klæder, som Patienten i den sidste Tid har benyttet, bør, hvor Forholdene tillade det, ubetinget ikke mere bruges af nogen og ellers kun efter en omhyggelig Desinfektion.

Efter at have omtalt hvorledes Børn, der ere fødte med Anlæg til Lungesvindsot, skulle behandles, gaar Forf. over til at omtale de Tilfælde, i hvilke det drejer sig om Forebyggelse af Lungesvindsoten hos sunde Individer, samt om Behandlingen af saadanne svindsotige, hos hvilke Sygdommen, saaledes som det heldigvis hyppigst er Tilfældet, forløber langsomt og uden stadig Feber, eller hos hvem den for et kortere eller længere Tidsrum staar stille.

Ligesom slet Luft er en af Hovedaarsagerne til Lungesvindsot, saaledes er *ren* og *frisk Luft* et af de virksomste Midler til at forebygge Sygdommens Udvikling og stanse dens Fremskridt, naar den er til Stede. Navnlig i Forbindelse med en efter Legemets Kræfter afpasset Legemsbevægelse er den friske Luft et af de bedste Midler til at fremme alle Legemets Funktioner: styrke Nervesystemet, skærpe Appetiten, fremme Fordøjelsen, gøre Aandedrættet og Kredsløbet livligere og derigjennem at forbedre Bloddannelsen og hele Legemets Ernæring; daglig Bevægelse i fri Luft uden Hensyn til Vejret og Føret, naar man kun kan beskytte sig tilstrækkelig, udgør derfor et af Hovedmidlerne mod Lungesvindsoten. Hvis Sygdommen er til Stede, og Patienten ikke er vant til det, maa han lidt efter lidt vænne sig til disse Ture og navnlig med sværere syge maa man naturligvis gaa frem med den største Forsigtig-

hed og undgaa meget stærk Blæst, Regn og Taage; men som Eksempel paa, hvad man dog ogsaa kan byde saadanne, anføres en Patient, som kun holdt sit af Svindsot udtærede Legeme arbejdsdygtigt ved daglig i den tidligste Morgenstund at tilbagelægge den lange Vej fra en Forstad over tre vindige Elbbroer, for indtil Aften at forrette Banevogtertjeneste paa en saadan Bro, og saa vende hjem ad den samme Vej. Et lignende Tilfælde har Forf. selv oplevet, idet han for et Par Aar siden blev raadspurgt af en Mand fra Læsø, som i 10 Aar havde havt Lungesvindsot og nu var mager og gusten og jævnlig havde stærke Diarrhoer; denne Mand fortalte, at han aldrig havde befundet sig saa vel som i det sidste Aarstid, da han havde paataget sig hver Dag Sommer og Vinter paa et aabent Stillads at holde Udkig efter Strandinger paa sin Ø i Kattegattet.

Ikke mindre vigtig end Bevægelse i fri Luft er Omsorgen for god Luft i Boligerne, et Punkt, paa hvilket der imidlertid syndes utilgiveligt, og det uagtet man kun behøver at aabne Vinduerne for at skaffe den friske Luft ind i sine Værelser. Opfyldte man blot denne Fordring, saa vilde Kertelsyge, Lungesvindsot, Blegsot og Nervesygdomme sikkert blive mindre hyppige, og mange Tilfælde af Lungesvindsot ikke forløbe saa uheldigt, som de nu gøre det. Om Sommeren bør man altid bo for aabne Vinduer og om Vinteren flere Gange i Dagens Løb• forny Luften i sin Bolig, hvis der er mange samlede, særlig efter Maaltiderne. Lader det sig paa nogen Maade gøre, bør man ikke vælge de mindste, men de største Værelser i Boligen til Soveværelser. Er man nødt til at sove i smaa Værelser, kan man i al Fald om Sommeren og, naar man først er vant dertil, den største Del af Aaret igjennem raade Bod derpaa ved at have et af de øverste Vinduer aabent i Soveværelset eller dog i Værelset ved Siden af og saa lade Døren staa aaben til dette.

Hvad Temperaturen af den omgivende Luft angaar, saa kan det i Almindelighed siges, at en middelmaadig Varmegrad er den gavnligste (ca. 15°). Man bør ikke forvænne Huden ved Indpakning. Da Varmedannelsen ikke er saa stærk hos svindsotige som hos sunde, kan man raade Bod derpaa ved Klædedragten, men vogte sig for Overdrivelse. Tynde, uldne Underklæder (Trøje og Benklæder) ere at tilraade i vort Klima. Overtørklæder at forkaste og kun tilraadelige, hvor Strubehovedet er lidende. Dette er ogsaa det eneste Tilfælde, hvor Brugen af Respirator kan tilraades; dette Apparat, som hindrer Aandedrættet i alt for høj en Grad, kan erstattes ved at man trækker Vejret gennem Næsen, hvorved Luften baade opvarmes og renses for det deri indeholdte Støv. Særlig Omhu maa anvendes paa altid at holde Fødderne varme og tørre ved tykke Saaler eller Galoscher.

Langt vigtigere end at forvænne Huden med Varme er det at søge at styrke den ved en fornuftig *Hudpleje*, og det saa meget mere, som man derved tillige opnaar en Række af andre Virkninger, der fra Huden udstrække sig over hele Legemet, og som ere af Vigtighed ogsaa med Hensyn til Forebyggelsen og Behandlingen af Lungesvindsoten. Koldt Vand og Gnidninger af Huden ere de Midler, der benyttes i dette Øjemed. Kraftigst virker Douchen, der maa være kortvarig (ikke over $^1/_2$ Minut), kold (ikke over 10° R.) og have en Faldhøjde af mindst 8 Fod, for at der til Kuldens Virkning kan slutte sig en mekanisk af det faldende Vand paa Huden. Hvor Forholdene ikke tillade Douchen kan man anvende kolde Overgydninger eller Afvaskning med en stor Svamp dyppet i Vand paa 10—12° R., eller ogsaa vaade Afrivninger med et grovt Lagen, der dyppes i Vand paa 12—15° og, efter at være godt udvredet, svøbes fast om Legemet, hvorefter man med lange, mere eller mindre kraftige Strøg med de flade Hænder uden paa Lagenet gnider hele Legemet, indtil Huden er rød og Legemet varmt, hvilket tager et Par Minutter. Disse Metoder foretages bedst om Morgenen, naar Huden er varm. Det er nødvendigt, at Legemet ovenpaa igjen bliver varmt, hvilket opnaas ved Aftørring (Frottering) og Legemsbevægelse. Forf. advarer Individer, som have Lungesvindsot, mod Søbade, hvorimod de ere fortræffelige som Forebyggelsesmiddel imod denne Sygdom.

Al Legemsbevægelse (Spadseren, Gymnastik og de forskellige Arter af Sport) er sund, naar den er afpasset efter Individets Kræfter. Dans bør absolut forbydes, hvor der er Tale om Lungesvindsot. Et af de bedste og simpleste Midler, som det staar i enhvers Magt at anvende, har man dog i de metodiske Aandedrætsøvelser (Lungegymnastik), der foretages 2—3 Gange om Dagen for aabent Vindue eller dog i et vel udluftet Værelse; de udføres bedst ved i staaende Stilling med Armene løftede i Vejret og Hænderne sammenfoldede om Baghovedet, at gøre en Række af dybe Ind- og Udaandinger, stigende i Antal fra 20 til 60 hver Gang; Virkningen forøges yderligere, naar man efter hver Indaanding holder Vejret, saa længe man kan, og saa udaander med et rask Stød. Ved disse Aandedrætsøvelser udspiles ikke alene Brystkassen og udluftes alle Lungeblærerne, men ved den Indflydelse, som dybt Aandedræt udøver paa Blodets Løb, føres den optagne Ilt tillige bedre end ellers rundt i hele Legemet, saa at det virkeligt, som en tysk Læge udtrykker sig, bliver til et „Luftmaaltid".

En passende Føde er af stor Betydning. God og sund Mælk maa altid danne et Hovednæringsmiddel for Individer med Lungesvindsot. Lige saa gavnligt som bayersk Øl kan være, naar det nydes til Maade og i en til Individet afpasset Mængde, lige saa skadeligt kan det være ved Overdrivelse, idet det svækker Nervesystemet og forstyrrer Fordøjelsen.

Til Slutning skal jeg endnu omtale, hvad Forf. siger om Beskæftigelser, som ere forbundne med Støvudvikling: „Arbejdstiden bør være afbrudt ved flere Mellemrum, anvendte til Bevægelse i fri Luft. Fremdeles maa Arbejdslokalerne flittig renses for det Støv, der er samlet i dem; Gulvet maa jævnlig vaskes og hver Dag fejes med vaadt Sand, Væggene helst være saaledes beskafne, at de ogsaa kunne afvaskes."

Jeg har i det foregaaende kun leveret et løst Uddrag af Bogen, hvilken jeg endnu en Gang skal anbefale til Kollegernes Opmærksomhed. *M. Truelsen.*

Korrespondance.

Aarhus, den 9. Juni 1881.

I Søndags, den 5. Juni, afholdt „Jyllands typografiske Forening" sit i Følge Lovene bestemte Repræsentantmøde i Aarhus. Mødet afholdtes i „Kystpavillonen"s store Sal. De til Stede værende Repræsentanter vare: fra Aarhus: *L. Bech*, Randers: *Westermann*, Kolding: *S. Fabritius*, Horsens: *Th. Lassen*, Vejle: *Vilh. Neess*, Hjørring: *N. P. Nielsen*, Ringkøbing: *Vald. Brendstrup*, Holstebro: *Ch. Nielsen* og Lemvig: *R. Petersen*. Fra Aalborg, Varde og Skive vare ingen Repræsentanter komne til Stede. Foreningens Formand, *Harald Jensen*, bød Forsamlingen Velkommen og haabede, at det, hvortil man var samlet, maatte faa et saa godt Udfald som muligt og, hvad Resultatet end blev, at det maatte blive vor Stand til Ære og Foreningen til Gavn. Derefter foretoges Valg paa Ordstyrer og Sekretærer for Mødet. Til Ordstyrer valgtes Faktor *L. Bech* og til Sekretærer: *K. Gunst* og *Th. Jensen* (Aarhus). — *Ordstyreren* anbefalede eventuelle Talere saa vidt mulig at fatte sig i Korthed, da Arbejdet, man skulde i Lag med, var meget omfattende, samt oplyste om, at der efter den alvorlige Del var en gemytlig tilbage. Ordet gaves til *Formanden*, der først gav en Oversigt over Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar. Den havde fuldstændig, i Henhold til sine Love, opfyldt sine Forpligtelser fuldtud. Gensidighed var opnaaet saavel i Ind- som Udlandet omtrent overalt, hvor der bestod typografiske Foreninger udenfor Jylland. Aalborg havde i det forløbne Aar indtaget en Særstilling til Foreningen, idet den derfra havde modtaget en bestemt Sum. Aalborgkollegerne havde i et Brev, som oplæstes, givet Meddelelse om, at de heller ikke i det kommende Aar kunde fuldstændig slutte sig til Jyllands typografiske Forening, men anmodet om at erholde Gensidighed, hvilken Taleren dog fraraadede, da dette kunde give Anledning til, at mulig flere vilde komme med samme Anmodning, og dette vilde føre til Foreningens sikre Opløsning. — Angaaende Foreningens Udvidelse til ogsaa at omfatte Syge- og Begravelseshjælp samt Arbejdsløsheds-Understøttelse, da var sidst nævnte ved den forud for Mødet iblandt Medlemmerne foretagne Afstemning allerede bleven forkastet. Man havde næret Frygt for, at en saadan Kasse skulde benyttes som en Slags Strejkekasse, men dette havde aldrig været Forslagsstillernes Mening, og i Følge en af Forslagets Paragrafer kunde dette heller ikke ske. Meningen var blot dermed at give de gifte med Familje en Understøttelse i Tilfælde af ikke selvforskyldt Arbejdsledighed. Han omtalte derefter enkelte Paragrafer i de foreliggende Forslag og hævdede bl. a. Nødvendigheden af de foreslaaede Lægeattester. Han anbefalede sluttelig Repræsentanterne Sagen til alvorlig Drøftelse og Afgørelse. — *Ordføreren* stillede derpaa første Punkt under Diskussion: *Foreningens Udvidelse til ogsaa at omfatte Syge- og Begravelseskasse.* — *Nees*, Vejle, stillede det Spørgsmaal til Forsamlingen, om det var nødvendigt at være Medlem af samtlige Kasser. — *Formanden:* Kasserne kunne ikke adskilles. — *Petersen*, Lemvig: Skulle Kasserne skilles, vil Foreningen gaa sin Opløsning i Møde. Alt maa være ét. — *Westermann*, Randers, kunde ikke fuldstændig slutte sig til de sidste Talere, idet han troede, at Foreningen stod sig bedst ved, at det blev en frivillig Sag, i Stedet for en Tvang, i hvorvel han maatte indrømme, at det kunde have sine Vanskeligheder. — *Fabritius*, Kolding, udtalte, at i Kolding var der ligeledes nogen Meningsforskel angaaende denne Sag, idet en stor Minoritet var for Adskillelse, men han havde Mandat til at stemme for en samlet Kasse. — *Westermann* gjorde en kort Bemærkning til Formanden om, hvorvidt der var opstillet Beregning over, hvor stort et Medlemsantal, der behøvedes, for at Foreningen kunde bære sig. — *Formanden:* Foreningen kan bære sig med 100 Medlemmer; men uden Sammensmeltning af alle Kasser vilde Foreningen snart ophøre af sig selv. Det var Hovedbestyrelsens Opgave ved Udvidelsen at samle alle jyske Typografer om de forskellige Formaal. Han udtalte som sin Overbevisning, at vi ogsaa paa Sygehjælpens Omraade kunde opnaa Gensidighed med andre typografiske Foreninger saa vel i København som i Udlandet, men hvis altsaa Sygekassen ikke var fuldstændig knyttet til Jyllands typografiske Forening, da vilde dette selvfølgelig ikke kunde ske. Det var altsaa en Nødvendighed, at holde det hele samlet. — Ved Afstemningen *vedtoges* det med 107 Ja mod 13 Nej, at Foreningen udvides til ogsaa at omfatte Syge- og Begravelseshjælp. — Derefter stilledes Spørgsmaalet om *Foreningens Udvidelse til ogsaa at omfatte en Arbejdsløshedskasse*, hvilket Forslag imidlertid *forkastedes* med 97 Nej mod 19 Ja (4 stemte ikke). — Efter disse to Hovedspørgsmaals Afgørelse stillede *Ordstyreren* de forskellige Ændringer, som vare indkomne, til Diskussion og Afgørelse. Angaaende enkelte Paragrafers Omflytning vekslede Bemærkninger mellem *Formanden*, *Ordstyreren* og *Westermann*, der foreslog at overlade dette samt andre mindre Redaktionsændringer til Hovedbestyrelsen, naar blot Mening var der. Fra Randers forelaa Forslag om, at Aarhus selv skulde vælge Hovedbestyrelsen. — *Formanden* troede ikke dette heldigt. Det vilde virke trykkende paa dem, der med saa faa Stemmer skulde paatage sig det Hverv at staa i Spidsen for Foreningen. Han fandt det desuden heldigst, om Hovedkassereren var Medlem af Bestyrelsen. — *Westermann:* De fra Aarhus anbefalede bleve dog alligevel i Reglen valgte, hvilket var saa naturligt, da man jo der bedst kendte, hvem der vilde og kunde paatage sig de forskellige Poster. Af den Grund stilledes Forslaget saaledes fra Randers. — *Fabritius* frygtede, at Arbejdet kunde blive saa stort og besværligt, at ingen Kollega vilde paatage sig f. Eks. at være Hovedkasserer, saa at man blev nødt til at antage en Ikke-Kollega, og i saa Tilfælde kunde denne jo ikke godt hverken være Medlem af Bestyrelsen eller have Ret til at overvære dennes Møder. — *N. P. Nielsen*, Hjørring, kunde ikke faa andet ud af Lovene,

end at Hovedkassereren maatte være en Kollega. I modsat Fald maatte disse ændres. Herom veksledes nogle Bemærkninger mellem sidst nævnte og *Fabritius*. — *Formanden* troede dog, at man efterhaanden, ogsaa udenfor Aarhus, kunde komme til Klarhed om de Mænd, man helst ønskede til de forskellige Poster. Han vilde fastholde, at saa vel Hovedbestyrelse som Hovedkasserer skulde vælges af hele Foreningens Medlemmer, da man ellers ikke vidste, hvor mange man havde for og imod sig. Til Fabritius bemærkede han, at han troede, at der altid i selve Foreningen vilde findes en Mand med saa stor Interesse for Sagen, at han vilde paatage sig at være dens Kasserer. — *Petersen* vilde fastholde Westermanns Forslag om Aarhus-Kollegernes Valg af Hovedbestyrelse m. m. Desuden kunde der jo i saa Henseende ske Forslag ved Repræsentantmøderne. Da der imidlertid ikke viste sig Stemning herfor, tog han Forslaget tilbage. Det samme gjorde Westermann. — Angaaende Bøder, Restancer, Fritagelse for Kontingent, samt, for Militæres Vedkommende, om disses Stemmeret, veksledes Bemærkninger mellem *Brendstrup*, Ringkøbing, *Westermann*, *Fabritius* og *Formanden*, der blot ønskede dette gjort saa tydelig som mulig, saa at ingen Misforstaaelser kunde finde Sted. — *Hovedkassereren:* Det stemmer bedst med Humaniteten, at Militære beholde deres Stemmeret, trods det, at de ere fritagne for Kontingent. — Angaaende Ændringsforslaget om, at hver Kasse for sig havde sit eget særlige Regnskab, saaledes, at den ene med Hensyn til Indtægter og Udgifter var fuldstændig uafhængig af den anden, udtalte *Formanden*, at han ikke kunde forstaa, hvad denne Deling skulde til. Det var, som om man gik med 2 Portemonnæer (Hør!). — *Fabritius:* Ét Regnskab er ogsaa det letteste (Hør!). Angaaende Rejseunderstøttelse udspandt sig nogen Diskussion mellem *Th. Jensen* (Medlem af Hovedbestyrelsen), *Westermann* og Fl., navnlig om dennes Størrelse, især for Udlændinge. — *Fabritius:* Det er en Skam at nedsætte Understøttelsen. Den nuværende maa bibeholdes (Hør!).— *Petersen* kunde slutte sig hertil for indenlandske Kollegers Vedkommende; men ønskede dog Understøttelsen noget nedsat for Ikke-Medlemmer og Udlændinge. *Ordstyreren* bemærkede, at de Kolleger, som arbejdede indenfor vor Forenings Omraade og ikke vare Medlemmer, ingen Understøttelse kunde erholde. — *Formanden* fandt heller ingen Anledning til at nedsætte Understøttelsen, da Foreningen godt kunde bære det. — Angaaende For- eller Bagudbetaling udtalte *Westermann*, at hvis den sidste skulde indføres, maatte den Rejsende absolut, naar han forlod Jylland, og f. Eks. ad Søvejen tog til Sjælland, foruden Rejseunderstøttelsen fra den næstsidste By, tillige have det fastsatte Maksimum over Vandet udbetalt i sidste By. — Angaaende Sundhedsattesten mente *Fabritius*, at det var tilstrækkeligt, naar der kom til at staa, at i Tvivlstilfælde kunde saadan fordres. — Desuden veksledes nogle Bemærkninger angaaende Forpligtelsen til at modtage en tilbudt Plads, samt om Hel- eller Halvaarsunderstøttelse. — Fra den typografiske Forening i København blev oplæst en Skrivelse angaaende en lille Godtgørelse for Optagelse af „Jyllands typografiske Forening"s Bekendtgørelser eller ogsaa, i Stedet for, en større Udbredelse af „Typograf-Tidende" i Foreningen, paa hvilken sidste Maade den københavnske Forening dog helst ønskede sig godtgjort. — *Hovedkassereren* vilde i den Anledning opfordre de til Stede værende Repræsentanter til hver i sin Kreds at virke for Bladets Udbredelse og at give det større Interesse for Foreningens Medlemmer ved at sende det Korrespondancer om Møders Afholdelse m. m., hvilke man sjælden saa noget til. — *Fabritius* mente dog, at der i den sidste Tid var leveret flere Bidrag fra Kolding, og det angaaende et meget vigtigt Spørgsmaal: Lærlingeveesenet. — Angaaende, hvorvidt den Rejsende skulde gaa omkring paa de forskellige Trykkerier eller blot holde sig til Lokalformanden, til hvem der kunde ske Meddelelse, naar Plads var ledig, da troede *Fabritius*, at det var til alles Gavn, at han blot kom til Formanden. — *Petersen* holdt derimod paa, at det var rigtigt, at den Rejsende gik omkring paa Trykkerierne og selv hørte om Plads. — Angaaende Tiden for Syge- og Begravelseshjælpens Udbetaling, da ønskede *Fabritius* denne i begge Tilfælde udsat til 1. Januar 1882. *Formanden* troede ikke dette nødvendigt. Efter at Lovene vare vedtagne, forespurgte Formanden de delegerede, om de havde noget imod, at Hovedbestyrelsen forsøgte at udvide Foreningen til at omfatte hele Danmark undtagen København, idet han fremhævede det fordelagtige for Foreningen ved en saadan Udvidelse. Derom vare alle enige, men mente ikke, at de havde Fuldmagt til at give denne Tilladelse, men de vilde virke for Sagen i deres respektive Foreninger, naar Hovedbestyrelsen rejste Spørgsmaalet. Hermed sluttede Ordstyreren Mødet, der havde varet fra Kl. $1^1/_2$—7, idet han udtalte Haabet om, at det Arbejde, man nu havde tilendebragt, maatte blive Foreningen til Gavn og den typografiske Stand til Ære.

Derpaa foretoges en Køretur til Ris-Skov, hvorefter man Kl. 8 samledes i Hotel Cimbria til et Festmaaltid, ved hvilket der herskede en rigtig animeret Stemning. Der udbragtes en Mængde Skaaler bl. a. for den københavnske og den jyske Forening og disses Formænd, for Hovedbestyrelsen, Repræsentanterne m. m. — Saaledes gik Tiden i al Gemytlighed, idet Sang og Taler vekslede til den lyse Morgen, og man skiltes med den Overbevisning, at der var gjort noget godt til hele Standens Ære. *A.*

Forskelligt.

— I Petersborg have flere Personer, der have stillet sig Uddannelsen af Lærlinge i de forskellige grafiske Grene til Opgave, begyndt at virke for Oprettelsen af en Fagskole. Regeringen understøtter denne Plan med 1000 Rubler om Aaret.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 14. | København, den 2. Juli 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 9. Juli (altsaa næste Lørdag) vil der blive arrangeret en lille Festlighed i *Foreningens Lokale* (den nye Pavillon) i „*Sortedamslund*“, hvortil Medlemmerne med Damer indbydes.

Der vil først blive arrangeret en lille *Aftenunderholdning* og derefter *Dands*, hvorom senere Bekendtgørelse vil udgaa.

Billetter à 50 Øre for en Herre (Damerne gratis) kunne fra i Aften faas hos Styrelsens Medlemmer og hos Kasserer *Berg*.

Besøgende kunne deltage, naar de indføres ved et Medlem.

Da det mulige Overskud tænkes anvendt til at fremme Biblioteksagen, ventes talrig Tilslutning fra Medlemmernes Side.

Intet Billetsalg ved Indgangen.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

Herman Rovsing Olsen [udlært hos Græbe den 25. Juni 1881], *Frantz Holst Jensen* (Græbe).

Olaf Jensen [udlært hos Schultz den 7. April 1881], *Adolf Jensen* [udlært hos Luno den 21. Maj 1881] (Rigsdagens Trykkeri).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udmeldte Medlemmer:

Stammerjohan (Trier).

Typografernes Sangforening.

Dhrr. Sangere anmodes om at give talrigt og præcist Møde i Aften i Sommerlokalet.

Foreningens Medlemmers Opmærksomhed henledes paa **den Aftenunderholdning og Assemblée,** som „Den typografiske Forening“ har arrangeret til i Dag otte Dage, og hvis Formaal er at søge skaffet det paatænkte Bibliotek en Indtægt. Der gives her Medlemmerne en Lejlighed, hvor de, i Forbindelse med at yde en Skærv til Bibliotekets Oprettelse, ogsaa sættes i Stand til at kunne faa en fornøjelig Aften for en billig Penge.

Foreningens aarlige Sommerudflugt vil efter den tagne Bestemmelse finde Sted Søndag den 24. Juli. Nærmere herom vil fremlægges i Foreningens Lokale i Aften, ligesom ogsaa nærmere Bekendtgørelse om Turen vil ske.

Den 20. Juni 1881.

Bestyrelsen.

Statstrykkeriet i Washington.

En udførlig Skildring af Trykkerierne i de Forenede Stater giver interessante Oplysninger bl. a. ogsaa om Statstrykkeriet i Washington, og af disse Skildringer skulle vi i det følgende tillade os at fremsætte nogle Enkeltheder.

Statstrykkeriet i Washington har som Statsinstitution bestaaet fra 1852, efter hvilken Tid Produktionen af Regeringens Tryksager, der siden 1789 have været forpagtede til private Bogtrykkere, blev stillet under en Statsembedsmands Kontrol. Dette Trykkeri kaldes ikke med Urette „Verdens største Trykkeri“, thi dets Bygninger, hvis Front vender til 3 Sider, som ere 4 Etager høje og gennemsnitlig 60 Fod brede, indtage et Areal af 80,000 engelske Kvadratfod. I Stue-Etagen ere Lokalerne for Trykpresserne og Maskinerne, Glitte- og Pakkepresserne, Papirlageret, Snedkeriet, Dampkedlerne etc.; her findes bl. a. 63 Trykmaskiner, hvis Præstationsevne varierer mellem 1000 og 15,000 Ark pr. Time, og imellem hvilke der findes meget kostbare Kunstværker fra Maskin-Teknikens Omraade. Her beskæftiges 1 Faktor, 1 Vicefaktor, 144 Trykkere og andre Arbejdere samt 91 Kvinder. I den tilstødende Glittepressesal arbejde 30 Personer.

I første Etage, som er inddelt i flere Afdelinger, hersker der ligeledes stor Livlighed; dette er i det hele taget den vigtigste Del af det store Bygningskompleks. Her findes Direktionens Bureau, besat med talrige Medhjælpere; Telefon- og Telegraf-Apparater understøtte Direktionen i det heles Bestyrelse. I de to Korrektør-Værelser arbejde 25 eller flere Korrektører, som alle ere erfarne, dygtige Typografer og øvede i samtlige levende Sprog.

Sættersalen, kaldet *Document-Room* (Afdelingen for videnskabelige Arbejder og Aktstykker), indtager Bygningens østlige Fløj. Fra sit særskilte Bureau overser Faktoren, der er Direktøren sideordnet, omtrent 1 Acre Fladerum, som bliver oplyst af Hundreder af Vinduer og som paa alle Sider er prydet med Sætterkasser, hvilke med deres Reoler danner de saakaldte „Gader“, og i hver af disse staar Slutte-

bordene, Formereolerne og andre til et stort Trykkeri hørende Rekvisiter. Ca. 250 Sættere fra Unionens forskellige Stater ere her regelmæssigt beskæftigede; ved denne Beretnings Affattelse var der 300. I Salen findes 202 Dobbeltreoler, 2300 Par Sætterkasser (den engelske Kasse bestaar ligesom den franske af 2 Dele), over 200,000 Pd. Brødskrifter og ca. 150 Garniturer Titelskrifter, 350 store Formerammer, 6 Korrekturpresser, 1 Washingtonpresse og 14 Kassereoler, som tilsammen rummer 800 Kasser. Her fremstilles de vanskeligste Satspræstationer i alle mulige Sprog, som videnskabelige Værker, geografiske og geologiske Beretninger, Regeringsdepartementernes Beretninger etc. I Gennemsnit sættes her daglig 1,000,000 *m*, altsaa 360 Millioner aarlig, som, saafremt de skulde betales efter Tusendprisen, vilde koste ca. 720,000 Kr. Under den nuværende Ledelse udføres alt Arbejde paa visse Penge og det til en Pris af 40 Cents (1 Kr. 63 Øre) pr. Time, hvilket, da der kun engageres de dygtigste Arbejdere, aabenbart er billigere end Beregning.

I anden Etage er Bogbinderiet placeret; dette indtager et Fladerum paa 40,000 Kvadratfod. I 1860 beskæftigedes i dette kun 46 Personer, nu derimod arbejder der 515. Her findes 163 i Gang værende Maskiner, deriblandt 20 Linier- og 9 Skæremaskiner samt mangfoldige andre med Bogbinderiet beslægtede Maskiner.

I en af Trykkeriets separate Afdelinger sættes Referaterne over de parlamentariske Forhandlinger, som siden 1873 have været samlede i det officielle Organ „*The Congressional Record*“. Her have 60—100 Arbejdere fuldt op af Arbejde under Kongressens Session.

Et af de største Værker, som nogensinde er blevet trykt i Statstrykkeriet, er for Øjeblikket under Arbejde, nemlig Rebellionens Historie. Coll. Scott, der vaager over Arbejdets Udførelse, beregner, at de Aktstykker og Beretninger, hvoraf Værket kommer til at bestaa, vil blive 96 store Oktavbind à 800 Sider.

Bidrag til Bogbinderkunstens Historie.

Bogbinderkunsten staar i saa inderlig Forbindelse med vort Fag, at vi ikke tro det uden Interesse, naar vi i det følgende efter „Archiv f. Buchdruckerkunst“ meddele et Par Enkeltheder til dens Historie.

I gamle Dage skrev man paa bøjelige eller faste Masser, som vare sammenlagte ligesom en Vifte eller en spansk Væg, eller man befæstede de enkelte Blade til Ringe paa en lille Stav. Den gamle Athenienser Phillatios bliver almindelig anset for Bogbindernes Fader; han var den første, som befæstede de enkelte løse Blade til hinanden ved Hjælp af Lim. Derpaa naaede man saa vidt, at man glattede Pergament med Pimpsten, dyppede det i Cederolie for at gøre det holdbarere og saa rullede det haandskrevne om en cylinderformet Stav. Endnu senere beskrev man, for det meste dog kun paa den ene Side, lange Strimler af Bast eller Pergament, undtagelsesvis ogsaa Lærred, til hvis smalle Side man befæstede en meget ofte af kostbart Materiale forarbejdet Stav, om hvilken Strimlen blev rullet op. Derfor hed paa den Tid Bøgerne „Ruller“. Paa Aristoteles' Tid begyndte man, for at give disse Ruller et sirligere Udseende, at beskære Siderne og at indeslutte dem i Læderkapsler. Sivbladene, det ægyptiske Papir, blev ikke altid viklet paa Ruller, men føjede sammen i Ryggen med Metaltraad eller Blik til Bøger, som havde en firkantet Form og bleve bankede tynde med en Hammer. Saadanne sammenlagte Blade bleve omsluttede af Futteraler af Læder, Pergament, Træ, Elfenben eller Sølvblik med drevent Arbejde. I den følgende Tid befæstede man disse Forsiringer paa Bogen selv, dog kun paa den øverste Side, da Bøgerne ikke den Gang som nu bleve opstillede, men laa paa den underste brede Side. I Middelalderen traadte i Stedet for disse Hylstre tykke Brædder overtrukne med Pergament eller Svinelæder, som bleve tilbundne med Snore eller Remme. I det 12. Aarhundrede begyndte Messinghjørner og Laase over Snittet at træde frem. Senere bleve Bindene kun lavede af Pergament uden Stivhed. Medens de første Spor til Fløjlsbind findes i det 14. Aarhundrede, forekom ofte Silkebind i Ungarerkongen Matthias Corvinus' Bibliotek. Silkebind vare meget almindelige i Tyskland i den sidste Halvdel af det 16. og i den første af det 17. Aarhundrede. Titelen fandtes ved de ældre Bøger paa Snittet, senere paa den forreste Side af Bindet; den nyere Tid har dog henvist den en Plads paa Ryggen. I Midten af det 15. Aarhundrede vare Pergamentbindene glatte uden nogen Forsiring; de ældste Pergamentbind findes i England, et fra Aaret 1397, et andet fra 1467. I Begyndelsen af det 16. Aarhundrede havde man den Sædvane at pryde Pergamentbindene med indpressede Figurer og Indfatninger; især udmærkede sig i denne Henseende Baseler Indbindingerne, hvortil Holbein selv leverede Tegninger. Henimod Slutningen af det 17. Aarhundrede brugte man at bøje Randen om, saaledes at Snittet blev aldeles skjult.

De spanske lette Pergamentbind uden Pap havde en Ejendommelighed, idet de vare forsynede med Glaskoraller til Tilknapning over Snittet. De italienske Bogbindere havde den Ejendommelighed, at de næsten aldrig beskar Bøgerne. I Holland fremkom de saakaldte „Korkbind“ (Overtræk af Pergament, limet og presset paa Pap), som holdt sig ind i den første Fjerdedel af det 18. Aarhundrede, indtil de lidt efter lidt maatte give Plads for Franskbindene. De hollandske Bogbinderes Hovedfortjeneste bestod hovedsagelig i deres næsten stenhaarde Pap. Pressede Læderbind finder man allerede omkring 1460; Forsiringerne bestod tidligere af Arabesker, men gik derpaa over til Portræter og mindre historiske Fremstillinger. I det 17. Aarhundrede gjorde Bogbinderkunsten betydelige Fremskridt, fornemmelig ved de franske Bind, hvormed særlig Pariser Mode-Bogbinderne udmærkede sig. Fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede datere sig ogsaa de første Forsøg, at anbringe Malerier paa Snittet; en af de interessanteste af de paa denne Maade indbundne Bøger er det i Dresdens Bibliotek opbevarede Dedikationseksemplar af J. Gerhardi postille ad Salamonem, Jena 1531, i 4to, to Bind; paa Guldgrund er malet Jesus'

Fødsel, Daab og Korsfæstelse, endvidere Daniel i Løvekulen, Isaks Ofring og Jonas i Hvalfisken. Bindet er rigt forgyldt og med Billeder af Kurfyrst August og det kursachsiske Vaaben.

En Avis i Skyerne.

(Efter „Anzeigebl. f. Typ.“)

Amerikanernes Foretagelsesaand og Energi i Udførelsen og det dermed næsten altid betingede heldige Resultat ere Hovedtræk i denne Nations Karakter. Et af de mest originale Foretagender er vistnok det af en forhenværende Redaktør af „Newengland Homestead“, Henry M. Burst, paa Mount Washington, 6293 Fod over Havet, udgivne Tidsskrift „Among the Clouds“ („I Skyerne“). — Dette lille Blad med meget godt Tryk paa smukt gult Papir i stort Oktav-Format og firespaltet, begynder med Vejrlagttagelser fra den foregaaende Dag, og udfylder den første Side med en større Artikel over Bjærge, Bjærgbaner, modige Rejsende samt disses Æventyr og Tildragelser. Den anden Side forbeholdes de løbende Tildragelser og Begivenheder i de White Mountains af Newhampshire-Bjærgkæden, hvis Konge Washington-Montain er, og der omtales Udflugterne, som Gæsterne fra de forskellige Hoteller foretage. Fremdeles indeholder Bladet den daglige Fremmed-Liste fra det paa Spidsen af Bjærget opbyggede Summithouse samt en Fortegnelse over fremragende og bekendte Personer, der ankomme i de øvrige Hoteller paa Bjærget. Resten af Bladet er bestemt for Annoncer, hovedsagelig fra Hoteller og Pensionater i hele Omegnen, samt indeholder ogsaa Fartplaner for forskellige Jærnbane-Router.

Bladet udgives to Gange daglig, med Undtagelse af Søndagen, nemlig ved Frokosttid og om Middagen efter Ankomsten af det første Jernbanetog, kun med den Forandring, at om Middagen tilføjes Listen over de nyankomne. Der trykkes omtrent 500 Eksemplarer daglig, som forsendes til de forskellige Hoteller. Avisen oprettedes 1877 og vinder hvert Aar flere Abonnenter. Abonnementet koster for Sæsonen fra 1. Juli til 1. Oktober 2 Dollars 50 Cents. Ingen Annonce betales under 1 Dollar, og heri ligger nok den største Revenu, som denne Avis har. Dette Blad-Foretagende, som vist nok er enestaaende, gør glimrende Forretninger.

Avislokalet og Trykkeriet befinder sig i det lille „Tip-Top-Hus“, hvilket er den første Bygning, som rejstes paa Toppen af Bjærget. Det er bygget af Sten og forsynet med et meget skraat Trætag, 84 Fod langt og 28 Fod bredt. Til Trykningen af „Among the Clouds“ anvendes der en enkelt Campbell Damphurtigpresse, som dog drives ved Haandkraft. Bladets Udgifter beløbe sig i hele Sæsonen til 1200 Dollars. Personalet bestaar af Ejeren og Redaktøren, af dennes 18aarige Søn og 2 Typografer (i Reglen Kvinder). Disse Personer skrive, sætte, trykke og kolportere Avisen. Men kun derved, at enhver af dem, endskønt han har sit bestemte Arbejde, i Nødstilfælde kan hjælpe med, hvor det kniber, er det muligt at reducere Driftsomkostningerne til et saadant Minimum, og 6000 Fod over Havet, hvor intet andet kan trives end Menneskets altid skabende og fremadstræbende Aand, *der* repræsenteres Journalistiken saa værdigt ved „Among the Clouds“.

Af en Bogtrykkerlærlings Dagbog.

(Sluttet.)

Den 15. Marts.

Vi have faaet en ny Sætter, som hedder Bæk. Han har sidst arbejdet i et lille Provinstrykkeri, der ejedes af en Skomagermester, og denne Skomager vilde lære Bæk at sætte. Han fik Kost og Logi paa Stedet; men Sengen maatte han dele med en Læredreng, der snakkede i Søvne, og Maden kunde han ikke spise. Da han saa en Dag havde hængt sine Pandekager over en Snor i Trykkeriet og slaaet Klipfisken fast paa Væggen med et Søm, fik han sin Afsked. Bæk er Petersens Næsegespon; han er et meget morsomt Menneske, men han staar hele Tiden og fløjter, og det irriterer Petersen. I Begyndelsen prøvede Petersen det Middel at fløjte en Hopsa, naar Bæk fløjtede en Vals; men det hjalp ikke: Bæk standsede bare med Valsen og gav sig til at fløjte 2den Stemme til Petersens Hopsa; de andre stemte i med, og saa blev der en Koncert for Piccolofløjter, lidt værre end naar Garden trækker op. Petersen var fortvivlet og tavs. Næste Dag stillede han et Stykke Pap op paa Reolen, saa han ikke kunde se Bæk. Ved Frokosttid brugte de andre det som Skive og bombarderede det med Papirskugler, og da Petersen endelig ved denne Lejlighed fik en Tøffel i Hovedet, tog han sin Hat og gik. I to Dage har han ikke været paa Trykkeriet. Bæk blev ved at fløjte. Endelig spurgte han efter Petersen, og da han fik Grunden til hans Fraværelse at vide, gik han straks ud i Byen for at søge efter ham. Efter Middag kom han tilbage med Petersen, og saa vare de Dus. Nu fløjter Bæk ikke mere paa Trykkeriet. En Gang imellem kommer der et Par Toner, en halv Takt, men saa husker han paa, at hans Ven Petersen har Nerver, og tier stille.

Den 19. Marts.

Min Gespon har faaet Plads som Bestyrer af Bogtrykkeriet i V—; han rejser om fjorten Dage og tager mig med. Jeg længes efter at komme afsted; det er lige som nogle af mine Barndomsdrømme begynde at gaa i Opfyldelse. Jeg kommer ud i Verden, til et Sted med en henrivende, fortryllende Omegn, og hvor Trykkeriet ligger midt i en stor, dejlig Have.

Den 21. Marts.

Petersen læste i Holbergs „Barselstuen“ til Frokost. „Jeg morer mig altid over Arianke Bogtrykkers Replik“, sagde han, „fordi Holberg saa træffende skildrer Datidens Bogtrykkervirksomhed: „Jeg kan sværge, Madame, at dersom vi ikke vilde lægge op uden gode danske Bøger, saa maatte vi spille Bankerot, inden tre Aar gik til Ende; de eneste Bøger, som vi have Profit paa, ere de, som vore Svende skrive selv; vor Dreng Lars satte forleden et Himmelbrev over paa Dansk, hvoraf vi solgte over 4000 Eksemplarer“.

Bogtrykkerne vare nemlig selv Forlæggere, og de Skrifter, de udgav, bestod mest af Viser, Historier og Æventyr, som falbødes paa Gader og Stræder især af Drenge. Holberg udtalte tidt sin Misbilligelse af, at selv de velhavende Bogtrykkere mere saa paa den øjeblikkelige Fordel, og derfor heller vilde trykke Æventyr og Viser, end gode Bøger, hvoraf man kun kunde vente sig langsom Afsætning. Bogtrykker Brandt fik en Advarsel fra Konsistorium, om intet at trykke uden Censur, fordi der fra hans Presse var udgaaet adskillige forargelige Viser. Bogtrykker Phønixberg, der ligeledes udgav Viser og Smaapiecer, eftertrykte nogle af Holbergs Skrifter, og Digteren indrømmer satirisk, at Phønixberg er en Poet, der har gjort adskillige smukke Vers, som daglig synges med stor Andagt af gamle Matroner i de smaa Gader."

Den 4. April.

I Morgen rejse vi. Nu kan jeg passende skrive „Ende paa første Del" af min Dagbog. Anden Del udkommer aldrig; for naar jeg kommer til V—, vil jeg ikke mere holde „Dagbog", saa vil jeg indskrænke mig til „Mærkedage".

Hr. Redaktør!

Nu rejser jeg. Vil De laane min „Dagbog". Der er lidt for hver Dag, men De kan selv plukke ud, hvad De vil. Kommer der saa noget med, som hverken er til at le eller til at faa Forstand af, saa er det Deres Skyld. Saadan at kunne skyde Skylden over paa andre for de Galskaber, man selv gør — det er det morsomste af det hele.

Ærbødigst
Pl St.

Tekniske Meddelelser.

Paa et Møde i det typografiske Selskab i Hamborg foreslog en Hr. Lührs at anvende Gummiringe i Stedet for Seglgarn til Udbinding af smaa Akcidenser, som Kort, Etiketter o. s. v. Det er ikke altid, man har passende smaa Længder Seglgarn ved Haanden, medens en saadan Gummiring, svøbt et Par Gange omkring, fuldstændig er tilstrækkelig til at holde paa Satsen. 100 koste 30—40 Øre.

Forskelligt.

Et Eksemplar af Bibelen, trykt ca. 1455 af Joh. Gutenberg, er nylig erhvervet af en Antikvar i Berlin. Med Undtagelse af et eneste Blad er Bogen komplet, hvilket kun er Tilfældet med endnu en af de 6 foruden denne eksisterende. Erhvervelsen af Bogen bliver betragtet som en hel Begivenhed i Bogsamlerkredse, da det er den første, som blev trykt, og desuden et typografisk Mesterværk.

— „Printers Register" henleder Xylografernes Opmærksomhed paa, at Tilførselen af Buksbomtræ er ved at stanse, og opfordrer til at finde paa noget andet at anvende i Stedet. Fintkornet Buksbomtræ er for ganske nylig steget 25 pCt. i Pris.

— Den mindste hidtil kendte Avis er uden Tvivl den i Madoc (Kanada) udkommende „Madoc Star". Den udkommer hver Uge i en Størrelse af 75 til 55 mm. (henholdsvis henved 3 og 2 danske Tommer) og koster omtrent 1 Kr. 75 Øre om Aaret.

— Det Eksempel, som London i Fjor har givet ved at vælge en Bogtrykker som Lord-Mayor (den øverste Borgermester), er nu blevet efterfulgt af to andre engelske Byer, nemlig Durham og Wrexham. Den første valgte Hr. W. Robertson, Ejeren af „Durham Chronicle", og den anden valgte Ejeren af „Wrexham Advertiser", Hr. Georg Bradley til Lord-Mayor. Hr. Robertson har begyndt og endt sin Læretid som Typograf i „Alberdeen Journal".

— For nogen Tid siden afholdtes der Avktion i Southport, England, over et Bogtrykkeri-Inventar, til hvilket bl. a. ogsaa henhørte 4 Sætte- og Aflægge-Maskiner af Hattersley's Konstruktion. Ifølge „Pr. Reg." betaltes der for det første Par 160, for det andet 165, for det tredje 220 og for det fjerde Par 250 Pd. Sterling. For det fjerde Par betaltes der en betydelig højere Pris end det havde kostet ved Anskaffelsen.

Til
den ærede Redaktion af „Typograf-Tidende".

I Korrespondancen fra Aarhus, som er optaget i „Typograf-Tidende"s sidst udkomne Numer, om „Jyllands typografiske Forening"s Repræsentantmøde er indløbet en Fejl, som jeg beder Dem om at rette; der staar nemlig i 4. Kol., 1. Sp., 13. Linje fra oven: fastholde i Stedet for *fraraade.*

Lemvig, den 28. Juni 1881.

Med Højagtelse
K. P. Petersen.

Typografiske Kundgørelser.

En Maskinmester

kan faa fast Plads i et større Trykkeri i en dansk Provinsby. Gode Anbefalinger for Dygtighed i saa vel Avis- som Akcidenstryk samt for Orden, Paalidelighed og Ædruelighed forlanges. Begyndelsesløn 26 Kroner ugentlig; udfylder den Paagældende Pladsen fuldstændig tilfredsstillende, vil Lønnen blive forhøjet.

Billet mærket J. 1499 bedes inden 10. Juli tilstillet *Aug. J. Wolff & Co.s Annoncebureau*, Skindergade 2 i København.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 15. | København, den 16. Juli 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Den ordinære halvaarlige Generalforsamling afholdes *Lørdagen den 13. Avgust* i den nye Pavillon i „Sortedamslund". — Dagsordenen bliver bekendtgjort i næste Nr.

Styrelsen.

Lørdagen den 27. Avgust afholder Foreningen en **Aftenunderholdning og Assemblée** i den nye Pavillon i „Sortedamslund", hvorom nærmere Bekendtgørelse vil finde Sted. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer:

V. Kock (Cohen).

Johannes Emanuel Petersen [udlært i Oktober 1880 i Bergs Bogtrykkeri i Hillerød] (Rigsdagen).

J. M. Thomsen, *Chr. Christensen*, *J. C. Jensen* (A. W. Henningsen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Til den Aftenunderholdning og Assemblée, som i Lørdags var arrangeret af Foreningen i „Sortedamslund", havde der indfundet sig et ret anseligt Antal Medlemmer og Besøgende, og et endnu større Antal Damer. Aftenunderholdningen var særdeles vellykket, og de forskellige Præstationer bleve modtagne med livligt Bifald af det taknemlige Publikum. Dandsen gik derefter livligt til Kl. 3. — Der udtaltes fra mange Sider Ønsket om snart igen at faa en saadan Fornøjelse, og som det ses af ovenstaaende Bekendtgørelse, vil en saadan blive arrangeret den 27. Avgust.

Styrelsen bringer herved paa Foreningens Vegne en hjærtelig Tak til „Typografernes Sangforening" og de øvrige Assisterende for den Beredvillighed, hvormed de havde imødekommet Anmodningen om at bidrage til Underholdningen.

Jyllands typografiske Forening.

Da Aalborg-Kollegerne ikke ville slutte sig til vor Forening, bliver der selvfølgelig ingen Rejseunderstøttelse at udbetale til nogen Typograf fra Aalborg.

Hovedbestyrelsen.

Stiftelsen for Typografer.

Da der til førstkommende Oktober-Flyttedag vil blive en Fribolig at bortgive i „Stiftelsen for Typografer", anmodes de af Interessenterne, der maatte attraa samme, om at indsende Andragende, ledsaget af Attester om Trang og Værdighed, inden Maanedens Udgang til

København, den 4. Juli 1881. *Bestyrelsen.*

Tidligere Andragender om Fribolig maa fornyes.

Typografernes Sangforening.

Det paa den i Lørdags afholdte **ekstraordinære Generalforsamling** af Bestyrelsen stillede Spørgsmaal, om Foreningen skal medvirke til, at der i 1883 søges afholdt en Sangerfest i København, hvortil de jyske Sangforeninger indbydes, blev af Forsanlingen besvaret *bekræftende.*

Sangerne bedes give talrigt og præcist Møde *i Aften* for at gennemgaa Sange til Udflugten.

Søndag den 24. Juli foretager Foreningen **sin aarlige Sommerudflugt** til Lyngby og Frederiksdal.

Betalingen er for Medlemmer og Damer 4 Kr. pro persona. — Besøgende kunne deltage, naar de tegnes ved et Medlem. For besøgende Herrer er Betalingen 4 Kr. 50 Øre pro persona.

Tegning kan ske hos en af undertegnede Bestyrere samt i Foreningen paa Mødeaftenerne. Listen sluttes Onsdag den 20. ds., Middag Kl. 2.

L. H. Hansen, „Adresseavisen"s Sætteri. — *O. Larsen,* Schultz's Trykkeri. — *Th. Nielsen,* Store Regnegade 26.

Jyllands typografiske Forening.

(Betragtninger af *en Jyde.*)

Naa, saa kom vi da det Skridt frem ad, og jeg tror, jeg med Sandhed kan sige, at det var et godt Skridt, vi kom frem. Efter min Mening er Foreningen nu paa gode Veje til at blive det, man kalder for en „god" Forening, og det ikke alene for de ugifte og yngre, for hvem en Rejsekasse dog kun er, men ogsaa nu for de ældre igennem Syge- og Begravelseskassen. Kunne vi faa den godt i Gang

og om muligt over hele Danmark, hvad der jo arbejdes paa, vil den kunne gøre uhyre megen Gavn og være et stort Skridt hen ad den Vej, som jo (man kunde næsten fristes til at sige Gudskelov, desværre; Gudskelov fordi man kan, og desværre fordi andre ikke vil) er den eneste Vej, ad hvilken Arbejderen kan blive forsikret mod materiel Nød, nemlig ved at hjælpe sig selv. Der vil vel nok findes nogle, som mene, at Kontingentet nu er lovlig højt, men det tror jeg nu slet ikke det er i Forhold til de Goder, man opnaar derfor; naas det, og det tvivler jeg ikke om, at det vil, at faa Sygekassen ved Gensidighed udstrakt over det meste af Evropa, da vil jeg endda sige, at vi opnaa disse Goder for rent Røverkøb. Er der nogen, som vil falde fra af den Grund, saa lad dem bare det; jeg tror blindt paa, at det nok skal gaa uden dem, og de komme nok igen; thi de ville snart, naar de have tænkt dem om, se, at det er og vil blive dem selv til størst Skade; thi naar de ikke vil være Medlemmer af vor Forening, saa vil de for Resten være lidt ilde farne, naar de ville rejse, thi nu have vi jo faaet Lovene saaledes forandrede, at de, som have arbejdet inden andre Foreningers Omraade, som have Gensidighed med vor, uden at have været Medlemmer, intet erholde hos os i Understøttelse, og jeg kan ikke tro andet, end at det samme Tilfælde maa de Typografer komme i udenlands, som have arbejdet indenfor vort Omraade uden at have været Medlemmer, naar de komme til de Foreninger, som vi have Gensidighed med, og naar vi, som det vistnok er Meningen, skal have Gensidighed overalt, hvor vi kunne faa den, og da kun udbetale til gensidige Foreningers Medlemmer, vil det falde dem lidt tungt for Brystet at skulle rejse, som nu ville svigte os og Sagen, vi kæmpe for. Naa, jeg tror nu ikke, at jeg vil sidde og male Fanden paa Væggen og skrive mig ærgerlig over dem, som ikke vil med; men det kan dog for Resten aldrig skade, at de faa Konsekvenserne at se. For „Jyllands typografiske Forening" skal der meget til, før den rokkes; jeg talte med en Kollega ved Repræsentantmødet i Aarhus, som i Følge sin Stilling *skal* være, hvad man kalder „godt med", og han udtalte bestemt den Mening, at faldt der ikke flere fra end 50 Medlemmer, vilde Foreningen kunne staa og bære sig fortrinligt med de 100 og nogle, der bleve tilbage; han gjorde dog Regning paa, at der kun vilde udmelde sig en 30 Stkr. paa Grund af Lovforandringen.

Naa, I gode Københavnere, nu tænker jeg snart, at vi udvide os saa langt og bredt, at man kan staa og spytte fra den ene Forenings Omraade over i den andens; thi Hovedbestyrelsen har nu udsendt et Cirkulære til Formændene til Afstemning over, om Foreningen skal udvides til at omfatte Danmark udenfor København. Det kan jeg lide, bare fremad; tilbage kan vi altid komme og det sér for Resten ganske pudsigt ud, at Hovedbestyrelsen, samtidig med at den tænker paa at gaa frem, holder sig Vej aaben for Tilbagetoget, idet den i dette Cirkulære skriver: „Det er en Selvfølge, at hvis Tilslutningen mellem Øernes Typografer ikke bliver saa stor, at vi kunne have Gavn af Udvidelsen, men have Udsigter til at paaføre vor Forening Tab, at da Hovedbestyrelsen forbeholder sig Ret til atter at stille Sagen i Bero til bedre Tider". Den kunde jeg ikke regne ud; jeg maatte hen og spørge min Kolliks om, hvordan det skulde forstaas, og han forklarede mig det omtrent saaledes: „Sér Du, naar nu f. Eks. kun nogle af de mindste Byer slutte sig til os, medens de større holde sig tilbage, saa ville vi stadig faa Lov at skyde Penge til. Vi kunne desuden ikke godt gaa hen og døbe vor Forening om og kalde den Danmarks eller dansk typografisk Forening og med den fornødne Fasthed hævde, at Danmark er dens Omraade, naar vi ikke havde Foreningen nogenledes over det hele". Det var en god Forklaring, og den maatte jeg naturligvis give Medhold, men jeg synes dog, at vi skulle tage, hvad vi kunne faa, saa kunde jo det Pengespørgsmaal, hvis det er det, der har fremkaldt Bestyrelsens Forbehold, vel nok ordnes paa en eller anden Maade, saaledes at Skaden ikke bliver saa stor.

Ja nu tror jeg for Resten ikke jeg har stort mere at skulle have sagt, men jeg vil dog, inden jeg slutter, indstændig anbefale mine Medjyder, at holde fast sammen, det er en god Sag, vi kæmpe for, og jeg tror, at vor Forening bliver ledet i den rigtige Retning. Jo fastere Sammenholdet er i Foreningen, med jo større Kraft kan Bestyrelsen søge at fremkalde gode Resultater af dens Virken. Til Eder, Øboere, vil jeg sige: Lad os ikke kalde forgæves ad Eder denne Gang, thi hvo véd, naar „de bedre Tider" komme.

Fra Norge.

Vore Kolleger i Kristiania føre undertiden en livlig Debat ved Generalforsamlingerne i Foreningen. Ved en saadan, der blev afholdt den 30. April d. A., drejede Diskussionen sig dels om Regnskabet, dels om den paatænkte Oprettelse af en norsk Centralrejsekasse. — Hvad Diskussionen om Regnskabet angaar, da skulle vi kun bemærke, at det forekommer os, som om der fra enkelte Medlemmers Side er ført en temmelig smaalig Kritik imod Bestyrelsen, fordi Udgiften i enkelte Retninger maaske er bleven en Smule større, end det syntes nødvendigt. Ganske vist er det rigtigst og fornuftigst, at enhver Forening er saa økonomisk som mulig, men det er dog, synes det os, ikke heldigt at rette Bebrejdelser imod en Bestyrelse, fordi Udgifterne f. Eks. til et Lokale ere blevne lidt større end paaregnet, og fordi der er givet en Sangkvartet Tilladelse til holde Øvelser i Lokalet, navnlig naar der tages Hensyn til, at denne Kvartet dog hører til Foreningen og vel sagtens ogsaa vil kunne virke til Fornøjelse for Foreningens Medlemmer. Dette og flere lignende Spørgsmaal, der stode paa Dagsordenen ved samme Lejlighed, have dog kun nærmest Interesse for selve Medlemmerne og kunne kun vække Opmærksomhed hos udenfor staaende alene ved den Vigtighed, der er tillagt dem fra en enkelt Side og den Højde, Diskussionen om dem blev dreven op til. — Derimod har den 4de Sag paa Dagsordenen: „Udkast til Love for Norsk Centralrejsekasse" Krav paa mere almindelig Opmærksomhed, særlig med Hensyn til det Udfald, Diskussionen om denne Sag fik. Der har været nedsat en

Kommission til at udarbejde Lovene for nævnte Kasse, og det var disse, der forelaa til Behandling ved den omtalte Generalforsamling. Efter hvad Formanden oplyste, er denne Kasse allerede bleven oprettet den 23. Oktober 1880, og den nævnte Kommissions Arbejde, Lovene for Central-Rejsekassen, skulde nu behandles og vedtages. Men der kom, som man siger, „en Mand med en Slæde i Vejen", idet 6 Medlemmer stillede følgende Resolution til Vedtagelse:

„Da en Rejsekasses Oprettelse i Følge vor og Fleres Mening ingenlunde er passende for vore smaa Forhold, tillade Undertegnede sig, forinden Diskussionens Begyndelse om samme, at faa følgende Forslag sat under Afstemning: „Norsk Centralrejsekasse" henlægges."

Dette Forslag vakte, som „Typ.-Medd." skriver, en Del Tumult blandt Medlemmerne. Form. kunde ikke en Gang straks faa Ordet for at gøre en kort Bemærkning, men fik dog omsider Tilladelse til at give den Oplysning, at Kassen allerede i Slutningen af forrige Aar var besluttet oprettet, og at den nu ikke kunde forkastes. Dette havde dog, da der ingen yderligere Diskussion maatte finde Sted, ingen Indflydelse paa Afstemningen, ved hvilken ovennævnte Resolution *vedtoges* med 27 St. mod 24, hvorpaa der, da Afstemningens Udfald var bekendtgjort, atter opstod en Del Tumult.

Det er en højst mærkværdig Fremgangsmaade af vore ærede Kolleger i Kristiania-Foreningen. Først at vedtage Oprettelsen af en Central-Rejsekasse og saa, inden den endnu er traadt i Virksomhed, erklære, at den „ikke passer for vore smaa Forhold". Det er lidt uforstaaeligt, hvorledes dette kan gaa til. Enten maa der den Gang, da Kassens Oprettelse blev besluttet, have været meget faa Medlemmer til Stede, eller ogsaa maa Medlemmerne siden den Tid have forandret deres Mening; vi ville for vore norske Kollegers Anseelses Skyld haabe, at det er den første Grund, der maa have Skylden for denne Sags mærkværdige Udfald.

Om en saadan Kasse kan passe for Norge eller ej, kunne vi selvfølgelig ikke bedømme, men vi tro dog ikke, at den kan være skadelig. Sammenslutning og atter Sammenslutning, det er jo det alle Steder anerkendte Middel til Forbedring; at det skulde kunne virke i modsat Retning i Norge, om end Forholdene maaske der ere smaa, kunne vi dog ikke ret tro.

En revideret Udgave af det engelske nye Testamente.

Dette vigtige Værk, ved hvilket flere højtstillede Gejstlige af den anglikanske Kirke og andre berømte Lærde have arbejdet i mange Aar, er endelig blevet udgivet i den sidste Tid. Forlagsretten tilhører Universiteterne i Oxford og Cambridge, hvilke, som det hedder, have betalt ca. 350,000 Kr. derfor. Udgivelsen er foranstaltet i 6 forskellige Størrelser fra Cicero til Nonpareille. En mærkelig Forbedring har fundet Sted derved, at Verstallene ikke som sædvanlig staa foran Versene, men ere satte som Marginaler. Denne Forandring vil i Begyndelsen forekomme Publikum fremmed, men man har ment, at Forstaaelsen af Versene vil lettes, naar Læseren ikke bliver forstyrret ved Tallene. For at kunne tilfredsstille den stærke Efterspørgsel, har man straks lavet en halv Million Eksemplarer færdige. I de forenede Stater ventedes i Særdeleshed en stærk Afsætning. Et Firma i New-York har udsendt et Cirkulære, efter hvilket der paa den Dag Offenliggørelsen vil finde Sted, bliver ventet 100,000 Ekspl., hvilket rimeligvis slet ikke er nogen Overdrivelse. Da man ikke mener, at dette vil være nok, er der af Firmaet truffet Overenskomst om saa hurtigt som muligt at faa et Aftryk fra England, for derpaa at lade Bogen sætte paa 24 Timer og daglig levere 5,000 indbundne Eksemplarer.

Som Supplement til ovenstaaende til Dels efter „Pr. Reg.", er der i forskellige Blade, som Beviser paa amerikansk Foretagelsesaand, fremkommet en hel Del Oplysninger. Saaledes fortæller iblandt andre „Amerika" følgende:

„Det storartede Røre, som Udgivelsen af den reviderede Udgave af det nye Testamente har frembragt blandt Tilhængerne af den protestantisk-engelske Kirke, har igen givet Anledning til at levere et Bevis for den amerikanske Foretagelsesaand, som næsten er bleven til et Ordsprog, og som ikke har sin Lige hos noget andet Folk paa Jorden.

Den Kommission i London, som Revisionen af det nye Testamente var betroet, gik frem med den største Forsigtighed, da Resultatet af dens Arbejde skulde være en Hemmelighed. Kommissionen vidste, at den havde med amerikanske Forlæggere at gøre, som ikke vilde lade noget Middel uforsøgt for saa hurtigt som mulig at komme i Besiddelse af et Aftryk. For at være retfærdig overfor alle, med hvem Forbindelse var indledet, havde man besluttet samtidig at sende Prøveark til de engelske og amerikanske Forlæggere, men forglemt, at Amerikanerne derved kom mindst 8—10 Dage efter deres engelske Kolleger. Det store Forlagsfirma Appleton & Ko. vidste dog at forhindre dette. I rette Tid forskaffede det sig et fuldstændig Materiale til Eftertryk af Bibelen, Kasser, Bogstaver o. s. v., samt et tilstrækkeligt Antal af de flinkeste Sættere, og sendte det hele, for ikke at vække Opmærksomhed, i forskellige Dampere til England. I en hurtig gaaende Damper, som netop paa denne Tid skulde gaa fra Liverpool til New-York, blev der lejet tilstrækkeligt Rum samt taget Passagerbilletter til Sætterne, uden at der blev angivet i hvilken Hensigt.

Efter at Damperen var kommen i Søen, og der ikke kunde tænkes paa den telegrafiske Forbindelse hverken med Amerika eller England, bleve Kasserne slaaede op og det lejede Rum forvandlet til et Sætteri. Da Damperen kom til New-York var Bibelen sat færdig, Formene stereotyperede og Skriften igen lagt i Kasserne.

I Løbet af 24 Timer modtog de amerikanske Boghandlere fra Firmaet Appleton den færdige og indbundne Bibel, medens Firmaets Konkurrenter knapt havde begyndt paa Sætningen. Foretagendet har ganske vist kostet mange Penge, men det har ogsaa uden Tvivl indbragt betydeligt, og det er slet ikke umuligt, at der allerede er bleven solgt

Bibler af den amerikanske Udgave i England, inden man endnu der havde tænkt paa Indbindingen."

Endnu kan tilføjes, at „Chicago Times", for saa hurtig som mulig at kunne tilfredsstille sine Læseres Længsel efter den nye Udgave, pr. Telegraf modtog 28 Kapitler Matthæus, 16 Kapitler Markus, 7 Kapitler Lukas og 5 Kapitler Johannes, i alt 83,715 Ord. Det er den længste og kostbareste Depeche, som nogensinde er modtaget af et Blad, og den meget omtalte Depeche, en del af det *gamle* Testamente, som „New-York Herald"s Korrespondent for flere Aar siden afsendte fra Chicago for at lægge Beslag paa Traaden, var langt fra saa stor og dyr. *M. T.*

Tekniske Meddelelser.

Af en Englænder skal der være opfundet en Digeltrykpresse for endeløst Papir, ved hvilken dog Digelen staar fast, medens Formen gaar op og til. Fra Rullen bag Pressen føres Papiret fra neden op over Digelen, hvor det af den op- og tilgaaende Form modtager Tryk med en Hastighed af fra 4500 til 6000 i Timen. Maskinen trykker med en eller to Farver, linierer eller broncerer. Endelig tilføjes der, at den trykker Papiret saavel paa For- som Bagsiden, hvilket dog trænger til nærmere Bekræftelse. Vi skulle, naar der foreligger noget bestemtere, komme tilbage til denne mærkelige Ting.

— I Tyskland er der opfundet en i Mørke lysende Bogtrykfarve. Anvendt til Plakater straaler den om Natten fra Gadehjørnerne med et hvidgrønt Lys. I det typografiske Selskab i Hamborg var for kort Tid siden fremlagt en Del Genstande, som vare bemalede eller trykte med denne Farve, saaledes et Schwarzwalderur, en Buste, et Krucifiks, en del Kort etc. Selskabet samledes i et mørkt Værelse, hvor Genstandene straalede det i Møde og Skriften paa Kortene tydelig var læselig. Udsætter man Genstandene nogen Tid for Dagslyset og derpaa bringer dem til et dunkelt Sted, faa de et herligt violet Udseende.

Forskelligt.

At man i England forstaar at belønne tro Vedhængen ved en Forretning, kan følgende Eksempel afgive Bevis for: Et af de betydeligste Trykkeri- og Papirhandler-Firmaer i London, Spottiswoode & Ko., har givet enhver, som uafbrudt har været ansat hos dem i 25 Aar, en — elegant indbundet Bibel.

— *Arbejdernes Læseselskab*, der har sat sig det smukke Formaal at udbrede Oplysning og Dannelse iblandt Arbejderne ved Anskaffelse og Udlaan af nyttige Bøger, afholder til Fordel for dette Øjemed i Morgen, Søndag, en Sommerfest i „Sortedamslund". Efter Opfordring henlede vi vore Læseres Opmærksomhed paa denne Fest, tilmed da der for den lave Entré (15 Øre for Voksne, Børn gratis) bydes en hel Del virkelig gode Fornøjelser.

Dødsfald. I Mandags Morges døde Redaktøren af „Dagbladet", Cand. jur. *Topsøe*, af den Diftheritis-Sygdom, som for Tiden hersker ved Skodsborg. Alle Blade ere enige om at omtale den Afdøde som en særdeles dygtig og nidkær Mand, baade som Journalist, Politiker og Forfatter, samt om at fremhæve hans sjældne humane og elskværdige Karakter. Dette sidste viste sig ved alle Lejligheder, ogsaa overfor de typografiske Arbejdere, med hvem han i de forløbne Aar havde havt noget at gøre, og derfor finde vi os forpligtede til ogsaa i vort Blad at mindes ham og hans Virksomhed som Arbejdsgiver med et Par Ord.

I 1872 overtog Topsøe Redaktionen af „Dagbladet" og begyndte sin Virksomhed med uden Opfordring at forhøje Sætternes Løn med 2 Øre pr. Tusend Bogstaver. Senere, da de forskellige Bevægelser indenfor Typografernes Omraade begyndte, f. Eks. Søndagsarbejdets Indskrænkning for Bladsætteriernes Vedkommende, indrømmede han straks det berettigede i Typografernes Fordringer, lige som han i 1876 beredvillig gik ind paa den Forhøjelse, Forbundet forlangte, hvilke Betingelser paa et enkelt Punkt nær endnu den Dag i Dag ere gældende.

Naar alle Blade, som ovenfor bemærket, have været enige om at berømme den Afdøde som en sjælden høflig, jævn og human Mand, som haardt vil blive savnet, da kunne de typografiske Arbejdere, for hvem han var Principal, fuldstændig samstemme med disse Udtalelser og tilføje, at om *ham* hersker der hos enhver af Bladets Arbejdere kun én Mening: At han var en sand Hædersmand, for hvem de nærede den dybeste Agtelse og hvis tidlige Bortgang de dybt beklage.

Til *Christian Mathiesen* har undertegnede havt den Glæde at modtage fra:

Adresseavisen	1	Kr. 55	Øre.
Berlingske Tidende	2	— „	—
Brødrene Hornums Trykkeri	„	— 55	—
Dagbladet	3	— 25	—
Dagstelegrafen	1	— 70	—
Græbes Trykkeri	2	— 20	—
Jørgensen & Ko.	„	— 45	—
Sally B. Salomon	„	— 75	—
Schultz	1	— 50	—
Sivertsen	5	— 50	—
O. C. Olsen & Ko.	10	— 35	—
Ialt	39	Kr. 80	Øre.

C. G. Petersen. *C. L Jørgensen.*

At jeg har modtaget ovenstaaende Sum udbetalt af Dhrr. Petersen og Jørgensen, bevidnes herved, og aflægger jeg mine ærede Kolleger min hjærteligste Tak. Ærbødigst

Chr. Mathiesen.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 16. | København, den 30. Juli 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 13. Avgust, Kl. 9½ præcise, afholdes den halvaarlige ordinære **Generalforsamling** i Foreningens Lokale i den nye Pavillon i „Sortedamslund".

Dagsorden:

1. Regnskabets Godkendelse.
2. Budgettet for 2. Halvaar.
3. Anmodning fra Styrelsen om en Bevilling til at lade Statistiken trykke.
4. Forslag fra Styrelsen om Tilføjelse til Arbejdsløshedskassens Regulativ, § 1: „naar de uden egen Skyld ere blevne arbejdsløse".
5. a. Beretning om Bibliotekudvalgets Virksomhed.
   b. Forslag fra Bibliotekudvalget om Oprettelsen af et Bibliotek i „Den typografiske Forening".

Styrelsen.

Lørdagen den 27. Avgust afholder Foreningen en **Aftenunderholdning og Assemblée** i den nye Pavillon i „Sortedamslund", hvorom nærmere Bekendtgørelse vil finde Sted. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer:

V. G. O. Bergenholtz [udlært i Oktober 1880 hos Schultz] (Schultz).

N. C. V. Madsen (Trier).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udmeldte Medlemmer:

Ferdinand Petersen (Rigsdagen).

Jyllands typografiske Forening.

Det meddeles herved, at vi med „Unterstützungsverein deutscher Buchdrucker" have afsluttet en Overenskomst om at hjælpe hinandens Medlemmer, saafremt de paa Rejsen skulde blive syge indenfor Foreningernes Omraade, saaledes: at vi understøtte i Følge vore Loves § 30 og at den tyske Forening besørger vedkommende indlagt paa Hospitalet i den By, hvor Tilfældet indtræffer, og betaler hans Forplejning, indtil denne andrager 70 Rmk. Denne Overenskomst træder i Kraft den 1. Oktober 1881. — Underhandlingerne fortsættes om Gensidighed ved Medlemsaftagelse.

Under 17. ds. har Hovedbestyrelsen modtaget Meddelelse fra Ringsted om, at den derværende Forening har besluttet at tage Initiativet til: enten at søge Øernes Typografer samlede under „Jyllands typografiske Forening" eller ogsaa at søge dannet en Forening for Øerne efter vor Forenings Mønster og med Gensidighed med vor, og anmodedes vi derfor om at afstaa fra vort Forehavende, indtil Resultatet af Ringsted-Foreningens Opfordring forelaa. Det er en Selvfølge, at vi efterkom denne Anmodning, og have iøvrigt lovet i enhver Henseende at støtte Dhrr. i deres Bestræbelser, idet vi ligesom dem mente, at Samlingsarbejdet vilde være lettere, naar det udgik fra Øerne selv.

Hovedbestyrelsen.

Typografernes Sangforening.

Foreningens Lokale er i Sortedamslund, Sortedamsdossering. *Bestyrelsen.*

Industriudstillingen i Malmø.

Det er forbavsende lidt, der møder Bogtrykkeren, som af faglig Interesse besøger denne Udstilling, og i højeste Grad skuffet gaar man derfra. Udstillingen er i det hele taget ubetydelig og, naar man undtager enkelte indenlandske Frembringelser, f. Eks. Jærnvarer, rager den svenske Industri ikke frem. De danske Udstillere dominere paa mange Punkter det hele, og den, som ikke vil komme derover for at glæde sig over denne Triumf, vil jeg raade til at blive borte, da Besøget er dyrt. Af Bogtrykkere ere *O. C. Olsen & Ko.* de eneste Udstillere og møde for det første med nogle Prøver paa Illustrationstryk; Billederne, som ere fordelagtig kendte fra „Ude og Hjemme", have faaet en særdeles god Udførelse, ligesom ogsaa samme Firmas Reautografi er fortrinligt gengivet. Det driftige Firma har vist, at det stadig kommer med. Anderledes derimod dets Fremstilling af Zinkotypi, som ikke hæver sig over det almindelige og staar under, hvad man i denne Retning har opnaaet i

Udlandet. Til Slutning gennembladede jeg en fremlagt Skriftprøvebog, hvis Sætterarbejde vidnede om ikke ringe Dygtighed, medens Trykket paa flere Steder var utilladeligt for en Prøvebog, Farven var slet og Bogstavbillederne stode urene. Maatte det dog gaa op for en Del af vore Bogtrykkere, at Fordelen ved at benytte en mindre god Farve ikke er saa stor, som det ved første Øjekast synes, men at den finere Farve ved Siden af sin højere Pris ogsaa er i Besiddelse af en større Drøjhed. Firmaet har faaet Hædersdiplom for sine udstillede Sager. — Fra Fotograf *Hilmer Crone* var udstillet smukke Lystryksbilleder, en Industri, som allerede staar højt og rimeligvis har en stor Fremtid for sig, naar den en Gang faar fast Fodfæste i vort Fag; enkelte af Billederne vare særdeles tiltalende. — Maskinfabrikant *Eickhoff* var som eneste Udstiller i sin Slags mødt med en lille Hurtigpresse til Trædebrug. Den elegante og solide lille Ting maa absolut gøre Lykke og bringe sin Fremstiller Fordel. Udstillingskomiteen har hædret den med Sølvmedaljen. *M. Truelsen.*

Korrespondance.

(Ringstedforeningens Virksomhed i det forløbne Halvaar. — Sammenslutning i Selvhjælpsøjemed af samtlige Typografer paa Øerne. — De københavnske Trykkere. — En Sammenligning.)

Ringsted, den 24. Juli 1881.

I Lørdags holdt den herværende typografiske Forening sit halvaarlige Møde, paa hvilket det meddeltes, at Foreningens Formue siden 1. Januar var steget med 30 Kr. 25 Øre. Dette gunstige Resultat skyldes dels den Omstændighed, at her i det forløbne Halvaar kun har været 16 Rejsende mod 54 i det foregaaende, dels at Foreningens Medlemsantal i den senere Tid er steget fra 6 til 8.

Derefter fremkom fra Typograf Mortensen Aaberg tvende Forslag, nemlig 1) at der fra 1. Oktober d. A. oprettes en Sygekasse i Foreningen, og 2) at Foreningen henvender sig til Typografer og Principaler i Sjællands, Fyns og Lolland-Falsters Trykkerier med Forslag om, at der for disse Landsdeles Vedkommende dannes en typografisk Forening, hvis Opgave det skulde være at indføre en ordnet Rejseunderstøttelse samt en for alle Medlemmer fælles Sygekasse. Foreningen skulde dannes med „Jyllands typografiske Forening“ som Mønster, saaledes at enten en fuldstændig Sammenslutning eller i alt Fald en virksom Samarbejden mellem de tvende Foreninger kunde finde Sted.

Begge Forslag bifaldtes af de Tilstedeværende. Det blev besluttet hurtigst mulig at fremkomme med en Henvendelse til Fagets Dyrkere paa Øerne om, for saa vidt de billigede Tanken om en Sammenslutning, at skikke Afsendinge til Ringsted, hvor der da en af de sidste Søndage i Avgust Maaned skulde afholdes et Møde, paa hvilket det skulde tages under Overvejelse, om man vilde slutte sig til den jyske Forening eller danne en Forening særlig for Øerne.

Da „Typograf-Tidende“ den følgende Dag ankom, saa vi imidlertid, at man i „Jyllands typografiske Forening“ havde under Overvejelse at søge Øernes Tilslutning til Foreningen. Nogle af Medlemmerne her sendte da straks en Skrivelse til Hovedstyrelsen i Aarhus, meddelte denne de i Ringstedforeningen tagne Beslutninger og henstillede til den at afvente, hvad der vilde komme ud af de fra Øerne selv udgaaede Bestræbelser. Et Par Dage efter ankom Hovedbestyrelsens Svar, der i Et og Alt kom vore Ønsker i Møde; 150 af den jyske Forenings Love stilledes gratis til Disposition.

Saa vidt ere vi altsaa komne! Det kommer nu an paa, hvilket Svar vore Kolleger rundt omkring paa Øerne give. Slutte de dem kraftigt til vore Selvhjælpsbestræbelser, tage de venligt imod den fremrakte Haand, da vil Alt jo hurtigt kunne ordnes, og et regelmæssigt typografisk Understøttelsesvæsen kommer da til at omslutte hele Landet. Forholdet vil i saa Tilfælde stille sig her i Danmark omtrent paa samme Maade som i England, hvor der gives to typografiske Foreninger, en Provinsforening, der omfatter samtlige Byer i Storbritanien og Irland med Undtagelse af London, og en Hovedstadsforening for denne By alene.

De danske Typografer komme altsaa til at staa i to Lejre, idet Københavnerne rimeligvis vedblivende ville holde sig for sig selv. En fuldstændig Sammenslutning paa et senere Tidspunkt kunde jo tænkes, naar ikke forskellige væsentlige Hindringer stillede sig i Vejen. Blandt disse vil jeg først nævne den, at den københavnske typografiske Forening er Et og Hjælpekasserne et Andet, og at ingen af dem ganske svarer til den jyske typografiske Forening. Den københavnske typografiske Forening betragter Opnaaelsen af en Forbedring af Arbejdsvilkaarene som sit Hovedformaal, hvilket Formaal den dog arbejder for at naa ad fredelig Vej, ved Overenskomst, medens Provinsforeningen udelukkende er en Understøttelseskasse; naar den sidste indbyder til Sammenslutning, da gælder Indbydelsen ikke alene Typograferne, men ogsaa Principalerne, hvis Bidrag og Støtte man gerne tager imod. For den er det kun om at gøre at stille alle Typografer solidariske overfor den Nød, der foranlediges af Arbejdsløshed og Sygdom, medens Foreningen overlader til hver Enkelt at søge sine Lønningsforhold ordnede paa bedste Maade, hvorimod man i København, hvor Forholdene ere større og mere ensartede end i de forskellige Provinsbyer, mener bedre at kunne opnaa noget ved at optræde under Et. Begge Dele er maaske rigtigt. Hvad Hjælpekasserne angaar, da kan det vel næppe tænkes, at nogen Sammenslutning med Provinskollegerne her kunde finde Sted, uden at Kasserne først vare smeltede sammen med den anden københavnske Forening samt undergaaede forskellige Forandringer, blandt hvilke blot skal nævnes den, at Indtrædelse i Pensionskassen i saa Fald maatte gøres til en frivillig Sag og staa frit for alle, enten de vare i København eller i Provinserne. I saa Fald var det maaske heldigst at overlade Udbetalingen af Pensionerne til Livrenteanstalten, der jo har Filialer overalt i Provinserne. En slig Fremgangsmaade var jo let at iværksætte: for de opsparede Penge havde man blot at købe en Livrente for hver af de Pensionsberettigede. Dog, alt dette er noget, som ligger langt ud i Fremtiden, om det overhovedet sker.

Det første og vigtigste er nu, at Værkfællerne paa Øerne ikke holde sig tilbage, naar Indbydelsen udgaar. Det er til Fordel for alle rettænkende Kolleger, at med Hensyn til Rejseunderstøttelsen den Regel bringes til almen Gyldighed: lige Pligter, lige Rettigheder; hvem Intet yder, Intet faar. I Sygeunderstøttelsen bør man se en Oprejsning i den moralske Bevidsthed; der bør alle gaa Haand i Haand. Indførelsen af en egentlig Arbejdsløshedsunderstøttelse, som man nu har i København, bør Provinserne stræbe hen til. Alle danske Typografer, hvor de end virke, maa gribe Tanken om Sammenslutning til gensidig Hjælp som en Støttestav, man ikke bør kaste fra sig. Da vil ogsaa meget kunne opnaas, straks noget og lidt efter lidt mere og mere. Den almindelige Bevidsthed, hvad enhver skylder sig selv og Værkfæller skylde hinanden indbyrdes, vil vokse i stigende Grad, og mange, der staa paa Randen af Ruin og Fortvivlelse, ville blive hjulpne, mens det endnu er Tid.

En pudsig Stilling blandt Typograferne indtage de københavnske Trykkere. De udgøre det typografiske Foreningslivs Bundfald; Trykkerne kom med i den stærke Bevægelses Tid, Omgivelserne paavirkede dem, og ligesom et oprørt Vand bliver grumset, idet det medtager en Del tunge, ofte tvivlsomme Elementer, saaledes rev ogsaa den typografiske Bevægelse den Gang mange med sig, som i alt Fald ikke udmærkede sig ved Trofasthed, og som, samtidig med at Bølgegangen lagde sig, sank til Bunds og ikke senere ere dukkede frem. Men Vandet er ogsaa netop derfor siden den Tid bleven mere klart og rent. Skulde nogensinde alle danske Typografer igen slutte sig sammen med det Formaal, at hjælpe hinanden til Opretholdelsen af den økonomiske Eksistens, hvad enten denne er truet af Arbejdsløshed eller Sygdom, da tror jeg, uden at gøre de københavnske Trykkere Uret, at turde sige, at de blive de sidste, som melde sig. Og man gør bedst i at vente til de komme af sig selv!

Til Slutning skal jeg i Korthed anstille en Sammenligning mellem den Virksomhed, der udfoldes af den jyske, og den, som øves af de københavnske typografiske Foreninger samt mellem Bidragenes Størrelse. Den typografiske Forening i København samt Hjælpekasserne kræve tilsammen et Bidrag pr. Medlem af *mindst* 35 Kr. 58 Øre aarlig.*) Det er mange Penge for en Typograf, men saa bydes der jo, som det nedenfor vil ses, ogsaa til Gengæld mange Fordele. „Jyllands typografiske Forening" kræver derimod kun 15 Kr. 60 Øre aarlig (for saa vidt det da virkelig viser sig, at dette Bidrag er tilstrækkelig til at opfylde de indgaaede Forpligtelser). Herfor giver den sidst nævnte Forening Understøttelse til de Rejsende, i Sygdomstilfælde 10 Kr. ugentlig i 26 (dog ikke løbende) Uger i *ét* Aar samt 50 Kr. i Begravelseshjælp, medens man i København af de 35 Kr. 58 Øre udreder Rejseunderstøttelse, giver Pension paa 52 Kr. aarlig fra det 58. Aar, Sygehjælp af 10 Kr. ugentlig i 26 (ogsaa løbende) Uger i ét Aar, Begravelseshjælp paa indtil 140 Kr., Arbejdsløshedsunderstøttelse, Udgifter ved „Typograf-Tidende"s Udgivelse, Leje af Lokaler, Abonnement paa udenlandske Fagskrifter samt forskellige Ekstra-Understøttelser. Man kan altsaa ingenlunde sige, at Bidraget i og for sig er for højt, men det kan dog for adskillige være svært at udrede. Om en Sammenslutning for Københavns Vedkommende kunde hidføre nogen synderlig Nedsættelse i Bidraget, turde dog være et Spørgsmaal, som ikke er ganske let at besvare.

M. A.

*) For dem, hvis Koner ere indmeldte i Kasserne eller som selv indtræde i disse i en højere Alder, er Bidraget ikke saa lidt større.

En net Konkurrent.

Der er i disse Dage herovre paa det ellers saa rolige Lolland forefaldet et Eksempel paa den Art af Konkurrence, man kalder „Smudskonkurrence", som jeg synes fortjener at blive lidt mere almindelig bekendt. Et af Brandforsikringsselskaberne herovre har i ca. 40 Aar faaet trykt sine Arbejder paa Bogtrykkeriet i Maribo, uden at der har været noget i Vejen; nu paa sidste Generalforsamling foreslog et Medlem, rimeligvis paavirket udefra, at Arbejderne skulde udbydes til Licitation, og som Følge heraf forespurgte Formanden paa de forskellige Trykkerier her i Stiftet om Prisen for Trykning af Selskabets Medlemsliste. Denne kostede i Fjor for 1050 Ekspl. 388 Kr. (heraf 93 Kr. for Papiret), men Udfaldet af Udbydningen blev, at medens Stiftstidendens Bogtrykkeri forlangte lidt højere Pris og Bogtrykker Skaarup i Nykøbing ca. 30—40 Kr. lavere, tilbød Bogtrykker *Julius Jensen i Nakskov* at trykke den for — **180 Kroner.** Endskønt dette i og for sig næsten er betegnende nok (i Parentes bemærkes, at Bianco Lunos Bogtrykkeri for 5 Aar siden forlangte for det samme Arbejde 56 Kr. pr. Ark uden Papir, altsaa i Alt ca. 520 Kr.), skal jeg dog oplyse til bedre Forstaaelse, at Medlemslisten, der i Aar skal trykkes i 1150 Ekspl., er ca. 120 Sider stor, hver Side indeholdende 51 Linier Petit, Forspalter (Navne) og 5 Rækker Tal (Assurancesummens 4 Klasser og Hovedsummen). Nu kan enhver Fagmand gøre Regnestykket op: fra de 180 Kr. trækkes 90 Kr., som Papiret koster i Indkøb, + 2 Kr. for Fragt, til Rest bliver altsaa 88 Kr. til Sætning og Aflægning af 120 Kolumner, der hver tage mindst $2^1/_2$ Time, Korrekturlæsning, Trykning af 8 Forme, Slid paa Materiale og Fortjeneste. Et ganske net Regnestykke, ikke sandt? Og Facitet kan ikke andet end bringe én til at spørge, hvor kan det være muligt? Jo, ser De, Hr. Jensen, der for Resten er Skolelærer (jeg véd ikke, om han specielt er Regnelærer!), driver Bogtrykkeriet (Kjeldskovs Enkes) omtrent udelukkende med Drenge (en 6—8 Stykker nok) og det er jo en rar billig Arbejdskraft, som der kan gøres „det Vidunderlige" med, men jeg synes, man maa blive lidt betænkelig ved et saadant Opfostringshus, baade for Principalers og Typografers Vedkommende. Konkurrencen rammer begge Parter lige haardt, de sidst nævnte endda paa to Maader, dels ved Tilførslen af saa saa store Kvanta Arbejdskraft, dels derved, at hvis mange Principaler kom til at arbejde under slig Konkurrence, vilde

det øjensynligt snart blive dem umuligt at betale en anstændig Løn. Desværre er der vel ikke stort ved den Sag at gøre; jeg for mit Vedkommende synes imidlertid, at det vilde være til mere Nytte, om det dejlige „Arbejdstilsyn" vilde rette sine Bestræbelser imod dette Punkt, som virkelig *kan* skade, end at passe paa, at Drengene ikke slide sig op; — *det* skal de nok passe paa selv!

Chr. Dein.

Sommerudflugter.

Hr. *Jul. Hoffensberg* giver hvert Aar en Skovtur for sit Personale; den i Aar fandt Sted for en Maaneds Tid siden.

Søndagen den 17. Juli havde Hr. *Dreyer* (Bianco Lunos Hofbogtrykkeri) indbudt sine Arbejdere til en Skovtur. Kl. 8 kørte man til Fredensborg, hvor der i „Store Kro" blev holdt Frokost. Derefter foretog man en Udflugt til den skønne Omegn, til Normandsdalen og Esrom Sø. Fra Fredensborg gik Turen videre til Hillerød. Man aflagde Besøg i Frederiksborg Slotskirke, spiste til Middag i Pavillonen i Slotshaven, var tilbage i København Kl. 10—11 og skiltes med et Leve for Hr. Dreyer. Alle vare enige om at have havt en smuk og mindeværdig Dag.

Søndagen efter, den 24. Juli, gav Hr. Kancelliraad *Schultz* sine Arbejdere en Skovtur, i hvilken han selv deltog. Efter Programmet kørte Deltagerne Kl. 8 fra København til Hillerød og videre med Gribskovbanen til Gribsø. Efter Frokosten kørte Selskabet gennem Gribskov til Frederiksborg Slot, besaa Slotskirken og spiste til Middag i Slotspavillonen. Da et Par Ord om Turen, som jeg havde udbedt mig hos en af Deltagerne, ikke er kommen mig saa tidligt i Hænde, at de kunde medtages i Bladet, maa jeg nøjes med at notere dette, og bemærke, at Skovturen omtales som særdeles vellykket.

Samme Dag foretog Dr. *Knudtzon* (Firma Jørgensen & Knudtzon) en Udflugt til Søs med sine Arbejdere, hvortil Dampskibet „Falken" var lejet. Klokken lidt over 9 sejlede man fra København til Hveen. Der aflagdes et Besøg paa Tyge Brahes gamle Ø, som omtrent er en halv Mil lang og ligesaa bred, med frodige Marker, nette Smaahuse, hist og her en lille Lund; man saa det Sted, omgivet af en Ringmur, hvor Uranienborg havde ligget; de Par Sten, som endnu er tilbage, kunne neppe kaldes Ruiner. Efter at have spist Frokost paa Damperen, som var opankret under Hveen, gik Rejsen tilbage til Sjælland. Deltagerne gik i Land ved Rungsted, dvælede nogle Minuter ved „Ewalds Høj", marcherede gennem Folehave Skov til Hørsholm. Efter at være kommen tilbage til Rungsted, hvor der spistes til Aften, gik man atter ombord paa „Falken", som nu styrede mod København. Paa Turen langs Kysten blev der fra Skibet opsendt Raketter og afbrændt bengalske Flammer, medens man ombord havde en kostbarere Illumination for Øje: Flammerne fra den brændende Kristineberg Mølle.

A

Literatur.

Af Alex. Waldows Værk „*Illustrirte Encyklopädie der graphischen Künste*" er 7. og 8. Hefte udkommet.

Forskelligt.

— Foreningen „Gutenberg" i Dresden (Freie Vereinigung, Blanke) har besluttet paa en Generalforsamling, som for nylig blev afholdt, alle som en tilligemed Kassens Formue at træde ind i Understøttelsesforeningen (det tidligere Forbund). Som Følge heraf bliver der ikke mere i Dresden udbetalt Understøttelse til „Ikke-Medlemmer".

— Et Valgprogram fra Drejermester Bebel blev forbudt i Dresden; da det alligevel udkom en Gang til, blev hele Personalet ved Zumbusch & Ko.s Bogtrykkeri fængslet.

— I Hofbogtrykkeriet i Prag arbejder en Sætter ved Navn Enseles, som har været Svend i $65^1/_2$ Aar. I 1841 blev han antaget ved ovennævnte Trykkeri og har ikke senere været derfra. Den 78aarige Olding staar endnu ved sin Kasse og arbejder uden Briller.

— Mr. W. Reid, Redaktør af „New-York Tribune" og i sin Tid en af de bedste Specialkorrespondenter under den amerikanske Frihedskrig, har nylig giftet sig med en Dame, som bragte 90 Mill. Kr. i Medgift. — Mr. Bennet, den rige Ejer af „New-York Herald", vil forlove sig med en Datter af den for kort Tid siden afdøde Prins Napoleon.

— Pariser-Bogtrykkere og Boghandlere have besluttet at oprette et typografisk Museum og et dermed i Forbindelse staaende Bibliotek. Lokaliteterne til dette ere nu satte i Stand og ret smukt udstyrede. Bl. a. ere Stolene overtrukne med rødt Læder, paa hvilket Bogtrykkervaabnet er anbragt.

— Fra *Italien* skrives der til „Corr.", at Forretningsgangen paa de derværende Bogtrykkerier for Øjeblikket er nogenlunde tilfredsstillende; dog er der i Rom endnu omtrent en halv Snes Sættere uden Beskæftigelse. — I Byen Caserta oprettedes der en Forbundsforening og paa den lovbefalede Anmeldelse derom svarede Præfekten følgende: „Min Herre! Jeg har med Fornøjelse taget imod Anmeldelsen om Konstitueringen af en Forening for de typografiske Arbejdere i denne By, og jeg hilser Dem og Deres Kolleger for den af Dem fattede lykkelige Tanke. Idet jeg paa dette Blad gentegner Modtagelsen af Anmeldelsen samt min Tak, ønsker jeg Dem en heldig Udvikling. Præfekten Soragni".

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 17. | København, den 13. Avgust 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Kasserer *Berg* vil for Fremtiden, foruden den sædvanlige Tid 4—5 om Eftermiddagen, være at træffe **Torsdag** Aften fra Kl. 7—8.

De ærede Medlemmer eller andre af vore Læsere, som kunne meddele Oplysninger til Statistiken om Forholdene i Vordingborg og Faaborg Trykkerier, bedes at sende saadanne snarest til *Decher*, Viktoriagade 3, 3. Sal.

I Aften, Lørdag den 13. Avgust, Kl. 9½ præcise, afholdes den halvaarlige ordinære **Generalforsamling** i Foreningens Lokale i den nye Pavillon i „Sortedamslund".

Dagsorden:

1. Regnskabets Godkendelse.
2. Budgettet for 2. Halvaar.
3. Anmodning fra Styrelsen om en Bevilling til at lade Statistiken trykke.
4. Forslag fra Styrelsen om Tilføjelse til Arbejdsløshedskassens Regulativ, § 1: „naar de uden egen Skyld ere blevne arbejdsløse".
5. a. Beretning om Bibliotekudvalgets Virksomhed.
   b. Forslag fra Bibliotekudvalget om Oprettelsen af et Bibliotek i „Den typografiske Forening".

Medlemmerne opfordres til at give talrigt Møde.

Styrelsen.

Lørdagen den 27. Avgust afholder Foreningen en **Aftenunderholdning med Dans** i Foreningens Lokale *i den nye Pavillon i „Sortedamslund"*.

Kl. 9 præcise holder Hr. Cand. *Marcher* et humoristisk Foredrag.

Efter Aftenunderholdningen **Dans** til Kl. 3.

Billetter à 50 Øre for Herrer (Damerne gratis) kunne fra den 20. ds. faas hos Styrelsens Medlemmer og hos Kasserer *Berg*. *Styrelsen.*

Nye Medlemmer:

Oscar Toborg [udlært hos Chr. Müller i St. Kongensgade den 1. Juni 1881].

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udslettede Medlemmer:

C. P. Louw (Henningsens Trykkeri).

Jyllands typografiske Forening.

Til Valget af Hovedbestyrelse (2 Medlemmer og 2 Suppleanter), Hovedkasserer og 2 Revisorer er der i alt afgivet 88 Stemmesedler. Til Hovedbestyrelsen valgtes *Odense* (Genvalg) og *K. Gunst* med henholdsvis 80 og 75 St., til Suppleanter *Gredsted* og *Joh. Lund* med 76 og 74 St., til Hovedkasserer *F. H. Andersen* med 86 St. (alle af Aarhus), og til Revisorer *Th. Thuesen* og *N. P. Lund* (begge af Kolding) med 52 og 51 St.

I Ribe er der fra 1. Juli d. A. dannet en Lokalforening med *J. M. Pagh* som Formand.

Foreningens Regnskab vil forhaabentlig naa at blive offentliggjort i næste Nr. af dette Blad.

Aarhus, den 9. Avgust 1881.

Hovedbestyrelsen.

Da Hovedbestyrelsen for „Jyllands typografiske Forening" i Følge en Bekendtgørelse i sidste Nr. af „Typograf-Tidende" synes at ville gøre Alvor af sin, efter vor Mening, noget overilede Trusel om at nægte de fra Aalborg udgaaede Typografer Rejseunderstøttelse, fordi Foreningen her har undslaaet sig ved at gaa ind i den fælles Sygekasse, turde det maaske ikke være overflødigt her i Bladet at nævne de Bevæggrunde, som have afholdt os fra den nævnte Tilslutning. Sagens nærmere Omstændigheder ere vel desuden de fleste ubekendte, og mange ville maaske af den Grund give Beskyldningen for Ukollegialitet en forkert Adresse.

Siden 1874 har der her i Aalborg bestaaet en typografisk Forening, hvoraf paa 1 nær alle Byens Typografer ere Medlemmer. Denne Forening, der lige fra Stiftelsesdagen har udbetalt Viatikum (4 Kr.) til enhver rejsende Kollega, yder tillige Medlemmerne, hvoraf de gifte betale et ugentligt Kontingent af 30 Øre, de ugifte 25 Øre, en Sygeunderstøttelse af 1 Kr. 15 Øre daglig i 13 Uger samt

i Begravelseshjælp $^1/_{10}$ af Kassebeholdningen, dog ikke ud over 50 Kr., saavel ved Medlemmernes som ved deres Hustruers Dødsfald; endelig er Foreningen i Løbet af sidste Aar bleven udvidet til ogsaa at virke som Laanekasse, saa ethvert Medlem kan erholde et Laan paa 25 Kr., der forrentes med 4 pCt. p. a. og afdrages med 1 Kr. om Ugen. Trods alle disse Formaal har man til Dato samlet sig den meget respektable Kassebeholdning af ca. 700 Kr.

Vor Forening var saaledes gammel og prøvet, da „Jyllands typografiske Forening" dannedes, men desuagtet indordnede vi os beredvilligt og kun med ringe Forbehold de af sidstnævnte Forening opstillede Regler for Rejseunderstøttelse, og skulde det have glædet os, om vi paa dette Omraade vedblivende kunde have arbejdet sammen med de øvrige jyske Kolleger. „Jyllands typografiske Forening" lader imidlertid ikke til at ville det saa; thi endskønt vi, da Forslaget om en fælles Sygekasse fremkom, gav særdeles vægtige Grunde for vort Afslag med Hensyn til Indtrædelse heri — henviste til vor lokale Forenings Formaal og gjorde opmærksom paa dens Bestemmelse om, at enhver i Aalborg arbejdende Kollega optoges uden Indskud, og allerede efter at have været én Maaned i Foreningen var ligeberettiget med de ældre Medlemmer saavel hvad Sygesom Begravelseshjælpen angik — gav Hovedbestyrelsen os alene det Valg at opgive vor lokale Forening, der nu i henved 7 Aar har virket til Medlemmernes fuldstændige Tilfredshed, for at indlade os paa noget nyt og uprøvet, med andre Ord: For at faa Lov til vedblivende sammen med „Jyllands typografiske Forening" at yde rejsende Kolleger Viatikum og derved sikre herfra udgaaende Typografer den samme Ydelse andetsteds, skulde vi med Hud og Haar lade os opsluge af denne. Da man nu her ikke troede at burde gaa til et saa stort Offer som Opgivelsen af den lokale Forening og fandt det for bekosteligt at yde Kontingent til begge Foreninger, erklærede en Generalforsamling sig énstemmig imod en Tilslutning af ovennævnte Art, idet man halvvejs stolede paa, at den jyske Forening ikke vilde lade det komme til en saadan, for de Rejsende, følende Yderlighed, som Iværksættelsen af dens Trusel vilde medføre, og som desuden vilde være til lige saa stor, om ikke større Skade for den end for os.

Nu er det imidlertid sket, og finder Hovedbestyrelsen ikke Anledning til at tage sit Ord tilbage, hvorpaa vi have gjort endnu et sidste Forsøg ved fornyet Henvendelse til denne, men ikke modtaget Svar ved nærværende Inserats Afsendelse, gives der vel nok en Maade at sikre herfra udgaaende Typografer mod deraf flydende Tab, og det er da vor Trøst, at ikke vi, men Hovedbestyrelsen har fremkaldt Brudet.

P. F. V.:
Bestyrelsen for „Aalborg typografiske Forening".

En net Konkurrent.

I Anledning af en i sidste Numer under denne Overskrift indrykket Meddelelse fra Chr. Dein maa det være mig tilladt, uden i nogen som helst Maade at ville forsvare den deri omtalte Smudskonkurrence, at oplyse, at det nævnte Bogtrykkeri *ikke*, som det kunde fremgaa af Artiklen, drives af Hr. Jensen for Regning af Kjeldskovs Enke, men af ham er overtaget i Forpagtning for en længere Aarrække, saa at Ejerinden er aldeles uden Indflydelse paa en Virksomhed, der i fuldt saa høj Grad misbilliges af hende som af Hr. Dein.

S. Kjeldskov.

Tekniske Meddelelser.

I *J. H. Rust & Ko.'s* Skriftstøberi og mekaniske Værksted i Wien har man i længere Tid beskæftiget sig med at finde et haardere Materiale, som kunde erstatte Blyet i vore Stæge, og er nu kommet til det Resultat, at *Smedejærn* med dobbelt Fortinning vil være det bedste. Jærnstægene have en Bredde af 4, 6 og 8 Cicero og en Længde af fra 8—40 Cicero. Fordelene ved dette Materiale ere meget iøjnefaldende. Stægene ere og blive nøjagtig systematiske, paa Grund af Fortinningen kunne de hverken ruste eller oxydere, Vægten er den halve og Prisen den samme som for Blystægene. Der kunde være Anledning til at henlede Principalernes Opmærksomhed paa dette Fremskridt.

— I et italiensk Fagblad blev i Følge „Correspondent" for nylig rettet et Spørgsmaal til Skriftstøberne, som fortjener at blive omtalt i videre Kredse. Det drejer sig om den almindelig antagne Regel at skille Interpunktionerne Kolon, Semikolon, Udraabs- og Spørgsmaalstegn fra det sidste Bogstav i Ordet ved et tyndt Spatie. Skriftstøberne opfordres til at støbe den indre venstre Side saa meget stærkere, som Afstanden udgør. Derved sparer Sætteren et Greb, og Forsyndelser imod Regelen kan ikke finde Sted. Dette kan vel heller ikke være forbundet med nogen Vanskelighed, saa meget mindre, som man jo har Punkter paa Gevierter og Halvgevierter til Udfyldning af Linier i Indhold, Tabeller og lignende.

Rettelse.

I Bekendtgørelsen fra „Jyllands typografiske Forening" i sidste Nr. er der ved en Utydelighed i Manuskriptet paa 1. Side, 2. Sp., 3. Lin. f. o. kommen til at staa Medlemsaftagelse i Stedet for Medlemsoptagelse.

Halvaarligt Budget.

Indtægt.	Kr.	Ø.
Medlemsbidrag	1500	„
Abonnement paa „Typograf-Tidende"	70	„
Avertissementer	20	„
Renter af 5000 Kr. i Obligationer	100	„
Ialt	1690	„

Udgift.	Kr.	Ø.
Faste Understøttelser	87	„
Rejsehjælp og andre Understøttelser	180	„
Leje af Lokale	50	„
Administration	16	„
Tidsskrifter og Bladhold	35	„
Budeløn	50	„
Bogtrykkerarbejde	50	„
Trykning af „Typograf-Tidende"	304	„
Redaktions-Honorar	100	„
Formandens Honorar	50	„
Kassererens —	100	„
Forskellige Udgifter	20	„
Understøttelse for Arbejdsløse	200	„
Ialt	1242	„

Paaregnet Indtægt	1690	„
Do. Udgift	1242	„
Paaregnet Overskud	448	„

„Den typografiske Forening"s Regnskab for 1. Halvaar 1881.

Indtægt.

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Kassebeholdning den 31. December 1880			4758	90
Medlemmernes Bidrag	1647	„		
Abonnement paa „Typograf-Tidende"	78	„		
4 Stkr. Kreditforenings-Obligationer à 200 Kr.	800	„		
Renten af 5000 Kr. i Obligationer	100	„		
Fra „Jyllands typografiske Forening" for Trykning af „Typograf-Tidende" (200 Ekspl.)	5	33		
Typograf E. L. Andersen tilbagebetalt modtaget Rejsehjælp	6	„	2636	33
Summa Indtægt			7395	23

Udgift.

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Faste Understøttelser.				
Januar, Februar, Marts, April, Maj og Juni	87	„	87	„
(Jensens Enke 3 Kr., Mine Kjøpping 1 Kr., Maxens Enke 3 Kr., Veickerts Enke 1 Kr., Juel 1 Kr., Neyes Enke 2 Kr. 50 Øre, Barnewitz's Enke 1 Kr., Corvinus 1 Kr., Risenberg 1 Kr.)				
Andre Understøttelser.				
Januar, Februar, Marts, April, Maj og Juni	114	„	114	„
(C. Wolff [R.] 6 Kr., S. Kisum [R.] 6 Kr., E. L. Andersen [R.] 6 Kr., N. M. Åkerfelt [R.] 6 Kr., M. C. Nielsen [R.] 6 Kr., Carl Arndt [R.] 6 Kr., Carl Jensen [R.] 6 Kr., M. C. Madsen [R.] 6 Kr., J. Stibolt [R.] 6 Kr., Cohn [R.] 6 Kr., Kauffmann [R.] 6 Kr., Terkelsen [R.] 6 Kr., H. Dørffel [R.] 6 Kr., V. Hansen [R.] 6 Kr., F. F. Jensen [R.] 6 Kr., A. Jensen (Andersen) [R.] 6 Kr., D. Meyer [R.] 6 Kr., Høgfeldt [R.] 6 Kr., S. Bergenholtz [R.] 6 Kr.)				
Forskellige Udgifter.				
Leje af Lokale	30	„		
Administration	15	16		
Tidsskrifter og Bladhold	26	90		
Budeløn	50	„		
Bogtrykkerarbejde	45	25		
Trykning af „Typograf-Tidende"	304	„		
Redaktions-Honorar	100	„		
Formandens Honorar for 1. Halvaar	50	„		
Kassererens — 1. —	100	„		
Forskellige Udgifter	61	86		
(Kort 2 Kr. Til Udarbejdelse af Statistiken 20 Kr. Til Biblioteksudvalget 12 Kr. 46 Øre. Trykning af 200 Ekspl. af Bladet til „Jyllands typografiske Forening" 4 Kr., Underskud ved Maskeraden 23 Kr. 40 Øre.)				
Købt 2 Stkr. Kreditforenings-Obligationer à 200 Kr. (Kurs 97 = 388 Kr., Rente $6_{,8}$, Kurtage 0,40 Øre).	394	48		
Købt 2 — — à 200 — — 98 = 392 — — $2_{,36}$, — 0,40 —	394	56	1572	21
Understøttelse til Arbejdsløse.				
Carl Johan Jensen for 3 Uger (fra $^1/_5$ til $^{21}/_5$) à 4 Kr.	12	„		
Albert Petersen for 2 Uger (fra $^5/_6$ til $^{18}/_6$) à 4 Kr.	8	„		
Carl August Rasmussen for 3 Uger (fra $^{12}/_6$ til $^2/_7$) à 4 Kr.	12	„	32	„
Summa Udgift			1805	21
Kassens Status den 30. Juni 1881:				
25 Stkr. Østifternes Kreditforenings-Obligationer, 4. Serie, à 200 Kr.	5000	„		
Indestaaende i Bikuben	306	69		
Kontant	283	33	5590	2
Ballance			7395	23

Regnskabet, Kassebeholdning og Værdipapirer efterset og vist sig at være i Orden.

Den 10. Avgust 1881.

Wm. Sørensen. *Ch. Thomsen.*

Tilgang og Afgang i det forløbne Halvaar.

Nye Medlemmer.

Alsberg, E. F. Ph.
Almind, Th.
Åkerfelt, N. M.
Andersen, E. L.
Arvedsen, N. P.
Burghardt, G.
Birch, F. A.
Bryn, H. Norman.
Christensen, Carl.
Christensen, A. P.
Christensen, P.
Fischer, N.
Hammann, C. F. J.
Hansen, H. T
Hansen, A. L. V.
Helmig, C.
Holmgreen, Ed.
Ihlemann, V.
Jensen, C.
Jensen, E.
Jensen, T. V.
Jensen, A. Th.
Jensen, Thorvald.
Jochumsen, R.
Jørgensen. J. P.
Kryger, Chr.
Koppel, Ferd.
Lauritzen, P.
Lazarus.
Madsen, Emanuel.
Madsen, Chr.
Milne, C. A.
Müller, H. V.
Nilsson, Carl, L.
Nielsen, N. F.
Nielsen, H. C.
Nielsen, T. V.
Nielsen, A. Th.
Nielsen, L. A.
Nielsen, Chr.
Nielsen, N. C. V.
Olsen, Chr.
Paasche, P. C.
Rasmussen, C. I.
Stahl, Chr.
Stecher, E. H.
Tverskou, O. E.
Wettersteen, Joh.
Wandrup, A. S. V.
Østrup.

Udslettede.

Andersen, C. Fred.
Christiansen, A. P.
Frandsen, P. A.
Glies, H. V.
Hansen, P.
Holmgreen, Edv.
Jacobsen, Jacob P.
Jensen, Joh. C.
Jørgensen, J. A.
Larsen, Bernhardt.
Lauritzen, P.
Nielsen, H.
Nielsen, L. A.
Petersen, Rasmus.
Petersen, Carl.
Sonne, Chr.
Sørensen, C. L.

Udmeldte.

Andersen. Alfred.
Andreassen, A.
Buck, F. L. H.
Hallengreen.
Jantzen, V.
Ludvigsen, L.
Petersen, Ludvig.
Rasmussen, C. T.
Stammerjohan.

Bortrejste.

Andersen, E. L.
Dinesen, F. C.
Friis, Chr.
Hansen, Hans.
Hansen, Viggo.
Henningsen, H. T. J.
Hall, J.
Jørgensen, J. A.
Jacobsen, J. P. L.
Jensen, E.
Kisum, Sophus.
Melhede.
Novakovic.
Nielsen, M. C.
Petersen, Viktor.
Rasmussen, C. J.
Wandrup, A. S. V.

Fortegnelse over Medlemmerne i „Den typografiske Forening“ den 30. Juni 1881.

Adresseavisen.
Fasmer.
Hansen, H.
Hansen, L. H.
Hansen, S. C.
Henningsen, A. E.
Holst, H. P.
Jensen, J. W.
Juul, J.
Jørgensen, S. H
Kemph, J.
Nielsen, P K.
Niss, A. T.
Truelsen, E. F.
Truelsen, P. V.

Carl Aller.
Hylsberg, V.
Ringsted, F.

Brødrene Hornum.
Gravesen, Jul.

Jul. Behrend.
Christensen, Carl.
Rasmussen, C. C.

S. Berger.
Christiansen, J. C.
Drachmann, A.
Gottschalck, P.
Nielsen, H. J.
Sønderkjær, L.
Sørensen, W.
Westberg, Chr.

Berlingske.
Amtoft, T.
Auener, A.
Auener, C. V.
Borreby, H.
Calmer, A.
Christensen, C.
Christensen, P. A.
Erichsen, C.
Friis, V.
Grøndahl, V. E. E.
Hansen, A.
Hein, V.
Jensen, J. P. C.
Kielsen, O.
Larsen, A.
Madsen, C.
Madsen, P.
Petersen, J. A.
Preutz, P.
Prægel, C. V.
Stecher, H.
Thomsen, Charl.

Cohen.
Arvedsen, P.
Bahnsen, F.
Carlsen, V.
Erichsen, F.
Fucks.
Jensen, Fernando.
Koppel, F.
Lempke, M.
Madsen, Em.
Magnussen.
Müller, H. W.
Mossberg, H.
Petersen, Wm.
Pedersen, P. E.
Rasmussen, Kr
Winblad, A.

Dagens Nyheder.
Borup, M.
Clausen, Chr.
Fremming.
Petersen, A.
Scharnovsky.
Writh, W. O.

Eltong.
Aagaard, V.
Bagger.
Ekmann.
Jacobsen-Glumsø.
Jacobsen, Ludv. R.
Nielsen, C. V.
Nielsen, Thorv.
Tverskou, V.

Elvius.
Andreassen, L. S.
Wettersten, J.

Ferslew & Ko.
Andersen, Th.
Birch, H. C.
Falkenberg.
Ferslew, C. & Ko.
Fjeldsøe.
Fortling.
Hansen, Thorv.
Hansen, W.
Hitz.
Hjorth, A. S.
Jacobsen, Emil.
Larsen, Th.
Ludvigsen, F.
Lundstrøm.
Møller, J. F.
Nestler.
Nielsen, Rudolph.
Olavesen.
Reimers.
Sædder.
Tauber.
Østerberg.

Fjeldsøe.
Wedege, C.

Fædrelandet.
Barnewitz, A.
Jensen, J.
Sørensen, F.
Utæcht, H. N.
Wettersteen, E.
Winkelmann, A.

Græbe.
Christensen, U. C. A.
Christiansen, L. P.
Hansen, Vilhelm.
Hindsberg, Vald.
Jensen, T. V.
Kjeldskov, S.
Olsen, Carl.
Petersen, Carl.
Sparvath, V.
Sørensen, C. L.
Wehage, C. A.

W. Herdahl.
Hansen, H. P.

Hoffensberg & Trap.
Birch, F. A.
Fibecker, C.
Hagemann, V.
Hansen, A. L. V.
Horn, L.
Olsen, A. T.
Olufsen, M.
Rasmussen, E. H.
Rasmussen, Th.
Tømmerup.
Vegener, A. S. V.
Østrup.

Hvidberg.
Nielsen, D.

Jørgensen & Ko.
Andersen, C. A.
Christensen, P.
Decher, A. F.
Fischmann, J.
Hansen, N.
Hansen, V. C. C.
Helmer, R.
Johansen, N. T.
Kjeldskov, H. D.
Nielsen, A. C.
Nielsen, N. P.
Pfeiffer, E.
Schäffer, Otto.
Thorsen, V.
Truelsen, M.

Jørgensen & Knudtzon.
Andersen, R. Th.
Ewald, Chr.
Jacobsen, N.
Læssøe, J. B.

Luno.
Andersen, C. F.
Bruun, S. E. C.
Bryn, H. Norman.
Carlsen, V. V. A.
Christensen, J. P.
Clausen, Gust.
Graeffe, P. C.
Hamberg.
Hansen-Pugh.
Humle.
Hylsberg, N.
Kock, F. C. B.
Lindberg.
Neye, P. V.
Nielsen, E. H.
Nielsen, L. A.
Nielsen, P.
Petersen, J. A.
Strøm, J. P.
Willert, E.

S. L. Møller.
Christensen, P.
Hammann, C. F.
Jensen, C. C.
Milne, C.
Nielsen, Chr. A.
Nielsen, H. C.
Nielsen, O. A.

Nielsen & Lydiche.
Almind, Th.
Andersen, F. C.
Burghardt.
Christensen, L. N.
Fack, L.
Hansen, Carl.
Helmig, C.
Jensen, E.
Jørgensen, Ad.
Kryger, C.
Lassen, H. P.
Madsen, C. T.
Madsen, P. C.
Tverskou, A.
Vermund.
Weiss.

Th. Nielsen.
Nielsen, Th.
Rosberg, V.

Oettinger.
Stahl, C.

O. C. Olsen & Ko.
Bynck, C. E.
Frølund.
Hartvig.
Heinemann.
Jørgensen, C. L.
Keil, F.
Larsen, H. C.
Madsen, Chr.
Nielsen, F. F.
Petersen, N.

Rasmussen & Olsen.
Adrian.
Jochumsen, R.
Nilsson, C. L.
Paasche.

Rigsdagen.
Hansen, C. L.
Hansen, Peter.
Holm, Hans.
Jensen, Adolph.
Jensen, Olaf.
Koppel, Chr.
Madsen, Chr.
Petersen, F.
Petersen, Joh. E.

Sally B. Salomon.
Andersen, H.
Christensen, E.
Dahlin.
Jensen, P.
Jørgensen, Fr.
Lindahl.
Magh.
Mogensen, M.
Nordlunde, C.
Nordlunde, P.
Olsen, Chr.
Olsen, F. V.
Petersen, D. M. E.
Prieme, L.
Svendsen, A.
Winkelmann, V. J.

Schiellerup.
Böhm, R.
Petersen, Jens.

Schultz.
Agerbeck.
Andersen, Jul.
Bock.
Jacobsen.
Jeppesen.
Langmack.
Larsen, O.
Nielsen.
Olsen, A.
Schnell.
Sørensen, Thorv.

Thiele.
Åkerfelt.
Alsberg.
Christensen, Alb.
Foss, Carl.
Ewald, V.
Gjerløv.
Hansen, H. A.
Jensen, Aug. Edv.
Lassen, C.
Petersen, L. D.
Philipsen, G.
Stevnsborg, J.

Trier.
Blumenthal, A.
Jørgensen, V. M.
Larsen, L.
Nielsen, N. H.

Valentin & Lund.
Lauritzen, P.

Volkersen.
Hammann, O.

Berg, L. D.
Lazarus.

Arbejdsløse.
Albøge.
Hansen, P. C.
Jensen, Carl Joh.
Jørgensen, J. P.
Kjeldskov, S.
Kryger, Chr.
Nielsen, N. F.
Rasmussen, C. A.
Siiger, Carl.

Militære.
Christensen, H. J.
Jensen, C.
Lempke, L. E. W.
Mogensen, R. T.
Olsen, P.
Tverskou, A.
Wendt, E.

Medlemsantal: **283.**

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 18. | København, den 27. Avgust 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Lørdagen den 10. September afholdes hos Hr. Restavratør *Thomsen* (forhen Fischer), Højbroplads 12, **en ekstraordinær Generalforsamling.**

Foreløbig Dagsorden:

Biblioteksagen.

Styrelsen.

I Aften, Lørdagen den 27. Avgust, afholder Foreningen en **Aftenunderholdning med Dans** i Foreningens Lokale *i den nye Pavillon i „Sortedamslund“.*

Kl. 9 præcise holder Hr. Cand. *Marcher* et humoristisk Foredrag.

Efter Aftenunderholdningen **Dans** til Kl. 3.

Billetter à 50 Øre for Herrer (Damerne gratis) faas hos Styrelsens Medlemmer og hos Kasserer *Berg.*

Besøgende kunne deltage.

Intet Billetsalg ved Indgangen.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

N. P. Nielsen [arbejdet sidst i Hjørring] (Nielsen & Lydiche).

Johan Fritz Sander (Jul. Behrend).

Daniel Meyer (Jørgensen & Knudtzon).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Generalforsamlingen den 13. Avgust.

Til Dirigent valgtes *R. Th. Andersen,* til Sekretærer *N. Christensen* og *Thorvald Nielsen.*

Den første Sag var Regnskabets Godkendelse, men *C. C. Jensen* protesterede imod Generalforsamlingens Afholdelse, da den ikke var beslutningsdygtig. — *Form.* bemærkede, at Jensen vist nok havde Ret, men Budgettet kunde da sættes først under Forhandling. Til dets Behandling og Vedtagelse var der ikke i Lovene fastslaaet noget bestemt Medlemsantal, da Budgettet i Grunden skulde have været fremlagt paa et Maanedsmøde. — *C. C. Jensen* maatte paany hævde, at Forsamlingen ikke var beslutningsdygtig. Man vedtog derfor at vente lidt (der manglede 1 Medlem), og da der efter et Par Minuters Forløb var kommen et tilstrækkeligt Antal til Stede, fortsattes Forhandlingerne, ved hvilken *Budgettet* enst. vedtoges.

Derefter sattes *Regnskabet* under Forhandling. — *Form.* gennemgik de enkelte Poster og omtalte de Udgiftsposter, der vare blevne større, end de ellers pleje. Han anbefalede Regnskabets Godkendelse i den foreliggende Skikkelse. — *Ch. Thomsen* kunde som Revisor ogsaa anbefale Regnskabet; et Par Smaafejl vare fundne, men vare blevne rettede. Regnskabet godkendtes derefter enst.

Den 3die Sag paa Dagsordenen var *Anmodning fra Styrelsen om en Bevilling til at lade Statistiken trykke.* — *Form.* motiverede paa Styrelsens Vegne, hvorom dens Forlangende drejede sig. Grunden til, at Statistiken ikke før var bleven trykt, laa i, at Styrelsen ikke vilde bruge Penge dertil, før en Generalforsamling havde bevilget dem; desuden manglede der endnu Oplysninger fra nogle Trykkerier, særlig fra København; i Provinserne kun Faaborg og Vordingborg. Nogle vilde vel nok finde Forlangendet om 50 Kroner temmelig højt, men der var ingen Udsigt til at faa det billigere, hvis det skulde trykkes særskilt. Ganske vist kunde Statistiken meddeles i Bladet, men paa Grund af det fyldige Materiale vilde det komme til at gaa igennem flere Numre, hvad der dog næppe var heldigt. Han omtalte med Anerkendelse den Imødekommenhed, der i denne Sag var vist saa vel fra Principalernes som Kollegernes Side, for Principalernes Vedkommende i Særdeleshed i Provinserne. — *Ch. Thomsen* troede, at 50 Kr. var temmelig meget. Det var en Selvfølge, at Statistiken skulde trykkes. — *Form.* forsikrede, at Styrelsen skulde i denne som i enhver anden Sag være saa økonomisk som mulig. Efter de Anmodninger, der fra forskellig Side vare indkomne om at faa et Ekspl. af Statistiken, lod det til, at der var megen Interesse for den. — *C. Hansen* støttede Styrelsens Anmodning. Han vilde finde det heldigt, om den blev trykt særskilt, saa at man kunde faa et fuldstændigt Eksemplar. — *Axel Jensen* udtalte, at det ikke vilde være heldigt, om Statistiken kom i Bladet; det var bedre, at den blev trykt særskilt. — Da Ingen yderligere begærede Ordet, sattes det under Afstemning og vedtoges med alle St. mod 3.

Derefter kom Forslaget om Tilføjelsen til Arbejdsløshedskassens Regulativ: *„naar de uden egen Skyld ere blevne arbejdsløse“.* — *Form.:* Det forundrer Dem maaske, mine Herrer, at der allerede fremkommer Forslag til Forandringer i det Regulativ, som i Følge dets sidste Paragraf skulde gælde til Nyaar. Det kunde se ud, som om det var Meningen yderligere at indskrænke Medlemmernes Rettigheder, hvad der ingen Grund var til af pekuniære Hensyn, men dette var heller ikke Meningen. Der kunde forhaabentlig til Nyaar ske Forandringer til Fordel for Medlemmerne, saaledes at de vilde komme til at nyde endnu mere af Arbejdsløshedskassen; men det var en Selvfølge, at Generalforsamlingen til enhver Tid kunde foretage saadanne Forandringer, der sigtede til at fremme saa vel Foreningens som Medlemmernes Tarv. Denne Bestemmelse, som Styrelsen her foreslog tilføjet, var af stor Betydning. Sagen var allerede i sin Tid paa Tale i Lovudvalget, men den Gang kom

den ikke frem paa Grund af den Indvending, som blev rettet mod den, at det vilde være umuligt i alle Tilfælde at afgøre, om det var med eller uden egen Skyld, at et Medlem var bleven afskediget. Denne Betragtning gælder naturligvis ogsaa endnu, men det maatte særlig fremhæves, at der gaves Tilfælde, hvor det laa saa klart for, at et Medlem selv var Skyld i, at han blev arbejdsløs, f. Eks. utilbørlig Opførsel overfor Principalen eller andre Foresatte, Udeblivelse fra Arbejdet eller lign. *Den* Slags Folk burde ingen Understøttelse have; det var ikke for Pengenes Skyld, men Foreningen burde ikke gøre sig til Medskyldig og godkende slige Folks Handlemaade ved oven i Købet at give dem Understøttelse. Der vilde allerede i det forløbne Halvaar have været Anledning til at bringe denne Bestemmelse i Anvendelse, hvis vi havde havt den. Der laa noget harmeligt i at skulle skrive Understøttelses-Anvisning til Folk, om hvem man vidste, at de ved deres hensynsløse Opførsel selv havde forskyldt deres Arbejdsløshed. Det stred imod det Formaal, Foreningen havde, at godkende en saadan Handlemaade ved at give Understøttelse. Han maatte anbefale at vedtage Tilføjelsen. — *N. P. Nielsen:* Hvem kan afgøre Spørgsmaalet i saadant Tilfælde, Inkassatorerne eller Styrelsen? Det kan tænkes, at Inkassatorerne vare uvenlig stemte imod Paagældende, saa deres Dom ikke var ganske retfærdig. Han foreslog Spørgsmaalet afgjort af en Voldgiftsret. — *Form.* havde forudset Indvendinger. Overfor aldeles klare Tilfælde ansaa han Styrelsen kompetent til at dømme. Han havde ikke noget imod en Voldgiftsrets Kendelse. Det var ikke alene Inkassatorerne, hvis Votum var gyldigt; der gaves altid paa Trykkerierne frisindede Medlemmer, som kunde afgive en Kendelse. Han troede, hvis Styrelsen skulde dømme, at man fuldstændig kunde stole paa dens Retfærdighedsfølelse. Han gentog, at man ikke turde stemples som medskyldige. — *C. C. Jensen* var fuldstændig imod Forslaget. Noget mere elastisk end Begrebet „egen Skyld" kunde ikke tænkes. Hvor var saa Grænsen for Personligheder? Medlemmer af en Voldgiftsret kjendte maaske slet ikke til de faktiske Forhold. Kollegerne maatte afgive Kendelsen. Han kunde ikke forsone sig dermed. Hvis han f. Eks. skrev Regning efter Tarifen og Principalen nægtede at betale den, kunde han blive arbejdsløs. Han vilde stemme imod Forslaget. — *Weiss* støttede Styrelsens Forslag. Han troede, at det kun var Meningen at anvende denne Bestemmelse, hvor der var soleklare Beviser for, at et Medlem havde opført sig slet. — *N. P. Nielsen* foreslog, at Spørgsmaalet ikke skulde afgøres af Styrelsen, men af en Voldgiftsret, sammensat af Kolleger fra vedkommende Trykkeri. — *Form.:* I Tilfælde, hvor et Medlem blev arbejdsløs, fordi han hævdede Tarifen, burde der gives dobbelt Understøttelse. Medlemmerne kunde være rolige for, at Styrelsen ikke vilde misbruge sin Myndighed. Hvis et Medlem imidlertid skulde føle sig forurettet, kunde Spørgsmaalet jo i alt Fald afgøres ved en Generalforsamling. — *C. Hansen* sluttede sig til Styrelsen og anbefalede at vedtage Forslaget. — *Axel Jensen:* Det Spørgsmaal, som her forhandledes, havde han set udført i Praksis af en Forening paa 800 Medlemmer; dog blev der kun i ganske enkelte Tilfælde nægtet Understøttelse. — *Dirigenten* anbefalede Forslaget. — *N. P. Nielsen:* Kollegerne var den bedste Voldgift. — *P. Christensen:* Det var rigtigt, at Styrelsen afgav Kendelsen, thi den var Generalforsamlingen ansvarlig for sine Handlinger. Den kunde man finde. Anderledes med Medlemmerne, hvis de skulde danne Voldgiftsret. Naar man skulde have fat i dem, vare de ikke mødte og man kunde da ingen Oplysninger faa. — *S. Kjeldskov* fraraadede Vedtagelsen. Der gives Principaler, som ere i høj Grad inhumane. Holder man en Gang imellem lidt længere Middag, kan det have uberegnelige Følger. Kom man bort paa Grund af saadanne Omstændigheder, burde man snarere have dobbelt Understøttelse. — *Form.* bemærkede til Kjeldskov, at skønt der vist nok var Principaler, som maaske vare temmelig strænge i deres Fordringer, saa var det alligevel ingen Undskyldning for vedkommende, at de ikke opfyldte disse Fordringer. De kendte dem i Forvejen og havde fri Vilje til at lade være at arbejde der. Men at Nogen skulde blive sagt op, alene fordi han holdt lidt længe Middag, tvivlede han meget om. Det skete næppe, med mindre der stode andre grove Forsyndelser i Forbindelse dermed. Han anbefalede fremdeles Tilføjelsen.

Der var fra flere Sider ytret Ønske om en heldigere Affattelse af Tilføjelsen, og da Styrelsen ikke havde noget at indvende derimod, blev følgende Forslag, stillet af C. Foss, vedtaget med alle St. mod 12: „Naar det bestemt vides, at et Medlem ved egen Skyld er bleven arbejdsløs, gives ingen Understøttelse". (Sluttes.)

Det har ikke andet end kunnet glæde Hovedbestyrelsen for „Jyllands typografiske Forening", at Foreningen i Aalborg har bragt det imellem de to Foreninger liggende Mellemværende frem til offentlig Kundskab og Bedømmelse, da Spørgsmaalet derved kun kan vinde i Klarhed for Medlemmerne og vi derved atter faa Lejlighed til at paavise Faren ved at indlade sig paa at indgaa Gensidighed med Foreninger indenfor Foreningens Omraade. I det efterfølgende trøster jeg mig til at bevise, at Hovedbestyrelsen, selv med Fare for at blive kaldet „ukollegial", ikke alene *bør*, men ogsaa *skal* handle, som den har gjort og stedse som Bestyrelse *maa* fastholde denne Handlemaade, naar den vil have Ord for at virke til Foreningens Tarv.

Der har to Gange været stillet det Spørgsmaal til Afstemning i Foreningen, om der kunde tænkes en Gensidighed oprettet imellem Foreninger indenfor Jyllands Grænser og vor Forening, den ene Gang angaaende Ringkøbing, den anden Gang angaaende Aalborg, og begge Gange har Svaret lydt tydeligt og klart et bestemt: „Nej". Den første Gang havde man endog det Særsyn, at Aalborg-Kollegerne, eller i alt Fald deres Formand, ogsaa stemte „nej", om i Samraad med sine Kolleger vides ikke, men det maa jo antages. Alene disse to Afstemninger maa jo stille os paa det Stade, vi nu indtage i denne Sag, thi vi ere ikke Enevoldsherskere, men kun Foreningens Organ. Desuden kan vist Ingen, der vil, at den Forening, vi have stiftet og som vist ingen sand Kollega atter vil have splittet, skal bestaa til Held og Ære for Standen, kunne indlade sig paa den af Dhrr. i Aalborg foreslaaede Ordning, thi hvad vilde Følgen være bleven, saafremt vi (Hovedbestyrelsen) ikke fast og bestemt havde holdt Principet frem for Medlemmerne og gentagende æsket deres Mening om dette Spørgsmaal og saa handlet, ikke som Dhrr. i Aalborg *før* mente, men som de *nu* mene, indgaaet Gensidighed rask væk med Jyder og Ikkejyder, baade med Herodes og Pilatus. Ja, saa skal jeg fortælle dem, at vi allerede nu efter det første Aars Forløb sandsynligvis vilde have staaet med *mindst* to gensidige Foreninger her i Jylland, og efter Forløbet af nogle Aar vilde med stor Sandsynlighed „*Jyllands*" typografiske Forening" have bestaaet af Aarhus og nogle smaa underlagte Byer, med Gensidighed med de øvrige Byer i Jylland og det meste af Evropa. Den vilde da nok have været i Stand til at løse de Opgaver, den har sat sig! I saadant Tilfælde vilde jeg foreslaa, at vi kaldte den „*Evropas* typografiske Forening", det Navn var den lige saa berettiget til som det andet, og saa kunde man lige saa godt gøre Grin med det

hele. Men dertil er det ikke kommet endnu; endnu staa vi som alvorlige Mænd for at hindre, at Foreningen føres ind paa en Skraaplan, som jævnt, men sikkert, vilde føre til dens Undergang. Eller tro Dhrr. maaske, at vi fremdeles skulde kunne opretholde den Overenskomst, som har bestaaet imellem dem og os det sidste Aar? jeg tror ikke, at det kan være deres Mening. Det er allerede sagt engang til dem, at det skete (at vi indgik paa Overenskomsten) meget af den Grund, at Tanken var fremkommen den Gang at gøre vor Forening ogsaa til en Syge- og Begravelseskasse, og vi mente da, at naar dette var sket, der da vilde være en saa fuldstændig Overensstemmelse i de to Foreningers Virken, at Tilnærmelsen da vilde være lettere; men det lader det ikke til, nej, tværtimod, jo mere vi stræbe at nærme os til dem, jo mere fjærne de sig fra os; jeg er sikker paa, at selv om vi til næste Aar udvidede vor Begravelseskasse til ogsaa at omfatte Hustruerne og oprettede en Laanekasse, saa vilde de vistnok udvide deres Forenings Formaal til ogsaa at omfatte en Sparekasse eller andet lign. Nej, lad os komme til Kærnen af Sagen, uden Omsvøb: det er de 700 Kr., Foreningen har opsparet, det er dem og Ønsket om at bevare dem, der binder Medlemmerne til en solidarisk Optræden lige overfor „Jyllands typografiske Forening", det er dem og saa den ældre Organisation og Ønsket om at bevare den, der hindre dem i at træde fuldstændig ind i vor Forening og arbejde sammen med os. Deres Sympati vide vi, at vi have, den have de flere Gange tilkendegivet os, og det kunde aldrig falde *os* ind, selv om vi skulde bekæmpe dem til det yderste, at kalde dem „ukollegiale", som det næsten ser ud til af deres Inserat, at de sigte os for. De kunne med den største Lethed bevare Pengene, de have opsparet, fra at blive opslugt af vor Forening og kunne ligeledes frelse deres Forening derfra. Jeg skal til Sammenligning fremsætte, hvorledes Aarhusianerne have grebet Sagen an, og man vil da let se, at man med en god Vilje godt kan forene en saadan lokal Forening med Hovedforeningen. Vi have her i Aarhus en Sygekasse, som er ligesaa gammel som Aalborgforeningen og ligesaa godt funderet, dens opsparede Kapital var den 1. Avgust d. A. 547 Kr. 90 Øre og i det forløbne Aar er der i Sygeunderstøttelse udbetalt 121 Kr. 20 Øre. Den Gang der blev Tale om at udvide „Jyllands typografiske Forening"s Formaal til at omfatte Sygehjælp, satte det ogsaa en Del Røre her i Byen, og ikke faa af de ældre af Typograferne satte sig derimod paa Grund af den gamle Sygekasses Eksistens, men da Udvidelsen var vedtaget, er det dog et Faktum, at *ikke én* af de her i Byen værende Typografer udmeldte sig af den store Forening, men alle samledes i det Ønske, at bevare den gamle ved Siden af den ny som en lukket Forening for de hidtidige Medlemmer, der kunde træde til i Nødsfald og gøre Hjælpen fyldigere, uden at fordre meget Kontingent. (Fra 1. Oktober er Kontingentet 5 Øre og Understøttelsen 5 Kr. ugenlig.)

Og skulde det ske, at den store Forening, som jo, efter hvad Dhrr. i Aalborg mene, er ung og uprøvet, ikke skulde kunne bestaa, naa, saa lukke vi vor egen lille Butik op igen. Dog dertil vil jeg haabe, at det aldrig vil komme. — Lad nu ogsaa Aalborgs Typografer holde paa, at de ere kollegiale, saa ville de vel næppe kunne benægte, at Aarhus' ere det i højere Grad. Der se de Maaden, hvorpaa Knuden kan løses, den er vist dem før, og jeg vil trøstig henstille til enhver, nu da Sagen er bragt offentlig frem, om det ikke er den bedste og — fordelagtigste, ikke mindst for Aalborg-Kollegerne, at ordne Sagen paa.

Da jeg tror, at det vil være fremgaaet af foranstaaende, at det ikke er nogen „overilet Trusel", vi have anvendt mod Dhrr. Kolleger i Aalborg, hvad vi baade vilde betragte som en uværdig Maade at søge Foreningen udvidet paa, og som en Skam for Hovedbestyrelsen, men at det er et bestemt Princip, der staar os imellem, skal jeg endnu kun indskrænke mig til at opklare en lille Misforstaaelse af Dhrr. De smaa „Unøjagtigheder", Inseratet er pyntet med, skal jeg ikke berøve det.

Naar der i vor Forenings Love staar, at dens Formaal er at yde rejsende Kolleger en passende Understøttelse overalt i Jylland, da kan man være overbevist om, at naar der ikke endnu er oprettet et lokalt Udbetalingssted i Aalborg for vore og de med os gensidige Foreningers Medlemmer, saa er det, fordi vi stadig have ventet, at Dhrr. skulde komme os i Møde, men man kan ogsaa være overbevist om, at det vil ikke vare længe, inden det er der. Naar dette er sket, da ere *vi* i Stand til at opfylde de Forpligtelser, som vi have paataget os baade imod vore egne og fremmede Rejsende, medens Aalborg-Foreningen kun vil kunne hjælpe de fremmede Rejsende, men ikke deres egne Medlemmer, hverken i Jylland eller andet Steds.

Til Slutning skal jeg lægge Kollegerne i Aalborg paa Sinde, at kun ved Sammenslutning og ved Enighed kunne vi bringe saadanne Resultater frem, som i Virkeligheden kunne gavne vort Fags Udøvere. Smaa adsplittede Foreninger kunne hver for sig aldrig udrette det, som de kunne, naar de forene sig. Det er ganske sandt, at vor Forening er *ung*, men de have jo selv anerkendt, at Formaalet er godt, *det* er derfor kun en yderligere Grund til at støtte den. De se jo nu ogsaa Øernes Typografer give til Kende, at den Vej, vi gaa, er den rigtige, og ville med. Bør da en i Forhold saa lille Ting som en lokal Forening med sin Kassebeholdning, som tilmed begge Dele kunne bevares uskadte, holde dem tilbage fra at virke sammen med os paa det Heles Vel?

P. H.-B. V.

Aarhus, den 21. Avgust 1881. *Harald Jensen.*

Hr. Redaktør!

I Henhold til Lov af 3. Januar 1881 § 11 beder jeg Dem meddele Deres ærede Læsere, at jeg agter at sagsøge Hr. Chr. Dein for de ærekrænkende Udtalelser, der findes i en af ham underskreven Artikel i „Typograf-Tidende" Nr. 16 for i Aar.

Ærbødigst

Nakskov, den 11. Avgust 1881. *Julius Jensen.*

Rettelse.

I „Medlemsfortegnelsen" i sidste Nr. staar der fejlagtig for Nielsen & Lydiches Trykkeri: E. Jensen i Stedet for A. Th. Jensen, F. C. Andersen i Stedet for E. L. Andersen. — Under Græbes Rubrik staar i første Linje **U.** C. A. Christensen, hvilket skal være: **N.** C. A. Christensen. — C. Kirchheiner skulde være optaget blandt de Arbejdsløse.

Typografiske Kundgørelser.

Faktor.

En dygtig Typograf, der har godt Kendskab til Maskintrykning, kan faa Plads straks ved en Provinsavis, hvor der er en Del Akcidensarbejde. Billet, mrkt. Faktor **2235**, med Oplysninger modtager **Aug. J. Wolff & Co.s Annoncebureau, København K.**

Maskintrykker.

En ung, duelig Maskintrykker, 23 Aar gammel, fri for Militærtjeneste, der for Tiden arbejder i et større københavnsk Trykkeri, søger Plads straks eller i Løbet af en Maaned i København eller Provinserne. Reflekterende behage at indlægge Billet, mrkt. 212, til Ekspeditionen af dette Blad.

Regnskab over „Jyllands typografiske Forening"s Indtægter og Udgifter

fra 31. December 1880 til 30. Juni 1881.

A. Lokalforeningerne.

Lokalforeningen.	Indtægt.												Udgift.											
	Medlemsbidraget i				Andre Indtægter.		Modtaget af Hovedkassen.		Kassebeholdning fra forrige Halvaar.		Tilsammen Indtægt i Halvaaret.		Rejseunderstøttelser i				Andre Udgifter.		Indsendt til Hovedkassen.		Tilsammen Udgifter i Halvaaret.		Kassebeholdning den 30. Juni 1881.	
	Januar Kvartal.		April Kvartal.										Januar Kvartal.		April Kvartal.									
	Kr.	Øre.	Kr.	Øre.	Kr.	Øre.	Kr.	Øre	Kr.	Øre.	Kr.	Øre.	Kr.	Øre.	Kr.	Øre.	Kr.	Øre.	Kr.	Øre.	Kr.	Øre.	Kr.	Øre
Aarhus . . .	73	50	78	45	10	80	„	„	15	„	177	75	13	60	13	80	2	34	130	38	160	12	17	63
Aalborg . .	16	„	16	„	„	„	„	„	„	„	32	„	2	40	16	80	„	„	12	80	32	„	„	„
Horsens . .	31	60	33	50	„	„	3	„	1	94	70	4	7	20	9	20	2	80	35	84	55	4	15	„
Holstebro .	8	55	7	80	3	„	„	„	2	15	21	50	5	60	2	80	1	94	8	56	18	90	2	60
Hjørring . .	15	60	15	60	„	„	„	„	„	„	31	20	2	„	5	„	11	69	10	40	29	9	2	11
Kolding . .	33	„	36	75	„	„	„	„	7	74	77	49	3	89	9	60	1	59	47	31	62	39	15	10
Lemvig . . .	7	80	7	80	„	„	„	„	2	65	18	25	3	„	„	„	2	10	5	20	10	30	7	95
Randers . .	46	80	47	55	„	„	„	„	15	58	109	93	7	40	20	40	2	26	64	87	94	93	15	„
Ringkøbing.	13	65	14	25	„	„	„	„	3	3	30	93	5	50	2	50	2	18	9	30	19	48	11	45
Skive	5	85	7	5	6	„	„	„	1	55	20	45	2	„	2	„	1	70	6	„	11	70	8	75
Vejle*) . . .	27	15	25	5	„	„	„	„	13	41	65	61	5	60	2	80	7	90	14	41	30	71	34	90
Varde	11	70	9	75	„	„	„	„	„	10	21	55	6	„	2	„	2	2	7	15	17	17	4	38
	291	20	299	55	19	80	3	„	63	15	676	70	64	19	86	90	38	52	352	22	541	83	134	87

*) Det lovbefalede Bidrag til Hovedkassen var endnu ikke indsendt ved Regnskabets Afslutning.

B. Hovedkassen.

Indtægt.	Kr.	Ø.
Kassebeholdning fra forrige Halvaar	104	85
Tilbagebetalt Rejseunderstøttelse	1	40
Bidrag fra Lokalforeningerne	352	22
	458	47

Udgift.	Kr.	Ø.
Bidrag til Lokalforeningerne	18	„
Papir og Porto m. m.	10	18
Tryksager	21	18
Udbetalt Laan i Sparekassen	60	„
Udgifter ved Repræsentantmødet i Aarhus 5. Juni 1881	50	55
Beholdning i Hovedkassen 30. Juni 1881	298	56
	458	47

Balance.

Indtægt.	Kr.	Ø.
Lokalforeningerne	676	70
Hovedkassen	458	47
	1135	17

Udgift.	Kr.	Ø.
Lokalforeningerne	541	83
Hovedkassen	159	91
Lokalforeningernes Kassebeholdning 30. Juni 1881	134	87
Hovedkassens Kassebeholdning 30. Juni 1881	298	56
	1135	17

Aarhus, den 13. Avgust 1881.

F. H. Andersen,
Kasserer.

At Kassebeholdningen i Hovedkassen er til Stede, bevidnes.

Aarhus, den 14. August 1881.

Harald Jensen. *Ludvig Hey.* *A. G. Weber.* *Th. Jensen.* *Chr. G. Odense.*

Revideret og befundet rigtigt.

Randers, den 19. Avgust 1881.

A. Christensen. *A. Westermann.*

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 19. | København, den 10. September 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale bliver fra 1. Oktober i Vingaardstræde 19, 1. Sal.

Paa Grund af indtrufne Omstændigheder er den til i Aften indvarslede Generalforsamling udsat til d. 24. September.

Lørdagen den 24. September, Kl. 10, afholdes hos Hr. Restavratør *Thomsen* (forhen Fischer), Højbroplads 12, **en ekstraordinær Generalforsamling.**

Foreløbig Dagsorden:

Biblioteksagen.

Forslag fra *Biblioteksudvalget:*

Til Oprettelse af et Bibliotek, der skal træde i Virksomhed inden Udgangen af indeværende Aar, bevilges et Beløb af 150 Kr.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

Jens Peter Lauritz Jacobsen (S. B. Salomon).
Jul. Lindberg (Thieles Bogtrykkeri).
Carl Lund (Rasmussen & Olsen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Den lille Festlighed i Foreningens Sommerlokale d. 27. Avgust var særdeles vellykket. Hr. Cand. *Marchers* Foredrag modtoges med almindeligt Bifald. Vi bringe gennem vort Blad paa Medlemmernes Vegne Hr. Marcher en Tak for den Fornøjelse, han derved forskaffede Tilhørerne. — Dansen gik særdeles muntert til Kl. 3.

Biblioteksagen.

Siden sidste Generalforsamling ere følgende Bidrag indkomne: Fr. Winkel-Horn 1 Bd.; Alsberg 5 Bd.; H. A. Hansen 10 Bd.; C. A. Nielsen 3 Bd.; Alb. Petersen 5 Bd.; P. Petersen 2 Bd.; Hylsberg 1 Bd.; Willert 3 Bd.; L—d. 71 Bd.; N. G. 4 Bd.; —v. 9 Bd.; A. 7 Bd.

Til de ærede Kolleger, der i Tvivl om, at Biblioteket kom i Stand, have tilbageholdt paatænkte Bidrag til Bogsamlingen, skulle vi bemærke, at enhver Gave, der tilsendes os, i saa Fald vil blive tilbageleveret Giveren.

Biblioteksudvalget.

Jyllands typografiske Forening.

Lokalforeningsformændene bedes om stedse at medgive udenlandske Typografer, som rejse i Jylland, en af de gule Rejseblanketter og ikke indføre Udbetalingen i deres Bøger, da dette ofte forvolder Misforstaaelser. Vi have saaledes et Par Gange maattet her i Aarhus efterbetale, hvad de i andre Byer have faaet for lidt. Der bliver kun i den By, hvorfra de forlade Jylland, at notere i deres Bog, hvormeget de have erholdt i Viatikum samt Datoen for deres Ind- og Udrejse.

Ligeledes indskærpes § 16, 2. Passus, i Lokalforeningsformændenes Erindring, og tjener derved til Efterretning, at Lokalforeninger findes i efternævnte Byer: *Aarhus* (Formand: L. Bech), *Holstebro* (Chr. Nielsen), *Horsens* (R. P. Daugaard), *Hjørring* (P. Helmig), *Kolding* (S. Fabritius), *Lemvig* (R. Petersen), *Randers* (A. Westermann), *Ribe* (J. M. Pagh), *Ringkøbing* (V. Brændstrup), *Skive* (L. Petersen), *Varde* (H. P. Hansen) og *Vejle* (Vilh. Neess). Underlagte Byer, hvor der vel findes Medlemmer, men ikke nok til at danne en Lokalforening, ere: Viborg og Grenaa (under Randers), Silkeborg (under Aarhus). I disse finder ingen Udbetaling af Understøttelse Sted, og derfor kan den Rejsende ikke viseres dertil. *Hovedbestyrelsen.*

Typografernes Sangforening.

I Aften, *Lørdag den 10. September, Kl. 9,* **fortsættes Sangøvelserne.** Præcis Møde udbedes.

Lørdag den 17. September, Kl. 10½, afholdes **den halvaarlige Generalforsamling.**

Dagsorden:

1) *Kassereren* aflægger Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar.
2) Forslag til Foreningens Love af Hr. *Decher.*
   Som § 9: „Paa Generalforsamlingen i September Maaned vælges 2 Revisorer til kritisk at gennemgaa Foreningens aarlige Regnskab".
   Eventuelt:
   „Valg af 2 Revisorer".
3) Valg paa en Bestyrer i Stedet for Hr. *L. H. Hansen,* der fratræder efter Tur. *Bestyrelsen.*

Stiftelsen for Typografer.

Stiftelsen for Typografer fører i Reglen en meget stille Tilværelse — vist nok alt for stille, naar Hensyn tages til, at det dog var i dens egen Interesse at blive saa bekendt som mulig blandt de yngre Typografer, der i en fyldigere Grad burde støtte den. Dette har dens Bestyrelse hidtil ikke fundet nødvendigt; jo tavsere og mere stiltiende den kunde røgte sin Gerning, jo bedre, og jo mere ubekendt det kunde blive for Almenheden, at Typograferne ejede en Stiftelse, desto heldigere maatte det være. Vi kunne naturligvis ikke indestaa for, at den ærede Bestyrelse for Stiftelsen akkurat har havt disse Tanker, men det ser unægtelig saaledes ud. Vi tvivle ikke om, at de Mænd, der hidtil have styret Stiftelsen og dens Anliggender, med Nidkærhed og Samvittighedsfuldhed have varetaget deres Hverv, men de følge ikke med Tiden, de ere blevne for gamle og for konservative, og der kunde virkelig i høj Grad trænge til at komme et frisk Pust ind i Stiftelsens Ledelse, for at der kan komme Gang i Virksomheden og denne udvikles endnu mere end hidtil.

I den sidste Tid er Opmærksomheden dog — rigtignok i en ejendommelig Anledning — bleven henledet paa Stiftelsen og hvad dertil hører. Dette er gaaet saaledes til: For nogen Tid siden var der en Fribolig ledig til Besættelse til Oktober Flyttedag. Dette blev paa sædvanlig Maade meddelt Interessenterne, og der indkom i den Anledning Andragender fra 4 dertil kvalificerede Ansøgere. Ved Afstemningen blandt Interessenterne (paa udsendte Stemmesedler) fik enhver af de fire et temmelig stort Antal Stemmer; Udfaldet meddeltes paa Generalforsamlingen og dermed troede man, at den Sag var i Orden, eftersom der hverken fra Bestyrelsen eller nogen anden mæledes et eneste Ord om, at der var Misfornøjelse med Valgets Udfald. Men saa kommer det mærkelige. D. 30. Avgust, kort efter Generalforsamlingens Afholdelse, udsendte Bestyrelsen til almindelig Overraskelse følgende ejendommelige Løbeseddel til Interessenterne:

Stiftelsen for Typografer.

Da Hr. *Børresen* ikke har set sig i Stand til at modtage det paa ham faldne Valg som Bestyrelsesmedlem, og da den øvrige Bestyrelse, paa Grund af Afstemningen over Bortgivelsen af en Fribolig, synes at være i Uoverensstemmelse med Generalforsamlingen, saa anmodes Dhrr. Interessenter om tillige at vælge en ny Bestyrelse ved en **ekstraordinær Generalforsamling,** som afholdes d. 7. *September* Kl. 9 i Hr. Restavratør *Køhlerts* Lokale, Pilestræde Nr. 32.

København, d. 30. Avgust 1881. *Bestyrelsen.*

At dette Aktstykke vakte Opmærksomhed og Forundring, er let forstaaeligt. Man skal i Sandhed ogsaa have vanskeligt ved at fatte Grunden til denne „tavse" Opposition fra Bestyrelsens Side imod Interessenternes Afstemning. Vi ere af den Formening, at det jo maa være Bestyrelsen aldeles ligegyldigt, *hvem* der vælges, naar blot den valgte er kvalificeret til at komme i Betragtning, og i den Henseende har der vel næppe været noget i Vejen, da Bestyrelsen vel ellers nok havde været i Besiddelse af saa megen Driftighed, at den kunde have protesteret i Tide. Men naar *det* ikke er Grunden til, at Bestyrelsen *„synes" at være i Uoverensstemmelse* med Generalforsamlingen, hvad er det da? Skulde det være det personlige, der ogsaa her har spillet en Rolle? Hvis saa er, da er det fuldstændig rigtigt af Bestyrelsen, at den trækker sig tilbage, thi det maa og skal ikke kunne have Indflydelse paa nogen Sag af den Art, om vedkommende nyder den Ære at være personlig afholdt af dem, der have faaet det Tillidshverv af Interessenterne, at styre deres Anliggender. Skulde der tages Hensyn til den Slags Anskuelser, da vilde jo Retten for Interessenterne til selv at vælge dem, de ønske optagne i Stiftelsen, være aldeles illusorisk.

— Efter at ovenstaaende var skrevet, have vi velvillig modtaget følgende Referat af Generalforsamlingen i Onsdags:

Til Dirigent valgtes *Carl Lassen.* — *Chr. Ewald* ønskede en mere klar Begrundelse af, hvad der havde bevæget Styrelsen til at fratræde, end den, der var givet paa Løbesedlen. Han troede at kunne sige, at der var mange foruden ham, der vare blevne forbavsede herover. — *Heinemann* fremkom ligeledes med en Anmodning til Styrelsen. — *Valentin* mente, at Styrelsen handlede fuldstændig loyalt ved at fratræde. I Stiftelsens Love stod, at Friboligerne skulde tilfalde værdige og trængende Typografer. At han, hvem Friboligen ved sidste Generalforsamling tilfaldt, var værdig, skulde Taleren være den sidste til at nægte; han havde betalt til Stiftelsen fra Begyndelsen af og var i det Hele som Typograf en Mand, som i alle Maader havde opfyldt sine Pligter. Men han kunde ikke med Føje kalde ham trængende; naar en Mand i den Alder havde 22 Kr. om Ugen, burde han ikke komme i Betragtning ved en Friboligs Bortgivelse. Dette havde Styrelsen den første Gang tilkendegivet vedkommende, men desuagtet havde han stadig fornyet sit Andragende. — *Kieffer* bebrejdede Styrelsen, af den ikke paa sidste Generalforsamling havde ladet falde et Ord herom. For flere Aar tilbage havde man paa selve Generalforsamlingen taget sine Stemmer tilbage til Fordel for en, Styrelsen havde fundet mere trængende. Han kunde forøvrigt ikke finde, at Hudtloff ikke var trængende, han var gammel og svagelig og kunde hvert Øjeblik miste sin Plads. Han ankede over, at Styrelsen ikke havde meddelt Hudtloff Generalforsamlingens Beslutning. — *Valentin* betonede skarpt, at Styrelsen ikke gik efter, om en Mand muligvis *kunde* blive trængende, men om han var det, og i den Retning maatte han bestemt paastaa, at de andre Ansøgere havde været mere berettigede til Friboligen. — Da Diskussionen hermed var endt, foregik Optællingen, som gav til Resultat, at Bogtrykker *Fr. Hostrup Schultz* havde 94 St., *A. Christensen* 91, *Niels Hylsberg* 92, *Rud. Jacobsen* 91 og *J. Mortensen* 92. — *Heinemann* udtalte en Tak til den afgaaede Styrelse, der i 24 Aar trofast havde røgtet sin Gerning, og udbragte et kraftigt besvaret Leve for den. — *Valentin* takkede og udbragte et Leve for den kommende Styrelse, hvorfor *Albert Christensen* takkede.

Generalforsamlingen den 13. Avgust.

(Sluttet.)

5 a. *Beretning om Biblioteksudvalgets Virksomhed* og 5 b. *Forslag fra Biblioteksudvalget om Oprettelse af et Bibliotek i „Den typografiske Forening".* — *S. Kjeldskov:* Naar der i Aften manglede 2 af Udvalgets Medlemmer, maatte man ikke deraf antage, at Interessen hos dem var svækket. Den ene var i Leipzig og den anden befandt sig i Stettin, men han (Taleren) havde Fuldmagt for dem begge. Naar han skulde aflægge Beretning om Virksomheden fra Udvalgets Side, maatte han beklage, at Tilslutningen fra Foreningsmedlemmerne ikke havde været saa stor, som man havde haabet. Der var udsendt Cirkulærer til alle Bog-

handlere, men kun fra 4 havde man faaet et imødekommende Svar, nemlig fra Birch paa Vesterbro, Wätzold, som havde skænket en Del Bøger, Brødr. Salmonsen, alt, hvad der for Eftertiden udkom paa deres Forlag, og endelig Hr. Andr. Schou, som ligeledes havde lovet Biblioteket, hvad der udkom hos ham. En Del Forfattere havde beredvillig lovet at holde Foredrag, saaledes Cand. phil. Marcher og Sigurd Müller, som oven i Købet havde tilbudt at holde en Række Foredrag. Paa 100 Cirkulærer til Forf. var der indløbet et Dusin Svar. Udvalget havde delt sig i et Flertal paa 4 Medlemmer og et Mindretal paa 1. Han vilde ikke overtale Medlemmerne, men kun bemærke, at i Leipzig var et lignende Bibliotek begyndt under forholdsvis smaa Vilkaar; nu var det i Besiddelse af ca. 2,500 Bind. Han indrømmede, at Biblioteket fortrinsvis maatte være et Fagbibliotek, men han troede ogsaa, at det foreløbig maatte komme til at omfatte andre Ting. Han vilde spørge Medlemmerne, om vi paa dette Grundlag kunde danne et Bibliotek. Paa en Reprimande fra „højere Vedkommende" om Udvalgets Kompetence lige overfor Foredragene maatte han svare, at 2 af Styrelsens Medlemmer havde siddet i Udvalget og i sin Tid ikke indvendt noget derimod. — *Truelsen:* Udtalelsen om Udvalgets Sammensætning var ikke ganske korrekt, idet Hindsberg hovedsagelig var enig med ham. Riises Arkiv og „Journal for Natur, Politik og Menneskekundskab" burde gaa ud. Medlemmernes Gaver vare ikke alle heldige. Af 193 Bøger vare de 100 kun ordenlige Bind. Han var imod en Bevilling af 150 Kr. til disse Bind. For 100 Bind skulde Foreningen ikke anskaffe Bogskab, Indbinding osv. Da Udvalget blev dannet, var det under Forudsætning af, at Boghandlerne vilde hjælpe os. Dhrr. Hegel og Reitzel havde givet et bestemt Afslag; der var en svag Mulighed for, at vi hos disse kunde erholde Bøger til halv Pris. Foredragene hørte ikke ind under denne Sag. Han tvivlede desuden om, at Sig. Müller vilde holde gratis Foredrag. — *C. Hansen:* Efter det foreliggende Resultat kunde der ikke være Tale om at oprette et Bibliotek. Vi kunde ikke købe Bøger. Da Foreningen allerede holdt de fleste Fagskrifter, burde disse indbindes til Udlaan blandt Medlemmerne. — *Form.:* Resultatet af Udvalgets Virksomhed var ikke synderlig glimrende. Det var paa en vis Maade en Tilfredsstillelse, at visse Folk, om end mod deres Vilje, undertiden maatte indrømme, at andre ogsaa kunde have Ret og have en Mening om en Sag. Det var ellers noget, som ikke hørte til Hverdagsbegivenhederne. Man skulde have troet efter den Holdning, mange Medlemmer indtog paa den Generalforsamling, hvor Biblioteks-sagen sidst var for, at der var kommet noget mere ud af Udvalgets Virksomhed. Det Grundlag til et Bibliotek, som vi her havde faaet, var det ikke værd at ofre Penge paa. — I Anledning af en Bemærkning af Kjeldskov om en Reprimande fra højere Vedkommende, belyste han nærmere den Stilling, Udvalget og særlig dettes Formand havde indtaget i denne Sag. Han kritiserede skarpt den forunderlige Maade, hvorpaa flere af Udvalgets Medlemmer havde virket og fremhævede den latterlige Bestemmelse, Udvalget havde taget, at dets Forhandlinger skulde være fuldstændig hemmelige (!). At tænke sig et Udvalg, der skulde virke for det almene Bedste, holde hemmelige Møder, i Stedet for at gøre Forhandlingerne saa aabenlyse som mulig for andre, der mulig interesserede sig for Sagen. Taleren havde faaet det Indtryk af Udvalgsformandens Holdning, at Sagen ikke var af saa stor Betydning, det var mere de personlige Interesser, der gjorde sig gældende. — Han forespurgte sluttelig, om Udvalget havde tænkt at føre Sagen videre eller for Fremtiden vilde overlade dette til Styrelsen. — *Thomsen* fandt Forhandlingen altfor personlig; han tilraadede en rolig Diskussion. — *Kjeldskov* vilde spørge Form., hvorfra han havde sin Kundskab om Hemmeligholdelsen af Udvalgets Forhandlinger? Truelsen havde modarbejdet Sagen lige fra først af. Han fastholdt, at Hindsberg delte Flertallets Hovedtanke, om han end i enkelte Dele var enig med Truelsen. Sidstnævnte havde ikke Ret til at dømme om, hvad der duede eller ikke duede. Riises Arkiv havde sin Interesse. Der forlangtes ingen Bevilling til 100 Bind, men til Grundlæggelse af Biblioteket. Taleren havde nylig faaet at vide, at ogsaa Delbanco havde givet et meget imødekommende Svar. Han tvivlede ikke om Müllers Beredvillighed til at holde Foredrag aldeles gratis. Han vilde ikke, da det lod til, at Medlemmerne sympatiserede med Thomsen, svare paa Formandens personlige Fornærmelser. At overlade Sagen til Styrelsen under de nuværende Omstændigheder vilde være den største Dumhed. — *Hindsberg:* Hovedinteressen laa jo i det Faglige. Et Bibliotek for Skønliteratur var unægtelig meget godt, men da ingen større Boghandler vilde hjælpe os, afveg han ligesom Truelsen fra sin tidligere Opfattelse. Han fandt det heller ikke heldigt paa det nuværende Stadium at bevilge et saa stort Beløb. — *Weiss* mente, at vi godt kunde begynde paa det Grundlag, vi nu havde. — *P. Christensen:* Bestemmelsen, vi traf i Aften, burde gælde for et længere Tidsrum. Han foreslog at udsætte Afgørelsen til en Vintergeneralforsamling. Det var ikke rigtigt, om Sagen skulde falde, hvis der tilfældigvis befandt sig flere Modstandere af Sagen her i Aften eller omvendt. Han ønskede, at Biblioteket kom i Stand. Man burde være Udvalget taknemlig for dets Virksomhed, dog havde det maaske ikke henvendt sig paa rette Maade til Boghandlerne. De skulde kun have anmodet om nyttige Bøger. Skønliteratur havde vi ingen Brug for. Var Biblioteket oprettet, kunde det altid lettere udvides. Skulde der anskaffes Skønliteratur, kunde der kun være Tale om et enkelt større Værk. Han anbefalede sit Forslag om at udsætte Afgørelsen til en Vintergeneralforsamling. — *Alb. Petersen* kom med nogle Bemærkninger. Vi fik for lidt for de 25 Øre. Styrelsen var altfor kneben og den var imod Forslaget. — *Axel Jensen* talte ikke uden en vis Bedrøvelse. Sagen var efter 6 Aar ikke kommet videre. Han fremhævede Nødvendigheden af et Bibliotek, særlig et Fagbibliotek. Lad os bevilge 500 Kr. i Aften, 500 Kr. om et halvt Aar og saa igen 500 Kr., saa faa vi et Bibliotek, ellers ikke. — *Truelsen* fremkom med Forslag om at henlægge Bibliotekssagen til Foreningen ad Aare havde faaet et fast Lokale. — *Form.* sluttede sig til P. Christensen. Han ønskede Sagen fremmet og hævdede paa ny, at Styrelsen ikke var Modstander af Sagen. Han frygtede for en Splittelse, hvis vi brugte Pengene efter Hr. Jensens Anvisning. Til Kjeldskov bemærkede han, at der ikke var Tale om personlige Fornærmelser; det var kun en Fremdragen af Fakta. Hvad den Ytring af Udvalgets Formand angik, at det vilde være det dummeste, der kunde gøres, at overlade Sagen til Styrelsen, da kunde han, hvis det var nødvendigt, fortælle noget, der vilde være endnu dummere. Til Albert Petersen bemærkede han, at han vist nok havde den Svaghed at være misfornøjet med alt, men det stod ham jo frit for at slippe for at betale de 25 Øre om Ugen. — *Kjeldskov:* Naar Medlemmerne ikke vilde give Bøger til Biblioteket, før det var oprettet, og ikke oprette det, før Bøgerne vare skaffede til Veje, kom vi ingen Vegne. Blev Afgørelsen udsat, mistede vi Boghandlernes Tilbud; desuden kom der ikke flere Medlemmer til Vintergeneralforsamlingerne. I Kristiania havde Typograferne et godt besøgt Bibliotek med kun 3 typografiske Værker. — *Weiss* talte mod Truelsens Forslag. — *P. Christensen* fandt Truelsens Forslag underligt, da Foreningen maaske

aldrig fik et fast Lokale. En Boghandler havde halvvejs tilbudt ældre Ting; fordi Bøger vare et Aar gamle, havde de ikke mistet deres Værd. Nye Ting vilde Boghandlerne nødigt af med. Om Vinteren kunde Generalforsamlingen altid bedre trække Folk. — *V. Evald* fandt det heldigst, om en ny Generalforsamling blev afholdt inde i Byen en af de første Lørdage. Han kendte en Forfatter, som havde tilbudt Eksemplarer af alt, hvad han udgav. — Efter en længere Diskussion om P. Christensen o. Fl.s Forslag stillede *Form.* følgende Forslag: „Biblioteksagen udsættes til en Generalforsamling i September eller Oktober Maaned". — *C. C. Jensen* var imidlertid atter i Tvivl om, at Forsamlingen var beslutningsdygtig til at udsætte Biblioteksagen, da nogle enkelte havde forladt Lokalet. — *Form.* kunde denne Gang ikke godkende Jensens Betragtninger; thi det var da aldeles klart, at var Forsamlingen ikke beslutningsdygtig til at *udsætte* en Sag, var den det endnu mindre til at tage Beslutning i den. — *Kjeldskov* og flere andre Talere vare enige med Formanden og hævdede, at naar Generalforsamlingen havde været beslutningsdygtig fra først af, maatte den være det helt igennem, om ogsaa nogle havde forladt den. — Derefter vedtoges *Form.*s Forslag. — *Kjeldskov:* Skal Udvalget vedblivende fortsætte sin Virksomhed, der nu egenlig burde betragtes som afsluttet, eller skal det opløse sig? — *Form.* vilde anbefale, at Udvalget vedblev at virke indtil den ekstraordinære Generalforsamling. — *Weiss* ligeledes. — *Truelsen* maatte betragte sit Hverv som endt; han kunde ikke arbejde sammen med Udvalget i dets nuværende Skikkelse. — *Kjeldskov* foreslog endnu i Aften at vælge 2 nye Medlemmer i Stedet for Petersen og Truelsen. Dette tiltraadte Forsamlingen og valgte bleve: *C. C. Jensen* og *Axel Jensen.*

Udenfor Dagsordenen forespurgte *Weiss*, hvorfor *Mappen* ikke mere gik omkring. Den skulde jo først ophøre at udgaa, naar Biblioteket var oprettet. — *Form.:* Det var netop Tegn paa Styrelsens Velvilje for Biblioteket. Den vilde bevare Tidsskrifterne for dette. De kom gerne tilbage som en Bunke Makulatur; det vilde man for Fremtiden sikre sig imod. — *Axel Jensen* bemærkede til Form., at selv om dette var Tilfældet, havde de gjort deres Nytte. — *Weiss* havde kun fremdraget det, fordi man ikke vidste, hvor Mappen befandt sig. — *Form.:* Man burde have underrettet Medlemmerne derom. Det var en Forglemmelse, at dette ikke var sket.

Dirigenten udbragte til Slutning et Leve for Foreningen, hvorpaa Mødet hævedes Kl. $1^1/_2$.

Korrespondance.

Aarhus, den 21. Avgust 1881.

Den herværende typografiske Sygekasse afholdt i Dag sin ordinære Generalforsamling. Regnskabet fremlagdes i revideret Stand og udviste en Kassebeholdning af *547 Kr. 90 Øre.* Endvidere foretoges Forandringer i Kassens Love, hvori blandt andre ogsaa indsattes den Bestemmelse, at Enker efter Medlemmer kunne, imod at betale samme Kontingent, optages som Medlemmer fra 1. Oktober d. A., fra hvilken Dato tillige Kontingentet fastsattes til 5 Øre ugentlig og Sygehjælpen til 5 Kr. ugentlig. Af Hensyn til „Jyllands typografiske Forening", hvoraf samtlige Sygekassens Medlemmer tillige ere Medlemmer, og som, i Følge dens nye Love, nu ogsaa bl. a. betaler Sygehjælp, blev Kassen allerede ved Generalforsamlingen i forrige Maaned lukket for Tilgang af nye Medlemmer. Der foretoges endvidere Valg paa Bestyrelse og Revisorer for det kommende Aar. Til Bestyrelse genvalgtes *Lind*, *Langmack* og *F. H. Andersen*, førstnævnte som Formand; til Revisorer valgtes *Harald Jensen* og *S. Møller.* *A.*

Aarhus, den 5. September 1881.

— Det kunde maaske ikke være uden Interesse og Nytte at fremstille i „Typograf-Tidende" et Tilfælde, som for nogen Tid siden tildrog sig i vor Forening. Vi have en § i vore Love, som siger: „Den Rejsende skal i Tilfælde af, at der tilbydes ham Arbejde i den By, hvortil han er kommen, modtage Pladsen, hvis denne efter de derværende Typografers Skøn er antagelig; i modsat Fald mister han sine Rettigheder til at hæve Understøttelse i Jylland". — Det er klart, at Forsyndelser mod denne § blive energisk paatalte; vor Forening er jo ikke stiftet for at hjælpe dem, som ikke *ville* arbejde, men dem, som ikke kunne *faa* Arbejde. — En saadan Forsyndelse begik Trykkeren Peter Chr. Jensen, kommende fra Stubbekøbing, idet der blev tilbudt ham Arbejde i Randers, hvilket formodentlig har været mod hans Beregning og kommen ham lidt paatvers, hvorfor han foretrak i al Stilhed at liste sig ud af Byen med 3 Kr., han fejlagtig havde faaet. Der blev øjeblikkelig fra Formanden i Randers telegraferet til Silkeborg, hvortil han af Politiet var viseret og fra Hovedbestyrelsen udsendtes Stikbreve til de Byer i Jylland, som han endnu ikke havde hjemsøgt, og han blev da 3 Dage efter at have forladt Randers attraperet i Silkeborg, hans Legitimation frataget ham, og saa kunde han for Resten skøtte sig selv. Dette kunde maaske tjene til Efterretning for andre, at de paa Rejse i Jylland nøje holde sig Foreningens Bestemmelser efterretlige. *J.*

Forskelligt.

I Morgen, Søndag d. 11. September, finder et Møde Sted i Ringsted af Kolleger fra forskellige Byer for at søge er Tilslutning til „Jyllands typografiske Forening" af Typograferne paa Sjælland, Fyen og Lolland-Falster. Formændene for Jyllands-Foreningen og for „Den typografiske Forening" i København ere indbudne til Mødet og ville komme til Stede.

Typografiske Kundgørelser.

Faktor.

En dygtig Typograf, der har godt Kendskab til Maskintrykning, kan faa Plads straks ved en Provinsavis, hvor der er en Del Akcidensarbejde. Billet, mrkt. Faktor **2235**, med Oplysninger modtager **Aug. J. Wolff & Co.s Annoncebureau, København K.**

Bogtrykkerpresse.

En Jern-Haandpresse med alt Tilbehør og med et Digeltryk af 56 × 80 Centimeter er til Salg for en Pris af 300 Kr. Pressen er i enhver Henseende i fortrinlig Stand. Nærmere erfares, naar man henvender sig i *William Simmelkiærs* Skriftstøberi, Købmagergade 44.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 20. | København, den 24. September 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Kasserer *Berg* vil for Fremtiden, foruden den sædvanlige Tid 4—5 om Eftermiddagen, være at træffe **Torsdag** Aften fra Kl. 7—8.

Foreningens Lokale bliver fra 1. Oktober, altsaa første Gang næste Lørdag, i Vingaardstræde 19, 1. Sal.

I Aften, Lørdag den 24. September, **Kl. 10,** afholdes hos Hr. Restavratør *Thomsen* (forhen Fischer), Højbroplads 12, **en ekstraordinær Generalforsamling.**

Dagsorden:

1. Biblioteksagen.

Forslag fra *Biblioteksudvalget:*

Til Oprettelse af et Bibliotek, der skal træde i Virksomhed inden Udgangen af indeværende Aar, bevilges et Beløb af 150 Kr.

Udenfor Dagsordenen:

Et Spørgsmaal til Diskussion.

Medlemmerne opfordres til at give talrigt Møde.

Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Lørdag den 24. September afholdes **intet Møde** paa Grund af en ekstraordinær Generalforsamlings Afholdelse i „Den typografiske Forening".

Bestyrelsen.

Biblioteksagen.

Hvis man skulde dømme om Interessen for Biblioteket efter de Mødendes Antal paa sidste Generalforsamling, da viser den sig kun at være ringe. Rigtignok var nævnte Generalforsamling paa en Aften, hvor der paa flere Trykkerier blev arbejdet ved Ekstra-Arbejde og som Følge deraf vare mange Medlemmer forhindrede fra at give Møde, hvilket der naturligvis, saafremt det lod sig gøre, burde tages Hensyn til ved Fastsættelsen af Generalforsamlingen; men saa meget er imidlertid vist, at af Foreningens 283 Medlemmer vare ikke $^4/_5$ hin Aften beskæftigede i Avistrykkerier og med at sætte Lotterinumre, og der viste sig ved denne som desværre ved saa mange andre Lejligheder en sørgelig Mangel paa Interesse for Foreningens Anliggender hos en stor Del af dens Medlemmer. Mange ere maaske blevne betænkelige ved den store Dagsorden, hvilket jeg ogsaa fra Begyndelsen var, men det viste sig dog, at hvis Medlemmerne vare mødte tilstrækkelig til den fastsatte Tid, saa var Generalforsamlingen ogsaa bleven sluttet i god Tid. Idet jeg indtrængende anmoder Medlemmerne om at møde talrigt til Generalforsamlingen i Aften, tillader jeg mig at gøre opmærksom paa, hvad alt tidligere er sket, at Medlemmerne ikke ved at betale deres 25 Øre om Ugen have opfyldt deres Medlemspligter; thi skal Foreningen have Livskraft, da er det nødvendigt, at dens Medlemmer i enhver Retning tage Del i dens Liv og Virksomhed, ellers bliver dens Udvikling altfor „rolig". Jeg anmoder derfor atter mine Kolleger, som ikke ved Arbejde ere forhindrede derfra, *om at give Møde til Generalforsamlingen præcis Kl. 10 i Aften;* thi endskønt der naturligvis ikke (som et Medlem paa sidste Generalforsamling paastod) kan være nogen Tvivl om en Generalforsamlings Gyldighed, naar det lovbefalede Antal Medlemmer har været til Stede ved dens Begyndelse, saa er det dog sørgeligt og i højeste Grad uforsvarligt, at en Sag, hvor det gælder et overordenligt stort Gode for Medlemmerne, men tillige ogsaa en betydelig Sum for Foreningen (og som Følge deraf vil faa megen Indflydelse paa denne), skal blive vedtaget eller forkastet af en saa ringe Del af Foreningens Medlemmer, som var tilstede ved sidste Generalforsamling. Og at Biblioteksagen nu maa have sin Afgørelse, derom ere vist alle enige.

C. Hansen.

* * *

Jeg tillader mig at føje *min* Opfordring til den ærede Indsenders: at *alle* Medlemmer give Møde i Aften og afgive deres Votum for eller imod Biblioteksagen. Det er rigtigt, som den ærede Indsender skriver, at en saa vigtig Sag ikke bør afgøres af et Mindretal af Medlemmerne, men at det er det store Flertal, der skal give sit Samtykke — eller nægte det — til at fremme denne Sag, der ganske vist kan have Betydning for Foreningen, men som ogsaa, hvis den skal gennemføres paa rette Maade, vil koste Penge. Medlemmerne have jo for øvrigt havt Tid og Lejlighed nok til at overveje Sagen og indtage et klart, selvstændigt Standpunkt, og det er det, jeg beder at lægge i Vægtskaalen for eller imod.

Decher.

Stiftelsen for Typografer.

Skønt jeg ikke er nogen Ynder af personlig at indlade mig i offentlige Diskussioner eller Bladfejder, har jeg

dog ikke kunnet undlade, i Anledning af Redaktionsartiklen i „Typograf-Tidende“ Nr. 19 for 10. September med ovenstaaende Overskrift, at lade et Par Ord falde, denne Sag vedrørende.

Man bebrejder os, at „Stiftelsen for Typografer i Reglen fører en meget stille Tilværelse“, og at „jo mere ubekendt det kunde blive for Almenheden, at Typograferne ejede en Stiftelse, desto bedre maatte det være“. Det er sørgeligt, at man kan komme med slige Ord, der ere højst uretfærdige. Ganske vist have vi ikke slaaet paa den store Tromme, men det har vist heller ikke været den Opgave, Medlemmerne have stillet de Mænd, som de have valgt til at varetage Stiftelsens Tarv. Det maa vist paaligge Medlemmerne selv indbyrdes at udbrede Kendskabet om Stiftelsens Tilværelse blandt de yngre Medlemmer, og det er jo navnlig paa denne Maade, at „Den typografiske Forening“ faar Tilslutning, ikke ved at man udsender stadige Opraab, som man saa ofte har set er sket uden at have frugtet synderligt. Efter min Mening maa denne Institution fremmes ved Frivillighed, ikke ved noget Pres, da Typograferne have andre Behov, som lægge stort Beslag paa deres Pung, der desværre kan være mager nok i Forvejen. Jeg vil til Eksempel nævne Sygekassen, som jeg nok tror man maa sætte en Række foran; den kræver ikke saa liden en Part af deres fine Fortjeneste. Er det ikke det, Forfatteren mener, da forstaar jeg ikke, hvad det er for „et frisk Pust“, man vil have ind i Stiftelsens Ledelse, og hvad det er for en „Gang“, der skal komme i Virksomheden, naar det ikke er den, der allerede er, og som er Foreningens Formaal at skaffe værdige, trængende, gamle Typografer fri Bolig.

Have Medlemmerne været utilfredse med den hidtilværende Bestyrelses Ledelse, saa kan jeg ikke forstaa, hvorfor de idelig og idelig har genvalgt de samme Personer, saa at enkelte af dem nu have fungeret, saa længe Foreningen har bestaaet, nemlig i 24 Aar. Man maa ikke tro, at det just altid har været det behageligste Hverv, og Forfatteren maa vist ikke have den fjerneste Tanke om, hvad Opofrelse og Tidsspilde der har været for Bestyrelsen, fra man begyndte at samle Fireskillinger, til man fik Bygningen opført, ved at holde den vedlige og bringe den til det Stadium, hvorpaa den nu staar, saa at der nu snart ikke er flere Boliger at bortgive — for Tiden 4 à 5 — og det saaledes, at den dog staar sikret i en lang Fremtid, skønt de Gamle af og til erholde Pengeunderstøttelser ved forskellige givne Lejligheder; det gaar dog ikke alt af sig selv, der maa en Smule Kendskab til at bestyre en Ejendom og holde den i forsvarlig Stand, naar den skal beholde sin virkelige Værdi, det koster Tid. Administrationen af Foreningens Midler kræver ogsaa en Del Kendskab og Ulejlighed, for at disse kunne blive saa indbringende som muligt, da alt ellers ikke kunde blive som det skal. For disse to Hvervs tilfredsstillende Opfyldelse har Foreningen ejet to opofrende og driftige Mænd i Dhrr. *Børresen* og *Carlsen*, hvem Foreningen skylder megen Tak for deres Virksomhed.

Vi komme nu til det andet Punkt i Artiklen om den „Opmærksomhed og Forundring“, det citerede „*Aktstykke*“ havde vakt, og Spørgsmaalet, om det „skulde være det personlige, der ogsaa her har spillet en Rolle?“ Maaske, men dog ikke fra Bestyrelsens Side. Hvis „Aktstykket“ har vakt Forundring, da er det dog vist næppe hos det Flertal, som afgav deres Stemmer til Gunst for Hr. Hudtloff, thi saa vil jeg betragte det som Floskler og Talemaader, der ikke passe sig for ærlige og oprigtige Mænd og Kolleger.

Som bekendt har Hr. Hudtloff flere Gange gentaget sin Ansøgning og Afstemningen været ham imod, begrundet paa, at Bestyrelsen har gjort opmærksom paa, at hans Trang ikke var af den Beskaffenhed, at han kunde være kvalificeret til Fripladsen, og de samme Medlemmer, som *nu* have lagt deres Stemmer i Vægtskaalen til Gunst for ham, stemte den Gang *imod* ham. Hans Kvalifikation er ikke siden den Tid bleven bedre, men snarere ringere, idet han tidligere paaberaabte sig sine uforsørgede Børn, men denne Gang ere de forsørgede, idet det sidste er bleven gift. — Tidligere har det været Praksis, at en indgiven Ansøgning havde vedvarende Gyldighed, men Bestyrelsen maatte paa sin Løbeseddel denne Gang tilføje, at „ældre Ansøgninger maatte fornyes“, for at den ikke skulde komme i den Situation at oplæse en vitterlig Usandhed om uforsørgede Børn, og Hudtloff indgav derfor en ny Ansøgning. Der forelaa altsaa ikke nogen Grund for Dhrr., der havde nægtet ham deres Stemme tidligere, at give ham den nu, og de vidste, at de andre Ansøgere vare betydelig mere trængende end han, og den Undskyldning, at de ikke ere gjorte opmærksomme herpaa, maa falde tilbage paa Dhrr. Desuden har et af Bestyrelsens Medlemmer privat talt med en af de Stemmegivende og gjort opmærksom paa det uretfærdige i, at Hr. Hudtloff fik Fripladsen, og stillede i Udsigt — i det mindste for sit eget Vedkommende —, at en Tilbagetrædelse af Bestyrelsen vilde ske. Det staar nu frit for at bedømme, om „Aktstykket“ har kunnet vække Forundring her.

At Bestyrelsen paa Generalforsamlingen ikke yderligere fremhævede det ovenfor omtalte, var en vedtagen Beslutning, *just* for at det ikke skulde faa Udseende af „*det personlige*“. Og hvad havde det baadet? Schultz's Personale mødte med en Stemmeseddel, der indeholdt næsten alle de Stemmer, Hr. Hudtloff fik, saa han var sikker paa Majoritet, før Generalforsamlingen begyndte. Men Sagen er nok den, at der paa det nævnte Trykkeri er et dominerende Parti, som indeholder overvejende saadanne Elementer, hvis ukollegiale Fortid man kun med Bedrøvelse kan se tilbage paa; disse have naturligvis sat et Tryk paa vore bedre tænkende Kolleger der, og løsnet et Skræmskud, der var ladet paa højere Steder — om man kan tro Rygtet —, at Hr. Kancelliraaden skulde have ytret, at hvis de ikke stemte til Gunst for Hudtloff, vilde han unddrage Stiftelsen det aarlige Bidrag, han yder. Denne Stemmegivning faar saaledes et stærkt Skær af en Umyndighedserklæring.

Da Generalforsamlingen har den bestemmende Ret, har Bestyrelsen ikke kunnet handle anderledes end den har gjort, og da det er imod dens Overbevisning, at *mindre* trængende skulle have Pladserne fremfor de *haardt* trængende Medlemmer, saa har den ikke havt andet Valg end at fortrække, og enhver rettænkende Kollega vil vist give os Ret heri efter de Oplysninger, jeg her har givet.

Gid den nye Bestyrelse maa virke med bedre Held i en lignende Situation, hvor Protektion og Kammeraderi og ikke virkelig Trang bliver de afgørende Faktorer, der maaske nu mere end tidligere vil blive fremtrædende; jeg tror ikke, efter det passerede, at Foreningen vil drage mange nye Medlemmer til sig, men da den nye Bestyrelse har faaet en saa formaaende Mand som Hr. Kancelliraad Fr. Schultz i sin Midte, vil alt nok komme i en god Gænge.

V. Tømmerup.

* * *

Vi finde ikke Anledning til at indlade os paa en Imødegaaen af Hr. Tømmerups Anskuelser i den første Del af hans Artikel, af den Grund, at det vilde føre for vidt, uden egenlig at gavne noget, tilmed da Pladsen er lidt knap tilmaalt i denne Tid. Vi skulle overlade det til enhver, der har Kendskab til og Interesse for den om-

handlede Sag, selv at dømme, og kun tilføje, at vi ikke tvivle om, at det har været en Opofrelse fra Bestyrelsens Side, at den ulønnet gennem saa lange Tider har røgtet sit Hverv. Vi skrev jo ogsaa i vor Artikel, at Bestyrelsen vist nok med Nidkærhed og Samvittighedsfuldhed havde gjort sin Pligt. — Den sidste Del af Artiklen overlade vi til dem, den angaar, og henstille til dem selv at afgøre, hvor vidt de finde Anledning til at svare paa den.

Typografernes Sangforening

afholdt Lørdag den 71. ds. sin halvaarlige Generalforsamling.

Til Dirigent valgtes *Alb. Christensen*, til Sekretær *V. Hindsberg.*

Punkt. 1. *Kasserens Beretning. — Th. Nielsen* oplyste, at Foreningens Medlemsantal, uagtet alle udfoldede Anstrængelser kun var steget fra 72 til 75 i det forløbne Halvaar; derimod var Status nogenlunde tilfredsstillende. En vellykket Skovtur havde fundet Sted, og Assistance var ydet ved en Aftenunderholdning, afholdt af „Den typografiske Forening".

Punkt 2. *Forslag af Decher om Valg af Revisorer til at gennemgaa Foreningens Regnskab kritisk. — Decher* motiverede sit Forslag og mente, at det maatte have praktisk Betydning. Det undrede ham, at Styrelsen ikke for længe siden selv havde taget Initiativet til det. Det var ham personlig ligegyldigt, om Forslaget vedtoges eller ikke, men han mente, at et Forslag som det omhandlede vilde kunne forebygge eventuelle „Skumlerier". — *Jul. Andersen* udtalte, at Valget af en øverste Domstol til kritisk at gennemgaa Regnskaberne, vilde være et Mistillidsvotum, da saadant aldrig havde fundet Sted før. En saadan Myndighed fandtes ikke i nogen anden Sangforening i Byen. Naar vi vælge en Bestyrelse, maa vi have saa god Tillid til den, at vi lade den handle efter bedste Skøn. — *Decher* kunde intet Mistillidsvotum finde i en saadan Foranstaltning. Alene Foreningens Tilbagegang kunde avle ovenomtalte „Skumlerier" og saa kunde Styrelsen have sin Ryg fri, naar der valgtes Revisorer. Han kunde ønske at høre Styrelsens Mening om Sagen. — *Th. Nielsen* indrømmede til Dels Forslagets Berettigelse; han syntes kun ikke om Udtrykket „kritisk". Han gik ud fra, at naar den ulønnede Styrelse, der handlede efter bedste Skøn, Aar efter Aar blev anmodet om at modtage Genvalg, maatte der dog heri ligge en Anerkendelse af dens Virksomhed, som gjorde enhver „kritisk" Revision overflødig. Desuden frygtede han for, at Forslaget stred mod Vedtægternes § 8. Heldigst vilde det være, om Forslaget indkom samtidig med det nye Kasserervalg; han kunde da undlade at modtage Genvalg. — *Decher* fandt Udsættelsen uheldig, da Forslaget i saa Fald først vilde faa Virkning om $1^1/_2$ Aar. Det fremkom for Styrelsens egen Skyld, for at den kunde staa fri og frank overfor Medlemmerne. — *Alb. Auener* ønskede en Paragraf i Stand, sigtende til, at vi fik Revisorer — men ikke „kritiske". Generalforsamlingen burde være den eneste kritiske Øvrighed. Han anmodede Decher om at stryge det Ord i Forslaget. — *Decher* fulgte Opfordringen og anbefalede Forslaget i dets ny Skikkelse. — Det vedtoges med 13 St. mod 3.

Som Følge af Forslagets Vedtagelse skredes dernæst til Valg af Revisorer, hvortil *Alb. Auener* og *Hindsberg* enstemmig valgtes.

Punkt 3. *Valg af et Styrelsesmedlem i Stedet for L. H. Hansen. Th. Nielsen* oplæste en Skrivelse fra *Hansen*, der nødig ønskede Genvalg. Ikke desto mindre genvalgtes han med Akklamation.

Udenfor Dagsordenen forespurgte *Alb. Christensen*, om det var Styrelsens Hensigt ikke at afholde nogen Efteraarskoncert i Aar. I saa Fald fandt han det meget uheldigt, da han frygtede for, at en saadan Uvirksomhed yderligere vilde sløve Interessen for Foreningen. — *Th. Nielsen* udtalte paa Styrelsens Vegne, at den fandt ingen Anledning til at vove Forsøget, naar den saa hen til det sidste ugunstige Resultat. Den havde derimod tænkt sig at arrangere et Assemblée i Foreningens Lokale; dog skulde den gerne vise sig imødekommende, naar en almindelig Opfordring kom til at foreligge. En saadan kom dog ikke i Stand, uagtet *Nebelongs*, *Alb. Aueners* og *Dechers* Udtalelser om Ønskeligheden af en Koncert midt i November. Sluttelig enedes man om at overlade til Styrelsen at tage Koncertens endelige Afholdelse eller Ikke-Afholdelse under Overvejelse.

V. Hindsberg,
Sekretær.

Det typografiske Møde i Ringsted.

Som vore Læsere vel alt gennem Dagspressen have erfaret, afholdtes Søndag den 11. ds. i *Ringsted* et Møde af Afsendinge fra forskellige Byer paa Øerne. Tillige vare indbudte Formændene for den jyske og den københavnske typografiske Forening, der begge kom til Stede. Formaalet for Mødet var at faa dannet en Forening for Øernes Typografer eller at faa disse til at indmelde sig i den jyske Forening, der da skulde omdannes til at omfatte hele Landet med Undtagelse af Hovedstaden. Der var mødt 6 Delegerede, nemlig fra Svendborg & Rudkøbing (Ditlefsen), Roskilde (V. Finken), Holbæk & Nykøbing (Chr. Anderssn), Frederiksborg (P. J. Petersen), Slagelse (Bressendorph) og Ringsted (Mortensen Aaberg); disse 6 Delegerede repræsenterede i alt 45 Typografer. Endvidere var der fra 46 Typografer i 10 Byer, hvorfra ikke var sendt nogen Delegeret, givet Løfte om Tilslutning. Mødet, der saaledes afholdtes paa 91 Provinskollegers Vegne, aabnedes af *Mortensen Aaberg* (Ringsted), der valgtes til Dirigent. Han gav en Fremstilling af Sagens Gang. Der var paa udsendte Cirkulærer tilbagekommet Svar fra 91 Typografer, hvoraf 53 havde lovet ubetinget Tilslutning, medens 38 ikke vilde være med til en fælles Sygekasse. Taleren vilde ønske, at vi kunne slutte os til „Jyllands typografiske Forening", men for at faa de flest mulige med, kunde der maaske tænkes et Kompromis, saaledes at det blev en frivillig Sag at være Medlem af Sygekassen. — *Harald Jensen* (Formand for „Jyllands typografiske Forening") udtalte, at der aldeles ikke kunde være Tale herom for den jyske Forenings Vedkommende; denne laa nemlig for Tiden i Strid med Aalborg, som ikke vilde være med til Sygekassen. Der kunde altsaa ingen Forhandling blive paa dette Grundlag. Det havde glædet Taleren, at der uu var Udsigt til at faa dannet en Forening for hele Landet, for det var undertiden vanskeligt at skulle tage Humanitetshensyn til Rejsende, som kom fra Steder, hvor der ingen Forening var. Han udviklede derefter i Overensstemmelse med Lovene den jyske Forenings Formaal og fremhævede navnlig Hensigtsmæssigheden af Sygekassens enkelte Bestemmelser. Han kunde ikke forstaa, at nogen kunde have noget imod Sygekassen, den var baade kollegial og human. Det kunde gerne være, at Syge-Understøttelsen (1 Kr. 40 Øre daglig) var for lav, men den kunde maaske senere blive forhøjet. Der var enkelte Tidsbestemmelser i den jyske Forenings Love, som, for det Tilfælde, Sammenslutning med denne blev vedtaget, maatte forandres saaledes, at baade Forpligtelserne og Rettighederne for Øernes Vedkommende traadte i Kraft

1/4 Aar senere end i Jylland. — *Bressendorph* (Slagelse) troede at kunne erklære, at Slagelse vilde slutte sig til Sygekassen. — *Petersen* (Frederiksborg) vilde slutte sig til Sygekassen. Han spurgte, om der ikke kunde være Tale om en Sammenslutning med København, saaledes at hele Landet blev én Forening. Ligeledes spurgte han, om de københavnske Typografer, som ikke vare Medlemmer af Foreningen, skulde have Understøttelse, naar de rejste; der var jo mange, der ikke havde Raad til at være i Foreningen. Han mente, at 40 Øre pr. Mil var for lidt i Rejsepenge. — *H. Jensen* svarede til Petersen, at der var stillet Forslag til „De forenede Hjælpekasser i København" om at opnaa Gensidighed med disse, men der var ikke kommet Svar herpaa endnu. Angaaende det andet Spørgsmaal henviste han til den jyske Forenings Loves § 23, i Følge hvilken ingen Rejsende kan faa Understøttelse, naar han ikke havde været Medlem af den stedlige Forening paa den Plads, hvor han arbejdede sidst. Rejseunderstøttelsen var efter hans Mening stor nok. — *Decher* (Formand for Københavns typografiske Forening) rettede først en Tak til dem, som havde virket for den i Dag forhandlede Sag. Paa given Anledning erklærede han, at der ikke kunde være Tale om nogen egenlig Sammenslutning mellem „Den typografiske Forening" og Provinsforeningerne, med mindre disse ændrede deres Formaal til ogsaa at omfatte det, Københavnerne virkede for. De københavnske Typografer, som ikke havde været Medlemmer af Foreningen, skulde selvfølgelig ingen Understøttelse have af Provinsforeningerne; saaledes vilde den københavnske Forening forholde sig overfor andre. Det var for øvrigt hans Anskuelse, at der vilde kunne gøres meget for at faa alle med, naar først Tilslutningen til Jyllands-Foreningen var iværksat. Han var af den Mening, at hvem der ikke vilde være Kolleger med det gode, skulde tvinges dertil. — *Ditlefsen* (Svendborg) talte for at danne en selvstændig Forening for Øerne uden Sygekasse og betonede, at næsten hele Fyn ikke vilde være med til en saadan. Han spurgte om, hvis der paa Fyn dannedes en selvstændig Forening, hvor vidt denne da kunde opnaa Gensidighed med de andre Foreninger. — *Andersen* (Holbæk) var personlig stemt for en Sygekasse, men vilde af Hensyn til dem, der havde sendt ham, foreslaa at danne en Forening for Øerne uden nogen Sygekasse. — *H. Jensen* bemærkede, at Lønningsvilkaarene i Provinserne vare saa forskellige, at der i den Retning ikke godt kunde arbejdes sammen med København. Han vilde spørge Ditlefsen, om det ikke var en kollegial Forening, der vilde sikre Kollegerne mod Arbejdernes værste Fjende, Sygdommen. De Unge benyttede hovedsagelig Rejsekassen, de Gamle Sygekassen, og man kunde ikke kalde det kollegialt, naar nogen vilde hjælpe de Unge, men ikke de Gamle. — *Finken* (Roskilde) spurgte, om Kvinder kunde blive Medlemmer af Foreningen, hvortil *H. Jensen* senere svarede, at vi aldrig burde anerkende Kvinderne som Arbejdere i Faget. — *Petersen* mente, at det var ukollegialt ikke at ville støtte de syge Typografer ved at slutte sig til Sygekassen. — *Decher* svarede Ditlefsen, at en eventuel fynsk Forening selvfølgelig kunde faa Gensidighed med København, men han vilde tilraade alle Provinsianere at slutte sig sammen og støtte en fælles Sygekasse. — *H. Jensen* troede ikke, at Hensynet til Bidraget kunde være det afgørende, thi for 15 Øre ugenlig kunde man i Sygdomstilfælde faa 260 Kr. aarlig. Han bemærkede lejlighedsvis, at det i Jylland havde været paatænkt at oprette et Udbetalingssted i Aalborg, men denne Tanke maatte, i Tilfælde af Sammenslutning med Øerne, opgives, da man ellers kunde risikere at komme til at oprette saadanne Udbetalingssteder i for mange smaa Byer, hvad der vilde være forbundet med for store Udgifter.

Ved den derpaa foretagne Afstemning vedtoges det med 28 St. mod 13 at slutte sig til den jyske Forening. De for denne af Hovedbestyrelsen i Aarhus stillede Betingelser (at sætte Sygekassens Ikrafttræden 1/4 Aar senere for Øerne end for Jylland samt for 1/2 Aar at suspendere Lovenes § 4) fandtes saa selvfølgelige, at man uden Forhandling enstemmig vedtog at gaa ind paa dem.

Efter at Mødet var sluttet, samledes Deltagerne i dette, hvoriblandt alle Ringsted-Kollegerne, til en Fællesspisning, ved hvilken der udtaltes gode Ønsker for den Sag, der forhaabentlig nu vilde blive sat i Gang. Senere samledes man til et Glas Punsch, hvor der herskede en kollegial og hjærtelig Stemning og hvor mangt et godt Ord blev udtalt for Typografernes Sammenslutning.

Vi bringe Ringsted-Kollegerne en Tak for deres Iver for at bringe Sagen frem, og ville udtale det Ønske, at de maa have Glæde af deres Virksomhed.

Brevkasse.

Bestyrelsen for Aalborg typografiske Forening. Deres Svar til Harald Jensen skal komme i, saa snart Pladsen tillader det. For Tiden er der, som De vil se, andre Ting, der optage Bladet.

Typografiske Kundgørelser.

Faktor.

En dygtig Typograf, der har godt Kendskab til Maskintrykning, kan faa Plads straks ved en Provinsavis, hvor der er en Del Akcidensarbejde. Billet, mrkt. Faktor **2235**, med Oplysninger modtager **Aug. J. Wolff & Co.s Annoncebureau, København K.**

Bogtrykkerpresse.

En Jern-Haandpresse med alt Tilbehør og med et Digeltryk af 56 × 80 Centimeter er til Salg for en Pris af 300 Kr. Pressen er i enhver Henseende i fortrinlig Stand. Nærmere erfares, naar man henvender sig i *William Simmelkiærs* Skriftstøberi, Købmagergade 44.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Linje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg,* Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 21. | København, den 8. Oktober 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i Vingaardstræde 19, 1. Sal.

Nye Medlemmer:

Viggo Hansen (Græbe).

Adolf B. Gunnarsen [udlært 1880 hos Assam i Svendborg, arbejdet sidst i Sverig], *H. C. Hasløv* [udlært den 1. Oktober 1881 hos O. C. Olsen & Ko.], *Christianus Octavus Thyregod* [udlært 1874 hos Jørgensen i Ringkøbing], *Sophus Bergenholz* [udlært 1876 i Flensborg (O. C. Olsen & Ko).

E. Schween [udlært hos Jørgensen & Knudtzon i Oktober 1881] (Jørgensen & Knudtzon).

F. C. Møller [udlært hos Luno 1845, fra Rudkøbing], *C. F. Bøhling* [udlært hos Luno i Oktober 1881] (Luno).

Willadsen, A. L. C. Weuge [udlært hos Jørgensen & Knudtzon den 1. Oktober 1881] (Fædrelandet).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Under 3. ds. har Foreningens Formand sendt Biblioteksudvalget følgende Skrivelse:

D. 3. Oktober 1881.

Til

Biblioteksudvalget i „Den typografiske Forening".

Det meddeles herved det ærede Udvalg, at Styrelsen har vedtaget *ikke* at indvarsle nogen ekstraordinær Generalforsamling til Afgørelse af Spørgsmaalet, hvem der skal fremme Biblioteksagen, idet Styrelsen betragter det som en Selvfølge, at dette Hverv i Overensstemmelse med Lovenes § 10 overdrages den. I Henhold hertil skal jeg anmode Udvalget om at tilstille Styrelsen alle Sager, vedrørende Biblioteket, som maatte være i dets Besiddelse.

Paa Styrelsens Vegne:
Decher.

Dansk typografisk Forening.

Da et fra Hovedbestyrelsen til Øernes Typografer udsendt Cirkulære angaaende Tilslutning til „Jyllands typografiske Forening" har givet et særdeles gunstigt Resultat, har den besluttet at foretage Udvidelsen af dens Omraade og bestemt, hvis ingen Invendinger skulde fremkomme, at den for Fremtiden skal føre ovenstaaende Navn.

Lokalforeninger paa Øerne ere dannede i efternævnte Byer: Faaborg, 4 Medlemmer, Formand N. J. Petersen; Hillerød, 10, Faktor Claudi; Holbæk, 5, Chr. Andersen; Kallundborg, 4, Anton Chr. Jensen; Middelfart, 3, Form. ikke valgt endnu; Nestved, 5, Viktor Petersen; Odense, 27, P. L. Erichsen; Ringsted, 8, S. K. Johansen; Sorø, 4, W. Lindboe; Slagelse, 6, Anton Jørgensen; Svendborg, 10, H. P. Ditlefsen. Desuden have indmeldt sig i Assens 2 (under *Faaborg)*, i Stubbekøbing og Nakskov, hvert Sted 2 (under *Nestved)*, i Roskilde 2 (under *Ringsted)* og i Nykøbing paa Sjælland 2 (under *Holbæk).*

Som Følge heraf bekendtgøres det, **at der for Eftertiden ikke udbetales Rejseunderstøttelse til nogen dansk Typograf, der efter 1. Oktober har arbejdet i Danmark uden enten at have været Medlem af „Den typografiske Forening" i København eller „Dansk typografisk Forening".**

Til Hovedkasserer, i Stedet for F. H. Andersen, der er bortrejst fra Aarhus, er Joh. Lund, Østergade 27, Aarhus, valgt med ca. 90 Stemmer.

I Viborg er der fra 1. Oktober oprettet en Lokalforening med J. Nielsen som Formand.

Aarhus, den 2. Oktober 1881.

Hovedbestyrelsen.

Typografernes Sangforening.

I Aften, Kl. 9, fortsættes Sangøvelserne. Sangerne bedes møde talrig og præcis. *Styrelsen.*

Generalforsamlingen den 24. September

kan vist nok betegnes som den mest bevægede, der nogen Sinde er afholdt i „Den typografiske Forening". Meningsforskellen gav sig den Aften Udtryk paa en Maade, som det heldigvis sjælden er Tilfældet. Sagens Vigtighed og den Agitation, der var sat i Gang for at fremme den, havde avlet en vis Bitterhed, som snart kom til Udbrud over hele Linjen. Forslaget blev *vedtaget* med 64 St. mod 44. — Vi meddele her et Referat af Forhandlingerne.

Til Dirigent valgtes *A. H. Hansen*, til Sekretærer *Chr. Christensen* og *Alb. Petersen.* — Bibliotekudvalgets Formand *S. Kjeldskov:* Der var kun forløbet nogle faa Uger siden denne Sag sidste Gang var til Forhandling i

Foreningen, men den mellemliggende Tid havde dog været af ikke ringe Betydning for Biblioteksagen, idet der fra Medlemmerne var tilflydt Bogsamlingen ret betydelige Bidrag, hvilket vidnede om, at der blandt disse var en levende Interesse for denne vigtige Sag. Uagtet den havde været saa ofte til Forhandling, at Spørgsmaalet vel egentlig kunde siges at være uddebatteret, vilde Taleren dog ikke undlade, ogsaa denne Gang at ledsage det foreliggende Forslag med en kort Motivering, søge at klartgøre Forholdet mellem den Betydning, Bogsamlingen i mange Retninger havde for Foreningen, og de Bekostninger, den vilde medføre. Saa længe Foreningen havde bestaaet, havde Lovenes første Paragraf, Løfteparagrafen, altid indeholdt en Bestemmelse, som angik Medlemmernes aandelige Interesser, og i enkelte Love havde endogsaa det aandelige Formaal været nøjere betegnet som sigtende til Oprettelsen af et Bibliotek. Det var imidlertid til Dato blevet ved Lovbestemmelsen, og de forskellige Tilløb, der fra Tid til anden vare gjorte for at bringe denne Bestemmelse ud i det praktiske Liv, vare hidtil strandede. Taleren delte fuldstændig deres Anskuelse, der ansaa Foreningens materielle Virksomhed for det første og vigtigste, men han kunde ikke være med til af den Grund aldeles at tilsidesætte ethvert andet Fremskridt. Der var ofte fremkommet Klager over, at vort Fag idelig havde en Tilgang af unge Mennesker, udstyrede med et Lavmaal af Skolekundskaber, der gjorde dem alt andet end vel skikkede til at blive Typografer. De Forsøg, der have været gjorte for at raade Bod herpaa, særlig Lærlingeskolerne, vare strandede efter kort Tids Forløb; der kunde derfor siges at være Trang til alt, hvad der i denne Retning kunde hidføre Forbedringer. Men et Fagbibliotek — og et saadant maatte vort *fortrinsvis* være — kunde tillige være til Nytte og Behagelighed for enhver, som i en eller anden Retning ønskede Oplysning og her kunde hente Raad og Kundskab. Den Sum, Sagens Iværksættelse vilde koste Foreningen, vilde ikke blive for dyrt betalt, hvis Biblioteket kunde blive Anledning til at vække den kollegiale Aand, uden hvilken vi dog, naar alt kom til alt, ikke kunde gennemføre nogen Forbedring paa det materielle Omraade, selv om Kapitalen var nok saa stor. Med Hensyn til de pekuniære Ofre vilde Taleren først henlede Opmærksomheden paa Kassens gode og med jævn Hurtighed fremskridende Status. Det var en urigtig Anskuelse, at Bogsamlingens Vedligeholdelse vilde sluge store Kapitaler; den hele Udgift vilde i Løbet af en halv Snes Aar, inden hvilken Tid vi kunde have et særdeles godt Bibliotek, kun medføre en Udgift af et eneste Halvaars Overskud. Taleren vilde derfor indstændig anbefale Forsamlingen at vedtage det foreliggende Forslag. — *Marius Nielsen* forstod ikke ganske Dhrr. Biblioteksvenner. Hvad tænkte de paa og hvad var egentlig Meningen? Det hele laa vist forøvrigt Sagens Venner noget uklart, — saaledes stod det i al Fald for ham. Det til Dato til Biblioteket indkomne betragtede han som noget intetsigende, uden synderlig Værd; der var f. Eks. Riises Arkiv, noget, som var aldeles uden Nytte. Forøvrigt opholdt Taleren sig over, hvad denne Sag vilde koste Foreningen. Efter hans Mening vilde den ikke ret kunne svare Regning. Der maatte være en lønnet Bibliotekar. Han frygtede for, at de Medlemmer, der nu vare saa varme og opofrende for Sagen, med Tiden vilde tabe Interessen og sløves. Biblioteksagen vilde dø Straadøden! — *Chr. Ewald* gjorde først nogle personlige Bemærkninger til Marius Nielsen i Anledning af nogle Udtalelser af denne og fremsatte dernæst sin Mening om Sagen. Hvad Bibliotekarposten og øvrige Poster, som vilde blive ved Bibliotekets Oprettelse, angik, da vilde disse blive Æresposter. Det var forøvrigt hans Mening, at man med Tiden skulde se at komme bort fra alle lønnede Poster i Foreningen. Der havde altid været Interesse for Biblioteksagen, og Frygten for, at denne skulde tabe sig hos de Medlemmer, der have virket for den, efter Oprettelsen, kunde næppe tænkes. — *A. Jensen* fremkom med en Bemærkning til M. Nielsen. Naar denne mente, at Sagen ikke fik den fornødne Interesse, da vilde Taleren tillade sig at have den modsatte Mening; efter hans Skøn vilde Interessen udvikle sig, hvilket jo ogsaa vilde være ønskeligt. — *M. Nielsen* mente, at vi aldeles ikke trængte til noget Bibliotek; der kunde søges andre Biblioteker, hvoraf der jo var nok; om Interessens Mangelfuldhed fremsatte han flere Eksempler. — *Formanden* udviklede sine Anskuelser om Sagen i Overensstemmelse med det Standpunkt, han hidtil havde indtaget. I Anledning af Ewalds Udtalelse om at afskaffe alle lønnede Poster i Foreningen, pointerede han stærkt, at det skulde Medlemmerne ikke tænke paa. Det var maaske ikke vanskeligt at finde nogen, der f. Eks. vilde være Formand, men det kom an paa, om Medlemmerne vilde have Vedkommende. Den Slags Poster kunde ikke sættes til Licitation. — *Heinemann* mente, at Biblioteksagen *kunde* blive af Betydning for Foreningen. Administrationen, som de store Foreninger havde, kunde vi jo ikke tage Hensyn til, de vare temmelig betydelige. Foreningens Midler maatte benyttes med Maadehold. Igen at bevilge 100 Kr. i Løbet af 1 Aar vilde vist ikke kunne slaa Foreningen ihjel. Overtagelsen af de frivillige Poster vilde uden Tvivl blive varetaget ordentlig og punktlig. Taleren kunde, efter en endnu varmere udtalt Bedømmelse af Sagen, kun anbefale denne til Medlemmerne. — *Kjeldskov* fremsatte sin Mening til M. Nielsen angaaende Udlaanet, som denne havde frygtet for vilde blive noget slet og i sin Tale havde fremsat det, som om det vilde blive et skrækkeligt Virvar. — *Weiss* var af den Anskuelse, at en ulønnet Bibliotekar vilde have et Ansvar lige saa godt som en lønnet. Efter nærmere at have dvælet ved dette Spørgsmaal udtalte Taleren sin Forundring over, at der ikke var aflagt Regnskab eller i al Fald givet Meddelelser om de i Sommerlokalet afholdte Assembléer; det var noget ubegribeligt. Der maatte vel være blevet noget Overskud, men dette havde man ikke set noget til, uagtet det ene var afholdt til Fordel for Biblioteksagen. — *Petersen* udtalte sig om Bibliotekerne i Kristiania og Bergen og gjorde en Sammenligning mellem Foreningerne der og her. Medlemsantallet i Bergen var for 7 Aar siden 50 ved Gennemførelsen af en saadan Sag, og han forstod ikke, hvorfor det ikke skulde kunne udføres her med et Medlemsantal af 283. — *P. Christensen* tog Ordet, fordi han egentlig var den, der havde fremsat Opfordringen til denne Generalforsamling. Han haabede, at Sagen vilde kunne blive gjennemført i Aften, skønt der muligvis vilde fremkomme en utidig Knurren ved dens Gennemførelse; men vi maatte bøje os for Majoriteten. Hvad angik de delte Partier, da hørte Taleren ikke til noget af dem, men fulgte sin egen Mening. Konkurrence med andre Biblioteker, som der havde været udtalt, kunde der ikke være Tale om. Hvis Oprettelsen af et Bibliotek her i Foreningen blev til Virkelighed, da vilde dette uden al Tvivl være gavnligt. Et Pengeoffer vilde slet ikke være for stort, naar det var til Gavn. Der er ikke fordret store Ting til Oprettelsen og Taleren vilde her holde sig til Formandens tidligere Ytringer paa en Generalforsamling om denne Sag, at vi burde gaa frem med smaa Skridt. Taleren anbefalede Sagen saavel til Modstanderne som til de for Sagen velvillig stemte Medlemmer. At Formanden vilde virke for denne Sag med den samme Energi som for de øvrige Foreningsanliggender, derom kunde der ikke være nogen Tvivl.

(Sluttes.)

Biblioteksagen.

Ved den paa Generalforsamlingen d. 24. September besluttede Oprettelse af et Bibliotek i den typografiske Forening er Indledningen gjort til den Virken for Standens aandelige Interesser, der stedse har staaet paa Foreningens Program, og Beslutningen tør vel derfor betragtes som et nyt lille Skridt fremad mod Foreningens Maal, forudsat at Sagen ledes paa rette Maade og kan gøre Regning paa Interesse hos saa stort et Antal af Medlemmerne, at den derved kan faa nogen Betydning. Det kan selvfølgelig kun blive smaa Forhold, hvorunder Biblioteket foreløbig maa leve, thi det tør ikke paa nogen Maade træde hindrende i Vejen for Foreningens øvrige, materielle Virkemaader, der hver især stille ikke ringe Krav til Kassen; en Forhøjelse af Bidraget til Foreningen maa anses for alt andet end tilraadelig, og en Kontingentforhøjelse i Anledning af denne Sag vilde være baade urimelig og umulig. Men jeg anser det heller ikke fornødent, at der stormes frem i Spring, Sagen kan godt nøjes med smaa jævne Skridt; Hovedtingen er, at denne hidtil jævnlig fremdukkende Tanke om Oprettelsen af et Bibliotek bliver prøvet i Virkeligheden; den Interesse, Sagen formaar at vække, og den Betydning, den faar for Foreningslivet, vil snart bestemme dens fremtidige Vilkaar og Skæbne, og skulde det vise sig, at Interessen bliver saa forsvindende, som nogle mene, og Sagen altsaa uden al Betydning, da er den med det samme dødsdømt. Foreningen kan da rette hele sin Virksomhed paa at byde Medlemmerne materielle Goder, og kan stryge Arbejdet for de aandelige Interesser af sin Formaalsparagraf; men Forsøget maa gøres, før sligt kan betragtes som afgjort. Da jeg véd, at Pladsen i Bladet er stærkt optaget for Øjeblikket, skal jeg opsætte nogle udførligere Bemærkninger om denne Sag til en bedre Lejlighed, og kun omtale et Spørgsmaal, der er bragt frem og snart maa finde sin Afgørelse, nemlig: hvem der skal foretage det videre fornødne i Biblioteksagen, det hidtil bestaaende Udvalg eller Styrelsen. Det sidste vil efter min Mening være baade det naturligste og det rigtigste: det naturligste fordi Gennemførelsen af en Generalforsamlingsbeslutning rent administrativt paahviler Styrelsen, — det rigtigste af et Par forskellige Grunde, som jeg skal tillade mig at nævne. Saavidt man har kunnet forstaa Generalforsamlingens Ønske, skal det vordende Bibliotek foruden af den stærkt begrænsede Fagliteratur nærmest bestaa af populær-videnskabelige Værker, og kun undtagelsesvis optage, hvad der tilbyder sig af særlig fremtrædende Skønliteratur, saaledes at det nærmest skulde være et Hjælpemiddel til Typografernes *aandelige Uddannelse*. Udvalget har imidlertid alt modtaget en Samling Skrifter, hvoraf Størstedelen røber mere god Vilje hos Giverne til at støtte Sagen end Blik for, hvad der egner sig for et Bibliotek i Foreningen; det synes mig, at Styrelsen staar med friere Hænder overfor disse Gaver end Udvalget, der har modtaget dem. Endvidere lader det sig ikke nægte, at Biblioteksagen har fremkaldt en vis Bitterhed i Foreningen og ligesom dannet to Partier med Udvalget paa den ene Side og Modstanderne af Sagen paa den anden. Styrelsen staar som Helhed udenfor denne Splid, og navnlig af denne Grund vil det være heldigt, om Sagen lægges i dens Haand, thi derved vil den forhaabenlig forbigaaende Uenighed snarest udjævnes. En Ytring, der er faldet om, at Styrelsen i saa Tilfælde vilde høste Lønnen, medens Udvalget har havt Arbejdet, kan næppe tillægges Betydning; thi dels staar der endnu et temmelig betydeligt Arbejde tilbage, før Sagen ret kommer i Gang, og dels kan det ikke forringe Udvalgets Fortjeneste, at det træder tilbage nu, da dets Hverv er afsluttet paa en Maade, som maa antages tilnærmelsesvis at svare til dets egne Ønsker. — Kommer Spørgsmaalet for, vil jeg raade Biblioteksagens Venner til at overdrage Sagens videre Fremme til Styrelsen; der er lige saa lidt Anledning til at tro, at denne ikke efter bedste Evne vil søge at gennemføre Generalforsamlingens Beslutning, som der er Grund til at tvivle om, at Udvalget beredvillig vil overlade den alle de fornødne Oplysninger, som det under sin Virksomhed er kommen i Besiddelse af. *P. Christensen.*

En Replik.

I „Typograf-Tidende" Nr. 20 har Hr. Tømmerup skreven en Artikel, som uhindret har kunnet passere den redaktionelle Censur, uagtet den blandt andet indeholder et aldeles ubeføjet Angreb paa det Schultziske Trykkeris Sætterpersonale. For et Svar paa den udæskende Del af denne Artikel udbeder jeg mig i Dag Plads i Tidenden.

Hvor stærkt den paagældende Artikel end frister Læseren til at udbryde: „Hænderne ere Esaus, men Røsten er Jakobs", skal jeg dog kun henholde mig til Hr. Tømmerup, saa meget mere som jeg véd, at han ikke taler i den hele afgaaede Bestyrelses Navn.

Fra sin Retfærdigheds-Piedestal udsteder Hr. Tømmerup et Anathema mod de Medlemmer, der sidste Gang have afgivet deres Stemmer til Fordel for Hr. Hudtloff, om hvem Bestyrelsen skal have oplyst, at hans Trang ikke var af den Beskaffenhed, at han kunde være kvalificeret til Fripladsen. Hvornaar denne Oplysning er fremkommen, ere nok de fleste saa temmelig uvidende om, men et Faktum er det, at de Schultziske Sættere, idet de ikke lyttede til Bestyrelsens manende Røst, men fulgte deres egne Hoveder, ere komne paatværs af den Tømmerupske Retfærdighed.

Vi, der have anbefalet Hr. Hudtloff til den sidst ledig blevne Friplads i Stiftelsen, have ment, at han havde en særlig Adkomst til denne, dels fordi han havde opnaaet en Alder af over 66 Aar, dels fordi han havde betalt Kontingent i 24 Aar og dels fordi han fremlagde en Læge-Attest, hvori hans Syn erklæredes for saa svækket, at han maaske inden ret længe af den Grund maa give Afkald paa sin Stilling som Maskinmester. En Mand med slige Kvalifikationer have vi troet at turde indstille til en Friplads i Stiftelsen, lidet anende, at vi derved gjorde os skyldige i en himmelraabende Uretfærdighed. Men vi havde gjort Regning uden Bestyrelsen, der blev vred og gik hen og satte sig paa Forundringsstolen, og alle forundrede sig saare over den, ikke mindst Hr. Hudtloffs Stillere, thi de vidste lige saa vel som Hr. Tømmerup, at Generalforsamlingen havde den bestemmende Ret, og de vare jo langt fra at ane, at Bestyrelsen sad inde med den mest ægte, uforfalskede Retfærdigheds-Sans, som i Forbindelse med en Samvittighed — der formodentlig var bleven øm ved det Stød, den fik, da for nogen Tid siden en af Stiftelsens Beboere døde, efterladende sig en temmelig betydelig Formue — gjorde den det til en Umulighed at sidde ved Styret længere. Efter Hr. Tømmerups Oplysninger maa selv vi, hans mindre rettænkende Kolleger, erkende, at Bestyrelsen har handlet vel, da den tog sit Parti og fortrak. Men Hr. T. maa ikke tage os fortrydelig op, at vi lige saa vel som de „bedre tænkende" Kolleger forbavsedes over, at Bestyrelsen fratraadte 8 Dage efter at den med Tak havde modtaget Valg, uagtet den før Generalforsamlingen vidste, at „Uretfærdigheden" vilde blive begaaet, hvad Hr. T. selv antyder, idet han siger, at det var en vedtagen Beslutning, at Bestyrelsen ikke paa selve Forsamlingen vilde stille sig advarende mod H.s Valg, for at det ikke skulde faa Udseende af „det personlige".

Henimod Slutningen af sin Artikel tillader Hr. T. sig saa ugenert, som om det var den tilladeligste Ting af Verden, at fremsætte et Rygte og paa dette rejse en logisk Bygning, kvis Konklusion er, at de Schultziske Sættere ved deres Stemmeafgivning have afgivet en Umyndighedserklæring, idet de skulle være skræmmede ved en Udtalelse af deres Principal, der skulde have sagt, at hvis de ikke stemte for H., vilde han unddrage Stiftelsen det aarlige Bidrag, han yder. Selvfølgelig er Udtalelsen, der er falden aldeles privat, bleven forvansket, men Hr. T. burde vide, at et Rygte i Følge sin Natur er en Blanding af Løgn og Sandhed, og havde han udskilt den første Bestanddel og holdt sig til den sidste, vilde han sikkert være kommen til et andet Resultat, og hans Artikel havde da mistet det Skær af Letfærdighed, der nu hviler over den. Og jeg gad se den, der for Alvor vil træde frem og paastaa, at Hr. Schultz eller nogen anden har øvet nogen som helst Pression for at faa H. anbragt i Stiftelsen. Hvis der fra „højere Steder" øvedes noges Tryk, havde vi vel heller ikke vovet at stemme, hvad Hr. T. kalder *imod* H., hvilket vil sige, at vi afgav vor Stemme til Fordel for en Mand, hvis Stilling af Bestyrelsen blev skildret med meget mørke Farver.

Men Sagen er, at Hr. T. taler som den blinde om Farverne, naar han skildrer Forholdene i det Schultziske Trykkeri. Dersom han blot havde gjort sig den Ulejlighed at gøre sig bekendt med de Forhold, han vilde bedømme, inden han afgav sin Dom — og det kunde man da billigvis forlange af ham, da han synes at ville fungere som Typografernes Aristides —, saa vilde han aldrig kunne komme med en saa urimelig Paastand som den, at der i det Schultziske Trykkeri var „et dominerende Parti, som indeholder overvejende saadanne Elementer, hvis ukollegiale Fortid man kun med Bedrøvelse kan se tilbage paa", thi intet er Sandheden fjernere, saa kan man nok selv tænke sig, hvad Paastanden maa ligge nærmere. Den er Krydderi paa Suppen, for at den bedre skal glide ned; men vi, som leve i Forholdene og ere nøje kendte med dem, se kun i saadanne Beskyldninger et flovt Effektjageri. En Udtalelse som den, at et dominerende Parti *naturligvis* har sat et Tryk paa vore bedre tænkende Kolleger, er tilstrækkelig til at stemple Hr. T.s Artikel som et, mildest talt, upaalideligt Aktstykke, der kun har opnaaet at fornærme en Del Kolleger, uden i mindste Maade at betage den „historiske" Løbeseddel dens Forundring vækkende Karakter.

Selvfølgelig er det en tung Lod for det Schultziske Sætterpersonale i Almindelighed, at Hr. T. stiller det udenfor de „bedre tænkendes" Rækker, men vi ville frejdig bære vor Skæbne, og ere endda saa kætterske at erklære, at vi ikke agte at bøje Knæ for Retfærdigheden i Hr. Tømmerups Skikkelse, da vi ikke kunne erkende, at vor egen Retsfølelse er opslidt. *Thorvald Sørensen.*

* * *

Vi skulle i Anledning af Hr. Thorvald Sørensens Bemærkning til os kun fremhæve, at skønt vi selvfølgelig ikke i nogen Henseende dele Hr. Tømmerups Mening om vore ærede Kolleger hos Schultz, kunde det dog ikke falde os ind at nægte hans Artikel Optagelse, da han skriver under sit Navn og altsaa selv bærer Ansvaret. Forøvrigt tro vi, at vi ved at udøve redaktionel Censur i dette Tilfælde, vilde have skadet vore ærede schultziske Kolleger mere end ved at optage Artiklen. *Red.*

Stiftelsen for Typografer

afholdt en ekstraordinær Generalforsamling den 30. Septbr. Til Dirigent valgtes *Chr. Jakobsen.* — *Formanden* oplyste, at Friboligen var bleven ledig som Følge af, at Reitzel var bleven optaget i Haandværkerstiftelsen i Filosofgangen. Han oplæste derpaa Andragenderne fra Heinemann, L. Larsen og Rasmussens Enke samt de hoslagte Attester og Anbefalinger. Resultatet var, at Heinemann havde faaet 30 St., Larsen 96 og Rasmussens Enke 12 St., hvorefter Larsen erklæredes som den, der fik Friboligen.

Styrelsen blev bemyndiget til at uddele 10 Kr. til hver Familie i Stiftelsen til Julen.

De to andre paa Dagsordenen staaende Sager forhandledes, men der kunde ikke tages Beslutning, da der ikke var mødt et tilstrækkeligt Antal Medlemmer.

Udenfor Dagsordenen takkede Bogtrykker *Schultz* for den Ære, der var vist ham ved at vælge ham ind i Styrelsen, og udtalte det Ønske, at man, naar han en Gang fratraadte, maatte være ligesaa tilfreds med ham som med den tidligere Kasserer.

Literatur.

Den udmærkede „Encyklopædi" af *Waldow* er nu naaet til 9. Hefte, som omhandler *Farvetryk—Fernistilberedning.* Waldows Navn var en Borgen for, at der ved dette Foretagende vilde fremkomme noget udmærket, og hvis Udgiveren fortsætter, som han har begyndt, kunne vi ønske Subskribenterne til Lykke.

— Det nyeste paa det amerikanske Bogmarked er en Udgave af det Nye Testamente, gennemskudt med Avertissementer.

Typografiske Kundgørelser.

For Udgivelsen af et Blad søges **en Typograf,** som har Lyst til at etablere sig i en Provinsby. Nogen Hjælp kan sikres. Billet med Adresse indlægges i F. H. Eibes Boghandel i København under Mrkt. B. N.

De ærede Kollegers Opmærksomhed henledes paa mit
franske Vaskeri og Strygeri,
Dronningens Tværgade 24, 3. Sal.
Alt udføres smukt og til de billigste Priser.
H. P. Magnussen.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Linje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg,* Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 22. | København, den 22. Oktober 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Kassérer *Berg* vil for Fremtiden, foruden den sædvanlige Tid 4—5 om Eftermiddagen, være at træffe **Torsdag** Aften fra Kl. 7—8.

Foreningens Lokale er i Vingaardstræde 19, 1. Sal.

Nye Medlemmer:

C. Præm [udlært Juli 1881 i Elvius' Bogtrykkeri] (Nielsen & Lydiche).

Frederik Carl Christian Lumbye [udlært den 1. September 1881 i „Morsø Folkeblad"s Trykkeri i Nykøbing paa Mors] (Græbe).

Stammerjohan (Trier).

M. Larsen (Fjeldsøe).

A. L. Faurschou (S. L. Møller).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Til

Den 15. Oktober 1881.

Bestyrelsen for „Den typografiske Forening".

I Gensvar paa den ærede Styrelses Skrivelse af 3. ds. skal jeg herved meddele, at alt vedrørende Biblioteksagen fra Dato er til Styrelsens Disposition.

Paa Udvalgets Vegne
S. Kjeldskov.

Siden Generalforsamlingen har Biblioteksudvalget modtaget følgende Gaver til Bogsamlingen:

Fr. Winkel-Horn 10 Bd.; Heinemann 3 Bd.; G. L. 2 Kr.; E. L. Th. 4 Bd.

Vi henlede herved Medlemmernes Opmærksomhed paa den Aftenunderholdning med Assemblée, som Foreningen „Fremad" i Morgen Aften afholder paa Kongens Nytorv 21, 2. Sal. Der er et afvekslende Program, som lover en fornøjelig Aften, og Prisen for Aftenunderholdningen er kun 50 Øre, med Assembléet 75 Øre. Billetter faas hos Linierer Nielsen, Regnegade 15, og hos Boghandler Wätzold, Tordenskjoldsgade 13. — Vi anbefale denne Aftenunderholdning til Medlemmerne.

Dansk typografisk Forening.

Foruden de i sidste Bekendtgørelse nævnte Byer har der dannet sig Lokalforeninger i *Rudkøbing*, 6 Medlemmer, Formand H. Gemynthe; *Nyborg*, 3, Aug. Findling; *Nakskov*, 3, Faktor J. A. Hansen; *Fredericia*, 3, Th. Thomsen; *Thisted*, 5, Faktor Henr. Rasmussen. Desuden har der indmeldt sig 1 Medlem i Korsør (under *Slagelse)*, og 2 i Køge (under *Ringsted).* I *Middelfart* er Redaktør Claudius Madsen valgt til Formand.

Hovedbestyrelsen.

Typografernes Sangforening.

I Aften, Kl. 9, fortsættes Sangøvelserne. Sangerne bedes møde talrig og præcis. *Styrelsen.*

Biblioteksagen.

Som det fremgaar af ovenstaaende Meddelelse er Biblioteksagen nu fra Udvalget overgaaet i Bestyrelsens Hænder. At denne Afgørelse af Spørgsmaalet af mange vil blive modtaget med Forundring og Misbilligelse, særlig hos dem, der heri se en Fare for Sagens videre Fremme, er ikke ubekendt for Biblioteksudvalget, der ogsaa, hvis den samme Tvivl havde været til Stede hos dette, vilde have anset det for heldigst, om Spørgsmaalet: *hvem* der skulde fuldføre det paabegyndte Værk, var overladt den Generalforsamling til Afgørelse, der sidste Gang, Medlemmerne vare samlede til Drøftelse af Biblioteksagen, blev bebudet af Foreningens Formand. Vi ere imidlertid forvissede om, at den Interesse for Sagen, der ved sidste Generalforsamling paa en saa tydelig Maade lagdes for Dagen, vil være en sikker Garanti for, saa vel at Bestyrelsen nødvendig *maa* bringe den til praktisk Udførelse i Overensstemmelse med Medlemmernes klart udtalte Ønske, som at disse i modsat Fald nok ville vide at værne om den til rette Tid og paa rette Sted.

Ét kan Udvalget imidlertid ikke undlade, før det afslutter sin Virksomhed: at nedlægge en alvorlig Protest mod den Udtalelse, der paa Generalforsamlingen fremkom fra den ærede Formand, gaaende ud paa, at „Udvalget havde benyttet Biblioteksagen i andre Øjemed". En Insinuation af den Natur tiltrænger dog i det mindste en Motivering, og en saadan maa man vel derfor være berettiget til at udbede sig af den ærede Formand.

Idet vi imidlertid nu overlade Biblioteksagens videre Fremme og Fuldførelse til Foreningens Bestyrelse, skulle vi ikke undlade at rette en Tak til enhver Kollega, der i Ord eller Gerning har støttet Sagen og bidraget til det gode

Resultat, idet vi udtale det Haab, at den for „Den typografiske Forening“ maa vise sig at være et stort og betydningsfuldt Fremskridt.

P. U. V.
S. Kjeldskov.

* * *

Den Forklaring, som i ovenstaaende ønskes af mig, skal jeg give ved Lejlighed og paa rette Sted. Her bliver det ikke, da det rimeligvis kun vilde føre til et resultatløst Kævleri, som Ingen kan have Interesse af. Kun skal jeg gøre opmærksom paa, at min Ytring er fejlagtig citeret. Det var ikke Biblioteksagen, der var brugt til andre Formaal, men Udvalgets Medlemmer, der „havde brugt deres Stilling til at fremme andre Formaal“. — Det øvrige Indhold af dette mildest talt mærkværdige „Afskedsbrev“ skal jeg ikke her nærmere omtale. Det maa blive Styrelsens Sag, om den finder Anledning til upaatalt at tage imod en saadan Lektie, der vel af enhver uhildet Betragter vilde blive henført under Kategorien „uforskammet“. *Decher.*

Generalforsamlingen den 24. September.

(Sluttet.)

M. Nielsen forekom det, at Sagens Venner og han bleve mere og mere fortrolige. Hvis det kun var et Fagbibliotek, man vilde oprette, kunde han nok være med. Taleren fremsatte nogle personlige Bemærkninger om et Medlem, der havde været bedrøvet i 6 Aar over Biblioteket og som vilde have „500 Kr. og 500 Kr. og atter 500 Kr.“. Paa den Maade vilde vor Kapital snart forsvinde. — *Chr. Ewald* fandt det beklageligt, at vi ikke kunde forhandle, uden at der skulde fremkomme Personligheder. — *R. Böhm* havde stedse været med paa det foreliggende Spørgsmaal. Et Fagbibliotek var *han* for, og et saadant var nødvendigt; det nyttede ikke d'Hrr. Modstandere at forkaste det i Aften, det vilde fremkomme atter og atter. 150 Kr. burde bevilges. — *Emil Petersen* udtalte sig særdeles skarpt imod Forslaget. Hvis det kun var et Fagbibliotek man vilde have, kunde han dog ogsaa være med, men han fandt, at der igennem Forhandlingerne fra enkelte Sider gik en Tanke om, at vi kunde flotte os saa meget vi ville, da vi havde Penge nok. Han vilde atter her advare Medlemmerne imod at være for flotte med at bevilge Penge, da der kunde komme andre, mere nødvendige Ting at bruge dem til. Han maatte vedblivende hævde, at vi først skulde have de materielle Spørgsmaal gennemførte. Naar vi først havde faaet dem ordnede, kom de aandelige, og dermed ogsaa Biblioteket, af sig selv. Han kritiserede derefter skarpt Udvalgets Virksomhed, som han fandt at være aldeles betydningsløs, og sluttede med at fraraade Vedtagelsen af Forslaget. — *S. Kjeldskov:* Petersen havde udtalt, at de Penge, som muligvis bevilgedes til Sagen, blev bortødslede, men det var en meget stor Fejltagelse, det materielle burde ikke staa tilbage for det aandelige. — *L. A. Nielsen* udtalte sig imod Biblioteket. Pengene, der bevilgedes til et Bibliotek, vilde være urigtig anvendte, da et saadant var unødvendigt. Derefter sattes Sagen under Afstemning og vedtoges, som meddelt i forrige Numer, med 64 St. mod 44.

S. Kjeldskov udtalte sig derefter om Biblioteksudvalgets Sammensætning, som vistnok maatte forandres, nu da Sagen skulde føres videre. — *Formanden* maatte bestemt forlange, at denne Sag nu overgaves til Styrelsens videre Fremme. Det var en Selvfølge, fordi Udvalget allerede ved Generalforsamlingen den 13. Avgust havde aflagt sin Beretning, og Udvalgets Formand den Aften udtrykkelig erklærede, at nu havde Udvalget endt sit Hverv. Medlemmerne kunde være rolige for, at Styrelsen skulde gennemføre den vedtagne Beslutning lige saa loyalt som Udvalget. Ingen havde Ret til at nære nogen Mistro i denne Henseende. — *P. Christensen* fandt det rigtigt at overgive den fremtidige Virken til Styrelsen. Udvalget havde gjort sit og han haabede, at det nu vilde overlade Styrelsen det øvrige. Hvad angik et Medlems Bemærkning om, at Formanden vilde tage Æren, da kunde han ikke tillægge den nogen Betydning, det vilde vist langt fra være Tilfældet. — *S. Kjeldskov:* Udvalget havde alle Traadene i sin Haand; Styrelsen stod aldeles uden Kendskab til dette Anliggende. — *Formanden:* En Bemærkning var udtalt, som man vel forstod og kunde tyde: den ene Arbejdet den anden Lønnen, men der var ikke meget at høste Løn for, da det meste af det indkomne var uden Værd. Taleren nedlagde en bestemt Protest mod en saadan Udtalelse som den fremkomne, da en saadan Mistillid til Styrelsen ikke burde taales. Han lovede loyalt at fremme Sagen, naar den kom i hans Haand. Han var kun bange for, at den „kollegiale Aand“, som Udvalgets Formand havde talt om, netop vilde forsvinde, naar der virkedes i det gamle Spor. — *V. Hindsberg:* Formanden havde vist udtalt sig lidt for skarpt. Det havde Udvalget næppe fortjent. Nu havde Udvalget ført Sagen til Maalet og nu skulde den fratages den. Taleren fandt, at Formanden stillede et langt større Mistillidsvotum til Udvalget end det efter hans Formening stillede til Styrelsen. — *S. Kjeldskov:* Der havde ved sidste Generalforsamling været talt noget om det, „at trække sig tilbage“; det lod her til, som om dette skulde blive Tilfældet. Rollen var udspillet for Udvalget i samme Øjeblik som den afgav Beretning. — *Chr. Ewald* var ogsaa af den Mening, at Bestyrelsen skulde tage Sagen i sin Haand nu, men paa Grund af de stærke Ytringer, som her i Aften stadig fremkom, maatte Forsamlingen sige sin Mening.

Efter yderligere Udtalelser af flere af Talerne sluttedes Diskussionen om Spørgsmaalet, hvem der skulde overtage Sagens Fremme, uden Resultat, idet nogle ønskede en Afstemning, medens Andre protesterede imod en saadan. — *Formanden* gav de forlangte Oplysninger om Overskuddet ved de to Sommerfornøjelser. Ved den første havde dette været 20 Kr. 30 Øre, ved den sidste 2 Kr. 5 Øre, da Udgifterne ved denne Lejlighed havde været meget større end første Gang. Derefter hævedes Generalforsamlingen.

Svar paa „En Replik“.

Endnu en Gang maa jeg anmode om Plads i „Typograf-Tidende“ for et Gensvar paa „En Replik“ i Bladets Nr. 21, hvori Hr. Thorvald Sørensen udgyder Personligheder imod mig, som jeg ikke godt kan lade ubesvarede, idet han beskylder mig for Effektjageri og gerne vil give det hele Skær af, at jeg farer med Løgn.

Lad os en Gang gennemgaa Hr. S.s Artikel og se, hvor der er mest Effektjageri og Usandhed, hos Hr. Sørensen eller hos mig, naar man slaar om sig med Citater af Bibelhistorien o. L. eller man holder sig til Fakta.

Det hedder først i Hr. S.s Artikel: „Hvor stærkt den paagældende Artikel end frister Læseren til at udbryde: „Hænderne ere Esaus“ o. s. v. Hvor Hr. S. vil hen med dette Citat, forstaa vist kun de Indviede; jeg er tilfældigt af en af Schultz's Personale den 24. September blevet indviet heri, ellers havde ikke heller jeg været med. Han ytrede, at en Anden, hvis Navn han nævnede i Forbindelse med nogle andre ublide Udtryk, skulde have staaet bag og ført min Pen. Dette erklærer jeg for Usandhed; den Tanke har kun hjemme hos Dhrr., da næppe andre Læsere har kunnet fristes „til at udbryde“ sligt. Hele den aftraadte Bestyrelse har været aldeles uvidende om, at jeg nogen-

sinde har tænkt at ville skrive noget, før det er fremkommet i Bladet og muligvis er bleven vist dem. Jeg har kun talt i mit eget Navn, og anmoder om, at de øvrige Medlemmer af den aftraadte Bestyrelse maa være udenfor denne Strid.

Hr. S. siger endvidere, at man er uvidende om, „hvornaar den Oplysning er fremkommen, at Hr. H.s Trang ikke er af den Beskaffenhed, at han kunde være kvalificeret til Fripladsen". Jeg kan maaske komme Hr. S. til Hjælp i Hukommelsen, om han i det hele taget har været til Stede ved dette Tilfælde; det er nemlig mundtlig fremsat paa en tidligere Generalforsamling.

Jeg har aldrig benægtet, at Hr. H. kunde have Adkomst til Fripladsen efter sin Alder og det Antal Aar, han har betalt Kontingent, men her hedder det, som Hr. Valentin ogsaa har bemærket paa Generalforsamlingen den 7. September, at man ikke kan gaa efter, om en Mand muligvis **kunde** blive trængende, men om han **er** det, og det er det, Bestyrelsen har holdt paa, da der var flere Søgende om Pladsen, som man nok med Rette kunne sige om, at de vare mere trængende end Hr. H. Hr. S. kan saa pege saa meget Fingre han vil af „Retfærdighedsfølelse", „Retfærdigheds-Sans" o. Lign.

Da Hr. S. berører, at vor Samvittighed skulde have faaet „et ømt Stød", da for nogen Tid siden en af Stiftelsens Beboere døde, efterladende sig en betydelig Formue, da kan jeg forsikre Hr. S. om, at denne Sag aldeles ingen Forbindelse har med Bestyrelsens sidste Beslutning, skønt det Schultziske Personale ogsaa her kastede et vægtigt Lod i Vægtskaalen. Men denne Sag er næppe fuldstændig bekendt for alle, saa det kan maaske interessere Udenforstaaende at faa lidt at vide derom og hvori Bestyrelsens Forbrydelse den Gang bestod, siden Hr. S. taler saa haanligt om den. Nævnte Afdøde var indkommen i Stiftelsen under Paaberaabelse af Trang og da han døde, viste det sig, at han efterlod sig Formue, som henførte ham under Kategorien „Bemidlet" og ikke Trængende. Bestyrelsen afæskede da Generalforsamlingens Bemyndigelse til at gøre Krav gældende i Boet for ulovlig modtagen Hjælp og Husleje, men Generalforsamlingen, hvor det Schultziske Personale ogsaa var mangetalligt til Stede, modsatte sig det, saa Stiftelsen *muligvis* gik glip af en ikke ringe Kapital — jeg siger muligvis, da Bestyrelsen havde forhørt hos flere Jurister angaaende dette Spørgsmaal, men disse vare af forskellige Anskuelser; én mente, at der kunde gøres Fordring, en anden var af en modsat Mening. — Det er dette Stød, Hr. S. mener skulde have gjort os ømme.

Der kommer saa lidt i samme Stykke, som man godt kan betegne med Navnet „Usandhed". Det hedder, „at Bestyrelsen fratraadte 8 Dage efter at den *med Tak* havde modtaget Valg". Jeg vil nu spørge, hvad er det for en Bestyrelse, der „med Tak" har modtaget Valg? Der forelaa Valg paa 2 Bestyrere i Stedet for Hr. Børresen og mig, som fratraadte efter Tur. Hr. Børresen havde paa Løbesedlen erklæret, at han ikke ønskede Genvalg og var ikke til Stede paa Generalforsamlingen. Vi bleve begge genvalgte. Ingen kunde svare for Hr. B., og da en af mine Medbestyrere adspurgte mig, om jeg vilde modtage det paa mig faldne Valg, svarede jeg ja med Forbehold, som faldt ind under den Beslutning, som den samlede Bestyrelse tog. Hvem var det saa, der takkede?

Hvis Hr. S. tror, at jeg nogensinde skulde have tænkt paa at sætte ham eller flere andre i Schultz's Officin udenfor de „bedre tænkendes" Række, da er det en stor Vildfarelse; dertil nærer jeg for stort Venskab og for megen Agtelse for ham og flere der, og min Tanke skinner vist for tydelig igennem mine Ord i Artiklen, naar man med lidt mere Ro og lidt mindre Varmblodighed gaar den igennem.

At jeg har bygget paa et Rygte er sandt, men har heller ikke fremsat det som logisk, idet jeg har skrevet „— om man kan tro Rygtet —", og man siger med et gammelt Ord: „der gaar ikke Røg af en Brand, uden at der er Ild i den", og flere tilstødende Tilfælde gav Rygtet Næring, t. Eks., at Dhrr. straks formaaede at kunne opsætte deres Principal som Kandidat til en af de ledigblevne Bestyrelsespladser, og desuden skinner der noget igennem i Hr. S.s Artikel, der ogsaa kan give Anledning til at tro, at Rygtet dog maa have noget i sig, idet han siger: „Selvfølgelig er en Udtalelse, som er falden privat, bleven forvansket"; jeg har modtaget den privat af en Mand, som ikke er Medlem af Stiftelsen og som maaske har modtaget den paa anden Haand; men, som sagt, jeg har ikke opsat det som logisk. Maaske at Ordene ikke ere faldne saa presserende, der er maaske sagt, at hvis H. ikke fik Pladsen, vilde Vedkommende ikke betale mere til Stiftelsen. Karakteren taber sig dog ikke, thi de loyale Kræfter have da maattet sætte sig i Bevægelse for at H. kunde faa Pladsen og Stiftelsen beholde Bidraget.

Skønt jeg endnu kunde have mere at sige, vil jeg dog afslutte, for ikke at optage for meget af den knappe Plads i Bladet, med den Erklæring, at denne Sag for mit Vedkommende er afsluttet her. Skulde Hr. S. muligvis ikke have forbrugt sit store Forraad af Ord som „Retfærdigheds-Følelse", „Tømmerupske Retfærdighed", „Retfærdigheds-Sans", „Typografernes Aristides", Retfærdigheden i Tømmerups Skikkelse" og andre lignende effektgørende Ting, saa bedes de mig tilsendt privat efter Adressen: Hoffensberg & Traps Etablissement; thi det klæder ikke ret vel for voxne Modstandere, naar de ikke kan klare dem paa anden Maade, da lige som Børn pege Fingre af Modstanderen og sige: „Æ, se han har Retfærdighed", eller andre lignende Ting.

V. Tømmerup.

Som Svar paa den i vort tidligere Inserat her i Bladet omtalte sidste Henvendelse til „Jyllands typografiske Forening" om en paa Gensidighed baseret Samvirken imellem denne og vor Forening have vi nu modtaget Meddelelse om, at *Hovedbestyrelsen* ikke finder sig foranlediget til at gaa ind paa vort Forslag desangaaende; dermed synes det, som om Sagen har fundet sin Afslutning, og *vi* skulle heller ikke senere besvære Hovedbestyrelsen med Ønsker i nævnte Retning, saa meget mere som vi nu kunne trøste os med Bevidstheden om at have vist saa megen Imødekommen ved denne Lejlighed, som paa nogen Maade lod sig gøre, og det desuden herefter maa staa klart for de fleste af vore Kolleger, at Hindringen for et virksomt Samarbejde mellem de to Foreninger ikke kan tilskrives os, men *Hovedbestyrelsen* for „Jyllands typografiske Forening".

Men idet vi hermed afslutte denne Sag for vort Vedkommende, maa det dog være os tilladt at knytte et Par Bemærkninger til Hr. Harald Jensens Inserat i Nr. 18 af „Typograf-Tidende", eftersom det deri fremførte vel maa antages at være det bestemmende for Hovedbestyrelsen ved dens tagne Beslutning. Allerførst skulle vi dog gøre opmærksom paa, at det i Grunden slet ikke har været vor Agt at æske Hovedbestyrelsens Mening om vort Forslag, thi denne ansaa vi — efter hvad der hidtil forelaa — for at være alt for ensidig til at nogen Overenskomst paa Basis deraf kunde naas; men vi antog det for en Selvfølge, hvorfor det ikke udtrykkelig var forlangt, at Hovedbestyrelsen — som efter Hr. Jensens uopfordrede Forsikring jo slet ikke er despotisk anlagt — vilde have henstillet Sagen til Medlemmernes Afgørelse, tilmed da vort sidste Forslag var saa vidtgaaende, at ethvert Medlem af „Jyllands typografiske

Forening" derefter ikke blot vilde faa det af nævnte Forening bestemte Viatikum her, men tillige, hvis de under Arbejde i Aalborg indmelde sig i vor Forening, *straks* blive delagtige i alle de Goder, denne byder, og Sagen altsaa med andre Ord nu forelaa i en hel anden Skikkelse, end da den „behandledes" ved sidste Repræsentantmøde i Aarhus. Vi have ikke for Øjeblikket noget Eksemplar ved Haanden af Lovene for „Jyllands typografiske Forening" og kunne altsaa ikke afgøre, om Hovedbestyrelsen har Ret eller ej til paa Foreningens Vegne at træffe slige Dispositioner, men den havde i alt Fald handlet mest korrekt ved at gaa frem paa den af os antydede Maade, og usandsynligt var det jo ikke, at et Flertal blandt Foreningens Medlemmer, upaavirket af Bestyrelsens Princip, kunde have foretrukket Samarbejde med os paa den foreslaaede Maade fremfor at svinge Ideens Fane højt. Det er forøvrigt ganske uhyggeligt at høre Hr. Jensen udvikle, hvad Følgen vilde blive, dersom dette Princip afviges blot en Tøddel, og han synes just ikke at nære nogen videre Tro paa Foreningens Soliditet, eftersom han mener, at vort uskyldige Forslag, hvis man gik ind derpaa, vilde rutsche hele Foreningen ned ad en Skraaplan og være Aarsag til dens totale Ruin og Opløsning o. s. v.! Saa har vor Forenings Medlemmer rigtignok en ganske anden Tillid til den jyske Forening, og dens Virksomhed har, som ogsaa flere Gange tidligere udtalt, vor fulde Sympati, navnlig fordi den ved at følge i vort og andre ældre Foreningers Spor med Held har vakt Tanken om Selvhjælp blandt Typograferne i de af Jyllands Byer, hvor ingen Sammenslutning tidligere fandt Sted. Og Hr. Jensens fine Difination af Foreningens Navn — som det desværre ikke er lykkedes os at blive klog paa, da Benævnelsen „Jyllands typografiske Forening" jo maa være lige forkert, enten vi staa udenfor eller have Gensidighed med den — kan lige saa lidt som det øvrige af ham fremførte tjene til Forsvar for denne Adfærd.

Det er kun Skade, at Foreningens Hovedbestyrelse er kommen til at bestaa af Mænd med et saa forkert Blik paa deres Opgave, at de i flere Retninger hæmme i Stedet for at fremme Foreningens Udvikling; thi der er vist ikke ret mange, der tør benægte, at naar Bestyrelsen for en Forening, hvis Formaal er at fremme *Samarbejde* mellem vort Fags Udøvere, støder et Forslag som vort fra sig alene for at hævde det yderst tvivlsomme Princip, alt eller intet, da handler den ikke i sin Forenings Interesse, men sætter sit Princip højere end denne.

Vi have fra Begyndelsen ikke lagt mindste Skjul paa, at det væsenligst er Hensynet til det smukke Resultat, vor Forening har naaet, i Forbindelse med dens opsparede Formue, som afholdt os fra fuldstændig Tilslutning til den jyske Forening; det forekommer os derfor løjerligt, at Hr. Jensen lader, som om det var noget, han har maattet drage frem af en hel Del Omsvøb. Vi have saa meget mindre lagt Skjul herpaa, som det efter vort Skøn var tilstrækkeligt til at motivere vor Optræden i nærværende Sag. Der behøves virkelig ogsaa en overmenneskelig Forsagelse for uden tvingende Nødvendighed at forlade et Standpunkt, som først er naaet ved en mangeaarig Samvirken, for at vende tilbage til Udgangspunktet, tilmed da vor Forening — det maa jo selv Hovedbestyrelsen indømme — har adskilligt forud for „Jyllands typografiske Forening", og vi ere for lidt egoistisk anlagte til at følge det af Aarhusforeningen — hvis Status i forbigaaende sagt langt fra kan maale sig med vor, da den jo maa fordeles paa omtrent det dobbelte Medlemsantal — givne Eksempel, eftersom vi vilde finde det alt andet end kollegialt handlet af Foreningens nuværende Medlemmer, om de lagde Beslag paa en Kapital, som ikke alene er skaffet til Veje ved deres, men ogsaa ved mange bortrejste Kollegers Hjælp. Da den Broderhaand, vi have villet række „Jyllands typografiske Forening", nu er bleven stødt tilbage af dennes Hovedbestyrelse, foretrækker den herværende Forening hellere at fortsætte sin Virksomhed, som den har begyndt, kun undladende at yde Viatikum til „Jyllands typografiske Forening"s Medlemmer, og vi kunne forsikre Hr. Jensen om, at ikke en eneste af vor Forenings Medlemmer har følt sig ængstet af hans flotte Ytring om, at vi alene kunne yde, men ikke sikre Rejsende herfra Viatikum. Det er en Sag, som vi haabe, Hr. Jensen overlader til os at ordne, lige saa vel som alle de herværende Typografer skulle lade Hr. Jensen eller Hovedbestyrelsen alene om at oprette det bebudede Udbetalingssted i Aalborg. Naar Hr. Jensen sluttelig med megen Salvelse lægger os paa Sinde, at kun ved Sammenslutning og ved Enighed kunne vi bringe saadanne Resultater frem, som kunne gavne vort Fags Udøvere, da lyder dette ganske vist lidt underligt som Finale til Forkastelsen af et Forslag om Samarbejde. Vi skulle imidlertid underrette Hr. Jensen om, da det ikke synes at være ham bekendt, at denne Sætning har været det bestemmende for os lige fra vor Forenings Stiftelse og har altsaa i Praksis været anvendt i Aalborg adskillige Aar før der var tænkt paa „Jyllands typografiske Forening"; vedkendte vi os ikke denne Lære, havde man neppe herfra gjort sig saa megen Ulejlighed for at opnaa Samarbejde med den jyske Forening.

P. F. V.:
Bestyrelsen for Aalborg typografiske Forening.)*

*) Denne Artikel har henligget i længere Tid af Mangel paa Plads.

Dødsfald. Den 1. Oktober afgik *Laurits Johan Jensen*, en her almindelig afholdt Kollega, ved Døden. Som Kollega stod han os nær saa vel med Raad som ærlig Vilje til at fremme alt Godt iblandt os, og ham have vi at takke for vor lille gode Forening, hvilken han nemlig var Stifter af. — Udenfor Typografien udfoldede den Afdøde en betydelig Virksomhed som Formand for den herværende „Arbejderforening af 1865", og er det at haabe, at Frugten af hans paaskønnelsesværdige Virken for samme maa komme hans Efterladte til Gode. *17.*

Aalborg, Oktbr. 1881.

Typografiske Kundgørelser.

En Maskinmester,

der har aftjent sin Værnepligt, søger Plads her i Byen eller i en Provinsby. Billet, mrkt. „Maskinmester", bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Et Par yngre Trykkere ønske Undervisning i **Udskæring og Tilretning af Billeder** og spørge, om muligvis én af vore faa virkelig dygtige Billedtrykkere skulde være tilbøjelig til at give den søgte Vejledning f. Eks. i Søndags-Formiddagstimer. Billet med Pris modtager „Typograf-Tidende"s Ekspedition under Mærke A. B. 10.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 23. | København, den 5. November 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i Vingaardstræde 19, 1. Sal.

Nye Medlemmer:

J. Stuhr, C. Hansen, V. Petersen (Jørgensen & Ko.).
J. Kaaber (Th. Nielsen).
P. O. Petersen (Hoffensberg & Trap).
A. P. Frandsen, C. A. Hansen („Fædrelandet").
Chr. J. Rasmussen (Nielsen & Lydiche).
V. C. N. Rasmussen [udlært hos Bording i København den 11. September 1875], *Michael Moritz Valdemar Røder* [udlært hos Rosenstand i Rudkøbing 1868], *Rudolph Carl Johansen* [udlært hos Cohen i Oktober 1881] (Cohen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Dansk typografisk Forening.

I *Aalborg* er der nu oprettet en Lokalforening, da samtlige derværende Typografer have indmeldt sig.

Desuden har der dannet sig en Lokalforening i *Helsingør* paa 4 Medlemmer. Formand ikke valgt endnu.

Hovedbestyrelsen.

I Juli Kvartal har Indtægten ved Medlemskontingent været 486 Kr. 95 Øre, hvoraf tilfalder Sygekassen 240 Kr. 55 Øre. Til Hovedkassen er indbetalt fra Aarhus 90 Kr., Horsens 30 Kr. 53 Øre, Kolding 36 Kr. 94 Øre, Lemvig 2 Kr. 60 Øre, Randers 42 Kr. 93 Øre, Ringkøbing 17 Kr. 76 Øre, Skive 7 Kr. 80 Øre og Vejle 13 Kr. 6 Øre, tilsammen 241 Kr. 62 Øre. Udgifterne have været 382 Kr. 1 Øre. Kassen ejer med den tidligere Beholdning 403 Kr. 50 Øre, hvoraf Størstedelen er indsat i en herværende Sparekasse; de forskellige Lokalforeninger have en Beholdning af 134 Kr. 85 Øre. Medlemsantallet var den 1. Oktober 142.

Aarhus, den 1. November 1881.

Joh. Lund,
Hovedkasserer.
Østergade 27.

Typografernes Sangforening.

I Aften, Kl. 9, fortsættes Sangøvelserne. Sangerne bedes møde talrig og præcis. *Styrelsen.*

Lørdag den 12. ds. afholdes der **et Assemblé** i Foreningens Lokale, Skindergade 9, 1. Sal. Betalingen er for Medlemmer: 50 Øre Parret, for Besøgende, der tegnes ved et Medlem, 75 Øre Parret.

Assembléet begynder Kl. 9 og ophører Kl. $2^1/_2$.

Biblioteksagen.

Dette Blads sidste Numer indeholdt en Artikel fra Hr. S. Kjeldskov paa Biblioteksudvalgets Vegne, som tvinger mig til at tage Ordet for et Par Bemærkninger i Anledning af hans temmelig nærgaaende og uberettigede Angreb paa Styrelsen, hvilket sandsynligvis har sin Grund i, at Styrelsen uden videre har overtaget Biblioteksagens videre Fremme, og ikke fundet sig foranlediget til at lade en Generalforsamling bestemme denne Sag, noget, som i Følge Lovene var overflødigt.

Naar Hr. Kjeldskov saaledes skriver, at det ikke er Biblioteksudvalget ubekendt, at Afgørelsen af dette Spørgsmaal af mange vil blive modtaget med Misbilligelse og Forundring, saa tror jeg, at dette er noget, som kun er grebet ud af Luften, og blot fremkommet ved et enkelt Medlems Udtalelse paa sidste Generalforsamling: at Styrelsen ikke burde høste Æren af, hvad Udvalget nu havde udrettet, thi hvis Hr. Kjeldskov virkelig er af den Mening, at det, fordi der var Majoritet for Biblioteket, dermed var givet, at der ogsaa var Majoritet for, at Udvalget skulde fuldføre Sagen, saa tror jeg at turde sige, at Hr. Kjeldskov svæver i Vildfarelse, thi det blev af en stor Del Medlemmer anset for at være en given Sag, at Bestyrelsen nu skulde tage Sagen i sin Haand, og efter min Mening vilde det ogsaa have været i højeste Grad latterligt, at en Generalforsamling skulde tage Bestemmelse i denne Sag, hvis Udførelse, som sagt, maa tilkomme Bestyrelsen. Jeg vilde endogsaa betragte det som et Mistillidsvotum til Bestyrelsen, om Udvalget skulde fremme Sagen, og Bestyrelsen vilde naturligvis i saa Fald ogsaa have anset sit Hverv for endt hermed. Forøvrigt forstaar jeg ikke, hvorfor Hr. Kjeldskov

vil styrke den Tvivl, som efter hans Mening skal være til Stede hos „mange Medlemmer“ om, at Bestyrelsen vil fremme denne Sag lige saa vel som enhver anden, tilmed da 3 af Bestyrelsens Medlemmer ere Venner af Biblioteket og lige fra det første have støttet det, men selv om hele Bestyrelsen havde været imod Biblioteket, vilde dette dog ikke kunne forhindre, at den lige saa godt maatte fremme denne Sag som enhver anden, der bliver vedtaget af Generalforsamlingen. Det er derfor aldeles overflødigt, at Hr. Kjeldskov vil fortælle Bestyrelsen, hvad den nødvendig *maa* gøre i denne Sag, thi det véd Bestyrelsen meget godt, og jeg finder den Slags Bemærkninger upassende og ikke at være paa sin Plads her.

Jeg skal nu til Slutning kun berolige Hr. Kjeldskov og andre Tvivlere med, at Biblioteksagen ligger Bestyrelsen lige saa meget paa Sinde som enhver anden, og vil blive ordnet paa bedste Maade; men at den skulde blive ordnet til Hr. Kjeldskovs Tilfredshed, det tør vist hverken jeg eller mine Medbestyrere smigre os med, men det faar vi saa at finde os i. *R. Helmer.*

En Kommentar

af ganske mærkværdig Natur var det, der fra Hr. Dechers Side ledsagede det afgaaede Biblioteksudvalgs Henvendelse til Medlemmerne i sidste Nr. af „Typograf-Tidende“. At Hr. D. ikke ønsker i Bladet at give nogen Forklaring i Anledning af sin uovervejede og umotiverede Ytring paa Generalforsamlingen er let forklarligt; mindre logisk forekommer det mig imidlertid at være, naar han først erklærer, at han ikke ønsker noget „Kævleri“ i Bladet og umiddelbart derefter paa en Maade, der nødvendigvis maa fremkalde en Modbemærkning, tillader sig at karakterisere en Udtalelse, der er holdt i al Almindelighed, uden Spor af fornærmelige Bihensigter, som henhørende under Kategorien „uforskammet“. Jeg tror ikke, at nogen „uhildet Betragter“ vil finde andet uforskammet deri end det, at Udvalget ikke ganske har kunnet yde Formandens bekendte vaklende Holdning i Biblioteksagen sin Anerkendelse; derimod tillader jeg mig at formene, at Hr. Decher har en noget skæv Opfattelse af sin Stilling som Foreningens Formand, naar han anser sig for berettiget til paa en saa overlegen og hovmestererende Maade at tilbagevise enhver, hvis Mening er noget afvigende fra hans. *S. Kjeldskov.*

* * *

Man maa sandelig være i Besiddelse af hele Ungdommens Overmod for, saaledes som Tilfældet er med Hr. Kjeldskov, at kunne tro, at Nogen skulde kunne upaatalt tage imod en saadan Skrivelse som den i forrige Nr. Det er vist næppe før faldet nogen Læser ind, at den er skreven „uden Spor af fornærmelig Bihensigt“. Det kan gerne være, at det ikke har været Hr. Kjeldskovs eller Udvalgets Mening, at den skulde være fornærmelig, men hvis det er Tilfældet, burde virkelig Hr. K. have overladt det til en anden, der kunde udtrykke Udvalgets Tanker, at affatte Skrivelsen, thi efter hvad han nu oplyser, har han skilt sig meget daarligt fra sit Hverv. — Til Udtalelsen om „min bekendte vaklende Holdning i Biblioteksagen“ skal jeg kun bemærke, at Ingen kan forlange, at jeg skal tage noget Hensyn til, om Udvalget vil yde mig sin Anerkendelse eller ej, saa meget mere som denne næppe vilde være opnaaelig for mig, hvorledes jeg end bar mig ad, men som forøvrigt ogsaa er mig aldeles ligegyldig. At jeg nok skal sørge for ikke at give Hr. K. eller andre Anledning til for Fremtiden at mistyde min Holdning i nogen Sag, kan jeg bestemt love, og særlig skal Biblioteksagen fra Styrelsens Side uden Vaklen blive gennemført i Overensstemmelse med Generalforsamlingens Anskuelser. — Det Nonsens, Hr. K. skriver: „at jeg ikke ønsker at give Forklaring i Bladet“ og „anser mig for berettiget til at hovmesterere“ o. s. v. er ikke Omtale værd. — Hermed maa jeg betragte denne Diskussion som sluttet for mit Vedkommende, da jeg ikke agter at spilde flere Ord paa at besvare Hr. Kjeldskovs elskværdige Udgydelser. *Decher.*

En Duplik.

Hr. Tømmerups Gensvar paa min Artikel foranlediger, at jeg atter i Dag i „Typograf-Tidende“ maa udbede mig Plads for nedenstaaende Erklæring fra Hr. *Vilh. Bau* samt for nogle korte Bemærkninger.

„Som Dirigent paa den af Interessenterne i „Typografernes Stiftelse“ den 24. Avgust 1881 afholdte Generalforsamling finder jeg mig — efter at have læst et Svar fra Hr. Tømmerup til Hr. Thorv. Sørensen i det sidst udkomne Nr. af „Typograf-Tidende“ — opfordret til at erklære, at det paa hin Generalforsamling da tilstedeværende Bestyrelsesmedlem Hr. Tømmerup, som fratraadte efter Tur, paa mit Spørgsmaal: om han modtog det paa ham faldne Genvalg, svarede bekræftende, *uden til mig* at udtale nogetsomhelst *Forbehold*, — hvad ogsaa Forhandlingsprotokollen, som blev oplæst inden Mødets Slutning, vil udvise.

København, den 29. Oktober 1881.

Vilhelm Bau.“

Den ovenstaaende Erklæring, som Hr. *Bau* velvillig har stillet til min Disposition, vil sikkert gøre Fyldest som en bestemt Tilbagevisning af den Beskyldning for Usandhed, som Hr. T. i urokkelig Tillid til det mellem ham og mig bestaaende Venskabs- og Agtelsesforhold har troet at turde fremføre imod mig. Men da Hr. T. synes at finde det særlig graverende, at jeg har beskyldt ham for at have takket for Genvalget, skal jeg her oplyse, at jeg, der ikke var til Stede paa hin Generalforsamling, har formodet, at Hr. T. havde benyttet sig af den ved slige Lejligheder ikke ualmindelige — for ikke at sige meget almindelige — Høflighedsform. Jeg beklager, saavel paa Hr. T.s som paa egne Vegne, min Fejltagelse i saa Henseende, men han vil næppe faa nogen til at indrømme, at den kan have givet ham grundet Anledning til at fremkomme med sin skarpe Beskyldning om Usandhed. — Det „Forbehold“, han har udtalt til et Bestyrelsesmedlem, har været hyllet i en saa

hemmelighedsfuld Taage, at end ikke Forhandlingsprotokollen har kunnet bringe Lys i Sagen, da den ikke med et Ord omtaler „Forbeholdet". Først nu, da Hr. T. finder det for galt, at man vil beskylde ham for at have modtaget et Valg, som han 8 Dage efter frabeder sig paa Grund af en Generalforsamlings Beslutning, der forelaa, inden han modtog Valget, først nu bliver „Forbeholdet" trukket frem for at agere Tørredug ved Renselsesakten.

Da Hr. T. anden Gang havde faaet Pennen i Haand, vilde han have tjent sin Sag bedre, om han var fremkommen med Bevis for sine fornærmelige Udtalelser mod det Schultziske Sætterpersonale; thi dette er dog Kærnepunktet i Sagen. Men han tager sig Bevisbyrden saare let og tror, at det er tilstrækkeligt, at han gentager Beskyldningen — denne Gang dog i en noget mildere Form —, idet han med rørende Fortrøstning støtter sig til Ordsproget: „Der gaar ikke Røg af en Brand, uden at der er Ild i den!" Et Ordsprog kan maaske være brugbart som Trosartikel blandt vore ærværdige kvindelige Samtidige i Vartov, men jeg skal dog gøre Hr. T. opmærksom paa, at det i sig ikke indeholder nogensomhelst Beviskraft. Og det er netop paa Beviser, det skorter Hr. T., han skylder endnu Beviser for Berettigelsen af de fornærmelige Udtalelser, og kan han ikke præstere saadanne, vilde det have været ham langt mere tjenligt, om han — ligesom hans anonyme Meddeler — i Tide havde erkendt Sandheden af den gyldne Læresætning: „Den, der lever skjult, lever vel".

Naar Hr. T. har ønsket, at jeg „med mere Ro og mindre Varmblodighed vilde gaa hans Artikel igennem", saa kan jeg ikke glæde ham dermed; thi naar man, som jeg, har gaaet den 2 à 3 Gange igennem, saa synes jeg, man har gennemgaaet nok; naar man faar en Fornærmelse slynget i Ansigtet én Gang, bliver man sandelig ikke roligere i Gentagelsestilfælde. — Lige saa lidt har jeg kunnet føje Hr. T. i Ønsket om at faa mit Svar tilsendt privat. Det vilde unægtelig være bekvemmest for Hr. T., om det paa den Maade kunde faa Udseende af, at han stod med Palmer i Hænder, men han maa erindre, at jeg lige saa fuldt har talt paa mine Schultziske Kollegers Vegne som paa mine egne, og det er af Hensyn til deres saavel som min egen Retfærdiggørelse, at jeg i Dag har ulejliget Redaktionen og Læserne med mit afsluttende Svar paa Hr. T.s sidste Indlæg, hvis Slutningsbemærkninger ere saa ungdommelige, at Enhver kan forstaa, at Hr. T. ikke er den Mand, der kan lære mig, hvorledes „*voksne* Modstandere" bør polemisere.

Thorvald Sørensen.

* * *

Hermed er Diskussionen om denne Sag sluttet her i Bladet.

Red.

Tiderne skifte*).

For 1½ à 2 Aar siden var her i Nordamerika, i Følge den herværende skandinaviske Presses Udtalelser den Gang, en ligefrem Mangel paa skandinaviske Sættere, og Forholdene hjemme vare samtidig ligefrem usle (maaske ligesaa endnu), hvilket altsammen gav Anledning til en meget stærk Udvandring blandt Typograferne i Skandinavien (især i Norge). Følgen af den stærke Tilstrømning er ikke udebleven; den skandinaviske Presse er forlængst forsynet med Arbejdskraft, og for nærværende Tid er det saa godt som umuligt for en ledig Sætter at opdrive Plads, om han ogsaa er dygtig i engelsk og tysk Sprog, da disse Trykkerier helst tage af „deres egne", hvoraf der er mere end tilstrækkeligt (jeg véd flere Eksempler paa, at engelske og tyske Sættere have forsøgt at faa Arbejde paa skandinaviske Trykkerier, fordi intet Arbejde var at faa paa engelske eller tyske Trykkerier). Indvandringen af Sættere er lige stor endnu, men ikke én af hver ti faar Arbejde i sit Fag. Jeg har truffet Typografer i omtrent alle mulige Livsstillinger herovre, f. Eks. „clerk in a banking business", flere forskellige Haandværk samt Farm-, Jernbane- og Minearbejdere; jeg selv har været Smed og Jernbanearbejder, og er for Øjeblikket — arbejdsløs. Det kan altsaa tjene til Underretning for dem af mine ærede tidligere Kolleger, som muligvis have tænkt paa at udvandre, at de ikke maa tænke paa at faa Plads som Typograf, men hellere straks søge Arbejde i en anden Forretningsgren. — Til Slutning en Hilsen til mine tidligere Bekendte i København og et Ønske om Held og Lykke til „Den typografiske Forening".

Ærbødigst
Rasmus Petersen.

P. S. Hvis en eller anden Kollega ønsker at brevveksle med mig, da vil jeg ikke herved undlade at meddele, at min Adresse er:

166. N. Curtis Street, Chicago Ill. U. S. A.

Chicago, Ill., den 26. Avgust 1881.

*) Forsinket af Mangel paa Plads.

Tekniske Meddelelser.

Paa det sidst afholdte Møde i det typografiske Selskab i Stuttgart drejede Diskussionen sig om *systematiske Spatier*. Der udtaltes det ønskelige i, at alle Spatier bleve støbte i Overensstemmelse med Punktesystemet. De til alle Arbejder anvendelige Spatier skulde støbes for Nonpareille paa 1 og 2 Punkter, for Petit paa 1, 2 og 3 Punkter, for Garmond, Cicero og Mittel paa 1, 2, 3 og 4 Punkter, for Tertia paa 1, 2, 3, 4 og 6 Punkter, for Text paa 1, 2, 3, 4, 5 og 6 Punkter. Foruden dette angivne burde der ikke i de betræffende Skriftkasser findes Udslutningsmateriale *under* en Halvgeviert. Disse Spatier ville være tilstrækkelige til at fremstille en alle Teknikens Fordringer opfyldende glat Sats (Spatiering med Etpunktsspatier) og byde den store Fordel, at kunne tjene som Skydning ved Akcidencer og tabellariske Arbejder. Det er en meget udbredt Lyde, at de Ottendedelspetitskydelinier fra Nonpareille til Text, som ere ekstra anskaffede til Sats af Akcidenser og Tabeller, findes blandede i Titel- og Brødskriftkasserne med de derværende usystematiske Spatier. Indførelsen af kun paa bestemte Punkter støbte Spatier vilde være et Præservativ imod denne Uorden.

— For det typografiske Selskab i Leipzig var som en Originalitet fremlagt en illustreret Tidende „The Constellation", trykt 1859 i New-York — 8 Kolumner, $2^1/_2$ Meter Arklængde og $1^1/_3$ Meter Bredde.

— Engelske Fagblade fortælle vidunderlige Ting om en ny Sættemaskine, ved hvilken, i Modsætning til Kastenbeins, Udskilningen af Bogstaverne ikke sker ved en Vægtstang, men ved Elektricitet. Sætteren trykker med en Kobberstav paa en Taste, som bærer det nødvendige Bogstavs Navn, hvorpaa Bogstavet lynsnart springer fra Samlerøret og stiller sig ved de andre. En Sætter skal paa denne ny Maskine være i Stand til at sætte 12,000 Bogstaver i Timen!! — Hvem der skal læse Manuskriptet og pr. Dag slutte disse 120,000 Bogstaver ud, det fortælles ganske vist ikke; formodentlig sker dette ogsaa ved Hjælp af den elektriske Strøm. Man ser heraf, at Humbugen med Sættemaskinerne endnu gør kæmpemæssige Fremskridt.

Literatur.

Paa A. Hartlebens Forlag i Leipzig og Wien er for nylig udkommet 1. Hefte af „Bogtrykkerkunstens illustrerede Historie" af Prof. Faulmann. Forfatteren er os allerede bekendt, bl. andet fra hans „Illustrirte Geschichte der Schrift", som vandt en Del Udbredelse herhjemme og gjorde Lykke. Statsbogtrykkeriet i Wien har overtaget Udførelsen, saa man kan vente sig et typografisk Mønsterarbejde. Værket, som udkommer i 25 Leveringer à 60 Pf., kunne vi rolig anbefale til enhver, der interesserer sig for historisk Kendskab til Bogtrykkerkunsten.

— Det ansete tyske Fagblad „Journal für Buchdruckerkunst", der var Tysklands første og har bestaaet i 48 Aar, er udgaaet af Joh. Heinr. Meyers Forlag i Brunsvig og overdraget til Bogtrykker Ferdinand Schlotke i Hamburg, der ogsaa har overtaget Redaktionen.

Forskelligt.

Sølvbryllup. Fredagen den 28. Oktober fejrede Hr. Bogtrykker *F. Dreyer* (Bianco Lunos kgl. Hof-Bogtrykkeri) og Hustru deres Sølvbryllup. I Dagens Anledning overraktes der Sølvbrudeparret fra de hos Firmaet sysselsatte Typografer en smagfuld Sølv-Vinkande med Inskription.

— Ved en i Bremen under Forsæde af Dr. Ed. Brockhaus fra Leipzig af den tyske Bogtrykkerforening (Principal-) afholdt Generalforsamling kom det til en Diskussion over Formandens Meddelelser i Forretningsoversigten om Midler til Bekæmpning af de Bogtrykkerhaandværket skadende Konkurrencebestræbelser, og herimod vedtoges *Opretholdelse af den af Arbejderne hævdede Tarif og Indskrænkning i Tallet af Lærlinge.* En Kommission for Oprettelsen af en Kasse til Understøttelse af tilskadekomne indenfor den tyske Bogtrykkerforenings Omraade aflagde Beretning og Kommissionens Mandat til Virkeliggørelsen af Projektet fornyedes.

— I „Berl. Tid." læstes for nogen Tid siden en Annonce om, at en herværende større Bogtrykker, der leverer smukt Arbejde til billige Priser, lover energiske og dygtige Agenter *18 pCt.*, og Supplement i „Dagstelegrafen", at et ungt, pænt, intelligent, dannet Menneske, som kan tale og skrive korrekt Tysk og Dansk, kan fremvise de smukkeste Anbefalinger og har arbejdet flere Aar i Bogtrykkeri, lover *5 Kr.* i Belønning til den, der kan skaffe ham Plads som Kontorbud eller lignende.

— Der er nylig bleven offentliggjort en interessant Statistik over Verdenskorrespondancen, men som dog kun rækker til 1877. Der blev i dette Aar i det hele befordret pr. Post 4000 Millioner Breve og Postkort, hvilket giver et Antal af 11 Mill. pr. Dag og 127 i hvert Sekund. Selvfølgelig faldt den største Part af denne kolossale Korrespondance paa Evropa med 3036 Mill. Breve. De øvrige Verdensdele deltage paa følgende Maade: Amerika 760, Asien 150, Avstralien 50 og Afrika 25 Mill. Antager man med lige saa runde Tal som i Brevstatistiken, at Befolkningen paa hele Jorden udgør 1300—1400 Mill., saa kom i Aaret 1877 tre Breve paa hvert menneskeligt Væsen. Denne uhyre Brevudveksling blev yderligere udvidet ved, at 38,000 Telegrafstationer befordrede over 110 Mill. Telegrammer, ved hvilke mindst det dobbelte Antal Breve sparedes.

— For nogen Tid siden omtalte vi i Anledning af den engelske Bibel et driftigt amerikansk Boghandlerfirma Appleton & Komp. Chefen er død i denne Tid, hvilket har givet Anledning til en Del Oplysninger om Forretningens Størrelse. 1825 begyndtes der i en lille Bod, nu drives Omsætningen i en paladsagtig Bygning, 6 Etager høj, 67 Fod lang og 110 Fod dyb. I det pædagogiske Forlag var hans bedste Artikel en Skolegrammatik, hvoraf der hvert Aar blev solgt 1,000,000, ja enkelte Aar 1,500,000 Ekspl., og en Maskine var Aar ud og Aar ind beskæftiget med at trykke denne Bog.

— I England har man begyndt paa en saakaldet international Akcidens-Udveksling, hvilken bestaar i, at enhver Bogtrykker (Fagmand), som leverer originale og smukke Ting, kan indsende 350 Eksemplarer af en Akcidens paa et bestemt angivet Format til Mellemmanden for Udgivelsen, hvorpaa han, imod Erlæggelsen af Subskriptionsprisen 1 Shilling (91 Øre), til Gengæld modtager 350 forskellige Mønsterakcidenser. De engelske Fagblade ere fulde af Ros over de to første Bind.

— Vi have tidligere meddelt, at et engelsk Bogtrykkerfirma, Spottiswoode & Komp., havde givet sine Arbejdere en Bibel; at Firmaet ogsaa forstaar Sagen fra den praktiske Side har det nylig vist ved at give enhver, som havde en Gennemsnitsfortjeneste af omtr. 1250 Kr., et Tillæg af $4^1/_2$ pCt.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 24. | København, den 19. November 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Fremtidige Bidrag til Biblioteket bedes sendt til Styrelsens Medlemmer eller til Kasserer *Berg*.

Styrelsen.

Lørdagen den 3. December afholdes en *ekstraordinær Generalforsamling* hos *Restavratør Christensen*, **Amagertorv 4, 1. Sal.**

Foreløbig Dagsorden:

1. Arbejdsløshedskassen.
2. Forslag fra Styrelsen til Forandring i Lovenes § 8.
3. Budgettet.
4. Spørgsmaalet om Optagelse af V. N. C. Rasmussen.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

L. Kruse, *T. Petersen* [udlært hos Jørgensen & Ko.] (Jørgensen & Ko.).

C. A. Hansen (Fædrelandet).

Kolbe (Dagstelegrafen).

A. H. Bertelsen (Fjeldsøe).

Jul. Lindberg (Thiele).

L. C. Larsen (Hoffensberg).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Da der er fremkommen Indsigelse mod *V. N. C. Rasmussens* Optagelse, vil dette Spørgsmaal blive afgjort paa Generalforsamlingen den 3. December.

Dansk typografisk Forening.

Der var vist ikke mange af dem, som den 11. September deltog i Mødet i Ringsted, der vilde have troet, at Tilslutningen fra Øerne til den daværende „Jyllands typografiske Forening“ skulde være bleven saa betydelig, som sket er. Paa selve dette Møde var der hos flere af de Delegerede Tvivl om, at de Kolleger, de repræsenterede, vilde være med til Sygekassen, og Meningerne med Hensyn til flere Spørgsmaal vare meget delte. Det er derfor lige saa overraskende som glædeligt at se den store Tilslutning, der har fundet Sted fra Øernes Side, og den Beredvillighed, hvormed man næsten alle Steder har fulgt Indbydelsen til at slutte sig til Foreningen, hvilket har havt til Følge, at den har forandret sit Navn til „Dansk typografisk Forening“. Dette glædelige Resultat viser, at ogsaa Kollegerne paa Øerne have faaet Øinene op for, hvad der er tjenligst for at faa indført ordnede Tilstande med Hensyn til Rejseunderstøttelsesvæsenet, og naar de tillige uden Indvendinger have sluttet sig til Sygekassen, hvis Formaal er at støtte Foreningens egne Medlemmer, har de vist, at de ogsaa forstaa at underordne sig selv for dette Spørgsmaals Vedkommende, der vel næppe, at dømme efter Udtalelserne paa Ringstedmødet, har fundet udelt Anerkendelse hos alle dem, der ere indtraadte i Foreningen.

Det er med oprigtig Glæde, at vi hilse den nye Forening, og vi vil ønske, at den snart maa omspænde hele Danmark udenfor København. Dertil har den forskellige gode Chancer. For det første det gode Resultat af sin Opfordring, der sikkert vil bidrage til, at mange af dem, der endnu holde sig tilbage, snart vil indtræde, og dernæst den Forholdsregel, der er taget, at kun de danske Typografer, der have været Medlemmer af Foreningen eller af „Den typografiske Forening“ i København efter 1. Oktober 1881 faa Understøttelse. Formanden for den københavnske Forening udtalte paa Ringstedmødet, at „hvem der ikke med det gode vilde være Kolleger, skulde tvinges dertil“, hvilken Anskuelse Hovedbestyrelsen for „Dansk typografisk Forening“ synes at dele, ligesom den københavnske Forening forhaabentlig ogsaa vil slutte sig til denne Anskuelse, naar dette Spørgsmaal ved første Lejlighed kommer til Forhandling. Det er i hvert Fald vor Mening, at ogsaa vor Forening maa vedtage en lignende Bestemmelse, der selvfølgelig kun har til Hensigt at forøge Tilslutningen til de respektive Foreninger og vise dem, der ikke vil opfylde de moralske Forpligtelser, de lige saa vel som andre have, at der intet Haab er for dem om at opnaa Hjælp hos Foreningerne, der kun vil have med virkelige Kolleger at gøre.

Æren for det gode Resultat, der er opnaaet ved Øernes Tilslutning til Jyllandsforeningen, tilkommer først Ringstedkollegerne og særlig Formanden for den stedlige Forening der, Hr. *A. Mortensen-Aaberg*, men dernæst er det Hovedbestyrelsen for Foreningen, der med dens energiske Formand, Hr. *Harald Jensen*, i Spidsen, skyldes Tak for hvad der er udrettet. Vi ville oprigtig ønske, at Foreningen maa gaa

fremad i Sammenhold og Velstand, at den maa være i Stand til at klare alle Skær, der vel nu mere end nogen Sinde ville vanskeliggøre Arbejdet, og at enhver god Kollega til enhver Tid vil være beredt til at støtte denne Forening, der har Krav paa almindelig Anerkendelse, for hvad den allerede har udrettet for at samle Provinskollegerne.

Vi have modtaget følgende Skrivelse angaaende ovennævnte Forening:

En Underretning, der maa hilses med Glæde er uden Tvivl den, som meddeltes i det sidste Numer af „Typograf-Tidende", at Aalborg-Kollegerne have sluttet sig til vor Forening, og det saa meget mere, som al „Fejde" mellem de to Byers Bestyrelser (Aarhus-Aalborg) dermed er bleven afsluttet; thi det maa indrømmes, at sligt snarere giver Anledning til Adskillelse end til Sammenslutning, og det sidste bør vi jo dog navnlig arbejde hen til. Vi har nu faaet vor Forening saa fortrinlig indrettet, at jeg neppe tror vi under de nuværende Forhold kunde ønske os den bedre med Hensyn til Rejseunderstøttelse, Syge- og Begravelseshjælp, og det vilde derfor være en ligefrem Synd, om nogen af os for en Bagatels Skyld skulde give Anledning til at bringe det tilbage til de tidligere mindre heldige Forhold, og maaske faa Lejlighed til at se, at en saa fortrinlig indrettet Forening som „Dansk typografisk Forening" nu er, skulde splittes, hvad der vilde efterlade højst sørgelige Følger. Vi bør derfor frem for alt arbejde hen til at bibeholde god Enighed og Samdrægtighed, og ønskeligt vilde det være, om de paa Øerne arbejdende Typografer, som endnu ikke ere Medlemmer, maatte faa Øje for, at Indmeldelse i Foreningen er baade dem selv og Kollegerne til Nytte og Fordel, og tage i Betænkning, at det samtidig er en god Sag, de virke for.

Et Forslag, som jeg dog synes der kunde være Anledning til at tage under Overvejelse er det, om ikke vi i vor Forening — ligesom i den københavnske — kunde faa det indrettet saaledes, at nye Medlemmers Optagelse bekendtgøres i „Typograf-Tidende", og at Indvendinger mod samme kunde anmeldes indtil en bestemt ansat Dag. Der kan maaske siges, at det vilde koste en Del Ulejlighed; men jeg formoder, at det kunde lade sig ordne paa den Maade, at Lokalforeningsformanden, hvor den Paagældende var til Optagelse, sendte Meddelelse derom til Bladets Redaktion, og de eventuelle Indvendinger skulde da sendes enten direkte til Hovedbestyrelsen eller til Lokalforeningsformanden.

Et Medlem.

Bogomslaget.

Foredrag i det typografiske Selskab i Leipzig.
Paa Dansk ved M. Truelsen.

I.

Ligesom Bogbindet danner et Dække, der er bestemt til at beskytte Bogens Indhold, dens enkelte Blade og dens Tryk, saaledes tjener ogsaa Bogomslaget til det samme Øjemed, og dette er det eneste og vigtigste Synspunkt, fra hvilket vi have at betragte dets praktiske og ideelle Skønhed. Medens hint søger sit Maal ved Varighed, bliver ved dette kun tænkt paa et Interimisticum, og man kan med Rette sige, at en Bog, som ikke naar ud over denne Embryotilstand af sin Tilværelse, egentlig har forfejlet sit Kald som saadan. For os Bogtrykkere bliver det visselig en ret deprimerende Erkendelse, naar vi ville kaste et Blik tilbage, hvor forholdsvis kun faa af vore Fabrikata, der naa til den trykte Bogs sidste Emfase, d. e. Indbindingen; men det gaar os ikke anderledes end den aandelige Ophavsmand, Forfatteren, især den lærdeste, der vel maa sige sig forud, at han kun nedskriver Resultaterne af sin Viden og Forskninger for en meget ringe Del af det Bøger læsende og Bøger købende Publikum. Desværre er dette en Følge af Masseproduktionen, som Mængden har for Øje, derfor maa vi gøre Regning paa denne Omstændighed ligesaa vist som Bogbinderen imellemstunder befatter sig med Parti-Indbinding, og derved kun i indskrænket Maalestok kan pleje og varetage den senere Bogejers personlige Ønsker, saaledes som dette lader sig paavise ved tidligere Indbindinger, saa længe den trykte Bog paa Grund af sin Sjældenhed kunde anses som et enkelt Kunstprodukt, hvis Brug og Besiddelse kun var mulig for faa gennem deres ualmindelige Dannelse og Velstand fremtrædende Individer. Bliver der, som i det sidste Tilfælde, dog altid tilbage at adskille og reservere for enkelte Købere et Antal Bøger til Sympati-Indbinding, saa er en saadan Hensyntagen af Bogtrykkeren ikke mulig; thi gennem den indbundne Bog bliver en blivende Tilstand fremstillet, medens ethvert heftet Trykværk angiver en vis ydre Ufærdighed, hvilken Bogbinderen end mere hjælper til at komme til Udtryk, idet han undlader Beskæringen.

Hvad dernæst den historiske Side af det os foreliggende Tema angaar, saa tør det ikke lades ude af Betragtning, at Bogtrykomslaget i Modsætning til Bogbindet er et Barn af Nutiden, hvis Fremtræden var en Følge af den gennem Maskintryk bevirkede Massefremstilling af Bøger. Ligeoverfor Træpressens Præstationer havde tilvisse ogsaa allerede Jærnhaandpresserne væsentlig hævet Bogtrykhaandværkets Produktion, saa at Boghandelen saa sig nødsaget til, for en bedre Ordens Skyld, at lade sine Bøger komme i Handelen i heftet Tilstand.

Bogomslaget i sin nu brugelige Udstyrelse blev forbeholdt senere Tider, idet man i Begyndelsen nøjedes med at anvende et kraftigt mørktfarvet Omslagspapir, der dog ikke særlig egnede sig til Tryk. Men stode saadanne Bøger i Række og Geled, saa kunde det ikke vare længe, inden man opdagede det upraktiske ved den anvendte Nyhed, og derved fremstod allerede før Omslagstitelen den saakaldte Rygtitel, der først i Form af smaa paa hvidt Papir skrevne, firkantede Rygskilte afhjalp denne Mangel, saaledes som man endnu i enkelte Privatbibliotheker træffer dem paa gamle uindbundne Bøger, men dette var ogsaa kun en Nødhjælp; thi ved oftere Benyttelse af saadanne Bøger, viste sig snart Ubehageligheden ved en saadan

Paaklæbning og dette maatte senere føre til trykte Rygskilte paa selve Omslagspapiret.

Den langsomme Fremstilling af Værktryk paa Jærnhaandpresser varede kun en forholdsvis kort Tid. Opstillingen af Maskiner gik saa hurtigt for sig, at derved lettest lader sig bevise paa hvilken fuldendt Maade de første Maskiner opfyldte den daværende Tids Trang, og det kan derfor ikke undre os, at Rygskiltetrykningen i tidligere Tider nu ikke er til at paapege, ja det var egentlig Følgen af en konsekvent Handlemaade, at man forbandt det nyttige med det behagelige ved nok en Gang at aftrykke Rygtitelen — Bogtitelen — paa Forsiden af den heftede Bog, saa meget mere som dette ikke var forbundet med særlige Omkostninger. Det trykte Omslags Hovedøjemed blev herved paa en forkert Maade trængt tilbage, medens man dog kun skulde have taget Hensyn til Formen og Indholdet af den tidligere Smudstitel, hvilken maatte betragtes som Omslag til den endnu ikke heftede, altsaa *raa* Bog. Det vilde vel være en Miskendelse af de virkelige Kendsgerninger, hvis man i Betragtning af den Omstændighed, at selv Titelen paa de tidligste Værker bestod af faa Linier, vilde slutte, at Smudstitelen en Tidlang havde været Stedfortræder for den virkelige Bogtitel. Som Bevis herimod skal kun bemærkes, at Smudstitel alene ikke forekommer i gamle Trykværker. Ganske vist kunde Bogbinderen, lige som han nu til Dags gør med Omslaget, have kastet saadanne til Side, men paa Grund af den daværende Tids høje Bogværdi bleve Bøgerne vistnok meget omhyggeligere behandlede af Bogbinderen end nu, hvor den en Gang trykte Smudstitel ogsaa bliver bibeholdt i den indbundne Bog. Vore Dages Smudstitel opfylder saaledes ved Siden af sit materielle Øjemed udelukkende næsten ogsaa Bogomslagets, saa at man i en indbunden Bog med fuld Ret ganske kan undvære den, og af den samme Grund maa ved forudsete senere Indbindinger Smudstitelen altid stilles foran Bogtitelen. Denne finere Forstaaelse af Forskellen mellem Omslagstitel og Værktitel, som selv i vore Dage kun langsomt baner sig Vej, var ganske vist ikke nødvendig at overholde tidligere, da Tallet af nye udkomne Bøger, i Forhold til vore Dages Utal af Nyheder, maatte kaldes et begrænset. Her skal dog henvises til, at Rygtitelens Øjemed er identisk med Smuds- resp. Omslagstitelens, og ligesom man ganske vist, maaske paa Grund af dens indskrænkede Rumforhold, stedse affatter dens Tekst knap til Gunst for et hurtigt Overblik over de ved Siden af hinanden staaende forskellige Bøger, saaledes maa dette ogsaa gælde for den sidste; thi kun derved bliver Omslagstitelens Hovedopgave opfyldt, naar Bogen ligger frem til Salg i Boghandlernes Vinduer. De Tilfælde, hvor den eventuelle Køber samvittighedsfuldt gennemlæser Linje for Linje turde være sjældne og ikke i den almindelige Gadefærdsels Interesse. Og hvordan tror man at tilfredsstille den ethvert Menneske medfødte Nysgærrighed, der allerede hos Barnet ytrer sig som Videbegærlighed, naar man ved at slaa en Bog op nøjagtig finder det samme igen, som der stod paa Omslaget. Det vides ganske vist vel, at det kun altfor ofte ikke er muligt for Bogtrykkeren over for Boghandleren at gøre disse eller lignende Betragtninger gældende; thi enten tillægges der ikke en saadan Argumentation nogen Værd eller ogsaa er Boghandleren som Købmand ligeoverfor den færdige Bog indtaget af ganske andre Tanker. Men derfor hører det alligevel til enhver Bogtrykkers Skyldighed som Mellemperson, at opfatte saadanne subjektive Tanker, som der findes i ethvert Manuskript, objektivt og med Kærlighed fremhjælpe sit Arbejde til Anerkendelse, idet han stedse beholder den Modtageren behageligste Form for Tryksager for Øje, saa fremt Forholdene paa nogen Maade tillader det. De fleste Forlæggere lade sig vel i Følge Bogomslagets interimistiske Betydning lede af falske Sparsommelighedshensyn, men dette bør ikke have nogen Indflydelse paa den elegante Trykudstyrelse, og Konkurrencen tvinger ogsaa mere og mere enhver til at anvende særdeles Flid paa at gøre sig bemærket, ligesom Købmanden allerede for længe siden har vænnet sig til med sine Artikler, og som Middel hertil egner Bogomslaget sig særdeles. Et praktisk Synspunkt maa naturligvis her ikke lades ude, og saa splendid Guldfarve f. Eks. kan være, naar den bliver anbragt paa selve Bindet, ligesaa forkastelig vilde det være at anbringe den paa et Omslag. Her kan anføres et afskrækkende Eksempel om et Bind Digte, der blev trykt i en lille Stad og forsynet med et Omslag af Glacépapir trykt med 3 Farver. Dette var den bedste Udstyrelse i Halvtredserne. Man behøver kun at tænke paa Defficiliteten af dette ganske ude af Kurs satte Papir for at se, hvorledes denne Bogs Tilstand var, efter at den flere Gange havde gaaet igennem Boghandlernes Forretningshænder. Enden paa Sagen var, at der maatte trykkes et nyt Omslag. Overhovedet maa der anvendes Omhyggelighed ved Valget af Omslagets Papirkvalitet. I første Linje tør det ikke være let modtageligt for Pletter, hvorfor man for det meste anvender Tonpapir. Det maa ikke være for tykt og ikke for tyndt, i det første Tilfælde vil det nemlig slutte sig slet til Bogryggen — og selv en uindbunden Bog maa ikke spile ud — og i det sidste se ud, som om Forlæggerens Penge vare slupne op; man vilde have en Følelse, som om man saa en Husfaçade, hvor de underste Etager vare rigt ornamenterede, medens de øvre derimod i den saakaldte Kasernestil. Herfra danner Leveringsomslag med Rette en Undtagelse, da saadanne kunne betragtes som Afdrag paa et Omslag for det hele, og saadanne Bøgers Indbinding i Reglen forudsættes. Man har iøvrigt i den nyere Tid begyndt at give disse Leveringsomslag, hvortil dog ligeledes kun er at anvende et limet Papir, en noget afvigende typografisk Form, som, om den end ikke er smuk, dog overfører Rygtitelens praktiske Korthed paa den øverste Halvdel af Omslagssiden, medens nedenunder Prospektet eller et Uddrag deraf slutter sig dertil.

Som den tilladelige eller meget mere ønskelige Tykkelse af Omslagspapir maa betegnes den 2—3 Gange Fordobling af Bogpapiret. Ogsaa til Farvetonen er der Hensyn at tage, idet der til et Drama ligesaa lidt egner sig segl- som rosenrødt Omslagspapir, thi gaar det ogsaa i et saadant

nok saa blodigt til, saa ere dog netop Køberne af denne Literatur saa fint dannede, at de ikke behøve saadanne haandgribelige Henvisninger. I Nutiden med dens Forkærlighed for alle nevtrale Farver, har denne Smag ogsaa ndvidet sig til Omslagspapir.

Forskelligt.

Opfinderen af *Kidder*-Digeltrykmaskinen har for nylig solgt sit engelske Patent for den nette lille Sum af 120,000 Dollars.

— Den nordamerikanske Forbundsregerings Bogtrykkeri overtræffer i Omfang alle andre Statstrykkerier. Det sysselsætter over 1200 Arbejdere og dets Materiale og øvrige Hjælpemidler ere saa rigelig til Stede, at det kan modtage selv de allerstørste Bestillinger og udføre dem i en utrolig kort Tid. Saaledes fordrede nylig Offentliggørelsen af Halifax-Fiskerikommissionens Forhandlinger den største Hurtighed og dog galt det om Leveringen af et 4,800 Oktavsider stort Værk. Efter at det fuldstændige Manuskript var afgivet til Trykkeriet, medtog Sætning, Korrekturlæsning, Korrigering, Ombrydning, Trykning, Falsning og Indbinding ikke mere end 48 Timer, efter hvilken Tid det kunde afleveres til Kongressen.

— Papirmagere vide af egen Erfaring meget vel, at Papir kan være stærkt fyldt med Elektricitet, og det vilde være dem særdeles kært, om nogen kunde sige Grunden dertil og et Middel derimod. „Pr. Reg." meddeler saaledes, at det amerikanske tekniske Tidskrift „Scientific American" for kort Tid siden modtog en Sending Papir, der var saa stærkt ladet med Elektricitet, at Arkene ikke vare til at faa fra hinanden, uden at de sønderreves. Det var umuligt at benytte det til Pressen, og hele Leveringen maatte sendes tilbage til Fabriken.

— Efter hvad „Paper and Printers Trades Journal" skriver, synes en næsten forglemt Kunst — at dekorere Bogsnit med Akvarelmalerier — igen at skulde blive levende. Da rimeligvis ikke mange have set saadanne Bøger, skulle vi meddele et Par Ord derom. En Bog, hvis Snit er forsynet med Akvarelmaleri, forraader i lukket Tilstand intet om denne Dekoration og viser kun et ganske almindeligt Guldsnit; først naar Bogen er slaaet op, og det ene Blad kommer til at ligge lidt skraat over det andet, træder Maleriet frem. Denne Dekoration bliver i Almindelighed omtalt, som om den var malet under Guldet, dette er dog ikke rigtigt; nøjagtig taget er kun begge de yderste Rande af Bladet malede, medens den mellem dem liggende Kant er forgyldt. Det malede Snit bliver fremstillet paa den Maade, at den fast heftede og paa Snitfladen glatte Bog bliver bøjet en lille Smule tilbage og til Siden, saa at hvert enkelt Blads Snitflade træder frem med sin yderste Rand; i denne Stilling bliver Bogen skruet fast mellem Brædder, og Kunstneren besørger sit Arbejde, ved hvilket han i Særdeleshed maa være opmærksom paa, at Farven ikke trænger imellem Bladene ind i Bogen, hvilket kan hænde med for tynde og for tykt paastrøgne Farver. Er Bogsnittet malet, saa bliver det paa sædvanlig Maade forsynet med Guldsnit. Tidligere bleve saadanne Bøger meget dyrt betalte. I den nyere Tid have, i England i det mindste, enkelte Kunstnerinder henvendt deres Opmærksomhed paa denne indbringende Gren af den dekorative Kunst.

— Redaktøren af „Der Express" i Cartersville (Georgia) fortæller følgende i sit Blad: „Vi kender en net, brunøjet, livlig Dame, som, efter at hun har kogt Frokosten, vasket op, fejet Huset, besørget Brød og malket Koen, tager Hat og Kaabe paa, indfinder sig i Officinet og jager os bort fra Redaktionslænestolen, falder over Aviserne, udklipper alt det interessante og hænger det paa Manuskriptnaalen, griber derpaa en Pen og bearbejder dermed et Ark Skrivpapir, derpaa aftager hun sine snehvide Skørter og smøger Ærmerne op, tager Vinkelhage og Sættelinje i Haanden og sætter Manuskriptet og Udsnittene, trækker Korrektur af, læser og korrigerer paa det nøjagtigste. Det er vor kære Kone; hun vil ganske vist blive lønnet derfor i Himlen.

— Som et Bevis paa, hvorledes Medlemmerne af den typografiske Forening i Dresden opfatter deres Pligter, kunne vi anføre, at der af Foreningens 353 Medlemmer paa den ordenlige Generalforsamling mødte 238.

Typografiske Kundgørelser.

Handsker og Tørklæder renses eller farves.

Joh. A. Drachmanns Fornyelses-Etablissement
for **Dame- og Herre-Garderobesager**
i Fløil. Silke, Klæde etc.
ved kemisk Rensning, Farvning eller Vending.
10. NØRREBROGADE **10.**
Figur- og Overfrakker vendes for 5 å 6 Kr.
Frakker renses kemisk eller farves for 3 å 4 Kr.
Benklæder 2 Kr. Damekjoler fra 3 Kr. 35 Øre.
Herreklæder repareres smukt, hurtigt og billigt.
Vinterfrakker farves, renses eller vendes.
Gardiner og Shavler renses eller farves og blive som nye.

Udvalg af Børnehabitter Bærekaaber og Daabshuer til billige Priser.

Abonnement paa „Typograf-Tidende",

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Linje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 25. | København, den 3. December 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

I Aften er Lokalet i Vingaardstræde **lukket.**

I Aften, Lørdag den 3. December, Kl. 10 præcise, afholdes en *ekstraordinær Generalforsamling* hos *Restavratør Christensen*, **Amagertorv 4, 1. Sal.**

Dagsorden:

1. Arbejdsløshedskassen.
2. Forslag fra Styrelsen til Forandring i Lovenes § 8.
3. Budgettet.
4. Spørgsmaalet om Optagelse af V. N. C. Rasmussen.

Medlemmerne anmodes om at møde talrigt og præcise. *Styrelsen.*

Halvaarligt Budget.

Indtægt.	Kr.	Ø.
Medlemsbidrag	1700	„
Abonnement paa „Typograf-Tidende“	80	„
Avertissementer	20	„
Renter	100	„
Ialt	1900	„

Udgift.	Kr.	Ø.
Faste Understøttelser	87	„
Rejsehjælp m. m.	250	„
Leje af Lokale	60	„
Administration	16	„
Tidsskrifter og Bladhold	37	„
Budeløn	50	„
Bogtrykkerarbejde	50	„
Trykning af „Typograf-Tidende“	304	„
Redaktions-Honorar	100	„
Formandens Honorar	50	„
Kassererens do.	100	„
Forskellige Udgifter	25	„
Understøttelse til Arbejdsløse	150	„
Til Biblioteket	50	„
Ialt	1329	„

Paaregnet Indtægt	1900	„
— Udgift	1329	„
— Overskud	571	„

Nye Medlemmer:

L. Rasmussen (Hoffensberg & Trap).

Peter Alexius Rasmussen [arbejdet sidst i Horsens] (Rasmussen & Olsen).

A. P. J. Rosenstand, *Gustav Clausen* (Thiele).

Carl Nielsen [udlært den 19. November hos Elvius] (Elvius' Bogtrykkeri).

Niels Chr. Nielsen [udlært i Thisted Amtsavis' Bogtrykkeri den 1. November 1876] (W. Herdahl).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Ved en Fejltagelse fra Kassererens Side var i sidste Nr. C. A. Hansen (Fædrelandet) og Lindberg (Thiele) opførte som nye Medlemmer.

Dansk typografisk Forening.

I *Nykøbing paa Falster* har der indmeldt sig 2 Medlemmer (under *Nakskov* Lokalforening).

I *Holbæk* er formedelst Chr. Andersens Bortrejse *Chr. Klein* valgt til Formand.

I *Skive* er *G. A. O. Nelson* valgt til Formand i Stedet for L. Pedersen, der af Helbredshensyn for en Tid forlader Faget.

Dhrr. Lokalforeningsformænd gøres paa given Foranledning opmærksom paa, at *kun* de Typografer ere berettigede til Rejseunderstøttelse, som have været Medlemmer af en typografisk Forening med Rejseunderstøttelse til Formaal, uanset i Ind- eller Udlandet, og kunne fremvise Legitimation herfor (se dog § 23).

Hovedbestyrelsen.

Typografernes Sangforening.

I Aften afholdes **intet Møde** formedelst Generalforsamlings Afholdelse i „Den typografiske Forening“. *Bestyrelsen.*

Lidt om Kinas Kulturliv.

(Ved *M. T.*)

I Dresdens Afdeling af almindelig tysk Forfatterforbund holdt for nogen Tid siden Dr. Friedrich Hirth, bekendt som

udmærket Kender af Kinas Forhold, et Foredrag, i hvilket han gav Oplysninger om forskellige Genstande og Forhold vedrørende Kinesernes Kulturliv. For os er den Del af Foredraget interessant, som omhandler Bogtrykkerkunsten og Papirfabrikationen, og jeg skal i det følgende meddele, hvad Dr. Hirth siger herom:

Svaret paa det Spørgsmaal, hvorfor Kineserne, afvigende fra alle andre Kulturfolk, betjene sig af *vertikale Skriftrækker*, turde ligge i Ejendommeligheden af deres gamle Skrivemateriale. Bortset fra de gamle Stenskrifter, benyttede Kineserne Træet af Bombusrør hertil. Der vandtes en større Flade ved, at man bandt flere Bambusbrædder sammen ved Siden af hinanden. Endelig kunde man ved kunstig Behandling ikke ganske overvinde de enkelte Brædders runde Form. Af disse Grunde anbefalede Bogstavrækkernes lodrette Stilling sig som den bekvemmeste for dem, der gav sig af med at male Skrifttegn paa en større, sammensnøret Brædderække (selv nu til Dags giver man sig ikke af med at skrive, men maler paa denne Maade). Ogsaa Skriftsøjlernes Følge fra højre til venstre, i Stedet for omvendt, lader sig forklare ved Brugen af Bambusrør. Den, som med den højre Haand maler vaade Farvetegn rækkevis, er sig selv i Vejen, hvis han begynder fra venstre, da han maa frygte af Vanvare med venstre Haand at komme til at udviske det malede; ganske anderledes, hvis han skrider frem fra højre til venstre: den fuldendte Række kan uforstyrret tørre, medens Skriftmalerens venstre Haand uden at skade tør berøre det næste Brædt. Silke- og andet Tøj begyndte først hen imod Slutningen af det 3. Aarhundrede f. Kr. at blive anvendt til Skrift; Papir, tilberedt af vegetabilske Stoffer, kom i Brug et Hundrede Aar f. Kr., og Tusk, hvilket endnu tjener Kineserne til Blæk, kendtes i det 7. Aarhundrede af vor Tidsregning. Kunsten at trykke, om end ikke med bevægelige Bogstaver, var meget tidlig bekendt i Kina. Der gaves en Tid, da vor nøjsomme Tilbageholdenhed lige saa meget skadede vor Civilisation, som Kinesernes nu skader deres; ganske vist var det ikke saa let den Gang at komme i Besiddelse af Oplysning om Kinesernes Fremskridt, som det nu til Dags er let for dem at høste Gavn af vore; men havde en intelligent Rejsende paa Karl den stores Tid besøgt Kina og derfra hjembragt Bogtrykkerkunstens Hemmeligheder, hvor meget hurtigere vilde da ikke vor Kultur have udviklet sig. I „Kochih king-yüan", som specielt historisk behandler Kunster og Videnskaber paa dens Tid (1735), findes en Meddelelse om, at Kejseren Wên-ti, Grundlæggeren af Dynastiet Sui, Aar 539 e. Kr., gav Befaling til at lade skære i Træ og derpaa offenliggøre en Del Tekster; i al Fald stod under Dynastiet Sung (960—1278) den kinesiske Bogtrykkerkunst i sin fulde Blomst, og det altsaa paa en Tid, da der endnu flittigt blev kopieret i vore Klostre. I det 11. Aarhundrede forsøgte man at trykke med bevægelige Typer, men disse vare kun af Træ og kunde ikke rigtig trænge igennem, da de meget hurtigt bleve ubrugelige. Et Forsøg, som Kejser Kang-hi gjorde efter Opfordring af jesuitiske Missionærer, paa at trykke med Kobbertyper, indskrænkede sig til en Samling ældre og nyere Værker af videnskabeligt Indhold, af hvilke Nationalbiblioteket i Paris skal være i Besiddelse af Prøver. Andre lignende Forsøg indskrænkede sig ogsaa til et snævrere Omraade, og med Undtagelse af de i evropæisk Stil redigerede Aviser og enkelte paa Foranledning af Evropæerne udgivne Skrifter bliver i vor Tid overalt i Kina trykt med Træklodser. De betydeligste kinesiske Aviser efter evropæisk Mønster ere den af Englænderen Ernst Major grundede „Shên-pao" (Shanghaj-Korrespondent), et udmærket redigeret og meget læst Dagblad, som hævder det evropæiske Partis Fremskridtsinteresser, og et af det Evropæerne fjendtlige Parti, det saakaldte Mandarinparti, i de senere Aar oprettet Blad „Sin-pao" (den nye Korrespondent). Men selv den sidste Avis, om end fremskridtfjendtlig, betegner naturligvis blot ved sin Eksistens et Fremskridt og beviser, hvor beredvillige Kineserne ere, trods deres konservative Sind, til at skatte den evropæiske Presses Værd. Hvis man f. Eks. foretager en Spadseretur gennem det kinesiske Kvarter i Shanghaj kort efter, at Aviserne ere udkomne, vil man næsten ikke kunne gaa en Dør forbi, uden at man finder Beboerne ivrigt læsende i et af disse Blade.

Det for øvrigt kun paa den ene Side trykte Papir bliver fremstillet af det samme Materiale, som man anvendte dertil i de ældste Tider, da man kun benyttede det til at skrive eller rettere male paa. Ganske vist laver man ogsaa nu til Dags i Kina Papir af Barken af forskellige Planter, ja selv af Græs, men det almindeligste og tillige det bedste er dog Bambuspapiret.

Tilvirkningen af Bambuspapir sker paa følgende Maade: Om Foraaret fælder man Bambusrørene, befrier dem for Bladene og skærer dem til Stokke af 3—4 Fods Længde, hvilke bindes sammen i Bundter og udblødes i store Vandbeholdere. (For finere Papirsorter skræller man den yderste Skal paa Barken af.) Inden man lægger Bundterne i Vandbeholderne, hvor de forvares i tre til fire Maaneder, blive de bedækkede med et Lag Kalk. Massen, som ved Slutningen af denne Tid er bleven blød, bliver derpaa malet eller knust i en Stenmorter, renset, fortyndet med rent Vand og hældt ud i firkantede Forme, hvilke man ryster forsigtig for at fordele Massen ligelig. Ere de saaledes fremstillede Papirark tilstrækkelig tørrede, blive de tagne ud af Formene. En øvet Arbejder skal præstere saadanne seks Ark i Minuten. De fugtige Ark tørres først paa en opvarmet Væg og derpaa i Solen. De bedre Sorter præpareres med en Allunopløsning.

En net Behandling af en Principal.

Undertegnede finder sig foranlediget til for mine ærede Kolleger at fremstille den Behandlingsmaade, som er bleven mig til Del og som er almindelig hos d'Hrr. Rasmussen & Olsen i Ny-Vestergade. Jeg havde arbejdet der i 4 Dage, da jeg en Dag hørte Hr. Rasmussen beklage sig over den typografiske Stand paa en Maade, som var mindre passende (han var nemlig utilfreds med en Typograf, som begyndte at arbejde samtidig med mig), idet han lignede os med

„Ladegaardslemmer“ og „Bybude“, Betegnelser, som Hr. R. ikke kunde finde fornærmelige for nogen af os. Hr. R., der var utilfreds med den anden, bestemte nu i Begyndelsen af forrige Uge, at han skulde siges op, men gav ham dog intet Varsel før Lørdag Aften, da han fik den Meddelelse, at han ikke skulde komme mere. I Gaar (Tirsdag) tillod Hr. R., som selv deltager meget ivrig i Arbejdet, navnlig hvad „Svinestegen“ angaar, sig den Kaadhed, at indsmøre et Papir i Farve og i Forbigaaende sætte det paa Ryggen af min Frakke (dette foregik ikke i Frokosttiden, men midt under Arbejdet); da jeg opdagede dette, gjorde jeg ham opmærksom paa, at det ikke var passende og allermindst af en Principal, hvorover Hr. R. blev meget opbragt og begyndte med Tiltale som „Hold Kæft! pas Deres Arbejde!“ o. s. v. At jeg ikke kunde finde mig i den Slags Behandling af en Principal, men holdt op straks, vil vistnok Enhver finde naturligt. Hr. R. fandt det rigtignok meget mærkværdigt, at man ikke en Gang vilde være Klown for ham, og han baade nægtede mig mit Tilgodehavende og truede mig med at ville drage mig til Ansvar og fordre Erstatning for, at jeg forlod min Plads (en Mening, som dog Ingen delte med ham). At jeg i ingen Henseende selv har givet Anledning til Foranstaaende, kan bevidnes af enhver der arbejdende Kollega. I det hele arbejdes der paa nævnte Trykkeri under meget slette Forhold, thi man skal ikke alene bevise sin Ret til Korrekturgodtgørelse, men derefter skændes med Principalerne timevis for at faa lumpne 50 Øre à 1 Krone for at korrigere ca. 2 Dage af Ugen, naar alt blev lagt sammen, endskønt Forfatteren af et Værk, der for Tiden bliver trykt der, selv har udtalt, at for hans Fejl bliver der naturligvis ydet Erstatning. At Hr. R. en Dag, da jeg skulde sætte et Blad, „Garvertidenden“, gik mig saa nær, at han tog Overskrifterne til min Sats, hører til Dagens Orden der. Til Slutning tager han nok ogsaa Udgangslinjerne.

At det ikke er min Skyld, at jeg er uden Arbejde, vil vist Enhver indrømme. Jeg skal ikke indlade mig paa videre at karakterisere Forholdene hos d'Hr. Rasmussen & Olsen. Det er vist enestaaende, at man foruden de mange Besværligheder, der ere forbundne med Arbejdet der, tillige skal forpligte sig til godvillig at være Skive for Hr. Rasmussens lystige Indfald, og jeg gad nok vide, hvor Respekten bliver af, naar han finder det hensigtsmæssigt at optræde paa en saadan Maade, og om denne Optræden i det hele taget giver ham Ret til at kritisere Standen, som dog vist nok hidtil har anset det for en Selvfølge, at Arbejderen bør have Agtelse og Respekt for sin Principal, men som denne sandelig ogsaa selv maa vedligeholde, hvis det rette Forhold skal bestaa. *Ferd. Koppel.*

Korrespondance.

„Et Medlem“ af „Dansk typografisk Forening“ har i sidste Nr. af „Typograf-Tidende“ fremsat det Forslag, at de nye Medlemmers Navne skulde offentliggøres i Bladet i Lighed med, hvad „Den typografiske Forening“ i København bruger overfor sine nye Medlemmer. Det er ikke nogen ny Tanke, som *der* fremkommer i vor Forening, og naar det blot kunde udfindes, hvem der endelig skulde være Dommer i en saadan Indmeldelsessag, var den forlængst traadt i Kraft, da det vilde hjælpe betydelig til at føre Kontrol med Foreningens Medlemmer; men netop heri stikker Knuden. Selve Lokalforeningen vil kunne være for partisk, og i mange Tilfælde for faatallig til at kunne tage en saadan Bestemmelse enten for eller imod. Hovedbestyrelsen vilde mange Gange ikke kunne sætte sig saa godt ind i Sagen, som var nødvendig for ikke at gøre Uret, og almindelig Afstemning, enten af hele Bestyrelsen eller af samtlige Medlemmer, vilde være for kostbar og omstændelig.

Da vi altsaa ikke, paa Grund af, at det ikke er saa let i vor Forening at sammenkalde en Generalforsamling af *samtlige* Medlemmer, som det er f. Eks. i den københavnske Forening, kan naa at faa gennemført den af „et Medlem“ foreslaaede Forholdsregel ved ny Medlemmers Optagelse, have vi alt længe været betænkt paa og bestemt, at der herefter ved hvert Regnskabs Aflæggelse samtidig i „Typograf-Tidende“ skal offentliggøres en nøjagtig Liste over Foreningens Medlemmer; det vil da være Lokalforeningernes Formænd let at finde de Medlemmer, som de muligvis kunde have et eller andet at afgøre med.

Aarhus, den 27. November 1881.

Harald Jensen.

Tekniske Meddelelser.

Fra „Aarhus Amtstidende“ have vi modtaget en Skriftprøvebog, der er et smukt Bevis for, at ogsaa Provinstrykkerierne komme ret godt med. Ganske vist ser man af Bogen, at der er mange Svagheder, men der er ogsaa Ting, som vise, at der, naar Omhu anvendes, kan udføres noget virkelig godt. Særlig heldige ere forskellige Smaating, trykte med kulørte Farver. Anvendelsen af noget bedre Papir vilde have gavnet Bogen meget. — Af et Provinstrykkeri at være er det godt forsynet med Skrifter.

Forskelligt.

„Typografiska föreningen“ i Stockholm fejrede Søndagen den 20. November sin 35te Aarsfest. Af den ved denne Lejlighed oplæste Aarsberetning meddeles følgende: Medlemmerne Antal var ved Udgangen af 1880 249. Indtægterne i Aarets Løb havde været 2098 Kr. 73 Øre, Udgifterne 1765 Kr. 93 Øre. Foreningens Kapital udgør 7953 Kr. 46 Øre, hvortil kommer Værdien af Bibliotek og øvrige Inventar med 15,324 Kr. — Biblioteket, som flittigt benyttes, bestaar for Øjeblikket af 3000 Bind.

— Den 29. November 1814 blev for første Gang en Avis trykt ved Damp. Dette uhyre Fremskridt i Bogtrykkerkunstens Historie skyldtes den anden John Walter's — en Søn af den første Ejer af „Times“ — Foretagelsesaand og dannede en af de Forbedringer, som der blev taget fat paa i Forbindelse med Indførelsen af Kønigs Hurtigpresse. For

70 Aar siden behøvedes der mange Timer for at aftrykke de 3000 eller 4000 Eksemplarer, som den Gang udgjorde det daglige Oplag af „Times“. Haandarbejdets Langsomhed ansporede i Aaret 1804 Opfindelsesaanden hos en Sætter ved Navn Thomas Martyn, der arbejdede i „Times“s Trykkeri, til Fremstillingen af en Model — en selvstændig Maskine — til at holde Presserne i Gang. Walter understøttede ham med Penge til Eksperimenterne, men Trykkerne lagde en saadan Fjendtlighed for Dagen imod alle lignende Nyheder, at Martyns Liv endogsaa svævede i Fare; da endelig Walter ikke havde en tilstrækkelig stor Kapital, blev der til Slutning ikke noget af Martyns Projekt. 1814, efter Opstillingen af en af Kønigs Maskiner, blev dog Dampkraften ganske hemmelig bragt til Anvendelse, og den 29. November blev det første Ark trykt ved dens Hjælp. Om denne Episode indeholder en i „Times“ for 29. Juli 1847 offentliggjort Biografi af John Walter nogle interessante Enkeltheder. Kønigs Maskine blev ikke prøvet i det egentlige „Times“-Officin, men i et Nabolokale, navnlig af Frygt for Trykkernes Fjendskab. Den Nat, i hvilken denne mærkværdige Maskine blev taget i Brug i sit nye Hjemsted, fortæller Walters Biograf, var en Nat fuld af stor Ængstelse. De mistænksomme Trykkere havde truet enhver med Undergang, som ved sine Opfindelser vilde tage Arbejdet fra dem, og for at forebygge Udbrud af deres Fjendtlighed vare de blevne tilsagte først at indfinde sig, naar de ventede nyeste Efterretninger vare indløbne fra Kontinentet. Imedens arbejdede Maskinen i Sidehuset. Kl. 6 om Morgenen gik Mr. Walter ind i Trykkersalen og satte de der ventende Trykkere i ikke ringe Forbavselse, da han meddelte dem, at Oplaget af „Times“ allerede var trykt ved Dampkraft. Hvis de vilde forsøge paa Voldsomheder, føjede han til, var en tilstrækkelig Magt til Stede for at undertrykke saadanne; vilde de derimod forholde sig rolige, saa skulde enhver blive ved at modtage sin Løn, indtil der var sørget for en lignende Sysselsættelse til ham. Derefter uddelte han flere Eksemplarer iblandt dem. Hans Løfte er uden Tvivl trolig blevet holdt.

— I Anledning af et af det konservative Parti i den østerrigske Rigsdag forberedt Andragende om igen at indføre Søndagens Helligholdelse, havde Førerne for Wiens Typografer den 30. Oktober sammenkaldt en almindelig Bogtrykkerforsamling. Søndagsarbejdet har i Wiens Bogtrykkerier været afskaffet men er stadig vendt tilbage. Den talrige Forsamling vedtog at indsende en Petition om Søndagsarbejdets Afskaffelse til hver enkelt af de Rigsdagsdelegerede.

— Brødrene Tanner i London og G. Anselmeier i Bern have udtaget Patent i Østerrig paa et Apparat til Anbringelse paa Trykmaskiner og Falsemaskiner. Apparatet sætter en Maskine i Bevægelse, ved at Legemets Tyngdepunkt forlægges skiftevis fra det ene Ben til det andet hos den Person, som betjener Maskinen, altsaa en Art Pedalsystem. „Deutscher Buchdrucker-Zeitung“ kalder med Rette dette for en hensynsløs Benyttelse af Paalæggerens Kræfter.

— I Paris's Kommuneraad skal der i Følge „Temps“ indbringes et Forslag om at rejse et Monument for den berømte Bogtrykker og Humorist *Etienne Dolet*, der 1546 blev brændt paa Place Maubert for „Kjætteri“.

Typografiske Kundgørelser.

Maskintrykker.

En ung Maskintrykker, meget øvet i Akcidenstrykning, lige som han kan deltage i Sætning, søger Plads helst straks. Udmærkede Anbefalinger haves. Reflekterende bedes indlægge Billet, mrkt. A. 33, i Løbet af 8 Dage.

Antonia Heinemanns
Cigar- og Tobaks-Handel,
Frederiksberggade 28,
anbefales Dhrr. Typografer og Principaler med ægte importede **Havanna-** og **Bremer-Cigarer, Cigaretter,** alle indenlandske Sorter Cigarer saavel i de fineste som almindelige Kvaliteter; tillige anbefales forskelllge ægte **hollandske** og indenlandske Røgtobakker; **hollandsk** og **engelsk Shag;** et godt Udvalg af smukke **Tobakspiber** med Weichselrør, smukke **Pibehoveder,** samt **Shagpiber, Cigarrør** og **Cigarfutteraler, Tobakspunge, Portemonnaier, Stokke** og mange andre **Galanterisager.**

„Arbejdernes Læseselskab“

afholder Vinterfest i Aften, Lørdag den 3. December, i Forsamlingsbygningens Festsal, Rømersgade 22. — Dhrr. Medlemmer gøres opmærksomme paa, at **Lokalet er aabent efter typografisk Forenings Generalforsamling.**

Fejl Hat.

To Filthatte ere i Lørdags blevne ombyttede i Foreningens Lokale. Fejltagelsen bedes berigtiget ved Generalforsamlingen i Aften.

Abonnement paa „Typograf-Tidende“,

som udgaar regelmæssig hver 14. Dag, modtages paa alle kongl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i enhver Boglade til en Pris af 75 Øre Kvartalet foruden Forsendelses-Omkostninger.

Avertissementer indrykkes til en Pris af 10 Øre pr. Linje; ved gentagen Indrykkelse Moderation.

Bladets Ekspedition er hos *L. D. Berg*, Store Regnegade 17, København K.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 26. | København, den 17. December 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i Vingaardstræde 19, 1. Sal.

I Følge den paa Generalforsamlingen den 3. ds. tagne Beslutning, vil der i Følge Lovenes § 8 for Fremtiden kun blive udbetalt Rejseunderstøttelse til de tilrejsende *danske* Typografer, der have været Medlemmer af „Dansk typografisk Forening" og have Medlemsbog fra denne.

D. $^{17}/_{12}$ 1881. *Styrelsen.*

Foreningens Maskebal afholdes **Lørdag den 18. Februar 1882** i Seekamps Lokaler.

Styrelsen.

Nye Medlemmer:

Thorv. Bentzen (Knudtzon).

Søren Christian Andersen [udlært i Bechs Bogtrykkeri i Holbæk den 1. Oktober 1873], *J. P. Andersen*, *Viggo E. Lifler* [udlært i Kjeldskovs Enkes Bogtrykkeri i Nakskov den 1. December 1876] (Rigsdagen).

J. C. O. Rasmussen [arbejdet sidst i Tübingen] (Schultz).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Udslettede Medlemmer:

V. J. Carlsen (Trier).
N. Fischer (Volkersen).
P. C. Hansen (Thiele).
H. P. Hansen (W. Herdahl).
V. Ihlemann, *J. C. Jensen* (Henningsen).

Dansk typografisk Forening.

I *Kolding* er P. Lund valgt til Formand i Stedet for S. Fabritius.

Da P. Lund var Foreningens Revisor og selvfølgelig fratræder dette Hverv samtidig med, at han overtager Formandsposten, vil der være at foretage Valg paa en ny Revisor i Stedet for P. Lund. Af Kolding Lokalforening blev det paa en Generalforsamling vedtaget med 10 Stemmer, at foreslaa *F. Dinsen* valgt, *H. F. Rasmussen* fik 5 St.

Dhrr. Lokalforeningsformænd bedes at lade afstemme blandt Medlemmerne herover og indsende Resultatet til Hovedbestyrelsen inden den 1. Januar 1882.

I *Nakskov* er Redaktør N. Th. Pedersen valgt til Formand i Stedet for Faktor J. A. Hansen, der forlader Byen.

Hovedbestyrelsen.

Typografernes Sangforening.

I Aften, Kl. 9, fortsættes Sangøvelserne. Sangerne bedes møde talrig og præcis. *Styrelsen.*

Den ekstraordinære Generalforsamling

den 3dje December 1881.

Til Dirigent valgtes *Alb. Christensen*, til Sekretærer *Rosberg* og *Kielsen*.

1. *Arbejdsløshedskassen.* *Formanden* udtalte, at Arbejdsløshedskassen som bekendt gælder til 1ste Januar 1882, men at der vist ingen Tvivl kunde være om, at den skulde vedblive at bestaa. Kravet til Arbejdsløshedskassen havde ikke været ret stort i det forløbne Aar (ca. 80 Kr.), hvorimod Rejseunderstøttelserne ikke havde været faa og sikkert vilde blive endnu større, hvorfor Taleren raadede til at beholde de nu gældende Bestemmelser endnu et Aar, hvilket Forslag derefter sattes under Afstemning og vedtoges enstemmigt.

2. *Forslag fra Styrelsen til Forandring i Lovenes § 8:* „Viatikum udredes kun til tilrejsende danske Typografer, som have været Medlemmer af „Dansk typografisk Forening", til tyske, som have været Medlemmer af „Unterstützungsverein deutscher Buchdrucker", og til andre, som enten bringe Bevis for at have været Medlemmer af Foreninger, med hvilke „Den typografiske Forening" staar i Gensidighedsforhold, eller som have Understøttelse til Formaal. Rejseunderstøttelse" o. s. v. Resten af Paragrafen. — *Formanden* motiverede Forslaget og bemærkede, at „Dansk typografisk Forening" kun gav Understøttelse til de Rejsende, der vare i en lignende Forening; den københavnske Forening burde følge dette Eksempel. — *Weiss* mente, at Sætningen: „eller som have Understøttelse til Formaal"

burde bortfalde og Understøttelse kun gives til dem, der vare Medlemmer af Foreninger, vi stode i Gensidighedsforhold til; hvortil *Formanden* bemærkede, at denne Passus var indsat i Lovforslaget, fordi den københavnske Forening ikke havde Gensidighed med alle Foreninger, som havde Understøttelse til Formaal, noget, som den dog snarest mulig vilde faa ordnet. — *E. Madsen* spurgte, om der ikke i Paragrafen burde staa, at de rejsende Typografer, for at faa Understøttelse, skulde have betalt mindst 13 Uger til en Forening, da Tyskerne stillede denne Fordring til de danske Rejsende. — *Formanden* fraraadede dette. Vi havde f. Eks. med Kristiania-Foreningen den Overenskomst, at Understøttelsen udbetaltes de Rejsende uden Hensyn til, om de havde betalt i 13 Uger til en Forening eller ej. — *M. Truelsen* fandt, at den foreslaaede Paragraf vilde være en Uretfærdighed mod Svenskerne, der ingen Understøttelsesforening havde. — *C. C. Jensen* var af en anden Mening. I alle svenske Byer, Stockholm undtagen, maa den Rejsende løbe omkring med en Tiggerliste, og saa faar han i Reglen Ingenting. — *Formanden* fandt ogsaa, at vi ikke behøvede at tage Hensyn til Svenskerne, før de selv havde indsét det Nyttige i at have Foreninger til gensidig Understøttelse. — *L. A. Nielsen* vidste, at der i Malmø eksisterede en Rejseunderstøttelsesforening, hvortil der blev betalt 20 Øre om Ugen; men om den udbetalte nogen Rejsehjælp var ham ubekendt. — *C. Hansen* foreslog Vedtagelsen af hele den ny Paragraf. — *Formanden* oplyste, at Foreningen i Malmø ikke mere eksisterede. — *Chr. Schiøtt* udtalte efter dertil given Tilladelse, da han kun var til Stede som Tilrejsende, at en Rejsende faar 4 Kr. i Malmø, efter at have gaaet omkring paa Trykkerierne med en Liste til Paategning. — *E. Madsen* talte for at indføre Dagpenge-Princípet, som det eksisterede i Tyskland, hvilket *Formanden* og *Truelsen* betragtede som uheldigt. — *Weiss* talte ogsaa herimod. I Tyskland betaltes ingen Understøttelse til Rejsende, som ingen Foreningsbog havde, og Taleren mente, at Danskerne godt kunde følge Tyskerne i den Henseende. — *Formanden* kunde personlig godt være enig med Weiss, men raadede dog til foreløbig at følge det gamle Spor. — *H. P. Lassen* ønskede at beholde Slutningen paa den foreslaaede Paragraf. Det var jo ikke det enkelte Individs, men det store Samfunds Skyld, naar der ingen Rejseunderstøttelseskasse fandtes i vedkommende By. — Efter et Par Replikker af *Weiss*, der ikke syntes, at de danske Typografer behøvede at være bedre end andre og udbetale Understøttelse til Rejsende, der ikke var Medlem af nogen Forening, og *Formanden*, der paany anbefalede Vedtagelsen af hele Paragrafen, blev denne sat under Afstemning og enstemmig vedtaget.

3. *Budgettet.* *Formanden* gjorde opmærksom paa, at der til Rejseunderstøttelser var opført en større Sum end tidligere, da de Rejsendes Tal i det sidste Aar var steget. Posten til Biblioteket var selvfølgelig ny. Der var tidligere bevilget 150 Kr., men for at holde et Bibliotek vedlige, var det nødvendigt, at der foreløbig bevilgedes en Sum halvaarlig, f. Eks. 50 Kr. Paa *C. Christensens* Forespørgsel, hvor naar Medlemmerne kunde vente, at Biblioteket kom i Stand, svarede *Formanden*, at det paa Generalforsamlingen den 24. September var vedtaget, at Biblioteket skulde begynde sin Virksomhed den 1. Januar 1882, og Styrelsen skulde nok sørge for, at dette skete. — *L. A. Nielsen* vilde foreslaa at stryge de 50 Kr. til Biblioteket, og *H. P. Lassen* vilde helst først se, hvad man fik for de 150 Kr., der vare bevilgede, før man bevilgede flere. — *Weiss* og *A. Svendsen* syntes ikke, at 50 Kr. halvaarlig var for meget. — *Formanden* forsikrede, at Pengene nok skulde blive fornuftigt anvendte. Naar Medlemmerne en Gang havde vedtaget, at Biblioteket skulde oprettes, var det ogsaa nødvendigt, at de bevilgede en lille Sum halvaarlig til dets Vedligeholdelse. — Et Ændringsforslag fra *L. A. Nielsen* om at stryge de 50 Kr. til Biblioteket forkastedes, hvorefter Budgettet i sin Helhed vedtoges.

4. *Spørgsmaalet om V. N. C. Rasmussens Optagelse i Foreningen.* — *Formanden* oplæste to Protester mod Rasmussens Optagelse, undertegnede af Typografer i Cohens og S. L. Møllers Trykkerier. Rasmussen var 1876 „Tillidsmand“ for Elvius' Trykkeri, men havde forladt sin Plads for at tage Arbejde i et Trykkeri, hvor det var de Strejkende magtpaaliggende, at der ikke blev arbejdet. I de 5 forløbne Aar, Rasmussen havde arbejdet i dette Trykkeri, havde han ikke søgt at blive optaget i Foreningen, fordi han mente, at hans Principal ikke vilde synes godt derom; heller ikke havde han i den Tid havt en Øre tilovers for en rejsende Kollega. — *L. A. Nielsen* vilde stemme imod Rasmussens Optagelse. — *C. C. Jensen* var af samme Mening, og spurgte, om Styrelsen billigede, at Kollegerne paa det Trykkeri, hvor Rasmussen nu havde Plads, nægtede at arbejde sammen med ham, og om de i dette Tilfælde vilde knnne vente Hjælp af Arbejdsløshedskassen. Dette vilde *Formanden* bestemt fraraade, da en almindelig Arbejdsnedlæggelse af den Grund saa maatte finde Sted og den Slags Demonstrationer tænkte man vel ikke paa; paa de fleste større Trykkerier fandtes der Folk, som paa lignende Maade havde forsyndet sig mod deres Kolleger. Den eneste Straf, vi kunne give Rasmussen og Konsorter, var at nægte dem Optagelse i Foreningen. — *Chr. Christensen* og *Thorv. Nielsen* paastode, at Rasmussen lige saa godt maatte kunne komme ind i Foreningen som de fire, der for nogen Tid siden vare blevne optagne. — *Formanden* svarede, at ingen af de omtalte fire Medlemmer havde forsyndet dem paa den Maade som Rasmussen, men havde før Strejken bestemt udtalt, at de ikke vilde deltage i denne. — *Ferd. Koppel* og *P. L. Petersen* vilde stemme imod Rasmussens Optagelse. — Efter at Afslutning var forlangt og vedtaget, blev ved Afstemningen Rasmussens Optagelse enstemmig nægtet.

Udenfor Dagsordenen spurgte *Ch. Thomsen*, hvorledes det gik med Trykningen af Statistiken; der var nu hengaaet et Aars Tid, Tallene vilde snart ikke længer være paalidelige. — *Formanden* haabede, at Statistiken vilde kunne omdeles til Medlemmerne inden Aarets Udgang; han var selv utilfreds med, at det havde varet saa længe; men man vilde gerne give den en saa smuk typografisk Udstyrelse

som muligt og havde ventet paa en Skrift, som nu var arriveret. — Derefter udbad Taleren sig Medlemmernes Bemyndigelse til at udsætte den ordinære Generalforsamling 8 eller 14 Dage, fordi Foreningens Maskebal er sat til den 18. Februar og fordi den nuværende Styrelse næppe vilde komme tilbage i sin Helhed efter Valget og den nyvalgte maaske ikke vilde synes om at paatage sig den gamles Forpligtelser i den Retning. — Han vilde dernæst henlede Medlemmernes Opmærksomhed paa Valget af en Formand for Foreningen, da han ikke kunde modtage Genvalg. Han bekendtgjorde det allerede nu, for at der kunde tænkes over Sagen i god Tid og findes en Mand, som Foreningen kunde være tjent med. *A.*

Bogomslaget.

Foredrag i det typografiske Selskab i Leipzig.
Paa Dansk ved M. Truelsen.

II.

(Sidste Artikel.)

Det kunde nu være paa Tide at sige et Par Ord om den Trykfarve, som man vil vælge. Paa Grund af Tydeligheden i det fjærne vil man ikke kunne undvære sort som Hovedfarve, men sparsomt anvendt bliver ogsaa navnlig for Hovedlinjer rødt af en fortræffelig Virkning, og disse 2 Farver stemme fortrinsvis overens med Skriftens Karakter. En saadan Indskrænkning ved Ornamenter, altsaa Omslagsindfatning, er ikke nødvendig, og naar vi desuagtet kun sjælden møde andre Farver paa Bogtrykomslag, saa er dette ikke til at undre sig over, da Bogtrykket først begynder at strides med Litografien om Benyttelsen af farvet Refleks. Dette vilde ganske vist da have til Følge, at vi atter maatte gribe til hvidt eller i det mindste til lyst Omslagspapir, som saa ved Tryk maatte aftones, men jo større Omhyggelighed der anvendes paa Trykningen af et Omslag, desto snarere vil dette finde Naade for Bogbinderens Øjne, idet denne i saadant Fald ogsaa uden særlig Anmodning vil tage det med ved Indbindingen, efter at det har opfyldt sit Øjemed som Titrækningsmiddel ved Bogens Indkøb. Ret paafaldende træder denne Omstændighed for Dagen ved Børnebilledbogs-Literaturen, hvor Bind og Omslag ere voksede sammen til et Begreb.

Naar vi til Slutning henvende vor Opmærksomhed paa Omslagets Sætning, saa maa dette først gælde Formatet. Her er at gøre Forskel paa, om Omslaget skal sættes med eller uden Indfatning. I sidste Tilfælde bliver Værkets Kolumnebrede ogsaa at bibeholde for Omslaget. Dette er Tilfældet med alle videnskabelige Værker, men ogsaa her synes det mig, at Siden vinder i Fylde, naar den er omsluttet af en enkelt Linje. Dette maa særlig gælde for Omslag fra saadanne Forlagshandlere, som ved Siden af en videnskabelig Virkekreds ogsaa besidder et, man kunde sige, blandet Forlag, hvilket sidste nu næsten udelukkende bliver forsynet med et ornamenteret Omslag. Ogsaa ligger det nær, at Værktrykkeren ikke vil lade en saadan Lejlighed gaa fra sig til at vise Forlæggeren sin Dygtighed i Arrangement, da han ellers finder ringe Lejlighed til at anvende de nu en Gang til Stede værende Ornamenter og Hjørnestykker. I den nyere Tid erindrer jeg mig gentagende at have læst, at Omslagets Størrelse har at rette sig efter det disponible Papirformat. Hermed kan jeg dog ikke samstemme, da det er umuligt andet, end at den, der slaar Bogen op, maa antage i det angivne Tilfælde med Forsæt at blive narret. Jeg véd ikke anderledes at forklare mig de gamle Sætterregler, hvorefter man indretter Omslagets Brede saaledes, at der til Titelsatsen slaas en Cicero, og derpaa tilpasser Indfatningen eller Hjørnestykkerne under Iagttagelse af særlige Omstændigheder ved Papirformatet, end at man af Omslagets Størrelse ogsaa forud skal kunne tænke sig Tekstkolumnens; og iagttager man nu det ved Bogens Opslaaen til Syne kommende Vinkelgennemsnit, saa vil man snart overtyde sig om, at den virkelige Forstørrelse af Formatet paa Omslaget ikke virker stødende paa Beskueren. Visselig lader denne Regel sig ogsaa tilbageføre af rent praktiske Grunde paa temmelig kompresse Titler, hvis Linjer delvis gaa helt igennem, dog er f. Eks. ved Omslag i Akcidensbranchen Forskellen mellem Titlens og Omslagets Indhold for saa vidt mere udpræget, idet Titlens Ordlyd kun sjælden har Lighed med Omslagets. Man søger meget mere her at gøre de Par Linjer fremtrædende ved deres Størrelse, hvilket navnlig er Brug ved Musikomslag.

Ved Værker trykte med Indfatninger eller Indfatningslinjer maa disse regnes med som hørende til Kolumnestørrelsen, naar det drejer sig om Bestemmelsen af Omslagets Størrelse.

Naar hist og her bliver gjort gældende, at Bogomslaget maa anses som noget selvstændigt, og som Følge deraf Formatet af de enkelte Bogsider ikke kunne virke tilbage paa Størrelsen af det første, saa kan der indvendes herimod, at ogsaa Bogomslaget danner en Del af den trykte Bog. Men de enkelte Dele af en og samme Genstand skulle dog altid oplyse om det heles Enhed, og allerede af denne Grund tager man for Bog og Omslag et lige stort Papir. Den Omstændighed, at den første bliver frembragt af Værksætteren, men det sidste af Akcidenssætteren, kan her let føre paa Afveje, men naar man ved Sammenligning af de forskellige Omslag staar overfor den Kendsgerning, at det i vore Dage i Almindelighed ikke er blevet ved denne Ciceros Tilslag, men at Omslagene blive stort anlagte, saa følger deraf dog ikke, at det anvendte Papirs Format alene skal være maalgivende; thi ligesom vi ikke kunne erindre os noget Omslag, hvis faa korte Linjer ere blevne *under* Kolumnebreden paa Grund af en knap Papirrand, hvilket i Følge det foregaaende dog maatte være rigtigt, saaledes sagde vi allerede ovenfor, at alle Omslag *uden* Indfatning nøjagtig skulle indeholde Værkets Kolumnestørrelse.

Hvad der med Hensyn til Formatet gælder for Omslagets Forside, har ogsaa Gyldighed for dets Bagside. At lade denne ganske tom ved Mangel af Manuskript vilde støde den æsthetiske Følelse, idet man staar interesseløs overfor en ganske blank Side. I Bogen selv tjener en Fagkolumne til Deling eller som Hvilepavse, og derfor er en saadan ved

Bogens Ende ogsaa berettiget. Men erindre vi os, at ogsaa ethvert Omslag danner et — om ogsaa interimistisk — Dække, saa er det vor Pligt at beskytte det saa meget som muligt mod Smuds; vel formaar et anbragt Trykfirma eller et Ornament ikke ganske dette, men det tjener dog til at henlede den læsendes Opmærksomhed paa Siden og bidrager til at Pletter blive undgaaede. Den gennem samme Kolumnestørrelse gennem Bogen herskende Enhed skal ogsaa her til Slutning nok en Gang i Harmoniens Interesse antydes ved en fin Indfatningslinje, thi ofte ligger Bogen saaledes, at man ikke ser Forsiden. En lignende Forsigtighed er derimod ikke nødvendig paa dette Sted ved gennemgaaende Avertissementssats, ja det anbefaler sig endogsaa i dette Tilfælde at bibeholde Værkets Format, naar der ikke er en altfor bred hvid Papirrand for Haanden.

Som en tredje Del ved ethvert Omslag skal endnu med enkelte Ord Bogryggen omtales. Som allerede ovenfor antydet skal dens Ordlyd affattes saa kort som muligt. Hvad den saakaldte *staaende* Rygtitel angaar, saa inddeles den i tre Afdelinger, hvoraf den første indeholder Bogtitelen og den sidste giver Plads til Byen, Forlagsfirma og Aarstal. Begge skulle danne to lige høje Felter, som heldigst ere at afdele ved en *fed*-fin Streg, dog saaledes, at der for oven og for neden korresponderer en *fin*-fed Streg. Det midterste Felt holdes dobbelt saa højt og tjener til Optagelse af Bindangivelsen. Hvor Bindtallet mangler, kan man udfylde det tomme Rum med en Roset, ved hvis Benyttelse man da udfylder et tredje Felt af samme Højde som de tidligere. Taaler Tekstens Karakter ikke en saadan Forsiring, saa laver man to tomme Midterfelter; dog anbefaler det sig i disse Tilfælde at anvende samtlige Streger *fed-fine* og dermed at opgive den paatænkte Hensigt med Skilter og at antyde Bogryggens Stregeforsiring som Erstatning for de derunder liggende Heftetraade, hvilket jo ogsaa Bogbinderen plejer at gøre. Det vil dog her vise sig nødvendigt at begynde og ophøre 1 Cicero dybere og højere end Formatet angiver, saa at der i Reglen opstaar 5 à 6 lige store Rum, medens der i de andre Tilfælde for oven og for neden lades en passende Plads fri. Saa længe den staaende Rygtitel kan anvendes uden Skade for de enkelte Linjers Tydelighed, fortjener den Fortrinet for den liggende, som kun skylder Flyveskrifter eller maaske endog snarere Leveringsomslag sin Tilværelse. Ogsaa er det raadeligt hellere at lade omtrent 2 Cicero tykke Bøger ganske bare, i Stedet for, som det tidligere var Brug, at inddele dem i kun lineære Felter. Bogbinderen forsirer vel denne Del af Bogbindet ligesom Forsiden, fordi den skal være en Pryd for Bogskabet, men Bogomslaget har ved Siden af sit praktiske Formaal intet Biøjemed, i det mindste for Tiden; men det kan dog være, at man ogsaa heri, trods dets Midlertidighed, i Fremtiden vil stille større Fordringer til dets Ornamentering. Hvis den indbundne Bog har tjent som Model til den staaende Rygtitel, saa kunde man overfor den *liggende* lige antage det modsatte, thi for at tiltro en Læser, at han kunde læse en Skriftlinje fra Siden, maatte man forudsætte en almindelig Belæsthed hos det store Publikum. Sikkert var den med Bogstavsats mere erfarne Bogtrykker den første til at gøre mindre omfangsrige Bogrygge levende paa denne Maade, medens Bogbinderen hjalp sig med den ovenfor omtalte lineære Inddeling. Men lad det ogsaa være som det vil, saa meget er dog vist, at det ikke, hverken for Bogtrykkere eller for Bogbindere, endnu staar klart, om den liggende Bogryg — ved hvilken i øvrigt Bindangivelsen ikke bliver at aftrykke vandret, saa meget som dette ogsaa af praktiske Grunde lader sig anbefale — skal begynde for oven eller for neden. Da vi for længere Tid siden i vor Kreds diskuterede Spørgsmaalet om lodrette Linjer, kom man specielt ved dette Spørgsmaal ikke til nogen almindelig Overensstemmelse, og hvad der ved Henvendelse til Æsthetikere blev anerkendt for det rigtige, blev af Bibliotekarerne, som Forkæmpere for Praksis, erklæret for urigtigt.

Literatur.

Af den paa Hartlebens Forlag i Wien udkommende *Illustrirte Geschichte der Buchdruckerkunst, ihrer Erfindung durch Johann Gutenberg und ihrer technischen Entwicklung bis zur Gegenwart*, foreligger nu 5te Hefte. Vi skulle i næste Nr. nærmere omtale dette Værk.

Dødsfald. Mandagen den 12. December afgik Typograf *Daniel Brinck* ved Døden i en Alder af 77 Aar. Den Afdøde, der i sin Ungdom havde ført et meget bevæget Liv, hvoraf vi i næste Numer skulle meddele nogle Træk, begraves i Morgen, *Søndag den 18. December*, Kl. $12^1/_2$, fra Kapellet paa Vestre Kirkegaard.

Typografiske Kundgørelser.

Antonia Heinemanns
Cigar- og Tobaks-Handel,
Frederiksberggade 28,

anbefales Dhrr. Typografer og Principaler med ægte importede **Havanna-** og **Bremer-Cigarer, Cigaretter,** alle indenlandske Sorter Cigarer saavel i de fineste som almindelige Kvaliteter; tillige anbefales forskelllge ægte **hollandske** og indenlandske Røgtobakker; **hollandsk** og **engelsk Shag;** et godt Udvalg af smukke **Tobakspiber** med Weichselrør, smukke **Pibehoveder,** samt **Shagpiber, Cigarrør** og **Cigarfutteraler, Tobakspunge, Portemonnaier, Stokke** og mange andre **Galanterisager.**

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening".

Trykt hos Th. Nielsen, København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 27. | København, den 31. December 1881. | 8. Aargang.

Den typografiske Forening.

Ønsket om et glædeligt og godt Nytaar bringes alle Kolleger.

Med dette Nr. følger **Statistiken** til **Medlemmerne.**

Styrelsen.

Dansk typografisk Forening.

I *Viborg* er Th. Jensen valgt til Formand i Stedet for J. Nielsen, som er bortrejst.

I *Køge* er der oprettet en Lokalforening med *V. Jensen* som Formand.

Typograf *J. P. Hansen*, der rejste igennem Kolding den 31. Oktober d. A., eller hvem der maatte kende hans Adresse, bedes snarest at opgive denne til Kolding Lokalforeningsformand P. Lund. *Hovedbestyrelsen.*

Dhrr. Lokalformænd anmodes om snarest at indsende Oktober Kvartals Regnskab i revideret Stand, ledsaget af Kvitteringer for Udgifterne (se § 11). Ligeledes bedes de manglende Kvitteringer fra forrige Kvartal tilsendte ved samme Lejlighed.

Medlemsfortegnelsen fra Lokalforeningerne bedes særlig denne Gang være nøjagtig og tydelig skreven, da en fuldstændig Medlemsfortegnelse derefter skal udarbejdes.

Aarhus, den 26. December 1882.

Joh. Lund,
Hovedkasserer,
Østergade Nr. 27.

Typografernes Sangforening.

I Aften, Nytaarsaften, **intet Møde.**

Lørdag den 7. Januar begynder **Sammensangen** paa de Sange, der skulle synges til Aarsfesten, som vil finde Sted Søndag den 29. Januar, hvorfor alle Sangerne bedes give Møde paa denne og de følgende Mødeaftener.

Bestyrelsen.

Et halvt Aarhundrede.

Bianco Luno.

Den 1. Januar 1882 fejrer Bianco Lunos kgl. Hof-Bogtrykkeri 50-Aarsdagen for sit Bestaaen. Nedenstaaende korte Omrids af dets Historie er i sine Hovedtræk en Gengivelse af Bianco Lunos Biografi, der findes i Nr. 13 af „Skandinavisk Bogtrykker-Tidende" for den 29. Oktober 1870, den eneste trykte Kilde, der har foreligget os — foruden nogle Smaanotitser i „Den danske Boghandels Historie" af C. Nyrop — og vist nok ogsaa den eneste, der overhovedet eksisterer, eftersom Bianco Luno ikke selv har efterladt sig noget skriftligt, og der, saa vidt vides, ikke anden Steds findes nogen Omtale af hans Person.

Christian Peter Bianco Luno fødtes i Randers den 24. Juni 1795, hvor hans Fader, *Jens Luno*, var Toldkasserer. I sin tidligste Barndom mistede han sin Fader, og da hans Moder foruden ham havde 5 andre Børn at drage Omsorg for, opvoksede han just ikke under de allerheldigste ydre Vilkaar. Straks efter sin Konfirmation, i Aaret 1810, kom han i Lære hos Bogtrykker *Borch* i Aarhus, hos hvem han var i 6 Aar. Efter Læretidens Udløb rejste han efter et kortere Ophold i Randers til København, hvor han fik Arbejde som Trykker, hos hvem vides ikke; men Bogtrykkeriforholdene her i Byen, der paa den Tid vist nok ikke vare synderlig forskellige fra de i Aarhus, ydede ingen Tiltrækningskraft paa den livlige, fremadstræbende Aand, og København blev ikke Stedet for Udviklingen af de rige Evner, der allerede den Gang spirede i ham, thi kort Tid efter forlod han Byen og rejste til Udlandet, gennem Tyskland til Ungarn og Italien, men opholdt sig særlig i Byerne Berlin, Frankfurt, Leipzig, Dresden og Passau, hvor han grundig satte sig ind i Bogtrykkeriforholdene og overalt skabte sig et Navn for den Dygtighed, hvormed han forstod at anlægge og ordne et Bogtrykkeri. Tanken om, hvor langt tilbage hans Hjemland stod i denne Henseende, har vist nok allerede den Gang vakt Lysten hos ham til efter sin Hjemkomst at anlægge og drive et Bogtrykkeri efter udenlandsk Mønster.

Efter omtrent 11 Aars Fraværelse vendte Luno tilbage til København i Juli Maaned 1828 og fik Arbejde som Trykker hos *Fabritius de Tengnagel* og senere hos *Qvist.* Hos denne sidste var det, at hans Yndlingstanke modnedes og blev til Virkelighed, idet han, der stedse havde kæmpet mod ringe Kaar, her stiftede Bekendtskab med Typograf *Schneider*, der havde nogle Penge, og i Forening med denne besluttede Luno at anlægge og drive et Bogtrykkeri. I Foraaret 1831 fik Luno, mærkeligt nok, Privilegium paa at oprette et nyt Bogtrykkeri, hvad der stred mod de da gældende Regler. I Juni Maaned samme Aar rejste han til Tyskland for at bestille Skrifter og Presse, og allerede i Slutningen af Aaret stod et fuldstændigt systematisk Bogtrykkeri opstillet i Pilestræde Nr. 8, hvorfra der *den 1. Januar 1832* udsendtes Cirkulære om, at det havde begyndt sin Virksomhed under Firmaet „Bianco Luno & Schneider". Endskønt Luno havde indført smuk og skarp Skrift, smagfulde Indfatninger og Vignetter og gode Presser, og endskønt Arbejdet blev udført med en her til Lands hidtil ukendt Smag og Elegance, gik det kun smaat i Begyndelsen, navnlig fordi Luno i sin Kompagnon ikke fandt den Støtte, han

havde ventet, da denne, der ikke var i Besiddelse af Lunos Energi og Foretagelsesaand, snarere virkede hæmmende end opmuntrende paa hans Planer, der ikke gik ud paa noget mindre, end at rejse et Værk, der saa vel i det ydre som i det indre skulde staa som det første, et Mønster til Efterlignelse, og allerede da indlagde han sig stor Fortjeneste som den, der først her i Landet indførte et bestemt Skriftsystem. Det var derfor intet Under, at Luno søgte at blive sin Kompagnon kvit, men dette lykkedes ham først i Aaret 1837, da han ved en enkelt Mands Hjælp fik Schneider købt ud af Fællesskabet.

Først nu se vi Luno udfolde sig i sin fulde Storhed. I forholdsvis kort Tid udvidedes Forretningen mere og mere og det blev nødvendigt at skaffe større Lokaler. Han lejede da Mellembygningen og en større Del af Bagbygningen i Ejendommen Nr. 20 paa Østergade, hvor der tidligere var drevet Bryggeri, og efter at have ofret betydeligt paa dets Omdannelse, fik han her et Lokale, der baade var rummeligt og tidssvarende. I Avgust Maaned 1838 flyttedes Trykkeriet hertil. Allerede da sysselsatte Forretningen 40 Arbejdere og virkede med 5 Presser. Det gik imidlertid bestandigt fremad, Arbejdet strømmede ind i Mængde, flere og flere Arbejdere antoges og den ene Presse anskaffedes efter den anden. I Aaret 1840 opstilledes den første Maskine, og nu gik det Slag i Slag med Anskaffelsen af Materiale og Maskiner, efter at Luno i Løbet af Fyrrerne foruden en Masse privat og Boghandler-Arbejde tillige besørgede næsten alt offentligt Arbejde, lige som han ogsaa fra 1842 overtog Trykningen af „Stændertidenden“ og fra 1848 af „Rigsdagstidenden“. — „Men“ — skriver foran nævnte Tidende — „medens Bogtrykkerkunsten saaledes ved Bianco Luno, ved hans energiske Vilje, hans Dygtighed og Kærlighed til Faget og hans sjældne Udholdenhed som Arbejder havde faaet et betydeligt Opsving, hvorledes stillede han sig da lige over for sine Arbejdere? Havde han ogsaa disses materielle Velvære for Øje? Kan man sige, at her gik Kapital og Arbejdskraft Haand i Haand? Dette er et Spørgsmaal, der vist nok er vanskeligt at besvare, men saa meget er vist, at Luno forstod at samle de bedste Typografer om sig, og at han ogsaa forstod at holde paa dem. „Hvo mindes ikke med Glæde allerede det lille venlige Lokale i Pilestræde, hvor Alt var indrettet saa praktisk og hyggeligt for Arbejderen, hvor Ro og Orden var Sjælen i Bedriften, hvor intet Offer var Principalen for stort for at lette Arbejderne Arbejdet og fremme deres Velvære“ — siger en gammel Sætter. Men paa den anden Side fordrede han ogsaa af Arbejderne Flid og Paapasselighed. Den dygtige og flittige Arbejder søgte aldrig forgæves hos ham, og Bianco Lunos Bogtrykkeri var det Sted, hvorhen Typograferne søgte, fordi Priserne der vare de højeste og de lokale Forhold de bedste“. — Og nu — da han havde naaet sit Maal, da hans Trykkeri stod som det første her i Landet og vist nok i hele Norden, idet det til Tider sysselsatte indtil 70 Arbejdere, — da Tidens Store paa Videnskabens og Litteraturens Omraader søgte til ham for at faa deres Værker iklædte den mest tidssvarende Skikkelse, — nu, da han lige som ret skulde nyde Frugterne af det Værk, paa hvis Opførelse han havde ofret næsten en hel Menneskealder, og kun to Aar efter at han havde ægtet *Charlotte Kjær*, reves han bort ved en pludselig Død den 14. Avgust 1852, 57 Aar gammel —: et talende Vidne om, hvad utrættelig Flid, Foretagelsesaand og en til det sidste aldrig svigtende Daadkraft formaar at virke, — en af de faa ægte Ætlinge af Johan Guttenberg, om hvem det med Sandhed kan siges, at han i hele sin Færd har gjort dennes Valgsprog til sit: „Wer nach den Kronen dieser Erde greift, der muss das Höchste an das Höchste setzen“.

Efter Bianco Lunos Død overtog hans Hustru Forretningen. I hans Testament er bestemt, at Bogtrykkeriet altid skal hedde „Bianco Lunos Bogtrykkeri“ og efter hans Enkes Død tilfalde hans Søstersøn *Frederik Sigfred Muhle* (f. den 15. December 1829, Student fra 1849, derefter oplært baade som Trykker og Sætter) og *Ferdinand Dreyer* (f. 8. Maj 1833), der fra Barnsben af har været knyttet til Forretningen og faaet sin Uddannelse paa dets Kontor. Med disse Mænd som Bestyrelse lededes Forretningen i dens Stifters Aand og stod saavel i Halvtredserne som i den første Halvdel af Tredserne stedse som den første her paa Pladsen, indtil et andet Firma overtog Trykningen af „Rigsdagstidenden“ og de med den forbundne Arbejder, hvorved Trykkeriets Arbejdskraft væsenlig blev reduceret. — Det havde været et gennem mange Aar følt Savn for Forretningen, at den ikke havde sine egne Lokaler, og det lykkedes derfor Fru Luno i 1866 ved Køb at erhverve Ejendommen Nr. 8 i Niels Hemmingsens Gade (Lille Helliggejststræde), hvortil der hørte en stor Grund. Her lagdes Grundstenen til en ny Trykkeri-Bygning den 24. Juni 1868, og allerede den 1. Oktober 1869 var Trykkeriet flyttet fra Østergade hertil. Denne Bygning er i sin Tid udførlig bleven omtalt i de fleste Dagblade og vi skulle derfor her indskrænke os til kun at anføre, at der ved dens Opførelse, hvad der saa saare sjældent sker ved saadanne Foretagender, særlig er taget Hensyn til Arbejdernes Sundhed, saa at den som Arbejdssted indtager en fremragende Plads i sanitær Henseende.

Den 1. Januar 1873 overtog Hr. *F. Dreyer* Trykkeriet for egen Regning. Tro imod Overleveringen har Ro og Orden stedse været den ledende Tanke i Forretningen, og staar end Trykkeriet for Tiden ikke som det første i Henseende til Arbejdskraft, idet det nu beskæftiger indtil 40 Typografer og virker med 8 Maskiner foruden Haandpresserne, saa indtager det dog en hæderlig Plads blandt de første. Det fortjener særlig her at fremhæves, at Firmaet stedse har haft det Held, i Valget af de Kræfter, der forestaa den indre, rent faglige Ledelse, at finde Mænd, der med Dygtighed og udpræget Ordenssans har forstaaet at lede det meget omfattende Arbejde, deres Stilling fører med sig, saa at Trykkeriet, hvad dets indre Indretning og Orden angaar, endnu den Dag i Dag staar blandt de første i Norden, ligesom de ogsaa ved sjælden Upartiskhed lige over for Arbejderne i en væsenlig Grad have bidraget til det gode indbyrdes Forhold mellem disse. Og har end de vekslende Tidsvilkaar vel et Par Gange grebet Sindene (1848, 1876) og stillet Sær-Interesserne frem i deres yderste Konsekvenser, saa har dette dog kun været af forbigaaende Indflydelse og har ikke svækket det gode Forhold mellem Firmaet og dets Arbejdere, der paa den ene Side er præget af velvillig Imødekommen og Humanitet og paa den anden Side af Hengivenhed og Agtelse, der særlig i den senere Tid ved forskellige Lejligheder paa en smuk Maade har fundet sit Udtryk.

Den 31. Juli 1879 tillagdes der Firmaet Prædikat af Kgl. Hof-Bogtrykkeri.

Det vilde være for vidtløftigt her at gøre Rede for, hvilke Arbejder der i den lange Aarrække er gaaet ud fra Trykkeriet; vi ville derfor her i Korthed indskrænke os til at anføre de mere omfattende: H. C. Andersens samlede Skrifter, J. Baggesens Skrifter, St. St. Blichers Digte og Noveller, en større Del af N. F. S. Grundtvigs Skrifter, C. Hauchs samlede Skrifter, J. L. Heibergs do., Henrik Hertz's, B. S. Ingemanns, S. Kierkegaards, P. M. Müllers, Fr. Paludan-Müllers Rosenkildes, S. Schandorphs, Chr. Winthers, Videnskabernes Selskabs Skrifter, Oehlenschlägers osv. osv., flere periodiske Tidsskrifter, Tidsskriftet „Nær og Fjærn“ og „Industri-

tidenden", en uendelig Masse Skolebøger, Lærebøger og videnskabelige Værker, samt de omfattende tabellariske Arbejder, der Aar for Aar udgaa fra det statistiske Bureau og i hvilken Branche Trykkeriet særlig har sin Styrke. Paa Udstillingen i 1836 var Lunos Bogtrykkeri eneste Udstiller af Bogtrykkerarbejde, og det var just Prøver af Tabeltrykning, hvorom det hedder: „det var trykket med dobbelte Forme, hvorved de firkantede Afdelinger i Tabellerne bleve skarpt og bestemt indesluttede, og fyldestgjorde alle Fordringer saa vel med Hensyn til den vanskelige Sætning som til et rent og skarpt Tryk". Det er fornemmelig disse Arbejder, der ogsaa i den nyere Tid have bidraget til, at der er blevet tilkendt Firmaet Prismedailler og Anerkendelses-Diplomer paa de forskellige Udstillinger; saaledes erholdt det ved Udstillingen i Stockholm 1866 Sølvmedaille „for et større Antal udmærkede Bogtrykker-Arbejder"; ved den internationale Udstilling i Paris 1867 Bronce-Medaille; ved den store nordiske Udstilling i København 1872 Medaille af 2den Klasse „for vel udført Bogtrykker-Arbejde"; ved den internationale Udstilling i Wien 1873 Fortjenstmedaille, og ved den internationale Udstilling i Paris 1878 Sølvmedaille, den eneste Sølvmedaille, der nogen Sinde er tilkendt et dansk Firma for *Bogtrykker*-Arbejde.

I Følge en Navnefortegnelse, der velvilligt er stillet til vor Raadighed, er der i de nu henrundne 50 Aar fra Bianco Lunos Bogtrykkeri udgaaet i alt 98 Udlærte som Sættere og 31 som Trykkere. Blandt disse 129 Mænd ere nogle allerede tidlig gaaede over i andre Livsstillinger, medens andre have gjort sig kendte i en videre Kreds ved de mere eller mindre fremragende Stillinger, de have indtaget og endnu indtage i den typografiske Verden; blandt disse sidste skulle vi for Københavns Vedkommende særlig nævne følgende: til Nytaar 1838 udlærtes som Sætter P. E. Eckardt, Faktor i det Berlingske Bogtrykkeri; til Mikkelsdag samme Aar W. Tverskou, i henved 20 Aar Faktor i S. B. Salomons Bogtrykkeri, for Tiden Faktor i Eltongs Bogtrykkeri; til Paaske 1842 C. W. Rantzau, i en lang Aarrække Faktor i „Dagbladet", døde for nogle Aar tilbage; til Nytaar 1843 som Trykker J. J. Cohen, Bogtrykkeriejer; til samme Tid, ligeledes som Trykker, nu afdøde Bogtrykkeriejer S. Oettinger; til Nytaar 1850 som Sætter H. V. S. Hansen, Faktor i Bianco Lunos Bogtrykkeri, hvilken Stilling han har beklædt siden 24. Februar 1866; til Nytaar 1858 som Trykker P. M. Keller, Bogtrykkeriejer; ligesom ogsaa flere Bogtrykkeriejere i Provinserne og nogle enkelte i Udlandet have faaet deres Uddannelse i Lunos Bogtrykkeri.

Før vi sætte Slutstregen under ovenstaaende kun mangelfulde Billede af en Virksomhed, der i et halvt Aarhundrede har øvet en saa mægtig Indflydelse paa Bogtryk-Industriens Udvikling i Danmark og har været en Kilde til Erhverv for Hundreder og atter Hundreder, paatrænger der sig os det oprigtige Ønske — som vi ere overbeviste om vil finde Genklang hos alle dem, der i den ene eller den anden Retning have været knyttede til Forretningen i denne lange Aarrække —: at det nye Tids-Afsnit, som med i Morgen oprinder, maa blive en ny Æra for Firmaet, i hvilken de rige Kræfter, det raader over, ret maa komme til Anvendelse, til Pryd for Standen i dens Helhed, til Ære for dets mindeværdige Stifter. — Men vi føle det tillige som Pligt paa manges Vegne at udtale en Tak til Fru Luno, ikke blot for den Virksomhed, hun i en lang Aarrække har udfoldet som Ejerinde af Forretningen og under hvilken hun altid har vist sig som en varmtfølende Ven af Arbejderen, men særlig for den Gerning, hun som Menneske, som Kvinde har øvet og endnu i Stilhed øver lige over for den ældre, trængende Arbejder, en Gerning, som har sat sig et Minde i mange Hjærter og som vil bevares og leve, saa længe Bianco Lunos Navn er knyttet til den danske Bogtrykkerstand.

Dagen i Morgen vil blive mindet ved en Festmiddag paa Skydebanen, hvortil samtlige Typografer med Damer tilligemed de øvrige Arbejdere og Lærlingene ere indbudne, og ved hvilken Lejlighed der fra Personalets Side vil blive overrakt Firmaets Chef en Adresse i Dagens Anledning.

Joseph Læssøe.

En biografisk Skitse af Povl Strange.

I Januar 1882 er det et halvt Hundrede Aar siden Joseph Læssøe begyndte sin typografiske Virksomhed. Der er vel en og anden, der oplever at kunne holde et lignende Jubilæum, og saa har Vedkommende altid en Historie, der er værd at dvæle ved, selv om det kun er en Hverdagshistorie. Men Joseph Læssøes Historie hører ikke til de hverdagsagtige; hans Trækfuglenatur, hans Higen efter det store, det ny, det fremmede — og lad mig tilføje hans Lykke — har ført ham vidt omkring, som maaske ingen af hans Kaldsfæller.

Joseph Benjamin Nicolai Læssøe er født den 9de Oktober 1814 i Frederikshavn, hvor hans Fader var Toldinspektør. Han var ved Fødslen saa mager og svag, at man troede, han ikke kunde leve, og han var saa lille, at han efter sin Moders Sigende godt kunde ligge paa et almindeligt Ragoutfad. Doktoren trøstede hans Moder med, at hun jo havde Børn nok; men man kan ikke undre sig over, at den Moder, der en Gang har sagt: „Jeg vilde med mit Hjærteblod købe Lykke for mine Sønner",*) blev vred over en saadan Trøst. Den lille Joseph blev heller ikke opammet med Mælk som andre Menneskebørn, men med sød krydret Vin, og denne ædle Drik brugte man ogsaa til at bade ham med. Men da han blev halvandet Aar gammel, skete der et lille Mirakel: han blev pludselig en rask, vilter Krabat, som gjorde tusende Spilopper. — 1818 flyttede Forældrene til København, hvor Faderen havde faaet Ansættelse som Toldkontrollør. — I „Mit Livs Æventyr" omtaler H. C. Andersen Læssøes Moder paa følgende Maade: „Hun, den kærligste Moder, hun, en af de flersidigste, aandeligt udviklede Kvinder, havde aabnet mig sit hyggelige Hjem; hun delte tidt med sin dybe Følelse mine Sorger, dem jeg havde Trøst i at betro hende alle; deltagende, hjælpsom, fuld af Opmuntring var hun. Mit Blik vendte hun mer og mer mod Naturskønheder og det Poetiske i Livets Enkeltheder, i det saa kaldte Smaa, og da næsten alle opgav mig som Digter, holdt hun min Tanke op over de tunge Søer, og dersom der i noget af, hvad jeg har skrevet, findes Kvindelighed og Renhed, da er hun en af dem, jeg især skylder det."

Da Joseph var gammel nok, blev han sat i Borgerdydskolen, og blandt sine Skolekammerater nævner han Søren Kierkegaard og Orla Lehmann. Det var egentlig ogsaa Meningen, at Joseph skulde studere; men da han var femten Aar, døde hans Fader, og Moderens Indtægter vare ikke ret store; Joseph maatte derfor selv bestemme, hvad Stilling i Samfundet han vilde indtage. Han havde Lyst til Musiken og havde i et Par Aar lært at spille Fløjte; men han havde ikke noget fint musikalsk Øre og vilde aldrig blive nogen dygtig Musiker og komme i det kgl. Kapel, hvad der var hans Ønskers Maal, og saa opgav han det. Nogen stor Lyst til Studering tror jeg heller aldrig, han har havt, dertil var hans ungdommelige Blod for uroligt, hans Længsel efter at flyve ud i Verden for stor, og saa valgte han at blive Sømand. 1830 gik han med et Skib til Vestindien.

---

*) Nicolaj Bøgh: Signe Læssøe. Kbhvn. 1873.

Nu skulde man tro, han var kommen paa sin rette Hylde! Men en lang Sørejse er alligevel noget ensformig og trættende. Man sejler nok forbi store Byer og skønne Landskaber — men i Frastand! de kan kun vække Længslen efter at stige i Land i de fremmede Byer eller fordybe sig i de maleriske Skove, men man faar ikke sin Lyst styret! — Desuden var Joseph Læssøe altid søsyg. Da han saa atter kom til København, ombyttede han det strænge Sømandsliv med en mere stille Syssel — han kom i Bogtrykkerlære hos Mandra & Schøtt. Det var i Aaret 1832. Nogen Tid efter blev dette Trykkeri købt af Overretsprokurator Joh. Nic. Høst, Fader til Boghandler Høst, og her udlærte Joseph Læssøe 1835. Han kom saa til at arbejde hos Qvist, senere hos Berling, indtil han i Aaret 1838 rejste til Udlandet med Understøttelse af det Rejersenske Fond. Nu maa man huske paa, hvad det vilde sige at rejse den Gang, da Joseph Læssøe begyndte sit Rejseliv: Befordringen var kostbar, Jernbaner ikke almindelige; var man ikke velhavende, rejste man til Fods, og paa denne Maade rejste Joseph Læssøe Hundreder af Mil gennem Tyskland, Ungarn, Tyrol, Schweiz og Frankrig. Han var vidt omkring, arbejdede hist og her en Tid, saa drev Rejselysten ham videre — bestandig længere frem! — I Leipzig deltog han 1840 i Festen for Bogtrykkerkonstens 400aarige Bestaaen; denne Fest varede i tre samfulde Døgn, talte ca. 10,000 Deltagere og kostede Typograferne henved 40,000 prøjss. Daler. Flere Danske deltog, deriblandt Luno og Løser. Fra Tyskland drog Læssøe til Paris, hvor han arbejdede over fem Aar. Da han havde et betydeligt Sprogtalent og ikke var bange for at tale med fremmede, kom han hurtigt efter de forskellige Sprog. For Resten benyttede han i Paris sine Aftentimer til flittigt at studere de moderne franske Forfattere i Originalsproget.

Efter ti Aars Forløb vendte han atter hjem til København. Men Trækfuglenaturen boede endnu i ham, den lod ham ikke i Ro, og Vingen var jo ikke stækket, Foden ikke bunden — han var fri! En Gang imellem maatte han flyve ud! — Efter at have opholdt sig fire Aar i Haderslev (1852—56), besøgte han atter Paris; 1866 var han i Kristiania, 1867 tilbage til Paris under Verdensudstillingen og 1869 i Stockholm. — Ned til Syden! det var i flere Aar hans Længslers Maal, og 1872 var han endelig saa lykkelig at naa dette Maal, at kunne gæste Rom, Neapel og Venedig! — 1873 var han i Wien under Verdensudstillingen og endelig 1875 igen i Paris.

Hjemkommen fra denne sidste Rejse slog Læssøe sig til Ro i København. Han er nu over 67 Aar, men de mange skønne Minder, han har fra sit Barndomshjem, sin Ungdom og sine Rejser, har hjulpet til at holde Sindet livligt og ungdommeligt, og han har ikke opgivet Haabet om endnu en Gang at komme ud og se sig om i den store, vide Verden! — Lykken har fulgt ham! Han har ikke havt større Sorger, end de fleste har. Han har et blødt Gemyt; lidt kan glæde ham, og han kan blive bevæget over lidt; men jeg tror ikke, han har Sind til at sørge dybt og længe. Han er af Naturen glad og lykkelig, og dette muntre Sind, denne Begejstring for den skønne Natur, denne Kærlighed til Musik og Kunst har han bevaret til den Dag i Dag. Endnu kan den Gamle være lystig som et ungt Menneske og komme med pudsige, stundom barnlige Indfald; men det klæder ham godt! Stundom kan han være bitter; men denne Bitterhed er kun flygtig. Man kan ogsaa nok blive uenig med ham, og da han holder af at disputere, kan man let gøre ham vred; saa viser han sig tavs og tilbageholden lige over for sin Modstander; men man behøver kun at give ham et Ord, saa er Venskabet atter oprettet: Læssøe holder ikke af at være Uven med nogen, og navnlig ikke med nogen, han daglig skal omgaas.

Hvad der ogsaa har skaffet Læssøe mange Venner og Bekendte, er hans Konversationstalent. Han er livlig i sin Konversation, sjælden dyb, han plejer gerne at fare fra det ene Thema over i det andet og vejer ikke altid sine Ord; stundom er han lidt satirisk og spydig; men altid morsom. Ved det første Møde synes man altid godt om Læssøe; hans venlige, muntre Væsen er i høj Grad vindende. En Sommeraften sad jeg ved Siden af ham i en Jernbanekupé. Lige over for os sad en køn ung Dame og en halvvoksen Dreng. Pludselig begyndte den unge Dame at tale Fransk til sin Ledsager, Læssøe spidsede Øren, jeg kunde ikke lade være at smile og tænkte: „Om lidt taler *vi* med!“ — Og ganske rigtig! Med sin elskværdige Frejdighed udslyngede Joseph Læssøe en fransk Replik, den unge Dame besvarede den, og saa var Konversationen i Gang, snart paa Fransk og snart paa Tysk, en Gang imellem paa Italiensk; men Læssøe er ikke rigtig stiv i det Italienske! — Paa lignende Maade har han stiftet mange og varige Bekendtskaber.

Joseph Læssøe er opofrende og tjenstvillig, somme Tider maaske for ivrig i sin Tjenstagtighed, og udsætter sig derved let for at blive misforstaaet og slet belønnet; men Hensigten er altid god. Jeg kunde opregne flere Tilfælde, hvor han har ofret baade Tid og Penge for at gøre Andre Tjenester, og tidt med megen Finfølelse. I Fru Signe Læssøes sidste Leveaar boede Læssøe hos hende, og jeg skal her anføre et smukt Eksempel paa hans sønlige Kærlighed og Opfindsomhed. Da Moderen var over 85 Aar gammel, lod hun sig operere for en Stær paa Øjnene; hun havde været blind i seks Aar. Operationen lykkedes over Forventning, og da den Tid kom, at Bindet kunde tages fra Øjnene, og da det samtidig var blevet Foraar, ilede Joseph ud og hentede en hel Favn fuld af Majløv til sin Moder, som henrykt og jublende betragtede de friske, lysegrønne Bøgegrene; det var den første Hilsen fra den dejlige Natur, hun elskede saa højt, og som hun ikke havde set i seks lange Aar! — Da Moderen var 88 Aar, ikke længe før sin Død, skrev hun bl. a. til en Veninde: „Hvad der holder Livet i mig, er den velsignede Fred, der altid omgiver mig. Joseph og Lise*) ere de to bedste og kærligste Mennesker, jeg kan tænke mig, saa det er, som jeg levede blandt Engle. — —“

Tidligere har Læssøe færdedes mere blandt Typograferne end nu; i Foreningerne og ved forskellige festlige, muntre eller alvorlige Lejligheder var han altid velsét. Han var Medstifter af „Den typografiske Forening“, var i sin Tid Medlem af Styrelsen og Formand for Repræsentantskabet. Som Taler er han hverken trættende eller for filosoferende. Kredsen af hans Venner og Bekendte er baade broget og stor, fordi han aldrig gør Forskel paa Høj og Lav, men altid har et Smil, en venlig eller spøgefuld Bemærkning til enhver, han kommer i Berøring med.

*) En gammel Pige, der havde tjent hos Fru Læssøe i 28 Aar.

Ansvarlig for Redaktionen og Ekspeditionen: L. D. Berg, St. Regnegade 17, 3. Sal. Udgiver: „Den typografiske Forening“.

Trykt hos Th. Nielsen, København.